This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

L.SOC.71.31.7.3.5

TOZZER LIBRARY

Alfred Marston Tozzer
1877 - 1954

Peabody Museum
(Stetson Fund)

HARVARD UNIVERSITY

Received 18 June 1910

Digitized by Google

Digitized by Google

CATALOGUS

DER

ETHNOLOGISCHE VERZAMELING

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

DOOR

Jacob Anne

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

Vierde Druk.

BATAVIA, ALBRECHT & Co. | 's HAGE, M. NIJHOFF.

1885.

Digitized by Google

L. Soc. 71. 31. 7. 3. 5
JUN 1910
Peabody Museum
(Stetson fund)

Digitized by Google

Hoewel het Genootschap sedert jaren eene verzameling van ethnologische voorwerpen bezat, moest tot in 1868 de bezoeker dier verzameling zich tevreden stellen met de toelichting, welke hij van dezen of genen nopens den aard en herkomst der voorwerpen kon te weten komen. Een catalogus bestond niet; slechts hoogst onvolledige manuscript-lijsten van enkele onderdeelen der verzameling lagen in 's Genootschaps archief verscholen.

In genoemd jaar sloeg de toenmalige directeur, Mr. H. D. Levyssohn Norman, de handen aan het werk en mogt in Augustus 1868 een gedrukten catalogus het licht doen zien.

In Januarij 1877 verscheen een tweede, meer systematisch bewerkte en in Maart 1880 een derde druk van dien catalogus.

Bij elken herdruk zijn niet alleen opgenomen de sedert de vorige uitgave bijgekomen voorwerpen, maar is ook getracht verbeteringen aan te brengen in de inlandsche benamingen der voorwerpen, in de omschrijving hunner bestemming, enz. Ook zijn, zooveel mogelijk, de werken aangegeven, waarin men, des verkiezende, nopens menig voorwerp meer aantreft, dan in een catalogus kan vermeld worden.

Eene belangrijke verbetering in dezen herdruk zal, naar men hoopt en verwacht, bevonden worden in het doorloopen der nummers. De vroegere etiquettering toch der voorwerpen met dubbele nummers, dikwerf nog met een letter vermeerderd (b. v. IV, 17; II, A, 133; enz.), gaf blijkens ervaring aanleiding tot verwarring bij menigen gebruiker van den catalogus in het museum.

Door het aantal nummers in den catalogus 1868 te vergelijken met die van den thans verschijnenden verkrijgt men geen juist resultaat nopens de toename der verzameling. Verscheidene nummers toch zijn sedert 1868 in twee, soms meer nummers gesplitst en omgekeerd zijn dikwerf vroeger onder afzonderlijke nummers ver-

Digitized by Google

melde voorwerpen tot één nummer vereenigd, Ook komen thans, veel meer dan vroeger, voorwerpen van denzelfden aard, maar niet geheel gelijk en gelijkvormig, onder één nummer voor. Eenig denkbeeld van de toename kunnen echter de volgende getallen geven:

	CATALOGUS.			
	1868.		1885.	
Batak-landen	65	nummers	186	nummers.
Mah. landen ter W. kust Sumatra	129	〃	223	〃
Engano	14	〃	21	〃
Sumatra's Oostkust	78	〃	431	〃
Zuid-Celebes	41	〃	122	〃
Timor	86	〃	199	〃

Mededeelingen van fouten of vergissingen in dezen catalogus, alsmede toezending of aanwijzing van ontbrekende voorwerpen blijven, evenals vroeger, ten zeerste gewenscht. Moge dit verzoek meer dan tot nog toe is geschied, gehoor vinden!

BATAVIA, Julij 1885. v. d. C.

Digitized by Google

INHOUD.

Sumatra en omliggende eilanden.

Mentawei- en Pageh-eilanden.	Blz.	1
Nias en de Batoe-eilanden.	〃	2
Batak-landen	〃	4
Loeboe's.	〃	15
Mohammedaansche landen ter Westkust. . .	〃	16
Korintji.	〃	24
Engano.	〃	25
Lampong.	〃	26
Atjeh.	〃	34
Simpang-Olim	〃	38
Langkat.	〃	39
Deli.	〃	—
Serdang.	〃	41
Batoe-bara.	〃	—
Asahan	〃	—
Bilah.	〃	42
Panei.	〃	44
Kota-pinang	〃	—
Kampong Radja.	〃	—
Kota-intan.	〃	—
Siak	〃	—
Pelalawan	〃	—
Kampar.	〃	45
Indragiri.	〃	—
Djambi.	〃	46
Lebong	〃	—
Pasoemah	〃	47
Tebing-tinggi	〃	48
Rawas	〃	49

Digitized by Google

Kesam . . . . Blz. 49
Redjang . . . . 〃 —
Ranau-districten . . . . 〃 —
Batoe-radja . . . . 〃 52

Java en Madura.

West-Java. . . . . 〃 54
Midden- en Oost-Java. . . . . 〃 62
Madura. . . . . 〃 127

Borneo.

Wester-afdeeling. . . . . 〃 129
Zuid- en Ooster-afdeeling . . . . . . 〃 141
Onafhankelijk gedeelte. . . . . 〃 154

Celebes en omliggende eilanden.

Zuid-Celebes. . . . . 〃 155
Onder-afdeeling Kadjang . . . . . . 〃 159
Saleijer. . . . . 〃 166
Boeton. . . . . 〃 —
Menado. . . . . 〃 167
Sangi-eilanden. . . . . 〃 174
Talauer-eilanden. . . . . 〃 —

Molukken.

Halmaheira. . . . . 〃 175
Ternate. . . . . 〃 177
Tidore. . . . . 〃 —
Batjan. . . . . 〃 —
Soela-eilanden. . 〃 . 〃 . . . . 〃 178
Boeroe. . . . . 〃 —
Amblau. . . . . 〃 —
Ambonsche eilanden . . . . 〃 179
Ceram. . . . . 〃 182
Goram. . . . . 〃 —
Kei-eilanden. . . . . 〃 183
Aroe-eilanden. . . . . 〃 —
Banda-eilanden. . . . . 〃 184
Seroea. . . . . 〃 —
Tenimber-eilanden. . . . . 〃 185

Digitized by Google

Roma. . . . . Blz. 185
Kisser. . . . . „ —
Misole. . . . . „ —

Nieuw-Guinea en omliggende eilanden.

Waigeoe. . . . . „ 186
Batanta. . . . . „ —
Salwati. . . . . „ —
Westkust van N. G. . . . . „ —
Noordkust van N. G. . . . . „ 187
Arfak. . . . . „ —
Mifore. . . . . „ —
Doreh. . . . . „ 188
Geelvinks-baai. . . . . „ 190
Humboldt's-baai. . . . . „ —
Zuidkust van N. G. . . . . „ 192

Timor en onderhoorigheden.

Timor. . . . . „ 195
Rotti . . . . „ 197
Savoe. . . . . „ 199
Soemba . . . . „ 200
Flores . . . . „ 204
Solor . . . . „ 205
Andenara. . . . . „ 206
Allor, Ombai . . . . „ —

Bali en Lombok . . . . „ 206
Banka en Billiton . . . . „ 210
Riouw en onderhoorigheden. . . . . „ 212
Landen buiten den O. I. Archipel . . . . „ 213
Varia. . . . . „ 216

Digitized by Google

AANWIJZING

TOT HET

VINDEN DER VOORWERPEN IN HET MUSEUM.

Voorwerpen, bij wier nummer in dezen catalogus *geen* teeken is gevoegd, zijn aanwezig in de staande kasten, tenzij de plaats dier voorwerpen speciaal is aangegeven.

Voorwerpen, bij wier nummer in dezen catalogus is gevoegd:

* zijn aanwezig in, op of onder de *liggende* kasten;
† 〃 〃 op, onder of boven de *tafels;*
° 〃 〃 aan of bij den *wand;*
§ 〃 〃 in de zoogenaamde *goud-kamer;*

Muzijk-instrumenten en vischtuig zijn vereenigd in de zaal achter de leeskamer; voorwerpen uit de 17e en 18e eeuwen grootendeels in de zaal links bij het binnengaan der vestibule.

Digitized by Google

SUMATRA EN OMLIGGENDE EILANDEN.

MENTAWEI- EN PAGEH-EILANDEN.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

°1 Hoofd-deksel, in gebruik bij vischvangst.

2 Boomschors (*kabit*) tot het maken van kleedingstukken.

*3 Haarspeld, met veêren versierd; ook wel als sieraad door mannen gedragen in het regter oor (5 stuks).

*4 Haarversiersel (*siroeroet*) voor beide seksen, uit eene welriekende grassoort gemaakt (10 stuks).

*5 Gevlochte band, waardoor de lange hoofdharen der mannen en vrouwen gestoken worden (2 stellen).

*6 Armbanden van rotan, met het sap der *mengkoedoe*-plant geverfd.

*7 Dito, gevlochten.

·8 Als no. 6, doch langer, door mannen en vrouwen om de heup gedragen.

9 Dito, gevlochten, meer bepaaldelijk op de Pageh-eilanden in gebruik.

10 Buik-band van boomschors.

11 Tjawat van boomschors (2 stuks).

b. *Van vrouwen.*

12 Punt-hoed (steek) van lontar-bladen.

*13 Hoofdversiersel van jonge vrouwen.

*14 Lang oorsieraad van koperdraad (2 stel).

*15 Oorsieraad met schelpjes (1 stel).

*16 Halsband (*sekelle*), met parelmoer versierd.

*17 Hals-snoer van kralen en stukjes koper.

*18 Halsband, van *pandan* gevlochten.

*19 Hals-sieraad van koralen (4 stuks).

*19*a* Hals-sieraad (?)

*19*b* Idem van rotan (2 stuks).

*20 Idem van *tali-rameh.*

No. 14, 15, 19 *en* 20 *onzeker van mannen of vrouwen.*

Digitized by Google

21 Gordel van pisang-bladen.

Huisraad.

*22 Kokertje van been tot berging van vuurslag of medicijn (3 stuks).

23 Gevlochten zakje (2 stuks).

*24 Tondel-doos van bamboe.

25 Rottenval.

Scheepvaart.

°26 Roei-spaan (*loeka*). Door het trillen der twee lange, dunne uiteinden van den riem worden onder het roeijen geluiden voortgebragt (4 stuks).

Vischvangst.

27 Visch-korf.

Wapenen.

*°28 Lans (*soat*). Het ijzer van het lemmet en dat der dolkmessen (No. 29) wordt in ruw bewerkten staat van Sumatra ingevoerd.

29 Dolkmes (*blité*), gewoon wapen van ieder man, aan de regterzijde gedragen en aan den schaamgordel bevestigd (5 stuks).

30 Boog (*rau-rau*) van palmhout; de pees (*silabit*) van zaamgedraaide boomschors (3 stuks).

31 Houten pijlen met vergiftigde punten.

32 Pijl-koker (*boek-boek*) van bamboe, wordt aan den schouder hangende gedragen; de omgeslagen schors dient om het indringen van water te beletten (9 stuks).

Onderscheidings-teeken.

33 Wandelstok van een aanzienlijke.

NIAS EN DE BATOE-EILANDEN.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

°34 Hoed met hoog uitstekende houten punt, van binnen bekleed met rood, wit en blaauw doek.

35 Buis van boomschors (*baroe oeli gioe*), kleeding van den geringen man.

Digitized by Google

36 Dito, van inlandsch koord gemaakt, onderaan met kwasten versierd.

*37 Halsband (*geulambagi*) van koper en rotan (3 stuks).

*38 Armband, uit zeeschelp geslepen: door mannen alleen aan den regter pols, door vrouwen aan beide polsen gedragen (2 stuks).

b. *Van vrouwen.*

*39 Koperen halsband (5 stuks).

40 Koperen buikgordel.

Modellen van huizen.

†41 Woning van den radja eener kampong op het eiland Tello (Batoe-eilanden).

†42 Huis (Nias). Uitvoerige beschrijving van dit model in Notulen Bat. gen., 1882, bladz. 4—6.

Huisraad.

*43 Houten zetel van den voornaamsten vorst van Orahili.

*44 Sirih- of tabaks-zakje van *pandan.*

*45 Waaijer (*tori*), bij voorname hoofden van goud, bij minderen van katoen en bij den kleinen man van boomschors.

Wapenen, krijgs-costuum.

*46 Strijdmuts (*tétënaulue*, *tagoela lemaä*) van rotan met *idjoek* bekleed, voorzien van valschen baard en knevels en versierd met afhangende stukjes rood katoen en laken (5 stuks).

47 Strijd-rok van boomschors, overtrokken met *idjoek.*

48 Idem van karbouwen-vel (*baroe rabau*).

49 Dito van schors van klapperboom.

°50 Lans.

°51 Oorlogs-lans (*fateboesa*) van een hoofd of voorvechter.

°52 Lans met haak voor de varkensjagt (*toho*), tevens het gewone wapen van den Niasser (2 stuks).

°53 Houten schild, behangen met *idjoek* en bekleed met karbouwen-huid (*baloesé*), van Zuid-Nias.

°54 Schild (3 stuks).

°55 Houwer (*balatoe telejoe*) } van de Batoe-eilanden.

°56 Dito (*gari*) } van de Batoe-eilanden.

°57 Dito (*boeloe-sewa*). Zie bij no. 58 voor de scheede. } van de Batoe-eilanden.

Digitized by Google

°58 Koppensnellers-sabel (*boeloe sewa*). De aan de scheede bevestigde korf strekt tot bewaring van medicijnen voor verwondingen, en de daaraan vastgebonden afgodsbeeldjes tot bescherming in den strijd.

°59 Houwer (*foda*) van Noord-Nias, het wapen van den geringen man.

60 Koperen draaibas.

°61 Zeer korte donderbus. } Beide met ingelegde figuren

°62 Dito, gewone lengte. } op den loop.

ONDERSCHEIDINGS-TEEKENEN.

63 Halsband (*niéto*, *kalaboeloe*), uit schijfjes van buffelhoorn zamengesteld; mag alleen gedragen worden door mannen, die in den strijd door dapperheid uitgemunt en een kop gesneld hebben (4 stuks).

64 Kleedje van een hoofd, van geel laken, met roode en witte stof afgezet.

65 Dito, zonder mouwen en ander patroon.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

66 Hand-trom (2 stuks).

67 Priester-trom (Nias).

VOORWERPEN VAN GODSDIENSTIGEN AARD.

*68 Beeld van een huisgod (*adjoe-noeboe*), meestal een der voorvaderen van de familie voorstellende en binnenshuis aan een der stutten bevestigd (10 stuks).

*69 Mannelijk beeld van een overleden, voornaam familielid (*siraha-djalawa*). Wordt geplaatst in het gemeenschappelijk vertrek ter herinnering aan den afgestorvene.

*70 Idem, vrouwelijk (2 stuks).

BATAK-LANDEN.

KLEEDING.

a. *Van mannen*.

*71 Zilveren versiering (*rantei*), hoofdzakelijk uit kettingjes bestaande, welke vóór den hoofd-doek op het voorhoofd wordt gedragen.

*72 Versierselen van verguld zilver, hangende over het oor

Digitized by Google

aan een punt van den hoofd-doek. Dragt van gegoede lieden. Bij de echte Tobanezen niet in gebruik.

73 Kleed van boomschors met franje van *rameh*-touwtjes (*abit hori*).

74 Dito van *rameh*-vezelen, te Poerba gemaakt; dragt van den stam Karo-Karo.

75 Dito, gemaakt te Naga Sariboe.

76 Kleed, in gebruik bij de Batak's van het Toba-meer. Vervaardigd te Tinging aan genoemd meer. Prijs 4 à 5 Spaansche dollars.

77 Kleed (*hio ragi bidoean*) van een Perdembanan-Batak (*Hio* = kleed; *ragi* = streep; *bidoean*, naam van het weefsel).

78 Kleeding-stuk (*abit hori*), gemaakt van de vezels der vlas-plant.

79 Sarong (*pinoentjaän*) voor ouden van dagen, die hun sirih niet meer kunnen kauwen, uit Toba-oeloean. De blauwe rand heet *topi sokkar*; de daarop volgende, witte streep *sinombal*; het bruine veld *sisina*; de vier strepen aan het einde van het bruine veld *djoegia*; het binnen-vak *badan*; de strepen en aderen daarin *ni lilitan*; de ingezette stukken met witten ondergrond *djoekit*; de rand van het bruine veld *toepi*; de buitenste rand, waaraan de franje (*ramboe*) bevestigd is, heet *sirat*. Zonder franje mogen ook vrouwen deze sarong dragen. Voor jongelieden wordt het gebruik van deze sarong aanmatigend geacht, ook om de kostbaarheid van dit kleeding-stuk.

80 Sarong (*roendjat*), betere soort, gekocht te Tiga-radja (Naga-sariboe) (2 stuks).

81 Sarong (*raga sate*), mindere soort, gekocht als voren.

82 Sarong (*raki kotang*) voor jongeren. Gekocht als voren.

83 Sarong (*si-bolang*). Gekocht als voren.

84 Omslag-doek (*soeri-soeri*) voor de schouders, gekocht te Tiga-radja (Naga-sariboe), 2 stuks.

85 Baadje, dragt van den gewonen man, door mannen-handen genaaid van ordinaire, te Deli gekochte katoen.

*86 Buikgordel (*bobat*), in Ankola door gegoede mannen en vrouwen gedragen.

87 Saboek, Mandhelingsche sjerp.

*88 Koperen vinger-ring.

Digitized by Google

*89 Vinger-ring van zeeschelp (*tintin*).

*90 Vinger-ring (*tintin karoengoar*), uit drie stukken bestaande, welke op zekere wijze te zamen gesteld moeten worden.

b. *Van vrouwen.*

*91 Hoornen kam, met koper ingelegd.

*92 Kam (*soeri*).

*93 Zilveren haarnaald (*panasik*) voor meisjes en jonge vrouwen.

94 Haar-wrong (*sangkoel*) van mannen-haar met zilveren kettingjes versierd, welken de vrouwen door het haar vlechten.

95 Hoofd-doek (*oeloes kasoembah*) van de vrouwen der orang Timor.

*96 Zilveren oor-ring (*kolang*) van Karo-vrouwen.

*97 Oor-ringen (*kodoen-kodoen*), Toba; worden in het bovengedeelte der oorschelp gedragen. Het metaal is een mengsel van goud en zilver (*omas moeda*).

*98 Gouden oorbel (*doeri-doeri*). Afgebeeld bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. wdb. pl. IV, no. 4 (2 stuks).

*99 Stel oor-versierselen, afkomstig uit Mandhelingsche kampongs in het landschap Rau. De looden ringen heeten *simbora*, de daaraan bevestigde koperen sieraden *simbora pogas*, het onderaan hangend stel koralen, met stukjes been, lapjes katoen en belletjes doorwerkt, *boeloeng soeping* (17 stuks).

*100 Oorbellen van Toba (1 stel).

*101 Looden oorhangers (*sinbora*), door de meisjes in Ankola gedragen.

*102 Houten ring (*soebong*) tot uitzetting van het gat der oorlel (2 stuks). Een versierd met pitjes, enz.

*103 Oorsieraad van jonge meisjes (*boeloeng soeping*) (8 stuks).

*104 Zilveren oor-, tevens haar-versiersel (*padong-padong*). Oostelijke Batak-landen bij Deli.

*105 Koperen halsband uit Mandheling (*pokkal*) (2 stuks).

*106 Halsketen uit Groot-Mandheling (*sonka sitoloe*), bestaande uit aaneengeregen stukjes been, vischgraat, brons, lood, messing, zaadkorrels, kralen en belletjes; wordt alleen door ongehuwde vrouwen, die met drie snoeren alleen door aanzienlijken gedragen (4 stuks).

*107 IJzeren en koperen halsketen (*pokkal toloe*) (3 stuks).

*108 Dito (*pokkal na ni parbakkiring*).

Digitized by Google

*109 Armbanden (*roetas*) van de *kima*-schelp (*kompas*) (3 stuks).

*110 Ringen van ijzer- en koperdraad, *lojang ni pat* en *lojang ni tangan*, worden zoowel aan armen, als aan beenen gedragen.

*111 Armband (omstreken van Baros), bestaande uit een spiraalsgewijze gewonden, geel koperen draad, zwaar ± 1,5 kilo; wordt gewoonlijk om den linkerarm gedragen, welke daardoor niet zelden geheel of nagenoeg geheel ontvleescht wordt. Het afleggen van dezen armband kan alleen geschieden door de spiraal te ontwinden.

*112 Armband, oostelijke Batak-landen bij Deli.

*113 Koperen ringen, gemaakt te Pekanten (5 stuks).

*114 Koperen knoopen (*giring-giring badjoe pata*) (14 stuks).

115 Baadje (*omon*). Wordt niet meer gedragen, maar moet toch welstaandshalve bij een huwelijk voorhanden zijn. Dit exemplaar was in 1880 ± 60 jaren oud.

*116 Netje (*toetoep sanggoel*), waarin de haarvlecht op het achterhoofd verborgen wordt.

*117 *Toetoep oeloe* of *rambang*, verleng-stuk van no. 116, waarvan het breedste gedeelte op het voorhoofd hangt.

*118 Banden (*boelang*), welke boven elkaâr over het voorhoofd gebonden worden en de afhangende banden van n°. 116 bedekken.

No. 114—118 bruids-costuum, waarbij nog behooren: eene sarong van rameh (*hari*), welke niet aanwezig is; koperen halsringen (*pokkal*), zie no. 105; dito voor armen en beenen (*lojang ni tangan* en *lojang ni pat*), zie no. 110.

c. *Van kinderen.*

*119 Voetbanden (*golang-golang pal*) (2 stuks).

Modellen van huizen.

†120 Model van een Ankolaasch huis.

Huisraad.

121 Bruin geverfde boomschors, als schutsel tot afscheiding van vertrekken (2 stuks).

*122 Kapala bantal; nipah-blad, gestikt met rood flanel, koperdraad en spiesglans (2 stuks).

*123 Houten doosje, met rameh omvlochten, waarin aanvankelijk een snoerversiersel en reken-werktuig. Doel onbekend.

*124 Sigaren-koker, van rotan gevlochten.

*125 Bamboe kokertje (*abal-abal*).

Digitized by Google

*126 Koker (*taboeng of pertimbahoan*) tot het bewaren van tabak (2 stuks).

*127 Gevlochten zakje voor tabak of sirih (*salipi pangidoepan, panjoerdoean*) (8 stuks).

*128 Tabak- of sirih-zakje (*hampil, salipi*) van *pandan* gevlochten (7 stuks).

129 Fijn bewerkte, bamboezen sirih-kalk-koker (*tangan*) (3 stuks).

*130 Doos tot het bewaren van allerlei kleinigheden (tabak, enz.), voornamelijk in gebruik bij de Batak op de hoog-vlakten, de orang-Karo en orang-Tobah (3 stuks).

*131 Sirih-kalk-doos, voornamelijk in gebruik bij de orang-Karo (3 stuks).

*132 Kalk-doos (*pekapoeran*) van de Karo-Karo-Batak in Boven-Langkat.

*133 Bronzen sirih-kalk-doos (*dagan*), waarschijnlijk door orang Pak-Pak vervaardigd.

*134 Zakje van stroo (*badjat*) ter bewaring van ingredienten, benoodigd bij de sirih (Toba). Vrouwen-arbeid.

*135 Dito van de orang-Loesoen (afdeeling van de orang Karo, die het berg-land in de nabijheid van Deli bewonen).

136 Sirih-zak (*oepit belau*) van de Karo-Karo-Batak in Boven-Langkat.

*137 Sirih-zakje (*badjoet sembola*), uit de kampong Pekoeboean (Simaloengan) (2 stuks).

*138 Pandan zakje (*gadjoet*) ter bewaring van sirih-doos en betel-bladeren.

*139 Voorwerp tot het bewaren van sirih-bladeren (*baloet sirih*).

*140 Doosje (*sajak*), waarin de Perdembanan-Batak bewaart de fijn gesneden bladeren (*bakal*), welke hij met opium saust (Asahan).

141 Bamboe doosje met stokjes. De punt dier stokjes wordt in gekookte, met fijn gesneden boombladeren vermengde opium gedoopt, daarna gedroogd en in het doosje bewaard. Bij het gebruik krabt men er bolletjes, ter grootte van een speldeknop, af.

*142 Doosje (*abal-abal*), waarin de Perdembanan-Batak ruwe opium bewaart.

*143 Stokjes (*sotik*), waarmede de Perdembanan-Batak de *bakal* en de tot stroop gesmolten opium dooreenwerkt (3 stuks).

Digitized by Google

*144 Wierook-komfoortje (*beasappan*) (Batoe-bahra).

145 Drink-kan (*tidang*) voor water en lĕgén (3 stuks). Wordt ook op het veld medegenomen.

*146 Kapmes (*goepak*).

147 Mes om padi te snijden (*gotom*).

148 Groot mes.

149 Mandje van *bankoeas*, eene soort van *pandan* (Mand. *hampil*, Tob. *hadjoet*).

150 Bamboe koker ter bewaring van garen.

*151 Bijteltje (*patjagari*) tot het afbijtelen der tanden met bijbehoorend bamboe doosje (5 stuks).

*152 Hamertje, behoorende bij no. 151.

*153 Vuur-staal (*loting*), vuur-steen en zwam, met twee zakjes. v. Hasselt XXXIV, 4.

*154 Werktuig (*djintra*) tot het reinigen van ruwe katoen, welke tusschen de twee cilinders geperst wordt.

155 Werktuig (*béwan*) voor het draaijen van touw (Toba).

156 Reis-tasch (*djaik*) van een Tobanees. De koperen rand om de opening heet *bibir*.

157 Zak (*baloeang*), waarin de Tobanees steeds alles, wat hij bezit, met zich meêvoert.

*158 Kist (*koboèk*, v. d. Tuuk *hobon*) van boomschors tot het bewaren van rijst (Toba).

159 Rijst-lepel (*oekat*) van de Karo-Karo-Batak in Boven-Langkat.

160 Kook-potje (*hoedoen*), vervaardigd op het groote eiland in het Toba-meer en algemeen op de markten verkrijgbaar.

LANDBOUW-GEREEDSCHAP.

161 Hoedali, egge, geheel van hout.

162 Djadjap, dissel 〃 〃 〃

163 Tadjak, soort van patjoel.

164 Sasap, houten schop.

165 Goeris, soort van arit.

166 Instrument om ladang's van onkruid te zuiveren (*goeris*); kan hoogstens ± 3 dagen gebruikt worden (Bovenlanden van Asahan).

GOUDSMEDERIJ.

*167 Bamboe kokertje (*abal-abal*).

*168 Doosje (*baroé battar*).

Digitized by Google

Jagt en visscherij.

°169 Rotan strik tot het vangen van herten (Mandheling).

°170 Klem voor badjing's, welke op een lange bamboe tusschen twee, niet digt bij elkaâr staande klapperboomen wordt geplaatst (Mandheling).

°171 Val voor eekhoorns (*bontang*) in gebruik bij de Perdembanan-Batak, bovenlanden van Asahan.

172 Strik (*djerat ratoes*) voor tortel-duiven (Asahan en Batoe-bara).

*173 Visch-haak en lijnen van de Karo-Karo-Batak in Boven-Langkat.

Wapenen.

°174 Laus (*hoedjoer*).

175 Kort zwaard van Toba (*djonap*), wapen van den geringen man.

176 Dito uit het landschap Nai-pospos.

177 Kort zwaard met koperen gevest (*piso ni datoe*). Ongeveer als bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. wdb. pl. XIV, no. 5, doch de scheede als die van een *sekin*.

°178 Klein zwaard (*djon djoleng*). Wapen van aanzienlijken. Oostelijke Batak-landen bij Deli.

°179 Zwaard (*pedang*), Toba.

180 Pronk-wapen (*tombolada*). Wordt door de radja's algemeen gedragen.

181 Idem, hoofdzakelijk in gebruik bij de Orang-Loesoen (grensbewoners). Nabootsing van de Maleische *tombolada*.

°182 Klewang (*halassan*). De belletjes heeten: *giring-giring* (Toba).

°183 Idem, idem. Deze vorm van handvatsel heet: *toetoe pégé* (Toba).

*184 Mes (*takka poedi*) (Toba) (3 stuks).

*185 Idem (*piso tordjang*) van een Simaloengoen Batak uit de kampong Pekoeboean.

186 Mes (*badik*), hetgeen de gewone man ter zijner verdediging steeds bij zich draagt.

°187 Kapmes (*kapala djangkap*) van de Pak-pak-Batak.

*188 Kogelvorm.

*189 Hoorn, dienende tot patroontasch (*si babane onggang* d. i. als de bek van den rhinocerosvogel).

Digitized by Google

190 Lederen patroon-tasch (*kapil*).

191 Patroon-tasch (*karopé*). De patronen heeten: *toepang-toepang* (Pekoeboeran, Simaloengan).

• 192 Patroon-tasch (*karopé*) van de Kwaloe-Batak.

*193 Kogel-zak (*perpiloeroean*) van een Tobanees.

194 Kogelzak van geitenvel met koperen beslag.

*195 Kruidhoorn (*perpanggalahan*), gemaakt uit den hoorn van een béloe (antilope); wordt door de Perdembanan-Batak om den hals gedragen en, als zij ten strijde trekken, in den hoofd-doek gestoken (2 stuks).

196 Kruidhoorn (*parpanggalahan*) van de Karo-Karo-Batak in Boven-Langkat.

ONDERSCHEIDINGS-TEEKENEN.

197 Zit-matje (*tikar balangkat*) voor vorstelijke personen.

198 Hoofd-tooisel van een Koeria-hoofd.

199 Bovenkleed van een Tobaasch hoofd, in het land zelf van *rameh*-vezelen vervaardigd (2 stuks).

200 Bovenkleed (*oelis*) van het patroon *ragidoep*; dragt der zeer aanzienlijken. Afgebeeld bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. wdb. pl. XXVII, no. 2.

201 Kleed van het patroon *abit sadoen*, met een zwart vak in het midden, koralen langs den rand en roode en zwarte franjes: een der zes soorten, welke door de hoofden van Ankola nog gedragen worden, en wel als een plaid over het bloote ligchaam, terwijl een tweede, kleiner stuk als sarong om de heupen geslagen wordt (2 stuks).

*202 Koperen armband van aanzienlijken (*golang-golang*) (7 stuks).

*203 Versiersel aan den gordel van een Batak-hoofd.

204 Koperen pijp (*gendoet*) van een Koeria-hoofd. Het bovenste gedeelte heet *gandar*, de kop *toelpang*. Afgebeeld bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. woordenboek, pl. IV, no. 1 en 2 (2 stuks).

*205 Koperen pijp (*pakkoer*); idem houten, alleen de kop. Anders dan bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. wdb. pl. XII, doch van dezelfde type.

206 Omslagdoek (*ratting tolang*) van mannen van aanzienlijke afkomst (Padang Sidempoean).

*207 Tasch (*harondoek*, Toba *hadjoet*) om sirih met toeba-

Digitized by Google

hooren in te doen; wordt alleen door bejaarde personen van vorstelijke afkomst bij huwelijks-plegtigheden gebruikt (Als voren). 3 stuks.

*208 Idem (*panjoerdoean*), in gebruik bij bezoeken van vorstelijke personen (Als voren).

209 Costuum van een wigchelaar (*datoe*), Pekanten.

210 Kleed van vorstelijke personen (*oeis* of *oelis*). Oostelijke Batak-landen bij Deli.

211 Zak (*handoengan*) tot berging van eetwaren, sirih, enz. van vorstelijke personen op reis (Padang Sidempoean).

*212 Haar-speld (*soesoek sanggoel*), door den begoe-priester bij zijnen dienst gedragen.

213 Hoofd-doek (*saroben* [*sorban*] *ni panghoeloe balang*), kleeding van de hoeloebalang's in oorlog en bij het aanroepen der begoe's (Pekanten).

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

214 Mandoline (*hapètan* of *hasapi*); heeft veel overeenkomst met de *ketjapi*. Anders dan bij v. d. Tuuk, pl. XIII, no. 5, doch van dezelfde type.

215 Mandoline (*kèsapi*) van de Orang-timor in de binnen landen tusschen Asahan en Serdang. Wordt met een staafje bespeeld (2 stuks).

216 *Hobo* (*saroenè*). Nagenoeg als bij v. d Tuuk, pl. XXI no. 2.

217 Handtrom (*odap*). Afgebeeld bij v. d. Tuuk, pl. XIII, no. 5 (2 stuks).

218 Sordam, fluit.

219 Toelila, kleine idem v. Hasselt, XL, 6.

220 Fluit met eene Bataksche inscriptie, van de Orang-Loesoen.

221 Bamboe fluit (*sordam*). Toba.

222 Mond-trom (*hadoeng*), geliefkoosd muzijk-instrument van de Tobaneezen.

223 Mond-trom (*saga-saga* 3 stuks).

SPELLEN.

*224 Bamboe koker met ijzeren hanensporen (*roemboengan*).

*225 Krekel-klap.

VOORWERPEN VAN GODSDIENSTIGEN AARD.

226 Beschermgod eener Mandhelingsche kampong, steen (2 stuks).

Digitized by Google

*227 Houten beeld van een huisgod (*perpagaran*): staat boven in de gevels der huizen, meestal met wapenen in de handen, soms ook in de eene hand een bord met genees- of toover-middelen tegen de booze geesten.

228 Astrologische kalender (*parkalahan*), op twee stukken bamboe uitgesneden (2 stuks).

229 Wigchel-tabel, in den vorm van een boek, in Tobaasch dialekt, houdende aanwijzing der plaatsen, die men in den oorlog vermijden moet (*pangaramboei*, aanduidingen van voorteekenen).

*230 Tooverstokken (*toenggal panaloan*, d. i. stok, waarmeê men overwint) uit het landschap Padang Lawas. Van deze stokken, waarop menschen- en dieren-beelden zijn uitgesneden en die aan het boveneind met het haar van verslagen vijanden, soms ook met hanenveêren zijn versierd, bestond vroeger, naar verhaald wordt, slechts één exemplaar, dat in 't bezit was van het geestelijk hoofd der Batak, aan het meer van Toba, maar later veelvuldig is nagemaakt, zoodat men thans schier in iedere kampong een exemplaar vindt, dat bij tooverijen en bezweringen een hoofdrol speelt. Verlangt men bv. naar regen, dan plant men den stok schuins in den grond en besproeit de figuren met water. De stok heet ook ziekten te genezen, zonder hulp te kunnen loopen, enz. De figuren stellen eene familie voor, die bloedschande bedreef en bekend is onder den naam van *si adji donda hatahoëtan*. Afgebeeld bij v. d. Tuuk, Bat. Ned. woordenboek, pl. X. no. 1 (3 stuks).

*231 Toover-stok, in 1870 in Kota-bahroe buit gemaakt op den opstandeling Penetek. Zie uitvoerige beschrijving in Notulen Bat. Gen., 1882, bl. 102-105.

*232 Houten afgods-beeldje (*bagar*), greep van een mes.

*233 Kruikje (*galangan* of *parminjahan*) voor de olij, welke de priesteres bij haren dienst over zich laat vloeijen. Dergelijke kruikjes worden volgens de Batak alleen gevonden op plaatsen, waar de *oelok naga* huist; van daar, dat die voorwerpen tot veel bijgeloovigheden aanleiding geven.

*234 Amulet.

Modellen van graven.

†235 Familie-graf van den Radja van Aïk-gadang, beoosten Baros. Zie Not. Bat. Gen. Junij 1872.

†236 Graf in Klein-Mandheling (2 stuks). — De meeste

Digitized by Google

beelden op de oude graven zijn onkenbaar geworden. Nogtans verkeerden eenige omstreeks 1868 in vrij goeden staat, en wel:

2 nabij de kampong Tamian, toebehoorende aan de bloedverwanten van Soetan Naparas;

1 nabij de kampong Kota Poenkoet Djai, van zekeren Sinaga;

1 nabij de kampong Singingoe, van zekeren Dja Naga.

Zulk een grafteeken heet in het Mandhelingsch *pondom;* men onderscheidt *pondom lahi-lahi* voor mannen, en *pondom dadaboroe* voor vrouwen.

De beelden, stellen het gevolg voor, dat de overledene gehad heeft, en de staatsie, door hem gevoerd.

Mannen, met lans en schild gewapend, tegenover maagden, met de sirih-doos in de hand, stellen de uitvoering voor van den een of anderen volksdans. Een jagthond, blaasroer en pijlkoker herinneren aan die, welke den overledene hebben toebehoord.

Ook ziet men er een zetel (*panikkan*), gelijk aan dien, welke in de *sopo* van den *pamoesoek* aanwezig was en waarop hij bij vergaderingen of feestelijke gelegenheden in de kampong plaats nam.

Op die zitplaats leggen de bloedverwanten van den overledene bij *kendoeri-* of andere feesten eenige spijs van het feestmaal, in de stellige overtuiging, dat die spijs door den doode zal worden genuttigd, zoodra men zich verwijderd heeft.

De hertenkop beteekent, dat de overledene ijverig en werkzaam was; een ruiter op een olifant, dat zijne voorouders op olifanten van Groot-Mandheling gekomen zijn om zich in Klein-Mandheling te vestigen.

De vrouwelijke *pondoms* met dansende maagden stellen alleen het gevolg voor, dat de overledene tijdens haar leven had.

Alleen in het Tamiansche, waarvan het Koeria-hoofd omstreeks 1868 nog de heidensche leer was toegedaan, werd eenigzins voor het onderhoud der *pondoms* zorg gedragen, ofschoon niet één meer ongeschonden was.

†237 Huisje (± $^1/_5$ der ware grootte), staande boven het grat eener in het kraambed gestorven dochter van Radja Merlampa (Boven-Asahan).

*238 Graf-paal voor mannen, in gebruik bij de Perdembanan-Batak (Boven-Asahan).

*239 Idem voor vrouwen, als boven.

Digitized by Google

VARIA.

240 Bedreigings-brief (*moesoe bringin*). De persoon, die eene veete heeft en zijne grieven hersteld wil zien, steekt dit voorwerp in het dak der woning zijner tegenpartij. Indien hij zijn zin niet krijgt, steekt hij eenige dagen later die woning in brand.

241 Idem, gevonden in het Delische gedeelte van het landschap Senembah en bedreigende den Panghoeloe van de kampong Panggaroetan (Serdangsch Senembah). Dit voorwerp hing aan een, in den grond gestoken stok. Het bestaat uit:

a de bamboe (*boeloeh*), waarin de bedreiging met Bataksche karakters is gegriffeld;

b staal (*santik*) en vuursteen (*batoe*) om vuur aan te maken;

c fakkel (*lampoe*), waarmede brand zal worden gesticht;

d zwaard, waarmede wordt bedreigd;

e randjoe, aan te wenden om het te hulp komen te bemoeijelijken.

b, *d* en *e* zijn nabootsingen in het klein van bamboe: het miniatuur fakkeltje is van dezelfde stof als die, welke in het groot worden gebruikt.

242 Brieven op bamboe (3 stuks).

243 Almanak (*soekara*) voor ééne maand, gemaakt van eene schub van den mieren-eter (*baning*). Wordt gewoonlijk in het sirih-zakje bewaard (Asahan).

244 Gekleurd doek (*kain sèndè*, Mal. *tjindai*), hetgeen somtijds als vlag gebruikt wordt.

VOORWERPEN, AFKOMSTIG VAN DE LOEBOE'S (MANDHELING).

245 Hoofd-doek (*sawoeben*).

246 Gordel (*tjawak*) tot bedekking van de middel en de schaamdeelen.

247 Korte vrouwen-sarong (*tjawak pinggang*).

248 Borst-lap voor jonge meisjes (*omon*).

249 Slendang (*pandoekaengan*).

250 Idem met ruw geteekende figuren versierd.

251 Deken (*salmik*).

252 Kalk-doosje (*tagan*).

*253 Tabak-doosje (*patimbakoan*).

*254 Sirih-zak (*bakol pasimanatan*).

*255 Blaas-roer, uit twee, in elkaâr schuivende bamboezen bestaande (2 stuks).

*256 Koker met vergiftigde pijltjes voor no. 255.

Digitized by Google

MOHAMEDAANSCHE LANDEN TER WESTKUST.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

*257 Hoofddeksel (*toedoeng*) van Priaman (2 stuks).

*258 Idem van buitengewone grootte (2 stuks).

259 Broek, geweven te Padang-goetji, afd. Manna (Benkoelen.)

b. *Van vrouwen.*

*260 Koperen oorring (*soebang*) uit Batipoe (8 stuks). v. Hasselt pl. XX, 2.

*261 Oor-versiersel (*soebang boengó tandjoeng*), uit de afdeeling Seloema, Benkoelen. v. Hasselt, pl. XII, 8.

*262 Tinnen oorknop voor meisjes (Gloegoer III kota di ilir). Zie Tijdschr. Bat. gen. XXVII, 170.

*263 Tinnen hals-sieraad, als voren.

No. 262 en 263 worden door vrouwen gemaakt.

*264 Armband van gedreven koper, met goud gemonteerd (*galang beganti*).

265 Rood zijden badjoe, met gouddraad doorweven; dragt van jonge vrouwen, Padangsche Bovenlanden.

266 Sarong, als voren.

267 Sarong, geweven te Padang-goetji, afd. Manna (Benkoelen). Prijs ter plaatse *f* 3.—

268 Slendang (*tengkoeloek*), als voren. Prijs *f* 15.—

Tooisel van eene Soloksche bruid.

269 Boenga sanggoel, hoofdsieraad (2 stuks). v. Hasselt, pl. V, 1.

*270 Soebang gadang, oorknoppen (1 stel). Cf. v. Hasselt pl. XXI, 4 v.

*271 Siba badjoe, worden onder de armen gedragen; van gouddraad (*makau*) gewerkt, heet dit versiersel *tanti*.

*272 Armband (*galang gadang*) (1 stel).

*273 Manik tangan, worden boven den linker armband gedragen (8 stuks).

*274 Tjoepah badjoe, hals-sieraad.

*275 Koekoe om aan de pink van de linkerhand te dragen. v. Hasselt, pl. XXIII, 7.

Digitized by Google

*276 Ring (*koekoe tjangai*).

(*No.* 269—276 *zijn vergulde nabootsingen van gouden voorwerpen*).

Modellen en sieraden van huizen.

†277 Raadhuis (*balei*).

†278 Woonhuis in de Padangsche Bovenlanden (3 stuks). van Hasselt, LX, 1.

†279 Rijstschuur (3 stuks). Cf. v. Hasselt, XLV, 1.

†280 Puntig toeloopend, blikken kroontje, tot versiering der daken van de woningen (*kembang pamontjak;* volgens anderen *pontjak roemah*).

†281 Kleine rijst-schuur (*kapoh*, *lombong* of *rangkiang*).

Huisraad.

Geraamte van een bantal gadang. Deze wordt pyramidaal opgezet en wel zoodanig, dat het driehoekige kussen-geraamte boven en het grootste, vierkante kussen onder ligt. De geborduurde zijden maken front naar de gasten. De bantal gadang wordt bij huwelijken geplaatst in de kamer der bruid; bij andere feestelijke gelegenheden op eene lage rustbank in de voor-gallerij.

282 Bekleedsel van bantal gadang (*pakajan*).

283 Behangsel (*tabir*) bij feestelijke gelegenheden.

284 Verhemelte (*langit-langit*), als voren.

285 Dito (*tirei*), welke onder de eerstgenoemde wordt geplaatst. Cf. v. Hasselt XIII, 5.

286 Kussen, hetgeen naast de bantal gadang wordt geplaatst (*gobojo*) (2 stuks).

287 Versierselen der legersteden van jonggehuwden, gemaakt van het merg van den *gaboes*-boom. Aan den rand van den hemel bevestigd, heeten zij *tirei*, op het gordijn verspreid *main-main kèlamboe* (4 stuks).

288 Huis-sieraden (*gantoeng-gantoeng*), gemaakt van de biessoort *mensiang*, afkomstig uit de kampong Selimpat, de voornaamste der vallei Alahan Pandjang (13 stuks). Cf v. Hasselt, LXXVIII en LXXIX.

*289 Mesje (2 stuks); dat met handvat heet *pisau ladawan.*

290 Mes (*pisau*) (2 stuks).

*291 Mes met beenen gevest (*siraoei* of *pisau raoei*).

*292 Mes (*sakin*), waarvan het lemmet is vervaardigd te Meng-

Digitized by Google

gilang, de schede en het heft te Kota-alam. Zie Tijdschr. Bat. Gen. XXIV, 365, 366 en 381.

°293 Kapmes (*lading*) om hout te hakken.

°294 Kapmes (*lading*) uit de XII Kotta's. Cf. v. Hasselt, XXVIII 2.

*295 Sirih-zakje, van *pandan* gevlochten (*kampijĕ sirih*). Cf. v. Hasselt, LXXX, 10.

*296 Taschje voor sirih (*kampijĕ belambah*).

*297 Sirih-schaal (*tjerano loempoew*).

*298 Voetstuk van deze schaal (*tjerano* met *tirai*). v. Hasselt, LXXII, 4.

*299 Gomelastiken, bolvormige doos voor tabak, sirih, kalk, enz.; de groote heeten *kapoeran gatah gadang*, de kleine *kapoeran gatah* (12 stuks).

300 Waterschepper (*timbo ajer*).

301 Waterflesch, uit de vrucht der *laboe* gemaakt (*laboe ajĕr*) (3 stuks).

*302 Waterkruik (*gindi*).

*303 〃 (*laboe betjangga*) (2 stuks). v. Hasselt, LXXII, 1.

*304 〃 (*laboe*).

*305 〃 (*laboe kadam*).

*306 Doosje van gomelastiek (*kapoeran*) uit de Lima-poeloeh Kotta.

307 Mand ter opberging van borden (*koedei*).

308 Mandje voor snuisterijen (*ragó*).

309 Mand van rotan (*kerang*) (2 stuks).

310 Bamboezen brieventasch (*kambah*).

311 Mat, bij feestelijke gelegenheden in gebruik (*lapik bertarawang*) (4 stuks). Cf. v. Hasselt, CXII, 1 en 2.

312 Zit-mat (*lapik berdarei*).

°313 Ronde mat, in Benkoelen vervaardigd (4 stuks).

*314 Spijs-schaal (*tjampah*).

315 Voet voor deze schaal (*doelang*).

*316 Kleedje om over die schaal te leggen (*halei paha* of *delamak*) (2 stuks). Cf. v. Hasselt, XIV, 1.

317 Rijst-schaal (*tjĕranó*).

°318 Deksel van deze schaal (*toedoeng*).

°319 Rijst-deksel (*toedoeng nasi*) van Pajakoemboeh.

Digitized by Google

320 Bord (*tjampah*).
321 Spoelbak (*pasoeh*).
*322 Spoelkom (*pasoeh*).
323 Aarden koffij-kan (*kaboek*).
324 Aarden pot (*talènang*).
325 Rijstpot (*prioeh*).
326 Pot voor kerrij (*balanga*) (3 stuks).
*327 Voet-stuk van potten en pannen (*lakar*). v. Hasselt, LXXIII, 2.
328 Tampian (2 stuks).
*329 Model van een rijstblok (*lasoeng*).
330 Stamper (*lasoeng amping*) (2 stuks).
331 Zeef (*kisiaian* of *kisoei*) (2 stuks).
°332 Oranje gekleurde pajoeng, met *getah-pertjah* bestreken.
†333 Wandelstok van *akar bahar*, met zilveren ketting, van Priaman.
*334 Vuurslag (*tôkè* of *tjatoes api*) (5 stuks).
°335 Regenscherm. v. Hasselt, XVII, 3.

Landbouw-gereedschap.

°336 Aplaneer-plank (*toendoh*).
337 〃 〃 (*lindih*). v. Hasselt, XC, 7.
*338 Model van no. 336.
*339 〃 〃 egge.
†340 Egge (*sikat*).
341 Model van egge (*sikat*) (2 stuks).
342 Hark voor weeken grond (*penggaoet*). Model. Cf. v. Hasselt, XC, 1.
343 〃 〃 harden 〃 〃 〃
*344 〃 (*koejir*).
*345 Model van idem. v. Hasselt, XC. 2.
*346 Mesje om padi te snijden (*toewei*) en model van idem. v. Hasselt, XC, 12.
347 Mat om de gesneden padi naar de schuur te brengen (*lapik parangkoet padi*). Model.
348 Mat ter drooging van padi (*lapik pandjamoer*).
349 Mat voor het dorschen van padi (*tadir*).
350 Mandje ter opzameling van gesneden padi (*kamboet*). Model.

Digitized by Google

351 Model eener ploeg (*badjàk*) (2 stuks). v. Hasselt, LXXXIX, 3.

352 Houweel (*pangkoer*). } Cf. v. Hasselt, XC. 5.

353 Model van een houweel (*pangkoer*). }

354 Padi-zak (*soempit padi*).

*355 Padi-molen (*lasoeng-gisar*). Cf. v. Hasselt, LXXXII, 9.

356 Sikkel (*sabit roempoet*).

*357 Model van een grasmes (*sabit*). v. Hasselt, XC. 6.

*358 〃 〃 〃 mes om tabak te snijden

*359 〃 〃 〃 spade (*tambilang roejoeng*). v. Hasselt, XC, 8.

360 〃 〃 〃 〃

°361 Spade (*tambilang bamatō*).

°362 Werktuig om de *galangan's* gelijk af te hakken (*rèmbèh*).

*363 Model van een snijmes (*ladiïng*).

†364 Houten rad om water op te voeren (*kintjir*). Model (2 stuks). v. Hasselt, XCII, 1.

*365 Model van een suikerriet-molen (*kilangan taboe*). (2 stuks). v. Hasselt, XCI, 4.

*366 Model van een koffij-handmolen (*kilangan kopi*).

367 〃 〃 〃 gambir-pers (*kampoan gambijè*).

*368 〃 〃 〃 werktuig bij gambir-bereiding (*pangkoewè*).

*369 〃 〃 〃 oliepers (*kampoan minjak*).

370 Mes (*parambah*) om de sawah-dijkjes (*pamatang*) schoon te maken.

Weverij, enz.

*371 Spinnewiel (*kintjir*). Cf. v. Hasselt CXIII, 1.

*372 Model van een weefgetouw (*tampat tenoem*). Cf. v. Hasselt, CXV.

373 Garenklos (*ilak* [?] *benang*).

*374 Stempels om figuren op lijnwaden te drukken (*paoekiran*) (8 stuks).

Timmermans-gereedschap.

*375 Model van pahat (3 stuks).

376 Baliwoeng.

*377 Model van een dissel (*papatije*) (2 stuks). van Hasselt, CVI, 4.

Digitized by Google

GOUDWASSCHING.

378 Bak voor goudwassching (*bak djaé*), van Salida, afd. Painan, Pad. beneden-landen. Cf. van Hasselt, XCIV, 3.

VISSCHERIJ.

†379 Sleep-net (in zee) (*kisar*).

°380 〃 (op rivieren) (*djaring selajan*).

†381 Werpnet (*djalo*). Model. v. Hasselt, CXXIV, 7.

*382 Vischnet (*poekat*). Model.

383 Idem (*tanggok ikan*) (2 stuks). v. Hasselt, CXXVI, 5.

†384 Mand voor groote visschen (*kerang*). Cf. v. Hasselt, LXXIV, 4.

384*a* Mand voor kleine visschen (*karoentoeng*).

*385 Handnet om in troebel water langs de oevers te visschen (*tanggoewk*).

*386 Visch-snoer (*tali papè*),

*387 〃 〃 om op de bedding van eene rivier vast te leggen; de drijver heet *oentang-oentang*, het lood *batoe-bato*? (2 stuks). v. Hasselt, CXXIV, 1 en cf. XCVI, 6.

388 Fuik (*loekah*).

389 Sero (*balat*). Model.

VOGELVANGST.

390 Vogelknip (*sangka poejoew*) (3 stuks). van Hasselt, XCVIII, 2.

391 Strik (*djaring*) om bosch-hanen (*ajam boerigo*) te vangen. Iedere strik afzonderlijk heet *djarè*, de lokhaan *ajam pike*. v. Hasselt, CXIX, 1, 2, CXX, 1.

SCHEEPVAART.

†392—398 Modellen van vaartuigen; no, 392 *sampan tambangan*; no. 393 en 395 *djaloer* (handels-vaartuig); no. 394 en 398 *djongkong*, waarmede het sleepnet (no. 379) wordt uitgebragt; no. 396 *lelajan* (handels-vaartuig langs de kust); no. 397 *sampan*.

WAPENEN, KRIJGS-COSTUUM.

§399 Lans, de steel van *gonga*-hout en met zilver gemonteerd (2 stuks).

°400 Oud schild van rotan (*priseh* of *parisei*).

°401 Idem van buffelhuid uit de Pad. bovenlanden.

Digitized by Google

°402 **Idem** met vijf bellen versierd (Padangsche Bovenlanden).

°403 **Degenstok** uit de Bovenlanden. Het lemmet heet *matô toengké.*

°404 **Zwaard** (3 stuks).

°405 **Kapmes** (*roedoes*) uit Agam (3 stuks).

°406 **Kapmes** (*roedoes*).

°407 **Sabel** uit Simpang Kiri (2 stuks). v. Hasselt, CXXVIII, 7.

*408 **Dolkmes** (*golok rambau*) uit de Padangsche Bovenlanden. Cf. v. Hasselt, XXVII, 3.

°409 **Sabel** met zilveren gevest, vermoedelijk gemaakt te Soengei Poea in de VIII Kotta's.

*410 **Staatsie-dolk** (*rambau*) met fijn bewerkte, zilveren scheede en gevest, afkomstig van een hoofd uit de Lima-poeloeh Kotta.

°411 Regte **sabel** uit de Padangsche Bovenlanden, het gevest met koperdraad omwonden (*pedang loeroes*).

°412 **Sabel** met ijzeren gevest (*pedang*) uit de Padangsche Bovenlanden; wordt aan den schouder gehangen: voorheen het geliefkoosde wapen der Padri's (2 stuks).

°413 **Zaard** (*pedang*) uit dezelfde landstreek.

*414 **Dolkmes** (*sewar*).

*415 **Sewar** (2 stuks).

°416 **Kris** uit Tanah Datar, doch aldaar niet in gebruik (*kris bĕlèngkò*) (2 stuks).

°417 Lange **kris** uit de Lima-poeloeh Kotta.

°418 Lange **kris**.

°419 Kort **zwaard** (*golok*).

420 **Degen-stok.**

*421 **Dolk-mes** (*sewar* of *séwà*): het nationale wapen der Maleijers (4 stuks).

*422 **Koerambi.** v. Hasselt XXVII, 1.

*423 Krom **dolkmes** (*badi-badi*) (3 stuks). v. Hasselt, XXVII, 4, 5.

424 **Kamer-laadstuk**, gevonden in de landstreek Pare (Ommelanden van Padang).

°425 **Lont-geweer** (*sètèngga*). Kruid en lood worden, zonder behulp van laadstok, los uit de hand in den loop gedaan (4 stuks). Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 296 no. 8; v. Hasselt, XXVI, 1.

Digitized by Google

*426 Kruidhoorn van klapperdop (*palatak mènsioe*).

427 Sieraad der voorvechters in den strijd, achter in den gordel gestoken (*seron*).

Onderscheidings-teekenen.

*428 Modellen van wimpels (*mèrawa*) uit de Padangsche Bovenlanden, door aanzienlijken vóór hunne woningen aan hooge palen uitgestoken.

429 Hoofdsieraad (*ikat kaămasan*) (2 stuks).

*430 Metalen buik-versiering (*pandòk*), door mannen der hoogere klassen bij feesten gedragen. De uit vele schakels bestaande heeten *pandiïng*. v. Hasselt. XIV, 2.

Vlaggen.

431—436 Reederij-vlaggen (Moko-moko, Benkoelen), sedert 1873 niet meer in gebruik. Werden vroeger op inlandsche vaartuigen bij het binnenkomen van eenige haven als herkennings-teeken geheschen. Vorm en kleuren der vlaggen werden door de reederijen in gemeen overleg vastgesteld.

437 Vlag van Troemoen.

Muzijk-instrumenten.

438 Tamboerijn (*adok*) (2 stuks).

439 " (*rabana*). v. Hasselt, XL, 1 en 2.

440 Trom (*gandang*). v. Hasselt, XL, 5.

441 Klarinet (*saroenei*).

Spellen.

*442 Kaats-bal van rotan (*raga*) (2 stuks).

*443 Sporen voor vechthanen (*berambong tadji*). De grootste, uit de laras Alahan-pandjang, 13 en 9 Kota's. v. Hasselt, XLII, 1.

*444 Kokertje, waarin de Maleijer vecht-krekels bij zich ronddraagt. — Deze diertjes worden gevoed met drooge rijst en gestampte Spaansche peper.

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

†445 Trom, in de moskee in gebruik (*taboeh*, *bedoeg*).

†446 Dito kleine (*gandang*) (2 stuks), waarvan één model. v. Hasselt, XL, 5.

Digitized by Google

447 Bid-mat (*lapik soembajang*).

448 Djimat, afkomstig uit de Pad. bovenlanden.

PAARDEN-TUIG.

449 Voorwerp, dienende tot sieraad aan den kop der paarden bij feestelijke gelegenheden (*tandoek koeda*); volgens overlevering in den vorm van het teeken (distinctief) van Menangkabau.

450 Oud nationaal zadel en tuig (*pelana*); de stang heet *kakang*, de stijgbeugels *indjak-indjak orang*.

VARIA.

*451 Modellen van oude graf (?)-steenen (*medjan* of *batoe berdagoek*) in Poear-datar. Zie beschrijving in bijl. E van Not. Bat. Gen. November 1870.

°452 Zwemplank van *basoeng*-hout (*ondan?*), afkomstig van Tanah Datar, in gebruik bij het oversteken van bergstroomen (2 stuks).

KORINTJI.

*453 Haar-versierselen (*tangkoeloek*) van akar wangi, welke gebruikt worden bij het hoofd-deksel.

454 Kain, in Korintji geweven.

*455 Zilveren versiersel (*anting sapoetangan*), hetgeen door jonge lieden gedragen wordt aan de punt van een doek.

*456 Vergulde, zilveren ringen (*peloeroet sapoetangan*), welke, aan de punt van een doek geregen (de grootste eerst, de kleinste later), door een knoop in den doek vastgehouden worden.

*457 Kam (*sikek*) voor jonge meisjes.

*458 Zilveren oor-sieraden (*soelang*).

*459 〃 vinger-ringen voor vrouwen.

*460 〃 versiersel (*ramboe selindang*), gedragen aan een punt van de slendang.

*461 Zilveren arm-banden voor jonge meisjes (De hoornen sluitstukken ontbreken).

*462 Rol pandan-bladeren (*roekoek gadis*), welke jonge meisjes aan hare minnaars geven.

*463 Bamboe kokertje, in gebruik bij het weven.

*464 Klapper-dop, speciaal tot het drinken van koffij.

465 Matje van pandan-bladeren (2 stuks). Model.

Digitized by Google

466 Katoenen **zak** voor sirih, enz., in gebruik bij geringe hoofden en bij den kleinen man, wanneer zij verre van huis gaan (2 stuks). Cf v. Hasselt XV, 2, 3.

467 **Idem** voor voorname hoofden en gegoede personen.

*468 **Matje**, waartusschen, na opgerold te zijn, sirih, enz. wordt bewaard.

*469 **Idem** met zilveren ketting voor gegoede, bejaarde lieden.

*470 **Idem**, idem voor gegoede jongelieden.

*471 Zilveren **kalk-en gambir doosje** (2 stuks).

472 **Wapen** (*saraut*) met houten scheede.

°473 **Idem** (*tjondik*).

°474 〃 (*lading*).

°475 〃 (*roedoes*).

476 **Slinger** (*oemban tali*).

*477 **Gewigt** ad* 1/2 thail om goud te wegen.

478 **Rameh-touw**, in Korintji vervaardigd.

479 Monster **kruit** (*mesioe*), als voren.

ENGANO.

Kleeding.

a. Van mannen.

480 **Hoofdband** (6 stuks).

481 **Weduwnaars-muts** van *oepih* (*pinang*-blad).

482 **Hoofd-tooisel**, vervaardigd van bladeren van den bangkaäu-boom en van veêren, de groene van den vogel kêkêh, de roode van den vogel serindit (kleine papegaai) (3 stuks).

483 **Hals-versiersel** van schelpjes, voor mannen en vrouwen.

484 **Armband** van akar-bahar. Dragt van mannen en vrouwen (6 stuks).

485 **Kleed** van boomschors, één met kralen versierd (2 stuks).

b. Van vrouwen.

486 **Halsband** met een fijn gegraveerd plaatje van paarlemoer, voor mannen en vrouwen (6 stuks).

487 **Buikgordel** (5 stuks).

488 **Oorring** (3 stuks).

489 **Korfje** van rotan-segoh (2 stuks).

Digitized by Google

490 Doosje van *pandan*.

*491 Houten beeld in zittende houding, tot versiering binnenshuis.

*492 Houten beeld van een vogel, tot sieraad binnenshuis.

MODELLEN VAN HUIZEN,

†493 Huis met keuken.

VISCHVANST.

494 Touw van de bast der takken van den bago-boom, vooral voor vischnetten.

SCHEEPVAART.

*495 Houten menschenhoofd, met echte tanden en oogen van paarlemoer, op den voorsteven der praauwen als versiersel geplaatst.

*496 Vlerk-praauw voor vier roeijers. Natuurlijke grootte.

WAPENEN.

°497 Werp-lansen met ijzeren en koperen punten, doorgaans vervaardigd uit *parang's* en Boslemmer messen (28 stuks). Het ijzer of staal wordt op Engano ingevoerd en aldaar bewerkt.

°498 Houten schild, bij vijandelijken aanval vlak nabij de woning geplaatst, om van achter deze bedekking den aanvaller met lansworpen te bestoken.

°499 Houten, lansvormig wapen (2 stuks).

500 Klewang, waarvan het handvatsel is gemaakt van in ruwen staat op Engano ingevoerde hoornen (2 stuks).

LAMPONG.

KLEEDING.

a. Van mannen.

501 *Toedoeng* van *pandan* (*sadji oeloe*).

*502 Mutsje van *lembang*-biezen (*tapoëng tiké*), voor den veldarbeid.

*503 Mutsje van *pandan*, voor den arbeid in de bosschen (*ketepong pandan rimboe*).

Digitized by Google

504 Hoofddeksel (*ketopong*) van boomschors, met *karet* overtrokken.

505 〃 (*ketopong*), gemaakt van de *bloestroe*-vrucht (*timpoet*).

506 Hoofddoek voor jonge mannen (*telasan tjoenkil*).

507 Muts (*kopia rakoep*) van koelit karet voor den inzamelaar van getah karet ter voorkoming, dat het sap (*getah*) op zijn haar valt. De klep wordt naar achteren gedragen. Door de muts op een houten vorm te plaatsen kan deze worden uitgerekt (2 stuks).

508 Kleedje bij den veld-arbeid (*telasan*).

509 Kleed van de schors van den *ipoh*-boom (2 stuks).

510 Kleedingstuk van de schors van den *roelang*-boom (3 stuks).

511 Kleedingstuk in den vorm van een rok (*kawé*) (2 stuks).

512 *Kain pandjang* (*bidah abong*) (2 stuks).

513 Badjoe, gemaakt van de bast van den tataï-boom, vroeger algemeen in gebruik. Het is genaaid met garen, vervaardigd van de bast van den kibang-boom, en met een puntig stokje. — Voor bruine badjoe's gebruikt men de bast van den boenoek-boom.

514 Selimoet, als voren.

b. Van vrouwen.

*515 Bamboezen hoofdband (*kekandoe*), door jonge, huwbare meisjes gedragen.

*516 Oorknoppen (*sindé, soebang*) (3 stellen).

*517 Koperen halssnoer, in de berg-distrikten bij den dans gedragen (4 stuks).

*518 Armband van zeeschelp (*kaloeng ali, sigoenggoeng*).

519 Bandelier voor vrouwen, die verscheidene kinderen hebben (*awi babaai*).

520 Dito voor vrouwen., die slechts één kind hebben (*awi babaai anak saai*).

*521 Buikgordel voor jonge meisjes (*bebinting*) (2 stuks).

522 Sarong voor bezoek (*tapis leboe*).

523 〃 〃 dagelijksch gebruik (*tapis itam*) (3 stuks).

524 Met gouddraad doorweven *kain pandjang* (*bidah*) (2 stuks).

525 Baadje (*kawé boentah babaai*) (2 stuks).

Digitized by Google

526 Met zijde doorweven slaapkleedje voor jonge vrouwen (*pioe bidak*).

527 Badkleedje (*sindjang anda basahan*) (2 stuks).

528 Gestreepte sarong voor jonge meisjes van aanzien (*tapis sindjang moeli sebatin*) (3 stuks).

529 Geruite sarong van jonge meisjes (*tapis tenjapa*) (2 stuks).

Bruidskleéren.

*530 Hoofdtooisel (*kandoe koeliling*).

531 Gestreepte sarong, met gouddraad doorwerkt en als met sterren bezaaid (*tapis leboe bintang temaboer*) (5 stuks).

532 Als no. 531, doch grooter (*tapis leboe balah*).

Opschik van jonge meisjes.

*533 Koperen hoofdband (*selembo*).

*534 Zilveren haarkam (*gaharoe salaka*).

*535 Gouden, zilveren en papieren looverkransen (*pandang, kekandoe*), bij feesten ook door getrouwde en ongetrouwde mannen op het hoofd gedragen (5 stuks).

*536 Gouden en zilveren bloemen, eenigzins voorovergebogen in de haarwrong gestoken (*tjoendoek*) (6 stuks).

*537 Zilveren hoofdtooisel, in het kapsel gedragen.

*538 Houten haarspeld, met afhangende zilveren sirih-blaadjes (*poetjoek tjambai tetjondok*) (2 stuks).

*539 Gouden voorhoofd-sieraad (*poepilis*) (2 stuks).

*540 Boogvormig koperen plaatje (*popokeda*), op het voorhoofd gedragen.

*541 Gouden (?) oorknoppen (*soebang*) (2 stel).

*542 〃 halssieraad (*tampang djedjer mas*).

*543 〃 halssnoer, aan de uiteinden met gele kralen versierd (*djala mené*).

*544 Gouden halsketen (*kekalah selaka*).

*545 Halssieraad van zilverdraad (*sinkil*) (2 stuks).

*546 〃 van knoopjes (*kakalah boea tjermei*).

*547 Halssnoer van kleine knoopjes (*kakalah oedang-oedang*).

*548 〃 van kralen (*peletjong, kakalah ramboe*).

*549 Armband, uit aaneengeregen knoopjes bestaande (*gelang ikoh-ikoh*) (2 stuks.)

Digitized by Google

*550 Zilveren armbanden (*gelang salaka. kalai toendan aloe*) (1 stel).

*551 Dito, hol uitgeslagen (*kalai poepik kaboedoet*) (2 stellen).

*552 Gouden (?) armband (2 stuks).

*553 Gouden armband, van binnen opgevuld met *getah hambaloe* (*gelang kana*) (2 paar).

*554 〃 vingerring (*ali-ali mas*).

*555 〃 borstsieraad (*boelan sari mas*) (2 stuks).

c. Van kinderen.

556 Baadje voor kinderen van aanzienlijken, gemaakt van gebloemd Europeesch lijnwaad (*kawé sorong*).

557 Sarong (*sindjang*), uit Makakau.

MODELLEN VAN HUIZEN.

558 Vergader en feest-zaal (*sisat*), verblijfplaats voor doortrekkende marskramers en andere reizigers, vereenigings-lokaal voor de kampong-lieden, $^{1}/_{8}$ der ware grootte.

559 Woonhuis op $^{1}/_{8}$ der ware grootte. Uitvoerige beschrijving van dit model in Notulen Bat. Gen., 1883, bl. 88-90.

560 Wacht-huisje (*sengaoeng*) op ladang; $^{1}/_{8}$ der ware grootte.

561 Ladang-huis (*sapoe*) op $^{1}/_{8}$ der ware grootte.

HUISRAAD.

*562 Ronde tabaks-doos van *getah pertjah* (*pakei tembakko*).

*563 Sigaren-doos (*tampak roko*).

*564 Porte-cigare (*tampah bekom*).

*565 Gevlochten zakje van *pandan*, waarin door de dochter des huizes aan bezoekers en ook aan haren aanstaande de *sirih* aangeboden wordt (*kampil pengassan*).

*566 Bamboezen sirih-doos voor vrouwen (*kandi pengassan babaai*).

*567 Met kralen bewerkt sirih-mandje (*tampa pengassan*) voor huwelijks-plegtigheden (2 stuks).

568 Bamboe mand van Sepoetih (*besik, doedoeng*) (6 stuks).

569 Bamboe rijst-mandje (*njawan*) (2 stuks, waarvan één geverfd met kajoe sepang).

†570 Raga; wordt gebruikt om rijst op te zetten ter afkoeling.

†571 Rijst-wan (*niok*).

Digitized by Google

572 Zak, waarin de vrouwen rijst en andere produkten ter markt brengen (*kamboet bias*).

*573 Doos, waarin jonge meisjes haren aanstaanden op 't veld rijst brengen (*hoejan mi*) (2 stuks).

*574 Medicijn-flesch van rotan (*kemboet goewi*).

*575 〃 -doosje van bamboe (*djaga-djaga*).

576 Kleedje, dat bij het aanbieden van geschenken daarover wordt uitgespreid (*tampan pengantar*) (4 stuks).

577 Met kralen gestikt behang; strekt bij huwelijksfeesten tot versiering der zitplaats van de bruid (*tampan madjoe*).

578 Lange ketting van kralen, behangen met duiten, aan 't uiteinde een gekleurde handdoek van inlandsch weefsel, bij huwelijksfeesten van aanzienlijken als servet gebruikt (*prantoeng-dwaro*).

579 Sprei van de schors van den *roelang*-boom (*pioe-roelang*).

580 Dito van den *ipoh*-boom (*pioe-ipoh*) (2 stuks).

581 Bad-handdoek (*tampan*) (5 stuks).

582 Gegantoeng om eene flesch of kom in te hangen (Soekadana).

583 Kralen hanger, om glazen in te bergen (*doeaja*).

*584 Waaijertje om kinderen meê in slaap te maken.

585 Gendi, gemaakt van de vrucht van de laboe, eene slingerplant, welke in de ladang's wordt aangeplant. Door uitspoelen met asch en water verwijdert men den inhoud van de vrucht, welke daarna in den rook wordt gehangen, totdat de versche, groene reuk verdwenen is (2 stuks).

586 Gendi van Toelang Bawang (3 stuks).

587 Plat, gevlochten mandje om borden in te bewaren (*kisa pandjang*).

588 Voetstuk van een olij-lampje (*takoer*) van geelkoper. De puntige bamboe dient om de overloopende of lekkende olij in een kopje op te vangen.

589 Bamboe zout-vaatje (*tjèlégé rekiti*) tot het bewaren van zout voor dagelijksch gebruik op het zoldertje (*balei*) boven den haard (2 stuks).

590 Kĕtoepat-vorm (*sakobal oentjal*) van nipah-bladeren, in de gedaante van een hert.

591 Rotan mandje (*lèkèr*) om pannen, potten, enz., welke van het vuur worden gezet, op te plaatsen, zoowel om ze vast

Digitized by Google

te doen staan, als om de mat, enz. niet te verbranden of vuil te maken.

592 Bamboe kippen-hok (*koeroengan manoek*), uitsluitend voor de kloek en hare kuikens bestemd.

*593 Rotan korfje (*koeroengan balang*) met zelfsluitend deksel tot bewaring van sprinkhanen als voeder voor poejoe's.

*594 Rotan klap (*pĕnĕpoek balang*) om sprinkhanen te vangen.

595 Houten toestel (*kekoeda*), dient bij wijze van naaischroef.

Vischvangst.

596 Visch-val (*koebing poenjoe*), wordt aan den wal vastgebonden in diepe inhammen in eene rivier en drijft heen en weder met den stroom. De rotan, aan de bamboe lat rechts en links vastgemaakt, wordt in het midden achter de valdeur vastgehaakt; daarna wordt die deur opgetrokken, waardoor de lat zich krom spant als een boog. De pen aan de onderkant van de deur wordt nu door het latwerk van de deur naar achteren gestoken, boven over de koebing heen, en vastgezet onder het haakje van de beweegbare pen, welke in de koebing hangt. Het aas, bestaande uit het vleesch van de groote moeras-slak, van visch of krab, wordt aan de beweegbare pen gestoken. Wanneer de visch op het aas toeschiet, laat de pen, welke het aas draagt, de horizontaal op de koebing liggende pen los en de val slaat nêer door de kracht van de zich ontspannende bamboe boog.

597 Fuik (*boeboe*) van bamboe en rotan om kleine visschen te vangen. De fuik wordt met de opening naar beneden-strooms tusschen drie stokken geplaatst, één van achteren en één aan iedere zijde. De opening steunt tegen rasterwerk van bamboe, dat de rivier geheel of gedeeltelijk afsluit.

598 Visch-kaar of beun (*koeroengan poenjoe*) van bamboe; wordt tusschen twee of vier stokken in de rivier opgehangen, zoodanig, dat de helft van de beun boven water blijft.

599 Vischtuig (*koebing poenjoe*) tot het vangen van groote visschen. Uitvoerige beschrijving van dit instrument in Notulen Bat. Gen., 1883, bl. 90 en 91.

Digitized by Google

Nijverheid.

600 Bamboezen banden; worden bij het weven van lijnwaden bij wijze van juk om 't lijf gebonden (*tali ambong*).

601 Bamboezen kistje (*sap babaai*), met inlandsche katoen.

602 Banden van rotan (*goewi*), om verschillende voorwerpen van te maken.

*603 Stalen van kant- en brei-werk. (10 stuks).

Wapenen.

°604 Piek van Raden *Intan*, hoofd van den in 1857 bedwongen opstand.

°605 Piek (*toembak balauw*) (4 stuks).

*606 Groot dolkmes (*badé*) (2 stuks).

*607 Klein dolkmes (*badé-badé*).

608 Model van een kapmes (*tjendong*).

Onderscheidings-teekenen, enz.

*609 Staf (*pandotan*).

°610 Houten eerezetel (*papadon*), bestaande uit zitting (*pengadjongan*) en rugstuk (*sesako*), het laatste ruim zes voet hoog en fraai gebeeldhouwd.

Het regt om zoodanigen zetel ze bestijgen werd vroeger door de Sultans van Bantam verleend: thans wordt het gekocht van de regthebbenden van denzelfden stam, doch kan alleen door te goeder naam en faam bekend staande personen verkregen worden en gaat zelfs door slecht gedrag verloren. De regthebbenden mogen op de *pepadon* zitting nemen bij feestelijke gelegenheden in de *sesset*, het raadhuis. De voornaamste onder hen heeft zijne plaats in het midden, de anderen ter regter- en linkerzijde. — De hier aanwezige *pepadon* moet volgens overlevering ruim drie eeuwen oud zijn.

°611 Model van een dito, van Sepoetih.

612 Model van een draagstoel (*djopana*), waarin degeen, die de *pepadon* (no. 610) voor 't eerst bestijgen zal, uit zijne woning naar de *sesset* gedragen wordt. Bij personen van aanzien wordt alsdan een gele of witte tent over de *djopana* gespannen, bij minderen eene van andere kleur, onverschillig welke. In dezen stoel worden tegenwoordig ook wel bij huwelijksfeesten de bruid en bruidegom rondgedragen.

Digitized by Google

613 Model van een stoel (*djoli*) waarin jongelingen van aanzien zich naar de volksfeesten, tournooi en dans (*mengigel menari*) dragen laten.

614 Model van kar (*rata*), waarmede de *pepadon*-bestijger wordt afgehaald, wanneer hij in 't huwelijk treedt of aan het tournooi-spel gaat deelnemen. Ook kunnen ouden van dagen zich met deze karren naar de *sesset* doen rijden, mits vroeger den *pepadon* bestegen hebbende (2 stuks).

615 Model van een zegekar (*boeroeng Garoeda*); wordt bij huwelijks-feesten gebezigd.

Varia.

616 Stuk hout, om een steen gegroeid (*kajoe sela batoe*). Aan het afschraapsel wordt geneeskracht toegeschreven.

*617 Tolletje (*dadoe*) in gebruik bij het djoedi-spel.

618 Karbouwen-klokje (*kelikoek kebou*) van gitahout. De klepel is van rengas-hout.

619 Beschreven bamboe, gevonden aan een boom hangende in het bosch nabij eene ontginning (*oemboelan*) van de kampong Negri-toeha, afd. Sekampong, bevattende een verbod tegen het ontginnen van gronden aldaar.

620 Kinder-speelgoed (*sakoebal oentjal*)

621 Zweep van klapper-blad. Kinder-speelgoed.

622 Kĕtoepat vorm (*sakoebal tandok*). Kinder-speelgoed (2 stuks).

*623 Bamboe kinder-geweer (*bedil tekon* of *bedil geta*. Geta = knippen, wegknippen).

624 Klap-bus (*bedil pring*. Pring = bamboe). Kinder-speelgoed. Men schiet met peper-, berol- en saser-vruchten of met een prop van gekauwde bladeren.

*625 Arm-banden van klapper-blad. Kinder-speelgoed.

Digitized by Google

SUMATRA'S OOSTKUST.

ATJEH.

Kleeding van mannen.

°626 Zeer puntige toedoeng.

*627 Hoofd-deksel (*kopiah djoeng kadjoe*) voor den geringen man (2 stuks).

*628 Idem (*kopiah*) voor aanzienlijken. In het gaatje bovenaan wordt een gouden sieraad (bloem, enz.) gestoken (2 stuks).

629 Zijden kain pandjang (*idja lambajong*), met gouddraad doorweven.

630 Zijden kain pingang (*planplangi kasab*), met gouddraad doorweven.

631 Idem, half zijde, half katoen.

632 Zijden kain (*idja loengi*), met zilverdraad doorweven.

633 Sarong (*toedjoe selompat*), als voren.

634 Sarong.

635 Kain, door Atjehsche hoofden aan het gouvernement ten geschenke aangeboden (Notulen Bat. Gen. 8 Mei 1877, II, *e*) (2 stuks).

636 Idem (2 stuks).

637 Broek (*sloear lamboe*).

638 Idem (*sloear langkaring*) van katoen.

639 Broek (4 stuks).

*640 Ring (*anak angkoh*), waaraan allerlei zilveren en koperen voorwerpen bevestigd zijn, zooals tot het uittrekken van den baard, het reinigen der ooren, enz.; wordt gewoonlijk, aan een doek gebonden, in de hand gedragen.

*641 Zilveren arm- en been-ringen (*glang pèpah*) voor mannen en vrouwen (1 stel).

*642 Zilveren buik-ketting (*taloh kiëng*) voor mannen en vrouwen.

§643 Fragment van een gouden ornament, hetgeen aan een kettingje op de heup gedragen wordt.

*644 Voet-ring van Indrapoeri.

Huisraad.

645 Houten presenteerblad (*semerit*), in de binnenlanden van Temiang vervaardigd (2 stuks).

646 Mandje, omstreeks 1810 buit gemaakt door Ongkoe

Digitized by Google

Toea, hoofd van Soengei Toras, op een togt naar Atjeh, ondernomen door den toenmaligen vorst van Siak.

*647 Koperen doosje voor sirih-kalk van Indrapoeri.

*648 Koperen sirih-kalk-doosje (*kramdam*).

*649 Koperen sirih-bak (*bati*).

650 Bĕndo (2 stuks).

651 Koperen presenteerblad op voet (8 stuks, één zonder voet).

652 Koperen kwispedoor.

653 〃 boejoeng (4 stuks, waarvan één gegraveerd).

654 〃 wierook-vat.

655 〃 prioek.

656 〃 lamp.

657 〃 schotel voor een gendi.

658 〃 bokor.

659 〃 stangi-vat (deksel ontbreekt).

660 Vlechtwerk van *pandan* om een schoteltje in op te hangen

661 Kleine tempajan.

*662 Inktkoker.

663 Koperen reukflesch (*ôgè*) (2 stuks).

*664 Houten balans eener weegschaal.

*665 Houten doos eener weegschaal.

*666 Gewigt (2 stuks). Cf. v. Hasselt, XXXIX, 8.

667 Houten, verlakten sigaren-standaard, buitgemaakt bij de verovering van Lamteboe (Palembangsch fabrikaat?).

Wapenen.

°668 Zwaarden van verschillenden vorm (4 stuks).

°669 Klewang, twee soorten (9 stuks).

670 Kris.

671 Sekin (4 stuks, waarvan één zonder schede).

672 Koperen schild.

673 Schild, met laken overtrokken en met koperen ornamenten versierd.

673*a* Dito bamboe.

*674 Koperen versierselen van een schild.

*675 Looden kogels (8 stuks).

*676 Zilveren ketting, vermoedelijk bevestigd geweest aan eene sabel-schede.

Digitized by Google

*677 Idem.

°678 Lans (2 stuks).

679 IJzer van een lans met twee punten.

680 Patroontasch (3 stuks).

°681 Zeer lang geweer, Europeesch fabrikaat, in Atjeh veroverd.

681a Klein geweer (2 stuks).

°682 Kanon, veroverd in de XXVI Moekim's. De figuren op dit stuk beteekenen C(hristian) 7, (koning van Denemarken). Vermoedelijk afkomstig van de weleer Deensche kolonie Tranquebar.

°683 Lilla (2 stuks).

684 Bamboe projectiel, hetgeen nevens de gewone lading uit een pamoeras wordt geschoten.

Nijverheid.

685 Zaag (3 stuks).

686 Kris-makers- gereedschap (8 stuks).

687 Vijlen (5 stuks).

688 Weefstok voor het weven van zijden broeken.

689 Dissel (*tjèkèh*).

*690 Stempels voor batik, in 1879 in de XXVI Moekim buitgemaakt (12 stuks).

Vischvangst.

691 Vischnet (*djoewah*). De looden ringen, welke ter bezwaring van het net onderaan hangen, ontbreken.

692 Staken voor een totebel.

Onderscheidings-teekenen.

§693 Staatsie-pajoeng, welke gezegd wordt door den laatsten Sultan van Atjeh gebruikt te zijn.

Godsdienst.

*694 Rekal (2 stuks). v. Hasselt, XXXIV, 3.

695 Djimat.

695a Idem, met bamboe kokers en kogels (2 stuks) Zie Not. Bat. Gen. Febr. 1885.

Digitized by Google

VARIA.

696 Vlag, beschreven in Notulen Bat. Gen. 1876, blad. 45 vlg.

*697 Zilveren zegel-ring, in 1879 in de XXVI Moekim buit gemaakt.

VOORWERPEN, AFKOMSTIG VAN SULTAÑ'S VAN ATJEH EN VAN LEDEN DER SULTAN'S FAMILIE.

(Aanwezig in de goudkamer.)

698 Gouden armbanden, gedragen door de vrouwen en dochters van den Sultan (2 stellen).

699 Gouden knoop, afkomstig van den zoon van den Sultan, Pangeran Dramal Abidin (Toeankoe Tjoet).

700 Gouden omboordsel eener kopiah. 701 Gouden tabak-doos (2 stuks). 702 Soeasa kalk-doos. 703 Gouden gambir-doos. 704 Gouden kalk-doos. 705 Pinang-schaar met gouden heft. 706 Mesje, als voren. 707 Zilveren sirih-doos (4 stuks). 708 Gouden armbanden (*sawé*) (1 stel).	Afkomstig van Sultan Machmoed.

709 Zilveren bakje, in vier vakken verdeeld.

710 Zilveren lepels met ivoren heft (5 stuks).

711 Zilveren bakje (*bokor*, *tjoepoe*).

712 Soeasa 〃

713 Zilveren juweel-doosje.

714 Zilveren roemer.

715 Gouden vinger-ring met steentjes.

716 Gouden knoopen met juweelen (3 stuks).

717 Beursje van zilver-draad met eenige steentjes.

718 Djimat.

719 Haven-tjap (2 stuks).

720 Zilveren ketting.

721 Weegschaal in ivoren doos.

722 Zilveren reukwater-flesch.

723 Zilveren water-kom met deksel.

724 Zilveren presenteer-blad (2 stuks).

Digitized by Google

725 Olifants-tand, geschenk van Panglima Polim aan den Sultan (3 stuks).

726 Zilveren sirih-bak.

727 Koperen doosje.

728 Draagband voor kris van gouddraad.

729 Sekin *lapan sagoi.*

730 Kist met zilveren beslag.

731 Roode doek voor tulband, met gouddraad doorweven.

732 Slendang, met gouddraad doorweven.

733 Sarong, 〃 〃 〃 (2 stuks).

734 Zak-doek (2 stuks).

735 Kain pandjang, met gouddraad doorweven (2 stuks).

736 Hoofd-doek, 〃 〃 〃

737 Badjoe, 〃 〃 〃

738 Sarong, 〃 〃 〃 (Atjeehsch weefsel).

739 Kain pandjang, 〃 〃 〃 〃 〃

740 Kain pandjang

741 Gebloemd satijn voor badjoe.

741*a* Zak met gewigten, enz. (15 gewigten, toets-steen, 5 munten, eenige sago-pitten).

SIMPANG-OLIM.

742 Koperen lamp (2 stuks).

743 〃 prioek.

744 〃 〃 (kleiner).

745 〃 presenteer-blad (2 stuks).

746 Houten bord (3 stuks).

747 Arit.

748 Vlag (5 stuks).

749 Zwaard.

750 Parang.

751 Wapen zamengesteld uit twee bajonetten.

No. 742—751 *zijn veroverd bij gelegenheid eener sloepen-verkenning in de Troesan* (*Notulen Bat. Gen.* 1875, 38).

752 Zilveren zegel-stempel van Toekoe Moeda Ia-malim, 1287.

753 Sekin, met goud gemonteerd.

754 Kopiah met gouden ornament.

Digitized by Google

755 Zilveren doos, gedeeltelijk verguld (3 stuks).

756 Gordel (*boelon teloek*) van gouddraad.

757 Ring met steen.

758 Koperen voet-ring.

No. 752 — 758 *zijn op* 9 *Julij* 1877 *veroverd in de woning van den ex-radja van Simpang-olim bij de inname van Tepin-serin.*

LANGKAT.

759 Vorstelijk zitmatje.

°760 Houten drakenkop (*kapala naga*), versiering van den voorsteven eener vorstelijke praauw, gevonden in Oeloe Langkat, op het graf van Singalaja.

DELI.

Kleeding.

761 Lijnwaad, half van zijde (*kain palang*) (2 stuks).

762 Zakdoek.

Huisraad.

§763 Wandel-stokken, geschenk van den Sultan van Deli aan den Gouverneur-Generaal (2 stuks).

*764 Aarden gendi en boejoeng van Panei (3 stuks).

765—771 Kleine, met gouddraad gestikte kleedjes (*delamak*), welke over de deksels van met rijst gevulde schotels worden gelegd (7 stuks). No. 766, 768, 770 en 771 waren in 1883 uit de mode en werden slechts door zeer oude vrouwen nog gemaakt.

*772—*780 Zij-stukken van kussens, met gouddraad gestikt (9 stuks). No. 773—777, 779 en 780 in 1882 uit de mode geraakte patronen.

781 Slaap-kussen van een gewonen Maleijer, toonende, hoe de zij-stukken (n° 772—780) aangebragt worden.

*782 Geborduurd onderstuk van het foedraal eener buks.

783 Vlaggen-band van goud-brocaat. Inlandsch maaksel.

°784 Deksels (*toedoeng*) voor rijst-schotels, van geverfd gras gevlochten. Worden gebruikt vóór den maaltijd en bij het ronddragen van de schotels (2 stuks).

785 Mat, zitplaats voor aanzienlijke gasten.

786 Hoornen garen-winder.

Wapenen.

787 Lans, gebezigd om ter dood veroordeelden af te maken.

Digitized by Google

De Sultan van Deli heeft, ten bewijze, dat hij die wreede straf voor goed had afgeschaft, deze lans in 1866 ten geschenke gegeven aan den kontroleur der 1e klasse, mr. J. A. M. van Cats baron de Raet.

788 Kris.

§789 Lange kris, geschenk van den Sultan van Deli aan den Gouverneur-Generaal.

§790 Korte idem, geschenk als voren.

§791 Dolk (*toemboeh lada*), geschenk als voren.

§792 Pedang met gouden scheede, geschenk als voren.

§793 Kris, idem, idem.

°794 Bronzen stukje geschut met kamerlading, gevonden in den grond nabij Deli toewa, aan den voet van het gebergte, dat het landschap Deli doorsnijdt en waar nog hechte overblijfselen van wallen worden aangetroffen. Zie omtrent de inscriptie, waaruit door den heer E. Netscher gelezen werd: „sanat 1103 alamat baloen „Haroeh", de notulen der vergaderingen van het Genootschap, IV pag. 271 Zie ook Tijdschr. Bat Gen. XXII, 174.

JAGT.

795 Strik voor tortel-duiven. De strikken worden, een weinig scheef opstaande, zoodanig in een kring om een lokvogel geplaatst, dat zij elkaar gedeeltelijk bedekken.

796 Rotan strik voor bosch-hoenders, gebruik als bij no 795.

797 Lok-fluit voor herten, waarmede hun bronst-geschreeuw wordt nagebootst.

°798 Rotan strik voor herten. Met eenige honderde, dergelijke strikken wordt het jagt-terrein boogsgewijze afgesloten, waarna men aan de open koorde dier boog met het opjagen der dieren begint.

799 Kwartel-knip. In de kooi zit een lokvogel. Het opgetrokken klepje wordt door een span-stokje aan een voetplankje verbonden. Springt een kwartel op dat plankje, dan valt het span-stokje en het klepje slaat toe.

VISCHVANGST.

800 Visch-lans (*serampang*). v. Hasselt, CXXVI, 3.

°801 Harpoen voor groote visschen en krokodillen.

VARIA

802 Talisman, welke den bezitter in staat stelt zich onkwetsbaar te maken, ziekten te voorkomen, den verloren weg terug te vinden, enz.

Digitized by Google

803 Kroon voor jonggehuwden bij de bruiloft en voor knapen bij de besnijdenis. Gewoonlijk eigendom van den Imam, die de kroon tegen zekere tegemoetkoming verhuurt.

SERDANG.

*804 Zilveren kalk-doos, gedreven en gegraveerd.

*805 Zilveren tabak-doos, als voren.

*806 Zilveren pinang-doos, 〃 〃

*807 Zilveren gambir-doos 〃 〃

No. 804—807 sirih-gereedschap van den Datoe van Tandjong Merawa.

BATOE-BARA.

808 Ikat pinggang (2 stuks).

†809 Harpoen (*tempoeling*) voor roggen en haaijen. De schaft heet *tatasan;* de klos, waarin het ijzer zit, *tampoenat;* het touw aan de schaft *peramboet;* het touw om te vieren *tali toeroet.*

VLAGGEN.

810 Hoofd van het landschap Tandjong.

811 Soekoe-hoofden van Tanah-datar, Bogah, Lima-poeloeh en Pasisir, alsmede het hoofd van Pagoerawan,

812 Soekoe-hoofd van Lima-laras.

ASAHAN.

KLEEDING

813 Wit geborduurde broek.

HUISRAAD.

*814 Uitgeslagen koperen platen van kussens (*kapala bantal*) (4 stuks).

*815 Matje (2 stuks).

°816 Muizen-val.

*817 Koker (*roemboengan tadji*) met hanensporen. De tanden voor de bevestiging heeten *ringit.*

NIJVERHEID.

*818 Borduurwerk (2 stuks).

819 IJzeren werktuig voor het planten van padi (*koekoe kambing*) (2 stuks).

Digitized by Google

820 Ani-ani (*pengatam*).

WAPENEN.

°821 Lans (3 stuks).

°822 Zwaard (*pedang mansiang*).

°823 Sabel (*pedang*). Afgebeeld bij v. d. Tuuk, Bat.-Ned. woordenboek, pl. XVIII, No. 1.

°824 Donderbus (5 stuks).

°825 Walbus.

*826 Randjoe (36 stuks).

VISCHVANGST.

*827 Haak (*tjatar*, in Batoe-bara, *katjar*) met lijn, waarmede men zonder aas de *sibaroe* (rivier-visch) vangt. v. Hasselt, CXXIV, 8.

SCHEEPVAART.

†828 Prahoe lantjang (model), vroeger in gebruik bij den Jang dipertoean besar van Asahan, wiens onderscheidings-teekenen de praauw voert, t. w.: bandera tongol aan den achter-steven, bandera kapa aan de voormast (tiang topang), bandera oeler-oeler (wimpel) aan de achtermast (tiang agong), snijwerk (serebajoeng) aan beide masten.

829 Vlag, gevoerd door den Datoe-bandar.

VOORWERPEN VAN GODSDIENSTIGEN AARD.

*830 Amulet uit de bovenlanden van Asahan, bestaande uit een stukje lood, waarin Bataksche karakters gegrift zijn.

*831 Hoornen plaatje (*langka*) met figuren voor waarzeggerij, hetgeen zelfs door Mohammedaansche Maleijers bij verrigtingen van allerlei aard geraadpleegd wordt.

BILAH.

832 Vlag van Toengkoe Soetan Bandara Alam, vorst (*radja*) van Bilah.

833 Idem van den Radja-moeda en van Pangeran Indra, hoofd der Soekoe Radja, rijksgroote.

834 Idem van Orang kaja Maharadja, mantri Bilah, rijksgroote.

835 Idem van Orang kaja moedah, rijksgroote.

836 〃 〃 Setia Radja, rijksgroote.

837 〃 〃 Setia Laila Bintara, rijksgroote.

Digitized by Google

PANEI.

838 Vlag van Tongkoe Soetan, vorst van Panei.
839 〃 〃 den Radja-moeda.
840 〃 〃 〃 Orang kaja Panei, rijksgroote.
841 〃 〃 〃 Orang kaja moeda, 〃
842 〃 〃 〃 Oewan Bongsoe.
843 〃 〃 Toean Imam Panei.

KOTA-PINANG.

Kleeding.

*844 Muts van biezen.
*845 Idem van boomschors.

Huisraad.

*846 Bekers van getah pertja (2 stuks).
*847 Beker van klapperdop.

Nijverheid.

*848 Werktuigje in gebruik bij het touwslaan.

Jagt.

†849 Strik om bosch-kippen te vangen.

Muzijk-instrument.

850 Klarinet.

Wapenen.

°851 Zeer ruwe werp-spiets met bamboe punt (2 stuks).
852 Buik-randjoe (4 stuks).
*853 Voet-randjoe (5 〃).

Vlaggen.

854 Vorst van Kota-pinang.
855 Radja moeda.
856 Bandahara Setia Radja, rijksgroote.
857 Datoe Mahalela Sri Maharadja, rijksgroote.
858 Orang kaja Maharadja, rijksgroote. De vier laatste worden zelden gebruikt, omdat men aan die vlaggen geene waarde hecht.

Varia.

°859 Bamboe, met letters besneden (3 stuks).

Digitized by Google

*860 Almanak op papier, uit de lagere landen, met band.

*861 Geschrift, opgehangen geweest aan de poort eener kampong, behelzende eene waarschuwing voor vreemdelingen om de kampong wegens eene daarin heerschende ziekte niet binnen te treden.

KAMPONG RADJA.

862 Vlag van Soetan Moeda, hoofd van Kampong Radja.

KOTA-INTAN (Rokan-rivier).

*863 Pistool, inlandsch fabrikaat, gevonden in de benteng van den radja bij gelegenheid eener expeditie.

*864 Kartets, bestaande uit steentjes in een bamboe omhulsel. Als voren. Elke lilla had een voorraad van 20 à 30 stuks dezer kartetsen.

SIAK.

865 Half zijden sarong, met gouddraad doorweven. Geschenk van den Sultan aan het N. I. gouvernement (2 stuks).

866 Vlag van den Sultan.

867 " " de wettige mannelijke kinderen van den Sultan.

868 " " Bintara kanan en kiri.

869 " " de Datoe's van Tanah datar pasisir lima poeloe.

870 " " Maharadja Dewa.

871 " " Tongkoe Mangkoe Boemi.

872 " " Datoe Kampar.

873 " " " Kasim.

874 " " " Tanah datar.

875 " " " Bantara kanan.

876 " " " " kiri.

877 " " " Kampar.

878 " " " Kalakap.

879 Koopvaardij-vlag.

PELALAWAN.

880 Vlag van Sri Padoeka Tongkoe besar Sjarif Aboebakar, vorst van Pelalawan.

881 Vlag van den troons-opvolger.

882 " " Anak radja-radja.

883 " " Radja Laila Poetra, penggawa negri.

884 " " Laksamana Mangkoe radja.

Digitized by Google

885 Vlag van den Sjahbandar.

886 〃 〃 nachoda's en andere ingezetenen.

Deze vlaggen zijn niet op de ware grootte.

KAMPAR.

°887 IJzeren kamerlaad kanonnetje, op eene eigenaardige wijze aaneen gesmeed en met drie waarlooze kamers; afkomstig van Poeloe Lawan onder Kampar.

†888 Prauw (*biloengkang*) in gebruik op de Malei- en Kampar-rivieren in de onder-afdeeling Pangkalan en Kampar (zie Tijdschrift Bat. gen., XXIV bl. 400). Model.

INDRAGIRI.

889 Europesche muzijkdoos, door den laatsten Panglima van Reteh als sirih-doos gebezigd.

°890 Donderbus (*pamoeras*) (2 stuks).
°891 Piek (*lambing*) (3 stuks).
°892 Buks (*terkoel*).
°893 Klewang (*kampilan*) (2 stuks).
°894 Lange kris (*soendang*) (2 stuks).
895 Kris.
896 Vlag (4 stuks).
°897 Schild (4 stuks).
°898 Lilla (2 stuks).

(890–898:) Bij de vernietiging van het roofnest Reteh in 1858 buit gemaakt.

899 Toedoeng (4 stuks).

900 Hoofd-kussen (*bantal*) (2 stuks).

901 Borduur-raam (*pamidangan*) met het patroon *panganak*, in gebruik bij radja jang bergelar om te bedekken de tetampan pahar koening bij het eten van rijst. De gespannen stokjes heeten *ligen*.

902 Idem als voren bij het eten van gebak.

903 Masagit toedoeng sanggan om de sanggan te bedekken, waarmede men iets aan iemand zendt.

904 Masagit toedoeng laboe om de waterflesch (*laboe* of *dorak*) te bedekken.

905 Kleedje tot het bedekken van toedoeng's (2 stuks).

*906 Zijden franje.

*907 Katoenen 〃 .

*908 Padi-mes (*ani-ani*).

909 Kris pandjang.

Digitized by Google

*910 Doos met hanen-sporen, in een zak.

911 Vlag van den Soetan.

912 Vlag van den Radja Moeda (Volgens den onderkoning van Riouw hebben de Radja Moeda van Indragiri deze vlag aangenomen in navolging van hem, hoezeer hun geen vlag toekomt).

913 Vlag van den Radja Moeda in oorlogstijd, wanneer hij als laksamana optreedt.

914 Vlag van den Datoe Bandahara, tweeden rijksgroote.

915 〃 〃 〃 〃 Toemenggoeng, derden 〃

916 〃 〃 〃 Sjahbandar,

917 〃 〃 Radja Tjik besar.

918 〃 〃 〃 〃 moeda.

919 〃 〃 aanverwanten van het vorstelijke geslacht (*Anak radja*).

920 〃 〃 den Bintara, hofbeambte.

921 〃 〃 〃 Panglima dalem, hofbeambte.

922 〃 〃 〃 〃 prang.

923 〃 〃 de bevolking (*Orang kabanjakan*).

DJAMBI.

°924 Lans met zilveren beslag (2 stuks).

°925 Klewang.

§926 Twee fraai gedamasseerde zwaarden met gouden gevest. Geschenk van den Sultan aan den Gouverneur-Generaal.

927 Kunstig uitgesneden stuk hout, hetgeen boven de poort van den kraton te Djambi prijkte en bij de expeditie in 1858 van daar is medegenomen.

*928 Randjoe's van bamboe, rĕsam (plant met harde vezels), rĕgis (vezels van de aren-palm) en moempa (soort van bamboe). In 1881 hebben Djambinezen deze randjoe's geplant op den grooten weg achter de controleurs-woning te Soeralangoe (Rawas). De rĕsam-soort is de gevaarlijkste, omdat de punt bij het binnendringen in het vleesch afbreekt en zeer moeijelijk te verwijderen is (17 stuks).

PALEMBANG.

Lebong.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

*929 Muts bij den veld-arbeid.

930 Baadje bij veld-arbeid van geklopte boomschors.

Digitized by Google

b. *Van vrouwen.*

931 Baadje bij veld-arbeid van geklopte boomschors.

*932 Zilveren armband van jonge meisjes (11 stuks).

933 Soort slendang; wordt door de meisjes los om het hoofd geslagen; wordt ook gebruikt als handdoek (*sampang djarang aloes* en *kasar*).

934 Borstlap (*tengkoeloeh*), met gouddraad doorweven.

c. *Van kinderen.*

935 Kapje ter beschutting tegen de zon (*gandit*).

HUISRAAD.

†936 Reismand (*kĕmpek*).

*937 Bedak-doos (3 stuks).

Pasoemah.

COSTUUM EENER GADIS.

*938 Kĕrpén of *siapalén*, wordt op het voorhoofd gedragen.

939 Zilveren pagĕr babi, wordt boven de *kĕrpén* gedragen.

*940 Zilveren pias, wordt over de *pagĕr babi* vastgemaakt.

941 Zilveren boelan temanggal, wordt op den haarwrong gestoken.

*942 Zilveren tadjoek blidang, worden aan de *kĕrpen* en tusschen de horizontale bladen van de *pagĕr babi* bevestigd (5 stuks).

*943 Soebang (oorsieraad) (1 stel).

*944 Zilveren kilip, worden aan de *soebang's* vastgemaakt.

*945 Zilveren singkil (halsband) (5 stuks), soms zoo talrijk, dat de draagster naauwelijks haar hoofd bewegen kan. Behalve de *singkil* wordt ook de *kaloeng* gedragen, bestaande uit oude muntstukken, zooals Maria-Theresia-Thalers (*real kipas*), pilaar-dollars (*réal tjagak*), rijksdaalders (*real boëroeng*), guldens (*roepia ringgit*). De *singkil* en *kaloeng* worden gezamelijk en afzonderlijk gedragen.

*946 Zilveren gĕlang lidah tioeng (8 stuks), worden soms tot 9 in aantal aan den linker arm gedragen.

*947 Zilveren gĕlang poentoe (7 stuks); worden aan den regter arm gedragen, nooit meer dan zeven.

948 Tĕngkoeloek (borst-kleedje), gewoonlijk *simpit* genaamd. Dit exemplaar wordt alleen bij het dansen gebruikt en heet *teng-*

Digitized by Google

koeloek pèsoeng. Het wordt geslagen over een ander borst-kleedje (*simpit soeri gading*, *soeri abang*, *pètè lintang* of *toengan brajak*), dat tot dekking der oksels dient, en wel zóó, dat het eene uiteinde voor het onderlijf hangt.

949 Kain boenjoen boetén, wordt om de lendenen geslagen De Oeloeneesche vrouwen bezitten, behalve deze soort, nog vijf soorten, genaamd *kain ragi hitam*, *k. dewan abang*, *k. kembang batjang*, *k. ragi koening* en *k. moeden raman.*

*950 Zilveren mar (buikband)

Nijverheid.

*951 Weefspoel met Redjangsche letters.

Wapenen.

§952 De heilige kris van Toewan *Paradipo*, hoofd-aanvoerder der Pasoemahers in 1866.

*953 Houten kogelvorm.

*954 Kruidhoorn met eigen gemaakt kruid (6 stuks).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

*955 Plankje ter berekening van goede en kwade dagen (2 stuks).

*956 Djimat.

Varia.

*957 Brief in bamboe kokertje.

*958 〃 op boomschors.

959 〃 op rotan (2 stuks).

960 Beschreven bamboe.

Tebing-Tinggi

Kleeding.

*961 Buikband met ingenaaiden, beschreven djimat (Redjangschrift, toover-formulieren) en tweeden djimat, bestaande uit klipgruis, waarschijnlijk van gewijden grond.

Huisraad.

*962 Amphioen-pijp met toebehooren, enz. van Deboe, van Doeko djadi, een der hoofden van den opstand in het Palembangsche, gesneuveld te Koeboean-tinggi.

Digitized by Google

Nijverheid.

*963 Boor, gebezigd bij inbraak, afkomstig van Pangeran Soekoe Keras van kampong Djaka.

Wapenen.

964 Laadstuk van eene lilla, door P. A. Bik bij de bestorming van de kampong Djoekoeng in 1854 veroverd.

*965 Patroon-tasch (*klapei*) met randjoe's en ammunitie, afkomstig van Pangeran Soekoe Keras van kampong Djaka.

Spellen.

*966 Koker met hanen-sporen van de kampong Soekoe-radja.

*967 Dobbel-steenen, koperen duiten, enz. voor het keplek, van de kampong Soekoe-radja (8 stuks).

Varia.

*968 Beschreven bamboe, gevonden bij Deboe (Zie No. 961).

Rawas.

§969 Twee koperen, zeer kleine lilla's. (Zie Not. Bat. Gen. November 1872).

Kesam.

*970 Zilveren kettingje.

Redjang.

*971 Koker (*boemboeng*) voor stroo-cigaren met Redjang schrift (2 stuks).

Ranau-districten.

Kleeding.

a. *Voor mannen.*

972	Kopiah lantoeng,	M. (*).	(2 stuks)	Van boomschors; bij den veld-arbeid in gebruik.
973	Badjoe	〃	〃	
974	Kain	〃	〃	
975	Tjelana	〃	〃	
976	Bĕbĕt	〃	〃	

De *bĕbĕt* wordt ook als hoofd-doek (*gitar*) en als hand-doek gebezigd.

(*) M. beteekent Makakau
R. 〃 Ranau.

Digitized by Google

977 Badjoe pegagan, M.

978 〃 daja, M.

979 Sampang gadoengan (naar de kleur), wordt als hoofd-doek en als buikband (bĕbĕt) gedragen, M.

980 Tjoetar pinggir itĕm, M.

981 Badjoe anak boedjoek (naar de kleur), M.

982 Badoeng kajoe, M.; *bebadoeng*, R. (buikband).

983 Ketoepoeng boenoek, R. } Van boomschors, bij den

984 Badjoe 〃 〃 } veld-arbeid in gebruik.

985 Sampang soeloeh (naar de kleur), wordt gebruikt als hoofd-doek (*ikĕt*), als bandelier (*selampei*) en als *basoehan mandi*, R.

986 Toetoep boenoek (hoofd-deksel), R., in 1883 weinig meer in gebruik, maar in de Blalau (afd. Kroë), naar men zeide, nog veel in zwang.

987 Ketoepoeng langkau (mutsje) van *tikor* (zekere gras-soort), R. Als bij no. 986.

988 Ketoepoeng timpoet (mutsje) van de vezelen der timpoet-vrucht, R.

b. *Voor vrouwen.*

989 Kain dogan kambang batjang (naar de kleur) voor aankomende meisjes. Wordt onder de oksels gewonden en reikt tot aan de knie, M.

990 Padoe badoeng, M. Wordt boven de kain om de borst geslagen tot onder de oksels.

*991 Panggoeng bangkau (zilveren oorknop), bestaande uit een ringetje (*tjintjin*), kettingje (*rantai*) en uit het daaraan hangende, *riboe* geheeten, M.

*992 Krilap (vinger-ring, gemaakt van een 25cent-stuk), M.

*993 Gĕlang (zilveren armband), M.

*994 Poentoe (〃 〃), M. Wordt boven de *gĕlang* gedragen en met hagel-korrels of kralen gevuld ten einde geluid voort te brengen (1 paar).

*995 Singkil (zilveren hals-sieraad), M.

*996 Bĕmban (zilveren hoofdband), M.

No. 991—996 worden door jonge meisjes en maagden gedragen; no. 991 - 994 ook door jonggehuwden tot aan de

Digitized by Google

zwangerschap, maar no. 995 en 996 slechts nu en dan één nacht na het huwelijk.

997 Tapis (sarong) voor groote feestelijkheden, R. Wordt tot onder de oksels gedragen.

MODEL VAN EEN HUIS.

†998 Woning (*lamban*) op ongeveer $^1/_{20}$ van de ware grootte, R.

HUISRAAD.

999 Draagmand (*kindjar*) voor groenten, bamboezen met water gevuld, enz.

1000 Idem (*baka* M.; *bebalang*, R.) voor rijst en padi.

1001 Mandje (*kroentoeng*, M.; *lioeng*, R.) voor het wasschen van groente, enz,

1002 Idem (*bakoel*, M.; *kindang* R.) voor het wasschen van *bèras*.

*1003 Matje (*piting*, M.; *tepioek* R.) voor huisselijk gebruik (2 stuks).

†1004 Wan (*niroe*, M.; *njoe*, R.) voor rijst.

1005 Rijst-mandje (*langkai*, R.)

1006 Idem (*penasian*, R.)

1007 Pot (*prioek*, M; *rajoeh* R.) voor het koken van rijst.

1008 Idem (*blanga*, M.) voor het koken van toespijs.

1009 Model van een pahar, M. (*djahas ketjoekoet*, R.) op $^1/_4$ van de ware grootte, waarop de gekookte rijst wordt geplaatst na met pisang-bladeren gedekt te zijn.

1010 Model van een talam, M. (*djahas*, R.) op $^1/_2$ van de ware grootte.

*1011 Mesje (*wali*, M. en R.)

1012 Sirih-mandje (*telapak badak*, M.)

1013 Sirih-doosje (*toekoe*), gemaakt van de pit van de kadam-vrucht, waarin het doosje voor de tabak (*toemboe*) en dat voor de kalk (*kapoeran*), M.

*1014 Model van een sirih-doos (*tampah*, R.) op $^1/_2$ der ware grootte. Dit model wordt op reis medegenomen.

1015 Sapoetangan, M. (*tampan* R.). Wordt op de *talam* (no. 1010) geplaatst (3 stuks).

†1016 Model van een borden-rek (*sangkar pinggan*, M.; *sento*, R.) op ongeveer $^1/_3$ van de ware grootte.

Digitized by Google

1017 Hanger (*sangkar mangkok*, M; *gegantoeng*, R.) om kopjes en schoteltjes te bergen.

1018 Lansen-rek (*sarang koedjoer*, M.)

*1019 Fragment van bamboe behangsel (*tabir*) voor den binnen wand eener woning, M.

*1020 Idem (*rinding*), R.

Muzijk-instrumenten.

1021 Gambang, M. (*gelintang*, R.). De hamertjes heeten *penggoeal* of *panaboeh*, M.

1022 Gong, M. (*talah*, R.)

1023 Serdam, M. en R.

1024 Soeling, M.

1025 Seroendam, M. — v. Hasselt, XLI, 7.

1026 Ginggoeng, M. en R.

Varia.

*1027 Djimat, in gebruik bij epidemiën, R.

1028 Proeve van snijwerk in hout (*tatahan*). De figuren aan den rand heeten *ombak*, die in het midden *poeter gemoeloeng*, M.

1029 Meligei kĕndi. Wordt onder het sluiten van een huwelijk bij den bruidegom geplaatst, vroeger op een *kĕndi* (gendi), in 1883 op eene flesch.

1030 Meetstok (*djaar*, M. en R.) voor lijnwaden. Gelijk aan ½ depa = 4 kilan.

†1031 Weegschaal (*timbangan*, M. en R.) (2 stuks). In 1883 werd meestal de datjin gebruikt.

Batoe-Radja.

1032 Badjoe.

1033 Sarong.

Onzeker uit welke afdeeling.

*1034 Hoofd-deksel (*kopiah*), geheel goud met blaauwe of roode streepen. Distinctief van Pasirah's (Margahoofden), voerende den titel van Pangeran of Depati; van inlandsche ambtenaren, die eene aanstelling hebben van den Gouverneur Generaal, en van kampong-hoofden ter hoofdplaats Palembang. De Pasirah's met den titel Pangeran voeren bovendien een rotan-stok met gouden knop,

Digitized by Google

waarop het Nederlandsche wapen; de Pasirah's met den titel Depati een dito met zilveren knop (2 stuks).

*1035 Hoofd-deksel (*kopiah*), met blaauwe streepen en een smallen rotan-rand in het midden. Distinctief van Pembarab's (onder-margahoofden), voerende den titel van Krio-pembarab, Tjaja-depati en bij uitzondering van Depati; van hoofden van zelfstandige (d. w. z. niet onder eene marga sorterende) doesoen's (*doesoen midjis*), voerende den titel van Depati.

*1036 Idem van rotan met breeden, gouden band en roode of blaauwe streepen. Distinctief van gewone doesoen-hoofden, voerende den titel van Krio gindo (in sommige afdeelingen Gindè) (2 stuks).

*1037 Idem geheel van rotan. Distinctief van Penggawa's (onder-doesoen-hoofden), die steeds met hun ambts-titel worden aangesproken.

1038 Model van een bamboe draagtoestel (*galas*) op $^{1}/_{3}$ der ware grootte. De vracht wordt tusschen de gevlochten rotan vastgebonden. Eèn der rotan's gaat over het hoofd en steunt tegen het voorhoofd.

1039 Model van een draagmand (*këding*) op ongeveer $^{1}/_{10}$ der ware grootte, bestemd tot verschillende doeleinden.

*1040 Stuk herten-vel (*tepahan*) tot het bewaren op reis van sirih-materialen en strootjes.

1041 Kris (2 stuks.)

*1042 Sëkin (*toembak lada*), gewone dragt der bovenlanders, ook der Palembangers ter hoofdplaats (3 stuks).

1043 Pedang met schede (*brangka*).

°1044—°1050 Lansen. No. 1045 de steel van *pinang-pinang*-hout.

1051 Dolkmes (*djambi*) van Arabischen oorspong (2 stuks).

†1052 Modellen van praauwen (11 stuks).

†1053 Model eener praauw *tambangan*.

*1054 Stukjes bamboe, alle op dezelfde wijze bekrast, in gebruik bij de Koeboe's bij wijze van brief. De brenger van dergelijke stukjes bamboe brengt tevens het berigt of verzoek mondeling over. Een dezer stukjes behelst het verzoek van een Koeboe-hoofd om vergunning tot hanen-kloppen en dobbelen (6 stuks).

1055 Visch-tuig (*serkap*) om in moerassigen bodem te visschen. v. Hasselt, CXXV, 3.

Digitized by Google

†1056 Model van een huis op vlot (*rakit*) ter hoofdplaats Palembang (4 stuks).

JAVA EN MADURA.

WEST-JAVA.

Kleeding.

1057 Baadje van *agel*.
1058 Sarong (*kain loenas*).
1059 Wit katoenen hoofddoek.
1060 Wit katoenen buikband.
} Kleeding der Badoei's (ten rĕgte, Anak parahiangan) in Bantam.

*1061 Kam voor mannen.

°1062 Toedoeng grènsèng voor vrouwen in het Koeningansche (Cheribon).

*1063 Soebeng gombel van vrouwen in het regentschap Indramajoe (Cheribon) (1 stel).

*1064 Soebeng lorong, als voren (1 stel).

§1065 Gouden kroonen van bruiden (of van danseressen?) (2 stuks).

1066 Vergulde kopijen van gouden kroonen en andere versierselen van een bruids-paar (Soemedang) (12 stuks).

*1067 Hoofdtooisel van een bruidegom (*angoen-angoen*).
*1068 Dito van eene bruid.
*1069 Oorversierselen (*soenting*) (1 stel).
*1070 Blikken en koperen buikbanden (*mer*) (2 stuks).
*1071 Metalen armband (*gelang*) (4 stuks).
*1072 Metalen schouderband (*gelang badjoe*) (1 stel).
*1073 Gouden halssieraden (*kalong*) (1 stel).
} Bantam.

No. 1069—1073 zijn bruids-sieraden.

§1074 Gouden buikband (*pending*).
§1075 Zilveren hoofd-tooisel (?).
§1076 Oorsieraden (*soebeng*) (1 stel).
§1077 Vinger-ring (2 stuks).
§1078 Kabaja-knoopje met diamanten (7 stuks).
} Afkomstig van de Bantamsche Sultan's.

Digitized by Google

1079 Bĕndèh, sjerp van boomschors, in gebruik tegen rhumatiek.

1080 Rood geruitte kain, met gouddraad doorweven (*gintjoe*), Buitenzorg.

1081 Blaauw idem (*poleng Bandoeng*), Buitenzorg.

1082 Rood katoenen kain (*kembang ramboetan*), Buitenzorg.

1083 〃 〃 〃 (*serindit idjoe*), 〃

1084 〃 〃 〃 (*poleng soendal*), 〃

1085 〃 〃 〃 (*gintjoe*), 〃

1086 Kain (*poleng bĕdèk*), 〃

1087 〃 (*gintjoe*), 〃

1088 〃 (*poleng sidik*), 〃

1089 〃 (*poetjoek pahoe*), 〃

1090 〃 (*djamblang gintjoe*), 〃

1091 〃 (*gigir pendeui*), 〃

1092 〃 (*tjèlè*), 〃

1093 〃 (*djamblang idjoe*), 〃

1094 〃 (*gintjoe kajen*), 〃

1095 〃 met gouddraad doorweven (monster), Soekapoera.

1096 〃 〃 〃 〃 〃 〃

1097 Monsters van geweven stoffen. 〃

a kain voor broeken.
b 〃 〃 slendang.
c 〃 〃 〃
d 〃 〃 〃
e 〃 〃 〃
f 〃 〃 〃

1098 Handdoek (*sèlampèh*), Soekapoera.

1099 Blaauw gebatikte slendang. 〃

1100 Slendang (*tjèlèp sèkali*). Geschenk van den Vorst van Selaparang (Lombok) aan de N. I. Regering.

Modellen van huizen.

*1101 Woning (*imah*).
*1102 Stal (*gedogan*).
*1103 Paseban (*lobang*).
*1104 Rijstschuur (*leuit*).
} Preanger-Regentschappen.

†1105 Woning in het Koeninganscbe (Cheribon) (2 stuks).

Digitized by Google

†1106 Soendasche woning volgens Makassaarsch model.
†1107 Paseban met pagger.
†1108 Rijst-pelmolen.
†1109 Loods voor het rijst-stampen.
†1110 Karbouwen-kraal.
†1111 Schaaps-kooi.
†1112 Pasangrahan.

Huisraad.

1113 Houten ledikant, van binnen met spiegels voorzien. Afkomstig van de Sultans van Bantam. Aanwezig in het magazijn.

1114 Kinderbedje, met een kistje vol met allerlei lijnwaad. Herkomst als boven. Aanwezig in het magazijn.

*1115 Model van het bed van een dessa-bewoner. Bantam.

§1116 Twee zoogenaamde zee-klappers, naar vermeend wordt van de Séchelles afkomstig (*poh djenggi*, *kalapa laut*), op voetstukken van *soeasa* (spinsbek): hebben gediend als beteldoos. Rijks-sieraad van het Sultanaat van Bantam. Zie Notulen Bat. Gen. XV, bijl. VI en bl. 136.

*1117 Kokosnoten-rasp (*koekoeran*). } Bantam.
1118 Koperen keteltje. } Bantam.

*1119 Stampwerktuig van tandelooze sirihkauwers (*lolotjok*).
*1120 Pneumatisch vuur-pompje (*tjĕlĕtok*).
*1121 Standaard (*adjoek*) voor het gewone aarden lampje (*palita*)
*1122 Mes (*pèso raoet*) (3 stuks).
*1123 Keukenmes.
*1124 Kapmes, waarvan het gevest met zilver beslagen; wordt in den regel door vrouwen gebruikt (*pèso batok*). } Bantam.
1125 Kapmes (*koedjang*). } Bantam.
1126 Dito (*golok*). } Bantam.
1127 Dito (*golok njadap*). } Bantam.
1128 Dito (*golok pontang*). } Bantam.
1129 Dito (*golok bendo*).

*1130 Kort, breed kapmes (*bendo*), vooral in Bantam in gebruik; de scheede van buffelhoorn.

°1131 Groot kapmes met fraai bewerkte scheede van *nagasari*-hout. Gemaakt te Garoet.

*1132 Lederen banden voor boeken, van Pandeglang (2 stuks).

Digitized by Google

*1133 Koperen inktkoker van Arabisch model; wordt o. a. gebezigd bij den aanslag der landrente, Bantam.

†1134 Bamboe gordijn (Soend. *kreh*, Jav. *gribig*, [Javanese script]).

†1135 Rottenval (Soend. *sĕntég*).

°1136 Mand in den vorm eener moskee (*mesigit anjaman*) tot berging van kleine kleedingstukken. Koeningan.

*1137 Kleed, waarmede de woning bij feestelijke gelegenheden wordt behangen (*kasang*).

1138 Koperen waterkruik (*boejoeng*).

1139 Gĕndi, vervaardigd van eene gedroogde wilde waloehvrucht (*koekoek*) (2 stuks).

1140 Koperen prioek.

1141 Draagmand (*tolok*), model (2 stuks).

1142 Koperen ketel (Soend. *tèkò*, Jav. *tjèrèt*, [Javanese script]).

1143 " kwispedoor (Soend., Jav. *tèmpolong*, [Javanese script]).

1144 " water-emmer (Soend., Jav. *timba*).

1145 " schaaltje (Soend., Jav. *bokor*) (2 stuks).

1146 " potje om rijst te koken (Soend. *daloeng*, Jav. *kĕndil*, [Javanese script]).

1147 Koperen schotel (Soend. *talĕm*).

1148 " " (" *lojang* Jav. *bèri* [Javanese script]).

1149 " " (" *paso*. Jav. *pengaron*, [Javanese script]

1150 " " (" Jav. *djembangan*).

1151 " water-schepper (Soend. *siwoer*, Jav. *tjanting*) (3 stuks).

1152 " voet van een lamp (Soend. *delepak*, Jav. *djodog*, [Javanese script]).

1153 Koperen lamp (Soend. *palita*, Jav. Solo *tjĕloepak*, pasisir *delepak*).

1154 " trechter (Soend., Jav. *tjorong*. [Javanese script]).

1155 " pan (Soend. *kèntjèng*, Jav. *djèdi*, [Javanese script]).

1156 " rijst-ketel (Soend. *sèëng*, Jav. *dandang*) (2 stuks).

1157 " " (" Jav. *daloeng*, [Javanese script]).

†1158 Reis-koffer (Soend. *kĕmpek*).

†1159 Mand (Soend. *tolok*).

Digitized by Google

Nijverheid.

†1160 Koffij-pelmolen.

†1161 Suiker-molen, model.

†1162 Katjang-pers.

*1163 Rek om het katoen aan op te hangen (*sempiran kapas*).

*1164 Werktuig (molentje) tot zuivering van het katoen (*gilingan*, Soend. *hindĕsan*).

*1165 Spinnewiel (*djantra*, Soend. *kintjir*). Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 168, no. 5 (2 stuks).

1166 Hout, waarom het gesponnen katoen tot strengen gewonden wordt (*likasan*).

*1167 Houten toestel, waarop de draad, na geborsteld en gedroogd te zijn, gelegd wordt om het afwinden gemakkelijk te maken (*ingan*, Soend. *oendar*) (2 stuks).

*1168 Dito voor roode draden.

*1169 Galg om de klossen op te zetten (*kèrèkan*).

†1170 Opzet-toestel (*panèn*, Soend. *bihanian*).

†1171 Weefgetouw (*gagragan*).

*1172 Houten toestel, waarover men de lat (*wlira*), die met den kam (*soeri*) gebruikt wordt om den doorgeschoten draad aan te slaan, telkens bij het uithalen laat heenglijden (*lŏrogan*) (2 stuks).

1173 Pot met asch van den *pisang-batoe;* wordt ter verkrijging van eene zwarte kleurstof vermengd met:

1174 Indigo (*nila*).

1175 Pot met schors van den *menteng*-boom.

1176 Pot met *mengkoedoe*-wortel. Dient even als no. 1175 tot verkrijging eener roode kleurstof.

1177 Bak, waarin de verf gemaakt wordt.

1178 Mand om katoen in te bergen.

1179 Geweven stuk lijnwaad (*kain djamblang merah*).

*1180 Touw van den *waroe*- en den *aren*-boom met klos (*gĕbĕgan*).

1181 Zeildoek van de bladeren van de *gĕbang*-boom.

1182 Dissel (*balioeng*, Soend. *wadoeng*).

1183 Hakbijl (*kampak*).

1184 Schaaf (*sĕroet*).

Bantam.

Digitized by Google

1185 Mes om te wieden (*kòred*).
1186 Grasmes (*arit*). } Bantam.

*1187 Bamboe (*rèngkong*) waarmede de eerst geoogste padi van het veld naar huis wordt gebragt. Maakt geluid onder het dragen.

Jagt.

†1188 Model van tijgerval (*djèblagan tangkap matjan*). Bantam (6 stuks).
†1189 Val (*porok*) voor poejoe's.
†1190 Idem, idem (*rèsèk*).
*1191 „ „ (*djĕbak*).
†1192 Strik (*kalapesat*) voor wilde kippen.
*1193 Idem, idem (*kaladjiret*).

Vischvangst.

1194 Vischtuig (Soend., Jav. *soesoek*), model (4 stuks).
1195 „ („ *lambit*), model.
†1196 „ in rivieren (Soend., Jav. *widé*, [illegible]) (3 stuks).
1197 „ (Soend. *boeboe*, Jav. *ojol*, [illegible]).
1198 „ („ *posong*, „ *tĕlik*, [illegible]).
1199 „ („ *boeboe seksek*, Jav. *woewoe*, [illegible]).
1200 Mand om water te scheppen (Soend. *boboko penawoean*).
1201 „ „ gevangen visch in te bewaren (*kĕpis*).
1202 Model eener sero. Batavia (4 stuks).

Wapenen.

°1203 Staatsie-lans met zilveren beslag.
°1204—°1208 Lansen, behoorende tot de rijks-sieraden van Bantam.
°1209 Zwaard (*tjondré*). Het dragen van dit wapen is aan de bevolking in het Tjiandjoersche niet geoorloofd, wijl in vroeger dagen de Boepati *Aria Wira Tanoe Datar III*, die zich aan maagdenroof had schuldig gemaakt, met een *tjondré* om 't leven is gebragt. Afgebeeld bij Raffles, hist. op Java, I, 296, no. 4.
1210 Zwaard (Soend. *gobang*, Jav. *lamèng*).
°1211 Houwer, Bandongsch fatsoen en maaksel (Soend. *gobang Bandong*, Jav. en Mal. *pedang*) (5 stuks).

Digitized by Google

°1212 Sabel (*pĕdang*), Europeesch model. Bantam.

1213 Regte kris (*kris bĕnĕr*) van het fatsoen *djalak* met scheede van het fatsoen *gajaman*, vervaardigd van *timaha*-hout.

1214 Slangvormige kris (*kris lok*) van het fatsoen *sampana* met scheede van het fatsoen *ladrang*, van dezelfde houtsoort als no. 1213.

1215 Kris lok van het fatsoen *tjarangsoka* met *gajaman*-scheede van *trĕmbaloe*-hout.

1216 Kris lok-sampana met *gajaman kendit*-scheede van *timaha*-hout.

1217 Kris bĕnĕr-djalak met *ladrang*-scheede, deels van *timaha*-hout.

1218 Kris lok-sampana met *gajaman*-scheede, deels van *timaha*-, deels van *awar-awar*-hout.

1219 Kris bĕnĕr-bròdjol met *gajaman*-scheede van *kokossan*-hout.

1220 Kris lok-tjarangsoka met *gajaman*-scheede van *kwini*-hout.

§1221 (*) De kris sampana tjanareta, aldus genoemd naar haar fatsoen.

§1222 De kris Soeltan Mochi.

§1223 Kris met fraai bewerkt handvat van hout en hertshoorn. ook de scheede verdient opmerking om haar fraai bloemwerk (2 stuks)

§1224 Kris, waarvan de naam onbekend is.

§1225 Fraai uitgesneden ivoren handvat van een kris.

§1226 Kris met diamanten.

§1227 Pedang soedoek.

1228 Model van een kris met uitgesneden gevest. } Bantam.

*1229 Dolkmes (*badé-badé*) (7 stuks). } Bantam.

*1230 Dolkmes (*sekin*), met goud gemonteerd.

1231 Dolkmes van Chineschen oorsprong.

1232 IJzeren wapen, bij de Chinezen vooral in gebruik (*sikoe-sikoe*).

1233 Kapmes (*bĕndo pontang tembaga*).

1234 Kapmes, waarvan de houten scheede met reepjes van een of ander metaal of been is ingelegd (*golok pontang*) (2 stuks).

1235 Sĕkin.

1236 Kapmes voor huisselijk gebruik (Mal. *golok*, Soend. *bedog*, Jav. *bendo*). (2 stuks).

(*) No. 1221—1227 behooren tot de rijks-insigniën van het Sultanaat van Bantam.

Digitized by Google

1237 Kapmes van antieken vorm (Soend. *koedjang*, Jav. *koedi*), wordt als poesaka bewaard en dient dus niet tot dagelijksch gebruik.

1238 Golok.

1239 Bĕndo.

1240 Sĕkin.

1241 Bĕndo.

Onderscheidings-teekenen

§1242 Gouden kroon, vermoedelijk behoorende tot de rijks-insignien van Bantam (2 stuks).

Muzijk-instrumenten.

°1243—°1256 Het gamelan-spel, genaamd *soeka ramé*, bestaande uit: 4 groote *gong* (no. 1243), 1 *ketoek* (no. 1244), 14 *karang soemang* of *bonang tjara Bali* (no. 1245), 14 *bonang kromong* (no. 1246), 2 groote en 3 kleine *gambang* (no. 1247), 3 *gambang gangsa* (no. 1248), 8 *saron* (no. 1249), 5 *peneroes* (no. 1250), 2 *bendé* (no. 1251), 2 *kempoel* (no. 1252), 5 *tjemprès* (no. 1253), 2 *genta* (no. 1254) 1 *kendang* (no. 1255) en 3 kleine *kendang* of *ketipoeng* (no. 1256). Behoort tot de rijks-insigniën van het Sultanaat van Bantam.

°1257 Gong en sarong van de eenvoudigste soort, geheel van hout en ijzer vervaardigd (Buitenzorg).

°1258 Viool (*rebab*).

1259 Bamboezen muzijk-instrumenten (*angklong*) met daarbij behoorende trommen (*dog-dog*). De vier voornaamste onderdeelen, waartoe zich dikwerf het stel bepaalt, heeten *biang*, *engklok*, *gantjang* en *toenklit* (20 stuks.)

1260 Gong-bamboe, in gebruik bij no. 1259 (Cheribon) (3 stuks).

1261 Muzijk-instrument der bergbewoners, uit aaneengeregen bamboezen zamengesteld en waarop geslagen wordt als op de *gambang* van het *gamelan-spel* (*tjalong*) (2 stuks).

1262 Tambourin, behoorende bij het *gĕdĕboes*-spel (*terbang*) (3 stuks).

1263 Groote tambourin (*rĕbana*) bij festiviteiten in gebruik.

(1261–1263:) Bantam.

Digitized by Google

1264 Guitar (*kètjapi*), wordt bij het zingen van pantoen's bespeeld (2 stuks). Bantam.

1265 Trawangsa (Preanger Regentschappen).

Spellen, enz.

1266 Boog (*gandewa*) en pijlen (*panah*, *djěmparing*).

1267 Soelthan, priemen in gebruik bij het spel, genaamd *gedeboes*. Bantam (3 stuks).

*1268 Modellen van wajang-koelit-poppen (4 stuks).

1269 Maskers (*topèng*), behoorende tot de straat-vertooning *topèng babakan* (2 stuks).

1270 Maskers (*balakoetak*), in gebruik bij het *oedjoengan*-spel (2 stuks).

1271 Kooi voor vechthanen (*koeroengan ajam poepoe*).

Karbouwen-tuig.

1272 Klok (*klontongan*, *kongkorakan*). Bantam.

Varia.

§1273 Vlag der Sultans van Bantam, een der voornaamste poesaka's van het rijk. Volgens de overlevering heeft zij het fatsoen van het zwaard *Doelpakar*, het wapen van Ali, Mohammed's schoonzoon. Zij is van gele zijde en bezaaid met daarop vastgenaaide lapjes van eene zwart gekleurde stof, voor 't grootste deel door elkaar geplaatste Arabische karakters voorstellende, naar welker zamenhang te vergeefs onderzoek is gedaan.

†1274 Vogel-verschrikker (Mal. *titiran*, Soend. *klètjer*.)

†1275 Houten vogel. Zie Notulen Bat. Gen. XV, bijl. VII.

1276 Zeer lange, papieren djimat met Maleische inscriptiën, afbeeldingen van allerlei dieren, enz. Afkomstig van Galoeh.

1277 Model van eene Chinesche doodkist.

†1278 Peti penganten met spiegel, laboe en kastje.

MIDDEN- EN OOST-JAVA.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

1279 Mutsen, ꦠꦺꦴꦥꦺꦴꦁ (*topong* of *katopong*), uit het district Bengawan-djero, res. Soerabaija (10 stuks).

Digitized by Google

*1280 Hoofd-deksel, (*tjaping*), uit de omstreken van Koedoes, res. Japara.

*1281 Kam (*djoengkat plengkoeng*), Pekalongan.

1282 Kleederdragt uit het district Lodojo (Blitar, Kediri), bestaande uit badjoe, sarong, ikat pinggang, troempa en zak om de kleederen in te bewaren, alles van *agel* (6 stuks).

1283 Gewaad, als een bedelaars-deken uit een aantal katoenen lapjes van verschillende patronen zamengesteld, (*badjoe onto-koesoemo*): dragt van doekoens, oude lieden, enz.; komt echter zelden meer voor (Pasoeroean).

*1284 Vinger-ring (2 stuks).

§1284*a* Gouden vinger-ring in den vorm eener slang.

1285 Buikband, Soerakarta.

1286 Dito, Pasoeroean (2 stuks).

1287 Dito, Banjoemas (2 〃).

1288 Kain loerik, *kembang nanas*, Japara (2 stuks).

1289 Klompen (*ketèklèk, gamparan*).

b. Van vrouwen.

*1290 Koperen kam (2 stuks).

*1291 Tinnen kam.

Versierselen van Javaansche danseressen.

*1292 Haarsieraad, den vorm hebbende van den (*Garoeda*) en zoo ook geheeten (3 stuks).

*1293 Oorplaten, (*soemping*) (3 stuks).

*1294 Buikband met plaat, (*selépé*).

*1295 Hoofdversiersel, (*djamanq*.)

*1296 Armbanden, (*gelang djepon*) (4 stuks).

*1297 Dito, (*gelang kana*), voor mannen.

*1298 Platen tot versiering der uiteinden van kussens, (*toetop-goeling*) 2 stuks.

Bruids-versierselen.

*1299 Hoofdversiersel, *djamang.*

*1300 Sieraad, (*soeweng*), *in* de ooren (4 stuks).

Pasoeroean.

Digitized by Google

*1301 Sieraad, [illegible] (*soemping*), *achter* de ooren (2 stuks).
*1302 Halsband (*kaloeng nagan soesoen*) Kediri (2 stuks).
*1303 Borstplaat, [illegible] (*kaloeng*) (2 stuks). } Pasoeroean.
*1304 Armband, [illegible] (*kĕlad bahoe*) (2 stuks).
*1305 Buikband met plaat, [illegible] (*selépé*).

*1306 Oorknop (*soeweng*), bij den dessa-bewoner in Bagelen in gebruik (4 stuks).

*1307 Stel knoopen, [illegible] (*benik*) tot sluiting van het baadje (6 stuks).

*1308 Gesp, [illegible] *timanggan* (2 stuks).

1309 Sjaal, Soerakarta.

1310 Blauw gestreepte kain (*toewoe watoe*), Soerakarta.

1311 Monsters van geweven stoffen, Kadoe.

a kain loerik poeloewatoe.
b 〃 〃 〃
c 〃 〃 lorok.
d 〃 〃 merah.
e 〃 〃 〃
f 〃 〃 poeloewatoe.

c. *Van kinderen.*

*1312 Koperen armband (Pasoeroean) (4 stuks).

*1313 Zilveren versiersel, [illegible] (*kendit*), dat aan den buik over den navel, alleen door meisjes van 1 1/2 à 2 tot 4 à 5 jaren wordt gedragen (Loemadjang, Probolinggo).

*1314 Zilveren versiersel, [illegible] (*kontollan*), voor de schaamdeelen van jongens van 1 1/2 à 2 tot 4 à 5 jaar (Afkomst als voren) (4 stuks).

*1315 Idem, [illegible] *ampik-ampik* [Jav.] [illegible] *ampok* [Mad.] voor de schaamdeelen van meisjes van 1 1/2 à 2 tot 4 à 5 jaar (Als voren).

*1316 Zilveren enkel- of voet-ring, [illegible] *krontjong* voor meisjes van 1 1/2 à 2 tot 4 à 5 jaar (Afkomst als voren) (2 stuks).

*1317 Idem, idem, [illegible] (*bingel*), voor kinderen van beide seksen van 6 maanden tot 3 à 4 jaar (Als voren) (2 stuks.)

Digitized by Google

Modellen van huizen, enz.

†1318 Woning van een ondergeschikt hoofd of gegoeden landbouwer n de residentie Madioen. Het hoofdgebouw bestaat uit drie gedeelten: het voorste is de ꦥꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴꦥꦺꦴ ꦗꦺꦴꦒ꧀ꦭꦺꦴ (*pendopo djoglo*), een van alle kanten open, op houten stijlen rustend gebouw, dat den heer des huizes, zoo hij een hoofd of beambte is, tot kantoor dient. In het tweede gedeelte, ꦥꦿꦶꦁꦒꦶꦠꦤ꧀ *pringgitan*, ontvangt hij vriendschapsbezoeken en houdt hij zich bij feesten met de voornaamste gasten op. Het achterste gedeelte, ꦲꦺꦴꦩꦃ ꦗꦺꦴꦒ꧀ꦭꦺꦴ *omah djoglo*, is bestemd voor het prive-gebruik van den huisheer, die daar met zijne vrouw en kinderen woont. Slechts zeer goede vrienden worden daarin toegelaten, om de vrouw des huizes te bezoeken.

Regts en links van de *omah djoglo* zijn twee kleine bijgebouwen, ꦒꦤ꧀ꦢꦺꦴꦏ꧀ *gandok*, voor keukens, bergplaatsen, enz. Nog staat ter regter zijde van de hoofdwoning de padischuur ꦭꦸꦩ꧀ꦧꦸꦁ *loemboeng.*

Links van den ingang is de ꦭꦁꦒꦂ (*langyar*), een klein, boven den grond verheven gebouw tot godsdienstig gebruik. Het is daar, dat de priester, die zich bij den heer des huizes heeft aangesloten en gewoonlijk tot diens familie behoort, de vastgestelde gebeden komt verrigten en de kinderen van den huisheer en diens buren onderwijs geeft in het lezen of opzeggen van eenige gewijde spreuken of gebeden.

Nabij de ꦭꦁꦒꦂ *langgar* hangt de ꦧꦼꦢꦸꦒ꧀ *bedoeg*, eene groote trom, waarop hij slaat om de zes dagelijksche bedestonden aan te kondigen. Men gebruikt ze ook tot signaal om de buren bijeen te roepen.

De woningen van deze soort zijn gewoonlijk van planken gebouwd en met kleine plankjes, ꦱꦶꦫꦥ꧀ (*sirap*) als lijen, gedekt.

Regts van den ingang vindt men den stal of ꦒꦼꦢꦺꦴꦒꦤ꧀ (*gedogan*) voor het rijpaard van den huisheer.

†1319 Huis, zooals op de hoofdplaats Koedoes in de priester-wijk (*Kaoeman*) ettelijke aangetroffen worden.

†1320 Tenggersch huis (Probolinggo en Pasoeroean).

†1321 Overdekte markt (*pasar*).

†1322 Woning van een districts-hoofd (*omah sinom*) met pendopo.

†1323 Zout-pakhuis.

†1324 Woning (*omah limasan.*)

Digitized by Google

†1325 Moskee (*mesigit*) (2 stuks).

†1326 Gaarkeuken (*waroeng pawedangan*).

†1327 Woning van een loerah (desa-hoofd) uit Tagal (voor- en achterhuis).

†1328 Bede-huis (*langgar*).

†1329 Desa-moskee.

†1330 Districts-gevangenis, gewoonlijk op het erf van het districts-hoofd.

†1331 Paarden-stal (*gedogan*) (2 stuks).

†1332 Roemah kentongan.

†1333 Rijstschuur (*loemboeng*) (3 stuks).

†1334 Koeijen-kraal (*kandang sapi*).

†1335 Chinesche tempel.

†1336 Chineesch woonhuis te Djokjakarta.

*1337 Het waterkasteel nabij Djokjakarta.

Huisraad.

†1338 Model van een ledikant (*katil* of *kantil*).

1339 Model van staatsie-standaard met zak- en hand-doeken: staat bij aanzienlijken regts en links van de legerstede, ꦕꦥꦶꦠꦤ꧀ (*tjapitan*). Pasoeroean.

*1340 Voorwerpen uit Kadoe, bij den dessabewoner in gebruik: een spiegeltje, een tabakskoker (*slepen*), een fijn gesneden bamboe om het haar van den baard meê uit te trekken (*toetoes*).

§1341 Wandelstok van ꦒ꧀ꦭꦒꦃꦮꦸꦭꦸꦁ (*glagah-woeloeng*), afkomstig van Kjahi Modjo, den bekenden medestander van Dipo Negoro.

1342 Amfioenpijp, ꦧꦼꦢꦸꦢꦤ꧀ (*bedoedan*).

*1343 Lepel en tabak-doos van blik.

*1344 IJzeren ringetje (2 stuks).

*1345 Kurk en vierkante stukjes hout, die bij het afvijlen tusschen de tanden worden gezet, ꦕꦏꦺꦴꦠꦤ꧀ (*tjakotan*) (3 stuks).

(1343–1345) Pasoeroean.

1346 Sirih-doos van den desa-man.

*1347 Koeloek-drager (*klëboet koeloek*, ꦏ꧀ꦭꦺꦧꦸꦠ꧀ꦏꦸꦭꦸꦏ꧀), Djokjakarta.

†1348 Spiegel (*pengilon*).

†1349 Kooi voor perkoetoet ([illegible]).

1350 Lamp (*djodog dijan koeroeng*,).
1351 Dito (*djodog*).
1352 Spaarpot (*tjèlengan*) (4 stuks).

VERZAMELING UIT DE RESIDENTIE KADOE,

BIJEENGEBRAGT EN BESCHREVEN

DOOR DE CONTROLEURS

E. D. LEVYSSOHN NORMAN EN W. L. H. A. HARLOFF.

Bij voorname inlanders is in de res. Kadoe bijna geen ander dan Europeesch huisraad in gebruik. Van het inlandsche treft men nog aan de *tiker*, mat (zie no. 1603), de *prongoet-dani* (*prangwedani* of *parmedani*?), stoeltje voor aanzienlijke hoofden, de *ambèn* en de *balè-balè* of slaapbank.

De gegoeden bezigen houten, de minderen bamboezen *amben's*. Bij min gegoeden wordt de slaapkamer bijna geheel door een *amben* ingenomen en slapen oud en jong bij elkander. De deur of ingang van zoodanig slaapvertrek is van een gordjin, *langsé*, voorzien. Deurgordijntjes worden aan den ingang der slaapkamers van vrij aanzienlijke hoofden, die de oud-Javaansche gebruiken nog eenigzins volgen, soms aangetroffen.

Voorts de *grobok*, groote kist op rollen tot berging van kleeding, enz.

*1353 *Peti*, een bont geschilderde en vergulde kist van middelbare grootte, meer uitsluitend voor kleêren, bijouteriën en geld bestemd. Zij dient ook voor reisvalies.

1354 *Presian* (*barsian* of *bresian*), toilet-doos. Op de huwelijks-*amben* worden aan het hoofdeinde, in het midden tusschen de op eenigen afstand van elkander slapende bruid en bruidegom, bijeen gezet: de *peti* (zie no. 1353), de *botihan* (zie no. 1604) en de *presian*.

De *amben's* van grooten zijn met gordijnen overhangen. De gordijnhaken zijn van goud, zilver, hoorn of uit hout gesneden, al naar mate van de gegoedheid der bezitters.

1355 *Adjoeg-adjoeg*, een staande, koperen lamp. De Regenten bezigen deze niet meer, doch men treft ze nog wel aan bij de patihs, wedono's en mindere hoofden.

Digitized by Google

1356 *kandil*, kroonlamp, oud-Hollandsch model. Voor zooverre bekend, was dit het eenige exemplaar in de residentie Kadoe. (Hangt in het midden der zaal).

1357 *Kinangan*, sirih-doos. welke naar verhouding van rang, aanzien, gegoedheid, enz. van goud, zilver, koper of hout is.

*1358 *Boemboeng ròkok*, sigarenkoker. Deze s van zilver en wordt aan een bandelier door een volgeling nagedragen.

1359 *Pahidon*, kwispedoor. Hiervan bestaan drie soorten: de groote, middelmatige en kleine. De beide eerste zijn van koper en maken een deel van het huisraad uit. De laatste is gewoonlijk van goud of zilver, en wordt den *Raden* of de *Raden-aijoe* nagedragen.

De kwispedoren van geringe inlanders zijn van aarde, of zij bezigen daartoe kokers van *bamboe*.

1360 *Padoepan*, wierook-komfoortje, bij de grooten van koper.

1361 *Kerpèk*, reisvalies van *magang's* en andere volgelingen en bedienden. terwijl de dorpshoofden daartoe bezigen de

†1362 *bròkoh* (2 stuks).

†1363 *Keboh* (*kebo?*), biezenzak, dien de vrouw met zich naar de passer neemt.

1364 *Ambeng*, groot bord, waaruit bij plegtige gelegenheden de hoogste in rang of de oudste eet.

Plangkan, staand rak voor *pajoeng's* en lansen (zie no. 1735).

Keuken-gereedschap.

1365 *Kwali*, de groote *kwali* (zie no. 1455) voor het afkoken van vleesch, de kleine voor het koken van groenten.

1366 *Mendeng*, voor het braden.

1367 *Lajah*, voor het aanmengen der specerijen.

1368 *Kaló*, zeef voor het winnen van klappermelk.

1369 *Paroet*, rasp.

1370 *Dandang*, stoompot met voetstuk.

Koekoesan (zie no. 1442), piramidale mat tot het stoomen van rijst.

Digitized by Google

1371 *Kekep*, deksel van de *koekoesan.*

Pengaron (zie no. 1491), pot, waarin de halfgekookte rijst gestort en met gekookt water begoten wordt door middel van de

1372 *Tjéntong*, houten lepel.

1373 *Tjepon*, mand van gevlochten bamboe, waarin de gaar gestoomde rijst overgebragt wordt.

1374 *Kendil*, pot met deksel, waarin de rijst voor twee à drie personen gekookt wordt. De rijst wordt onder het koken twee à drie malen omgeroerd met de

1375 *Solèt*, bamboezen roerstokje. Het komfoor van de *kendil* heet:

1376 *Kërën.*

1377 *Tjoewó*, waschkom, groentenbak, enz.

1378 *Sérok*, lepel (groote en kleine) voor het opscheppen van gebraad.

*1379 *Iroes*, lepel voor het omroeren en uitscheppen van groenten.

1380 *Tèlënan*, hak- en snijbord.

1381 *Tjòwèk*, schaaltje, waarin de Spaansche peper fijn gestooten of gewreven wordt met de

1382 *Moentoe*, wrijver.

†1383 *Ian*, raam van gevlochten bamboe, waarop de gekookte rijst uitgespreid en koel gewaaid wordt met de

†1384 *Ilir.*

†1385 *Tampah*, voor het zuiveren der rijst van de kaf.

1386 *Klòwoh*, zoutvaatje.

1387 *Tòlok*, specerij-mand.

1388 *Gentong*, waterpot.

1389 *Djoen*, pot voor het halen van water.

1390 *Siwoer*, waterschepper.

1391 *Rangin* (2 stuks).

1392 *Péniraben* (*penarabèn?*).

Digitized by Google

1393 *Penjaran* of *tjoro.*

1394 *Lanseng:* de vier laatsten voor het maken van gebak; de laatste inzonderheid voor het gaar stoomen van in pisang-bladeren gewikkeld gebak.

1395 *Pogo,* bamboe-rak, waarop het keukengereedschap geborgen wordt.

De *dingklik* is het zitbankje bij het koken of gebak maken, bij aanzienlijken van hout, bij geringen van bamboe.

*1396 Koperen gebakvorm. Pasoeroean.

1397 *Kendi,* welke van onder gevuld wordt.

1398 *Kendi.*

1399 Schotel (*lajah,*).

1400 Schotel (*tjowek*).

1401 〃 (*tjoewo,*).

1402 〃 (*pengaron*).

1403 Potje (*tjowek,*).

1404 Koperen pot om rijst te koken (*kendil*).

1405 Waterkruik (*gendi gogo*).

1406 Komfoor (*anglo,*),

1407 Dito (*kèrèn*).

1408 Vuurplaat (*djarang,*).

1409 Schotel voor gorengan, (*wadjan,*).

1410 Pot (*kendil*).

1411 Dito (*kwali*).

1412 Schotel voor sambal (*lemper,*) (2 stuks).

No. 1399—1412 zijn niet uit Kadoe afkomstig.

Maten.

Alleen de volgende zijn in Kadoe bij den inlander in gebruik:

1413 *Beroek,* rijstmaat, vervaardigd van een klapperdop, in drie verschillende grootten, houdende gewoonlijk 1½, 3 en 5 kati rijst. Het exemplaar is van de middensoort.

1414 *Tómpó* (van bamboe), mede van verschillende grootte. Het exemplaar kan 4 kati rijst inhouden.

1415 *Pinggan,* een aarden kom, gewoonlijk inhoudende 1½ kati rijst.

Digitized by Google

NIJVERHEID.

RIJST-TEELT.

Voor het bewerken der gronden voor de natte rijst-kultuur worden gebezigd: het houweel, ꦥꦕꦸꦭ꧀ (*patjoel*), de ploeg, ꦮ꧀ꦭꦸꦏꦸ (*wloekoe*). en de eg, ꦒꦫꦸ (*garoe*).

†1416 ꦥꦕꦸꦭ꧀ p a t j o e l dient voor de bewerking der sawahs uit de hand, wanneer de terrassen te klein zijn om daarop met ploegvee te kunnen arbeiden.

Hij bestaat uit een houten steel, ꦢꦺꦴꦫꦤ꧀ (*doran*), en het daaraan, soms met eene pen, ꦠꦤ꧀ꦢꦶꦁ (*tanding*), bevestigde dwarshout ꦧꦮꦏ꧀ (*bawak*), uitloopende in een ijzeren schoen of plaat, ꦥꦕꦸꦭ꧀ (*patjoel*).

Velden, als hier bedoeld, worden tweemalen gepatjoeld.

Na de eerste bewerking, ꦤꦼꦫꦱ꧀ *nĕras*, wacht men 10 à 15 dagen en vangt alsdan de bewerking voor de tweede maal aan, ꦩꦕꦸꦭ꧀ꦥꦶꦁꦥꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴ ꦩꦶꦤ꧀ꦢꦺꦴꦤꦶ (*matjoel ping pindo* of *mindoni* Ngoko; ꦩꦕꦸꦭ꧀ꦏꦥꦶꦁꦏꦭꦶꦃ ꦔꦿꦩ꧀ꦧꦲꦶ *matjoel kaping kalih*, *ngrambahi* Kromo), bij welke gelegenheid de dijkjes ꦒꦭꦼꦔꦤ꧀ (*galĕngan*) worden hersteld, ꦤꦩ꧀ꦥꦶꦔꦶ *nampingi.*

De groote aardkluiten worden fijn geslagen en het veld, zooveel mogelijk, gelijk gestreken, ꦲꦔ꧀ꦭꦺꦂ (*angler*), door middel der kanten van den schoen en het dwarshout.

Laat het veld de bewerking met ploegen toe, dan komt de *patjoel* evenzeer te pas, zoo ter bewerking der gedeelten, met den ploeg onbereikbaar, als tot herstelling der dijkjes en het gelijkstrijken. — Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 112.

Voor het overige is het meest gewone werktuig:

†1417 d e p l o e g, ꦮ꧀ꦭꦸꦏꦸ *wloekoe*, bestaande uit drie stukken hout, als:

a een boom, ꦕꦕꦢꦤ꧀ (*tjatjadan*),

b een roer, ꦥꦕꦺꦏ꧀ (*patjek*),

c een omwoeler, ꦱꦶꦁꦏꦭ꧀ (*singkal*), aan welks punt een dunne ijzeren schoen, ꦏꦼꦗꦼꦤ꧀ (*kĕdjĕn*), aangebragt is.

Digitized by Google

De ploeg wordt voortgetrokken door een span ossen, wanneer de diepgang matig, en door een span buffels, wanneer die grooter is.

Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 112 (*sawa plough*).

†1418 Het t u i g, (*pasangan*), bestaat voor een span uit:

a een verbindingsboom (*depan*), van bamboe voor runderen, van hout voor de ruwere buffels;

b twee paar knellers, (*sambilan*), waarin de nekken der ploegdieren sluiten, en

c dwarshouten, (*angkoel-angkoel*) voor hunne borst aangebragt om het uitwippen te beletten, en door touwen boven aan de knellers bevestigd.

Tuig en ploeg zijn verbonden door een vrij dik touw (*kèndali*), van onderen rustende tegen eene houten pen, (*olang-aling*), geslagen vóór in den boom van den ploeg en met één keer omslaan van boven vastgehaakt aan eene pen, (*manoekkan*), midden in den boom van het tuig. Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java. I, 112.

Alzoo bespannen worden de ploegdieren met woorden en met

†1419 een z w e e p, (*pètjoet*), voortgedreven en regts of links gewend.

De ploeger bestuurt het roer met de linkerhand, waarin ook meestal de leisels liggen, en houdt in de regter de zweep.

Het kommando voor regtuit is; (*gio-gio kalen*) verkorting van (*gagejo ngambak kalen*); voor links *ghir ngiwo*, voor regts *ghir nengen*, voor halt *his his*.

Evenals bij het patjoelen heet de eerste beploeging (*nèras*), de tweede (*ngloewet kaping kalih*).

Hierop volgt de herstelling der dijkjes (*galengan*) met den *patjoel*, waarna de grond geëgd word met

†1420 de (*g a r o e*), eg met 14 of meer houten pennen of tanden, (*oentoe-oentoe*). Deze zijn bevestigd in een dwarshout, (*dèpan*), waaraan de boom of dissel, (*tjaltjadan*) met pen, (*olang-aling*) ter aanspanning

Digitized by Google

der trekdieren. Op den dissel en twee kruiswijs op het eghout (*depan*) geplaatste schragen, (*songgo-loewak*, *songgo-oewang* of *tjèkèh*) rust met een scherpen hoek de zitbank, (*toenggangan*), waarop de landbouwer zich nederzet, met een of beide voeten op het eghout, om met zijne zwaarte de tanden in den grond te drukken.

Het tuig is aan dat van den ploeg gelijk, met uitzondering, dat instede van het dwarshout (zie no. 1418, *c*) in den regel in elkaâr gewerkte rotting, (*sawèt*), gebezigd wordt. Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 112.

Het gras op de dijkjes wordt gesneden met het

*1421 grasmes, (*arit*). Raffles, I, 112, no. 1.

Is het gras of onkruid moeijelijk te bereiken door de diepte of hoogte tusschen twee terrassen, dan wordt het weggemaaid of gekort door middel van den

°1422 *bandol*. Bij gebreke van dezen wordt gebezigd een stuk scherp gemaakte

1423 bamboe, (*midangan*).

De *arit* (no. 1421) dient tevens tot wegsnijding van het padi-stroo, en no. 1422 ook voor het hakken van bamboe of hout.

*1424 *ani-ani* is het mesje voor het snijden der padi. (2 stuks). Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, 1, 112.

Voor de rijstteelt op drooge velden, (*gogo*) worden gebezigd de *patjoel* (no. 1416).

†1425 *broedjoel*, *garoe* (no. 1420), *arit* (no. 1420),

1426 *wangkil*, *ani-ani* (no. 1424), en

1427 *tondjo*.

De *broedjoel* (no. 1425) heeft veel overeenkomst met de *wloekoe* (no. 1417) met dit onderscheid alleen, dat haar schoen glad afloopt en den vorm van een voet heeft.

Daarmeê worden de drooge velden beploegd, voor de *djagoeng* 3, voor de *gogo* 4, voor den *tabak* 4, voor de *katjang tjina* 3 en voor de *ketela* 2 malen.

De namen der deelen van dit werktuig zijn dezelfde als die van de *wloekoe*.

Digitized by Google

De *patjoel* dient mede voor het aanleggen van goten, ter afleiding van het regenwater.

De *garoe*, *arit* en *ani-ani* worden hier voor hetzelfde einde gebruikt als bij de natte rijstkultuur.

De *wangkil*, een ijzeren schop met korten steel, dient voor het *matoen* der *gogo* (zuiveren van onkruid), ook van de uijen- en knuflook-aanplantingen, terwijl de *tondjo*, een houten stok met punt, gebezigd wordt voor het maken van kuiltjes, waarin het zaad bedolven wordt.

Dit gereedschap wordt ook benuttigd bij het uitplanten van *ketela.*

De gereedschappen, in gebrnik bij het maken van waterleidingen, welke vooral met de natte rijstkultuur in zoo naauw verband staan, zijn:

†1428 het breek-ijzer, (*linggis*),

†1429 de rots-bijl, (*perkoel*),

1430 de rots-moker, (*tjoetjoek dangdang*), en de *patjoel* (no. 1416).

Bij het patjoelen in den regen draagt de inlander de

†1431 *Songsong kowangan*, een kap van *bamboe*-latten, overdekt met de (*tjloempring*), de losse schors van elke bamboe-geleding.

Suiker-kultuur.

1432	Suiker-stamper.	Pasoeroean.
1433	Suiker-schop.	
†1434	Regtstandige schop voor het uitdiepen van sloten en greppels.	

Tabaks-teelt.

In Kadoe worden 2 soorten van gekorven tabak geproduceerd, namelijk gedroogde tabak, (*tembako memean*) en berookte tabak, (*tembako garangan*).

Het werktuig voor het kerven der tabaksbladeren,

†1435 (*tjatjak*), is bevestigd aan

Digitized by Google

†1436 een **bankje**, ꦝꦶꦁꦏ꧀ꦭꦶꦏ꧀ (*dingklik*), waarop de werkman zit met

†1437 het **kerfmes**, ꦒꦺꦴꦧꦁ (*gobang*).

De tabak wordt in de zon gedroogd op

†1438 bamboezen **ramen**, ꦫꦶꦒꦺꦤ꧀ (*rigĕn*), naast elkaâr op een bamboezen stellage, ongeveer 5 R. voet hoog, geplaatst.

De *rigen a* dient voor gedroogde, *b* voor berookte tabak. Deze is kleiner dan *a*, omdat de tabaks-laag daarop veel dikker is dan op andere, en omdat groote *rigen's* ongelijke berooking kunnen veroorzaken.

Het berooken geschiedt natuurlijk binnenshuis, vangt in den vooravond aan en eindigt gewoonlijk te middernacht.

De manden, waarin de bereide tabak gepakt wordt, heeten:

†1439 ꦏꦿꦚ꧀ꦗꦁ *Krandjang* en

†1440 ꦠꦸꦩ꧀ꦧꦸ *Toemboe.*

1441 **Tabak**, gepakt op de wijze, wanneer zij tot geschenk moet dienen.

De olie-bereiding.

Klapper-olie wordt in de residentie Kadoe niet dan voor huisselijk gebruik vervaardigd. Des te meer katjang-olie wordt echter geslagen.

Alvorens over te gaan tot eene beschrijving der werktuigen, in gebruik bij het vervaardigen der olie, is het noodig het product zelf na te gaan, en in welken toestand de katjangboonen moeten zijn, alvorens tot het daaruit vervaardigen van olie de noodige geschiktheid te hebben.

Nadat de katjang van het veld huiswaarts is gebragt, wordt ze eerst in de zon gedroogd; met deze drooging gaat men zoo lang voort, totdat men, de katjang bij het oor schuddend, daarin de boontjes hoort rammelen. Alsdan wordt de te bereiden hoeveelheid piramidaal opgehoopt, en plaatsen zich om dien hoop 3 à 5 menschen, die met ligte stokken (*ganden*) op de katjang slaan, waardoor de drooge schil los laat.

Deze bewerking herhaalt men zoo lang, totdat de geheele massa van de schil ontdaan is.

De alsnu ontbolsterde katjang doet men in het rijstblok (*lĕsoeng*), waarin zij tot grof gruis gestampt wordt om tot de olie-bereiding meer geschikt te zijn.

Digitized by Google

Is dit stampen mede afgeloopen, dan wordt de katjang gedaan in de
†1442 ꦏꦸꦏꦸꦱꦤ꧀ *Koekoesan* en daarin half gaar gestoomd.

Alsnu is de katjang tot olie-bereiding geschikt en wordt zij daartoe dan ook terstond na het stoomen (dus als zij nog warm is) gedaan in een mand van gevlochten bamboe,

†1443 ꦗꦼꦭꦼꦧꦸꦏ꧀ *Djeleboek*, welke gesloten wordt door middel van de ꦠꦥꦱ꧀ *tapas* of het omhulsel der kroon van den klapperboom.

De katjang-koek, die zich nu in de *djeleboek* bevindt, heeft een eenigzins langwerpig vierkanten vorm van $\pm$ 2 voet, terwijl hij aan den bovenkant ongeveer 1 voet dik is en geleidelijk afloopt, zoodat hij aan den beneden kant eene dikte heeft van slechts $\pm$ $^1/_3$ Rhijnl. voet. Uit de aldus gevulde mand wordt de olie geslagen.

Het geheele werktuig om de olie te slaan is eene soort van zware handpers en draagt den naam van

†1444 ꦒꦠꦺꦴꦏꦤ꧀ *Gatokan* ($^1/_3$ der ware grootte), bestaande uit een op schragen geplaatsten balk,

a. ꦥꦼꦔꦼꦫꦺꦠ꧀ *Pengeret*, die in het midden voorzien is van eene gleuf ter lengte van $2^1/_2$ en ter breedte van $^1/_2$ Rhijnl. voet. In deze gleuf bevinden zich twee persers,

b. ꦏꦼꦥ꧀ꦭꦺꦴꦏ꧀ *Keplok*, die van boven wijd van een staan, doch beneden ongeveer te zamen loopen in de insnijding, aangebragt in een balk, die als vloerligger dient,

c. ꦕꦼꦊꦔꦤ꧀ *Tjelengan*, en die voor ongeveer $^1/_3$ der dikte in den grond wordt gegraven.

Langs de bovenbedoelde *keplok's*, beneden de *pengeret*, is een leder aangebragt, zijnde een buffelhuid (*krakab*), die boven de *tjelengan* is doorgevouwen, en zoodoende eene soort van goot vormt, waardoor de olie in den vergaarbak loopt.

De huid wordt door middel van een paar touwen, *kendali*, boven de uiteinden der *keplok's* opgehouden.

Dit leder dient in de eerste plaats tot voering der persers aan de binnenzijde, terwijl wij reeds zagen, dat er ook een goot tot afloop der olie door gevormd wordt. Het wordt daarom aan den eenen kant, wat hooger opgetrokken, zoodat het in een eenigzins hellenden toestand komt, met de helling natuurlijk aan dien kant, waar men de olie wil opvangen.

Digitized by Google

Voor den mond van de goot wordt een gat in den grond gegraven, waarin men een pot,

†1445 ꦏꦼꦤ꧀ꦢꦶꦭ꧀ *Kendil*, plaatst, waarin de olie loopt.

De op de bovenomschreven wijs gevulde mand wordt alsnu geplaatst tusschen de persers in het leder, zoodat de dikke kant van de mand bijna de onderzijde van de *pengeret* raakt.

Aan de beide boven-kanten der mand worden eenige stukken van het omhulsel der *pinang*-bloesem (*oepih*) geplaatst, welke stukken *samir* heeten, en strekken om te voorkomen, dat de olie, die van boven mogt uitloopen, anders dan langs het leder (*krakab*) afdruipt.

Is dit in orde, dan vangt het eigenlijke olieslaan aan.

Daartoe wordt achter de persers of *keplok's* een wig,

†1446 ꦗꦭꦺꦫꦤ꧀ *Djaleran*, in de opening of gleuf van de *pengeret* geslagen, waardoor de eene *keplok* eenigszins nader bij de andere komt en de persing begint.

Is deze wig geheel doorgeslagen, dan plaatst men op den kop daarvan een tweede, zwaarder, ook wigvormig stuk hout,

†1447 ꦥꦕꦺꦭ꧀ *Patjel*, en slaat dat tot halfweg door, zoodat de eerste wig of *djaleran* uitvalt.

Deze *djaleran* wordt alsnu achter den anderen perser geplaatst, waarna men reeds spoedig de olie uit de mand door de goot in den beneden staanden pot ziet druipen.

Is de *djaleran* doorgeslagen, dan wordt daarop een tweede *patjel* geplaatst, die even ver als de eerste wordt doorgeslagen.

Successivelijk worden deze tweede *patjel's* dieper en dieper ingeslagen, terwijl men daarbij zoo veel mogelijk tracht ze op dezelfde hoogte te houden.

Door dit aanbrengen van wigvormige houten worden de persers digter en digter bijeen geperst, en zoo ook de mand meer en meer gekneld.

In den beginne bezigt men tot het inslaan een houten hamer van middelmatige grootte,

†1448 ꦒꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ꦲꦭꦶꦠ꧀ *Ganden alit*, genoemd, en later een veel zwaarderen, den

†1449 ꦒꦤ꧀ꦢꦁꦲꦒꦼꦁ *Gandang ageng*, omdat, als men verder komt, meer kracht tot het inslaan vereischt wordt.

Het doorslaan der beide *patjel's* wordt voortgezet, totdat de bo-

Digitized by Google

venkant er van gelijk komt met den bovenkant der *pengeret*, en blijft de pers aldus gesloten tot dat het druipen eindigt.

Alsdan slaat men de wiggen uit het toestel en neemt men de mand er uit.

De mand wordt van den inhoud ontdaan, welke nogmaals in de *lesoeng* tot fijner gruis gestampt, gestoomd en vervolgens op nieuw verwerkt wordt.

De katjang is alsnu grootendeels van de olie ontdaan en heeft de gedaante van een ronden koek gekregen, die echter aan den eenen kant dikker is dan aan den anderen. Deze koek heet

†1450 *Boengkil* en wordt voor het bemesten van velden veel gebruikt. Ook maakt men van deze *boengkil* de welbekende *tempé*, een lievelings-spijs der Javanen.

De verkregen olie doet men in de

†1451 *Kedoek*, zijnde een leeren bak, waarin men ze laat bezinken.

Is dit afgeloopen, dan doet men de zuivere olie in blazen van runderen en buffels,

†1452 *Impès*, die in bamboezen manden geplaatst worden, van binnen met de boven reeds gemelde *oepih* digt bekleed tegen het uitloopen der olie, ingeval een blaas scheuren mogt. Op deze wijze wordt de olie ter markt gebragt.

Van dit bedrijf is eene zoo uitvoerige beschrijving gegeven, omdat het een zeer belangrijken tak van volksbestaan uitmaakt voor een groot gedeelte der landbouwers van de residentie Kadoe, voornamelijk in het district Magelang.

Bereiding van aren-suiker.

Het sap uit den *aren*-palm wordt gewonnen in bamboezen kokers,

1453 *Boemboeng*, welke worden opgehangen onder den bloemtros, nadat deze voor $^2/_3$ met de

1454 *Dèrès*, hakmes, is weggehakt, zoodat het sap uit en door het $^1/_3$ van den tros in de *boemboeng* druipt, terwijl de uitspruitsels aan weêrzijden van het overblijvend gedeelte van den tros mede worden weggehakt.

De bamboezen koker wordt te voren berookt, opdat het sap, *badèg*, niet verzure.

Digitized by Google

Het inhangen en afnemen der *boemboeng's* geschiedt door middel van één, hoogstens 2 bamboezen langs den boom.

In die bamboe zijn op gelijke afstanden, van 1 ½ à 2 Rhijnl. voet, kleine stukjes bamboe regthoekig aangebragt, en hierdoor een soort van ladder gevormd, waarmede men den boom in- en uitklimt.

Is de *boenboeng* in den boom gehangen, dan kan men aannemen, dat een gewone geleding van p. m. 3 voet in een nacht volgeloopen is. In den regel krijgt men van één bloemtros p. m. 30 *boemboeng's* en zulks in 14 dagen tijd.

Het in de *boemboeng* loopende sap heeft een vuil witte kleur, en dit vocht is het, dat men door koking tot stroop moet verdikken om daarvan de *aren*-suiker te bereiden.

Die koking geschiedt in een open

1455 ꦏ꧀ꦮꦭꦶ *Kwali*, boven vlammend vuur. Na verloop van een paar uren begint het vocht al eenigszins stroopachtig te worden en wordt het licht geel van kleur. Alsdan wordt het vuur allengs verminderd, terwijl men onophoudelijk, bijna van het begin der koking af, zachtjes in de pot roert, om aanbranding te voorkomen. Dit roeren heet ꦈꦢꦼꦏ꧀ *oedek.* Is het vuur al veel verminderd, dan doet men in de *kwali* een weinig geraspten klapper, waardoor de stroop later spoediger verhardt. Inmiddels is het gele vocht verdikt en veranderd in eene dikke, bruine stroop, die men laat bekoelen en daarna overschept, ꦠꦶꦠꦶꦱ꧀ (*titis*) in

1456 een halven klapperdop, waarin van onder een gaatje gemaakt is, waardoor de waterdeelen, die nog in de stroop voorhanden zijn, wegloopen. Om echter het uitdruipen van de stroop door dit gaatje te voorkomen, legt men er een klein vierkant stukje *pisang*-blad op, alvorens de stroop er in over te scheppen.

De aldus gevulde klapperdoppen worden dan geplaatst tusschen twee bamboezen latten, waarop zij rusten zonder den grond te raken. Op die wijze kan het water van onder wegloopen en bestaat er geen gevaar, dat de halve doppen zullen omslaan.

Na ongeveer ½ uur is de stroop verhard en keert men den dop om, waardoor het koekje er uit valt. Men neemt de koekjes twee aan twee en legt ze met den vlakken kant tegen elkander.

Het spinnen.

Het ruwe katoen (*kapas*) wordt gezuiverd door middel van een handmolentje,

Digitized by Google

†1457 ꦒꦶꦭꦶꦔꦤ꧀ *Gilingan.* Het katoen, zooals dat van den boom komt, plet men tusschen de twee houten rollen, zoodat de zuivere ꦏꦥꦱ꧀ (*kapas*) aan den buitenkant neervalt, terwijl al het vuil, dat door de rollen niet kan heen dringen, achterblijft; op die wijze worden ook de pitten weggenomen.

*1458 Idem van *Djokjakarta.*

Daarna wordt het zuivere katoen met een gewoon scherp gemaakt stukje bamboe uitgerafeld, zoo doende fijner gemaakt en daarna op den grond plat geslagen met de

†1459 ꦒꦺꦧ꧀ꦭꦺꦏ꧀ *Gèblèk.* Alsdan neemt men een hoopje aldus gezuiverde katoen en laat daarop de pees van een boog springen, zoodat er telkens fijne vlokjes van de hoop afvliegen. De boog, waarmede dit gedaan wordt, heet

†1460 ꦮꦸꦱꦸ *Woesoe,* en de pees, die vervaardigd is van den wortel van de *aren*-boom, ꦏꦼꦤ꧀ꦝꦺꦁ *kĕndèng.*

De aldus verkregen vlokjes, die afzonderlijk veel van sneeuwvlokjes hebben, worden bijeen gedaan, opgerold en daaruit met het spinnenwiel

†1461 ꦗꦺꦴꦤ꧀ꦠꦿ *Djontro* het garen gesponnen, op bijna oud-Hollandsche wijs.

Het wiel wordt niet met den voet in beweging gebragt, doch zooals uit het model zigtbaar is, met de hand.

*1462 Idem van *Djokjakarta.*

De pen, waarop zich het garen windt, heet

†1463 ꦏꦶꦱꦶ *Kisi* en rust tegen twee standaartjes, die met lijnwaad omwonden zijn en bevestigd met gevlochten *damen* (*padi*-stroo), dat door zijne gladheid het gemakkelijk draaijen van de spil zeer bevordert. Daarna wordt het garen op de

†1464 ꦠꦼꦁꦏꦼꦂ *Tĕngkĕr* gehangen, met den bast van een klapperdop afgeborsteld, en in dien toestand ter markt gebragt.

†1465 Mand (*irik*) om kapas te bereiden (Niet uit Kadoe afkomstig).

Het weven.

Het garen wordt in de eerste plaats gesteven en, na gedroogd te zijn, opgehangen over de *tĕngkĕr* (zie no. 1464); de streng loopt van onderen ook over eene rol, ten einde het op- en neerrollen der strengen te bevorderen.

Op deze wijze hangende, wordt het afgeborsteld met de

Digitized by Google

†1466 ꦱꦶꦏꦠ꧀ *Sikat.* Alsnu heeft de kleuring van het garen plaats. Wordt blaauw garen verlangd, dan wascht men de strengen ééns met indigo; om de zwarte kleur te krijgen twee malen met indigo, met *aren*-suiker en met de rijpe ꦥꦶꦱꦁꦏ꧀ꦭꦸꦠꦸꦏ꧀ *pisang kloetoek* (een pisang-soort met veel pitten).

Voor het roodverwen bezigt men de *mangkoedoe*-wortels met *katjang*- en *djarak*-olie.

Alvorens het weven begint, moet men nog de strengen afwinden, door ze te laten loopen over eene soort van winder,

†1467 ꦈꦤ꧀ꦝꦂ *Oendar*, waarna het garen gezuiverd en, zoo noodig, gelascht wordt.

Na het afwinden en zuiveren worden alle kleuren afzonderlijk gehouden, en kleur bij kleur in manden op den grond geplaatst.

Alsdan worden de draden eenigszins in het ruwe gerangschikt, maar toch zóó, dat, al naarmate de verschillende kleuren moeten komen, de draden elkander opvolgen.

Dit geschiedt op de

†1468 ꦩꦤꦺꦤ꧀ *Manen*; terwijl daarna de bepaalde sorteering plaats heeft, naar gelang der breedte der verlangde streepen; zoo worden de draden in den kam,

†1469 ꦱꦸꦫꦶ *Soeri* opgenomen (2 stuks).

De tanden van dezen *soeri* zijn fijn gesneden takken van den wilden *aren*-boom en heeten *bamban*.

Zij zijn bekneld tusschen fijne latjes van den gewonen arenpalm.

Zijn de draden in den kam geplaatst, dan begint het weven op den weefstoel, ꦠꦼꦤꦸꦤꦤ꧀ *Tenoenan.* De onderdeelen van de *tenoenan* zijn:

†1470 ꦄꦧꦃꦄꦧꦃ *abah-abah*, breede plank, waaraan het garen zit.

†1471 ꦧꦺꦴꦧꦺꦴꦠ꧀ *Bobot*: de eerste, ronde stok.

†1472 ꦈꦱꦺꦏ꧀ *Oesèk:* een bamboezen lat.

†1473 ꦏꦤ꧀ꦠꦶꦭ꧀ *Kantil*: het dunne houtje, waarom het witte garen zit, dat de draden vaneen houdt.

†1474 ꦮꦼꦭꦶꦫꦺꦴ *Weliro*: het breede hout van den *aren*-boom, dat wordt in- en uitgeschoven (2 stuks).

†1475 ꦱꦸꦫꦶ *Soeri*: kam.

Digitized by Google

†1475a *Intjing.*

†1476 *Soembi*: een bamboetje achter den kam.

†1476a *Pengasih.*

†1477 *Apit*: rol, waarom het afgewevene komt. Daarachter zit de weefster met het juk of

†1478 *Por.* Het houtje, dat in en uit wordt gegooid (de spoel), heet

†1479 *Tropong*: (3 stuks), terwijl dat, waarom het garen zit,

†1480 *Klèting* wordt genoemd (2 stuks).

Het bankje met de ronde bamboe, waarop de *weliro* schuift, heet:

†1481 *Lorogan.*

Het weven gaat uiterst langzaam, zoodat men 5 dagen noodig heeft om een gewoon buisje te weven. Cf Raffles I, 168, no. 4.

HET BATIKKEN.

Hiertoe worden gebezigd:

†1482 *gawangan*: een rak, waaraan het te batikken doek hangt. Min gegoeden bezigen een rak van bamboe. (Een begonnen kleedje is bij de *gawangan* gevoegd).

†1483 *Tjanting*: teekenpen. Afgebeeld bij Raffles I, 168, no. 2.

†1484 *Wodjo*: pannetje, waarin de was wordt gesmolten. De stalen pan komt van *Siam.*

†1485 *Kĕrĕn*: komfoortje.

†1486 *Blèbès*: een stukje bamboe, dat dagelijks verwisseld wordt, dienende voor de bepaling der evenwijdigheid van de lijnen, welke laatste getrokken worden met de

†1487 *Garisan*: liniaal.

†1488 *Bandoel*: dienende tegen het verschuiven van het op het rak geplaatste te batikken linnen. (Het gewigt hangt achter het doek).

Bij gebreke van *bandoel* wordt het linnen op het rak geklemd door de

†1489 *Djepitan*, welke altijd van bamboe is.

Digitized by Google

†1490 *Kwali.* Hiervan zijn twee noodig: één voor het afkoken der *sogo* en voor het rood kleuren van het linnen, en één voor het warm houden van het water, waarin het doek of linnen drie malen gewasschen wordt om het van de was te ontdoen.

†1491 *Pengaron.* Hierin wordt het linnen of doek, na geverfd te zijn met (*sogo*) (waartoe het 24 uren in *sogo*-water gedoopt blijft), nat gemaakt met koud helder water, aangemengd met *apoe* (natte sirih-kalk) en *gendis* (suiker, bij voorkeur kandij-suiker).

Na het nat maken wordt het doek, in de schaduw of in den wind, te droogen gehangen aan een dunne bamboe (*gantar*), hier of daar horizontaal ingestoken.

In de *kwali* (no. 1490) blijven natuurlijk wasdeeltjes achter: deze worden teruggewonnen door middel der

†1492 *Sérok*, waaruit het water wegloopt met achterlating der was-deeltjes.

Alvorens met batikken te beginnen, wordt het doek in helder koud water gewasschen, in de zon gedroogd, daarna gesteven, wederom in de zon gedroogd, en daarna geklopt of ook wel gestreken.

1493 Batik-patronen uit allerlei deelen van Java.

HET DRUKKEN VAN KLEEDJES.

Een der takken van inlandsche industrie, welke steeds in omvang toenemen, is het drukken van kleedjes.

De bewerking, in de hoofdzaak overeenkomende met het batikken uit de hand, komt hierop neêr.

Het te drukken doek wordt te voren met stijfselwater bestreken en gedroogd, daarna opgevouwen en op een houten blok, *kemplongan*, met een houten hamer geklopt om het eenigzins lenig en glad te maken. Nu rolt men het doek op, legt het op een bamboezen tafeltje, op een dun kussen (*kasoeran*) van *karoeng*, met *kapoek* gevuld, waarop weder de schors van den *pisang*-boom (*kedebok*) is gelegd, en aldus begint men het drukken, het doek geleidelijk weêr ontrollende.

Het drukken heeft plaats door middel van koperen vormen,

†1494 *Tjap*, van verschillende teekening of gedaante, welke te Samarang worden vervaardigd.

Digitized by Google

Degeen, die het doek zal drukken, heeft naast zich staan een koperen pan,

†1495 *Brengseng*, waarin een mengsel van was en damar-gom (*mata-koetjing*) steeds gesmolten wordt gehouden boven een komfoor met vuur.

In het midden van de pan wordt in de was een koperen zeef, †1496 *Angsang*, gelegd, en daarop weêr een stuk grof drill, (*serak*), dat in vieren gevouwen en even lang en breed is als de zeef. De *tjap* neemt de juiste hoeveelheid was op door hem te drukken op de *serak*, die op zijn beurt de was opneemt, welke de zeef achterlaat. Telkens, nadat de *tjap* eenmaal op het doek gebragt is, moet hij weêr in de was gedoopt worden.

Is het doek aan de eene zijde afgedrukt, dan begint men aan de andere zijde, steeds er op lettende, dat de bloemen of figuren aan weêrskanten op elkaâr sluiten.

In tegenstelling van het batikken uit de hand, hetgeen door vrouwen wordt verrigt, geschiedt het drukken van kleedjes steeds door mannen.

Een werkman kan op de boven beschreven wijs per dag drie stukken doek afdrukken.

†1497 Een onafgewerkt en een geheel afgewerkt kleedje.
†1498 Glans-ijzer (*singèn*). } Pasoeroean
*1499 Kleêrmakers-schaar (*goenting*). } Pasoeroean

Timmermans-gereedschap.

De timmerlieden, die meer uitsluitend hun bestaan vinden in het arbeiden bij de Gouvernements-bouwwerken en alzoo bekwamer dienen te zijn dan de desa-timmerlieden, bezigen gereedschappen, welke bij den timmerman in beschaafde landen in gebruik zijn en dus hier onvermeld kunnen blijven. Wij bepalen ons tot de gereedschappen van den desa-timmerman en tot die, welke bij den geringen man voor het hakken van hout en het bewerken van grove, houten voorwerpen in gebruik zijn.

De desa-timmerman bezigt: de bijl, *petel* (no. 1550).

1500 Beitel, (*tatak*). Raffles, I, 296 no. 11.

1501 Passer, (*djongko*). Raffles I, 296, no. 17.

Digitized by Google

1502 Schaaf, ꦥꦱꦃ (*pasah*) (3 stuks). Raffles I, 296, no. 7.

1503 Trekker, ꦱꦶꦥꦠ꧀ (*sipat*).

1504 Winkelhaak, ꦱꦶꦏꦸ (*sikoe*). Raffles I, 296, no. 15.

1505 Hamer, ꦒꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ (*gandèn*). Als voren, no. 27.

1506 Zaag, ꦒꦿꦗꦶ *gradji* (de zaag zelve is van Europeesch maaksel). Raffles I, 296, no. 5.

Vijl, *kikir* (no. 1541) (de vijl zelve is van uitheemsch fabrikaat).

De geringe man bezigt:

1507 de handbijl, ꦮꦢꦸꦁ (*wadoeng*). Raffles I, 296 no. 2.

1508 Hakmes, ꦧꦼꦤ꧀ꦢꦺꦴ (*bĕndo*).

1509 ꦏꦸꦢꦶ (*koedi*). Raffles I, 112, no. 6.

1510 Breed hakmes, *kajoël*. Als boven, no. 3.

Krom mesje, ꦥꦔꦺꦴꦠ꧀ (*pangot*) (no. 1586). De *pangot*, die men van verschillende grootte aantreft, wordt bij de meeste bedrijven in Kadoe gebezigd.

1511 ꦠ꧀ꦭꦧꦸꦁ (*tlaboeng*). Raffles I, 112, no. 4.

1512 Krom hakmes, ꦮꦼꦢꦸꦁ (*wedoeng*), dat ook door den slagter gebezigd wordt.

1513 Pahat pakoe. Raffles I, 296, no. 10.

1514 Haalmes, wagenmakersgereedschap (2 stuks).
1515 Kanasterboor. Raffles I, 296, no. 8. } Pasoeroean.
1516 Modellen van bijl en dissel (2 stuks).

1516a ꦒꦺꦴꦧꦺꦢ꧀ gobed.

Kopersłagerij.

Deze tak van industrie staat in de residentie Kadoe nog op een zeer lagen trap. Het bedrijf van koperslager wordt dan ook door slechts weinigen uitgeoefend. Het aangrenzende Djokjakarta levert de meeste koperen keuken- en andere gereedschappen, welke op alle druk bezochte pasars in groot aantal te koop worden aangeboden.

De werktuigen, die de koperslagers tot uitoefening van hun bedrijf bezigen, zijn ook nog hoogst eenvoudig. In de eerste plaats bestaan zij uit ronde en vierkante hamers of mokers van verschillende grootte,

Digitized by Google

†1517 ꦠꦩ꧀ꦥꦺꦭ꧀ (*T a m p è l*), twee exemplaren, een ronde en een vierkante.

Verder komt in aanmerking het aanbeeld,

†1518 ꦱꦸꦮꦺꦭ꧀ (*S o e w e l*), hetgeen eene bolvormige, vierkante of langwerpig vierkante gedaante heeft, al naar mate de vorm is van het te bewerken voorwerp, terwijl de keuze der mokers afhangt zoowel van het voorwerp, als van het aanbeeld, dat gebezigd wordt.

De houten steel of boom, die aan het aanbeeld zit, heet

†1519 ꦗꦤ꧀ꦠꦸꦂ (*D j a n t o e r*), en is gewoonlijk van *aren*-hout.

Het aanbeeld met den daaraan verbonden steel wordt horizontaal gebezigd. Op $^1/_3$ der lengte van den steel (gerekend van het koperen aanbeeld af) rust het op een houten blok,

†1520 *D o e m p o l* (*doempal?*). De koperslager zit kruiselings op dit blok met den steel tusschen de beenen, terwijl hij met zijn regterbeen dezen op het blok neêrdrukt. Het te bewerken voorwerp plaatst hij, al naar mate de vorm zulks medebrengt, op of over het aanbeeld, het verschuivende met de linkerhand, terwijl hij met de regterhand, die met den moker gewapend is, het voorwerp slaat.

De verdere werktuigen, die de koperslager gebruikt, zijn groote en kleine vijlen, hamers van verschillende zwaarte, scharen, passers, enz.

Alleen verdient nog opmerking de wijze, waarop hij zijn vuur aanblaast met den inlandschen

†1521 B l a a s b a l g, ꦭꦩꦸꦱ꧀ (*lamoes*).

De plaats, waar de koperslager zijn vuur stookt, is door aarde eenigszins opgehoogd; in het midden is eene kleine opening, die gemeenschap heeft met een in die opgehoogde aarde opengelaten riool, aan welks monding een bamboe geplaatst is, die nog tot halverwege in dat riool is ingelaten.

De bamboe steekt een paar duim uit het riool, en daaraan is stevig gebonden een schapen- of geitenvel. Dit vel moet men bijna in zijn geheel hebben, dat is met den hals en staart er bij; dus alleen zonder kop en pooten. Het vel is doorgesneden van onder den staart tot het achtereinde van den buik. De bovenbedoelde bamboe wordt in den hals gelaten en stevig vastgemaakt.

Om nu het vuur aan te blazen, gaat men bij het vel zitten, houdt met de regterhand den staart vast, den geheelen benedenarm

Digitized by Google

langs het doorgesneden vel latende vallen, tot het elleboogs-gewricht tegen het achtereinde van den buik komt te rusten.

Door het opligten van den arm wordt nu de lucht ingelaten, door eene tegenovergestelde beweging de opening gesloten, en de lucht uit het vel door den bamboezen koker heen in den oven geperst.

Het is duidelijk, dat dit aanblazen van het vuur, hoe eenvoudig en primitief op zich zelf, toch eenige oefening vereischt.

†1522 Door den koperslager vervaardigde voorwerpen (ketel en schotel).

GOUDSMEDERIJ.

Ook de goudsmid bezigt werktuigen van Europeesch maaksel.

In den regel bestaat zijn werk uit het repareren van kleine, gouden of zilveren voorwerpen; echter maakt hij ook wel nieuwe zaken.

Tot smeltkroesjes gebruikt hij half-eivormige, aarden potjes (*kow*) en asch van verbrand *padi*-stroo.

Zijn weegtoestel is mede Europeesch; zijne niet geijkte gewigten zijn stukjes ijzer en pitten van de *sogo.*

Zijne werkplaats is een tafeltje op lage pooten, waarbij hij op den grond zit.

Ook dit vak is in de residentie Kadoe nog zeer achterlijk bij andere plaatsen, hoewel enkele zaken vrij goed gemaakt worden, als bij voorbeeld,

*1523 een zilveren kettingje van zeer eenvoudige bewerking. De blanke kleur wordt er aan gegeven door aanwending van tamarinde en zout.

Gouden knoopjes, naar verschillende, mits niet te fijne of gecompliceerde modellen, maakt de goudsmid ook, terwijl hij de verschillende vormen daartoe ingesneden heeft in een karbouwhoorn.

Naar eenvoudige modellen vervaardigt hij ook zeer goed buikbanden, armbanden, oorkrabben, andere lijfsieraden en soms ook wel kris-scheeden.

De goudsmid gebruikt eenen blaasbalg van hetzelfde model als die van den ijzersmid, doch veel kleiner.

*1524 Blaasbalg (*oeboeban*).
*1525 Aanbeeld.
} Pasoeroean.

GEELGIETERIJ.

Deze tak van nijverheid is nog zeer onvolledig en wordt slechts door zeer weinigen uitgeoefend.

Digitized by Google

De geelgieter gebruikt gewone werktuigen van Europeesch maaksel, soms ook wel in Kadoe nagemaakte, als de vijl, de nijptang, den hamer, de boor, de schaar, den passer, enz.

Nieuw werk wordt niet door hem vervaardigd: alleen houdt hij zich bezig met het repareren van gespen voor buikbanden, het solderen van het montuur van wagentuigen, van kantoorlampen, enz. Soms maakt hij kleine, nieuwe gespen voor hoofdstellen, doch alles van weinig beteekenis en nog zeer onvolmaakt.

De door hem gebruikte blaasbalg is dezelfde als die van den koperslager.

IJzersmederij.

De ijzersmid werkt met gereedschappen van Hollandsch maaksel. Hoewel de ijzersmederij nog op lagen trap staat, is daarin echter al meer vooruitgang te bespeuren en neemt ook het aantal smeden voortdurend toe. Gewoonlijk bestaat hun werk in het maken en repareren van ruwe voorwerpen, als ijzeren banden van wagenwielen, hengsels,

*1526 inlandsche stangen, enz.

Tot het namaken van voorwerpen zijn zij wel in staat, als het werk maar niet al te fijn is.

De door den ijzersmid gewoonlijk gebezigde blaasbalg is anders ingerigt dan die van den koperslager. Hij bestaat namelijk uit eene kist met eene lade. In de lengte van de kist loopt een zuiger op en neêr, terwijl onder aan een der zij-vlakken twee gaten zijn aangebragt, die met eene lade gemeenschap hebben, welke goed gesloten is en in het midden eene opening heeft, waarin een ijzeren buis gelaten is, die in den oven uitloopt. Voor de opening van deze buis is in de lade eene klep geplaatst, die zich op en neêr beweegt, al naar mate de zuiger wind inlaat of dien uitdrijft, en zoodoende in den oven dringt (no. 1524).

Verder vindt men bij hem de gewone schroefbank, ijzeren aanbeelden, hamers, vijlen, schroevendraaijers, enz.

Lederbereiding.

Ook dit bedrijf wordt in de residentie Kadoe, hoewel op kleine schaal, uitgeoefend.

Het afgestroopte vel, onverschillig van schaap, geit, paard of os, wordt eerst in kalkwater geweekt: een versch, nog nat vel gedurende 5 dagen,

Digitized by Google

een oud, reeds droog vel gedurende 10 dagen. Het wordt in den pot onder het kalkwater gehouden door zware riviersteenen.

Na deze weeking wordt het goed gedroogd en daarna gezuiverd van de haren of wol door die af te krabben met een

1527 ꦥꦔꦺꦊꦠꦤ꧀ (*pangèlètan*), segmentvormig mes met twee handvatsels.

Het vel wordt daartoe op een houten blok, ꦥꦩꦱꦲꦤ꧀ (*Pamasahan*) gelegd, daarover sterk gespannen, en dan met de *pangèlètan* de haren, enz. afgekrabd.

Is het vel aldus gezuiverd, dan wordt het gestoomd. Dit geschiedt boven een gemetselden steenen oven van p. m. $^3/_4$ Rijnl. voet in het vierkant, van boven overdekt met eene bamboezen, plat gevlochten mat, in het midden waarvan een ronde opening gelaten is, sluitende met een gat in den oven (van gelijke grootte), en die den stoom doorlaat. Boven deze opening wordt het vel rondgeschoven en aldus gestoomd.

Alsnu moet het vel nog aan den binnenkant gezuiverd worden. Dit geschiedt door het te plaatsen op een houten boom, in horizontale rigting gesteld en geplaatst op houten schragen, *koeda-pengerokan* (*pangeroekkan?*).

Het vel wordt alsdan aan de binnenzijde afgekrabd door middel van de

1528 ꦥꦩ꧀ꦧꦺꦱꦸꦠꦤ꧀ (*Pambèsoetan*), een breeden beitel met een lang handvat, dat van boven eenigszins den vorm heeft van twee horens, waarin het bovenlijf onder de armen sluit.

Het vel wordt onder het afkrabben telkens verschoven, al naar mate men vordert. Met deze laatste afkrabbing is de geheele bewerking afgeloopen.

ZADELMAKERIJ.

Het leder voor de zadels wordt in de residentie Kadoe niet bereid, omdat men er de daartoe benoodigde ingrediënten niet vindt. Het bereide leder komt van de Vorstenlanden, evenals de houten zadelbokken.

Overigens werkt de zadelmaker met de gewone werktuigen, als hamer, nijptang, beitel, onderscheiden mesjes, waaronder de *pangot* (no. 1586), enz.

Digitized by Google

Alvorens het leder te gebruiken laat hij het een paar uren in water weeken; daarna wordt het aan de binnenzijde op een plankje dun en glad geschrapt met de *pangot.*

Is deze bewerking afgeloopen, dan spant hij het leder op den bok, waaraan het verder wordt vastgenaaid.

1529 Een compleet zadel met hoofdstel, zonder stijgbeugels of stang, kost p. m. tien gulden, en kan dus niet veel bijzonders zijn.

De zadelmaker vervaardigt ook.

1530 ꦠꦸꦢꦸꦁ (*toedoeng*), hoofddeksels, welke bij desahoofden algemeen in gebruik zijn (2 stuks).

STEENHOUWERIJ.

Wil een steenhouwer een voorwerp uit steen vervaardigen, dan gaat hij naar de rivier en kiest daar een rolsteen uit, die zooveel mogelijk den vorm van het te maken voorwerp nabij komt, zoodat hij er slechts zeer weinig behoeft af te beitelen om er de verlangde gedaante aan te geven.

Al zijn gereedschap bestaat slechts uit 2 werktuigen:

1531 ꦕꦸꦕꦸꦏ꧀ꦢꦤ꧀ꦢꦁ *tjoetjoek-dandang* en

1532 ꦥꦺꦕꦺꦴꦏ꧀ *petjok.*

Het eerste dient om de ruwe kanten van den steen weg te nemen en af te bikken; het tweede, dat eenigszins naar een beitel gelijkt, wordt gebruikt om verder den steen af te werken, terwijl met den scherpen hoek van den *petjok* langs een bamboezen liniaal, ꦥ꧀ꦭꦺꦥꦺꦠ꧀ *plèpèt,* de lijn wordt aangegeven, volgens welke moet worden gebeiteld.

De gewone voorwerpen, die aldus gemaakt worden, zijn steenen neuten, leksteenen, ꦥꦶꦥꦶꦱꦤ꧀ *pipisan* (no. 1609), grafsteenen en andere dergelijke ruwe voorwerpen.

Men ziet hieruit, tot welk een lagen trap deze tak van nijverheid gezonken is in dezelfde streek, waar eenmaal de tempel van *Boroboedoer*, dit meesterstuk van beeldhouwkunst, verrees.

HET MAKEN VAN KRIS-HEFTEN.

De kris-heften worden bijna uitsluitend van *kemoening*-hout vervaardigd.

*1533 Een begonnen.

*1534 Een halfvoltooid, en

*1535 Een voltooid kris-heft, ꦈꦏꦶꦫꦤ꧀ (*oekiran*).

Digitized by Google

De gereedschappen, welke de krisheften-maker (*toekang oekiran*) bezigt, zijn:

*1536 ꦗꦫ *djoro:* drilboor. Afgebeeld bij Raffles, hist. of Java, I, 296, no. 18.

*1537 ꦥꦁꦒꦺꦴꦠ꧀ *Pangot:* mesje met steunheft (2 stuks).

*1538 ꦮꦭꦶꦲꦼꦚ꧀ꦕꦼꦂ *Wali-ĕntjĕr:* voor uitboringen in het snijwerk. Raffles I, 296, no. 28.

*1539 ꦮꦭꦶꦥꦼꦔꦸꦏꦶꦂ *Wali-pengoekir:* voor het maken van het snijwerk.

*1540 ꦮꦭꦶꦥꦼꦔꦺꦴꦫꦺꦏ꧀ *Wali-pengorèk:* voor het teekenen in het hout van de omtrekken van het snijwerk.

*1541 ꦏꦶꦏꦶꦂ *Kikir:* vijl, gebezigd bij het begin van het gladmaken der kris-heften.

*1542 Sĕgrek (ꦱꦼꦒꦿꦺꦏ꧀).

*1543 Schaaf (*pasah*, ꦥꦱꦃ),

*1544 Mes (*tjantik*, ꦕꦤ꧀ꦠꦶꦏ꧀) (3 stuks).

*1545 Dito.

*1546 Onafgewerkte kris-schede (*rongka gajaman*, ꦫꦺꦴꦁꦏ ꦒꦗꦩꦤ꧀),

*1547 Afgewerkte dito.

No. 1542—1547 zijn niet uit Kadoe afkomstig.

Het werken in hoorn.

Tot het vervaardigen van voorwerpen uit hoorn wordt alleen van den buffelhoorn gebruik gemaakt, daar de koehoorn te klein en te dun is om eene bewerking als de onderwerpelijke te ondergaan.

Het voornaamste en meest noodige artikel, dat in Kadoe van den hoorn vervaardigd wordt, is de kam.

De hoorn wordt daartoe eerst in vier stukken,

1548 *Klontongan* verdeeld, welke verdeeling *ngetoki* genaamd wordt, en welke stukken afgezaagd worden met de

1549 ꦒꦿꦗꦶꦒꦸꦧꦲꦤ꧀ *Gradji goebahan.*

Nadat aldus de hoorn in vier stukken is gezaagd, wordt de buitenste ruwe kant van zulk een stuk met den

1550 ꦥꦼꦠꦺꦭ꧀ *Petel* (Raffles I, 296, no. 1) eenigzins effen gemaakt, zoodat zulk een stuk hoorn

Digitized by Google

1551 de gedaante krijgt van no. 1551.

Alsnu moet de (*klontongan*) tot een plaat gezaagd worden, doch zulks kan alleen geschieden als de hoorn eenigszins warm gemaakt is. Deze verwarming geschiedt boven een aarden oventje,

1552 *Toengkoe*, waaronder men bamboe of hout brandt, zoodanig dat het eene matige vlam geeft, welke door een gaatje boven de *toengkoe* dringt, en waarboven de hoorn heen en weer wordt bewogen, (*garang*), om die eenigszins zachter te maken.

Alsdan begint men de *klontongan* over de breedte te zagen met een

1553 *Gradji górok* of *reban;* zoodra de zager bemerkt, dat de hoorn bekoelt en daardoor harder wordt, houdt hij dien weer boven de vlam. De punt der zaag wordt telkens vóór en nu en dan onder het zagen in olie gedoopt, welke zich bij het zagen over de geheele zaag verdeelt. Ook wordt, aan den buitenkant van den hoorn, mede tot verzachting, nu en dan een druppel olie gedaan.

Het zagen geschiedt op een

1554 houten blokje, (*magon*), dat voor een gedeelte in den grond is gelaten in eene eenigzins schuine rigting.

Op het blokje zijn twee houten klosjes, waartegen de hoorn bij het zagen rust om het uitglijden te voorkomen. De *klontongan* wordt met de teenen van den linkervoet tegen de klosjes gedrukt, terwijl het blokje tegen groote dreuningen gesteund wordt door den zager, die het met de linkerhand omknelt en te gelijker tijd met den linkerduim den hoorn ombuigt, om zoodoende het doordringen van de zaag te bevorderen.

Op deze wijze wordt de *klontongan* in een reep of gekrulde plaat gezaagd. die hier gedeeltelijk voltooid wordt aangetroffen. Is

1555 de *klontongan* geheel afgezaagd, dan moet die gekrulde plaat ontkruld worden; dit geschiedt almede boven de vlam, wordende de krul aan de uiteinden met twee bamboetjes boven het vuur heen en weer bewogen, terwijl men de kanten met olie bestrijkt, zoowel tot verzachting als tot vergemakkelijking van het regtbuigen.

De nog warme hoorn en plaat wordt alsdan in eene handpers,

*1556 *Pipitan* gedaan en daarin door het aanbrengen van wigvormige houtjes regt geperst.

Digitized by Google

Is de hoorn bekoeld, dan neemt men dien uit de pers, houdt hem boven het vuur en doet hem, nog warm zijnde, weer in de pers. Deze bewerking herhaalt men, totdat de hoorn in eene platte plaat veranderd is, als wanneer hij

1557 ꦧ꧀ꦭꦺꦧꦺꦏꦤ꧀ ***Blèbèkan*** genaamd wordt. Op deze ***blèbèkan*** worden alsnu twee evenwijdige lijnen getrokken, om de oneffen kanten aan te geven, waarlangs afgezaagd moet worden. Dit afzagen geschiedt met de *gradji-gorok of reban* (no. 1553) en krijgt men daarna eene regthoekig langwerpige

1558 vierkante plaat van ongelijke dikte.

Deze plaat wordt nu met den ꦥꦼꦠꦼꦭ꧀ *petel* (no. 1550) afgebeiteld, zoodat de plaat in het midden het dikst is en afloopt naar de beide uiteinden.

Het afbeitelen geschiedt op een ruw

1559 houten blok en wordt de plaat staande gehouden door haar te laten rusten tegen een grooten spijker, die daartoe telkens in dat blok geslagen wordt. Daarna krijgt de plaat de vereischte dikte door ze af te vijlen met de

1560 ꦥꦠꦂ *Patar*, waarmede men ook aan de hoeken den vereischten vorm geeft, terwijl men den kant, waar de tanden moeten komen, mede eenigszins fijner maakt. Met een puntig ijzertje,

1561 ꦒꦫꦶꦠꦤ꧀ *Garitan*, wordt langs een bamboezen liniaaltje de lijn bepaald, tot waar de tanden zullen komen, en alsdan de hoornen plaat, welke reeds eenigszins het uiterlijk van een

1562 Kam heeft gekregen, vastgezet in een

1563 ꦒꦥꦶꦠꦤ꧀ *Gapitan*, gemaakt van bamboezen latten, met ijzeren banden stevig omvat.

De kam wordt ingesloten tot even boven de streep, tot waar de tanden moeten komen, terwijl de tanden ingezaagd worden met de *gradji reban* (no. 1553).

Het inzagen dier tanden geschiedt uit de hand. De zager houdt de linkerhand op het afgezaagde en verschuift na elke zaging den linkerduim een klein weinigje, waardoor de gelijke afstanden tusschen de tanden gevormd worden.

Dit zagen der tandjes doet een geoefende kammenmaker zoo snel, dat men niet kan bemerken, wanneer hij een tandje heeft afgezaagd en met een nieuw begint.

Digitized by Google

De zaag wordt nu en dan met olie bestreken. Zijn al
1564 de tandjes ingezaagd, dan wordt de kam uit de *gapitan* genomen en zien de tanden er nog ruw en onoogelijk uit. Zij worden daarna fijn gevijld en gelijktijdig afgerond met de handvijl,
1565 *Kaligan*, zoodat de kam daarna reeds een veel oogelijker vorm heeft.

Tot verfraaijing trekt men ook somtijds aan den bovenkant een paar lijntjes op den kam, die daarna nog eens goed wordt schoon gemaakt met de *patar* (no. 1560) en glad gemaakt met een mesje,
1566 *Oesihan*, waarmede men den geheelen kam afkrabt met uitzondering van de puntjes der tanden. Met datzelfde mesje wordt de rug eenigszins afgerond, en daarna de geheele kam met een kleinen borstel goed schoon geschuijerd.
1567 De kam wordt daarna op een plankje gelegd, gepolijst met de bekende *daun rampelas*, terwijl aan hem de noodige glans wordt gegeven door hem te wrijven met een weinigje asch van verbrande klapperbladeren, met speeksel bevochtigd. Daarna wordt de asch er afgeblazen en is de regte
1568 Kam gereed.

Voor het gewone gebruik der mannen moet de kam echter rond gebogen worden. De geheel afgewerkte en gepolijste kam wordt daartoe gehouden boven
1569 een klein lampje, (*tjeloepak*), waarin drie pitten bij elkander branden. De kam wordt aan de beide einden vast gehouden en verkrijgt den verlangden ronden vorm onder het heen en weer bewegen boven de vlam.

Nog eenigzins warm wordt de kam gedaan in een
1570 *Kleboet*, waarin hij bekoelt en dan niet meer van vorm verandert.
1571 Echt Javaansche Kam (door het goedkoope der hoornen kammen en de schaarschte van *sawoe*-hout zijn de houten kammen geheel in onbruik geraakt) en kammen van anderen vorm (10 stuks).

Alle werktuigen voor het maken van kammen als: vijlen, zagen, enz., zijn geheel van inlandsch fabrikaat.

Behalve kammen wordt nog een groot aantal andere zaken van hoorn gemaakt, zoowel uit de hand gewerkt, als door middel van de inlandsche draaibank,

Digitized by Google

*1572 *Boeboetan*, met de daarbij behoorende gereedschappen, als:

1573 vijltjes, drilboortjes, enz. (4 stuks).

De draaibank zelve is op 1/2 der ware grootte.

1574 Eenige voorwerpen van hoorn gedraaid (6 stuks).

De hoornwerkers zijn vooral zeer bedreven in het namaken van voorwerpen naar een gegeven model, terwijl ten slotte nog als bijzondere tak van industrie genoemd moet worden het maken van hoornen handvatsels van de *wajang*-poppen.

Tot vervaardiging van deze handvatsels begint men met de ruwe kanten van den hoorn met den *petel* (no. 1550) eenigzins af te beitelen en zaagt men daarna den hoorn over de lengte in 2 gelijke deelen, waartoe men de

1575 *Gradji goebakan*, bezigt. De hoornwerker plaatst den hoorn met de punt binnenwaarts naar zich toe en begint aan den breeden vollen kant te zagen. Zoodra hij eenigzins met zagen gevorderd is, slaat hij een stukje hout tusschen het gezaagde naar beneden met den ommekant van den *petel* en, al naar mate hij met zagen vordert, slaat hij dat stukje hout dieper door.

De hoorn rust aan de achterzijde tegen een gewonen steen en als de zager tot aan de massieve punt gevorderd is, plaats hij den hoorn met de punt op dien steen.

Op deze wijze wordt de hoorn in twee gelijke deelen verdeeld,

1576 *Sigar* geheeten.

Daarna wordt de breede en ruwe kant van den hoorn aan den onderkant met de *patar* (no. 1560) weggezaagd en de hoorn ook wat afgerond.

1577 Vervolgens begint men aan de punt van den hoorn een reep te zagen en, als men tot beneden toe gevorderd is, een tweeden reep en zaagt zoo door op de wijze, als op den bijgevoegden hoorn te zien is.

Den aldus verkregen krommen hoorn maakt men boven de *tjeloepak* (no. 1569) regt, hem den vereischten langwerpigen vorm gevende, die

1578 *Tjempoerit*, heet.

Deze lange, ruwe hoorn wordt nu rond gevijld en gelijk gemaakt met de *patar* (no. 1560) en geeft men op die wijze aan het

1579 handvatsel den vereischten vorm.

1580 Een geheel afgewerkt handvatsel.

Digitized by Google

1581 Zaagjes voor deze bewerking (2 stuks).

PAPIER-FABRICATIE.

1582 Bast van de gloegoe-plant, bestemd ter bereiding van papier. Bagelen (2 stuks).

1583 Koperen hamer of klopper. Bagelen.

1584 Papier, omstreeks 1878 uit de bast der gloegoe-plant bereid (*daloewang*). Bagelen (5 vellen).

1585 Dito, omstreeks 1868 bereid. Bagelen (3 vellen).

Zie over papier-fabricatie Notulen Bat. Gen. 2 April en 6 Mei 1878, II, *k* en III, *j*.

HET MAKEN VAN WAJANG-POPPEN.

Voor het vervaardigen van *wajang*-poppen bezigt men karbouwenhuid, welke op de volgende wijze daartoe bereid wordt.

Eene versche buffelhuid wordt strak over een bamboezen raam (*plantangan*) gespannen en in de zon gedroogd. Is het vel goed droog, dan wordt het met de

1586 ꦥꦔꦺꦴꦠ꧀ *pangot* (Raffles I, 296, no. 24*b*) afgeschrapt en daarna berookt.

Daartoe wordt het vel in de ꦥꦮꦺꦴꦤ꧀ *pawon* (*keuken*) opgehangen en geschiedt dit berooken zoowel om het vel tegen de mot te bewaren als om de nog aanwezige vetdeelen uit te drijven, waardoor de verf later beter pakt.

Na deze drooging is het vel voor wajang-poppen geschikt en wordt het naar eene reeds bestaande pop, die tot model dient, uitgesneden.

Daartoe plaats men het vel op een klein houten tafeltje, legt de pop, die nagemaakt moet worden, er op, volgt de verschillende uitsnijdingen in de pop en krast die op het onderliggende vel door middel van een scherp en puntig ijzertje, ꦲꦸꦤ꧀ꦛꦸꦮꦭꦁ *oentoe walang* (sprinkhanentand) geheeten.

De wajang-poppen-maker begint met den ruwen omtrek. De ruw uitgesneden pop heet

1587 ꦭꦏꦂꦫꦤ꧀ *Lakaran.* Daarna slaat hij het fijne binnenwerk uit, waartoe gebezigd worden vijftien verschillende beiteltjes van allerhande grootte en allen min of meer puntig, welke gezamenlijk den naam dragen van

Digitized by Google

1588 ꦠꦠꦃꦮꦪꦁ *Tatah wajang*, terwijl ook elk beiteltje een afzonderlijken naam heeft (6 stuks).

Het uitslaan geschiedt op een houten aanbeeldje,

*1589 ꦥꦤ꧀ꦢꦸꦮꦤ꧀ *Pandoean*, en slaat de man met een houten hamertje,

1590 ꦒꦤ꧀ꦢꦺꦤ꧀ *Ganden*, op de beiteltjes. Deze hamer is van boven voorzien van een weinig was, waarmede de beiteltjes glad worden gehouden.

De maker zit voor zijn aanbeeldje en draait de pop rond, al naar gelang hij moet uitbeitelen.

Het bedrijf van wajang-poppen-maker heet *toekang natah wajang*.

Is de pop geheel uitgeslagen, dan heet zij

1591 ꦒꦼꦧꦶꦔꦤ꧀ *Gebingan*, en dan begint men met polijsten, waartoe men de *daun rampelas* bezigt.

Is ook deze bewerking afgeloopen, dan wordt de geheele pop wit gemaakt met de asch van verbrande beenderen, aangemengd met lijmwater en asch van de *doerian*-schil.

Tot het beschilderen der pop bezigt men verwen, die van Samarang komen.

Op het wit, dat de grondkleur is, verft men met het penseel de verschillende kleuren.

De verwer van wajang-poppen noemt men ꦥꦚꦸꦁꦒꦶꦁꦮꦪꦁ (*penjoengging wajang*), en deze is het, die de pop ook zoo veel mogelijk verguldt.

Is de pop aldus geheel gereed, dan wordt ze nog vernist, daarna gedroogd en plat gedrukt tusschen twee platen van gevlochten bamboe, met dik dril omkleed,

*1592 ꦌꦧ꧀ꦭꦺꦏ꧀ *Èblèk* genaamd, waarop zware steenen geplaatst worden.

Nadat de pop goed gedroogd en glad gedrukt is, worden er de handvatsels aan gemaakt, die aan de pop worden gehecht door middel van vezels van de klappernoot (*sepet*).

Het handvatsel heet *tjempoerit* (no. 1580), terwijl de korte hoornen, aan de handen der poppen bevestigd, ꦠꦸꦝꦶꦁꦮꦪꦁ (*toeding wajang*) heeten.

Somtijds dragen de wajang-poppen van voorname inlandsche hoofden de cijfers van het jaar, waarin zij gemaakt zijn, zoomede den

Digitized by Google

naam van den persoon, die er mede wordt voorgesteld; dit wordt dan geschreven op het leer tusschen de beide voeten, welke plaats *lemahan* geheeten is.

Twee afgewerkte Wajang poppen, t. w.

1593 [Javanese script] (*Raden adipati Karno*) en

1594 [Javanese script] zijne vrouw *Soertikanti* uit de *Brata Joeda.*

Het maken van matten.

De matten worden vervaardigd:

1° van de bladeren van de wilde ananas, [Javanese script] (*pandan*), en

2° van eene soort van biezen, [Javanese script] (*mendong*).

Alvorens geschikt te zijn voor het vervaardigen van matten moeten de bladeren der wilde ananas (*pandan*) de navolgende bereiding of bewerking ondergaan.

Men begint met de *pandan*-bladeren van hun dorens te ontdoen door middel van de

1595 [Javanese script] (*Djerean*), een vezel uit den bast der klappernoot snijdt die dorens af. Verder worden ze in reepen gesneden met de

1596 [Javanese script] (*pasah*), die zoo is ingerigt, dat ze telkens twee, even breede reepen afsnijdt.

Deze reepen worden ongeveer twee uren lang in water afgekookt, gedurende een nacht in koud water geweekt en vervolgens op steenen geslagen om het groene vocht der plant er uit te verwijderen.

Nadat ze in de zon uitgespreid en gedroogd zijn, worden ze in bosjes,

1597 [Javanese script] (*Bèntĕl*) gebonden en zoo ter markt gebragt.

Aldus ter markt gebragte bentels of reepen zijn nog niet geschikt voor het vlechten van matten, daar ze door het in de zon droogen gekruld zijn.

Om ze daarvoor bruikbaar te maken, stampt men ze op een steen met een ruwen houten stamper: daarna worden ze geschrapt met een bamboezen plankje,

1598 [Javanese script] (*kerok*), op nieuw in de zon gedroogd, gestampt en weder geschrapt met no. 1598. Nu eerst zijn de

1599 Reepen allen plat en dus gereed voor het vlechten, hetgeen op de volgende wijze geschiedt.

De vlechter of vlechtster zet zich op den grond, met de beenen

Digitized by Google

uitgestrekt, en houdt een touwtje, dat om de lenden en teenen geslagen is, steeds gespannen.

Aan dit touwtje worden telkens twee reepen te gelijk vastgehecht en zoo met vlechten aan beide kanten te gelijk een aanvang gemaakt. Heeft de

1600 Mat de breedte van een Rhijnl. voet bereikt, dan wordt ze plat op den grond gelegd en met een lat van bamboe, waarop steenen geplaatst zijn, vastgehouden, ten einde ze verder te kunnen afwerken. Is de mat afgevlochten, dan wordt ze naar willekeur versierd door er figuren in te vlechten van rood en zwart gemaakte *mendong*-biezen. Hierna naait men met

1601 reepen van *pandan*-bladeren eene mat van *mendong*-biezen onder de op boven beschreven wijze verkregen pandan-mat, welke alsnu nog de laatste bewerking moet ondergaan om haar den gewenschten glans te geven.

De mat wordt namelijk gevouwen, op een platten steen gelegd en met een zwaren houten stamper gestampt. Degeen, die stampt, laat elke maal, dat hij den stamper op de mat doet vallen, een eigenaardigen kreet hooren.

Op minder volkomen wijze wordt dus door deze laatste bewerking verkregen, hetgeen in Nederland door den mangel wordt uitgerigt.

De mendong-biezen worden tot het maken van matten opzettelijk op sawahs gezaaid.

Van elken aanplant verkrijgt men drie snitten. Uitgenomen het snijden in reepen en het ontdoen van dorens, is de bewerking geheel dezelfde als die der *pandan*-bladeren.

1602 Eene mat van *mendong*-biezen is zeer grof; ze wordt dan ook zelden anders gebruikt dan als onderlaag der fijnere *pandan*-mat.

De *mendong*-biezen, die dienen moeten voor de figuren op de *pandan*-mat te vervaardigen, worden om ze rood te maken in water met *daun nodjo* (van den [illegible] *nodjo*-struik) en [illegible] *awar-awar* (van den *awar-awar*-boom) gekookt.

De zwarte kleur wordt aan de biezen gegeven door het kooken met [illegible] *kasoemba*- en [illegible] *djamboe-bidji*-bladeren.

1603 Stoel- en bank-mat en de door de inlandsche hoofden algemeen gebruikte lange zitmat (3 stuks).

Digitized by Google

Het bereiden van geneesmiddelen.

Elke ordelijke inlandsche huismoeder van eenigen stand bezit een medicijnkistje,

1604 *Botikan* (*bothèkkan?* verbastering van ons woord apotheek).

De ingrediënten worden uit de vakjes op de gis genomen. De inlandsche doekoens doen hetzelfde.

De verkoopers (*toekang tjrakèn*) van die ingrediënten bezigen daarbij een weegschaaltje zonder naald,

1605 (*tradjoe*). De verkoopster zit voor een aantal, gewoonlijk in het vierkant gerangschikte bamboezen mandjes,

1606 (*bèsèk*), en schept de ingrediënten uit de ver afstaande mandjes — waarvan deksel en bodem afzonderlijk gebezigd worden — met de

1607 (*iroes djamoe*). Bij verkoop in het klein vindt geen weging plaats.

Het fijn stampen en fijn wrijven geschiedt door middel van de

1608 (*loempang kentèng*), een hardsteenen vijzel, en de

1609 (*pipisan*), wrijfsteen. De rol van dezen wrijfsteen draagt den naam van

1610 (*gandik*). Het bereide geneesmiddel wordt ingenomen uit een halve noot van

1611 *klapa-poejoeh* (kleine klappersoort).
Dit kommetje draagt den naam van

1612 (*batok pendjamon*).

†1613 Kastje voor geneesmiddelen (*botekan soesoen*,). Niet uit Kadoe afkomstig.

Jagt.

*1614 Model van een tijgerval uit *Tagal*.

De vogelvangst.

Hiertoe worden gebezigd:

†1615 De strik, (*kólô*).

°1616 Het net, (*djaring*), wordt tegen het vallen van

Digitized by Google

den avond op de velden, door middel van dunne bamboe en stokjes, gespannen en worden de vogels in de rigting van het net opgejaagd.

*1617 De val, (*idjŏp*), verdeeld in twee vertrekjes. Het geslotene is voor den lokker; in het andere vallen de vogels door de kleppen in de kooi, welke zich dadelijk weder sluiten.

*1618 De (*pikat*). Een kooitje, waarin zich de lokker bevindt. Dit kooitje wordt, bedekt met bladeren, aan een takje van dezen of genen hoogen boom gehangen, dat bestreken wordt met vogellijm, (*poeloet*). Door het slaan van den lokker zetten zich een of meer vogels van dezelfde soort op het gelijmde takje. Deze werken zich hoe langer hoe vaster, en worden dan met de hand gegrepen. Aan hetzelfde takje, natuurlijk op een ongelijmd plekje, wordt een wijfje van dezelfde vogelsoort met een der pootjes vastgebonden; men doet zulks om het vangen te bespoedigen.

†1619 De vork, (*sosok*). De drie tanden worden met vogellijm besmeerd en aan den bovenkant van den steel wordt een dikke lampenpit gebonden. Na de pit te hebben aangestoken, klimt de inlander met de *sosok* gewapend in den boom, waarin hij bij het vallen van den avond dezen of genen vogel van zijne gading heeft zien vliegen. Door de vlam van de pit voorgelicht, stoot hij de tanden der vork behendig om den vogel, die òf tusschen de tanden der *sosok* blijft zitten, òf zoodanig met lijm besmeerd geraakt, dat hij op den grond met de hand te pakken is.

Kleine, vlak bij elkaar slapende vogels, b. v. tortelduifjes, geraken dikwerf tegelijk tusschen de tanden van den vork.

De *porok* is van gelijken vorm als no. 1619, doch wat kleiner en dient alleen tot het vangen van *gemak's*. De *porok's* worden in een pas gesneden padi-veld, met de ingangen eenigzins vrij, onder padi-stroo bedolven. Daarna worden de *gemak's* van de omliggende velden opgejaagd en dusdoende naar de *porok's* gedreven. De achtereinden of de openingen achter aan de *porok's* zijn gedurende de jagt met gras, alang-alang, stroo of iets dergelijks toegestopt.

†1620 Mand om kleine vogels te vangen (*tangkĕp*). Niet uit Kadoe afkomstig.

DE VISCHVANGST.

Voor de vischvangst worden in de residentie Kadoe gebezigd:

Digitized by Google

1621 Het werpnet, ꦗꦩ꧀ꦧꦺꦠ꧀ (*Kr. djambet*), ꦗꦭ (*Ng. djolo*).

1622 Het kleine trek-schepnet (*ajab*).

1623 De zeef, ꦲꦶꦫꦶꦒ꧀ (*irig*). Deze wordt alleen door vrouwen en kinderen gehanteerd.

1624 De ꦲꦶꦕꦶꦂ (*itjir*) wordt bij hoogen waterstand in de kreekjes geplaatst, die het water van de sawah's naar de rivier voeren, met den ingang naar den rivierkant, zóó dat zij half in het afloopende water der kreek ligt. De visch, in het troebele water zich onwel gevoelende, zoekt helderder sawah-water op, zwemt in het vereenigings-punt opwaarts en geraakt dus doende in de *itjir*, waar hij wel *in*, doch niet *uit* kan.

Het achtereinde der *itjir*, waaruit men den visch haalt, wordt digt gestopt met gras.

In den oost-mousson kan ook de kleine *itjir* in de rivieren gebezigd worden.

†1625 Het kruisnet, ꦥꦺꦕꦏ꧀ (*petjak*).

De visscher drukt met de linkerhand het net, zoo ver mogelijk, van zich in het water en jaagt met een stokje in de regterhand de vischjes naar de *petjak* toe.

De gevangen vischjes worden met de hand overgeschept in de

*1626 ꦏꦺꦥꦶꦱ꧀ (*kepis*).

1627 Het lange schepnet, ꦱꦺꦱꦼꦂꦱꦺꦫꦺꦴꦏ꧀ (*séser* of *sérok*), wordt gebruikt bij hoogen waterstand, wanneer de visschen zich aan de kanten der rivieren ophouden of, door den modder eenigzins bedwelmd, boven water drijven.

*1628 De ꦠꦺꦭꦶꦏ꧀ (*Telik*).

De bottelvormige mandjes worden tot een aantal van 4—6 bij elkander gebonden en op den bodem der rivier, alle met de ingangen naar buiten gekeerd, met een steen gedrukt en alzoo voor wegdrijven behoed.

Deze mandjes zijn van achteren voorzien van zoogenaamde aaskamertjes, welke gevuld worden met gekookte rijst, aangemengd met *tampe* en knuflook. De vischjes kunnen, even als bij no. 1624, er wel *in*, doch niet *uit*.

1629 De hengel, ꦥꦚ꧀ꦕꦶꦁ (*pantjing*). De grootte of zwaarte der hengels, lijnen en haken worden ingerigt naar de grootte der te vangen visschen.

Digitized by Google

Voor de vischvangst bezigen de inlanders ook wel eens de

*1630 *djenoe* (braaknoot). Deze worteltjes worden in het rijstblok gestampt, daarna met water vermengd en uitgewrongen. Het overblijfsel wordt op dezelfde wijze behandeld en kan dit tot driemalen herhaald worden. Het daaruit verkregen water, tot een paar emmers aangelengd, wordt in de rivier gestort, waarna dit bedwelmend middel eerst op ± 1 paal afstand zijne kracht of uitwerking verliest. De bedwelmde en op het water drijvende visschen zijn niet in het leven terug te roepen, hetgeen wel het geval is, wanneer de *gadel* toegepast wordt.

1631 Visch-fuik (*telik*) (2 stuks).

1632 Visch-fuik (*ajal*,).

1633 Dito (*bengkeng*,) voor garnalen. Model.

1634 〃 (*telik*) voor weloet.

*1635 Schepper om visch uit een totebel (*antjo*) te scheppen.

No 1631—1635 zijn niet uit Kadoe afkomstig.

†1636 Pasangan toeroes (Soerabaija).

†1637 Pantjing djegok 〃

†1638 〃 doedoel 〃

†1639 Samber 〃

†1640 Pasangan 〃

1641 Pantjing kapiting (10 stuks) 〃

†1642 Bandjang 〃

†1643 Sero 〃

1644 Djaring hedjer (Hangt aan den zolder) 〃

WAPENEN.

°1645 *Toembak prampogan*, piek tot het rampokken van tijgers.

°1646 *Toembak blandaran*, om man tegen man te vechten.

°1647 *Toembak tèlèmpak*, met korten steel: dient tot wapen in huis of bosch.

De *toembak lontop*, nog korter van steel, wordt in het slaapvertrek bewaard.

°1648 *Granggang:* piek geheel van bamboe-*woeloeh*, aan de punt en kanten tegen het spoedig bot worden gezengd. De

Digitized by Google

wonden, met dit wapen toegebragt, worden gezegd door den aard der bamboe immer doodelijk te zijn.

°1649 [illegible] *Sligi*, piek van *pinang*-hout, waaraan mede venijnige kracht wordt toegeschreven.

°1650 Lans, [illegible] (*totog*), met steel van *nagasari*-hout, afkomstig van een der aanvoerders in den opstand van Dipo Negoro.

•1651 Lans, [illegible] (*godong andong*), met steel van *waroe*-hout.

°1652 Piek met bamboezen steel, voor de wilde-zwijnen-jagt.

°1653 Lans met steel van *waroe*-hout.

°1654 Piek met steel van *timaha*-hout en goud-beslag.

§1655 Staatsie-piek, [illegible] (*sarotomo*), afkomstig van Pangeran Adipati Pakoe-Alam.

°1656 Piek, [illegible] (*lontop*), met steel van *kemoening*-hout.

°1657 Poesaka-piek van Pangeran Ali Basah (Sentot).

§1658 Poesaka-piek, [illegible] (*nogo sosro*), afkomstig van Raden Toemenggoeng Merto Negoro te Djokjakarta. — De steel is van *timaha*-hout, van onder met zilveren, van boven met fraai bewerkt gouden beslag. Het lemmet, dat aan het ondereind een zich kronkelenden draak vertoont, zou volgens overlevering van een vorst uit den Hindoe-tijd afkomstig zijn.

°1659 Lans met steel van *waroe*-hout (Pasoeroean) (2 stuks).

§1660 Twee staatsie-pieken, [illegible] (*banjak angrem*) en [illegible] (*sarotomo*), geschenk van den Sultan van Djokjakarta aan den Gouverneur-Generaal.

§1661 Piek, [illegible] (*sarotomo*), met zilveren beslag: geschenk van Pangeran Adipati Soerjo Sasraning Rat aan denzelfde.

§1662 Lanspunt, volgens traditie afkomstig van Dipo Negoro.

Kris, *doewoeng*, waarvan twee soorten:

1663 [illegible] *Kris tjanklèkan* of [illegible] (*sèngkelitan*), en

1664 [illegible] *Kris tjrigan*, de eerste van achter, de laatste op zijde (hangende) gedragen.

*1665 [illegible] *Patrem*, kleine kris of dolk, door vrouwen ge-

Digitized by Google

dragen, die hem ook in de legerstede bij zich houden tot beslechting van geschillen, uit minnenijd geboren, of om zich zelve, in gevallen van wanhoop als anderzins, te verwonden of te dooden. Dit wapen komt in de residentie Kadoe uiterst zelden voor.

1666 [illegible] *gòlòk.*

°1667 Sabel, [illegible] *pedang koro.*

°1668 [illegible] *pedang soedoek.*

°1669 Zwaard, *lameng:* drie verschillende exemplaren.

°1670 Houwer, [illegible] *tlaboeng.*

§1671 Kort zwaard, [illegible] (*pedang loewoek*), met gouden gevest, met diamanten bezet: geschenk van Pangeran Adipati Mangkoe Negoro aan den Gouverneur-Generaal.

°1672 Tenggersch zwaard (Pasoeroean) (2 stuks).

§1673 Kris, [illegible] (*djalak sangoe toempèng*) met gouden, fraai gebloemde scheede.

°1674 [illegible] *gòlòk* (Tengger) (2 stuks).
°1675 Zwaard, [illegible] (*lameng*).
°1676 Houwer, [illegible] (*gòlòk*). } Pasoeroean.
1677 Dolkmes, [illegible] (*sekin*).
1678 Kris *tjerita* en kleine kris (*patrem*).

1679 IJzeren kanon, in 1811 te Djokjakarta gegoten. Op het bovenstuk staat in Javaansche karakters de volgende inscriptie: *Joso dalam mariëm ing Ajoegjokarto Adining-rat ing tahoen Wawoe, sinenkalan soewaraning dahono sabdanèng ratoe*, d. i.: kanon, door (of voor, op bevel van) den Vorst vervaardigd te Djokjakarta Adining-rat (d. i. het puik der wereld), in 't jaar *Wawoe;* jaarspreuk: „het geluid van vuur, de woorden van een vorst", of, als men er eene zinspeling op het geschutvuur in zien mag: „het geluid van 't vuur (is) de stem van den Vorst".

De woorden van deze jaarspreuk (*tjondro sengkolo*) vertegenwoordigen de cijfers 7, 3, 7, 1, die, naar gewoonte in omgekeerde volgorde genomen het jaartal 1737 opleveren, hetwelk aan den naam van het jaar *Wawoe* beantwoordt en zamenviel met 1810—11 van onze jaartelling (6 Februarij 1810 tot 25 Januarij 1811). Aanwezig in de loods.

°1680 Lilla, gevonden in de rivier nabij de dessa Mritjan (Ke-

Digitized by Google

diri, met de inscriptie: [illegible] (*Sikorawa* = naam van de lilla) [illegible] (beteekent 18, waarschijnlijk het nummer van het stuk).

1681 Lilla, afkomstig van Oost-Java.

1682 Knuppel, [illegible] *pentoeng*.

1683 Slinger, [illegible] *bandring* of [illegible] *bandil*, tot verdrijving van wilde varkens; echter ook wel door de jonge veehoeders tegen elkander gebezigd. Raffles I, 296, no. 22.

1684 Staatsie-wapen uit de vorstenlanden, waarmede men vóór den Vorst verschijnt, [illegible] (*wedoeng paséban*). Raffles I, 296, no. 1 (2 stuks).

°1685 Madouresche wapens, gesmeed te Winongan (Pasoeroean).

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

1686 Fluit (4 stuks).

*1687 *Ketjapi.*

ONDERSCHEIDINGS-TEEKENEN.

Rek met diverse zonneschermen, *pajoeng's*, uit de gouvernements landen.

1688 Raden Adipati.

1689 Raden Toemenggoeng (2 soorten).

1690 Patih.

1691 Wedhono.

1692 Panghoeloe besar.

1693 Panghoeloe landraad (2 stuks).

1694 Ondercollecteur.

1695 Mantri Kaboepaten.

1696 Schrijver (djoeroetoelis).

1697 Adjunct-djaksa.

1698 Demang.

1699 Mantri kopi of teboe.

1700 Mantri goeroe.

1701 Mantri-besar statistiek.

1702 Mantri statistiek, 1e en 2e klasse.

Digitized by Google

Stel staatsie-pajoengs van Djokjakarta, als:

1703 *Pajoeng gilap:* geheel verguld van binnen en van buiten; wordt gedragen door den *Sultan* en door den *Resident.*

1704 *Pajoeng gilap;* geheel verguld van buiten; wordt gedragen door den *kroonpins* en de *onafhankelijke prinsen.*

1705 *Pajoeng soesoen koening*, drie gele pajoengs aan één stok; wordt gedragen door den *Pangeran Adipati Anom* (*kroonprins*) en ook bij zekere plegtigheden.

1706 *Pajoeng tlatjap koening;* verguld met eenen gepunten gelen band in het midden; wordt gedragen door den *Pangeran Ngabehi.*

1707 *Pajoeng endok satoenggil koening*, verguld met een breeden gelen band in het midden; wordt gedragen door Pangerans, zoons van vorsten.

1708 *Pajoeng koening seret*, geel met een smallen vergulden rand; wordt gedragen door echte vorstenkinderen op jeugdigen leeftijd.

1709 *Pajoeng koening*, geheel geel; wordt gedragen boven spijzen of kleederen van den Resident of den Vorst.

1710 *Pajoeng endok satoenggil poetih*, bovenste helft verguld, onderste helft wit met een breeden vergulden rand; wordt gedragen door *Pangeran Sentono.*

1711 *Pajoeng tlatjap ngisor doewoer*, verguld met een gepunten witten band in het midden; wordt gedragen door *Raden-Ajoe's*, dochters van vorsten.

1712 *Pajoeng poetih tlatjap ngisor*, wit met een gepunten vergulden rand; wordt gedragen door *Pangerans*, kleinzoons van vorsten.

1713 *Pajoeng idjo endok satoenggil*, verguld met een breeden groenen band in het midden; wordt gedragen door den *Rijksbestierder.*

1714 *Pajoeng idjo endok satoenggil gede*, als boven, maar het onderste vergulde gedeelte iets minder breed; wordt gedragen door voorname *regenten.*

1715 *Pajoeng idjo endok satoenggil tjilik*, verguld met een zeer breeden groenen band; wordt gedragen door *regenten* van minderen rang.

1716 *Pajoeng idjo tlatjap ngisor*, groen met een

Digitized by Google

gepunten vergulden rand; wordt gedragen door *Boepati's Anom.*

1717 *Pajoeng idjo seret*, groen met een smallen vergulden rand; wordt gedragen door *regenten* van minderen rang en door beambten, bekleed met den rang van *Rio.*

1718 *Pajoeng idjo tjeplok doewoer*, groen met een breeden vergulden kring geheel boven; wordt gedragen door den *fiskaal.*

1719 *Pajoeng idjo*, geheel groen; wordt gedragen door voorname *panewoe's* (beambten, volgende op de *Rio's*).

1720 *Pajoeng idjo kendit seret;* van boven afloopende: verguld, groen, verguld, rood, verguld, rood, verguld, groen, verguld, — de vijf middelste banden zijn smal; wordt gedragen door de *districts-policie* (*pandji-policie*).

1721 *Pajoeng idjo kendit abang*, groen met een smallen rooden band en smallen vergulden rand; wordt gedragen door *wedono's.*

1722 *Pajoeng biroe seret*, blaauw met een smallen vergulden rand; voor mindere *panewoe's.*

1723 *Pajoeng biroe kendit prada*, blaauw, in het midden met een rooden en twee smalle vergulde banden, en met een smallen vergulden rand; wordt gedragen door *policie-hoofden.*

1724 *Pajoeng biroe*, geheel blaauw; wordt gedragen door *mantri's.*

1725 *Pajoeng djambon seret*, licht rood met een smallen vergulden rand; wordt gedragen door *mantri's djero* (mantri's van het hof).

1726 *Pajoeng djambon*, licht rood; wordt gedragen door *kebajang's djero*, lage hofbeambten.

1727 *Pajoeng ireng seret*, zwart met een smallen vergulden rand; werd mede gedragen door de *districts-policie*, maar is vervangen door no. 1723.

1728 *Pajoeng ireng*, geheel zwart; wordt gedragen door *demang's.*

1729 *Pajoeng abang*, geheel rood; wordt gedragen door *mantri's* van de hoofdplaats.

1730 *Pajoeng bawat*, vervaardigd uit ongekleurde *tal*-bladeren, kan niet langs den stok worden digt gemaakt, wordt door voorname *Regenten* gebruikt bij bijzondere gelegenheden.

1731 *Pajoeng idjo seret ombak*, geheel groen met een

Digitized by Google

golvenden vergulden rand; kan worden gedragen door mindere *Regenten*, maar is niet meer in gebruik.

1732 *Pajoeng bakoel*, eenvoudig van geölied papier; wordt door het volk gedragen en brengt dus geene onderscheiding mede.

*1733 Model van een staatsie-*pajoeng*, [illegible] *pajoeng bawat*. Pasoeroean.

*1734 Modellen van de staatsie (*oepatjara*, [illegible]) van een Regent, bestaande uit:

a drie pieken (*toembak ngawin*);
b lans (*sodor*), in gebruik bij de senenan na afloop van de vasten-maand;
c zonne-scherm (*bawat*);
d geweer (*sèndjata ngawin*);
e kleederen-kist (*kèndaga*);
f water-kan in een zilveren kom met deksel (*pèdaharan*);
g matje (*lanté*);
h sirih-doos (*epok*);
i kwispedoor (*paketjohan*);
j zakdoek-drager (*gapit*);
k sigaren-koker (*boemboeng*);
l wandelstok (*sènamboe*);
m sabel (*pèdang*);
n twee schilden (*tameng*);
o zonne-scherm (*songsong*);
p piek (*toembak agem*);
q vier idem (*penoeroeng*);
r zilveren vinger-waschkom (*bokor*).

Afkomstig van Tagal, afd. Pamalang.

*1735 Model van een dieven-vanger (*granggang*). Pasoeroean. Behoort somtijds ook tot de oepatjara, b. v. te Soerakarta.

1736 Staatsie-hoofddeksels, [illegible] (*koeloek*) van Soerakarta. Zie Tijdschrift Bat. Genootschap, X, 25 (8 stuks).

1737 Lans zonder punt (*sòdor* [illegible]) en kris (*tilam oepih* [illegible]) van een Soloschen hofnar (*tjengtang baloeng*, [illegible]).

1738 Twee driepuntige staatsie-wapens, [illegible] (*trisoela*), stonden in de vergaderzaal op het kasteel te Batavia aan

Digitized by Google

weêrszijden van het schutsel, no. 3724. (Aanwezig in de zaal links van de vestibule).

SPELLEN.

a. Geoorloofde.

I. Tournooi.

*1739 [illegible] *bangkol*, toombaak (2 stuks).

°1740 Paardentuig (Twee exemplaren). Het geheel heet *larap watangan*, bekleedsel voor het tournooispel. Het bestaat uit de volgende deelen:

a. De bok van het zadel (*tjekatakan*).

b. Het overtreksel van den bok (*larap*).

c. De buikriem (*amben*).

d. De kleppen aan weerszijden van het zadel, gemaakt van buffelhuid (*ébeg*).

e. De stijgbeugels (*songgowedi*).

f. De staart-riem (*apoes boentoet*), met koperen vlerken, welke met de koperen wrong *kadal wangkoeng* genoemd worden.

g. De borstband (*apoes goeloe*).

h. De steigerketting (*montjé*).

i. Het hoofdstel (*saroengan*).

j. Het getakte bit (*kendali ranggah*).

k. De teugel (*apoes penjandak*).

l. De vleugelvormige koperen beugels van het bit, waaraan de teugel bevestigd wordt (*godek*).

°1741 Piek. [illegible] *sòdòr* of [illegible] *lawoeng*.

II Het boogschieten, [illegible] *panahan* of [illegible] *djemparingan*.

*1742 Pijl, [illegible] *panah* (24 stuks).

*1743 Boog, [illegible] *gandéwo*. (3 stuks).

*1744 Pijlen-rak, [illegible] *plangkan*.

III *Dakon*-spel.

*1745 [illegible] *Dakon*, in den regel voorzien van achttien ronde gaatjes in twee rijen, en twee grootere nabij de uiteinden. Dit speeltuig is meer uitsluitend voor vrouwen. De twee speelsters plaatsen zich tegenover elkander en tegenover de breedte van het

Digitized by Google

speeltuig. In elk der achttien gaatjes worden negen pitjes, in den regel van den *sawo*, of steentjes gedaan; heeft de *dakon* zeven of elf gaatjes in elke rij, dan worden ook zeven of elf pitjes in elk gaatje gedaan.

*1746 Idem, fraai besneden, van *Japara*.

b. Verbodene.

I Kruis of munt, ꦏꦺꦥ꧀ꦭꦺꦏ꧀ *keplèk*.

II Krekel-gevecht, ꦔꦢꦸꦗꦁꦏꦿꦶꦏ꧀ *ngadoe-djangkrik*.

De krekel (*djangkrik*) wordt met zacht gewreven, gekookte rijst onderhouden in een bamboezen koker, *toelan*. Het gevecht vindt plaats in de

1747 ꦥꦼꦔꦢꦺꦴꦤ꧀ *Pengadon* of ꦠꦸꦩ꧀ꦧꦺꦁ *toembèng*. De twee krekels worden gekitteld met een kwastje,

1748 ꦏꦶꦭꦶ *Kili*. Wanneer zij daardoor genoegzaam woedend gemaakt zijn, wordt het schuifje in het midden van de *toembeng* weggenomen en begint de strijd. Een krekel, die eenmaal het onderspit gedolven heeft, is voor verdere gevechten ongeschikt.

Om den krekel woedend te maken wordt hij kort vóór het gevecht (heimelijk) gevoed met zeer fijn gestooten pitten van de bekende *ketjoeboeng*, die daartoe in de rijst gemengd wordt.

Valsche spelers doopen vooraf de *kili* in eene oplossing van *trasi* en raken daarmede ongemerkt de snuit van den krekel der tegenpartij aan, die, hoe strijdlustig ook, door de lucht en smaak der *trasi* van zijn stuk gebragt en overwonnen wordt.

Alleen mannelijke krekels worden voor deze gevechten gebezigd.

Een versch gevangen krekel wordt met een draadje om het midden van het ligchaam, gedurende vier-en twintig uren, horizontaal opgehangen, daarna door het houden onder water bewusteloos gemaakt en in dien staat in de *toelan* gedaan, waarin hij tot zich zelf komt. De inlander beweert, dat de *djangkrik* daardoor mak wordt. Na een gevecht krijgt de *djangkrik* onder zijn voeder eenige jonge blaadjes van de *djarak* tot leniging der pijn in zijne tandjes.

III ꦔꦢꦸꦒꦼꦩꦏ꧀ *Ngadoe-gemak*. De *gemak* is een vogel van het geslacht der patrijzen, die slechts even opvliegt om zich verder haastig trippelend uit de voeten te maken of eene schuilplaats te zoeken. Alleen de wijfjes worden voor het vechten gebezigd. Zij

Digitized by Google

worden gevangen door middel van den strik en *porok* (no. 1615 en 1619), en onderhouden in eene kooi,

†1749 *Koeroengan-gemak*, met water en fijne rijstkorrels, (*menir*). De bodem der kooi wordt voorzien met cement, waarin de *gemak* zich gaarne schuift en wentelt, doch dat eenigszins grof gestampt moet zijn, om niet door het opstuiven de oogjes aan ontsteking bloot te stellen. De aanwending van cement is tevens een zindelijkheids-maatregel, waarom het dagelijks met een zeefje,

†1750 *Pengajohan*, van de uitwerpselen der vogels gezuiverd wordt.

Zoodra de *gemak* geschikt wordt voor vechten, krijgt zij dagelijks sprinkhanen (*walang*) tot voedsel: vóór dien tijd niet, daar zij anders te vet en daardoor log en traag wordt.

Zoo mogelijk, wordt de kooi des morgens van 8 tot 9 uur in de zon gehangen of geplaatst.

De *walang's* worden gevangen met de

†1751 *Tĕpak*, waarmede zij geklopt worden, zoodanig, dat zij slechts in zwijm vallen en later bijkomen in de

†1752 *Telik wadah-walang*. Het vechten vindt plaats onder een korf,

†1753 *Pengadon*. Elken avond wordt de snavel van de *gemak* ingewreven met zekere vetsoort, om dien te verharden en tegen het pikken der tegenpartij bestand te maken.

Valsche spelers besmeren de snavels hunner *gemak's* met sterk riekende, bittere en scherpe zelfstandigheden, opdat de tegenpartij spoedig loslate.

Vóór het inlaten in de *pengadon*, hetwelk voor beide *gemak's* op hetzelfde oogenblik moet geschieden, daar anders de eerst ingelatene gelegenheid zou hebben de volgende onverlet aan te vallen, worden de *gemak's* gedrenkt met enkele druppels water en de pootjes en de deelen onder de vlerken mede met water bekoeld.

IV Hanengevecht, *ngadoe-djago*.

V Kĕmiri-spelen. Hiervan bestaan vier soorten, als:

Ngadoe-kemiri. Men steekt eene *kemiri*-noot met den bovenkant voor een gedeelte in den grond en werpt er knielende eene andere noot tegen aan. Wiens *kemiri* breekt, verliest het spel.

Digitized by Google

ꦥ꧀ꦭꦺꦥꦺꦠ꧀ *plèpèt*. Twee *kemiri*-noten worden met den breeden kant op elkander gedrukt tusschen een houten blok, bekleed met leder, waar de onderste *kemiri* (in een geultje) komt te liggen, en een bamboezen hefboom,

†1754 ꦥ꧀ꦭꦺꦥꦺꦠ꧀ *plèpèt*, waaraan het spel zijn naam ontleent. Het blok heet:

†1755 ꦏꦺꦧꦸꦏ꧀ *kèboek*.—Tegen het uitglijden wordt om de twee noten een doek gewonden en dan op den bamboezen hefboom, op de boven liggende *kemiri* zittende, geslagen met een knuppel,

†1756 ꦒꦺꦤ꧀ꦝꦺꦴꦁ *Gèndong*, bij de hoofden uit het hart van den tamarinde-boom, bij mindere inlanders uit eene gemakkelijker te bekomen houtsoort.

Wiens *kemiri* breekt, is de verliezende partij. Is echter met den vierden slag nog geen van beiden gebroken, dan verliest de bovenliggende, daar het minder voordeelig is onder te liggen.

ꦕꦶꦫꦏ꧀ꦲꦸꦭꦺꦴ *Tjirak-oelo*, gewoonlijk door vier personen gespeeld, die ieder evenveel *kemiri's* inzetten. Deze worden alsdan, op een onderlingen afstand van p. m. $^1/_2$ Rijnl. voet, op eene rij naast elkaâr geplaatst en wel alle op den smallen kant. Het rangschikken over de lengte of breedte der noten wordt naar onderling goedvinden bepaald. Vervolgens wordt door elk speler op zijne beurt, op twee Rijnl. roeden afstands vóór de lengte der rij, met eene met lood gevulde *kemiri* naar de rij geworpen. Wordt de voorste *kemiri* getroffen, dan is de geheele rij voor den werper; raakt hij de tweede noot, dan wint hij al de noten van no. 2 af en krijgt soms noot 1 toe. Wordt de laatste *kemiri* getroffen, dan bestaat de winst enkel uit die noot.

ꦕꦶꦫꦏ꧀ꦮꦺꦴꦏ꧀ *Tjirak-wok*, hoogstens door vier personen gespeeld. Ieder brengt een gelijk getal kemiri-noten bij. In den grond wordt een gat gemaakt van p. m. 4 Rijnl. duim diameter en p. m. 2 R. duim diepte. De noten worden gezamenlijk, naar mate het getal klein of groot is, met de holte van een of van beide handen door de spelers beurtelings naar het gat geworpen, op een afstand van p. m. 1. R. roede. Wanneer er bij voorbeeld twee spelers zijn met acht *kemiri's* en, die het eerste moet werpen, twee noten in het gat krijgt, dan bepaalt de tweede speler, welke van de buiten gebleven noten door den eersten speler op denzelfden afstand met eene andere

kemiri moeten geraakt worden. Mist hij de aangewezen noot, dan krijgt hij alleen de noten, welke zich in het gat bevinden, en zijn de buiten gebleven voor den tweeden speler. Mist hij de aangewezen noot en verloopt hij daarenboven of raakt hij het doel, doch tevens eene andere der buiten liggende *kemiri's*, dan is alles binnen het gat voor den anderen speler.

VI Kaartspelen: *kertoe-lima*, *kertoe-kowah*, *kertoe-paktoéwi*, *totit*, *pèhi*, en *kengsi*, gespeeld met Chinesche, het stooten en *ving-et-un*, (*selikoer*), met Europesche speelkaarten.

*1757 Chinesche speelkaarten voor het paktoewi-spel, met de Jav. en Mal. benamingen op de keerzijde. Niet uit Kadoe afkomstig.

*1758 Chinesche speelkaarten. Als voren.

Masker, (*topèng*). Cf. Raffles I, 337. (Aanwezig in de zaal links van de vestibule).

1759 Brådjåmoesti, patih van boetå's.

1760 Rĕnggani Soerå, vorst van Trĕngganoe.

1761 Sarag karongang, poetri Ngoerawan.

1762 Djåjå-miroetå, patih van Singåsari.

1763 Tògòk, pånåkawan van overzee.

1764 Sarag, prinses van Ngoerawan.

1765 Banowati, bijwijf van den Vorst van Bali.

1766 Djĕkså Nagårå, Patih van Kediri.

1767 Koedå Nåråwongså, gemetamorphoseerd in eene prinses.

1768 Soerå Pramådjå, prins.

1769 Djåjå-lĕnkårå, vorst, gemetamorphoseerd in eene prinses van Bali.

1770 Pandji toeå.

1771 Kemoedaningrat. prinses van Ngoeraman.

1772 Pĕntoel.

1773 Koedå Djĕdjĕtan, prins van Djĕngålå.

1774 Soerå Dargå.

1775 Klånå Sewandånå.

1776 Raging Koening.

1777 Goentoer Sĕnggårå.

Digitized by Google

1778 Koedå Gadingan.
1779 Garwå poetrå Madoekårå.
1780 Tjaroetjitrå.
1781 Djåjå Semitå.
1782 Djåjå Katĕmbå.
1783 Brådjå Nåtå.
1784 Soekrånå.
1785 Djajèng Rånå.
1786 Koeda hantoenan.
1787 Soepåtå pengrawit.
1788 Adipati Ngawångå.
1789 Ratoe Ngoerawan.
1790 Garwå 〃 .
1791 Soerå Prajĕtnå.
1792 Tigå Rånå.
1793 Djåjå Poespitå.
1794 Sitji Lågå.
1795 Dèwå Koesoemå.
1796 Malang Semirang.
1797 Djåjå Dågå.
1798 Peniron.
1799 Goentoer Sĕgårå.
1800 Poedjang Kårå.
1801 Hĕrdåjå.
1802 Madoekålikå garwa Djĕnggålå.
1803 Midåkå.
1804 Koedå Nåråwongså.
1805 Pĕrgiwå.
1806 Pandji Nom.
1807 Monjèt.
1808 Klånå Toendjoeng Sètå.
1809 Koedå Nåråwångså.
1810 Tĕmbĕm.
1811 Goenoeng Sari.
1812 Toemĕnggoeng Nåtådirĕdjå van Djĕnggålå.
1813 Tjandrå Kiranå op Sĕkar Tadji.
1814 Dèwi Onĕngan soedårå Pandji.
1815 Tridjåjå soedårå Klanå Sèwandånå.

Digitized by Google

1816 Djinggan anom.
1817 Angreni bini Pandji.
1818 Dèwi Kĕmoedå ningrat Ngoerawan.
1819 Radèn Sastra Miroedå.
1820 Boeta sabrang Patih.
1821 〃 〃 Toemĕnggoeng.
1822 Pandji Nom.
1823 〃 Soetrå.
1824 Poetrå Djenggalå.
1825 〃 〃 Djajèng Sengarå.
1826 Dewi Soeri, poetrå Singasari.
1827 Moetjang Kårå, patih sabrang.
1828 Ratoe Rantjang Kĕntjanå sabrang.
1829 Nåtå dirĕdjå, toemenggoeng van Djĕnggålå.
1830 Pandji Lalèjan, zoon van Pandji.
1831 Joeda Pati, prins van Djĕngalå.
1832 Ratoe Poedak satĕggal Lemboepandjåjå.
1833 Singå Lodrå, poenggawa Tabelaretnå.
1834 Soerjå Lĕgawa, radjå van Bali.
1835 Radjå Bantar Angin Sadéwå.
1836 Pratålå, prins van Djĕnggalå.
1837 Koedårå, pati poenggawa van Djĕnggålå.
1838 Djåjå Prådjå, poenggawa van Bali.
1839 Daeng Mabelå id. id. id.
1840 〃 Makintjing id. id. id.
1841 〃 Indåra id. id. id.
1842 Bågå Dĕntå, patih Ngoerawan.
1843 Doersasånå of Pragotå.
1844 Djåjå Marsetå, patih Singa Sari.
1845 Montjå Kårå, dipati Blambangan.
1846 Daeng Marewah Bali.
1847 Dewi Soertikanti Djĕnggålå.
1848 Bermånå Kåndå, vader van Klånå.
1849 Djåjå Bådrå, patih Ngoerawan.
1850 Djåjå Gådrå, prins van Djĕnggala, broeder van Pandji.
1851 Djang Koen, ponakawan Djĕnggålå.

NB. De meeste figuren, behalve die van groote vorsten en hooge

Digitized by Google

beambten, worden in verschillende *lakon's* ook voor andere personen gebezigd.

Wajang poerwo. Cf. Raffles I, 336. (Aanwezig in de zaal links van de vestibule).

1852 Batoro Goeroe.
1853 〃 Resinarodo, vertrouweling van Batoro Goeroe.
1854 Batari Doergo, echtgenoote van Batoro Kolo.
1855 Batoro Indro, radja van alle Djawoto's.
1856 〃 Bajoe, kind van Batoro Goeroe.
1857 〃 Bromo, 〃 〃 〃 〃
1858 〃 Djomodipati, djaksa Djawoto.
1859 〃 Soerjo, zonnegod.
1860 〃 Panjarikan, djoeroetoelis Kahindran.
1861 〃 Patoek, poenggåwå 〃
1862 〃 Temboero, 〃 〃
1863 Raden Werkoedoro, tweede zoon van Praboe Pandoe.
1864 〃 〃 〃 〃 〃 〃
1865 〃 Brotoséno, Werkoedoro als jongman.
1866 〃 Ontoséno, oudste zoon van Werkoedoro
1867 〃 Gatotkatja, tweede zoon van Werkoedoro.
1868 〃 Hanoman, neef van Praboe Soegriwo.
1869 Praboe Krĕsno, ratoe Dorowati.
1870 〃 〃 〃 〃
1871 〃 Poentodéwo, ratoe Ngamarto, oudste kind van Praboe Pandoe.
1872 Raden Poentodéwo, Praboe Poentodewo, als jongman.
1873 〃 Djanoko, kind van Praboe Pandoe.
1874 〃 〃 〃 〃 〃 〃
1875 〃 〃 〃 〃 〃 〃
1876 〃 Pamadi, Raden Djanoko als jongman.
1877 Arimbi, echtgenoote van Werkoedoro.
1878 Prameswari, 〃 〃 Praboe Krĕsno.
1879 Djembowati, 〃 〃 〃 〃
1880 Banowati, 〃 〃 〃 Soejoedòno.
1881 Soembodro 〃 〃 Djanoko, dochter van Praboe Krĕsno.
1882 Andjani, moeder van Hanoman.
1883 Srikandi, kind van Praboe Droepodo, vrouw van Djanoko.
1884 Rarasati, goendik van Djanoko, kind van Ontogoepo.

Digitized by Google

1885 Satiobomo, Poetri Lesanpoero, echtgenoote van praboe Krĕsno.
1886 Roekmini, poetri Koembino.
1887 Sitisoendari, poetri Dorowati, echtgenoote van Ongkowidjojo.
1888 Titisari, poetri Dorowati, echtgenoote van Irawan.
1889 Madoebroto, Soembodro als jongman.
1890 Djabangbaji, kind.
1891 Koembokarno, jongere broeder van Dosomoeko.
1892 Dosomoeko, ratoe Ngalengko.
1893 Praboe Soejoedono, ratoe Ngastino.
1894 〃 Bolodéwo, 〃 Madoero.
1895 〃 Boma, 〃 Tradjoetrisno.
1896 Raden Djojopitono, 〃 Ngastino als jongman.
1897 〃 Kokrosono, 〃 Madoero 〃 〃
1898 〃 Wisoto, zoon van Bolodewo op Madoero.
1899 Praboe Basoedéwo, ratoe Madoero, vader van Praboe Bolodéwo.
1900 〃 Maswopati, ratoe Wiroto.
1901 〃 Saljo, ratoe Mandroko.
1902 〃 Droepodo, ratoe Tjampolo.
1903 〃 Satiadjit, 〃 Lésanpoero.
1904 〃 Karno, 〃 Ngawonggo.
1905 〃 Ardjoenososrobahoe, ratoe Maospati.
1906 〃 Saktisoero, ratoe Toedjoengpoero.
1907 Raden Satiaki, poetro Lesanpoero.
1908 〃 Lesmono, poetro Ngastino.
1909 〃 Sombo, 〃 Dorowati.
1910 〃 Norojono, Praboe Kresno als jongman.
1911 〃 Roekmoroto, poetro Mandroko.
1912 〃 Doestodjoemeno, poetro Tjĕmpolo.
1913 〃 Pontjowolo, poetro Ngamarto.
1914 Ongkowidjojo, kind van Djanoko.
1915 Raden Moertjolono, dezelfde als Ongkowidjojo.
1916 Bambang Srambahan, kind van Djonoko.
1917 〃 Irawan, 〃 〃 〃
1918 〃 Soemitro, 〃 〃 〃
1919 Raden Satioko, kind van Praboe Krĕsno.
1920 〃 Warsokoesoemo, kind van Praboe Karno.

Digitized by Google

1921 Raden Nangkoelo, kind van Praboe Pandoe.
1922 〃 Sadewo, kind van praboe Pandoe.
1923 Raden Pintén, Nangkoelo, als jongman.
1924 〃 Tangsen, Sadewo, als jongman.
1925 Kakajon (Wordt gebruikt voor bosch, berg, vuur, wind en water).
1926 Pandito Doerno, pandito Ngastino.
1927 Sangkoeni, patih Ngastino.
1928 Raden Doersosono, jongere broeder van Praboe Doerdjono te Ngastino.
1929 Raden Doermoeko, 〃 〃 〃 〃 〃
1930 〃 Kartomarno, 〃 〃 〃 〃 〃
1931 〃 Tjitrakso, 〃 〃 〃 〃 〃
1932 〃 Tjaroetjitro, 〃 〃 〃 〃 〃
1933 〃 Djojodjotro, zwager van Praboe Doerdjono.
1934 〃 Doermogati, jongere broeder van Praboe Doerdjono.
1935 〃 Boerisrowo, poetro Mandroko.
1936 〃 Aswotomo, poetro pandito Doerno.
1937 〃 Kongso, 〃 Praboe Basoedéwo.
1938 〃 Idradjit, 〃 〃 Dosomoeko.
1939 〃 Trisira, 〃 〃 〃
1940 〃 Grondomono 〃 Sawodjadjar, zwager van Praboe Droepodo.
1941 〃 Séto, poetro Wiroto.
1942 〃 Oetoro, 〃 〃
1943 〃 Oedowo, patih Dorowati.
1944 Pragoto, patih Madoero.
1945 Prabowo, 〃 〃
1946 Srambahan, patih radja-radja tanah Java.
1947 Patih sabrang nagri Djoendjoengpoero, genaamd Endrodĕnto.
1948 Poenggowo sabrang, genaamd Tambakwinongo.
1949 〃 〃 〃 Neerdoesrowo.
1950 Ratoe denowo moeda (Wordt gebruikt als Ratoe of Patih van de Denowo's).
1951 Hĕmban Kenjowandoe, patih van ratoe Denowo.
1952 Poenggowo Ditiomahoedoro, boepati Ngalengko.
1953 〃 〃 Pragalbo, boepati Loengsolangkapan.
1954 〃 〃 Kolopratjéko, boepati 〃

Digitized by Google

1955 Penggowo Ditiomahoedoro, Kobis, boepati Loengsolangkapan.
1956 〃 〃 Poespolebong, 〃 〃
1957 〃 〃 Tjèlèng, Denowo.
1958 Denowo alas (mannelijk), Dewo mantjolo warni.
1959 〃 〃 (vrouwelijk), 〃 〃 〃
1960 〃 〃 Ramboetgĕni, 〃 〃 〃
1961 Praboe Soegriwo, ratoe dénowo di goewo Kiskĕndo.
1962 Hanilo, patih di goewo Kiskĕndo.
1963 Hanolo, boepati di 〃 〃
1964 Droewindo, 〃 〃 〃 〃
1965 Hindrodanjoe, boepati di goewo Kiskĕndo.
1966 Begawan Bijoso, pandita radja Martowoe.
1967 〃 Sidiwĕtjono, pandita radja Andongtjĕnawi.
1968 Tjantrik, slaaf van Pandito.
1969 Sêmar ponokawan van Djanoko.
1970 〃 〃 〃 〃
1971 Bagong 〃 〃 〃
1972 Garèng 〃 〃 〃
1973 Pètroek 〃 〃 〃
1974 Togok, kabajan Denowo.
1975 Sorohito 〃 〃
1976 Ontogopa, demang pasawahan op Madoero.
1977 Toemenggoeng Parekan, vrouwelijke Boepati.
1978 〃 〃 〃
1979 Parekan, poronjai voor Radja.
1980 Limboek, 〃 〃 〃
1981 Hĕmban prampoean, poronjai voor radja.
1982 Prampokkan orang.
1983 〃 denowo.
1984 Paard.
1985 〃
1986 Olifant.
1987 Banteng.
1988 Karbo.
1989 Tijger.
1990 Mannelijk hert.
1991 Vrouwelijk 〃
1992 Wild varken.

Digitized by Google

1993 Garangan poetih (soort van vos).
1994 Muis.
1995 Slang.
1996 Garoedå. } soort van vogel.
1997 Diwoto. }
1998 Haan.
1999 Vleermuis.
2000 Vlinder.
2001 Krab.
2002 Tombrå (soort van visch).
2003 Tjokro.
2004 Pangabaran. } pijl-soorten.
2005 Ranté.
2006 Wantah.
2007 〃
2008 〃
2009 Nanggolo (soort van lans).
2010 Godo (knods).
2011 Kris.
2012 〃
2013 〃
2014 Djimat kalima sada.

Houten poppen uit de *Wajang klitik*, inzonderheid betrekking hebbende op de legenden van PANDJI en van de Vorsten van *Modjopahit*. (Aanwezig in de zaal, links van de vestibule).

2015 Båtårå Narådå.
2016 Adjar Toenggoel-manik, vader van Damar Woelan.
2017 〃 Paměnggěr.
2018 Praboe Bråwidjåjå, vorst v. Mådjåpahit.
2019 〃 Lårå, prinses 〃 〃
2020 〃 Ménak Djingga, vorst van Balambangan.
2021 Raden Damar Woelan, zoon v. Adjar Toenggoel-manik.
2022 Pandji Woeloeng, vorst v. Soelébar.
2023 Praboe Moending Wangi, vorst v. Padjadjaran.
2024 Raden Lajang-koemitir } zonen v. Logender.
2025 〃 Lajang-sétå }
2026 Ménak Kontjar, dipati v. Loemadjang.

Digitized by Google

2027 Raden Boentaran, zoon van Ronggå Lawé.
2028 Poetoet Låwå, vader v. Mènak Kontjar.
2029 Raden Koedå Tilarså, broeder v. Damar Woelan.
2030 Ménak Soepĕnå, vorst v. Gambir-malati.
2031 Ratoe Wandan.
2032 Sapoe Lågå, dipati van Dåhå.
2033 Ronggå Lawé, dipati v. Toeban.
2034 Kĕbo Djoeroemitå, toemenggoeng v. Ménak Djinggå.
2035 Kotboetå, patih van Ménak Djinggå.
2036 Koedå Gadingan }
2037 Gagak Sènå } Sentånå Mådjåpahit.
2038 Praboe Brawidjåjå = Damarwoelan als vorst van Mådjåpahit.
2039 Ménak Santĕnan, jongere broeder van Sapoe Lågå.
2040 Dipati Toenggårånå onder Mådjåpahit.
2041 〃 Bandjar-patoman, onder Balambangan.
2042 〃 Pragoenan, 〃 〃
2043 〃 Pasoeroewan, 〃 〃
2044 Sabdå Palon, panakawan Damar Woelan.
2045 Oetårå Bånå, patih van Mådjåpahit, vader van Patih Oedårå en van Patih Logĕndèr.
2046 Demang Gathoel }
2047 Nåjå-génggong } pånåkawan's aan 't hof v. Mådjåpahit.
2048 Koetis }
2049 Dajoen } do. v. Loemadjang.
2050 Dèwi Waétå, vrouw van Ménak Djinggå.
2051 Njahi Gĕdé Paloe-ombå, huisvrouw van Adjar Toenggoelmanik.
2052 Gambjong: eene pop, als danseres gekleed, die de vertooning besluit.
2053 Ménak Pangsĕng, dipati van Padjarakan, penggawa van Ménak Djinggå.
2054 Djabang-bai.
2055 Sangoepati, paard van Ronggå Lawe.
2056 Kris (4 stuks).
2057 Kĕprak.
2058 Fragment van een w a j a n g b è b è r.
2059 W a j a n g - p o p p e n van stroo. Kinder-speelgoed (Kadoe) (5 stuks).

Digitized by Google

*2060 Pijlen met antieke (?) punten (2 stuks). Temanggoeng.

2061 Hoofddeksel en lederen ring met belletjes, dragt van den *topeng*-speler (Pasoeroean).

†2062 Paard (*koeda kèpang* of *émblég*), waarop bij bruilofts-optogten quasi gereden wordt (Bagelen).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

†2063 Model van de moskee te Djokjakarta.

†2064 Model van eene soort van lantaarn (*osen-osen*), welke wordt rondgedragen bij het *Asjoera*- of *Hassan-Hoesain*-feest, dat echter slechts zelden meer op Java gevierd wordt.

*2065 Lezenaar voor de koran (*rekal*).

*2066 Instrumenten voor besnijdenis (Jav. *sapit*, Soend. *sèpit*) (2 stuks).

Karbouwen-tuig.

*2067 Koperen bel voor trekvee (*gento*), en een do. van *nangka*-hout voor schapen (Pasoeroean) (5 stuks).

Vervoermiddelen.

Voor drooge waren.

*2068 Draagzadel, *kopoh*, hetgeen de lastdieren doorgaans onmeêdoogend drukt.

†2069 *Krandjang gandèn*. Hiermede worden tabaksbladeren, aardappelen, *katjang-tjina*, uijen, knuflook, *kempoel*, *ketéla*, komkommers en andere groote veldvruchten van het veld naar huis vervoerd en, met uitzondering van het eerste artikel, ook van huis naar de markt.

†2070 *Pikoelan wadah-ténpé*. Hiermede worden alleen de *tempé*-koeken vervoerd.

†2071 *Krandjang pengaritan* (grasmand).

Krandjang tembako (no. 1439): mand, waarin de bereide tabak gepakt wordt, wanneer de inhoud niet ver behoeft verzonden te worden.

Toemboe tembako (no. 1440): mand voor bereide tabak, die lang opgeschuurd of ver heen gezonden moet worden.

†2072 *Tomblok*: mandjes voor het halen van zand en grint bij het werken aan de wegen.

Digitized by Google

†2073 *Betek*: manden op randen bij wijze van voetstukken, waarin de koffij naar de pakhuizen gedragen en ook andere producten vervoerd worden.

†2074 *Ténggok*: mandjes voor huisselijk gebruik.

†2075 *Senik*: mandjes, waarmeê in den regel de koffij door vrouwen naar de pakhuizen gedragen wordt.

Het legmatje van den landbouwer wordt mede tot een zak gevormd en ook daarin de koffij naar de pakhuizen gedragen.

†2076 *Karoeng bagor*: een zak, welke in Kadoe van Bagelen ingevoerd en daar vervaardigd wordt van de gedroogde en in reepen gesneden bladeren van de *keban* (een soort van wilde *salak*).

†2077 Kar met toebehooren (Banjoemas).

Dergelijke kar wordt in Banjoemas en Bagelen gebezigd voor het vervoeren van koffij en zout uit en naar de binnenlandsche pakhuizen.

De karvoerders houden daarin veelal hun verblijf, — ook hunne vrouwen en kinderen.

De voorwerpen, voor huisselijk gebruik benoodigd en in de kar aanwezig, zijn de volgende, vervaardigd van hout, ijzer, bamboe of aarde, als:

Djoen of *klenting*. Aarden waterkruik of pot.

Kendil. Koperen rijstketel.

Tjeting of *bakoel*, gevlochten van bamboe. Bewaarplaats van rijst.

Tjeret. Koperen water-ketel..

Pateehan of *tempat thee*. Trekpotje met de daarbij behooren de kom metjes.

Keren of *tempat api*. Komfoor.

Gogok of *kendi*. Water-kan, van aarde gemaakt.

Songgo. Stellaadje, om een waterkan op te leggen.

Wadja of *kwali*. IJzeren braadpan.

Tjiri of *lemper* en *Oelek-oelek* of *moentoe*. Aarden schotel met een stukje hout om sambal (fijn gemalen Spaansche peper) te maken.

Loempang en *aloe*. Rijstblok met stamper.

Tampah. Van bamboe gevlochten wan (zeef) om de rijst van het kaf te zuiveren.

Adjoe-adjoe. Stellaadje om een tjloepak (lampje) op te plaatsen.

Botol tempat minjak. Olie-flesch.

Krandjang bamboe tempat ajam. Kooi voor kippen.

Digitized by Google

Krandjang bamboe tempat bekakas. Gevlochten mand om werktuigen in te bewaren.

Anda of *tangga.* Bamboe ladder.

Arit. Grasmes.

Petel. Bijl.

Koedi. Mes om hout te hakken.

Gandèn. Hamer.

Bamboe tjanang. Bamboe, door middel waarvan men het gras naar het dak der kar brengt.

Sarok. Schoffel.

Tjaloeng. Bamboe koker om koolteer in te bewaren.

Kajoe bakar. Brandhout.

Kajoe atawa bamboe tahan sampiran roempoet. Hout of bamboe, dat tot stutting gebezigd wordt.

Roempoet. Gras tot voeder voor de trekdieren.

Elke kar bevat 6 tot 8 pikols koffij of zout en wordt getrokken door 1 span karbouwen of koeijen. Dergelijk voertuig legt 5 à 7 palen per dag af.

Het dak van de kar bestaat uit kadjang (nipah-blad), tusschen eenige stukken bamboe geklemd.

Voor natte waren.

De *impes*: blaas, gewoonlijk van den buffel, waarin de olie vervoerd wordt.

De manden, bekleed met de *oepih* van den *pinang*-boom, waarin de gevulde blazen gelegd worden, heeten *Krandjang gotongan lengo*; terwijl de lange bamboe manden, bestemd om de olie, in blazen, met draagvee te vervoeren, den naam dragen van

†2078 *Brondjong.*

†2078*a* Model eener pedati (Japara).

DIEVEN-GEREEDSCHAPPEN.

*2079 *Borang-tapak*, voet-angels, die in den grond worden gestoken rondom het huis, waar de diefstal gepleegd zal worden.

*2080 Idem om te strooijen. Djokjokarta (3 stuks).

*2081 *Pangot*, soort van hakmes, zoowel voor inbraak als tot wapen.

Digitized by Google

*2082 *Djoegil-roejoeug* en

*2083 *Djoegil-wesi:* het eerste van sterk hout, het tweede van ijzer, beiden in gebruik bij inbraak, ondergraving, enz.

*2084 *Tjòtòk:* soort van vuurpijl, die met een boog wordt afgeschoten, om brand te stichten. Daartoe is aan den pijl vastgebonden een bundeltje (*oepet*) van gedroogde en in dunne reepen gesneden takken van den klapperboom, waarin een weinig *kapoek* gedaan is, die vóór het afschieten aangestoken wordt.

*2085 *Boemboeng:* kokertje tot bewaring van vuurvliegjes (*konang*).

*2086 *Wadah-konang:* de eigenlijke dievenlantaarn (5 stuks). Het zijn kleine, houten doosjes met deksels, die gemakkelijk in de holte van de hand verborgen kunnen worden. In het doosje is een weinig vogellijm, waaraan de vuurvliegjes, die men uit de *boemboeng* neemt, met de vlerkjes worden vastgedrukt. Doet men de doosjes open, dan verspreiden de vliegjes een zeer voldoend licht.

*2087 *Kolo-batok:* een houtje, waaraan een eindje touw met een strik is bevestigd. Het hout wordt in den grond gestoken en de strik eenigzins wijd uitgehaald. Trapt nu daarin een kip of eend, dan sluit de strik zich bij het voortloopen van het dier en houdt het gevangen.

*2088 Valsche sleutels, *sòròk* (2 stuks).

*2089 Met verschillende figuren besneden, vierkant stuk hout om goede tijden voor het stelen te berekenen

SCHEEPVAART.

†2090 Model van eene prahoe majang, voorzien van 4 lange riemen (*dajoeng*), 4 korte dito (*welah*), ankertouw (*tali manggar*) en net (*pajang*).

†2091 Model van eene prahoe sampan om madai-sisik-visch te vangen, voorzien van 2 korte riemen, roer (*kemoedi*), ankertouw en net (*djaring èder*).

†2092 Model van eene prahoe sekong om doelok-visch te vangen, voorzien van 2 korte riemen, roer, ankertouw en net (*pajang alit*).

†2093 Model van eene prahoe alis-alis om radjoengan- en rekit-visch te vangen, voorzien van 2 korte riemen, ankertouw, net (*djaring radjoengan*) en driehoekig net (*sèser rekit*).

No. 2090 — 2093 zijn in gebruik op het meer van Grati (Pasoeroean)

Digitized by Google

2094 Prahoe djoeloeng met toebehooren. Natuurlijke grootte. Banjoewangi. (Geplaatst boven de staande kasten).

2095 Prahoe alis met sero.

VARIA.

†2096 Model van een bamboe hangbrug.

†2097 〃 〃 〃 〃 pont.

c2098 Draagstoel van aanzienlijken (*djolang*), vooral bij huwelijken in gebruik.

*2099 Model van een draagstoel (*tandoe gandoel*).

2100 Houten beeld, voorstellende eene bruid.

°2101 Klok, afkomstig van Poerworedjo. Zie Notulen 1876, bl. 14 ; 1877. bl. 70.

*2102 Fraai gesneden, houten stempel. Bandjar-negara (2 stuks).

Teekeningen, welke in de Vorstenlanden op de pasar's verkocht worden, voorstellende;

2103 Scène uit de Babad tanah Djawa (edit. Meinsma, bl. 69).

2104 Idem (bladz. 465).

2105 Idem uit de wajang Dewa Roetji. Werkoedoro strijdende met een slang

2106 Idem uit de wajang gedog, lakon Sokmo nĕmboro. Sarak, die gedood zal worden door Dojo en Bantjak.

2107 Vlag bij feestelijkheden (*oemboel-oemboel*) (2 stuks).

*2108 Tenggersche almanak, beschreven in Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van N. I., 4e volgreeks, III, 136

2109 Gekleurde houten beeldjes, voorstellende een tandakkende Javaansche man en vrouw. Soerabaija.

2110 Steenen beeldjes, voorstellende een zittende Javaansche man en vrouw. Banjoemas.

°2111 Moderne imitatie in hout van een Banaspati, volgens opschrift afkomstig van Kertosono (Kediri), 1824.

MADURA.

*2112 Katoenen buikband. Soemenep.

2113 Batik, met goud gedrukt, behoorende tot de versierselen eener bruid (10 stuks).

2114 Seroet.

Digitized by Google

2115 Monsters van geweven stoffen, t. w.

a tjoekin, Madureesch sokin.
b kembang njeor.
c ginggang merah.
d solok.
e ginggang binbinnan.
f kembang obi.
g poleng mengoegan.
h gingang biroe.
i kain pandjang.
j tangoeloen.
k klimboeng.
l pondjoeng malang riris (?)
m poleng kandilis.
n sokin.
o ginggang biroe.
p sokin.
q 〃
r sarong praksok.
s ginggang koening.
t kain praksok.
u poleng tjeleng.
v 〃 woegoe.
w sakin aloes.
x setan tekaik.
ij ginggang biroe.
z ginggang biroc.
*a** krakel,
*b** sarong.
*c** pek oedang.
*d** oedang madang sawat,
*e** poleng kampek oedeng.
*f** sokin praksok.
*g** buikbanden.
*h** ginggang.
*i** sokin.
*j** poleng landjing kondeng.
*k** landjing kondeng.
*l** mengoengan.
*m** danggandang.
*n** poleng pinang moeda.
*o** kesimboean.
*p** woengoe.
*q** pondjoeng batik maima (2 stuks).
*r** poleng magik.

Landbouw.

2116 Arit (grasmes).

2117 Arit pangĕrat voor insnijdingen in den bloemsteel van de arenboom tot het verkrijgen van legen.

2118 Piol.

°2119 Tjalok om hout te kappen (2 stuks).

2120 Bendoeh id.

°2121 Kodih id.

°2122 Tjaloreh id.

Wapenen.

§2123 Lans met zilveren beslag, de steel van djarak-hout.

§2124 Lans met verzilverd koperen beslag, de steel van koekoenhout.

Digitized by Google

§2125 Staatsie-lans, geschenk van den Panembahan van Madura aan den Gouv. Gen. Pahud. (2 stuks).

°2126 Tjalok.

°2127 Larkang (2 stuks).

°2128 Tjalanggong.

°2129 Pelong.

°2130 Gerbai.

°2131 Blioeh.

°2132 Tjadek.

2133 Lameng.

°2134 Sade.

°2135 Tjetjah of tjorintjing, wapen van zeeroovers.

2136 Toembak lembing, zeer breede lanspunt.

§2137 Kris topengan, staatsie-kris van Bangkalan (2 stuks).

VISCHTUIG.

2138 Patoeroesan (sero) (2 stuks).

2139 Mand, behoorende bij no 2138.

2140 Soedoek.

VARIA.

2141 Talisman (*batoe selempet*) van een roover-hoofdman.

§2142 Stok van *akar-bahar* met gouden knop. Geschenk van den Panembahan van Sumanap aan de Regering.

2143 Stoelen, gebruikt bij besnijdenis. (In de zaal links van de vestibule).

BORNEO.

WESTER-AFDEELING.

Alle voorwerpen, waarvan niet uitdrukkelijk het tegendeel wordt gezegd, zijn afkomstig van de inheemsche bevolking, de Dajak.

De inlandsche benamingen zijn grootendeels opgeschreven uit den mond van een aanzienlijk Beadjoe-Dajak, genaamd Lamit, die in 1867 Batavia bezocht.

KLEEDING.

a. Van mannen.

2144 Hoofddeksel (*pehangan ngangatingan*).

2145 Hoofddeksel van rotan (*pehangan rotan*).

°2146 Hoed van gekleurde *nipa*-bladeren (*tangoei*).

2147 Hoofdband van boomschors.

2148 Hoofddoek van boomschors.

2149 Sprei van boomschors, over dag dienende tot hoofddoek (*kapoea-toelis*) (2 stuks).

2150 Hoofddeksel van aanzienlijken, met schelpen versierd (*pehangan-boeri*): van de Batang-loepar-Dajak.

*2151 Koperen oorhanger (*soeban*, *groenggong rakat*) (3 stuks).

*2152 Stel oorversierselen (*sepending*); half stel voor vrouwen.

*2153 Schelpjes (*boeri*), dienende tot oorversiersel en borduursel.

*2154 Varkens-tanden tot versiering van oor en hals.

*2155 Hals-versiersel, uit vier, aan elkaar verbonden snoeren-koralen bestaande.

*2156 Halsband van rotan (*lintoeng kongkong*). Zie ook no 2183.

*2157 Armband van rotan (*gelan anjam*) (3 stuks).

*2158 Armbanden van hout en schelp (de laatste genaamd *gelan lanké*) (3 stuks).

*2159 Armband van gevlochten rotan (*gelan tangan soenkit*) (6 stuks).

2160 Met schelpen belegde schouderlappen (*badjoe kronkong soelan*), behoorende tot het feestgewaad.

2161 Badjoe van boomschors (2 stuks).

2162 Buis van inheemsch lijnwaad (*badjoe kleka*).

2163 Idem, idem (*badjoe maoen*).

2164 Katoenen buis (*badjoe oendoep*): dragt der Oendoep-Dajak.

2165 Gestikt buis van boomschors (*soenkit*).

2166 Idem (*badjoe-tali*)

2167 *Tjawat-boemboeng*, het voornaamste, dikwerf eenige kleedingstuk van den Dajak, bestaande uit een langen, smallen gordel van geklopte boomschors of lijnwaad, die om de heupen wordt gebonden, tusschen de beenen doorgehaald en van voren met eene kleine slip nederhangt (2 stuks).

2168 Idem (katoen).

2169 Idem (boomschors) (5 stuks).

2170 Gestreept inheemsch lijnwaad (*kain bali*), gebruikt voor *tjawat's*.

Digitized by Google

*2171 Beenband van rotan (*simpej bitis*, *kaloewit*) (19 stuks).

2172 Zijden kain pandjang, met gouddraad doorweven. Geschenk van den Sultan van Pontianak aan den Gouverneur-Generaal (2 stuks).

°2173 Hoed voor Chinesche koeli's, landbouwers, mijnwerkers, enz.

2174 Chineesch baadje, gebreid van *rameh*-touw, gedragen als onderkleed om de bovenkleederen frisch te houden.

b. Van vrouwen.

*2175 Mutsje van koralen, uit *Lara*.

2176 Hoedje van rotan uit *Lara*, bij feestelijke gelegenheden gedragen (4 stuks).

2177 Hoofddeksel van *pandan* (*moengoe tangooi*).

2178 Baadje van inheemsch lijnwaad,. van de Batang-loepar-Dajak.

2179 Saroeng (*setimpoeng*).

2180 Idem (*kain oengoh kapoea*) (2 stuks).

2181 Buikgordel van koper en rotan (*tali moelong*). Temminck pl. 57, no. 11.

2182 Rotan-banden, geheel bedekt door de daaromheen hangende koperen ringetjes: worden tot een getal van p. m. 20 om het lijf gedragen (Mal. *krimoe*, Daj. *bad*): inzonderheid bij den Batang-loepar-stam in zwang.

*2183 Banden van rood geverfde rotan (*lintoeng toelis*), om de heupen gedragen. Gaat de Dajak op een sneltogt, dan geeft zijne vrouw hem een stuk er van mede, dat na het gelukken van den togt door hem om den pols gedragen wordt. Zie ook no. 2156.

*2184 Zwarte banden als voren (*lintoeng hitam*): meer door kinderen gedragen.

*2185 Banden van rotan, omvlochten met *mendong*-biezen (*lintoeng soenkit*): dragt van oude vrouwen.

*2186 Holle, koperen voet-ring (*gelan giring*), waarin vier kogeltjes.

2187 Breede stroohoed voor Chinesche vrouwen.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†2188 Maleisch woonhuis, met vaste bedsteden, trap, enz. (Montrado).

Digitized by Google

†2189 Dajaksche *kampong* in staat van verdediging. De *kampong* bestaat uit woonhuizen, gelijk deze, doch onder één dak, en vormt dus als het ware één gebouw, zooals door dit model wordt aangetoond.

Op het uitgebouwde, ongedekte stellaadje bevinden zich de voorvechters, met schietgeweer, lansen en *parangs* gewapend, ter verdediging der ingangen van de *kampong*. Zoodra de vijand nadert, worden bij de ingangen de op het stellaadje gereed liggende *randjoe's* (voetangels) in den grond gestoken met de scherpe punten buiten het traliewerk der sluitdeur. Van dit stellaadje, dat in vredestijd gebezigd wordt voor het droogen der *padi*, treedt men in de overdekte voorgalerij, dienende tot gezamelijk gebruik en verkeer, tot slaapplaats der ongehuwde mannen en tot het stampen der *padi*.

De deur (*lawang*) van elk huisgezin komt in deze gemeenschappelijke galerij uit. Het zoogenaamde woonvertrek dient tevens tot keuken en tot slaapplaats der gehuwden, terwijl er somtijds een stuk van afgeschoten is ten behoeve der kinderen.

†2190 Dajaksche woning.

†2191 〃 *padi*-schuur.

†2192 Boegineesch huis te Pontianak.

†2193 Maleisch 〃 〃 〃

Huisraad.

*2194 Haak van paarlemoer (*toelang timah*), om gesnelde koppen aan te hangen (*aran*) (3 stuks).

*2195 IJzeren idem (2 stuks).

2196 Hoofd van een Dajak-Ketoengouw, gesneld door Toemenggoeng Rongga, hoofd der Batang-Loepar.

2197 Gesneld hoofd van een Dajak: als no. 2196 zwart van den rook, waarin het geruimen tijd gehangen heeft.

2198 Vlechtwerk om aarden kommen in te hangen (*salang*).

2199 Sprei van *rameh*-touw.

2200 Zitmatje (*tapih*), ook buitenshuis in den regel meêgenomen en achter aan de *tjawat* (zie no. 2167) bevestigd.

2201 Idem van de Dajak uit de afdeeling Sintang.

2202 Mandje van rotan gevlochten.

2203 Reismand (*brioet*) van rotan (2 stuks). Temminck, pl. 58, no. 7.

Digitized by Google

2204 Reismand (*sahoreh*).

2205 Idem.

*2206 Sirih-doosje (2 stuks).

*2207 Sirih-zakje.

*2208 Sirih-kalk-koker (*plèkan*) (3 stuks).

*2209 Tabaks-pijp: ook gebruikt als geneeskundig werktuig om bloed uit te zuigen.

2210 Aarden kom van hetzelfde maaksel als de *tempajan blanga*.

§2211 *Tempajan* (*tadjau*), van de soort *roesa*. Cf. Temminck pl. 61, no. 7 en 8.

§2212 Stok met vergulden knop en inscriptie: geschenk van den Sultan van Sekadouw aan het Gouvernement.

§2213 Stokken van akar-bahar: geschenk als voren van den Sultan van Pontianak.

2214 Klein houten bankje, als hoofdkussen gebruikt door minder gegoede Chinezen.

2215 Tasch, vooral in gebruik bij de Maleijers.

LANDBOUW.

*2216 Wied-mesje voor de rijstvelden.

WEVEN.

2217 Weeftoestel.

GOUD-WASSCHERIJ.

2218 Houten bak om goudzand te wasschen (*doelan*). Temminck pl. 56, no. 8.

VISCHVANGST.

2219 Schep-net.

2220 Harpoen. Temminck pl. 59, no. 19.

o2221 Idem (*srampang*), gesmeed en in gebruik bij de Dajak van Sanking (Mampawah). Temminck pl. 56, no. 20 (3 stuks).

o2222 Harpoen met twee weerhaken (*gnajang*).

o2223 〃 met één weerhaak (*pénawan*).

o2224 〃 met verscheidene weerhaken (*ansoelan awit*).

o2225 〃 met één weerhaak (*tempoelin*).

o2226 Viertand met weerhaken (*seranpang*).

Digitized by Google

SCHEEPVAART (MODELLEN).

†2227 *Rèdang:* een gedeeltelijk uitgeholde boomstam, veelal van de houtsoorten *kepela* (soort van rhabarberhout) en *meranti batoe* (rood van kleur), gebezigd in plaats van kiel bij sommige vaartuigen, als vele *bandoeng's*, *penggaïl's*, verreweg de meeste *pendajak's* en *sampans poekat* (zie no. 2230—2232), welke dus gedeeltelijk platboômsvaartuigen zijn. Plaatselijk kosten de *rèdang's* van *f* 8 tot *f* 12, al naar gelang der houtsoort (Montrado).

†2228 *Sampan-djaloer:* kano's van uitgeholde boomstammen, meestal van *ampedoe*-hout, soms ook van *marabau-*, *tekem-* of *laban*-hout. Zij kosten, al naar gelang der houtsoort, van *f* 3 tot *f* 10 per stuk. Vele *bandoeng's*, *penggaïl*, *pendajak's* en *sampan's-poekat* hebben, als platbooms vaartuigen, *djaloer's* tot kielen (Montrado).

†2229 *Sampan-palélé.* Deze geheel of gedeeltelijk platbooms vaartuigjes worden op een *djaloer* of *redang* (no. 2227, 2228) opgeboeid, doch meestal niet hooger dan twee planken. Zij worden vervaardigd van *kapela-* en *meranti*-hout, de in- en krom-houten van den *kaik*-wortel.

De *sampan's-poekat* of *palélé* kosten van *f* 25 tot *f* 40 en dienen speciaal tot de vischvangst.

De compleete inventaris bestaat uit een stuur-pagaaijer (roer), 2 pagaaijers, 2 riemen, 1 mast met zeil, 1 waterschepper eu 1 treknet. De pagaaijer kosten van *f* 0.50 tot *f* 1, de riemen niet meer dan *f* 1 het stuk; het net p. m. *f* 10 tot *f* 14 per baan (Montrado).

†2230 *Pendajak:* riviervaartuig voor handelsverkeer met de Dajak, waaraan het zijn naam ontleent. Platbooms en zelden grooter dan 2 *kojan*, kan het de berg-rivieren opvaren. Het wordt meestal vervaardigd van *ampedoe*, enkele malen ook van *marabau* en andere dergelijke houtsoorten, en kost gemiddeld *f* 60, met completen inventaris, bestaande uit 2 of 4 lange riemen, even zooveel boomen, 1 stuurriem en kabel. De onderwerpelijke is een 2-riems-*pendajak* (Montrado).

†2231 *Penggaïl* (zeilklaar). Deze vaartuigen zijn soms van goede kielen voorzien, soms geheel of gedeeltelijk platbooms; veeltijds vervaardigd van zeer gewone houtsoorten, doch ook wel van *ampedoe*, en de kromhouten van *medang*, *doengoen*, *meranti*, enz. Zij kosten, naar gelang der deugdzaamheid van het hout, van *f* 40 tot *f* 60, als zij één *kojan* groot zijn. Grootere komen zelden voor. Behalve

Digitized by Google

de zeilen bestaat de inventaris slechts uit vier riemen (Montrado).

†2232 *Bandoeng* (zeilende): zeevaartuig met 6 riemen, 2 boomen, 1 stookplaats en anker met kabel, meestal met eene kiel, doch ook dikwijls op een' *redang* of *djaloer* (no. 2227, 2228) gebouwd. Veelal moet men zich in Montrado behelpen met *resak-* en *meranti-*, en voor de inhouten men *penaga-* en *doengoen*-hout; elders echter maakt men deze vaartuigen van *maraban-* en *tekem*-hout. Ze zijn hoogstens 4 *kojan* groot en kosten van *f* 400 tot *f* 500 (Montrado).

†2233 *Pendjadjab* of *lantja* (zeilvaardig): gekield zeevaartuig met 12 riemen, anker, stookplaats en 2 lilla's (uit *bamboe* gesneden): komt zelden voor en behoort meer te huis in Riouw en den Lingga-Archipel.

Het eigenaardige dezer vaartuigen is, dat zij bepaaldelijk stuurraderen hebben.

Zij zijn snelle zeilers, doch worden ook als roeivaartuigen gebruikt. Zij worden vervaardigd van de best mogelijke houtsoorten en kosten, met completen inventaris, van *f* 200 tot *f* 275 (Montrado).

†2234 *Gobang* met opgezetten mast, 2 lange riemen, 2 stuurriemen, 1 stookplaats, 1 anker, 2 *kadjang*-zeilen en 1 *kadjang*-dak.

Deze goede zeebouwers hebben stevige kielen, worden gebouwd van de hechtste houtsoorten en kosten van *f* 16 tot *f* 20. Ze zijn van vreemden oorsprong en werden in Montrado ingevoerd door de bewoners van Tambelan, Soebi, enz. Zwaar weder trotserende, strekken zij meestentijds tot verblijf aan geheele familiën (Montrado).

†2235 *Sampiong:* Chineesch vaartuig, zeilvaardig in den staat, waarin het hier voorkomt, met 2 lange riemen, 1 hulpstuurriem bij het roer, 2 boomen, 1 kombuis met kookgerij, 1 lampenkast, 1 rijstkist, benevens anker. Het is een geheel platbooms vaartuig, zonder krom- of inhouten, en wordt niet altijd van de beste houtsoorten gemaakt. De *sampiong's* kosten, met inbegrip van den inventaris, van *f* 200 tot *f* 280 en gaan niet boven de 3 *kojan's* (Montrado).

†2236 Sloep, bij de inlanders *schotji* (schuitje) geheeten, van half Europeeschen, half inlandschen vorm, zonder kiel, maar opgeboeid op *djaloer* of *redang*. Een gewoon zeiltje (sloepzeil) met 2 pagaaijers en 1 stuurpagaaijer maken den inventaris uit. Zij worden als pleiziervaartuigen gebruikt en hebben zelden ruimte voor meer dan 5 personen

Digitized by Google

Het hout, waarvan zij vervaardigd worden, is veelal van minder goede kwaliteit. Met zeil en treil kosten zij niet meer dan *f* 20 (Montrado).

†2237 *Plele: sampan*, dienende voor de vischvangst, met riemen en roer.

†2238 *Sampan-djaloer* } van Pontianak.
†2239 *Sampan-timba* }

†2240 *Praauw-gobang* van de Karimata-eilanden.

†2241 Boot uit een boomstam vervaardigd (*djoekoeng patei*).

Wapenen, krijgs-costuum.

2242 Halsbanden, behoorende tot de oorlogskleeding (*pehangan gigir*): no. 2242 versierd met echte en uit hertshoorn nagemaakte vischtanden, no. 2242*a* met menschentanden.

2243 Oorlogshoed van rotan (*sampala prangan pahangan kai*) (3 stuks).

2244 Oorlogshoed (*topi tadjem*), bekleed met bunsingvel.

2245 Oorlogshoed van rotan.

2246 Uit touw vervaardigd strijdbuis (*badjoe sinkaroet*) (2 stuks).

2247 Strijdbuis van de huid van den *kaloi*-visch (*sisik kaloi*).

2248 Strijdbuis (*sinkaroet sirik*).

2249 Met watten gevoerd strijdbuis (*badjoe taja*) (2 stuks).

2250 Strijdbuis van rameh, van de Dajak uit de afdeeling Sintang.

*2251 Oorlogs-gewaad van hertenvel (*serahan*).

*2252 Dito van het vel van den wilden stier.

°2253 Lans (*geroek*).

°2254 Lans met aangebonden ijzeren punt (*lida pajou*).

°2255 Lans in gebruik bij de Dajak van Sawak (aan de grenzen van Mempawah en Lara). Temminck pl. 59, no. 18.

°2256 Lans (*koejouw*) (3 stuks).

°2257 Chinesche wapenen van de kongsi Lanfong (Mandhar) (8 stuks).

°2258 Lans van Sekadouw (*pendawa*) (2 stuks).

°2259 Bamboezen lans-steel.

§2260 Piek met goud- en zilver-beslag. Geschenk van den Vorst van Kotaringin aan de Regering (3 stuks).

Digitized by Google

°2261 Werp-spies (5 stuks).

°2262 Harpoen uit Lara.

°2263 Werpspies, aan het eene uiteinde voorzien van eene ijzeren punt, aan het ander van eene ijzeren boor (*tirok*).

°2264 Schild, afkomstig van het hoofd van den Batang-loepar-stam, Toemenggoeng Rongga, en door dezen vroeger op zijne sneltogten gebruikt: met eene menigte vlokken menschenhaar opgesierd.

°2265 Schild, zie bij no. 2255 (2 stuks, een met inscriptie (djimat) aan de binnenzijde).

°2266 Schild (*klau*). Cf. Temminck pl. 49 (3 stuks).

°2267 Koppen-sneller (*parang-kajan*) (7 stuks).

°2268 〃 van de Boven-Melawi.

°2269 〃 〃 〃 Dajak in de afdeeling Sintang, van Serawak (*parang latok* met een fleschje aan de schede) en van Sekajam (3 stuks).

°2270 Zwaard uit Sangouw (*parang lantik*) (3 stuks).

§2271 Zwaard, waarvan de greep met juweelen versierd. Geschenk van den Sultan van Pontianak aan de Regering (2 stuks).

2272 Zwaard van den Pangeran Laxamana, zoon van den stichter van het Pontianaksche rijk, Sulthan Abdoe'l Rachman.

°2273 Zwaard van de Dajak in de afdeeling Sintang.

°2274 Parang met het teeken der O. I. Compagnie, waarboven M. en waaronder 1770, afkomstig van een der hoofd-opstandelingen in het Sintangsche (1864—67), Kiai Martapoera, alias Sakaboedin.

°2275 Houwer (*parang*) met bijbehoorend scalpeermes, in gebruik bij de Dajak van Kajan (Oeloe-kapoeas).

°2276 Dito (*lansa*) in gebruik bij de Dajaks van Sawak (aan de grenzen van Mampawah en Lara) (2 stuks).

°2277 Houwer van Benkajan (2 stuks).

°2278 Korte houwer (*parang blajou*) (2 stuks).

°2279 Houwer van de Batang-loepar-Dajak.

°2280 Houwer (*parang kajan perampoean*), geheel glad.

°2281 Dito (*parang kajan laki-laki*), eenigszins uitgewerkt en versierd.

*2282 Dolkmes.

2283 Parang *njaboer*.

°2284 Blaaspijp met ijzeren lanspunt (*sipet*).

°2285 Blaaspijp (*soempitan*) (2 stuks).

Digitized by Google

*2286 Blaaspijltje (*damek*), vergiftigd met vocht uit den *ipoe*-boom, de stompe kant voorzien van een kurkje van *tossem*-hout (3 stuks).

2287 Koker voor pijlen (*nila*) (4 stuks).

*2288 Kruid-hoorntje, bij de Boegau-Dajak (Sintang) in gebruik, vervaardigd van den snavel of hoorn van een rhinoceros-vogel.

Vischvangst.

2289 Hengel. Pontianak (2 stuks).

Muzijk-instrument.

2290 Blaas-instument (*klidi*).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

2291 Badjoe ajat.

*2292 Talisman (*djimat*), bestaande uit een' koperen ring, een kaaimans-tand en een bamboezen kokertje (*soempoh*), met houtschraapsel gevuld.

†2293 Model van een Chineschen tempel.

°2294 Gestoelte van een Chineschen ziener of waarzegger, afkomstig uit de afdeeling Montrado. Deze stoel, door de Chinezen „draagzetel van messen" genoemd, heeft drie messen of zwaarden tot rug, drie tot zitting, drie tot voetbank en één aan weêrszijden tot leuning, alle met het scherp naar den zittende gekeerd; terwijl aan beide kanten ijzeren ringen bevestigd zijn, om draagstokken in te steken. De zieners, die, op deze stoelen gezeten, hunne voorspellingen doen, weten zich vooraf te brengen in een toestand van overprikkeling, gevolgd door verdooving, welke hen voor ligchamelijke pijn ongevoelig maakt. In dien toestand hunne openbaringen doende, worden zij beschouwd als gezanten der godheid en genieten goddelijke eer. Dit volksgebruik treft men voornamelijk, zoo niet uitsluitend, in het distrikt Lioek Toeng (provincie Canton) aan, van waar het meerendeel der Chinezen op Borneo's Westkust afkomstig is.

°2295 Met Chinesche karakters beschreven bord, genaamd *Kon-njiem njong Tsjiam-pan*, met zestig beschreven staafjes, genaamd *tsjiam*.

Dit bord wordt door de Chinezen gebezigd in de *Thopaihong's* tot het voorspellen van geluk of ongeluk, het slagen of niet slagen

Digitized by Google

in onderscheidene omstandigheden des levens. Zoo raadpleegt de landbouwer het over het slagen van zijn oogst, de mijnwerker over eene voordeelige goudligting, de speler over winst of verlies, enz. Onvoorwaardelijk geloof wordt echter aan deze orakeltaal niet geslagen, en het hoofddoel schijnt meer te zijn om het gemoed ten goede te stemmen. Een Chinees b. v., die sedert jaren met tegenspoed te kampen heeft gehad en eene duistere of onzekere toekomst te gemoet gaat, begeeft zich naar den *Thopaihong* en zoekt door raadpleging van de *Kon-njiem-njong* een blik in de toekomst te werpen. Is de uitkomst gunstig, dan geeft hem dit nieuwen moed; anders echter hecht hij aan de voorzegging minder of bijna in 't geheel geen waarde.

De raadpleging geschiedt aldus. Men begeeft zich naar de *Thopaihong* voor het beeld der vrouwelijke godheid *Kon-njiem-njong*, ontsteekt daar twee waskaarsen en een oneven getal offerstokjes, verbrandt eenig offerpapier en roept den zegen dezer godheid in. Daarbij geeft de belanghebbende zijn naam en wenschen te kennen, en trekt daarna uit den koker (no. 2297) een *tsjiam* of staafje, waarop een der 60 jaren van den cirkel der Chinesche tijdrekening geschreven is. Het aldus getrokken jaar zoekt men op het bord op en leest daaronder het antwoord op het gevraagde, geschreven in een zinnebeeldigen stijl.

°2296 Idem, *tsjiam-pan*, met twee been- en bolvormige stukjes hout, *tsjiem-kan* genaamd.

Dit bordt wordt door de Chinezen onder dezelfde omstandigheden gebezigd als de *Kon-njiem-njong Tsjiam-pan* (no. 2295).

De raadpleger werpt onder het offeren de twee stukjes hout tot drie malen in de hoogte, en let bij het nedervallen op, welke ligging de *tsjiem-kan* heeft aangenomen: b. v. van den eersten worp een der bolle zijden boven en een beneden; bij den tweeden beide bolle zijden beneden, en bij den derden beide bolle zijden boven. Deze uitkomsten vindt men op het bord terug, met het antwoord op het gevraagde zinnebeeldig voorgesteld.

*2297 Koker met stokjes voor de waarzegging, bedoeld bij 2295.

°2293 Breede kris, welke de Chinesche waarzegger bij het aanroepen der godheid soms in handen neemt en waarmede hij later, als de geest in hem gevaren is, op eene voor het publiek vrij gevaarlijke wijze in de rondte slaat.

*2299 Zilveren naald, waarmede de Chinesche waarzegger, als

Digitized by Google

de geest in hem is gevaren, zich in de ooren of wangen steekt zonder teekenen van pijn te geven.

*2300 Bol van klei met rotan omvlochten, waaruit ijzeren spijkerpunten steken. De Chinesche waarzegger slaat hiermede in zijne extase zich zelf.

*2301 Houten stempel met vier goden-namen (Nyên then thai ti, Nyông-nyông lau mu, Sen then fut tsz, en Thai pak kung-kung), waarvan de raadpleger van den Chineschen waarzegger een afdruk krijgt, welk papiertje hij, zoolang als noodig is, meestal klein zamengevouwen en in een katoenen lapje genaaid, bij zich draagt.

*2302 Drie djimat's, door eene Chinesche vrouw in Landak aan haren man ontnomen, die ze in een gordel om het ligchaam droeg. Het groote stuk wordt gezegd dienstig te zijn in allerlei gevallen; een van de kleinere bevat eene bezwering tegen het leven van bovenbedoelde vrouw.

Zie over no. 2298—2302 meer uitvoerig Notulen Bat. Gen. 25 April 1871, bladz. 59 vlg.

*2303 Djimat, afkomstig van een Dajak in het boven-stroomgebied der Sambas-rivier. Wordt in een bamboe koker op reizen of sneltochten medegenomen en niet zelden met *f* 25. — betaald (2 stuks).

Vlaggen.

2304	Sultan.		
2305	Pangeran Adipatih of Pangeran Ratoe (troons-opvolger).		
2306	Radja toea.		
2307	Pangeran	Bandahara.	
2308	〃	Toemenggoeng.	
2309	〃	Pakoe Negara.	
2310	〃	Laksamana.	
2311	〃	Koesoema Negara.	Sambas
2312	〃	Koesoema di Laga.	
2313	〃	Soera di Laga.	
2314	〃	Tjakra Negara.	
2315	〃	Koesoema Djaja.	
2316	〃	Djaja Koesoema.	
2317	〃	Perboe Negara.	
2318	〃	Moedah.	

Digitized by Google

2319 Kiai Bradja Wangsa.
2320 " Nala Prana.
2321 " Kerta Joeda.
2322 " Awang Sipati.
2323 Maharadja Imam.
2324 Imam Maharadja.
2325 " Moeda.
2326 Orang kaja Lelamah Koeta.
2327 " " Sitia Moeda.
2328 " " Laksana.
2329 Ki Mas Laksana.
2330 " Toemenggoeng.

Sambas.

2331 Besturende radja's (8 stuks).
2332 Opvolgers in het bestuur (2 stuks).
2333 Mangkoe-boemi's (2 stuks).
2334 Voorname Mantri's en leden der familie van den Radja, die van den bloede zijn (10 stuks).
2335 Mantri's en leden der familie van den Radja van minder aanzien (6 stuks).
2336 Hoofden der negorij-bevolking (12 stuks).
2337 Geestelijken (3 stuks).
2338 Panglima's (voorvechters) (3 stuks).

Sintang.

VARIA.

2339 Scherven van de bij de Dajak zoo gezochte *tempajan's* (*tadjau*), als *blanga*, *bangoei*, enz. (Zie Borneo's Wester-afdeeling, door P. J. Veth, II, pag. 263 en vlg.; en C. Kater, in Tijdschrift Bat. Gen. XII, 438. Zie ook hiervoren no. 2211) (3 stuks).

2340 Steenen hamer, in gebruik bij de Dajak in de goudmijnen (2 stuks).

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING.

Kleeding.

a. Voor mannen:

°2341 Hoofdeksel van lontar en rotan (*tanggoeë*). Cf. Temminck, pl. 57, no. 2 (7 stuks).

°2342 Hoofddeksel (*toedoeng*), vervaardigd nabij Bandjermasin van de jonge bladen van de bankoeang-palm (2 stuks).

2343 Gevederde hoed van bamboe (*sampoelan* of *boeloe roewei*), zoowel bij feesten als in den krijg in gebruik (2 stuks). Cf. Temminck, pl. 57, no. 4.

2344 Gevederde hoed van rotan, met hertenvel bekleed (*sampoelan*).

2345 Pet } vervaardigd nabij Bandjermasin.
2346 Muts (*kopiah*) }

2347 Band (*roentai*), dien de aanvoerder eener bende koppensnellers zich om het hoofd bindt, als hij met buitgemaakte koppen naar zijne kampong terugkeert (Sampit).

*2348 Hals-sieraad (*loewèng*) voor mannen en vrouwen (Koetei, Longwei Dajak).

*2349 Halsband (*hampatoeng*) van aaneengebonden stukjes hout, waarin menschelijke aangezichten gesneden zijn. De aanvoerder eener bende koppensnellers hangt die om den hals, wanneer hij is aangekomen in de vijandelijke streeken. Aan dien band wordt het vermogen toegeschreven de slagtoffers binnen het bereik hunner vijanden te brengen (Sampit).

*2350 Armband (*ringka antang*) van fijn gespleten, met drakenbloed geverwde rotan, die de aanvoerder eener bende koppensnellers om de regter pols draagt, wanneer de bende is aangekomen in de streek, waar zij voornemens is koppen te snellen (Sampit).

*2351 Blikken versiersel (*pahangan bediri*), door de Bandjarezen bij het *majong*-spel aan de vingers gedragen, en door sommige Dajaksche stammen als hoofdsieraad (4 stuks).

2352 Buikband van agel.

2353 Badjoe (*bing sèkei*) voor mannen en vrouwen (Koetei Longwei-Dajak) (2 stuks).

2354 Kain pandjang. Bandjermasin (2 stuks).

2355 Badjoe van boombast (8 exemplaren).

b. Voor vrouwen:

°2356 Toedoeng van buitengewone grootte (*tanjoor*), vervaardigd van nipa-bladen (Bandjermasin).

°2357 Idem, kleiner, met kauri's versierd (2 stuks).

*2358 Houten haarspeld met afhangende kwastjes: versiersel bij feestelijke gelegenheden (2 stuks).

*2359 Kammen: de wijde heeten *sarak*, de naauwe *soendoer* (4 stuks).

Digitized by Google

*2360 Houten oorringen, sommige met gouden plaatjes belegd (*soewang*). Temminck, pl. 57, no. 7 en 8 (11 stuks).

*2361 Houten oorhanger.

*2362 Een paar antieke oorversierselen van goud en spiesglas, in het Bandjersche bekend onder den naam van *sowang bapang*: zelden meer aangetroffen. Temminck, pl. 5, no. 10.

*2363 Oorschijf (*pĕngai*) voor jonge vrouwen (Koetei, Longwei Dajak). Bock, pl. 19, no. 5. (2 stuks).

*2364 Koralen halsband (*koenkong marit*) (3 stuks).

2365 Koperen armbanden van vrouwen en kinderen (*lantjong trikan*). Temminck, pl. 57, no. 14.

*2366 Zilveren en koperen armbanden (6 stuks).

2367 Armband (*gĕsoen*) Koetei, Longwei-Dajak (2 stellen).

*2368 Hoofd- en borstsieraden van uitgeslagen zilver, door de Bandjarsche vrouwen gedragen (3 stuks).

2369 Kleed van boomschors (*kain kapoea toelis*).

2370 Geweven kleed (*timpoeng*) (3 stuks).

2371 Lijnwaad, geweven in de kampong Pabaoengan, district Margasari, uit de fijne draden der jonge loten van den *sago*-palm. (3 stuks).

2372 Stuk lijnwaad, in de noordelijke streken van het gebied der Kapoeas- en Kahajan-rivieren door Dajaksche vrouwen uit de schors van jonge bamboe geweven en aldaar algemeen gedragen.

2373 Kleedje (*tahas*), waarvan de stof, djajaw geheeten, vervaardigd is op het weefgetouw, vermeld onder no. 2405 en van gelijksoortig garen (Koetei, Longwei-Dajak). — Het behoort niet hooger te reiken, dan bij Bock, pl. 16 is aangegeven (3 stuks).

2374 Badjoe (*sĕpei*). Als voren.

2375 Idem (*bing*) met mouwvest. Als voren.

HUISRAAD.

*2376 Sigaren-koker van de schors van jonge bamboe: Dajaksch maaksel.

*2377 Idem van rotan, vervaardigd nabij de hoofdplaats Bandjarmasin (2 stuks).

*2378 *Sirih*-doos.

°2379 Deksel voor eetwaren (*toedoeng sadji*), vervaardigd nabij Bandjermasin van de jonge bladen van den *bankoeang*-palm (3 stuks).

Digitized by Google

°2380 Deksel voor eetwaren van pandan, met schelpen, kralen en spiesglas versierd (Sampit). Temminck, pl 56, no. 11 (2 stuks).

°2381 Idem.

°2382 „ van *lontar* (2 stuks).

2383 Korf van rotan om aardewerk in te bewaren (*rantan*).

2384 Doos (*kendaga*) van bamboe vlechtwerk met banden van pandan en rotan (Sampit). Temminck, pl. 58, no. 4 (3 stuks).

2385 Mand van rotan (*randjong*) (4 stuks).

2386 Gevlochten ransel voor het bergen van kleedingstukken (*botto*) (2 stuks).

2387 Bamboezen reismand van vrouwen (*apis*).

2388 Reismandje van rotan, met schelpen belegd (*randjong boeri sahoreh*). (Boven-Barito, Teweh).

2389 Reismand van rotan (*rambat*) (3 stuks). Temminck pl. 51.

2390 Groote reismand (*tenkalang*).

2391 Draagmand (*klang*), welke met de vlakke zijde tegen den rug wordt gedragen (Koetei, Longwei-Dajak).

2392 Idem (*lĕbit*). Als voren. Bock, pl. 15 en 26*b*.

2393 „ (*njon*). Als voren. Bock, pl. 26*a*.

2394 Reis-koffertje van rotan (*kapek*).

2395 Zitmatjes van hertenvel (*tapée*) en van rotan (*amak*) (4 stuks).

†2396 Mat van bamboe (*tikar bamban*).

2397 Mat van lontar bladeren (*biroe kadjang*); wordt, zoowel op reis gebruikt om op te liggen (zie Bock, pl. 15), als te huis als regenscherm (Koetei, Longwei-Dajak).

2398 Wandelstok met knop van buffelhoorn, gemaakt nabij Bandjermasin.

2399 Idem met knop van *kamoening*-hout, als voren.

2400 Mes voor huisselijk gebruik (*langgè*).

2401 Mes (*pet*) van de Longwei-Dajak (Koetei). Bock, pl. 18, no. 2.

2402 Hoornen lepel.

2403 Potlepel (*lis*), vervaardigd van de laboe-soort, hing tĕlok (Koetei, Longwei-Dajak). Bock, pl. 19, no. 11.

2404 Etens-nap (*doelang*), ook als drink-nap en water-schepper in gebruik. Als voren. Bock, pl. 19, no. 7 en 7*a*.

Digitized by Google

2405 Weef-getouw (*kakas tĕnoen*). Het scherings-garen, vervaardigd uit den bast-vezel eener lianen-voort (*akar raoep*), is op het raam uitgespannen om op de niet omwoelde plaatsen vooraf geverwd te worden (Koetei, Longwei-Dajak).

2406 Flambouw (*poeïo*), gevuld met eene hars-soort (*pedow*). Als voren (3 stuks).

*2407 Hoofd-krabbertje (*sarak*), uit been (soms ook uit bamboe) gesneden. Een Dajak, die met zijne handen een versch gesnelden kop heeft aangeraakt, vóórdat de daarvoor te geven feesten zijn afgeloopen, mag met zijne nagels zijn hoofd niet aanraken, zoolang die kop niet op de definitieve bewaarplaats is opgehangen Volgens zijne meening zoude hij daardoor bewerken spoedig zelf gesneld te worden (Sampit).

†2408 Tent van *nipa*(*ipah*)-bladeren (*kadjang*) (2 stuks).

2409 Regenscherm van *nipa*-bladeren (4 stuks).

MODELLEN VAN HUIZEN.

†2410 Woning op palen.

†2411 Bede-huis (*langgar*) op palen.

†2412 Wachthuis (*gardoe*).

NIJVERHEID.

GOUDWASSCHERIJ.

*2413 Bakje om stofgoud te wasschen (*tampoeroeng titik*). Temminck, pl. 56, no, 9*a* en 9*b*.

SMEDERIJ.

2414 Gesmeed ijzer.

SAGOE-BEREIDING.

2415 Pers, behoorende bij de *sagoe*-bereiding (*panton sagoe*) (2 stuks).

SCHEEPVAART.

†2416 Pagaai (*bissé*) (4 stuks). Temminck pl. 56, no. 13.

†2417 Idem (*pengandjong oedan*). Temminck pl. 56, no 12 (2 stuks).

Digitized by Google

†2418 *Praauw* van Panembahan Sultan Anom.
†2419 〃 〃 Sultan Tamdjid Illah.
†2420 〃 〃 Pangeran Hidajat Oellah.
†2421 〃 〃 Ratoe Kemala Sari.
†2422 〃 〃 Pangeran Hidajat Oellah, genaamd *Gambir sawit.*
†2423 *Pentjalang* van Sultan Adam.
†2424 *Praauw Sri Bandjar* van Pangeran Mangkoe Toewa.
†2425 *Praauw* van Pangeran Koesoema Negara.
†2426 *Praauw* van Pangeran Sjerif Hoesin.
†2427 *Djoekong* van Pangeran Sjerif Ali.

(Modellen van staatsië-praauwen uit den laatsten tijd van het Bandjermasinsche Sultanaat.)

†2428 Model van een laadpraauw (*prahoe negara*).
†24`9 Model van de *loemboeng-djoekong* van Toemenggoeng Soeropati.
†2430 Do. van een *djoekong.*
†2431 Model eener *praauw*, gebruikt wordende door Mantri's.

WAPENEN, KRIJGS-COSTUUM.

2432 Oorlogshoed van Koetei.
24:3 Idem van rotan-*kapoh.*
2434 Strijd-muts (*laboeng*). Behoort bij no. 2441 (Koetei, Longwei-Dajak).
2435 Strijd-vest (*bing kèsoen*), beschutting tegen blaasroerpijltjes. Als voren.
2436 Karoengkoeng ter beschutting van borst en rug tegen vergiftigde pijltjes (Sampit).
2437 Idem, idem van het geheele bovenlijf.

De stof, waaruit no. 2436 en 2437 bestaat, wordt door Dajaksche vrouwen geweven uit de vezels der jonge bladeren van eene hooge palmsoort (*nangen*), welke eenige overeenkomst heeft met de arenpalm (Sampit).

2438 Borst- en rug-lap, met geslepen schelpen versierd (*badjoe soelau*): behoort tot het krijgsgewaad. Temminck pl. 49.
2439 Katoenen strijdbuis, met watten opgevuld (*badjoe kapok*) (2 stuks).
2440 Idem van touw. Zie Temminck pl. 56, no. 3 (2 stuks).
2441 Panter-vel (*les klih*). Koetei, Longwei-Dajak (2 stuks). Bock, pl. 28.

Digitized by Google

2442 Vest met mouwen (*ken pei*), uitsluitend gedragen onder no. 2441. Als voren (2 stuks).

2443 Oorlogs-gordel, behangen met wilde-varkens-tanden: dient als talisman (?) (*penjang*).

§2444 Lans van *Kotaringin*: geschenk van den Vorst van dit rijkje aan het Gouvernement (4 stuks).

°2445 Lans (*roga*).

°2446 Gewone Maleische lans. Temminck pl. 59, no. 17. (3 stuks).

°2447 Blaas-pijp met lanspunt en fraai zilveren beslag; het onder-einde van den steel bekleed met gele ringetjes van schildpad (*baning*), waarom het wapen heet *sipet habaning*.

°2448 Blaas-roer van Kotaringin. Deze soort wordt dikwerf bij wege van hulde-betoon door minderen aan hunne meerderen aangeboden.

°2449 Blaas-pijp (*sipet habaning*). Temminck, pl. 49 (10 stuks).

°2450 Blaas-roer (*pèot*). Het lans-mes heet *woekian*. Koetei, Longwei-Dajak.

°2451 Schild (*talabang*) (5 stuks).

°2452 Dito, beschilderd met eene menschelijke figuur: dient ook bij krijgs-dansen. Temminck, pl. 51.

°2453 Schild van Koetei (2 stuks).

°2454 Schild (*toep*). Koetei, Longwei-Dajak.

°2455 Houwer (*mandau*): de zoogenaamde koppensneller (3 stuks).

°2456 Mandau van Berou. Temminck, pl. 59, no. 8.

2457 Idem van Koetei.

2458 Mandau (*koeh*). Koetei, Longwei-Dajak. Bock, pl. 18, no 1 en 3 (2 stuks).

2459 Mandau-versierselen (*sègap*) aan den buikband.

2460 Idem (*tèpèngah*) aan de scheede.

°2461 Harts-vanger (*dohong*, bij de Bandjarezen *parang sankoh*). Temminck, pl. 59, no. 6.

°2462 Turksche sabel (*cimeterre*), te Negara gemaakt.

°2463 Maleische sabel met fraai bewerkt ivoren gevest: als voren.

2464 Maleische sabel (*senankas*).

*2465 Maleisch dolkmes (*sekèn*), met het handvat uit één stuk ijzer gemaakt.

Digitized by Google

*2466 Dolkmes (*sadop*), afkomstig van de Beadjoe-Dajak (5 stuks). Temminck pl. 59, no. 10.

2467 Bamboe pijlkoker (*telep*, Mal. *tambilahang*). Temminck, pl. 59, no. 11 en 12 (8 stuks).

2468 Pijl-koker (*gwang pih*). Koetei, Longwei-Dajak. Bock, pl. 18, no. 5.

*2469 Ronde kalebas (*baloh asip*), dienende o. a. om pijltjes bij de hand te hebben (2 stuks). De fraaije is van Koetei.

2470 Patroon-tasschen van Dajaks en Maleijers (*kornak*) (2 stuks).

2471 Een koppel pistolen met getrokken loop en laadstok, vervaardigd te Nagara in de afdeeling Amoentai, waar voortreffelijke wapen-smederijen gevonden worden.

°2472 Buks met getrokken loop, laadstok en patroontasch: herkomst als voren.

2473 Buks-loop met zilver ingelegd, afkomstig uit het Amoentaische.

*2474 Bamboezen kokertje met *randjoe's*.

Onderscheidings-teekenen.

°2475 Lans (Daj. *rawajang*, Bandj. Mal. *kandang awang*), in den regel bij de Dajaksche hoofden aangetroffen als teeken van waardigheid. Temminck pl. 59, no. 16.

2476 Sabel van bijzonder model (*plewang*): wordt vorstelijke personen nagedragen (2 stuks).

°2477 Stok, waarvan gedroogde bladeren afhangen: wordt den aanzienlijken als eerbewijs boven het hoofd gedragen; dient ook bij feestelijke gelegenheden tot huldebetoon aan gesnelde koppen.

Muzijk-instrumenten.

*2478 Fluit van bamboe (*soeling*) (3 stuks).

*2479 Blaas-instrument, bestaande uit een kalebas, waaraan bamboezen pijpjes gehecht zijn. Temminck pl. 57, no. 22.

2480 Handtrom (*kasambongan*) van de blian's (4 stuks). Temminck pl. 57, no. 21.

2481 Guitaar met 2 snaren (*grodé*).

2482 Chinesche klarinet. Temminck, pl. 57, no 23.

Digitized by Google

Spellen.

2483 Houten m a s k e r bij het dansen. Koetei (10 stuks).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

°2484 Houten b e e l d e n (*hampatong*). Zonder bepaaldelijk afgods beelden te zijn, staan zij toch met de godsdienstige denkbeelden van de Dajak en met hunne tooverijen in naauw verband. Zij dienen o. a. als talismans, zoen-offers, enz. (5 stuks).

°2485 I d e m van de soort *hampatong tadjahan.* Zie A. Hardeland, Dajaksch woordenboek, s. v. *tadjah*: „den vogel *antang* over „de toekomst raadplegen. Als de *antang* geluk voorspeld heeft, „zuivert men eene kleine plek van gras en onkruid, en plaatst dáár „zeven houten poppen, wier *gala* — zielen — de slaven van den *an-„tang* worden. Zoodanige plek heet *tadjahan.*"

°2486 Groot *h a m p a t o n g*-b e e l d met uitstekende tong en slagtanden, afkomstig uit de boven-Kapoeas, afgebeeld in Schwaner's Borneo, II, blz. 150. Zie ook Temminck pl. 52.

2487 M a s k e r (*teboeka*) en s c h i l d, somtijds gedragen op de blian-feesten door de ontuchtige toovenaars, bekend onder den naam van *Basir's*, die bij den dans voorgaan. Het masker nagenoeg als bij Temminck pl. 57, no. 6.

*2488 Houten b e e l d j e, zittend, dienende tot talisman (*penjang*).

*2489 Houten b e e l d j e (*hampatong binji*), hetwelk in de korven met zaadpadi wordt gezet, opdat de ziel, volgens de Dajak in elken rijstkorrel aanwezig, niet verdwijne en de padi daardoor onvruchtbaar worde (2 stuks) (*).

*2490 T a l i s m a n (*penjang*), algemeen in gebruik bij gevaarlijke ondernemingen. Dit voorwerp wordt om den hals gedragen en bij moordzuchtige voornemens met varkens-bloed bestreken (Sampit).

Rijks-sieraden van het voormalige Sultanaat Bandjermasin (†).

2491 D e t r o o n: een met goud beslagen gestoelte; het ruggestuk geheel van goud.

(*) Ook de christen-bevolking te Babauw (Timor) gelooft aan eene ziel in de padi.

(†) Aanwezig in de goud-kamer.

Digitized by Google

2492 *Pajoeng* van geel laken (*oeboer-oeboer*). Aanwezig in de groote zaal.

2493 De gouden *pajoeng.*

2494 De piek *Maroeta.*

2495 De 〃 *Penoetoes.*

2496 De 〃 *Sangkoeh tjonggoh*, afkomstig van *Mangkoe Boemi* (2 stuks).

2497 De 〃 *Kala sangara.*

2498 De 〃 *Bakima.*

2499 De 〃 *Singaningalas.*

2500 Piek met zilveren beslag: werd den Sultan vooruitgedragen, als hij naar de moskee ging.

2501 Staatsie-piek van de Sultans-praauw (9 stuks).

2502 Piek, met gouden ringen en edelgesteenten omzet.

2503 De piek *Sasa.*

2504 De lans *Binkis.*

2505 De blaaspijp *Matjan.*

2506 De 〃 *Sankoe kalentaka.*

2507 De lanspunt *Kali blah*, en

2508 De kris *Sinkir.* Deze twee wapenen heeft Demang Leman, een der voornaamste aanvoerders van de Bandjersche opstandelingen, van het begin van den strijd (1859) tot zijne gevangenneming, alzoo ruim vier jaar lang, ter verhooging van zijn prestige om 't lijf gedragen. De gedroste kettinggangers, die zich eindelijk van hem meester maakten, durfden dit niet te doen, dan na hem 's nachts, terwijl hij sliep, deze kris en lanspunt, waaraan hij in 't oog der bevolking eene bovennatuurlijke kracht ontleende, ontnomen te hebben. Omtrent de herkomst dezer wapenen zie men de volksoverleveringen, beschreven in Deel XIV van 's Genootschaps Tijdschrift.

2509 De kris *Saweloe*

2510 De 〃 *Aliawang.*

2511 De 〃 *Aloe awak Pakoe Negara.*

2512 De 〃 *Kaboe gagang*, zonder scheede en gevest, welke aan Hidajat toebehooren.

2513 Kris met het nagemaakte gevest van de kris *Naga salira Landean.*

2514 De kris *Baroe sembah*, aldus geheeten, wijl de Bandjerezen eerst dan iemand als vorst erkenden, als hij in 't bezit was van deze kris

Digitized by Google

2515 De kris *Soembadra.*

2516 De golok *Ratak sariboe.*

2517 De kris *Daloewang basa.*

2518 De 〃 *Mésa girang.*

2519 Kris met koperen scheede, met zilver gemonteerd en met een hoornen gevest, afkomstig van Bali.

2520 Balinesche kris zonder gevest.

2521 IJzeren zwaard met Arabische inscriptie (*pedang kamkam*).

2522 Zwaard (*tjongkrang pendahan*).

2523 Zwaard.

2524 Het zwaard *Si Poedjong*, vroeger in gebruik van Pangeran Nasaroedin.

2525 Zwaard met houten gevest en met koper beslagen scheede.

2526 Sabel met koperen scheede (2 stuks).

2527 Kris (*patong*), afkomstig van *Modjopahit.*

2528 Dolkmes met heft van spinsbek.

2529 Zwaard, twee kris- en drie sabel-scheeden.

2530 Houten scheede van het dolkmes van Hadji Batoe.

2531 Metalen bijltje.

2532 Koperen maliën-kolder (*badjoe ranté*) (2 stuks).

2533 Gouden schild (2 stuks).

2534 Het schild, genaamd *tlabang*. Cf. Raffles I, 296 no. 3.

2535 Zilveren schild met vergulden rand (2 stuks).

2536 Koperen schild met zilveren randwerk en inscripties uit den koran, in zilver geïncrusteerd.

2537 Wit ijzeren schild (22 stuks).

3538 Kanon, buitengemeen fraai en smaakvol geornamenteerd, met bijbehoorend affuit; blijkens Latijnsch opschrift gegoten in 1676 door Joh. Burgerhuijs (2 stuks). (Aanwezig in de vestibule).

Deze kanonnen werden gerangschikt onder de voornaamste rijksinsigniën, droegen den naam van *Sri Bandjar* en stonden vóór den kraton te Martapoera. Het op dit geschut prijkende wapen met „Hon-„ni soit qui mal y pense" tot devies is dat van Prins Willem III, die, in 1653 door zijn oom Karel II van Engeland tot ridder der Kouseband-orde geslagen, het regt had het devies dier orde bij zijn wapen te voeren.

2539 Bronzen geschut met jaartal in Jav. cijfers (1648) en

Digitized by Google

randschrift in Arabische karakters. luidende *Soetan Soeleman Saidoelah* (2 stuks). [Aanwezig in de groote zaal].

2540 Kleine, bronzen draaibas (2 stuks). (Idem, idem).

2541 Pracht-kanonnetje, volgens randschrift gegoten door Adriaan van Ommen in 1696 (2 stuks).

2542 Dito, draakvormig en zonder randschrift (2 stuks).

2543 Koperen lilla.

2544 Lilla met draken-kop aan de monding (2 stuks). [Aanwezig in de vestibule].

2545 Gouden schenkblad (*talam batis tiga*).

2546 Dito, iets kleiner (*apor mas*).

2547 Groote, metalen kom.

2548 Metalen kom (*abon*).

2549 Zilveren kom (*setanggan perak*).

2550 " gendi (*gorgelet*).

2551 Koperen Chinesche spiegel (*tjermin*), met bijbehoorend koperen mes (*piso tjoekoer*), volgens overlevering afkomstig van Poetri Djoendjoeng Boei.

2552 Chineesch olij-potje (*tjoepoe*) met 8 Chinesche munten, afkomstig van Poetri Djoendjoeng Boeï.

2553 Borst-sieraad (*samban*).

2554 Heup-sieraad (*soenkoel*, *bakokong*).

2555 " (*panggapit bakokong*) (2 stuks).

2556 Staart-sieraad (*panggapit boentoet*) (2 stuks).

2557 Zilveren hoefband (4 stuks).

} Versierselen van het staatsie-paard.

2558 Houten waaijer (*kipas banai*).

2559 Zilveren doos in den vorm van een mythischen vogel (*Merak pérak* en *Ardawalika*) (2 stuks).

2560 Bamboe koker, met zilver bekleed (*boemboeng*) (2 stuks).

2561 Metalen bak met amfioen-pijp (*lantjang paoedoedan*).

2562 Zilveren bak.

2563 Zilveren pijp met koperen tabaks-doos.

2564 Zilveren *sirih*-doos, in den vorm van een vogel.

2565 Zilveren kistje (*peti kendaga*).

2566 Koperen ketting.

2567 Metalen kom met de teekenen van den Hindoeschen dierenriem en het jaartal 1260.

2568 Metalen dandang.

Digitized by Google

2569 Bronzen kwispedoor.

2570 Diamanten oorknop (2 stuks).

2571 Weegschaal met fraai bewerkte, koperen kettingen, waarop de belastingen werden afgewogen, die de bevolking in natura moest opbrengen (Aanwezig in de loods) (*).

2572 Gamelan, bestaande uit drie stellen, waarvan één bekend was onder den naam van *Ganda poerwangi* en één onder dien van *Si Panglipoer* [Aanwezig in de groote zaal].

2573 Groote houten stelling voor de *wajang-koelit*-vertooningen [Aanwezig in de groote zaal].

2574 IJzerhouten balk uit de troonzaal te Martapoera, met inscriptie in groote, vergulde, Javaansche letters, ontleend aan het verhaal van Moehamad en Ahmad (3 stuks). [Aanwezig in de loods].

2575 Idem zonder inscriptie, maar met uitgesneden bloemwerk (2 stuks). [Aanwezig in de groote zaal].

2576 Houten draken-kop (*kapala naga*): versiering van den voorsteven eener vorstelijke praauw: werden door de Vorsten van Bandjermasin steeds in hooge eere gehouden, als gedenkstukken van de komst van Pangeran Soerjanata van Modjopahit, die als de grondlegger van het rijk beschouwd werd. Zie Notulen Bat. Genootschap IV, 147 en vlg. (3 stuks) [Aanwezig in de groote zaal].

2577 Houten vleugel, welke ter weder zijden van de koppen (no. 2576) aan de praauw werden bevestigd (3 stuks). (Als voren).

Vlaggen.

2578 Sultan van Kotaringin.

2579 Idem, idem.

2580 Idem bij feestelijke gelegenheden.

2581 Idem voor dagelijksch gebruik.

2582	Mantri, no. 1.	Kotaringin.
2583	〃 no. 2.	
2584	〃 no. 3.	

(*) Te Bantam behoorde tot de ceremoniën bij gelegenheid van de troonsbestijging van een nieuwen Sultan het wegen van dien Sultan op eene speciale weegschaal. Welligt heeft deze schaal ook voor zoodanig doeleinde gediend.

Digitized by Google

2585 Mantri, no. 4.
2586 Sjahbandar. } Kotaringin.
2587 Orang negri.
2588 Vlag van Sampit (2 stuks).
2589 Sultan van Koetei.
2590 Sultan van Goenoeng-taboer.
2591 Kapitan Kahar van Goenoeng-taboer. Zie Notulen Bat. Gen. 1882, bl. 34.

ONAFHANKELIJK GEDEELTE VAN BORNEO.

SERAWAK.

°2592 Werp-spies (*pakehoe*) (6 stuks).
°2593 Gewone Maleische lans.
°2594 Draaibas (*rantaka ketjoebong*) (2 stuks).

BROENAI.

°2595 Beschilderde plank (*ampilan*), door de Broenaische zeeroovers, ter bescherming der roeijers tegen pijlen, kogels enz., op den boeg hunner praauwen geplaatst.
°2596 Lans (3 stuks).
°2597 Bogen met zes ijzeren pijlen; strijdtuig van de Dajak van Broenai en Saribas.
°2598 Houwer.

SARIBAS

°2599 Piek, met gedreven zilver gemonteerd (2 stuks).
°2600 Houwer (*klewang*) (2 stuks).

N. O. KUST.

°2601 Schild (*alawang*) van de zeeroovers van Borneo's Noord-Oostpunt (Tandjong Oensang).
°2602 Schilden, afkomstig van Celebes en Halmaheira, doch bij de zeeroovers van Noord-Borneo veelvuldig in gebruik (6 stuks).
°2603 Lans met zilveren beslag en gevlamde spits (*toembak lok*), den Vorsten als rijks-insigne nagedragen (2 stuks).
°2604 Schild (*talawang*).

Digitized by Google

CELEBES EN OMLIGGENDE EILANDEN.

ZUID-CELEBES.

Kleeding.

a. Van mannen:

*2605 Gevlochten mutsje (*songko tjilo tjilo*): Makassaarsche dragt (2 stuks).

*2606 Hoofddeksel van Oeratalla (*songko*), in de Boeginesche landen in gebruik bij priesters van goede afkomst. Vervaardigd van de aren uit den tak van de talla-bladeren.

*2607 Feestelijk hoofd-tooisel (*songko poetè*), alleen door aanzienlijken gedragen en steeds te gelijk met no. 2610. Matthes, pl, 14, no. 26.

°2608 Hoofddeksel uit de Toratea-landen.

°2609 Bamboe pet, zooals de drijvers van vrachtbeesten gewoonlijk dragen. Matthes pl. 14, no. 29.

2610 Feestelijk kleed (*gadoe*), alleen door aanzienlijken gedragen, te gelijk met no. 2607 en 2614. Men gebruikt dit kleed als een sarong om den middel, terwijl de mouwen als een buikband worden vastgemaakt. Matthes pl. 14, no. 11.

*2611 Koperen zegel-ring (*tjitjing lengoe-lengoe*).

*2612 Koperen en ijzeren ring (*tjitjing kaloe-kaloe*) (2 stuks).

2613 Korte broek van wit katoen (*saloewara pontjo*), algemeen bij aanzienlijken en gegoeden, zoowel mannen als vrouwen, in gebruik.

2614 Korte zijden broek (*saloewara barotji*), als voren. Matthes, pl. 14, no 12.

b. Van vrouwen:

°2615 Hoofddeksel uit de Toratea-landen.

2616 Baadje voor jonge, ongehuwde vrouwen (*wadjoe rawang*). Oudere of getrouwde vrouwen dragen hetzelfde baadje, maar minder doorschijnend.

*2617 Zilveren oorknop voor aanzienlijke, ongehuwde vrouwen en meisjes (*soebeng*). Wordt meestal van goud gemaakt (2 stuks).

Digitized by Google

*2618 Idem voor ongehuwde meisjes van minderen stand (*bang-kara*) (2 stuks).

*2619 Idem voor getrouwde vrouwen (*tjengke-tjengke*). Wordt meestal van goud vervaardigd (2 stuks).

b. Van kinderen:

*2620 Schaamdeksel van kleine meisjes (*djempang*).

HUISRAAD.

1621 Drinkpotjes en een bakje voor het branden van *doepa*, gevonden in de woning der Vorstin van Boni bij de inneming der hoofdplaats in 1859 (4 stuks).

2622 Mandje van vlechtwerk (*bakoe bodo*).

2623 〃 〃 〃 met 3 lagen (*rantang*).

*2624 Bakje van gebakken steen voor het branden van wierook.

2625 Krom mes (*koedjang*).

*2626 Buidel (*pao-pao*), gedragen voor den buik, ter bewaring van geld, sirih, enz. (2 stuks), waarbij:

- *a* band (*tapirèng*) voor de pao-pao.
- *b* zilveren tabaksdoosje (*soelèpa*).
- *c* sirih-doosjes (*lopa-lopa*) van talla-bladeren.
- *d* gambir-doosje (*loa-loa ondrong gambere*) van talla-bladeren.
- *e* pinang-mesje (*kawali tjobo*).
- *f* slot (*padjampè*) van de pao-pao.
- *g* zilveren sieraad (*djaping-djaping*) voor *a*.

*2627 Hoornen reukdoosje (*pamoneang*). Wordt door vrouwen aan een zakdoek over de schouders gedragen.

2628 Waaijer van talla-bladeren, speciaal in gebruik bij huwbare meisjes in het regentschap Bangkala, afd. Zuider-districten.

2629 Idem (*simpa-simpa*), alleen in gebruik bij feesten van regenten en aanzienlijke personen. Als voren (3 stuks).

NIJVERHEID.

2630 Houten bak voor het wasschen van stofgoud.

Digitized by Google

WAPENEN, KRIJGS-COSTUUM.

°2631 Lans met ijzeren, naaldvormige punt (*pamoeloe*).

°2632 Werp-spies met koperen, naaldvormige punt; de steel met hertenhaar bezet (*pamoeloe*) (3 stuks).

°2633 Lans (*poke*) (3 stuks, waarvan één tevens blaasroer).

°2634 〃 met zilveren beslag (*poke sankoeng*).

°2635 〃 *poke banrangan* geheeten naar den bos lange veeren of wel geverfd bokken- of paarden-haar, die bij wege van sieraad onder aan den steel bevestigd is. Zulke lansen worden omgekeerd voor den Vorst uitgedragen. Cf. Temminck pl. 59 no. 15 en Matthes, pl. 8, no. 2 (6 stuks).

°2636 Lans: de steel voor een deel met rotan bekleed, vermoedelijk van Dajakschen oorsprong.

°2637 Lans met weerhaak (*kangdjai*) (2 stuks).

°2638 〃 het ondereind van den steel geheel van ijzer.

°2639 〃 geheel van *pinang*-hout (*poesoe-poesoe*).

°2640 〃 van Boni met fraai zilveren beslag.

°2641 Houten schild, met de trekken van een *Raksasa* beschilderd (*lengoe laboe*).

°2641*a* Rond schild van rotan (*lengoe bodong*). Cf Matthes, pl. 7, no. 22 (2 stuks).

°2642 *Klewang*, vermoedelijk uit Loewoe.

2643 Boeginesche kris.

2644 Kris met 9 bogten (*soera*). Matthes pl. 7, no. 10 (2 stuks).

2645 〃 〃 13 〃 (*paroeng*).

2646 〃 〃 7 〃 (*lalaoe*). Matthes pl. 7, no. 7 (2 stuks).

2647 Regte kris (*selé sapoekala*) met scheede (*banowa*).

2648 Lemmet eener kris met 9 bogten (*soera*).

*2649 Mes (*kawali*) (2 stuks). Matthes pl. 7, no. 19.

°2650 IJzeren maliën-kolder (*badjoe rante*), in 1859 op de Boniërs buit gemaakt (3 stuks). Matthes pl. 7. no. 25.

2651 Bamboezen, met koper beslagen buis, door de Boniërs gebruikt tot het laden van geweren.

2652 Knuppel, wapen van de policie-oppassers in Zuid-Celebes, die vroeger te veel gebruik maakten van hun tweede wapen, zijnde een sabel.

Digitized by Google

Jagt.

°2653 Strik (lasso) voor de jagt op herten (*boelo tado*) met zweep (*babala*) en toom. Matthes pl. 8, no. 3 (4 stuks).

*2654 IJzeren punt met weerhaken om krokodillen te vangen (?) (4 stuks).

Vischvangst.

2655 Schep-net (*pasari sekoejoe*) om kreeften te vangen.

*2656 Visch-mand (*boha*) (model).

2657 Fuik (*boe*).

2658 Visch-korf (*bela bido*) (2 stuks).

2659 Fuik (*boe toewing-toewing*) om vliegende visch te vangen.

2660 Garnalen-fuik (*boe doewang*).

*2661 Harpoen (*ladoen taripang*) om tripang in diep water te vangen.

*2662 Idem (*ladoen sisi*) om schildpadden te vangen (2 stuks).

2663 Schep-net (*pasari* of *bolewang*) om visch uit de sero's te halen (2 stuks).

2664 Hengel (*selarang pekang*) (2 stuks).

2665 Werp-net (*djala boeang*).

2666 Visch-opjager (*lari-lariang*).

Modellen van vaartuigen.

†2667 Vlerk-prauw (*belarang*).

†2668 Prauwtje (*lepo-lepo sodo*) om visch op te jagen en in het net te doen springen.

Muzijk-instrumenten.

2669 Boeginesche viool (*gesong-gesong*). Matthes pl. 8, no. 24.

2670 Strijkstok (*pagege*). Het paarden-haar wordt met de drie achterste vingers van de regterhand strak gehouden en met hars bestreken.

2671 Kélong (Mak.), ganrang boelo (Saleijer), wordt gebruikt bij het voordragen van pantoen's.

Spellen.

*2672 Twee spellen kaarten, het een met zorg, het ander ruw bewerkt, dienende voor het *Omi*-spel, dat met ons hombre en

Digitized by Google

quadrille veel overeenkomst heeft en aan de Portugezen schijnt ontleend te zijn. Er zijn vier kleuren: *sapada*, schoppen; *kajoe*, klaveren, *kopasa*, harten; *boelaëng*, ruiten, en in iedere kleur tien kaarten: *reï* (Portugeesch: *rei*, *koning*), heer; *sota* (Port.), vrouw; *djarang*, boer, dus genaamd wijl de boer op een paard (Makassaarsch *djarang*) gezeten is; *assa*, aas; *toedjoe-toedjoe*, zeven; *annang-annang*, zes; *lima-lima*, vijf; *appa-appa*, vier; *talloe-talloe*, drie; *roewa-roewa*, twee. Zie de beschrijving door Dr. B. T. Matthes in Tijdschrift Bat. Genootschap, XI pag 525 en vlg., en het berigt van F. C. Wilsen, ib. XIII, 192.

*2673 IJzeren hanen-sporen (*sadji*). Matthes pl. 8, no. 29 (6 stuks).

VARIA.

2674 Kaart van den Indischen Archipel, geteekend op karbouwen-vel, in 1859 gevonden in de zeeroovers-kampong Santel, in de baai van Sekana, eiland Sinkep. Kopij eener oude, Hollandsche kaart.

2675 Oude vlag, afkomstig van Takalar. Zie Notulen Bat. Gen. 1881, bl. 15 en 16.

ONDER-AFDEELING KADJANG.

KLEEDING.

2676 Sarong (*lipa leleng*), geweven van zelf gesponnen garen, vooraf in zelf toebereide indigo donker blaauw of zwart gewerfd, algemeen in gebruik bij de bevolking van de, in de nabijheid van het graf van den zeer geroemden *Karaeng Lowe* gelegen, glarangschappen Lombo, Maleleng, Tambangan, Andjoeroe, en Pantama en zulks als bewijs van ingenomenheid met den dienst van genoemd opperhoofd.

De sarong wordt speciaal voor eigen gebruik vervaardigd; de verkoop daarvan geschiedt alleen aan de naburige kampongs of glarangschappen tegen *f* 9.— het stuk (*).

(*) Zoowel mannen als vrouwen gebruiken bovendien korte broeken van ongebleekt katoen, maar meestal geen baadjes, omdat de sarong, zoo noodig, ook dient om het lijf te bedekken. Eenige vrouwen gebruiken, als er feest is of als zij zich van de eene kampong naar de andere begeven, zwarte dunne doorschijnende baadjes; dagelijks gebruiken de vrouwen slechts de sarong, over den linker of regter schouder geslagen, alwaar de beide slippen van het kleed aan elkander worden gebonden, dan wel eenvoudig met de hand op dat gedeelte van het ligchaam vastgehouden; van daar dat de sarongs over het algemeen lang zijn.

Digitized by Google

2677 Zwarte hoofddoek (*sapoe leleng*), als boven. Prijs *f* 1.50 het stuk.

2678 Sarong (*lipa*), geweven van Europeesch garen, hetzij voor eigen gebruik, hetzij voor den uitvoerhandel naar Java, Bali, Lombok, Timor en de Moluksche Eilanden. De uitvoer van de goede kwaliteit (de veelkleurige) is niet groot, omdat deze bij de inlanders van genoemde plaatsen, van wege de duurte (*f* 7 à *f* 8 per stuk), geen aftrek vindt; daarentegen worden van mindere kwaliteit (grof en eenvoudig van kleur) vele sarong's uitgevoerd, welke per 20 stuks voor *f* 40 met veel vraag worden van de hand gezet, dan wel tegen handels-waren verruild (3 stuks).

Ook op Saleijer en op andere plaatsen van het gouvernement Celebes worden dergelijke sarongs geweven voor dezelfde doeleinden.

*2679 Ringen (*tjintjin baloesoe*), waarvan 4 stuks nog ruw en onafgewerkt, vervaardigd van de schalen of hoorns van zee-slakken: worden door bewoners van Saleijer, vooral van de regentschappen Tanette, Batangmata en Laijolo, tegen 5 à 10 duiten het stuk verkocht.

Geen grootere schalen worden gebezigd voor ringen dan die van hoogstens 12 en minstens 4 à 5 decimeter, zijnde de omvang van den kop en niet van de staart of punt der hoorns; want alleen de kop of het grootste gedeelte van den hoorn wordt gebruikt. De kop wordt, na zorgvuldig zonder beschadiging of bersten door het slaan met een steen of een kleinen hamer van de andere deelen te zijn verwijderd, aan beide kanten plat en aan den rand rond gewreven op scherpe grove steenen, daarna met een stuk van een gebroken flesch of glas geboord en de rand vervolgens ter verfraaijing met een mes gesneden.

In de Boeginesche of vorstenlanden worden de paarlemoeren ringen gebruikt om chronische ziekten, b. v. verlamming of rheumatismus, te verdrijven.

De hoofden van genoemde streken gebruiken baadjes van wit katoen, maar nooit van andere kleur. Zwart en wit zijn de vereischte kleuren voor den dienst van *Karaeng Lowe*. In andere glarangschappen worden broeken, sarongs, hoofddoeken en baadjes van diverse kleuren gebruikt, maar komen de bewoners van die glarangschappen voor den dienst van *Karaeng Lowe* in de kampongs nabij zijn graf, dan wordt het voorschrift van zich te kleeden in zwarte sarongs en hoofddoeken en witte broeken en baadjes trouw nageleefd.

Digitized by Google

*2680 Armband van akar-bahar (*lola*, te Makassar *ponto*) met zilver beslag, algemeen in gebruik bij jonge mannen en vrouwen, getrouwd of ongetrouwd.

*2681 Buidel (*poeroekan*, te Makassar *pao-pao*), algemeen in gebruik bij mannen, oud of jong, zoowel hoofden als minderen. Ieder jongeling, die den ouderdom van 15 à 16 jaren heeft bereikt, maakt dadelijk een aanvang met het gebruik van de pao-pao. Deze platte zak wordt gedragen onder de sarong en op den onderbuik bevestigd door een om de lendenen gebonden band; zij is verdeeld in drie afdeelingen, waarin een zilveren of koperen beteldoos (*papangadjaijang*), geld voor dagelijksch gebruik en amuletten bewaard worden.

Aan de pao-pao zijn bevestigd:

a. drie platte hoorns; die aan den buitenkant wordt genoemd *tampilang* en die aan den binnenkant *pasimbang;*

b. een koperen plaat op de buitenkant (*pakalang*, Boegineesch *padjempang*). Deze wordt ook van ivoor of paarlemoer vervaardigd.

De onder *a* en *b* bedoelde voorwerpen worden door bemiddelde lieden van goud, zilver of koper gebruikt.

c. een katoenen band, waarmede de pao-pao wordt bevestigd.

Deze band, met gouddraad gestikt, wordt door vermogende lieden gebruikt.

*2682 Buikgordel of beurs van katoen (*bara-bara*, Boegineesch *pabakang*), algemeen in gebruik, voornamelijk wanneer men zich op reis begeeft en veel geld moet medenemen, hetgeen daarin bewaard wordt met het doel om het gerammel van het geld te voorkomen en de dieven of boosdoeners niet te verlokken. Aan beide uiteinden van den gordel wordt een djimat ingenaaid (5 stuks).

*2683 Hoofddeksel (*dohong*) van jonge nipa-bladeren (2 stuks) algemeen in gebruik, en wel: *a.* door mannen en *b.* door vrouwen,

De mannen gebruiken deze toedoengs dagelijks, wanneer zij in. hunne tuinen of op de sawah's werken of zich van de eene kampong naar de andere begeven, maar de vrouwen gebruiken die speciaal bij het snijden van djagong of padi.

*2684 Hoornen oorknoppen (*bankara*). Deze knoppen worden alleen door gehuwde vrouwen gedragen als bewijs, dat zij zich reeds in den huwelijken staat bevinden; de jonge vrouwen gebruiken daarentegen gouden of vergulde oorhangers.

Digitized by Google

Huisraad.

Mandjes (*bakoe bodo*), vervaardigd speciaal in de Vorstenlanden (Boni) van talla-bladeren. Deze mandjes worden gebezigd om bij wijze van schotels rijst en gebak aan gasten bij feestelijke gelegenheden te presenteren; het gebruik daarvan is als volgt:

2685 speciaal in het Vorstelijke huis door de Vorstelijke familien en nergens anders door andere lieden:

2686 speciaal door hoofden en aanzienlijken.

2687 Mandje, idem als boven, van hetzelfde blad vervaardigd en zoowel door de hoofden als door de bevolking gebruikt bij feestelijke gelegenheden of wanneer men eetwaren naar de heilige plaatsen voor de offeranden vervoert (2 stuks).

2688 Mandje (*tepa*) van talla-bladeren, bestemd om naaiwerk of kleinigheden te bewaren. De grootste soort wordt gebezigd om kleedingstukken te bergen. Men maakt deze mandjes bij stellen van 6 à 8 stuks, groot en klein.

2689 Rijst-schotel (*lampang*) van talla-bladeren, dagelijks bij het eten in gebruik (4 stuks).

Eenige hoofden bezitten wel grof aardewerk, zooals borden, schotels en kommen, maar gebruiken die alleen bij feestelijke gelegenheden.

2690 Gendi (*lahoe*) (4 stuks). Lahoe is de naam van eene soort van watermeloen, wier schalen als kruiken worden gebruikt om saguweer of water te bewaren.

2691 Klapperdop met rotan voetstuk (*saai okong-okong*), gebezigd bij wijze van glas om saguweer te drinken (2 stuks). Bij feestelijke gelegenheden gebruiken de Regenten gewone drinkglazen en de Glarangs of districts-hoofden de saai-okong-okong (2 stuks).

†2692 Mat van pandan-bladeren (*taper londjo*), bestemd voor feestelijke gelegenheden of plegtige bijeenkomsten. Zitplaats van Regenten.

2693 Dito voor Soelewatangs (onder-Regenten) en Glarangs of districtshoofden.

2694 Groote ijzeren castagnet (*ana batjin*), bij huwelijks optogten van gegoede lieden, maar niet van slaven-afkomst, in gebruik (2 stuks).

Bij huwelijken van Regenten of van hunne naaste bloedverwanten wordt, behalve op de ana batjin, ook op de triangel (*kantjing*) geslagen.

Digitized by Google

2695 Gespleten bamboe (*pabarasa*) (2 stuks) om bij huwelijksoptogten, hetzij van een Regent of zijne naaste bloedverwanten, hetzij van de mindere hoofden of de bevolking, maar niet van den slavenstand, gebruikt te worden. De drager daarvan moet nu en dan die bamboe op zijn linker arm slaan om door het knetterend geluid de duivels of booze geesten, die zich op den weg, waarlangs de stoet zich beweegt, mogten bevinden, te verjagen en ook om het een en ander ongeluk, dat ieder mensch kan overkomen, te weren, opdat het huwelijk voortdurend gelukkig zij.

2696 Lang stuk gespleten bamboe (*galappo*), hetgeen bij huwelijken van aanzienlijken en geringen, met uitzondering van den slavenstand, in het midden van het huis der jonggehuwden wordt gehangen, ten einde na de voltrekking van het huwelijk gedurende zeven dagen in den morgenstond en met zonsondergang, een poosje flink te worden geschud, met het doel om door het geluid de duivels en booze geesten, die het huwelijk kunnen benadeelen, uit het huis te weren, opdat het geluk vrij en zonder stoornis in het huis kan toestroomen.

2697 Mesje voor het snijden van padi (*pakatò*).

NIJVERHEID.

2698 Sirih-doos, met ebbenhout ingelegd (*pamama*, te Makassar *pangadjaíjan*). Deze soort van dozen wordt door de bevolking van het regentschap Bira speciaal voor den uitvoerhandel vervaardigd. Jaarlijks worden duizenden uitgevoerd naar de Moluksche eilanden, naar Timor Dehli, Timor Koepang, Lombok, Bali en Java, kostende *f* 3.— het stuk.

2699 Rotan mandje (*rantang*), bestemd om eetwaren te bewaren, met 3, 4, 5 en 6 lagen, in het regentschap Bira vervaardigd voor den uitvoerhandel. De grove soort kost *f* 1.— en de fijnste *f* 8 à *f* 9 per stuk. De grove soort wordt het meest uitgevoerd.

2700 Klapperdop, bestemd voor den verkoop van rijst op de pasar, zijnde de maat van een kati.

2701 Klapperdop, bestemd voor den verkoop van koffij, zijnde de maat van een kati.

Weeftoestel (*pareka tenoeng*, te Makassar *ewangan tenoeng*), bestaande uit twee en twintig stukken, geheeten;

Digitized by Google

†2701*a*	Api	te Makassar	Passa.
†2701*b*	Boko-boko	id	Boko-boko.
†2701*c*	Papakang	id	Papakang.
2701*d*	Djanka	id	Djanka.
2701*e*	Balira	id	Patete.
2701*f*	Pandjadjala	id	Panrampa
2701*g*	Goeloengan	id	Goeloengan.
2701*h*	Palapa	id	Palapa.
2701*i*	Pakarakan	id	Pakarakan.
2701*j*	Patako	id	Papasankailang.
†2702	Taropong (4 stuks)	id	Taropong.
2703	Palating (5 stuks)	id	Palating.
†2704	Raga-raga	id	Ganra.
†2704*a*	Tanradjing (2 stuks)	id	Takakang.
†2704*b*	Toenrangan	id	Toenrangan.
†2705	Simboelan (2 stuks)	id	Simboelan.
2706	Pamasaän	id	Pamasaän.
2707	Paposolongan	id	Papoesoeloeran.
2707*a*	Toempa	id	Toempa.
†2708	Aneang (4 stuks)	id	Aneang.
2709	Sisir sahoe	id	Sisir sahoe.
2710	Sisir gama	id	Sisir montjong.

De Api moet als raam dienen om het afgeweven goed te omwinden door middel van de aan den eenen kant daarvan gemaakte schuif.

De Palating wordt gebezigd om de garens daarom te winden en wel iedere kleur om een stokje (*palating*), hetgeen alsdan in de taropong bewaard en bij het weven gebruikt wordt.

De Raga-raga is eigenlijk het rekje voor de taropong en de daaraan hangende kleine bamboesjes dienen om de garens, in diverse kleuren, welke bereids afgezonderd en om een stukje djagong-blad opgerold zijn, te bewaren door de bamboe in het blad te steken, en zulks opdat de keus gemakkelijk in het oog valle, wanneer de garens gebruikt moeten worden. De noodige kleur wordt alsdan uitgetrokken en om de Palating gestoken.

De Simboelan zijn de verbindingstukken van de Tanradjing en Toenrangan. Achter de Toerangan zit de weefster, die daarop hare beide voeten laat rusten om, gesteund door de Boko-boko, die op de heup bevestigd wordt, gemakkelijk te weven.

Digitized by Google

De twee aan den voet van de Tanradjing bevestigde haken dienen om daarop de Papakang te plaatsen, welk gereedschap bij het weven of het slaan van de schietspoel (*balira*) een voor de inlanders, speciaal voor de vrouwen, aanlokkelijk en aangenaam geluid geeft, dat de weefster, als het ware, aanmoedigt haar werk tot in den laten avond voort te zetten, spoedig te beëindigen en te herhalen.

De huwbare meisjes geven ook door dat geluid aan hare minnaars te kennen, dat zij werkzaam en voor het huwelijk geschikt zijn.

De Pamasaän wordt met water gevuld en naast de weefster in den bamboezen vloer gestoken, ten einde nu en dan de palating er in te doen en het daarom gewonden garen te bevochtigen.

De Paposolongan moet dienen om de Balira bij het uithalen onder het weven te steunen.

De Toempa is een werktuig om de randen van de sarongs te bewerken.

De Aneang is een stellaadje om aan boomen of in huizen aan de zoldering gehangen te worden en bestemd om de garens, alvorens die aan den toestel worden opgespannen, te sorteeren, gelijkmatig te regelen en daarna te stijfselen. Het werk geschiedt staande en loopende van het eene einde van het stellaadje naar het andere.

De Sisir sahoe moet dienen om de garens, na stijfselen op de Aneang, te borstelen, opdat ze gelijkelijk stijf worden.

De Sisir gama dient om de garens, als ze droog zijn, door het schuijeren met de Sisir sahoe te wrijven, opdat de overblijfselen van het stijfsel, die op de garens kleefden, worden weggevaagd.

WAPENEN.

2711 Lans met bamboe steel, voorzien van een zilveren band (*poke tado*, te Makassar *bakong tado* en in de Boeginesche landen *boelo tado*), wapen, alleen door hoofden en aanzienlijken gebruikt en uitsluitend voor de jagt op herten.

2712 Touw van gevlochten rotan, bestemd om aan den haak en tusschen de spleet aan de punt van den steel der lans te worden bevestigd, terwijl het eene einde aan de teugels van het paard wordt vastgebonden.

De ruiter, met die lans en strik gewapend, rendt, bij het zien van een hert, uit de gedeeltelijk verbrande alang-alang met voorbeeldelooze

Digitized by Google

snelheid en haalt het beest in, dat onmiddelijk om den hals gestrikt wordt, waarna de drijvers het hert afmaken, voor het geval de ruiter zelf, wegens deze of gene omstandigheid, daartoe niet in de gelegenheid is.

De herten zijn zeer verzot op de ziltige asch der verbrande alang-alang en likken die vlijtig, waarom de alang-alang, alvorens een jagtpartij een aanvang neemt, verbrand wordt.

2713 Bade-bade.

*2714 Katoenen band voor het bevestigen van een bade-bade om den middel.

VARIA.

2715 Doodshoofden, afkomstig van een groote grot in het regentschap Bira, in vroeger jaren vermoedelijk als begraafplaats gebruikt. Nevens verscheidene doodshoofden en verdere overblijfselen van menschelijke gebeenten bevinden zich in die grot eenige doodkisten (uitgeholde boomstammen).

2716 Knuppel (*palloe*), achterhaald bij een gevecht tusschen vervoerders van koffij- en boschproducten en roovers of plunderaars in de nabijheid van uitgestrekte bosch-terreinen; roovers-wapen.

*2717 Djimat, welke door de inlanders van Kadjang om de lendenen en hals gedragen wordt (4 stuks).

*2718 Toover-formulieren en djimats, welke in de zakken of in de pao-pao voor verschillende doeleinden bewaard worden.

SALEIJER.

2719 Dood-kist, gevonden in eene grot aan het strand, in 1882 naar gissing ± 100 jaren oud.

2720 Beenderen-kist, als voren.

2721 Doods-hoofden, gevonden bij no. 2719 en 2720 (2 stuks). Zie Notulen Bat. Gen. 1882, bl. 18 en 68.

2722 Bade-bade.

*2723 Djimat aan een collier van gekleurde glazen koralen, in gebruik bij oud en jong.

BOETON.

2724 Lans (*karada*), bestaande uit een ronden, ijzeren staaf, aan het boveneinde met uitgeholde bamboe onwonden, waaraan een paar-

Digitized by Google

den-hairen pluim hangt. Slechts in gebruik bij den Sultan en diens onderhoorige radja's.

2725 Klewang (*pirai*) met zilveren gevest en staart van een paradijs-vogel. Mag slechts door den Sultan gebruikt worden.

2726 Schild (*kenia*) van een voorvechter. Zie Not. Bat. Gen. 1881, bz. 2.

MENADO.

Kleeding.

a. Van mannen:

2727 Hoed van *silar*-bladen (*sapeo silar*).

2728 Hoed van de bladen van den nipah-palm (*tindoeng sèsah*).

°2729 Pet (*pet silar*).

°2730 Hoofddeksel van *silar*-bladen (*tindoeng silar*).

°2731 Hoofddeksel van boomschors (*daĕndong*).

(2727–2731: Uit het landschap Tonsea.)

°2732 Hoofddeksel (*ondoeö*, Mal. *toloe*) van Gorontalo.

°2733 Toedoeng van de Badjo's bij trouwplegtigheden.

*2734 Koperen hoofd-versiersel (*toeding ni soealang*); alleen bij *fosso's* in gebruik (Tonsea).

2735 Hoofddoek (*pajoengoe*) van Gorontalo.

†2736 Kleedingstuk voor den veldarbeid, van geklopte boomschors (*rèrintèkan*) (3 stuks).

†2737 Grof kleedingstuk (*karai ne toeama*) (2 stuks).

(2736–2737: van Tonsea.)

2738 Broek van hoofden en aanzienlijken (*talala lo taöe daă*).

2739 Dito (*talala haja-haja*). Matthes pl. 14, no. 4.

2740 Dito van geringeren (*talala manelo*).

2741 Baadje van geringeren (*boö*).

(2738–2741: van Gorontalo.)

2742 Gordel, bij groote feesten (*fosso's*) en in den strijd in gebruik. — van Tonsea.

2743 Geweven goed voor broeken. Belang.

2744 Dito voor sarong. Als voren.

Digitized by Google

b. Van vrouwen.

2745 Hoofddoek (*tetoetoè né wenéné*).
°2746 Toedoeng (*saipa né wèwéné*).
2747 Blauw katoenen hoofddoek (*woejang sinawitan*). Kleedingstuk uit den ouden tijd.
} van den Tooëoenboeloe-stam.

*2748 Hoofdversiersel van de *padjongge* of dansmeisjes (*beloe-beloe*).
} van Gorontalo.

2749 Feestelijk hoofdtooisel (*tindoeng kinetoe*). Afgebeeld in Mededeelingen Ned. zendelinggenootschap, 6de jaarg., pl. no. 8.
*2750 Koperen armband (*wèntè*). Als voren, no. 10*a* en 10*b*.
*2751 Koperen voetband (*winoekoean*) (2 stuks).
} van Tonsea.

*2752 Paarlemoeren armband (*kala*). Van den Tooë-oen-boeloe stam; kleeding uit den ouden tijd (3 stuks).

*2753 Beenen armband (*sènkèli*) (2 stuks).
*2754 Koperen ketting, als gordel om het lijf geslagen.
} van Tonsea.

*2755 Metalen oorbel uit de Minahassa (*tinbèga*) (2 stuks).

*2756 Hals-snoer, uit zilveren pijpjes zamengesteld (*kélana*), van id. (3 stuks).

*2757 Twee antieke dito (*kélana*), de een uit kralen en zilveren pijpjes, de ander uit koperen ringen, groote zwarte kralen en tanden van verslagen vijanden zamengesteld, van id.

2758 Stuk lijnwaad van inheemsch weefsel, vroeger in de Minahassa veel vervaardigd.

2759 Gewaad van *karong* (*karai né wèwéné*; de oude benaming is *pasolongan*). Van den Tooë-oen-boeloe stam.

†2760 Baadje van boomschors. Uit het landschap Poso.

†2761 Sarong, uit boomschors vervaardigd (*ronto* en *lemba*). Uit het landschap Todjo.

2762 Ikat pinggang (2 stuks), idem, idem.

2763 *Slendang* van vrouwen van aanzien (*olimomo toelingijoe*).
2764 Dito van geringen (*olimomo haja*).
} van Gorontalo.

2765 Blauw katoenen kleedje uit de Minahasa.

2766 Geweven lijnwaad met koperen belletjes aan den rand (*pasolongan rinĕgétan*). Kleedingstuk uit den ouden tijd. Van den Toöe-oen-boeloe-stam.

Modellen van Huizen.

†2767 Woning uit den tegenwoordigen tijd.
†2768 Woning van ouderwetschen bouwtrant.
} v. d. Toëe-oen-boeloe-stam.

†2769 Gewoon inlandsch huis van *Gorontalo* (*bèlè*).

Huisraad.

°2770 Soort van hark van rotan.
†2771 Mat van *werot*-bladeren (*tèpèë wĕrot*).
} van Tonsea.

†2772 Zitmatje van *pandan*. Van Poso.

†2773 Rieten mat om padi in de zon te droogen (*tepèë kawésar*). Van Tonsea.

*2774 Kam (*sara*).
2775 Bamboezen mandje (*binka*).
2776 Mandje.
} van Poso.

2777 Mandje van gespleten bamboe (*doto woedoe*.
†2778 Mand van rotan (*karaja noeë*).
} van Tonsea.

†2779 Mand van gespleten bamboe (*doto woedoe*, Mal. *lotto*).
†2780 Wan (*nioe woedoe*).
*2781 Bamboezen koker voor mondkost op reis (*pasoloh*), ook wel tot het redden van drenkelingen aangewend.
†2782 Bamboezen koker, tot berging van kleedingstukken op reis (*patokal*) (2 stuks).
} van Tonsea.

*2783 Rijstbakje van *silar*-bladeren (*lempeng*), bij feesten in gebruik; uit het landschap Moeton (6 stuks).

2784 Zweep (2 stuks).

*2785 Kokertje voor inlandsche sigaren, van Bolang-Mongondo.

*2786 Sigaren-koker van *pandan*, van Tondano (2 stuks).

*2787 Tabak- en pinang-zakje (*paroekan*), van Todjo.

*2788 Pinang- of tabaks-doosje van stroo (*doempipi*) (3 stuks), van Poso.

Digitized by Google

2789	*Pinang*-tasch (*sompoi kinarembang*).	van den Toöe-oen-boeloe-stam.
2790	Dito (*sompoi pinindis*) (2 stuks).	
2791	*Sirih*-doos (*ttaègahan winoengang*).	
2792	Dito (*tĕtĕngahan pinoetaran*).	
2793	Dito (*tĕtengahan linandongan*).	
2794	Zakje voor *sirih*, enz. (*woenoeoet werot*).	van Tonsea.
*2795	Rond doosje van *pandan*-bladen (*epoe*) (2 stuks).	
*2796	Vierkant doosje van *silar*-bladen (*lopa-lopa*) (4 stuks).	
2797	Doos van de bladen en bladstelen (*gaba-gaba*) van den *silar*-palm (*abila tiladoe*) (5 stuks).	van Gorontalo.
2798	Dito, andere soort (*abila mintoe*).	
2799	Dito, ronde (*abila tianingo*), vervaardigd in de negorij Tianingo (2 stuks).	
2800	Dito, van *silar*-bladen (*kawila*) (2 stuks).	van Tonsea.
2801	Vruchten, van *pandan*-bladen nagemaakt (3 stuks).	
2802	Model van een rijstblok (*tĕngĕd*).	

Landbouw.

†2803	Model van een tuin-huisje (*lekou* of *walean*).	van den Toöe-oen-boeloe-stam.
†2804	〃 〃 〃 *padi*-schuur (*walean*).	
†2805	〃 〃 〃 ploeg (*padjeko*).	
2806	〃 〃 〃 〃 (*popadeo*).	van Gorontalo.
2807	〃 〃 〃 egge (*koeheidoe*.)	
†2808	〃 〃 〃 〃 (*sisir*).	van den Toöe-oen-boeloe-stam.
2809	〃 〃 〃 gareel (*pasangan*).	
°2810	Spade van *niboeng*-hout (*wowankal*) (3 stuks).	van Tonsea.
°2811	Stuk *niboeng*-hout, dienende als pootstok bij het planten van *padi* (*kekeror*) (2 stuks).	
°2812	Schop (*bahi*).	van den Toöe-oen-boeloe-stam.
°2813	Houten schop (*totokak*) (2 stuks).	
°2814	Hark (*kekeong*).	

Digitized by Google

2815 Klein kapmes (*pèpatid*).
2816 Wiedmes (*kekoat*). } van Tonsea.

2817 Model van een hakmes (*pisou*).
°2818 Werktuig om onkruid ter verbranding op hoopen te brengen (*kekajoe*).
°2819 Houten instrument om den grond effen te maken (*sasahah* Tomboeloesch, *sasaä* Tonsea).
2820 Werktuig van aren-hout om te wieden (*kekoat*). } van den Toöe-oen-boeloe-stam.

Scheepvaart (Modellen)

†2821 Praauw (*dondei*).
†2822 Kleine vlerk-praauw (*dondei timbiloeng*).
†2823 Groote dito (*dondei kalebat*).
†2824 Kano (*dondei blotoe*).
*2825 Roei-spaan (6 stuks). } van Tonsea.

*2826 〃 voor mannen, in staande houding gebezigd (*keli né toeama*).
°2827 Roei-spaan voor vrouwen (*keli né wawéné*).
*2828 Korte roei-riém, in zittende houding te bezigen (*kapapej*).
*2829 Do. van bamboe om in ondiep water de praauw voort te stuwen (*tëtegar*). } van den Toöe-oen-boeloe-stam.

Weverij.

*2830 Model van een werktuig om garen te maken (*lilihita*).

2831 *Tongoeloenga.*
2832 *Toeöeloede.*
2833 *Doehoepa.*
2834 *Hoehoeloeta.*
2835 *Biheto* (9 stuks).
2836 *Hoeheido.*
2837 *Boelilo.*
2838 *Liolo.*
2839 *Doedehoe.*
2840 *Polilitode.* } Voorwerpen, gezamenlijk uitmakende een compleet weeftoestel van Gorontalo.

Digitized by Google

Vischvangst.

*2841 Model van fuik (*sesosok*).
*2842 Do. van hengel (*pèpèpĕs*) (2 stuks).
*2843 Do. do (*pèsi*).

van den Toöe-oen-boeloe-stam.

*2844 Do. van staak (*sèsèlah* Toenseasch, *palpal* Toemboeloesch) van een *seroh* (vischtuig).

Jagt.

°2845 Piek voor de wilde-zwijnen-jagt (*wengkou*).
†2846 Net om wilde zwijnen te vangen (*poeket*).
2847 Blaas-pijp om vogels te schieten (*tètè*).

van Tonsea.

Smederij.

†2848 Blaasbalg (*noe oentapan*).
†2849 Blaasbalg-stok (*noe oentap*).
†2850 Blaaspijp (*sèsèngoh*), te plaatsen aan het ondereinde van den blaasbalg.
2851 Model van aanbeeld (*rĕrèntèkan*).
2852 〃 〃 hamer (*rĕrèntèk*).
2853 〃 〃 schop (*totokak* Toemboeloe, *tetotak* Toensea).
2854 〃 〃 ijzeren lepel (*kèkawi*).
2855 〃 〃 tang (*kokopit*).
2856 〃 〃 kegge (*sĕsĕnking*) om ijzer te splijten.
2857 〃 〃 waterbak (*lontang*).
2858 〃 〃 bezem (*sèsapoe*).
2859 Stuk hout om de vlam te temperen (*sĕsèmpèr oen api*).

van den Toöe-oen-boeloe-stam.

Touwslagerij.

2860 Ruw *gemoetoe*-touw (*oedang sanadonka*).
2861 *Ganemoe*-touw (*bagoe*, Alf. *wagoe*).

van Tonsea.

---

†2862 Boom-schors.
2863 Geklopte boom-schors (*foeaja*). Van Todjo.
†2864 Gevlochten boom-schors voor zakken (*manoewoet*). Van Tonsea.

Digitized by Google

*2865 Werktuig voor het kloppen van boom-schors (*ike*). Van Todjo.

WAPENEN, KRIJGSKOSTUUM.

°2866 Koperen helm (*patoe*) van Europeschen oorsprong. Wordt bij optochten, dansen, enz. gebruikt. Van Tonsea.

°2867 Koperen borst-harnas (*paseki*). Als voren.

2868 Strijdmuts van *Parigi*.

†2869 Strijd-rok van *gemoetoe* (*wateng*). Van Tonsea.

†2870 Harnas, van touw vervaardigd, van den *teteroesan* of aanvoerder der helden (*wateng*). Uit den ouden tijd. Van den Toöe-oen-boeloe-stam.

°2871 Lans van Gorontalo.

°2872 Piek met twee punten, van de Soloksche zeeroovers afkomstig.

°2873 Speer met weerhaak (*kalawit*). } van Tonsea.

°2874 Speer (*tinedoengan*). } van Tonsea.

°2875 Bamboezen pijlen met vergiftigde punten (*sonkap*). } van Tonsea.

°2876 Lans van *Saoesoe*.

2877 Schild van de Noordkust.

°2878 Schild (*aliawoe*) van Gorontalo (7 stuks).

°2879 Schild (*kedoeng* of *salawako*) van Tonsea.

°2880 *Klewang*.

°2881 Zwaard (*santi*). } van Tonsea.

°2882 Krom kapmes (*piso sedai*) } van Tonsea.

°2883 Blaas-roer (*sepoe*) uit het landschap Tinombo (2 stuks).

2884 Koker met vergiftige pijlen (*ipo*), herkomst als voren. Matthes pl. 8, no. 1 (*c*).

°2885 Lilla, afkomstig van Gorontalo en aldaar *bilèta* (gespleten) genaamd. Spaansch of Portugeesch fabrikaat.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

2886 Viool (*alababoe*). } van Gorontalo.

2887 Strijkstok (*hihidoe alababoe*). } van Gorontalo.

2888 Tambourin (*rabana*). } van Gorontalo.

2889 Fluit (*toetali*) van Todjo.

2890 Muzijk-instrument van bamboe (*talalo*), voornamelijk

Digitized by Google

gebezigd door jongelieden van beider kunne om elkander hunne gevoelens te openbaren. Van Poso.

*2891 Mond-harpje (*grinding*) van Gorontalo. (2 stuks).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

2892 Maat-stok bij het hooren van vogels (*katow*) van den Toöe-oen-boeloe-stam.

°2893 Heidensche offerande van *Poso*.

*2894 Touw met knoopen (*kataw*) uit de Minahassa. Djimat in oorlog.

Graven.

*2895 Graftombes (*balongsong*) van Tonsawang.

Varia.

*2896 Oud beeld van Boebe, landschap Bone, afdeeling Gorontalo.

*2897 Houten beeldje uit den ouden tijd (*tatalas*). Nagenoeg als die, afgebeeld in Mededeelingen van het Ned. Zending-genootschap, 6de jaarg., pl. no. 1*a*.

*2898 Modern do. (*tatalas*).

} van den Toöe-oen-boeloe-stam.

SANGI-EILANDEN.

°2899 Hoed (3 stuks).

*2900 Kam, door de dansmeiden gedragen.

2901 Fijn koffo-koffo baadje voor aanzienlijken.

*2902 Sigaren-koker, met kralen geborduurd (2 stuks).

*2903 Ronde koker, " " "

*2904 Sirih-doos.

†2905 Weef-toestellen met gereed gemaakte koffo-sarong (2 stuks).

2906 Gekleurde koffo-kain.

2907 Zwarte idem.

†2908 Mat.

2909 Rood gebloemde kussen-sloop.

2910 Drie stukken koffo, waarvan één gebloemd.

2911 Stuk rood en blaauw gebloemd koffo-weefsel.

TALAUER-EILANDEN.

2912 Mand.

Digitized by Google

°2913 Schild.
°2914 Koppen-snellers-zwaard.
°2915 Boog met pijlen.
2916 Sjerp.

MOLUKKEN.

HALMAHEIRA.

Kleeding.

°2917 Hoofd-deksel van *lontar*-bladen (5 stuks). Tijdschr. kon. Inst. voor de t. l. en v. kunde van N. I. VIII, pl. III, 5.

°2918 Dito van *pandan*, van Weda (Tidoreesch Halmaheira).

2919 Hoofdband van boomschors voor mannen en vrouwen. (6 stuks).

2920 Feest-*tjidako* van boomschors. } Noord-Halmaheira.
2921 Gewone *tjidako* (5 stuks). } Noord-Halmaheira.

*2922 Armband van schelp, zonder andere gereedschappen dan een *golok* en een stuk bamboe vervaardigd, wat veel tijd en geduld kost.

*2923 Arm- en pols-banden van *arèn*-vezels, *pandan*, gras en rotan vervaardigd (3 stel). Tijdschr. als voren, III, 29.

*2924 Armbanden van schelp, gevonden in eene Tabelloresche zeeroovers-praauw (2 stuks). Tijdschr. als voren, III, 30.

2925 Kleed (sarong?) van boomschors, met *rameh*-draad opgewerkt.

2926 Vrouwelijk feestgewaad van *tali agel*, omboord met rood, wit en blaauw lijnwaad.

Huisraad.

2927 Bamboezen mandje om sago in te bergen.

†2928 " " voor tuinproducten. N.-Halmaheira. Tijdschr. als voren, III, 18.

†2929 Korf van den bast van den *aren*-boom.

2930 Doos van *pandan*-bladen.

†2931 *Kokoja*-mat (2 stuks).

†2932 Fraai bewerkte huismat (3 stuks).

*2933 Kalebas om kalk in te bewaren. } N.-Halmaheira.
2934 Beker van klapperdop (2 stuks). } N.-Halmaheira.
2935 Sirih-doos van *pandan*-bladen. } N.-Halmaheira.

2936 *Sirih*-doozen van *lontar*. Tijdschr. als voren, II, 15.

Digitized by Google

†2937 Zak of tasch voor tabak, enz., door de Alfoeren gewoonlijk om den hals gedragen. N.-Halmaheira.
†2938 Korf van boomschors tot bewaring van rijst. N.-Halmaheira.

2939 Koperen lamp, gevonden in eene Tabelloresche rooversprauw.

2940 Koperen doos, als voren.

Vischvangst.

°2941 Vork van Tabello (N.-Halmaheira): wordt op een afstand van 10 à 15 voet op de visschen geworpen.

Wapenen.

°2942 Schild.
°2943 Idem van Tabello (N.-Halmaheira) (2 stuks).
°2944 Idem van Gomasoeng (Z. O. Halmaheira).
°2945 Houwer van idem.
°2946 Houwer met greep van menschenbeen.
°2947 Lansen van Tabelloresche zeeroovers (2 stuks).
2948 Patroontasch van hertenvel. Noord-Halmaheira.
2949 Steenen kogel van Tabelloresche zeeroovers (3 stuks).
°2950 Boog en pijlen.

Varia.

2951 Muzijk-instrument (*soelipé*) met één koperen snaar, in gebruik bij serenades, onder het tokkelen waarvan de naam van de beminde wordt gezongen. — De halve klapperdop, aan het instrument bevestigd, wordt tegen de borst gezet. Tijdschr. als voren, VI, *h*.

2952 Krans (*ngara-ngara*), gedragen door Toebaroesche krijgslieden, wanneer zij uit den strijd als overwinnaars huiswaarts keeren. Tijdschr. als voren, III, 18.

2953 Hoofd-tooisel (*sandar*), waarvan twee door den krans, no. 2952, achter de ooren gestoken worden, bij wijze van horens. Tijdschr. als voren, III, 19.

*2954 Idem (*lellee*), dat bij feesten door mannen achter den haarkam gestoken wordt.

2955 Vlagje, hetgeen bij dooden-feesten in afgehouwen pisangstammen gestoken en waar omheen gedanst wordt (2 stuks).

Digitized by Google

TERNATE.

•2956 Hoofddeksel van bamboe.

2957 Blaauw geruite sarong.

2958 *Sirih*-doos van *pandan* (2 stuks).

†2959 Draag-mand (*salo*) voor vrouwen. Een man, die uit nieuwsgierigheid of om eenige andere reden zoodanige mand onderzoekt, moet eene boete van 5 realen (1 reaal = *f* 1,60) betalen; eveneens 10 realen alwie zoodanige, op den weg staande mand op zijde schopt. (Ternate en N. W. kust van Halmaheira).

2960 Model van de vlag van den Sultan van Ternate. De ware grootte is 2 meter lengte en 1,5 meter breedte. De inscriptie luidt: Almoekoe boeldan Ternate.

TIDORE.

°2961 Hoofddeksel van *pandan* (2 stuks).

2962 Blaauw geruite sarong (2 stuks).

2963 Rood gestreept katoen voor broeken.

2964 Rood gestreepte sarong.

2965 Doos van *pandan*-bladeren.

•2966 Houwer (2 stuks).

†2967 Draagmand.

2968 Hoofd-wrong (*lestar*) met zilveren ringen (*boeka*) en plaatjes (*sirap*), onderscheidings-teeken van hoofden, onderworpen aan den Sultan van Tidore. — Zie Robidé v. d. Aa, reizen naar Ned. Nieuw Guinea, bl. 141 en Notulen Bat. gen. 1880, bl. 127.

BATJAN.

°2969 Hoofddeksel van *pandan* (3 stuks).

2970 Bamboezen keukengereedschap. Zie Tijdschr. Kon. Inst. voor de t. l. en v. kunde van Ned.-Indië, 4e volgr. VIII pl. II, 5,6.

2971 Bamboezen zeef (2 stuks).

†2972 Korf van *pandan*, om producten van het gebergte naar beneden te dragen (2 stuks).

†2973 Korf van de bast van den *aren*-boom.

*2974 Kokertje van *pandan* (2 stuks).

2975 *Sirih*-doos van gekleurde *pandan*-bladeren.

†2976 *Kokoja*-mat.

°2977 *Tjekalele*-schild (2 stuks). Als voren pl. V, 2,3.

2978 Paarlemoeren schelp (5 stuks).

Digitized by Google

SOELA-EILANDEN.

°2979 Hoofddeksel van *pandan* (*tolo*) (2 stuks).

2980 Doos, van buiten ter versiering met vischlijm belegd (*tabiwaroes*) (2 stuks).

BOEROE.

2981 Hoofd-tooisel (*lastare naha loemoen*) der Alfoeren (2 stuks).

2982 Lijnwaad van Alfoersch fabrikaat (*aloen lalit*).

2983 Idem (*aloen riat*).

*2984 Band (*sena* of *rata*) van gevlochten rotan, door de Alfoeren om den boven-arm gedragen (2 stuks).

*2985 Armband van gevlochten rotan.

2986 Bereide boomschors voor kleedingstukken.

2987 Vrouwenkleed van boomschors (2 stuks).

*2988 Vier klossen draadvezels, waarvan lijnwaad gemaakt wordt (*èslait*). Deze vezels worden verkregen van de jonge, nog gesloten bladeren van eene wilde pisang-soort. Door het schrapen met een mes worden deze bladeren van de vleeschdeelen ontdaan, vervolgens in reepen gescheurd en in verschillende kleurstoffen, welke men van boomschors bereidt, gedoopt en in de zon te droogen gelegd.

2989 Weef-toestel (*aloen fein*), waarvan de verschillende deelen heeten: *a sarboko; b. saete; c. kehet kaoe; d. boeroen; e. sekan; f. lolana; g. lolin.* Het weven, dat door vrouwen geschiedt, gaat slechts uiterst langzaam. Tot het vervaardigen van een stuk lijnwaad als onder no. 2982 gebruikt men gewoonlijk een tiental dagen. De toestel wordt aan vier, in den grond gestoken stijlen bevestigd. De weefster houdt de schering gespannen door met den rug tegen de *sarboko* te leunen, waarvan de uiteinden door een paar koorden aan die van de *saete* bevestigd zijn.

*2990 Werktuig tot het bereiden van boomschors (*katefel*). De schors wordt op een stuk hout uitgespreid en met de *katefel* zoo lang geklopt, totdat zij de vereischte dikte bekomen heeft.

*2991 Toestel om katoen te spinnen (*salon*).

AMBLAU.

*2992 Toestel voor vrouwen om visch te vangen (*esa*) op ondiepe en rotsachtige plaatsen. Door het toestel op den grond te plaatsen en

Digitized by Google

de voor de opening daarvan zich bevindende rots-steenen te verwijderen worden de vischjes, welke zich hieronder bevinden, in het toestel gejaagd en door dat alsdan onmiddelijk uit het water te verwijderen gevangen.

*2993 Visch-fuik (*naroe*), door vrouwen op ondiepe plaatsen gebezigd. Nadat in het toestel eenig aas is gedaan, wordt het onder water geplaatst en met eenige steentjes bezwaard.

*2994 Mandje (*hoetoe*) tot berging der met no. 2993 gevangen vischjes.

AMBONSCHE EILANDEN.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†2995 Inlandsche woning op $^1/_{15}$ à $^1/_{20}$ der ware grootte. De wanden worden vervaardigd van gaba-gaba (bladnerven van den sagoe-palm), de dak-bedekking van atap (aan bamboetakjes geregen bladeren van denzelfden boom). Het model is gemaakt van dezelfde materialen, waarmede de woningen vervaardigd worden. Het gebouwtje aan den ingang wordt als winkeltje, dat aan de achterzijde als keuken gebruikt.

HUISRAAD.

Bereiding van sagoe-koekjes, — het gewone voedsel van den Amboneesn, nevens papéda (sagoe-pap).

2996 Vierkante zeef (*goso sagoe*), ware grootte, waarmede de ruwe sagoe wordt gezeefd (2 stuks).

†2997 Sagoe-zeef (*njiroe*), ware grootte, waarin het sagoe-meel met water tot deeg wordt gemaakt.

2998 Toestel om de sagoe-vormen op te zetten ($^1/_2$ der ware grootte).

2999 Vormen voor het bakken van sagoe-koekjes ($^1/_2$ der ware grootte) (2 stuks). Tijdschr. Kon. Inst. enz. 4e volgr. VIII, pl. II, 11a.

Bereiding van papéda.

3000 Zeef (*tatohin*), ware grootte, waarin het ruwe sagoe-meel met water wordt gekneed. Het fijne sagoe-meel gaat met het water door de zeef en wordt in een vat opgevangen. Tot hetzelfde doel wordt ook de zeef (*njiroe*, no. 2997) gebezigd. Tijdschr. als voren pl. II, 10a.

Bereiding van kokos-olij.

3001 Koekoesan, $^1/_4$ der ware grootte; het geraspte vleesch van de klapper-vrucht wordt met de hand in de koekoesan uitge-

Digitized by Google

perst, waarna het doorloopende vocht uit kokos-olij en water-deelen bestaat, welke door koken gescheiden worden.

Scheepvaart.

†3002 Model van eene o r e m b a a i, $\frac{1}{10}$ der ware grootte, kost *f* 250 à *f* 350. De bemanning bestaat uit 12 tot 18 roeijers, 1 roerganger en 2 of meer inlanders, die op trommen (*tifa*) en gong's slaan om de roeijers in de maat te doen roeijen.

†3003 Model van een v l e r k p r a a u w, $^1/_5$ tot $^1/_8$ der ware grootte, uit een uitgeholden boom vervaardigd, kost *f* 10 à *f* 20. Wordt zoowel voor vischvangst, als voor kleine togten op zee gebruikt.

Vischvangst.

*3004 M o d e l van een t r e k n e t, $\frac{1}{50}$ à $\frac{1}{80}$ van de ware grootte, niet in den handel, kost aan arbeids-loon, enz. *f* 50 tot *f* 100. Dient tot het vangen van zee-visch bij stil weder.

3005 W e r p n e t, $^1/_3$ der ware grootte, kost *f* 20 à *f* 40. Overigens als bij no. 3004.

†3006 Model van een f u i k (*sero*), $\frac{1}{50}$ tot $\frac{1}{100}$ der ware grootte, kost *f* 80 tot *f* 100 en duurt, zelfs bij zorgvuldig onderhoud, slechts 2 tot 4 maanden. Dergelijke fuiken worden op ondiepe plaatsen aan het strand geplaatst en vervaardigd van bamboe-staken ter lengte van 10 tot 30 voeten, naar gelang van de diepte, en met rotan aan elkaar verbonden. Zij vereischen veel arbeid.

Bij dit model behooren:

a. T o e s t e l om de visch, wanneer zij uit de fuik genomen zal worden, te beletten de sero te verlaten en naar eene bepaalde plaats te brengen.

b. N e t j e (*tangoe*), ongeveer $\frac{1}{10}$ tot $\frac{1}{20}$ der ware grootte, tot het uitscheppen der visch uit de fuik.

c. P r a a u w t j e (*lepa-lepa*), $\frac{1}{20}$ der ware grootte, dient om naar en rondom de sero te varen.

3007 V i s c h k o r f (*boeboe*), $^1/_4$ der ware grootte, wordt in zee op diepe plaatsen vastgelegd. Niet in den handel, maar wordt door de visschers van dezelfde materialen als die, waaruit dit model bestaat, vervaardigd.

3008 V i s c h k o r f (*boeboe talagaja*), $^1/_2$ der ware grootte, wordt bij vloed aan den zee-oever onder water gelegd op plaatsen, welke

Digitized by Google

niet dieper zijn dan $^1/_2$ vadem. Bij ebbe wordt de fuik opgehaald en geledigd. Overigens als boven, no. 3007.

3009 Vischkorf (*boeboe koetang*), $^1/_2$ der ware grootte, als bij no. 3007.

3010 Garnalen-fuik, ware grootte, wordt in zoet water gebruikt.

*3011 Visch-schepper (*akisar ikan*), $^1/_2$ of $^1/_4$ der ware grootte, wordt op ondiepe plaatsen in zee tusschen steenen geplaatst en daarna de visch in de rigting van den schepper gedreven.

Spellen.

3012 Langwerpig schild van de *tjekalèlè* (dansers).

3013 Rond schild van dezelfden (*parisi*) (2 stuks).

Vlaggen.

3014	Vlag	van	de	negorij	Saparoea.
3015	"	"	"	"	Paperoe.
3016	"	"	"	"	Haria.
3017	"	"	"	"	Porto.
3018	"	"	"	"	Koelor.
3019	"	"	"	"	Toehaha.
3020	"	"	"	"	Ihamahoe.
3021	"	"	"	"	Iha.
3022	"	"	"	"	Nollot.
3023	"	"	"	"	Itawaka.
3024	"	"	"	"	Ouw (5 stuks).
3025	"	"	"	"	Seri-sori-selam.
3026	"	"	"	"	Haroekoe.
3627	"	"	"	"	Sameth.
3028	"	"	"	"	Rohomoni.
3029	"	"	"	"	Karioe.
3030	"	"	"	"	Wassoe.
3031	"	"	"	"	Oma.

Deze vlaggen zijn niet meer in gebruik.

Varia.

†3032 Houten keten met versieringen, uit éénen balk gezaagd. Ornament, afkomstig uit eene oude moskee.

3033 Haak-werk, vervaardigd door inlandsche vrouwen (5 stuks).

Digitized by Google

CERAM.

3034 Strook boomschors (*tjidako*), om het midden geslagen, tusschen de beenen doorgehaald en van achteren bevestigd: voornaamste of eenig kleedingstuk van den Alfoer van Ceram.

3035 *Tjidako*, gemaakt van de schors van den *malaba*-boom en toebehoord hebbende aan het Alfoersche hoofd, *Inane*, die blijkens het aantal der daarop voorkomende kringen 12 koppen had gesneld.

3036 Bereide boomschors voor kleedingstukken, enz. (2 stukken).

*3037 Pols-ring van schildpad (4 stuks).

*3038 Glazen arm-ring, volgens Valentijn *mamacur* geheeten en bij de berg-Alfoeren in groot aanzien. Worden ook als orakels in den oorlog gebruikt. Zie Beschrijving van Amboina, 2de deel, 2de boek, 3de hoofdstuk (2 stuks).

*3039 Bamboezen kokertje voor tabak, medicijnen of snuisterijen (2 stuks).

3040 Bamboezen doos met randen van rotan.

3041 Bamboezen korfje.

*3042 Tabaks-zakje.

3043 Draagmand voor vruchten, enz.

†3044 Mat (*kahdoe*), uit de bladvezels van den sago-*palm* geweven en met plantaardige kleurstoffen geverfd; uit de Elpapoetihbaai.

°3045 Schild (4 stuks). Tijdschr. Kon. Inst. enz. 4e volgr. VIII pl. V, 1.

°3046 Piek met ijzeren punt en koperen beslag (2 stuks).

3047 Trom (*tifa*). Tijdschr. als voren, VI, d.

3048 Twee *kenong's* uit een *gamélan*-spel: dienden den Alfoeren van Maroehoenoe tot krijgsmuzijk. Tijdschr. als voren, VI, j.

°3049 Schild (2 stuks).
°3050 Twee bamboezen lansen.
°3051 Zes en twintig bogen.
°3052 Twee en negentig pijlen.
} Veroverd in de kampong Marahoenoe.

3053 Tritonschelp, waarmede signalen gegeven worden; veroverd in de kampong Marahoenoe.

GORAM.

*3054 Armband voor vrouwen (*bia-bia*), van schelp gemaakt en om den pols gedragen.

Digitized by Google

3055 Kistje (*doom*), uit *gaba-gaba* (stukken uit de bladrib van den sagoepalm) gemaakt, met geverfde *pandan*-bladen bekleed en van buiten met schelpjes versierd: dient tot het bergen van kleeding, enz.

*3056 Houten steunsel voor hoofdkussen bij het slapen (2 stuks).

KEI-EILANDEN.

3057 Aarden waterpot (*lewat*) met deksel.

3058 〃 waterkruik (*oeloe*).

3059 Bak (*bahau*) van hout van den *eiën*-boom.

3060 Vlag van Affam.

3061 Driehoekige vlag (*kiti-kiti*) van Oeroen.

3062 Vlag van Kilmoeri.

3063 Kiti-kiti van idem.

3064 Vlag van Kei Larat.

3065 Kiti-kiti van Tobo.

3066 Vlag van Kei Besar, negorij Matakola (?).

AROE-EILANDEN.

Kleeding.

a. Van mannen.

*3067 Bamboezen haarkam (*seli*) voor mannen en vrouwen.

*3068 Kruisband (*wasi-wasi*), uit de bladvezels van eene palmsoort gevlochten, bij wijze van versiersel kruiselings op borst en rug over beide schouders gedragen.

*3069 Armband (*sik-sikoe*) uit dezelfde stof, met schelpjes versierd, om den bovenarm gedragen.

*3070 Dito zonder schelpjes.

*3071 Armband.

*3072 Band (*kalloworroor*) van roggevel, om den pols gedragen.

*3073 Buikversiersel (*bellam*) van gekleurde rotan, als een teeken van rouw om het middel gedragen.

b. Van vrouwen.

3074 Schaamgordel (*kira*) van *pandan*-blad gevlochten, om de heup gedragen en zoo naauw sluitende, dat het maken van groote passen ondoenlijk in (2 stuks).

Digitized by Google

3075 Schaamgordel voor jonge meisjes.

*3076 Hoofdsieraad van *pandan* voor jonge meisjes.

HUISRAAD.

3077 Mandje (*goba*), bijzonder net uit rotan gevlochten; door vrouwen en kinderen over den rug gehangen, om veldvruchten huiswaarts te brengen.

WAPENEN.

3078 Boog en pijlen. – De boog (*fier*) is van palmhout, de pees (*firoelak*) van rotan; hij wordt nimmer ontspannen. De pijlen (*langa*) hebben eene schacht van *ngafoel* (rietsoort); de met ijzer gepunte (*roebil*) dient in den oorlog en tot de jagt op groot wild; evenzoo, bij gebrek aan ijzer, de pijl met punt van Casuaris-been (*koedari toeloe*); die met palmhouten punt (*langa*) tot de jagt op kleiner wild en gevogelte.

°3079 Boog.

°3080 Pijlen.

°3081 Werpschicht met ijzeren punt.

BANDA-EILANDEN.

°3082 Werktuig (*gaki-gaki*) van bamboe en rotan, tot het plukken der muskaatnoten.

3083 Stalen parang, gebruikt in den krijg van de kampong Lontoor, vereenigd met de Nederlanders, tegen de kampong Lautaka, ondersteund door de Portugezen. Ruim 2 ½ eeuw oud (2 stuks).

3084 Stormhoed (*kabaséti*) uit de 17e eeuw.

3085 Copij, meer dan 100 jaren oud, van de vlag, door den Gouverneur-Generaal, J. P. Coen aan de kampong Lontoor geschonken (In de zaal links van de vestibule).

3086 Schild, gebruikt door de kampong Lontoor tijdens het verblijf aldaar, in 1824, van den Gouverneur-Generaal, baron van der Capellen (2 stuks).

3087 Parang, als voren (2 stuks).

3088 Hoofd-versiersel (*djèsta*), als voren (2 stuks).

SEROEA.

*3089 Kam (*soeloe*).

*3090 Oorversiersel (*mas takeloi*) (2 stuks).

Digitized by Google

*3091 O o r v e r s i e r s e l (*mas*) (2 stuks).

*3092 A r m b a n d voor mannen.

TENIMBER-EILANDEN.

*3093 Metalen o o r v e r s i e r s e l.

*3094 H a l s - s i e r a a d (5 stuks). Ook op het eiland Babber in gebruik.

*3095 L e p e l.

°3096 Houten a f g o d (*obler*), vereerd op Babber, Tenimber en Kei-eilanden (6 stuks).

†3097 Model eener w o n i n g op Babber en de Tenimber-eilanden.

ROMA.

3098 Aarden p a n n e t j e, bij feestmalen gebezigd, van de negorij Oerwakeka (3 stuks).

KISSER.

3098*a* S a r o n g (*kain oeti-oeti*).

3098*b* K a t o e n, waarvan no. 3098*a* is gefabriceerd; geteeld op Kisser.

°3099 Boog met houten p ij l e n.

°3100 B o o g.

°3101 W e r p s p i e s met ijzeren punt (2 stuks).

°3102 Bamboe l a n s met punt van arenhout (5 stuks).

MISOLE.

3103 Model van een s u i k e r r i e t - p e r s (2 soorten). Zie Robidé v. d. Aa, reizen n. Ned. N. Guinea, bl 145.

ONZEKER, VAN WELK EILAND.

3104 W a t e r s c h e p p e r van *woka*-bladen (2 stuks). Tijdschr. Kon. Inst. enz, 4e volgr. VIII. pl. II, 25.

3105 L e p e l van idem (*siboe-siboe*) (2 stuks).

3106 Zoogenaamd k r o o n t j e, waarmede de inlandsche Christenen op nieuwjaarsdag elkander heilwenschen aanbieden.

*3107 Houten b e k k e n, in den vorm van een vogel.

3108 T o u w van den *lontar*-palm.

†3109 Z i t m a t van *pandan*-bladen.

3110 Stuk h o u t, in den vorm van een visch uitgesneden, op kleine praauwen gebruikt om het roer in vast te leggen.

°3111 L a n s; de steel van bamboe, de punt van pinanghout (5 stuks).

Digitized by Google

3112 Stuk *rengas*-hout, dat vele harsdeelen bevat en volgens den inlander bij verbranding aan daarvoor vatbare omstanders zekeren huid-uitslag berokkenen kan.

NIEUW-GUINEA EN OMLIGGENDE EILANDEN.

WAIGEOE (*eil. ten N. O. van N. G.*)

°3113 Hoofddeksel van *poetjoek*-bladen.

°3114 Palmhouten lans (6 stuks).

°3115 Boog en pijlen van *Offak.*

°3116 Boog en pijlen; bij een dezer pijlen bestaat de spits uit den staartdoorn van zekeren rog, die zeer pijnlijke wonden toebrengt.

3117 Roei-spaan (2 stuks).

BATANTA (*als voren*).

°3118 Pijlen met bamboezen punten.

°3119 Driepuntige pijl om visschen te schieten.

°3120 Boog en pijlen.

SALWATI (*als voren*).

3121 Roei-spaan met snijwerk (*poh*).

3122 Trompet (*tehboe*) van de tritonschelp.

°3123 Lans met bamboezen punt, versierd met casuaris-veêren (*miap*).

3124 Bamboezen tabaks-koker met snijwerk (*amin*).

WESTKUST VAN NIEUW-GUINEA.

°3125 Hoed van gekleurde bladen (*serau*), voor mannen; van de Zuid-Westkust. Cf Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. VV, no. 5.

*3126 Bamboezen haarkam (*soear*), van de Karoefa-rivier (2 stuks).

*3127 Armband van rotan (*kadé*), van de Zuid-Westkust.

*3128 Bamboezen schaamdeksel voor mannen, van de Z.-W. kust. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. TT. no. 11.

*3129 Bewerkt stukje bamboe om het hoofd mede te krabben (*tambah*), van de Argoeni-baai (Z.-W. kust).

*3130 Stelling (*affia*) om bij het slapen het hoofd op te leggen van Lakahia (2 stuks).

†3131 Matje, van Basaroeaka in de Talok Tarera (bogt van Lakahia) (2 stuks).

Digitized by Google

3132 Kalebas (*kimoe*), tot waterflesch dienende, van idem.
*3133 Besneden bamboezen koker.
°3134 Roei-spaan van Lakahia (3 stuks).
°3135 " (*poh*), van Basaroeaka in Talok Tarera (bogt van Lakahia).
°3136 Lans met punt van casuaris-been, van de Argoeni-baai (Z.-W. kust).
*3137 *Randjoe* of voetangel van palmhout, van idem (5 stuks).
°3138 Boog (*laregei*) en peilen (*ewa*) van de Karoefa-rivier.
°3139 Pijlen uit de bogt van Lakahia.
°3140 Lans (*kabam*) van idem (7 stuks).
°3141 Knods van casuarina-hout, ook bij spelen gebezigd, van Basaroeaka in de Talok Tarera (bogt van Lakahia). Temminck pl. 12, no. 3.
3142 Steenen bijl met houten handvat, van idem (3 stuks). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. IJIJ no. 3.
3143 Trom (*robrok*), met slangenvel overtrokken, van Lakahia. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. VV, no. 3.
*3144 Beeldje (*aä*), als amulet door de mannen om den hals gedragen, van idem.

NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA,

tusschen 136° *en* 143° *O. L. Greenwich.*

*3145 Haarkam met versierselen.
*3146 Neus-versiersel. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl AA.
*3147 Hals-versiersel. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. XX, no. 7.
3148 Buikband (2 stuks).
3149 Zakje.
*3150 Doosje van klapperdop.
°3151 Boog en pijlen.

ARFAK (*Noord-kust*).

*3152 Bamboe kam voor mannen (2 stuks).
°3153 Boog en pijlen.
°3154 Palmhouten lans (*misnaf*) (4 stuks).

MIFORE (*eil. ten O. van Doreh*).

*3155 Gevlochte mans-armband van gekleurde rotan (*amoor*), om den pols der linkerhand gedragen, om dien te beveiligen tegen het aanslaan der boogpees.

Digitized by Google

*3156 Mans-armband van gekleurde rotan (*kaak*), aan den boven-arm gedragen (4 stuks).

*3157 Vrouwen-armband van *akar-bahar* (*mampapis*).

3158 Besneden kokosdop (*sobek*), voor huisselijk gebruik (2 stuks).

*3159 Mes met handvat van hout en vischtand (*rawi*), alleen in gebruik op Mifore (2 stuks).

*3160 Gereedschap om *sagoe*-pap mede te eten (*aki*).

*3161 Doosje van *pandan*-bladen.

3162 Bakje van *pandan*-bladen.

3163 Houten lepel.

*3164 Pijltjes van palmbladen: kinder-speeltuig (7 stuks).

DOREH.

Kleeding.

*3165 Hoofdtooisel (*mambesoon*) van Mansinama, gemaakt uit een stuk casuaris-vel met de veêren er aan, en versierd met stukken schelp, witte kakatoea-veêren en groote pennen uit de vlerken van dien vogel, welke laatste het aantal aanwijzen der door den drager verslagen vijanden. Dit hoofdsieraad wordt alleen bij feesten gedragen en strekt den eigenaar tot groote eer. Cf. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. QQ.

*3166 Hoofdversiersel met papegaai-veêren (*masawoli*), door mannen bij feesten of in den strijd gebruikt.

3167 Hoofdband van boomschors.

*3168 Oorhanger van schildpad (*misbefo*).

*3169 Oorsieraad van schildpad en glas.

*3170 Bamboe kam (2 stuks).

*3171 Schelpen hals-sieraad.

*3172 Gevlochten schouderbanden van *pandan* en rotan (*sarek*) (4 stuks).

*3173 Zwart geverfde bamboezen armbanden, met schelpen versierd (3 stuks).

*3174 Schelpen mans-armband (*brongo*) om den pols gedragen.

*3175 Dito van kleine schelpen (*samfaar*).

*3176 Sieraad van zeeschelp (*karomban*), door mannen op den rug gedragen (2 stuks).

3177 Vrouwenkleedje van boomschors.

3178 Kleedje van geknoopt draadwerk uit de fijne vezelen van den *pisang-koffo*-boom.

Digitized by Google

3179 Borst-versiersel (*kapispes*) van jonge meisjes bij feesten (2 stuks).

HUISRAAD.

*3180 Stelling om bij het slapen het hoofd op te leggen. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. TT, no. 15.

*3181 Houten lepel (*katei*).

3182 Uitgesneden houten lepel om water te scheppen.

*3183 Eetlepel van paarlemoer (*ossis*).

3184 Kom van de schil der kokosnoot (*sobek*), om water in te doen en als spiegel te gebruiken.

3185 Gevlochten zak van *waroe*-vezelen (*nokeng*).

3186 Zak van gevlochten klapperbladen.

3187 Bamboezen tabakskoker.

*3188 Kokertje van uitgeholde *laboe*, tot bewaring van kalk; van het eilandje Mansiname (Meosmapi) in de Doreh-baai.

3189 Korfje van gespleten bamboe (*ariaï*).

3190 Bamboezen mandje (*nanen*) voor huisselijk gebruik.

3191 Soort van zeef voor sago-bereiding van den steel van het klapperblad (4 stuks). Zie d'Albertis, N. Guinea, I, 81.

POTTEN-BAKKERIJ.

3192 Uitgesneden stuk hout (*awawei*) tot het vormen van potten van klei en het drukken van figuren daarop.

WAPENEN.

°3193 Palmhouten lans.

°3194 Boog (*mirid*) en pijlen (*iko*), collectieve benaming *mariamin*.

3195 Schelp (*bangoe*), op de regterheup gedragen tot afwering van pijlen (2 stuks).

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

3196 Groote trom met karbouwen-vel bekleed.

3197 Trom (*robrok*).

VOORWERPEN VAN GODSDIENSTIGEN AARD.

*3198 Houten beeldje, door mannen als amulet om den hals gedragen (*aaï*).

Digitized by Google

*3199 Houten beeldje, vereerd als huis- of beschermgod (*koroewar*) (19 stuks).

GEELVINKS-BAAI.

*3200 Afgods-beeld (*koroewar*).

HUMBOLDT'S-BAAI,

Noord-Oostelijke grens van het Ned. gebied.

Kleeding.

a. Van mannen.

*3201 Bamboe kam. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. TT, no. 14.

*3202 Versierde kam (3 stuks). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. VV, no. 6.

3203 Pruik van menschenhaar, dragt van oude mannen, die kaal worden. De kluitjes, welke er aan hangen, zijn van klei om het haar mede rood te verwen.

*3204 Neus-versiersel (*soegir*), bestaande uit varkens-slagtanden, welke in den doorboorden neus met een touwtje aan elkaâr worden verbonden (2 stuks).

*3205 Dito, van zeeschelp (steen?) geslepen. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. X (6 stuks).

3206 Versiersel van casuaris-veêren, dwars over het hoofd gedragen en onder de kin vastgebonden. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. ZZ, no. 1.

*3207 Halsversiersel van *pisang*-schors (*kanoe*) (2 stuks).

*3208 Halssieraad van vruchtpitjes. Temminck pl. 9, no. 8.

3209 Borstversiersels, op verschillende wijzen uit groote varkens-tanden zamengesteld, met tusschenvakken uit roode en zwarte, kleine, ronde boontjes van *abrus precatorius* (*saga*); dient ook tot bedekking tegen pijlschoten. Cf. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. ZZ, no. 8 en pl. BB. (13 stuks).

*3210 Armband van *koffo*-draad, aan den boven-arm gedragen.

*3211 " (*samfaar*) van schelp, aan den boven-arm gedragen (3 stuks).

*3212 Dito van rotan gevlochten en met schelpjes belegd (*gi*) (2 stuks).

*3213 Versiersel gemaakt van bamboezen pijpjes, schelpjes en *pisang-koffo*-vezelen.

Digitized by Google

*3214 Schaamdeksel (*onan*), van eene uitgeholde *laboe*-vrucht gemaakt (3 stuks). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. XX, no. 13.

3215 Lap van boomschors, met kralen en vruchtpitjes versierd.

3216 Buikband voor mannen en vrouwen (7 stuks).

3217 Buikband, met schelpjes versierd.

3218 Gevlochten buikband, met schelpen belegd (*roor*). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. BB.

3219 Buikband (?) van bamboe-pijpjes, vruchtjes en schelpen.

b. Van vrouwen.

*3220 Oorhangers van schildpad (*oentji*) (8 stuks).

3221 Kleed van boomschors met figuren.

3222 Dito, geknoopt uit de fijne vezelen van den *pisang-koffo*-boom; met schelpen en figuren versierd (5 stuks).

HUISRAAD.

*3223 Beenen mes om kokosnoten te schillen (2 stuks).

*3224 Als no. 3222, maar van palmhout.

3225 Versierde bamboezen koker tot bewaring van tabak.

*3226 Stelling om bij het slapen het hoofd op te leggen (2 stuks).

*3227 Zakje van *pandan* met bamboezen kokertje voor amuletten.

3228 Zakje van *pisang-koffo*-garen (3 stuks).

3229 Kalebas, met figuren beschilderd, tot bewaring van kalk (6 stuks).

3230 Uitgesneden klapperdop, voor hetzelfde dienende (6 stuks).

3231 Pot van gebakken aarde, met figuren versierd.

3232 Steenen werktuig, met houten handvatsel. Doel onbekend.

VISCHVANGST.

*3233 Elger of vischpijl (*proer*).

3234 Gedeelte van een vischnet.

3235 Draden van de vezelen van den *genemoe*-boom voor het maken van vischnetten.

3236 Visch-net.

SAGOE-BEREIDING.

3237 Houten werktuig tot bereiding van sagoe. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. YY, no. 4.

Digitized by Google

SCHEEPVAART.

*3238 Versiersel van de stevens van kano's (3 stuks). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. YY, no. 10.

3239 Roei-spaan, hier en daar met snijwerk (*eljau*) (2 stuks).

WAPENEN.

*3240 Dolk van menschen-been (*genau*); wordt gestoken in den rotan-band van den linker-bovenarm (5 stuks). Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. XX, no. 1.

3241 Steenen bijl met houten handvat (2 stuks).

*3242 Boog (*fembi*) en pijlen (*fembi-nado*).

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

3243 Trom (*metjing*), met slangenhuid overtrokken. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. TT, no. 10 (2 stuks).

3244 Bamboezen fluit uit een tempel: vermoedelijk dezelfde, waarover gehandeld wordt op pag. 179 van de beschrijving van Nieuw-Guinea, uitgegeven door het Kon. Inst. voor de taal-, land- en volkenkunde van N.-Indië, nieuwe volgreeks, Deel V, pl. YY, no. 8.

ZUIDKUST VAN NIEUW GUINEA.

(139° tot 140°, 30')

KLEEDING.

3245 Hoofd-deksel van Oetoenate.

3246 Hoofd-versiersel (2 stuks).

*3247 Neus-versiersel (4 stuks).

*3248 Oor-ring (2 stuks).

*3249 Hals-en borst-sieraden (8 stuks).

3250 Arm-bekleedsel.

*3251 Buikband (3 stuks).

3252 Band met schelp, ter bedekking van de penis.

HUISRAAD.

3253 Bamboe voor drinkwater.

*3254 Lepel om schelpen te openen en uit te halen.

3255 Kalk-bakje.

3256 Gevlochten zakje.

*3257 Klapper om uit te drinken.

Digitized by Google

Wapenen.

3258 Boog en pijlen.

3259 Knods.

Varia.

°3260 Roei-spaan.

3261 Schelp om signalen te geven.

3262 Fluitje.

3263 Pluim van kasuaris-veêren, vermoedelijk een waardigheidsteeken (2 stuks).

3264 Djimat, soort van karoewar.

3265 Tifa van Oetoenate (2 stuks).

PLAATS VAN HERKOMST ONZEKER.

Kleeding.

*3266 Hoofdtooisel, bestaande uit een kam, versierd met kralen, veêren, gevlochten *pandan* en katoenen lapjes.

°3267 Hoofddeksel van *lontar*-bladeren (2 stuks).

3268 Hoofdversiersel.

*3269 Hoofdsieraad voor mannen. Tijdsch. Kon. Inst., V, pl. XX, no. 2.

3270 Veeren hoofd-tooisel.

*3271 Kam.

*3272 Houten haarkam, met paarlemoer versierd.

*3273 Halsversiersel van gevlochten rotan.

*3274 Borstversiersel van varkenstanden, zeeschelp en *koffo*-draad (6 stuks).

*3275 Koralen borst- en rug-versiersel.

*3276 Armband van *assem*-hout.

*3277 Armband van *koffo*-draad, met schelpen versierd.

*3278 Buikband, als voren.

Huisraad.

3279 Zak van gekleurde boomschors.

3280 Zak van *koffo*-garen. Temminck, pl. 11, no. 16.

*3281 Zakje van *pinang-koffo*-garen (2 stuks).

3282 Uitgesneden bamboezen koker (7 stuks).

*3283 Beenen lepel.

Digitized by Google

*3284 Drie epels, 2 van hout en 1 van paarlemoer.
3285 Lepel van klapperdop.
*3286 Stokje om *papeda* te eten.
3287 Mandje van *pandan*-bladeren (2 stuks).
3288 Lepel (?) (2 stuks).
3289 Kalebas om water in te bewaren (2 stuks).
3290 Blok om *pisang* op te stampen.
3291 Stokje om op de schaamgordels figuren uit te slaan (2 stuks).
*3291[a] Bamboe sirih-kalk-koker.

Scheepvaart.

†3292 Model van een *praauw banko*.
†3293 Model eener praauw.
*3294 Voor- en achter-versiersels eener praauw (6 stuks).
3295 Roei-spaan. Tijdsch. Kon. Inst. V, pl. VV, no. 10.

Vischvangst, enz.

*3296 IJzeren harpoen om schildpadden te vangen.

Wapenen.

°3297 Boog en pijlen.
*3298 Bundel pijlpunten.
3299 Bamboezen pijlkoker (3 stuks).
3300 Dansschild.

Muzijk-instrument.

3301 *Tifa*-blok.

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

*3302 Klein houten beeldje, tot talisman dienende.
*3303 Houten ornament, afkomstig van een bedehuis (2 stuks).

Varia.

3304 Houten vogel.
3305 Pijlen (6 stuks).

Digitized by Google

TIMOR EN ONDERHOORIGHEDEN.

TIMOR.

Kleeding.

a. Voor mannen.

*3306 Hoofdtooisel (4 stuks).

*3307 Hoed van *pandan*-bladen.

3308 Zijden hoofddoek.

*3309 Schildpadden kam (2 stuks).

*3310 Regte houten haarkam (3 stuks). Temminck pl. 40, no. 16.

*3311 Zilveren armband (*boekoe noni* [*noni* = zilver]) (2 stuks).

*3312 Idem beenband (*boekoe hai* [*hai* = het dunste gedeelte van het menschelijk been]).

3313 Kain pandjang.

3314 Slendang van Tabenoe.

b. Voor vrouwen.

*3315 Kam.

*3316 Zilveren oorknop, gebruikelijk in Amarassi en Amanoebang (2 stuks).

3317 Sarong (*kain Beloe*) van Atapoepoe (3 stuks).

*3318 Buikband, van idem.

3319 *Slendang* met gedrukte figuren, van idem.

Huisraad.

*3320 Hoornen tang.

3321 Bamboezen doosje.

*3322 *Sirih*-kalk-koker van de schil van de wilde *laboe*-vrucht, midden-Timor.

*3323 *Sirih*-kalk-dooje (*au*). Temminck pl. 40, no. 4.

*3324 Doosje om sirih, pinang, tabak, enz. in te bewaren (*tiba*) (30 stuks). Temminck pl. 40, no. 5 — 8.

3325 Sirih-doos, gekleurd vlechtwerk, van Amarassi. Temminck pl. 40, no. 2.

3326 Doos voor sirih-bladen, gekleurd vlechtwerk, van Amarassi.

*3327 Sigarenkoker van *pandan*-bladeren. Temminck pl. 40, no. 14.

Digitized by Google

*3328 Sigaren-koker van Deli.

*3329 Idem van Maubara.

*3330 Bamboezen tabaksdoos met wortelhouten deksel (2 stuks).

3331 Zak om *sirih* of tabak in te bergen of op reis mede te nemen.

*3332 Mandje om tabak, sirih, pinang en dergelijke in te bewaren (*knapi boeboe* [*boeboe* = rond]) (4 stuks).

*3333 Tabaks-doos van toeak-bladeren. Temminck pl. 40, no. 12.

*3334 Gevlochte tabaks-doos uit Amfoeang, Sonnebait en Amarassi (3 stuks).

3335 Doos van gevlochten en gedeeltelijk rood en zwart gekleurde *pandan*-bladeren, van Atapoepoe (3 stuks).

3336 Idem. Temminck pl. 40, no. 9.

3337 Doos van gevlochten rotan.

*3338 Doosje met kralen versierd uit Amfoeang.

3339 Mand van rotan.

*3340 IJzeren hamertje. Zie Notulen Bat. Gen, deel I, pag. 207 vlgd.

*3341 Hoornen eetlepel uit Amarassi en Amanoebang.

*3342 Lepel (*sôkő*) (2 stuks).

*3343 Foangsche lepel (2 stuks). Temminck pl. 40, no. 21.

*3344 Kokosnoten eetlepel uit Amarassi en Amanoebang (5 stuks). Temminck pl. 40, no. 19.

*3345 Staatsie-beker met deksel, van kokosnoot, uit Amarassi (2 stuks). Temminck pl. 41. no. 7 en 8.

*3346 Idem (*kőma-oai*) (2 stuks).

*3347 Glas-deksel (*tőwè-rèndah*).

*3348 Waterschepper van klapperdop. Nagenoeg als bij Temminck pl. 57, no. 18.

*3349 Gajong (*panoe*).

3350 Zak (*piloe*), welke over den linker schouder wordt gedragen (2 stuks). Temminck pl. 40, no. 1.

*3351 Tong-schraper (*kioe-maaf*).

3352 Stoelmat van gekleurd vlechtwerk, van Amarassi.

WEVEN.

*3353 Werktuig om katoen te zuiveren (*leloe*): Beloneesch fabrikaat.

Digitized by Google

3354 Weeftoestel van Atapoepoe.
3355 Model van een weeftoestel.

JAGT.

*3356 Fluit voor honden uit Amarassi en Amanoebang.

VISCHVANGST.

3357 Model eener visschers-praauw (*berok*).
3358 Schepnet (*saseko*).
3359 Dai om de schuilplaatsen der visschen af te sluiten.
3360 Dai-nere, als voren.
3361 Visch-lijnen.

WAPENEN, KRIJGSCOSTUUM.

*3362 Hoofdtooisel in den vorm van een halve maan, van een voorvechter (*meoe*). Cf. Temminck pl. 34.

°3363 Lans met bamboezen steel, waaraan ook van onderen een spits toeloopend stuk ijzer bevestigd is.

°3364 Idem van niboeng-hout, spits als voren.

3365 Schild van karbouwenvel, uit midden-Timor.

°3366 Boog met pijlen.

°3367 *Klewang* van midden-Timor. Temminck pl. 42, no. 1 (2 stuks).

3368 Patroontasch van karbouwen-vel, van Koepang (2 stuks).

3369 Dito van Atapoepoe.

*3370 Kruidhoorn (*porbarinoe*) (2 stuks).

3371 Zwaard (*pedang leo*), afkomstig van den Fettor van Enhani. In 1882 meer dan 200 jaren oud; lang als eene heiligheid vereerd.

MUZIJK-INSTRUMENT.

3372 Bamboezen muzijk-instrument (*dakedoen*).

PAARDEN-TUIG.

3373 Zadel.

ROTTI.

KLEEDING.

a. Van mannen.

3374 Hoofddeksel (*tilangga*) (15 stuks). Temminck pl. 43, no. 1 en 2.

Digitized by Google

*3375 Kromme hoornen haarkam.
3376 Wit katoenen baadje, met Arabische spreuken beschreven.
3377 *Kain-pandjang.*
*3378 Buikband.
3379 Slimoet voor mannen en vrouwen.

b. Van vrouwen.

*3380 Hoofdtooisel van kralen. Cf. Temminck pl. 43, no. 4.
3381 Baadje van koralen, feestgewaad.
3382 *Sarong* (4 stuks).
*3383 Buikband, met kralen gestikt.
*3384 Zilveren keten (*habas*).
*3385 Idem, kleinere soort.

HUISRAAD.

3386 Sirih-zak (*tondas*) (3 stuks).
*3387 Koralen tabak-zakje.
*3388 Zilveren tabaks-doos, gemaakt op het eilandje Dau nabij Rotti.
3389 Deken (*lafaina*).
3390 Emmer (*haik*). Temminck pl. 42, no. 6 (4 stuks).

WAPENEN.

°3391 Zwaard van een voorvechter. Temminck pl. 42 no. 9.
*3392 Lans-ijzer. Cf Temminck pl. 43, no. 2.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

3393 Sĕsandoe. Temminck pl. 42, no. 4.
3394 Trom (*laboe*).

SPELLEN.

*3395 Kaartspel van lontar-bladeren.

PAARDEN-TUIG.

3396 Toom (*rapa*).
3397 Karwats.

Digitized by Google

SAVOE.

Kleeding.

a. *Van mannen.*

°3498 Toedoeng (*hègoedoe*) (3 stuks).
3399 Hoofdsieraad (*hidi*) bij jaarlijksche volkspelen.
°3400 Hoofddeksel (*hègoedoe-koetoe*) (2 stuks, een van loutar-bladeren, een van zeer ligt hout).
*3401 Kam (*moetoe-hèmoe*). Temminck pl. 42, no. 7.
3402 *Kain pandjang.*
*3403 Schoeisel (*helapa*).

b. *Van vrouwen.*

°3404 Toedoeng (*hègoedoe*) voor vrouwen van radja's.
3405 Saroeng (*ai*).
3406 Kain-pandjang.

Huisraad.

3407 Prioek (*arrhoe*) (2 stuks).
3408 Sirih-doos (*kènőtő kenana*).
3409 Zak voor sirih, enz.
3410 Kussen, waarop voorname personen (radja's en radja's-moeda) plaats nemen (*kélekki*).
*3411 Gieter (*habbabő*) voor groenten of tabak.
*3412 Presenteer-blaadje (*kepepe rou kenana*).
*3413 Zeefje (*tekoeda*) (2 stuks).
*3414 Voorwerp om de *tampat doeè* of *habatenai* te reinigen (*heboro*).
3415 Mand (*hopè*) (2 stuks).
3416 Juk (*epa doeè*), behoorende bij no. 3415.
3417 Hoofd-kussen (*néloe*).
3418 Slaap-mat (*dépi*).
3519 Rijst-bord (*kerigi*).
3420 Drink-schaal (*haba nginoe*).
*3421 Stroop-lepel (*rau hoeroe*).
3422 Touw voor hanen (*dari manoe*).
3423 " " varkens (*dari wawi*).
*3424 Praauw, kinder-speelgoed (*anah kowa*).

Digitized by Google

Nijverheid.

Laro-bereiding.

3425 Stok om laro (*toeak*) te persen (*ngápi*).

3426 Haak om de *haik* (no. 3390) bij het klimmen in den lontar-boom aan te hangen (*sègai*).

3427 Mandje (*kebiha*), waarin een schaaltje, ter voorkoming, dat vogels het in dat schaaltje opgevangen sap drinken.

*3428 Scheede van het mes tot het afsnijden der schijfjes van den bloemstengel van den lontar-boom (*hopi toedi*).

3429 Gordel (*dari waki*), waaraan bij het beklimmen van den lontar-boom bevestigd wordt, alwat noodig is tot het verkrijgen van het doeè-vocht.

Touwslagerij.

3430 Schil (*pepa*) van de takken van den *kepoeè-doeè*. Ook ongedraaid wordt de pepa veel gebruikt.

3431 Blad en in reepen gesneden blad van de kepoeè-doeè (*rou keli*) voor vlechtwerk (2 stuks).

Spellen.

3432 Mandje (*kèdoeè*), gedeeltelijk met katjang gevuld, welke de vrouwen bij het dansen boven op de voeten binden om de maat aan te geven (2 stuks).

3433 Schild (*tami*) bij oorlogs-dans.

3434 Rug-sieraad (*rou poggi*) bij oorlogs-dans.

Paarden-tuig.

3435 Hoofdstel en leisel (*dari djara*).

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

*3436 *Nadou roukeli* (de dood aan hem, wiens beeld dit is).

*3437 Toover-middel van kepoeè-doeè-blad (*kepepe*).

SOEMBA.

Kleeding.

a. Van mannen.

3438 Hoofd-doek (*kamballa*) van de binnenbast van den kamballa-boom (*pinggi kamballa*); wordt tulbandsgewijze om het hoofd gewonden (2 stuks).

*3439 Gouden oorhanger (*memoeli*), dient meestal als geschenk, doch wordt in de berg-negorijen door de radja's soms gedragen.

Digitized by Google

3440 *Singgi*, wordt van achteren naar voren, los weg, om het middel geslagen, zoodanig dat één der slippen (soms beide) vóór den buik en de schaamdeelen hangen. Totdat de singgi zeer vuil is, wordt zij ongeverwd gedragen; later zwart geverwd (in water gekookt met wilde indigo-bladeren (*passa woera*) en den bast van den boom *pamoesoe*, vervolgens in modder gedoopt (2 stuks, wit en zwart).

3441 Buis (onzeker van Soemba).

3442 *Roesoe-banggi*, wordt zoo stijf en net mogelijk over de singgi om het lijf en de lendenen gewonden; geweven van katoen, donker blaauw geverwd met indigo- (*wora*) bladeren. De roesoe-banggi wordt nooit wit gedragen.

3443 *Likoe* (touw)-*roesoe-banggi*, wordt over de roesoe-banggi gedragen en op den buik vastgemaakt. Sommigen dragen soms twee, zelfs drie zulke strengen, doch iets hooger, om bij lang te paard zitten pijn in de lendenen tegen te gaan. De strengen worden zwart en glad gemaakt met gebrande, oude klappers, varkensvet en schors van den woenga-boom.

3444 *Tonggal*. De streng touw wordt op dezelfde wijze als de likoe-roesoe-banggi gedragen, zoodat het bakje (*tonggal*) op den buik over de likoe-roesoe-banggi hangt. Dit bakje, waarvan slechts één model bestaat, wordt gewoonlijk gemaakt van kamoening of zwart hout en is de bewaarplaats:

1° voor geld, kleine stukjes of schraapsel van goud en zilver, meestal op reis noodig om te offeren;

2° voor *tada ai moeroe koboel*, kruiden, welke onkwetsbaar maken en voor ongelukken vrijwaren;

3° voor *tada ai moeroe kawini*, middel om jonge meisjes te verleiden.

Tot het bewaren van die *tada-ai* zijn twee kokertjes in de *tonggal*, welke geopend wordt door de twee kralen op en in het midden van het deksel naar boven te schuiven.

De toover-middelen, bestaande uit schraapsel van verschillende houtsoorten en ander vuil, worden door de Endenezen en andere vreemdelingen aan de Soembanezen verkocht.

3445 *Singgi koomboe*, alleen in het bezit van den gegoeden Soembanees, wordt over den schouder of los weg over de andere kleederen om het ligchaam geslagen; dient meestal als omslagdoek bij koude ochtend-stonden en kan overigens als luxe-artikel beschouwd worden.

Digitized by Google

b. Van vrouwen.

3446 Sarong (*lauw*), het eenige kleedingstuk van de vrouw, wordt gedragen over één der schouders of omgeslagen, zoodanig, dat de borsten bloot zijn. De lauw, met kralen voorzien, mag, wanneer daarop figuren van menschen voorkomen, slechts door vorstelijke personen of hare slavinnen gedragen worden (7 stuks).

De sarongs worden, evenals de singgi, roesoe-banggi en singgi-koomboe, door vrouwen geweven van uitstekenden, door haar zelven gekweekten katoen.

Huisraad.

3447 Sirih-zak (*kaloembo*), wordt vervaardigd van de binnenbast van den boom *pinggi-soma*. De kaloembo verlaat den Soembanees bijna nooit, die een wanhopende sirih-kaauwer is. Uit de kaloembo put hij kracht, moed en troost. Bij het bespreken van zaken zoekt hij daarin zijne woorden. Hij slaapt er meê om, wakker wordende, onmiddelijk te kunnen *sappa* (sirih-kaauwen).

De kaloembo hangt aan een draagband onder den regter arm, terwijl de loshangende band van achteren naar voren om het lijf aan den draagband wordt vastgebonden.

*3448 Sirih-zak voor vrouwen (*ana-lipi*) (2 stuks).

*3449 " " " met kralen.

3450 Drinkschaal of kelk (*kaba-wai*), klapperdop.

3451 Rijstmandje (*tanga bolla*), etensbord.

Wapenen.

°3452 Schild (*téming*). Cf Temminck pl. 44.

°3453 Zwaard (*kabela madita*) (3 stuks). De parang wordt in zeer ruwen staat door Makassaren ingevoerd en door den Soembanees, evenals de schede en het gevest, bewerkt.

Het gevest is van zwart hout (*ai meting*), kamoening-hout of van ivoor, soms karbouwen-hoorn.

De schede is *soeréné*-hout.

Al de slagwapens of Soemba zijn volgens één model gemaakt.

De Soembanees heeft de kabela madita bijna immer bij zich. Hij draagt zijn zwaard gestoken tusschen het om zijn buik gewonden lijnwaad, met het gevest vóór en nabij den regter schouder, zoodanig, dat bij het opheffen van den regter arm de hand onmiddelijk aan de greep is. Temminck pl. 41, no. 12.

Digitized by Google

Muzijk-instrumenten.

3454 Guitar (*djoengga*), in zeer vele huizen aanwezig. Eigen fabrikaat van *ai soeréné* en koper-draad als snaren.

Met den nagel der pink tokkelt de Soembanees dit instrument, steeds van zich af, hetgeen op den duur pijn veroorzaakt, waarom sommigen een stukje karbouwen-hoorn als vingerhoed aan de pink gebruiken. Bij dit spel wordt gezongen en over het algemeen vrij goed geïmproviseerd.

3455 Trom (*laomba*), uitgehold stuk van een lontar-boom, met karbouwen-huid overspannen. In gebruik bij feest-spelen en bij oproeping tot den strijd. Het vrij deugdzame touw is gemaakt van de binnen-bast van de boom pinggi roea. Bij bespeling worden de houten pennen zoolang aangeslagen, totdat de toon welluidend genoeg is. Niet alleen met stok, maar ook met de linker hand wordt op dezelfde kant geslagen. Dikwijls gaat dit slaan vergezeld met het slaan op vier gong's door drie Soembanezen.

Paarden-tuig.

3456 Halster (*katanga djara*) met lijn, vervaardigd van den binnen-bast der boom *pinggi roea* door draaijing met de vingers zonder eenig gereedschap.

Vastgebonden of bereden draagt het Soembasche paard altijd de katanga djara, welke de ruiter los in de regter hand houdt, opdat hij vallende zijn paard gemakkelijk kunne vangen.

3457 { Teugel (*rapa djara*).
Tooisel (*katoengoe woeloemanoe*) van hanen-veêren. }

3458 *Walangiri* wordt over den hals van het paard gehangen bij reizen en feest-spelen.

Varia.

***3459** Ketting of snoer (*loloek patoe*) van gevlochten koperdraad (2 stuks); dient om als geschenk aan te bieden bij het verhandelen van of praten (*loloek*) over zaken. Als halsketting wordt de loloek patoe nimmer gebruikt. Halskettingen (*kenatar*) zijn steeds van goud, anders gevlochten en bevatten elk gewoonlijk het goud van 70 tot '00 dukaten.

Het grootste gedeelte van het gouden geld, hetgeen de paardenhandelaren jaarlijks op Soemba invoeren, wordt tot kenatar's en memoeli's (no. 3439) verwerkt.

Digitized by Google

FLORES.

Kleeding.

Voor mannen.

*3460 Kam, schuins door den haarwrong gestoken.

*3461 Dito, meestal door bergvolk gedragen.

*3462 Haar- of hoofdband met koraal en lontar-blad; dragt der jeugdige bergbewoners.

*3463 Gouden oorknop met echte robijntjes, afkomstig van de eerste verhuizers van Malakka (2 stuks).

*3464 Armband van koraal.

*3465 〃 〃 akar-bahar en van schildpad (2 stuks).

*3466 〃 〃 tin, afkomstig uit het landschap Roka.

*3467 Klapperschaal, waarin een kettingkogel, een hoornen ring en een stuk schelp; sieraad (?).

3468 Slendang van de inlandsche christenen te Larantoeka.

Huisraad.

3469 Sirih-doos (*rangkó* [Larantoeka], *kota-woea* [Solor]).

*3470 Bamboe kokertje voor sirih-kalk, enz. (2 stuks).

*3471 Aarden sirih-doosje (3 stuks).

3472 Kalebas om water te bewaren.

3473 Toestel van lontar-blad om potten en ander keukengereedschap op te hangen (4 stuks).

3474 Drinkbakje (*kôpoe*).

3475 Eetbakje (*tjowé*).

3476 Saus-bakje (*mangkok*).

3477 Eetbakje (*klèka*) van daun koli [lontar].

*3478 Lepel (*soedoe* [Larantoeka], *noerô* [Solor]) (2 stuks).

3479 Mandje om bij het zoeken van kleine visschen, krabben, enz. bij laag water aan het strand, die dieren te bewaren (*kabassi*).

Wapenen.

*3480 Hoofd-dos van Radja Don Chino Diaz Vera Godigno, jongsten broeder van den vorst van Larantoeka, die bij gelegenheid van strooptogten, tijdens den oorlog tegen Kanghai (1863), enz, daarmede prijkte om zich een schrikwekkend voorkomen te geven.

Digitized by Google

°3481 Schild, gedragen in den oorlog tegen Kanghai (1863) door Radja Entjen Domingo Diaz Vera Godigno, onechten broeder van den vorst van Larantoeka.

°3482 Klewang met scheede van een pemali-bokkenvel; de kling is gedamasseerd en zeer gezocht.

3483 Oude kris uit de kampoeng Kebon sirih, vermoedelijk van Javaanschen oorsprong. Is nooit gedragen, doch door de bezitters uitgeleend om op de maagstreek van een overledene te leggen tot het uur der begravenis.

°3484 Pijlen en bogen.

*3485 Kalebas als kruidhoorn dienende.

*3486 Schelpen kruidhoorn, hangende aan een snoer kralen. Temminck pl. 41. no. 3.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

3487 Trom.

3488 Tamboerijn (*tong*), waarvoor het hout meestal door Saleijerezen, Boeginezen of Wadjorezen wordt aangebragt en het vel verstrekt wordt door de vorsten-hoven, waar deze instrumenten uitsluitend gebruikt worden.

SOLOR.

*3489 Hoofd-versiersel van een voorvechter (*rong-o*).

Kleeding van een voorvechter, bestaande uit:

*3490 een hoog hoofd-tooisel van gevlochten lontar-bladeren, met rood, wit en zwart katoen bekleed en versierd met koralen en pluimen van rood geverwd ananas-garen;

†3491 een borstharnas van karbouwen-vel, nagenoeg geheel bedekt met bossen hanen- en kalkoenen-veêren; de schouder-lappen en de rand met groote schelpen versierd;

°3492 een lans met houten steel, versierd met ananas-garen;

°3493 een klewang, waarvan het gevest met wit en rood doek is omwonden;

°3494 een houten schild, versierd met schelpen en paardenhaar.

*3495 Als no. 3489.

†3496 Als no. 3491. Temminck pl. 45.

3497 Schild-tooisel van een voorvechter (*palani*). Temminck pl. 45.

Digitized by Google

°3498 Boog (*woehoe*) en pijlen (*hoepa* [Larantoeka], *amat* [Solor]).

°3499 Schild (*labi*) (2 stuks).

°3500 Parang (*pèda blôta*) met schede (*blăpi*) met koperen bellen.

°3501 Lans.

3502 Broek.

ANDENARA.

°3503 Bronzen achterlaad-kanon, gevonden in den grond bij Sago (noordkust).

ALLOR, OMBAI.

3504 Rotan band tot bescherming van den buik in het gevecht.

BALI EN LOMBOK.

KLEEDING.

°3505 Hoed, van bamboe gevlochten (*tjetjapil*) (2 stuks).

3506 Rood zijden kleed met franje (Bal. laag *kamben*, hoog *waswa*) (Lombok).

3507 Kain pandjang (Bal. laag *sapoet*, hoog *kampoeh*) (Lombok).

3508 Buikband (Bal. laag *saboek*, hoog *papekah*) (Lombok) (3 stuks).

*3509 Oorsieraad der vrouwen, bestaande uit een opgerold lontarblad (2 stuks).

3510 Zijden kain dodot (*koeloeng-koeloeng*), Lombok.

3511 Kain (Lombok).

3512 Ikat pinggang, met Chinesche munten versierd (Lombok).

3513 Zijden kleedje (*sapoet*), Lombok (2 stuks).

HUISRAAD.

3514 Met bloemen, enz. beschilderd houten kistje (Bal. *kodang*), met dekkleedje (Bal. *kekasang*) (Lombok) (2 stuks).

§3515 Gouden presenteerblad (Lombok) (3 stuks).

*3516 Doosje (*kapoh*) van lontar-blad (2 stuks).

3517 Gendi, van boven met verguld bloemwerk versierd (*tjaratan*).

Digitized by Google

†3518 Gendi in mand van Lombok (10 stuks).

3519 Versierde deksel eener gendi.

§3520 Gouden schaal, geschenk van de Vorsten van Selaparang en Karang-Asem aan den Gouverneur-Generaal.

3521 Bamboezen sirih-doos van Lombok (6 stuks).

3522 Vierkant kussen, met laken bekleed (Bal. *loenka-loenka*) (Lombok) (3 stuks).

3523 Tas (*rampek*), van lontar-bladeren gevlochten (4 stuks).

Houten beelden (*togog*) meest van mythische personen, aan den ingang van vorstelijke woningen (*poeri*) en tempels gebezigd als standers voor lans of kris, welke in de ringvormige opening van de vuist geplaatst wordt.

†3524 Boma.

†3525 Wibisana, broeder van Rawana.

†3526 Hanoman uit de Ramajana.

†3527 Ardjoena uit de Ardjoena-wihaha.

†3528 De panakawan Haroe uit de Brata-joeda.

†3529 Ardjoena uit de Brata-joeda.

†3530 Eene widadari of apsari (hemelnimf).

†3531 Kresna.

†3532 Darma-tanaja (Joedistira).

†3533 Raksasa (tempelwachter).

†3534 Anggada uit de Ramajana.

†3535 Rawana.

†3536 Rama.

†3537 Wisnoe.

†3538 Baladewa, broeder van Kresna.

†3539 Fantaisie-beeld, vermoedelijk een dorpshoofd (*klion*) voorstellende.

†3540 De widadari Soepraba. } uit de Ardjoena-wiwaha.

†3541 „ „ Tilotama. } uit de Ardjoena-wiwaha.

†3542 Dropadi, uit de Brata-joeda.

†3543 Giri-poetri, uit het verhaal Toetoer.

†3544 Twee beelden (*togog*) van tempelwachters (*raksasa*): geschenk van den Vorst van *Tabanan* aan den Gouverneur-Generaal.

°3545 Steenen beeld (*togog*), voorstellende G'dé Boetoeh Aja, dewa der vruchtbaarheid, vervaardigd door den Brahmaan Ida Ktoet Gjangjar van Djagaraga, in Mei 1881.

Digitized by Google

3546 Wajang-pop, voorstellende Kalantaka.
3547 " " Anaha.
3548 " " Sakoeni.
3549 " " Matsipati van Wirata.
3550 " " Salja.
3551 " " Dropadi.
°3552 Pajoeng (Lombok).
§3553 Zilveren schaal, Lombok (2 stuks).

Vischvangst.

3554 Pantjing bedjoelit om paling te vangen.

Wapenen.

§3555 Lans met gouden beslag, geschenk als bij no. 3544 (2 stuks).
°3556 Kris, toebehoord hebbende aan zekeren Wajahan Poesan, die in 1874 te Koeboe-Tambahan in een gevecht tegen Gede Intara s gedood. Het heft heet *danganan tjanging*, d. w. z. op de wijze van een tjanging of dadap; het is namelijk eene nabootsing van den stam van een dadap, waarvan de doornen zijn afgehouwen. Onder het heft is een ring (*wewer*) met robijnen bezet. Het blad over het heft is van ivoor en de schede ten halve pelet.
°3557 Kris, buitgemaakt bij de bestorming van Bandjar, 1868.
°3558 Houwer (*golok*) (2 stuks).
°3559 Kris met ivoren gevest.
3560 Boog (*langkap*).
3561 Bamboezen pijlen met ijzeren en houten punten (13 stuks).
*3562 IJzeren schicht (*djemparing*) (2 stuks).
§3563 Gouden kris-heft (3 stuks), op een waarvan als *tjondro-sengkolo* voorkomt;
[Balinese script] = 1527 = A. D. 1605.
§3564 Idem van ivoor.

Voorwerpen van godsdienstigen aard.

3565 Astrologische kalender (*palalintangan*), op doek geschilderd en door kruislijnen verdeeld in 7 rijen van vakken, dus in 't geheel 49 vakken. De verticale verdeeling in 7 kolommen beantwoordt aan de 7 weekdagen, aangeduid door de initialen: [Balinese script] *Raditya*, Zondag; [Balinese script] *Tjandra* (? anders *Soma*), Maandag; [Balinese script] *Anggara*, Dingsdag; [Balinese script] *Boeda*, Woensdag; [Balinese script] *Wrehaspati*, Donderdag; [Balinese script] *Soekra*, Vrijdag; [Balinese script] *Sanestjara*, Zaturdag.

Digitized by Google

De bovenste rij bevat voor elken dag de afbeelding en den naam van 4 attributen: een boom, een vogel, een *wajang*-figuur en een *dewa;* de vijf volgende rijen, 2 — 6, de 35 dagen van den *woekon* of cirkel, waarin de 7 weekdagen achtereenvolgens met de 5 marktdagen (*Oemanis* of *Legi*, *Pahing*, *Pwan* of *Pon*, *Wagé* en *Klion* of *Kaliwon*) zamentreffen, elk met afbeelding en naam van een *lintang* (sterrebeeld?): als in 't eerste vak, Zondag *Legi*, een reus, die op zijn hoofd staat (*Kala loensang*): in het eerste vak van de volgende rij, Zondag *Pahing*, een olifant, enz.

De onderste rij bevat eindelijk nog voor elk der 7 dagen een gedierte (*sasaton*), als den mythischen vogel *garoeda*, een leeuw, hond, enz. Vergelijk Friederich, voorloopig verslag van het eiland Bali, in Deel XXII en XXIII van 's Genootschaps Verhandelingen.

3566 Idem (Zie de beschrijving Not. Bat. Gen. 3 Junij 1873).

3567 *Peplankiran* of *koemara*, gewikkeld in een stuk beschilderd doek, als djimat opgehangen boven de slaapplaats van jonggeborenen. De onderkant vertoont een kala rahoe, knabbelende aan de maan. Zie Notulen Bat. Gen. 3 Junij 1873.

3568 Beschilderd doek, behoorende bij no. 3567.

3569 " " (2 stuks).

3570 Model van een tempel met zeven daken (*meroe toempang pitoe*). Aanwezig in de loods.

VARIA.

*3571 Metalen schel, van gelijken vorm als de Javaansche uit het Hindoe-tijdperk.

†3572 Rood geverfde, houten reuzenkop, als masker bij volksspelen in gebruik (*barongan kèkèt*).

*3573 Kropak, buit gemaakt bij de bestorming van Bandjar, 1868.

3574 Boei om personen (ook vrouwen), die de straf van rotan- of zweep-slagen, dan wel die van geesseling met brandnetels hebben ondergaan, gedurende 14 tot 30 dagen om den hals aan een paal te binden.

3575 Tikâ, altoosdurende wand-almanak, welke onder verschillende vormen in de meeste Balinesche huizen voorkomt. De 210 vakken stellen de 30 weken of 210 dagen van het Balinesche burgerlijke jaar voor. Zie verder Not. Bat. Gen. 9 Junij 1874, bl. 62—69.

Digitized by Google

†3576 **Plank of bord**, aan weêrszijden beschilderd met figuren, welke gezegd worden Ardjoena en de nimf Soepraba voor te stellen.

†3577 Model van een **wadah** (toestel, waarmede het lijk van een aanzienlijke naar de brandplaats wordt gedragen) met vijf verdiepingen (*meroe*), geschikt voor een ksatria of iemand van de tweede kaste.

*3617*a* **Waterpas-intrument** (*gegandjing*). Zie Tijdschr. v. Nijv. en Landb. in N. I. XXX, 158.

BANKA EN BILLITON.

Modellen van huizen.

†3578 **Huis** op Billiton.

†3579 **Huis**, op palen gebouwd.

Huisraad.

3580 **Sirih-doos** (*peroendjoek sirih*) van pandan, van Billiton.

*3581 **Sirih-doos** van rotan, van Billiton.

*3582 **Sirih-stamper** van Billiton.

*3583 **Lepel** 〃 〃

*3584 **Vorm** voor gebak.

*3585 **Voorwerp** tot het omroeren van rijst (model).

†3586 **Mat** (*tikar djait*) van Billiton.

3587 **Rijst-mandje** (*soemboel rotan*) van Billiton.

*3588 〃 (〃 *mangkoewang*) van idem.

3589 **Mandje** voor ongekookte rijst (*bakak*) 〃 〃 (2 stuks).

*3590 **Sigaren-koker** van idem.

3591 **Pot** voor drinkwater (*trenang*) van idem (2 stuks).

3592 **Draagmand** (*ambong*) van idem (2 stuks).

3593 **Rijst-stamper** (model).

3594 **Suikerriet-pers** (model).

3595 **Kendoelan madoe.**

3596 **Honig-pers** (2 stuks).

3597 **Pers** voor olij uit de njato-pit, welke olij in gebak wordt gebruikt.

4598 **Poot-stok** voor het planten van padi (2 stuks).

Scheepvaart.

†3599 Model eener **praauw**.

3600 **Wimpel** van den vorigen Depati (1880).

Digitized by Google

JAGT.

°3601 Strik om herten te vangen.

3602 Lijm-stokjes (*gesan*).

VISCHVANGST.

*3603 Vischlijn der Orang-sekah van Billiton.

*3604 Drietand (Mal. *tjiroek*) (2 stuks).

°3605 Sero (model).

*3606 Treknet (*permisan*), model; ware grootte: uiegte 9 vadem, breedte ± 40 duim.

*3607 Net (*tada*) om garnalen te vangen.

SMEDERIJ.

3608 Modellen van smids-gereedschap van Billiton (4 stuks).

3609 Blaasbalg.

WAPENEN.

*3610 Mes (*thai*), in de onlusten op Banka in 1829 door de Chinezen gebezigd (2 stuks).

3611 Kris met ivoren heft (*soendang*), van zeeroovers afkomstig.

3612 Kris (*melela*).

3613 Kris.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

3614 Viool (*biola*) en strijkstok (*penggèsik*), op Billiton gemaakt en in gebruik.

3615 Ketjapi met tokkelaar (*pèmènting*).

3616 Klarinet (*seroenai*).

3617 Trom (*gendang pandak*) van de Sekah's (2 stuks).

3618 " (" *pandjang*) " " " "

VOORWERPEN VAN GODSDIENSTIGEN AARD.

*3619 Tinnen talisman van Billiton (2 stuks).

VARIA.

*3620 Steenen vorm om vischjes te gieten met eenige uproeve daarvan in lood (doel en afkomst onbekend) (2 stuks).

Digitized by Google

RIOUW EN ONDERHOORIGHEDEN.

KLEEDING.

°3621 Hoofd-deksel (*tĕrĕnduk*) van Boengoeran (Noord-Natoena-eilanden).

MODELLEN VAN HUIZEN.

†3622 Woning (*istana*) van den Radja Moeda te Penjingat.

HUISRAAD.

°3623 Gebak- of vruchten-deksel van Boengoeran (N. Natoena eilanden) (4 stuks).

*3624 Zitmatje, als voren (2 stuks).

*3625 Ligmat, 〃 〃 (〃 〃).

*3626 Idem van Sĕrasan (Z. Natoena-eilanden).

VISCHVANGST.

3627 Sero (model).

3628 Serampang.

3629 Tandjoel.

3630 Hengel.

3631 Tangkoel.

3632 Totebel (*tjan*).

GAMBIR-FABRICATIE.

†3633 Model van eene *gambir*-fabriek.

WAPENEN.

§3634 Piek, met goud en zilver gemonteerd: geschenk van den Sultan van Lingga aan den Gouverneur-Generaal (2 stuks).

3635 Dolk-mes (2 stuks).

3636 Kleine, koperen lilla, opgegraven bij Boekit Batoe (eiland Bintan) (2 stuks).

VLAGGEN.

3637 Orang-kaja van Ranei, eiland Boengoeran (N. Natoena eil.)

3638 〃 〃 〃 het eiland Sĕrasan (Z. Natoena eil.)

3639 Handels-vlag, vroeger rijks-vlag van het rijk Djohor, Lingga en Pahang.

Digitized by Google

3684 Hout tot het werpen van eene spiets (Nieuw-Holland?).

3685—93 Houten knodsen (No. 3685 en 3686 van de Fidji-eilanden? No. 3688 en 3689 van Nieuw-Caledonië?)

3694 Wandelstok met snij- en beeldwerk.

SALOMONS-EILANDEN.

°3695 Lans met gekleurde weerhaken van Bonea.

ADMIRALITEITS-EILANDEN.

°3696 Lans met punt van obsidiaan (2 stuks).

NEW-ISLAND.

°3697 Lans met bamboe steel.

NIEUW-BRITTANIË.

°6398 Lans met rooden steel.

ANACHORETEN-EILAND.

(*Benoorden Nieuw Guinea*).

3699 Schort voor vrouwen.

FIDJI-EILANDEN.

3700 Zeer groote slendang van boombast, met figuren.

SOLOK.

°3701 Schild (*paliseh*).

3702 Vlaggen, in 1880 aan boord van Soloksche rooversprauwen in de Soengei Menoekan (Sambakan, Oostkust van Borneo) gevonden (3 stuks). In elk dier vlaggen staat de naam van een gezagvoerder (Moesamad van Siboetce, Laoedin van idem en Djalani van Parang).

°3703 Badong (7 stuks).

°3704 Kris (11 stuks).

3705 Kogel-hoorn.

°3706 Lans met koperen beslag (2 stuks).

°3707 Idem met houten punt (3 stuks).

°3708 Harpoen.

3709 Patroon-tasch.

3710 Schede voor golok met daaraan bevestigd mandje.

Digitized by Google

3711 Dissel (2 stuks).
3712 Djimat (2 stuks).
†3713 Beschilderde kist, Chineesch fabriekaat (4 stuks).
3714 Dajaksch (?) taschje van gevlochten bamboe.
3715 Broek, met zijde geborduurd.
3716 Kain met koran-spreuken (djimat?)
3717 Bamboe mandje.
3717*a* Rotan bal, doel onbekend.

No. 3703—3717*a* zijn in de St. Luciebaai (Oostkust van Borneo) in Soloksche zeeroovers-prauwen veroverd.

MANGINDANAO (?).

°3718 Schild.
3719 Zwaarden (2 stuks).
3720 Lanspunt.
3721 Visch-haken.
3722 Badjoe.
3723 Broek.

VARIA.

3724 Houten schutsel met verguld snij- en beeldwerk, van boven versierd met het wapen van Batavia, te midden van die der zes steden (Amsterdam, Middelburg, Delft, Rotterdam, Hoorn en Enkhuizen), waar de Kamers van Bewindhebberen der O. I. Compagnie haar zetel hadden. Heeft ten tijde van de O.-I. Compagnie gestaan in de vergaderzaal op het Kasteel te Batavia. Afgebeeld in Heijdt, Schau-Platz., etc. pl. XIII, sub *g*.

°3725 IJzeren draaibas, vermoedelijk van Chineschen oorsprong.

°3726 *Lilla* met achterlading, afkomstig uit de residentie Tagal. Zie Notulen Bat. Gen. IV, 211.

•3727, 3728 Twee dito van zeer fraaije constructie, afkomstig van Telaga in de residentie Cheribon, waar ze met een aantal metalen voorwerpen uit het Hindoe-tijdperk zeer zorgvuldig bewaard werden (Notulen Bat. Gen. IV, 130). No. 3728 is volmaakt gelijk aan den „*dragonneau*", welke gediend heeft bij het beleg van Santander in 1511 en bewaard wordt in de Armeria Real te Madrid, afgebeeld in de Illustration française van 24 Maart 1866, blz. 188. — No. 3728 aanwezig in de vestibule.

Digitized by Google

3640 Sultan van Lingga. Als opper-bevelhebber voert Z. H. bovendien twee vierkante, witte vlaggen aan den bezaan en aan den grooten top van zijn vaartuig.

3641 Onder-koning van Riouw.

3642 Idem, thans niet meer in gebruik.

3643 〃 aan de groote mast.

3644 Tongkoe-besar of troons-opvolger, alsmede de Soetan van Indragiri.

3645 Tongkoe Kalana of troons-opvolger van den Onder-koning.

3646 Anak-radja van Penjingat.

3647 Datoe Sjahbandar.

3648 Pangeran van Siantan, Orang-kaja van Djemadja en Panghoeloe van Sedanau (afd. Poeloe Toedjoeh), vroeger de Datoe-datoe Pengawa te Penjingat.

3649 Orang-kaja van Tambilan en orang-kaja van Soebip (afd. Poeloe Toedjoeh).

3650 Orang-kaja Maharadja Desa van Djemadja (afd. Poeloe Toedjoeh).

3651 Orang-kaja van Poeloe Laoet (afd. Poeloe Toedjoeh).

3652 Orang-kaja van Siantan en Datoe Petinggi van Tambelan (afd. Poeloe Toedjoeh).

3653 Orang-kaja van Boengoeran (afd. Poeloe Toedjoeh).

3654 Datoe Laksamana, niet meer in gebruik.

3655 Kruis-boot van den Sultan.

3656 〃 〃 〃 Onder-koning.

MUZIJK-INSTRUMENT.

3657 Guitaar (*gamboes*).

VARIA.

°3658 Maleisch-Arabische lettertafel, om kinderen te leeren spellen en lezen.

LANDEN BUITEN DEN O. I. ARCHIPEL.

SIAM.

3659 Driekant kussen, met gouddraad geborduurd, uit Lagos: gebezigd bij verschijning vóór den Vorst.

3660 Mes met zilveren scheede en gevest van hertshoorn, uit Lagos (2 stuks).

3661 Dito, kleiner, voor vrouwen.

Digitized by Google

3662 Met gouddraad doorwerkte sarong.

3663 Koperen sirih-bak met toebehooren.

3664 Idem doos.

3665 Gendi van roode aarde.

3666 Dito van donkerbruine aarde.

°3667 Hoofddeksel van lontar-bladen, van binnen met bamboe-werk voorzien (2 stuks).

3668 Doos, waarin een brief des Konings van Siam aan den Koning der Nederlanden is aangeboden.

3669 Notitie-boek van wit en van zwart papier, tot voorloopige opteekening van het verhandelde bij conferentiën (4 stuks).

3670 Zwart en wit krijt tot het schrijven op evenbedoelde notitie-boekjes.

°3671 Bamboezen blaas-instrument: brengt geluiden voort, welke veel overeenkomst hebben met orgeltoonen.

3672 Beschilderd muurbehangsel uit een Siameschen tempel (2 stuks).

MALEISCH SCHIER-EILAND.

°3673 Koperen presenteer-blad van Pejrak (2 stuks).

3674 Vlag van den Maharadja van Djohor.

3675 Idem, idem (oorlogs-vlag).

3676 " van den Datoe Bandahara van Pahang.

NIEUW-HOLLAND.

°3677 Lans uit de binnenlanden van Port Darwin (2 stuks).

3678 Voorwerp om steenen te slingeren (?).

ALBANY-EILAND.

(Benoorden Nieuw-Holland).

°3679 Bogen met pijlen, alsmede werpspies.

NIEUW-ZEELAND.

3680 Houten doos (2 stuks).

3681 Steenen knods.

3682 Beenen knods.

3683 Roei-spaan (2 stuks).

Digitized by Google

°3729 Draaibas met achterlading; herkomst onbekend.

3730 Vaandel, gediend hebbende bij de viering van het eerste eeuwfeest van Batavia (30 Mei 1719).

3731 Houten beeldje, volgens overlevering afkomstig van Bantam en bij sommigen bekend onder den naam van *Mas Sarip*, bij anderen onder dien van *Hadji Mangsoer*. — Aanwezig in de zaal, regts bij het binnengaan der vestibule.

§3732 Zilveren blad met toebehooren, waarop voorheen aan de Sultans van Cheribon, wanneer zij bij plegtige gelegenheden in 't Residentie-huis verschenen, de sirih werd aangeboden: zie Notulen Bat. Gen. IV, 23.

*3733 Houten snijwerk, vervaardigd door een Panembahan van Soemenep.

*3734 Kunstig uitgesneden stuk bamboe.

3735 Altijddurende almanak, op een houten plank uitgesneden door J. Eberhart (Ternate 1766).

3733 Globe en kompas van den Bataviaschen predikant J. M. Mohr: zie Tijdschrift Bat. Genootschap, VII, 317. — Aanwezig in de leeskamer.

3737 Zilveren plaat met Teloegoe-inscriptie, behelzende het tractaat, in 1658 gesloten tusschen Rijkloff van Goens en Wijaija Râghawa betreffende de overgave van Negapatnam. Zie Notulen Bat. Gen. IX, 81.

3738 Zilveren plaat met inscriptie in Kodoen-Tamil, behelzende het contract, op 11 December 1676 gesloten tusschen de O. I. Compagnie, vertegenwoordigd door den Raad van stad en landen van Negapatnam, als daartoe gemagtigd door den Gouverneur van Ceylon, Rijkloff van Goens, en den Sahib Pâdishâ van Vizâpur, vertegenwoordigd door Maharaja Egosi, hoofd van Tandjoer. Zie Notulen Bat Gen IV, 91 en 109.

3739 Origineele acte van aanstelling van Jan Pieterszoon Coen als gouverneur-generaal. Zie Notulen Bat. Gen. Nov. 1870.

†3740 Koperen blaas-instrument, volgens overlevering afkomstig van de Sultans van Bantam (11 stuks).

3741 Houten schutsel met verguld bloemwerk, afkomstig van het gesloopte kasteel van Batavia (2 stuks). — Aanwezig in de vestibule.

°3742 Twee dekselvormige, koperen voorwerpen, *à jour*

Digitized by Google

bewerkt, waarschijnlijk bestemd geweest voor stortbaden en afkomstig van de Sultans van Bandjermasin.

37433 Portret in olijverf van den regerenden Sultan van Koetei.

3744 Afbeelding op glas van het eiland Onrust, 17.. (?). Zie Notulen Bat. Gen. 3 Aug. 1869. — Aanwezig in de loods.

3745 Werktuigen ter foltering en straf-oefening aan den lijve uit den tijd der O. I. Compagnie.

3746 Het zwaard van den gerechte, vroeger in ibewarng bij het Hoog-Geregtshof van N. I.

*3747 Besneden helft eener vrucht van de kalapa-laut.

§3748 Zilveren inktkoker, afkomstig van de Oost-zijdsche burger-compagnie te Batavia, 1732 (Notulen Bat. Gen. Aug. 1873, *g*).

§3749 Zilveren kwispeldoor, afkomstig van de Boedelkamer te Batavia (4 stuks).

§3750 Met goud beslagen wonder-kogel, waarop een menschelijk gezicht met kleine juwelen als oogen (*pelor kombang*) (2 stuks). Zie Notulen Bat. Gen. Jan. 1874, bl. 6.

3751 Het eiland Onrust in 1864 op $^1/_{250}$ der ware grootte.

3752 Vlaggen, door de Nederlandsche schepen voor den Japanschen handel, jaarlijks naar Decima vertrekkende, als signaal bij het naderen der haven van Nagasaki in den voortop geheschen.

3753 Groote vierkante steen met bas-relief, voorstellende een schip; sluitsteen van de Waterpoort van het kasteel Batavia. — Aanwezig in de loods.

3754 Model in hout van de kerk, gebouwd in 1733 — 36, welke gestaan heeft aan de westzijde van het Stadhuis-plein te Batavia. Afgebeeld in Heijdt, Schau-Platz, enz. pl. XIX.

3755 Bord met wapenschilden, hetgeen volgens traditie heeft gehangen in de kerk, bedoeld onder no. 3754 (4 stuks). — Aanwezig in het munt- en penningkabinet.

§3756 Zeer oud zadel met koperen beslag, afkomstig uit een *kaboejoetan* (bewaarplaats van heilige voorwerpen) te Galoenggoeng (Tasik-malaja, Preanger-Regentschappen).

§3757 Katoenen baadje met Arabische inscriptien, afkomstig van Tjongeang (Soemedang, Preanger-Regentschappen), zeer oud (2 stuks).

3758 Origineele brief van Prins Maurits aan den Sultan van Atjeh, dd. 11 Dec. 1600, houdende verzoek om vrijlating van Fred.

Digitized by Google

Houtman. Zie Notulen, XVI, bl. 63 en 88 en Tijdschr. Bat. Gen. XXV, bl. 162.

§3759 Zilveren schotel, waarin eene afbeelding van het kasteel Batavia met het jaartal 1701 is gegraveerd. Afkomstig van den raad van justitie des kasteels (2 stuks).

§3760 Zeer groote oliphants-tand (2 stuks). Geschenk van Z. H. den Sultan van Deli aan het Gouvernement.

§3761 Zilveren presenteer-blad, volgens inscriptie op 11 Dec. 1786 door A. Agerbeek ten geschenke gegeven aan het Collegie van Schepenen te Batavia.

3762 Gevelsteen, voorstellende een man in het costuum der 17e eeuw, met het jaartal 1642 (Batavia).

§3763 Zilveren plaat van den bode der Weeskamer te Ambon 1674.

§3764 Zilveren beker met cantille-werk (Afkomst onbekend).

§3765 Zilveren plaat van den bode der Weeskamer te Batavia.

3766 Muur-lamp (Delftsch aardewerk?) met afbeelding van de Kaap de goede hoop.

§3767 Zilveren lepel met inscriptie (2 stuks). Zie Notulen Bat. Gen. 1882, bl. 88.

3768 Sluit-steen met het jaartal 1637 van een boog van de kasteels-brug te Batavia.

3769 Gaper, afkomstig van den medicinalen winkel op de werf te Batavia.

3770 Koperen kerkkroon.

3771 Chineesch wapen, afkomstig van Medan (Sumatra's Oostkust).

3772 Stoel, volgens overlevering zetel van den Gouverneur-Generaal in het kasteel Batavia.

3773 Gendi, in 1885 meer dan honderd jaren oud.

*3774 Ornament (?) van klapper-dop, fijn besneden, als voren.

§3775 Zilveren plaat van den bode van het Collegie van Boedelmeesteren te Batavia (2 stuks).

Digitized by Google

Digitized by Google

CATALOGUS

DER

ETHNOLOGISCHE VERZAMELING

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

DOOR

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

Vierde Druk,
Supplement.

BATAVIA,
ALBRECHT & RUSCHE.

's HAGE,
M. NIJHOFF.

1894.

Digitized by Google

Digitized by Google

Bij eene zoo belangrijke uitbreiding, als de ethnologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen sedert de uitgave in 1885 van den catalogus dier verzameling (4den druk) heeft ondergaan, — meer dan 4000 nummers, — zoude het rationeel geweest zijn een nieuwen catalogus het licht te doen zien. Maar het debiet van den in 1885 uitgegeven catalogus is niet zoo groot geweest, als negen jaren geleden verwacht werd, ten gevolge waarvan nog een 500tal exemplaren van dien catalogus in voorraad is, welke exemplaren door de uitgave van een nieuwen catalogus waardeloos zouden worden. Om die reden is de voorkeur geschonken aan de uitgave van een supplement tot eene oplage, evenredig aan het nog beschikbare aantal exemplaren van meerbedoelden catalogus, om, wanneer die voorraad nagenoeg uitgeput zal zijn, tot de uitgave van een geheel nieuwen catalogus over te gaan.

Voor den gebruiker van den catalogus en het supplement levert de verdeeling in twee deelen voorzeker geen gemak op, maar aan dat euvel heeft men getracht, zooveel mogelijk, te gemoet te komen door de etiquetten, welke aan alle voorwerpen gehecht zijn, in twee soorten te verdeelen, zoodat men aan die etiquetten kan zien, wat men moet naslaan, catalogus of supplement. Immers, wanneer eenig voorwerp eene etiquette met een nummer, omlijst door een *ovaal*, vertoont, dan is dat voorwerp of dat nummer te vinden in den catalogus van 1885; wanneer daarentegen het nummer omlijst is door een *langwerpig vierkant*, dan zoeke men het in dit supplement.

Digitized by Google

Gaarne had men de omschrijving van menig voorwerp, vooral van meer belangrijke voorwerpen, uitvoeriger gemaakt, dan thans het geval is, maar vrees voor te groote uitgebreidheid heeft daarvan weêrhouden, gedachtig aan den eisch, dat een catalogus voor een bezoeker van eenig museum een, zooveel mogelijk, handelbaar boek moet blijven.

Augustus 1894. v. d. C.

Digitized by Google

INHOUD.

	Bladz.
Mentawei-eilanden	1
Nias	1
Batak-landen:	
Toba	2
Silindoeng	6
Karau-batak	6
Boven-Langkat	7
Padang-lawas	8
Sipirok	10
Angkola	11
Mandheling	12; 189
Padangsche Boven- en Beneden-landen	13
Tamboesi	19
Engano	19
Benkoelen	21
Lampong	28
Palembang:	
Hoofdplaats	44
Rawas	44
Pasoemah	45
Ranau-districten	45
Komering-oeloe	46
Djambi	46
Afdeeling onbekend	47
Indragiri	47
Kwantan	47
Deli	48
Atjeh	48; 189
Java	53; 189
Madura	104

Digitized by Google

BLADZ.

Borneo, Wester-afdeeling:
Pontianak 106
Sambas 106
Loemar-Dajak 106
Mandor 106
Lan-fong 107
Landak 107
Tajan 108
Sanggau 108
Sintang, Tebidah-Dajak 109
Randoek-Dajak 112
Melawi-gebied 113
Kajan-Dajak 115
Batang-loepar-Dajak 127; 195
Katoenggau-Dajak 127
Embalau-Dajak 127
Kebahan-Dajak 128
Lebang-Dajak 128
Bea-Dajak 128
Ot-danom 128
Oeloe-ajer-Dajak 192
Poenan-Dajak 194
Zuid- en Ooster-afdeeling 129; 195
Celebes, Zuid-Celebes 129
Karama (Westkust) 130
Noordkust 131
Minahasa 131; 195
Gorontalo 132
Tomini-bocht 136
Centraal-Celebes 140
Boni 140
Boeton 140
Saleier 140
Sangi- en Talauer-eilanden 141
Ternate. 147
Halmahera 147
Batjan 147

Digitized by Google

	Bladz.
Makian	147
Ceram	148
Ambon	148
Saparoea	149
Noesa-laut	149
Boeroe	149
Goram	149
Saroea	149
Kei-eilanden	149; 195
Aroe-eilanden	150
Tenimber-eilanden	151
Babar-groep	154; 195
Dammer	154
Wetter	155
Leti-eilanden	155
Nieuw-Guinea, Z.-zijde van de Mc Cluer-golf:	
Roembati	156
Sekār	156
Fioer	157
Darembang	157
Goras	157
Bĕntoeni	157
Papoea Sègèt, Westkust van N.-G.	158
Amberbaken, Noordkast van N.-G.	158
Doreh	158
Mansinam	160
Wandammen, Geelvink-baai	160
Wandesi	160
Gebied van de Amberno	160; 195
Walckenaars-baai	161
Tanah-merah	161
Humbolt's-baai	161
Eilanden in de nabijheid van Nieuw-Guinea:	
Salawati	163
Waigeoe	164
Lawak	164

Digitized by Google

		Bladz.
	Schouten-eilanden: Korido	164
	Biak	165
	Noemfor	167
	Jappen	167
	Roon	167
	Jamna	167
	Anoes of Merkus-eiland	167
	Krety-eilanden	169
Timor		170
Savoe		170
Soemba		171
Flores		172
Bali		174; 195
Riouw		177
Singkep		178
Karimon-eilanden		178
Anambas-eilanden		178
Natoena-eilanden		178
Banka		178
Landen buiten den O. I. Archipel:		
	China	181
	Nieuw-Holland	181
	Britsch-Indië	181
	Arabië, Hadramaut	182
Varia		183
Aanwijzing tot het vinden der voorwerpen in het museum		196

Digitized by Google

MENTAWEI-EILANDEN.

SIBĔROET.

†3776 Houten schild, aan het beneden gedeelte in eene punt eindigende. 2 stuks.

3777 Bijl, in vorm gelijk aan de Javaansche blioeng of wadoeng.

3778 Schep-net. 2 stuks.

3779 Lange hand-trom.

3780 Groote, hooge en ronde draag-mand.

°3781 Touw, waarschijnlijk Maleisch fabricaat. 2 soorten.

*3782 Houten djimat (?), eenigszins in den vorm van eene ani-ani.

3783 Zeer grove pop van nipa-stengels; hing aan den zolder achter de voorgallerij van zeker huis.

*3784 Houten voorwerp (garen- of touw-winder?)

Zie over nos. 3776—3784 Not. Bat. Gen. 1887, bl. 33 en 34.

NIAS.

3785 Vergulde kopij van eene gouden kroon (*saemboe ana'a*) voor mannen en vrouwen. Modigliani p. 482, fig. 89.

3786 Vergulde kopij van een met goud versierde vrouwenhoed (*tandrindra*).

3787 Vergulde kopij van een gouden hoofd-deksel (*kofia ana'a*) van een hoofd, imitatie van een militaire képi.

3788 Zeer zware hals-ring (*nifatali*), grootendeels van gevlochten koperdraad, voor mannen en vrouwen.

3789 Vergulde kopij van een gouden hals-kraag (*nifatofato*). Modigliani, p. 483, fig. 91.

*3790 Zeer fraai geslepen, wit steenen armband (*teula djaga*), dagelijksche dracht van voorname mannen. 2 stuks.

†3791 Lange, grootendeels met koperen spiraal-band omwonden stok voor vrouwen. Modigliani, p. 488, fig. 101.

Digitized by Google

†3792 Lange, maar dunne, als no. 3791 omwonden **lans** (*boeloesa*) met bĕnang nanas onder het ijzer. Alleen bij feesten in gebruik.

†3793 Als no. 3792, doch zonder bĕnang nanas. Modigliani, p. 235, fig. 42*e*.

3794 **Golok** (*gari*), waarvan het lemmet met eene kromming ver buiten het gevest reikt; dracht van voorname hoofden.

*3795 Houten, vrouwelijk **beeld** (*adoe ziraha*).

*3796 Houten, mannelijk **beeld** („ „)

BATAK-LANDEN.

TOBA.

KLEEDING.

*3797 Koperen **oorhanger** (*si lamboeng baba*). Dracht van mannen en vrouwen, zoowel in één oor, als in beide ooren. Zie Not. Bat. Gen. 1891, bladz. VII.

*3798 Koperen **oorhanger** (*anting-anting*) voor kinderen.

*3799 Koperen **armband** (*léang*), door mannen om den pols gedragen.

*3800 Zware koperen **armband** (*léang*), zonder versiering. Als bij no. 3799.

*3801 Koperen **armband** (*léang*). Wordt dicht geknepen na om den pols te zijn gedaan.

*3802 Koperen, met zilver en brons ingelegde en met figuren versierde mannen **armband** (*léang baganding*), welke om den pols wordt gedragen.

*3803 IJzeren **armband** (*léang*). Als bij no. 3801.

*3804 Ivoren **armband** (*gading*), welke door mannen aan den boven-arm wordt gedragen, t. w. aan elken arm één.

*3805 Vrouwen **vinger-ring** (*tintin lilit*), bestaande uit een koperen spiraal.

*3806 Koperen **vinger-ring** (*tintin*) voor mannen en vrouwen.

3807 **Kain** met het patroon: *ragi hotang*.

3808 **Slendang** van de soort *poetsa*. Het patroon van de kapala heet: *ragi doep*. Mannen-dracht. Si Goempar.

Digitized by Google

3809 Slendang van de soort *ragi hotang*. Mannen- en vrouwen-dracht. Si Goempar.

3810 Slendang van de soort *si bolang*. Si Goempar.

3811 Slendang van de soort *roendjat*. Behalve de rand (*sirat*), welke door mannen wordt geweven (volgens bewering, omdat vrouwen zulks niet kunnen), worden deze en andere slendangs door vrouwen vervaardigd. Het effen, bruine gedeelte heet *sisi*; de volgende drie streepen heeten *djoegia*. Mannen- en vrouwen-dracht. Het garen wordt wit ingevoerd. De geele wortel van den bakoedoe en indigo dienen als verfstof. De verschillende kleuren worden verkregen door meer of minder herhaalde indompeling, de schakeringen door het digtbinden der bossen garen vóór de indompeling. Si Goempar.

HUISRAAD.

3812 Mes (*raoet*), 3 stuks. Worden door mannen op den rug in den gordel gedragen.

*3813 Koperen sirih-kalk-doosje (*djoekit-djoekit*), 2 stuks, waarvan een met hoornen tanden-stoker.

*3814 Bamboe kalk-doos (*parhapoeran*).

*3815 Koperen cilinder als kalk-doos (*hadam*). De deksel ontbreekt.

*3816 Koperen kalk-doosje (*hadam*).

*3817 Ronde, ivoren tabak-doos (*abal-abal*) met in den bodem en het deksel van djoewar-hout ingelegde pilaar-matten.

3818 Lange, koperen pijp (*gendoek*). Wordt alleen door oude mannen gebruikt om *timbako bakal* (grof gesneden, Bataksche tabak) te rooken.

3819 Als bij no. 3818, doch andere vorm. Het koperen staafje om de pijp uit te krabben heet *djoekit-djoekit*.

*3820 IJzeren tang (*gatjip*) om den baard uit te trekken, 2 stuks.

*3821 Slijp-steen (*poenga*)

*3822 Dobbelsteen (*daloe*), van been vervaardigd.

*3823 Dobbelsteen (*daloe*), uit schelp geslepen. 2 stuks. Zie de beschrijving van het spel in Not. Bat. Gen 1891, bladz. VIII.

*3824 Vogel (*manoek-manoek*) van andoelpak-hout uit Ba-

Digitized by Google

ligé. Wanneer bij groote feesten in het hooge galerijtje (*bonggar-bonggar*) der woning de trom, klarinet en bekkens worden bespeeld, spant men boven de muzijkanten een rotan, versierd met vijf *manoek-manoek*, welke een jongen door het op en neêr trekken van de rotan in schommelende beweging houdt.

Ook worden drie *manoek-manoek* (een groote en twee kleinere ter wêerszijden van den groote) op stokken in een heuveltje van gras-zoden vóór de kampong, waarin zich een datoe (geneesheer) bevindt, geplant bij wijze van uithangbord (*sipatoelpak*).

Het voorwerp behoort tot de laatste soort.

WAPENEN.

o3825 Lans (*hoedjoer ringgit*) met zilveren beslag. Pronk- en oorlogs-wapen van hoofden.

o3826 Lans (*hoedjoer*) van aren-hout. Oorlogs-wapen.

o3827 Als no. 3826.

o3828 „ „ met koperen en zilveren beslag.

3829 Zwaard (*pisau èkat*) voor hoofden en vrijen, niet voor slaven. Wordt aan een riem over den linker schouder gedragen, zoodat het zwaard met den greep naar voren onder den arm hangt.

3830 Zwaard (*pisau èkat*), als bij no. 3829. Si Goempar.

3831 Zwaard (*pisau gading*) met ivoren of hoornen greep. Wordt met een band of touw over den schouder gedragen door hoofden en vrijen; dient, zoowel als pronk- en oorlogs-wapen, als bij den zwaarden-dans, welke eindigt met het zich overwonnen verklaren van één der twee dansers, die zich schijnbaar eene wonde toebrengt, welke wond quasi geneest door de hand-oplegging van den anderen danser. 2 stuks.

3832 Zwaard (*geloepang*), als oorlogs-wapen algemeen in gebruik. De naam van den maker, Ompoe Sorta Oeloran, komt op het lemmet voor. Paranginan.

3833 Gebogen zwaard (*podang*) met ijzeren gevest. Oorlogs-wapen, ook door slaven gebruikt.

3834 Zwaard (*podang*) met koperen gevest, eene menschelijke figuur voorstellende, zooals aan de *toenggal panaloan* (no. 230) worden aangetroffen. Dracht van datoe's.

Digitized by Google

*3835 Houten kruithoorn (*parpanggalahan*), welke, aan het geweer hangende, dient om kruit op de pan te doen. Voor de lading wordt het kruit uit no. 3836 genomen.

*3836 Kruithoorn (*paraboehan*), gemaakt van een met rotan omvlochten laboe. Wordt aan den gordel gedragen.

*3837 Gordel (*simbora pangomat*), hoofdzakelijk uit tamelijk zware, koperen kettingen bestaande; amulet in oorlogstijd. In het gevlochten touw bevindt zich het voorbehoed-middel (*parsimboraan*), hetgeen door datoe's geleverd wordt en heet onkwetsbaar te maken.

*3838 Houten, mannelijk en vrouwelijk beeld (*si baso na bolon; de algemeene naam van deze beelden is gana-gana*), welke in oorlogstijd bij wijze van schildwachten worden gebruikt. De hoofddoek heet *tali-tali*; het oorsieraad *doeri-doeri* en het taschje *hadjoet*.

TOOVER-MIDDELEN.

*3839 Twee beelden (*si-patoelpak*) aan den ingang van dorpen, het eene hangende aan een bamboe, het andere gestoken op een in den grond staanden bamboe; beschermers tegen ziekte en onheil. Aan het eene beeld ontbreken de beide armen; aan het andere de rechterarm. Eveneens ontbreken zwaard en lans, welke zij moeten vasthouden.

°3840 Wichelaars-staf (*toengkot malehat*) van tadatada-hout.

°3841 Als voren met beschreven rotan-steel, bovenaan voorzien van een houten beeldje (*tada-tada*), voorstellende een gehurkt man, en van een Europeeschen bajonet. Nadat de datoe den gunstigen dag heeft aangewezen, waartoe hij zijnen staf en zijn tooverboek (*poestaha permanoehon*) raadpleegt, wordt de toengkot, tevens waardigheids-teeken van den datoe, aan de spits der uitrukkenden gedragen.

*3842 Wichel-instrument (*tondoeng*), bamboe-latje met figuren, hetgeen de datoe aan het oor houdt, met een puntig stokje daartegen tikkende. Op die wijze beweert hij te kunnen hooren, of een vijand in aantocht is en, zoo ja, waar deze zich bevindt. De figuur, waarop het stokje staat, als hij met tikken ophoudt, dient hem tot aanwijzing.

Digitized by Google

*3843 Bamboe (*hatiha*), waarin allerlei figuren en letters zijn gegriffeld, wichelboek voor datoe's tot het aanwijzen van gestolen goederen en van oorzaken en middelen tot genezing van ziekten.

*3844 Gegraveerde vinger-ring (*tintin haroenggoean*), door datoe's uit een zeker metaal-mengsel vervaardigd voor vrouwen, die geen zoon hebben, opdat zij dien bekomen.

*3845 Koperen vinger-ring (*tintin pidjor*) voor mannen en vrouwen, die kinderen door den dood verloren hebben, om de nog levende tegen ziekte te beschermen.

°3846 Mannelijk beeld (*si-patoelpak*) in een korf van idjoek-touw op gebeeldhouwden staak.

°3847 Vrouwelijk beeld (*si-patoelpak*) op een staak.

No. 3846 en 3847 worden bij radja's en datoe's geplaatst tegen den middenstijl van de woning, waarachter zich een aarden pot met water, stukjes bamboe, enz. bevindt. Dit alles dient tot afwering van vijanden, waartoe ook water uit de pot vóór het huis wordt gesprenkeld.

VARIA.

3848 Gips-maskers van Tobanezen. 15 stuks.

*3849 Brief, gegriffeld op een stuk bamboe. van Ompoe Somba Debata, radja van Lontoeng op het schier-eiland Samosir, waarin hij de ontvangst erkent van een brief van den Ads. Resident van Toba en Silindoeng en dezen belooft hem tegen de helft der wassende maan te zullen bezoeken.

SILINDOENG.

*3850 Bamboe kalk-doosje (*parhapoeran*).

3851 Sirih-zak (*handé-handé*) van geiten-vel.

3852 *Pisau marihoer*, als oorlogs-wapen algemeen in gebruik.

KARAU-BATAK.

3853 Wit badjoe.

3854 Zwart idem.

3855 Slendang.

3856 Bamboe koker (*mergat*) met houten deksel, welke laatste eenigzins den vorm van een theepot heeft, voor sagoeweer.

§3857 Rotan wandelstok met gedeeltelijk gouden, zilveren en soeasa knop. Oeroeng soeka piring, kampong Boekit.

Digitized by Google

BOVEN-LANGKAT.

KLEEDING.

3858 Hoofd-doek (*berlang*) van Europeesche batik.
*3859 Pluim van vederen of gedroogde bladeren, hoofd-versiersel (*roedang kopias*). 5 stuks.
*3860 Kralen versiering (*oeram sigaras gintome*) van den hoofd-doek (*tingkoeloek*). 5 stuks.
*3861 Versiering (*sigan*) van den hoofd-doek van een Karo-panghoeloe of diens aanverwanten, vervaardigd van kapias-bladeren. 2 stuks.
*3862 Koralen hals-sieraad.
3863 Zwart kleed (*oewis batoe djala*).
*3864 Zilveren vinger-ring. 3 stuks.
*3865 Zilveren ring (*pangoendang*), waaraan een touwtje met knoopen is bevestigd. Dient tot het invorderen van schulden.

HUISRAAD, ENZ.

*3866 Koperen sirih-kalk-doosje (*karandam*).
*3867 Bamboe sirih-kalk-doos (*boeloeh tagan kapoer*) met ingesneden figuren
*3868 Tabak-doos (*poestaka wari*) met ingesneden figuren en letters. Wordt ook gebruikt om goede en slechte dagen te berekenen.
*3869 Langwerpig vierkante, koperen tabak-doos.
*3870 Vuur-staal (*karandam ingan santik*) met koperen tondel-doosje. 2 stuks.
*3871 Vuur-staal (*bosi santik*) met steen en tondel (*loeloek*), vervaardigd van vezels van den mĕrgat-boom (aren).
3872 Opium-pijp (*soelim*) 3 stuks.
*3873 Houten, ronde opium-doos (*sajak*). 2 stuks.
o3874 Zeer groote toetoep sadji.
*3875 Pandan mat met rooden, katoenen rand.
3876 Breed mes (*toemboek lada*).
*3877 Padi-mes (*pangetom*).
*3878 Bijteltje (*lontik*) voor het tanden vijlen. 4 stuks.
3879 Spinnewiel (*sorka*).
3880 IJzeren pen (*besi sorka*) om garen op te winden.

Digitized by Google

3881 Instrument (*djintara*) tot het zuiveren der kapas van de pitten.

*3882 Slijpsteentje (*roedang boek mansik*).

*3883 Als no. 3882, maar grooter en met bijbehoorend zakje.

*3884 Beurs (*parboliton*) van netwerk, tevens ikat pinggang.

*3885 Rond, houten doosje (*goembar*) tot het bewaren van visch [sic].

3886 Ronde nipa-zak (*soempit*) tot berging van goederen op reis.

3887 Tasch van grof linnen (*anak kampil*) tot berging o. a. van de kampil-sirih. 2 stuks.

*3888 Weegschaaltje (voor stofgoud?).

*3889 Bewerkt tin (gewicht?), gevonden in een veld bij de kampong Soengal. 2 stuks.

3890 Patroon-tasch (*salampang bedil*).

*3891 Kogel-bewaarder (*parseh*) met menschelijk gelaat, meer of min fraai besneden. 3 stuks.

*3892 Kruithoorntje (*panggalahan*). 2 stuks.

3893 Lange, bamboe fluit (*sordan godang*).

3894 Korte „ „ („ *poentoeng*). 3 stuks.

*3895 Langwerpig vierkant, plat stuk been (*tjoetjoek wari*) met drie rijen gaatjes, elk van tien gaatjes, om dagen te tellen, hetgeen geschiedt door een touw in of uit de gaatjes te halen.

3896 Touw (*tali landjaän*), van hoofd-haar vervaardigd; (komt ook op Java voor en wordt aldaar uitsluitend gebruikt om misdadigers te binden).

*3897 Vreemdsoortige, bronzen haak (?), gevonden op de onderneming Kwala Bergoemit.

*3898 Wit, vierkant steentje (*grongong*), in gebruik, vooral bij de Pak-pak-batak, tot verhooging van den geslachts-drift.

*3899 Stofgoud.

PADANG-LAWAS.

3900 Hoofd-doek (*toehoe*) van zwart katoen, vroeger, toen de radja's nog niet tot den Islam waren overgegaan, teeken van vorstelijke waardigheid. De roode ring werd op het achterhoofd gedragen, om welken ring vroeger een gouden band was, evenals aan de vier uiteinden, van welke twee in de hoogte stonden en de twee andere over de ooren hingen.

Digitized by Google

*3901 Bamboe haar-naald (*djagar-djagar* = bloem) met laken en kralen, versiering voor maagden. Komt zelden meer voor; tegenwoordig vervangen door de tjoetoek kondé van zilver of goud.

*3902 Vrouwen versiersel (*loet-loet*) van zeer fijne bast (poetjoek iboes, palmsoort), met sirih rood geverfd. Wordt door en om de kondé gedragen.

3903 Zitmatje van pandan bladeren met à jour bewerkten rand, gemaakt te Goenoeng-toea; in gebruik bij kampong-hoofden en voorname inlanders. Vrouwen-arbeid.

3904 Zitmatje (*lage na pondok*) voor voorname hoofden. Vrouwen-arbeid.

3905 Zitmatje (*lage na pondok*), uit drie, boven elkaar bevestigde, met laken bekleede matjes bestaande, voor voorname hoofden. Vrouwen-arbeid.

3906 Gebakken steenen (*toengkoes*) om een pot op te zetten bij het koken. 3 stuks.

3907 Sirih-tasch (*harondoek*) voor radja's en namora's (adelstand). Vrouwen-arbeid.

*3908 Bamboe instrument (*sigah-sigah* of *djangko*) met scherpe ijzeren puntjes om pandan-bladeren voor vlechtwerk te snijden. 3 stuks. Zie de beschrijving der bewerking in Not. Bat Gen., 1890 bl. 56.

*3909 Bamboe latje (*kias-kias*) om de bereide pandan-bladeren glad te strijken. 2 stuks.

*3910 Bamboe naald (*panoet-panoet*) tot het verstellen van matten.

3911 Bord (*sapa*) van haloempang-hout. Vroeger in Padang Lawas in gebruik, vóórdat aldaar aardewerk bekend was. Om dit bord schaarden zich alle vrije leden van een huisgezin; slaven aten van bladeren

*3912 Fraai bewerkte, steenen gendi, Riouwsch fabricaat. Honistak.

3913 Steel (*porda*) van een bijl of dissel. De rotan omvlechting heet *hoerabat*.

†3914 Muizen-val (*djoloeng*).

3915 Visch-netje (*tamboeren*, *sanggek*) van boomschors. Wordt bij het visschen om het lijf gebonden ter bewaring van het gevangene.

Digitized by Google

3916 V i s c h - f u i k (*sindiran*). In het half weggesneden gedeelte worden steenen geplaatst om de fuik te doen zinken. Dicht bij de opening, aan de kant der steenen, ligt het aas (djagoeng).

3917 I d e m (*rimboer*) van rotan badoar. Wordt aan het spitse gedeelte met een idjoek-touw vastgebonden en vervolgens in het water geworpen. Een kolf djagoeng dient als aas.

3918 I d e m (*boeboe*). Wordt stroomafwaarts geplaatst. Aan beide zijden der opening en bovenop legt men een steen, terwijl de geheele fuik aan een lang idjoek-touw, aan den oever vastgebonden, bevestigd wordt.

3919 Ronde v i s c h - f u i k (*tapiré*) van de nerven der arenpalm-bladeren. De opening aan de zijde heet *soegapa*; die aan de bovenkant wordt gesloten en dient alleen om de visch uit de fuik te nemen, in welke gestampte djagoeng in een bamboe als aas dient. Met een stok wordt de fuik in het water bevestigd.

3920 V i s c h - f u i k (*saroewah*) van de nerven van palmbladeren. Aan de onderzijde, tegenover de opening, wordt een steen gebonden. Het aas wordt gedaan in de bamboe bij de opening.

3921 Model van een bamboe v i s c h - f u i k (*tanggal*) op $^1/_{10}$ van de ware grootte. Wordt in de rivier geplaatst met de opening naar den stroom gericht. Onder de fuik wordt een steen gelegd, zoodat het open gedeelte hooger komt dan het uiteinde. Wordt vastgebonden aan stokken, ter wederzijde van de opening. 2 stuks.

3922 Beschreven bamboe, b e d r e i g i n g s - b r i e f (*moesoeh bringin*), opgehangen geweest aan een boom bij de woning van den controleur te Goenoeng Toea. 3 stuks.

°3923 Model van een g r a f voor een oud en voornaam hoofd, dat kinderen en kleinkinderen nalaat. $^1/_2$ der ware grootte. Dolok. Zie de beschrijving in Not. Bat. Gen. 1892, bijlage VII, bladz. XXVI en XXVII.

3924 Driehoekige v l a g met kwasten, gebruikt door het onder-districts-hoofd van Oeta Nopan (oeloe Broemoen).

SIPIROK.

3925 H o o f d - v e r s i e r i n g (*boelang*).

3926 Kralen b a n d (*rajoen-rajoen*), $^1/_2$ der ware grootte.

Digitized by Google

3927 Koperen been-ring (*poentoe*). Model.

3928 Borden-bewaarder (*rakke pinggan aloes*). Model op $^1/_3$ der ware grootte.

3929 Damar-lamp (*nanggaran*) in den vorm eener vrouw.

3930 Als voren, model op $^1/_2$ der ware grootte.

*3931 Sigaren-koker (*toemboe-toemboe gota*) van getah pertja met sigaren (*pangidoepan*).

*3932 Bamboe, met rotan omvlochten kokertje (*abal-abal*). $^1/_{10}$ der ware grootte.

*3933 Bamboe koker (*toemboe-toemboe*). $^1/_5$ der ware grootte.

3934 Bamboe koker (*toehoel*). $^1/_2$ der ware grootte.

3935 Rijst-blok? (*panoetoean*), model op $^1/_2$ der ware grootte.

3936 Bamboe koker (*garigit*) voor water. Model, lengte $^1/_2$, breedte $^1/_3$ der ware grootte.

3937 Houten spade (*intjoewan pakko*). Model op $^1/_4$ der ware grootte.

3938 Dissel (*pakoer*), model op $^1/_4$ der ware grootte.

3939 Sekin (*rentjong*).

3940 Werp-net (*djala*), $^1/_{10}$ der ware grootte.

3941 Model van een schep-net (*doeroeng*), op $^1/_{10}$ der ware grootte.

3942 Visch-lijn (*hail*) met haak.

3943 Rotan ring (*harpe*) om de visch-lijn om te winden.

3944 Net (*doran*), $^1/_6$ der ware grootte.

3945 Totebel (*soelangat*), $^1/_4$ der ware grootte.

3946 Visch-fuik (*boeboe*), $^1/_4$ der ware grootte.

3947 Harpoen (*tampoening*).

ANGKOLA.

°3948 Lans met korten steel, welke met allerlei figuren is besneden.

°3949 Toover-stok (*toenggal panaboean*), gedeeltelijk à jour bewerkt.

3950 Strik (*djaring*) tot het vangen van bosch-hanen.

3951 Ruw, steenen beeldje (*batoe panghoeloe balang*), gevonden nabij Bintoedjoe.

Digitized by Google

MANDHELING.

3952 Muts (*arpe*) van pandan-bladeren.

3953 Steen (*panggoer baki*), in gebruik bij het vormen van potten om eene holte in de klomp klei te maken. Penjaboengan.

3954 Gekerfd stuk hout (*tangga-tangga*), waarmede de klei rondom no. 3953 wordt geklopt ten einde deze dunner te maken.

3955 Plankje (*panggarnat*), met uitgesneden figuren om bij de eind-bewerking de kleiwand dunner te kloppen.

3956 Plat staafje (*panjabai* of *panjamoe*), hetgeen no. 3954 vervangt, wanneer de wand van de pot dun genoeg geslagen is en de inkervingen te grof zouden worden.

3957 Rond staafje (*tampoel tolonan*) om in het ruwe de rand van de pot in de klei te slaan, welke verder met een nat lapje tusschen duim en wijsvinger wordt afgewerkt.

3958 Model eener sawah-ploeg (*badjak*) met tand van niboeng-hout of ijzer voor twee karbouwen, met twee gevlochte rotan-strikken (*katajo*) aan de ploeg verbonden.

3959 Model eener egge (*hoedali*) met tanden van niboeng-hout of ijzer. Bij gebruik dezer egge worden ploeg, noch patjoel gebruikt.

3960 Model eener rol (*datar*). Akkerbouw-gereedschap.

3961 Model van een Maleisch bruids-bed.

Plaats van herkomst onbekend.

*3962 Rood katoenen buik-band (*gotong-gotong*), met kralen versierd.

3963 Mandje (*rakke sambong*) om schoteltjes te bewaren.

3964 Lepel (*sondoek*) van klapperdop.

3965 Lepel (*sondoek indahan*), gemaakt van het lid eener bamboe. ½ der ware grootte.

3966 Als voren (*sondoek ikkajoe*). ½ der ware grootte.

*3967 Taschje (*lambak gattong na ni paromon*).

3968 Tasch (*partaganan*).

3969 Sekin (*tapak koeda*). Model.

°3970 Model van een huis (*boetar*), gedekt met sirappen van meranti-hout. Zie Not. Bat. Gen., 1891, bladz. 65.

°3971 Model van een raadhuis (*sopo*). Zie Not. als voren.

Digitized by Google

*3972 Model van een steenen graf-monument eener aanzienlijke vrouw. Het origineel is levensgroot. Zie de beschrijving in Not. Bat. Gen., 1891, bladz. 65.

PADANGSCHE BOVEN- EN BENEDEN-LANDEN.

°3973 Toedoeng van pandan-bladeren. v. Hasselt, XVII, 5.

°3974 Hoofd- en rug-bedekking (*toedoeng*) van gebang-bladeren. Loeboe Sikaping.

°3975 Bamboe toedoeng. Alahan Pandjang.

°3976 Pandan toedoeng. Pajakoemboeh. 3 soorten.

*3977 Koperen armband (*poentoe*), gevonden in 1884 bij Moeara-Nènan tijdens het werken aan den weg van Mahi naar Kapoer nan Sembilan. Vroeger in gebruik in de laras Kapoer nan Sembilan (onder-afdeeling Poear-datar).

3978 Slendang van *songket* (half zijde, half katoen, met gouddraad doorweven).

3979 Lederen gordel om geld te vervoeren. Oud-Agam. 2 soorten.

3980 Rotan gordel. Palembajan.

3981 Als voren. Loeboe Sikaping.

3982 Aarden pot (*malanga*) om rijst te koken. 2 stuks. Painan.

3983 Kwali. Painan.

*3984 Pannetje tot het maken van koewe serabi. 3 stuks. Painan.

*3985 Aarden wierook-brander (*oekoes*). Painan.

*3986 Kom (*tjowet*) om de vingers bij het eten te wasschen. 3 stuks, waaronder 1 groot.

3986ᵃ Koperen kom (*alas basoeh*), Soengei Poear (Oud-Agam).

3987 Soort van gendi (*gogok*) voor drinkwater. 5 stuks. Painan.

3988 Lamp (*angklat*) van gebakken aarde bij feesten. 4 stuks. Painan.

3988ᵃ Koperen lamp (*karang tiga*). Soengei Poear (Oud-Agam).

Digitized by Google

3989 Soort van g e n d i (*mantang*) om drinkwater te bewaren. Painan.

3990 Rotan v o e t s t u k (*harpè*) voor pot. Loeboe Sikaping en Rau.

3991 O e b l i - v o r m (*tjitakan koewé sapit*). Oud-Agam, Soengi Poear.

3992 Koperen karbouwen- of sapi-b e l. Oud-Agam.

3993 Koperen v o r m (*tjitakan koewé kambang*) voor gebak. Oud-Agam.

3994 P l o e r t e n - d o o d e r (*panggada*). Oud-Agam.

3995 Koperen w a t e r - k e t e l (*tjèrè*). Oud-Agam.

3996 Koperen s i r i h - k a l k - d o o s j e (*kapoeran*). Oud-Agam.

3997 Koperen s c h a a l (*talam*). Oud-Agam.

3998 Koperen t r e n s (*kakang bardoeri*). Oud-Agam.

*3999 *Kajoe-gaboes* om messen, hanen-sporen, enz. op af te vegen, nadat men die op een slijpsteen gescherpt heeft.

*4000 Katoenen g a r e n om hanen-sporen aan te binden.

*4001 Met verguld zilverdraad (*bĕnang Macao*) op fluweel geborduurde *kapala bantal*. 2 stuks. v. Hasselt XIII, 4.

*4002 P a s s e m e n t (*rēndo*) van verguld zilverdraad. v. Hasselt, 118. 2 soorten.

*4003 Rotan m a t. Palembajan. 2 soorten.

*4004 Idem, model, rotan en bamboe. Palembajan. 2 soorten.

4005 B i d - m a t j e s (*tikar pandan*). Taloe. 4 stuks.

4006 Bamboe m a n d j e. Pajakoemboeh.

4007 M a n d j e van lembang-bladeren. Pajakoemboeh. 5 soorten.

4008 Z a k van gevlochten lembang-bladeren. Pajakoemboeh. 5 stuks.

4009 H a n g e r (*gantoeng-gantoeng*). Matoer-districten en Matoer.

4010 Als voren. Agam, Manindjoe.

°4011 Pandan *toetoep sadji*. Pajakoemboeh.

4012 Z e e f. Pajakoemboeh. 3 soorten (1 nest).

*4013 T o e s t e l (*lantak api*) om vuur te maken. Palimbajan.

†4014 Rotan w i e g. Loeboek Si Kaping.

4015 S t a l e n van met gouddraad doorweven stoffen (*songket*), 10 stuks. Pad. Bovenlanden.

Digitized by Google

†4016 V o g e l - k o o i (*sangkar boeroeng*). Soelit-ajer, Pad. Bovenlanden.

†4017 Als voren. Solok, XIII en IX Kota.

†4018 Bamboe r a a m (*songgah timbakau*), waarop de in dunne reepjes gesneden tabak in de zon gedroogd wordt. Singkarah.

4019 Bamboe r a a m (*anak samiah timbakau*), waarop tabakplantjes, in 't vierkant gelegd, te koop worden gedragen of waarvan de uiteinden gebruikt worden ter bescherming van groote pakken tabak. Worden zoowel van bamboe en sampirvezelen, als van tali-rameh en anau(aren)-vezelen gemaakt. 2 stuks.

4020 Katoenen t a s c h voor het bewaren van boeken (manuscripten). Tanah-datar.

4021 IJzeren k r a b b e r (*tadja pantjoekil*) bij het goudgraven in gebruik. Koebang nan doea (afd. XIII en IX Kota).

4022 Rotan m a n d j e voor het verzamelen van goud-erts. Simpang Tonang (afd. Loeboe Si Kaping en Rau).

4023 Houten b a k (*djahi palindang ŭmas*) bij het goudwasschen in gebruik. Koebang nan doea.

4024 Platte, houten s c h o t e l (*doelang*) voor het wasschen van goud. Simpang Tonang.

4025 Rotan en bamboe s c h e p p e r voor erts uit de mijnen te Simpang Tonang.

4026 B r e e k - ij z e r (*tabak bĕsi*). Koebang nan doea (afd. XIII en IX Kota).

4027 T o e s t e l voor het kerven van tabak. Batoe Tabal (afd. Batipoeh en X Kota).

*4028 S p i n n e w i e l. Batipoeh.

*4029 Model van een w e e f - g e t o u w. Boenga Tandjoeng (afd. Batipoeh en X Kota).

°4030 Model eener s u i k e r r i e t - p e r s (*kilangan taboe*). Simawang (afd. Batipoe en X Kota).

4031 S l o t met sleutel. Navolging van Europeësch werk. Si Roekam (onderafd. Soepajang, afd XIII en IX Kota).

4032 A a r d e w e r k. Loeboe Si Kaping. 4 stuks.

4033 P a t j o e l (*pangkoer*). Model op 1/2 der ware grootte. Si Barambong.

*4034 Houten k a n d e l a a r (*togo*), waarop de damar mata,

Digitized by Google

gewikkeld in een pisang-blad, wordt geplaatst. Batipoe en X Kota.

4035 Biezen zakje (*kampia koelakar palangai*) om tabak, sirih, enz. te bewaren. 7 soorten. Solok, XIII en IX Kota.

4036 Rijst-zakje (*kampia ngajam gilo*) van gevlochten biezen 4 soorten. Solok, XIII en IX Kota.

4037 Boek-staander (*reha*) om de koran of andere kitab's geopend op te leggen.

4038 Doos (*tampat dawat*) voor een inktpot, in gebruik bij leerlingen van soerau's.

4039 Schrijf-plankje (*djidoer*). Het beschreven wordende papier ligt op de plank, welke met de linkerhand wordt vastgehouden. Singkarah.

4040 Bamboe rijst-wan (*niroe*). Soelit-ajer. v. Hasselt, LXXIV, 5.

4041 Pandan rijst-zakje (*kamboet ngajam gilo*). 2 stuks Solok, XIII en IX Kota.

4042 Model van een vierkanten mand (*kambal*) van rotan getah met deksel. 1/4 der ware grootte. Solok. Wordt gebruikt tot het bewaren van godsdienstige boeken, sieraden, geld en andere voorwerpen van waarde; ook als reis-koffer.

4043 Ronde, rotan mand (*katiding*) op voetstuk. Solok, XIII en IX Kota.

4044 Rotan korfje (*katam*), hetgeen bij het koffij-plukken aan een band over den linker schouder wordt gedragen. v. Hasselt LXXIV, 6.

4045 Pandan zak (*kampia sandang*) met dito draagband. Solok, XIII en IX Kota.

†4046 Model eener ploeg (*badjak*) op 2/3 der ware grootte. Panindjawan (Pad. Bovenlanden). Het ploeg-ijzer ontbreekt.

†4047 Model eener egge (*sikat*) op 1/2 der ware grootte. Tandjoeng Balit (Pad. Bovenlanden).

4048 Model eener ploeg *badjak*). Simawang.

4049 Hoornen priem, in gebruik bij het planten van padi. Loeboe Sikaping.

†4050 Wild-verschrikker (*katoek-katoek*). Koebang nan doea (afd. XIII en IX Kota). De klapperdop hangt in stroomend water.

Digitized by Google

†4051 Als voren (*timba ajar*). De bamboe wordt onder eene pantjoran geplaatst.

4051a Model van een visch-fuik (*tingkalak*) welke in allerlei afmetingen voorkomen, voor snelvlietende stroomen, waarin deze fuiken aan het einde eener afdamming worden geplaatst.

4052 Voorstelling van het leggen eener fuik. Bondjol.

4053 Toestel om schelpen te vangen. Simiawang atas (afd. Batipoeh en X Kota).

4053a Model eener paling-fuik (*saroembing*). Manindjo.

4054 Model eener fuik. Pajakoemboeh.

4055 „ „ „ Alahan Pandjang.

4056 Als voren (*sanggoeng*). Bondjol.

4057 Als voren (*loekah*). Bondjol.

4058 Model eener fuik met twee openingen. Pajakoemboeh.

4059 Fuik (*loekah oenak*) van rotan doeri. Palembajan.

†4060 Model eener prauw (*bidoek gadang*). Batipoeh en X Kota, Solok. 1/20 der ware grootte. In gebruik op het meer van Singkarah, kan tot 200 pikols padi laden. Voert één groot zeil. De haakvormige uitsteeksels vóór en achter heeten *pisang-pisang*, de roef *korang* en de boeg *kapala*, beide laatsten van snijwerk voorzien en bont beschilderd.

†4061 Model eener prauw (*bidoek*). Alahan Pandjang.

†4062 Als voren (*bidoek dajoeng*). Soempoer (afd. Batipoeh en X Kota).

†4063 Als voren (*bidoek gadang*). Simiawang di atas (Batipoeh en X Kota).

†4064 Als voren (*bidoek kètèk*). Goegoek (afd. Batipoeh en X Kota).

†4065 Model van een woonhuis (*roemah gadang berandjoeng*) te Pandei-Sikat (Laras XI Kotta's) op 1/30 van de ware grootte. Deze, van soerian-hout gemaakte woning heeft twee zijstukken (*andjoeng*) welke verschillende verdiepingen (*pangkat*), — gewoonlijk twee, — hebben en dienen tot verblijfplaats voor aanzienlijke personen. De hoornvormige spitsen van het met idjoek gedekte dak heeten *gondjong*. Uitwendige versiering bestaat uit beschildering met levendige kleuren en snijwerk (*oekiran*). Gegoede inlanders bekleeden gewoonlijk de nok van

Digitized by Google

het dak en de gondjong's met uitgesneden blik. Inwendig is het huis afgeschoten met een veelkleurige doek, waardoor de slaap-vertrekken (*bilik*) van het overige gedeelte (*tengah roemah*) zijn afgezonderd. Een bilik beslaat gewoonlijk de ruimte tusschen vier stijlen, terwijl een *roeang* de ruimte voorstelt tusschen twee, opeenvolgende, evenwijdige rijen palen, gerekend van de voor- tot de achterzijde van de woning. De kookplaats is in deze soort van huizen in een afzonderlijk vertrek, — niet rechts van de ingang, zooals gewoonlijk het geval is. De soorten van deze huizen worden onderscheiden naar het aantal stijlen, waarop de woning in de breedte rust, en hebben elk haar eigen naam. Eene woning met vier stijlen in de breedte is die van den gewonen inlander, terwijl die met vijf of meer stijlen door hoofden en personen uit een aanzienlijk geslacht worden bewoond.

†4066 Model van een gemeente-huis (*balei balenggat*) te Panjaleian (Laras VI Kotta's, afd. als voren) op $^1/_{30}$ van de ware grootte. Dient tot rechtplaats, bespreking van gemeentebelangen, enz. Staat gewoonlijk op een open plek, *perdameian* (vrede-plaats) geheeten, in het midden der negorij. Andjoeng's, gondjong's, snijwerk, enz. kunnen ook aan balei's voorkomen. In het midden van de vloer bevindt zich eene opening, *laboeh gadjah* (oliphants-pad) genaamd, waarbij, overeenkomstig de adat, de volgelingen van hoofden plaats nemen.

†4067 Model eener moskee (*mesdjid*) in de negorij Kota Lawas VI Kotta's, op $^1/_{25}$ van de ware grootte. Het piramidaal dak heet *poentjaq*.

†4068 Model eener rijstschuur (*loemboeng rangkiang*) in de negorij Kota Bahroe, Laras VI Kotta's, op $^1/_{12}$ van de ware grootte. Dikwerf aan de zij-stukken, uit planken bestaande, en aan de boven- en benedenlijst versierd met gekleurd snijwerk, afgewisseld door spiegeltjes en blinkend metaal.

°4069 Als voren (*loemboeng katik bĕranaq*) in de negorij Andalas laras Batipoeh di baroeh, op $^1/_{12}$ van de ware grootte; bevat vier bergplaatsen en wordt slechts voor de woningen van rijke inlanders aangetroffen.

°4070 Voorstuk eener padi-schuur (*rangkiang*). Pajakoemboeh. Natuurlijke grootte.

†4071 Model van eene dorps-school (*soerau baleinggat*)

Digitized by Google

in de negorij Djaho, Laras IV Kotta's, op $^1/_{20}$ van de ware grootte. Aan de achterzijde komt soms een zij-stuk voor, waarin de onderwijzer (geestelijke) woont. Het dak is bij enkele gebouwen piramidaalvormig. Deze gebouwen zijn de eigendom van particulieren en fraaijer of meer versierd naar gelang van den rijkdom van den eigenaar. — Bij eene soerau behoort een kleine vijver voor de verplichte wassching, meermalen tevens visch-vijver van den eigenaar.

°4072 Besneden en beschilderd venster-luik. 2 stuks.

°4073 Besneden en beschilderd lijst-werk (*sitindih*) onder vensters. Kopij van eene lijst aan de woning van het laras-hoofd van Batoe-ampat (L Kotta's).

°4074 Besneden en beschilderde deur.

4075 Proeve van hout-snijwerk.

4076 Als voren. Alahan-pandjang. 2 stuks.

TAMBOESI.

4077 Groen laken tasch voor het bewaren van manuscripten.

4078 Sirih-tasch.

ENGANO.

°4079 Pandan muts (*kojak*) tegen regen.

4080 Muts van bloestroe.

4081 Hoofd-doek van boombast.

4082 Hoofd-tooisel (*ĕja pàko*), houten mutsje, waarop een onduidelijk beeldje tusschen met veêren versierde stokjes. Vrouwendracht bij het kalea-feest. Zie Tijdschr. Bat. Gen. III, 376; Not. 1888, bl. 266 en Modigliani, pag. 156 en 158. 3 stuks.

4083 Halsband (?), uit kralen, lapjes, schillen van vruchten, koraal, schelpen, enz. bestaande, waaraan een zakje van geklopte boombast hangt.

4084 Hals-keten (?), bestaande uit langwerpige stukjes hout, met vogel-veêren beplakt.

4085 Ronde, houten schijfjes (*paléké karéhĕ*), aan ééne zijde vertind, met drie snoeren roode, fijne kralen. 2 stuks. Behooren bij no. 488. De schijfjes worden vooral door vrouwen bij feesten gebruikt.

Digitized by Google

4086 Hals-snoer (*ĕkéha peroeroe*) van mannen-haar met een gegraveerd stuk schelp. 2 stuks.

4087 Armband van tamelijk dik ijzer-draad.

4088 Borst- en rug-bedekking, bestaande uit uitgerafelde, gedroogde pisang-bladeren. 2 stuks.

4089 Buikband, met kralen versierd. 4 soorten. Cf. Modigliani, p. 154 en 155.

4090 Zeer smalle, kralen buikband (*ĕjápi*).

4091 Heup-band (*ēpoko*) voor rouw dragende vrouwen, als bij no. 4082. Modigliani, p. 203.

4092 Als voren, doch van gerafelde rotan- en resam-bladeren (*ĕjapi*) voor rouwende vrouwen.

4093 Tjawat van gedroogde en uitgerafelde pisang-bladeren voor kinderen. 4 stuks.

†4094 Model van een woonhuis (*è oeba kakarío*). Modigliani, p. 113.

†4095 Model van een voorhuis of rook- en receptie-zaal (*è oeba kadi ofè*).

†4096 Model van een varkens-hok (*è oeba è kojok*)

†4097 Model van een kippen-hok (*è oeba ajam*).

4098 Pot van gebakken aarde in den vorm van een pot in suiker-fabrieken.

†4099 Pandan mat.

4100 Een ronde en drie ovale, groote, rotan manden (*manèkè*). Modigliani, p. 121, fig. 8.

4101 Idem kleiner (*orei*).

4102 Water-vat (*poea*) bestaande uit eene klapper-vrucht in een mandje met hengsel. 3 stuks. Modigliani, p. 122.

4103 Ovale, houten bak (*ĕ perăö*) met steenen vijzel (*ē dáko*) om lagoe-vruchten (kladi) fijn te wrijven. 3 stuks.

4104 Met touw omwonden stuk bamboe tot het bewaren van vogel-veêren voor hoofd-banden, enz. 4 stuks.

4105 Net (*kahaba*) om vogels te vangen.

4106 Toestel (*joeroegen ahe*) om vogels te vangen.

4107 Zeer grof netwerk (*kabo ejahanóka*) om schildpadden te vangen.

4108 Model van een toestel (*aroeroe abahe*) om apen te vangen.

Digitized by Google

4109 Model van een toestel om wilde varkens te vangen.

4110 Net *(kabo obo)* om wilde varkens te vangen. Het touw wordt van de bast van den bagoe-boom (melindjoe) gemaakt.

4111 Als voren, doch anders dan no. 4110.

4112 Werp-net *(kabo ēhija)* met grove mazen. Touw als bij no. 4110. Met fijnere mazen heet dit net: *kabo ĕoeōkō.* 2 stuks.

4113 Schep-net.

4114 Model van een net, 2 stuks. Zie over netten van Engano Notulen Bat. Gen. 1888, bl. 165.

4115 Elger met twee ijzeren punten. 2 stuks.

4116 „ „ drie „ „

°4117 Korte lans, twee soorten.

*4118 Versiersel aan den achter-steven eener prauw. Modigliani, p. 211.

4119 Zee-hoorn *(kemioe)*, welke als blaas-instrument gebruikt wordt. 3 stuks.

4120 Gips-maskers van Enganezen. 6 stuks.

BENKOELEN.

KLEEDING.

4121 Hoofd-deksel *(detar laboeng)* van boomschors. Serawai-streken, Ommelanden van Benkoelen.

4122 Muts *(ketoepoeng seboekan)* van boomschors. Liwa, Kroë.

4123 Rotan muts *(songkoh)*. Kroë.

4124 „ („). Ommelanden van Benkoelen.

4125 „ („). Manna.

°4126 Toedoeng, gemaakt van de schubben van zeker geschubd dier (tenggiling).

°4127 *Toedoeng bakoewang.* Ommelanden van Benkoelen.

°4128 *Toedoeng nipa.* Liwa, Kroë.

°4129 *Toedoeng bamboe.* Pasĕmah oeloe-Manna.

*4130 Hoornen kam met tinnen versierselen. Ommelanden van Benkoelen.

Digitized by Google

*4131 Oor-versiersel (*anting-anting gadis*) van maagden. Mas moeda. 2 stuks.

*4132 Hoornen armband met tinnen versierselen. Ommelanden van Benkoelen.

4133 Mannen-badjoe (*badjoe latoeng*) van geklopte boomschors, in gebruik bij ladang- en sawah-arbeid. Pasĕmah Oeloe Manna.

4134 Als voren. Serawai-streek, Ommelanden van Benkoelen. 2 stuks.

4135 Als voren. Redjang, Ommelanden van Benkoelen.

4136 Stuk goed voor mannen-badjoe. Bovenstreken Semindo, afd. Kauer.

4137 Blauw badjoe voor boedjang's.

4138 Badjoe ginggang voor vrouwen. Seloema.

4139 Wit badjoe voor vrouwen. Seloema.

4140 Vrouwen badjoe (*badjoe tampan*). Marga Lima, Oeloe-Kroë.

4141 Als voren. Marga Oeloe-Kroë.

4142 Badjoe voor meisjes, met afgeslepen schelpjes versierd.

4143 Sarong voor mannen. Saloema. 3 stuks.

4144 Als voren. Bovenstreken Semindo, afd. Kauer.

4145 Sarong (*poeling tĕmèntok*). Marga Boewai Bloengoe Kroë.

4146 Sarong voor vrouwen. Saloema. 2 stuks.

4147 Sarong voor vrouwen en meisjes. Semindo, afd. Kauer.

4148 Slendang (*sampang djarang*). Serawai-streken. Feestkleed. Behoort tot den uitzet eener bruid.

4149 Slendang (*sampang*) met rooden rand. Serawai. Zie no. 4148.

4150 Slendang (*katoeloek dayam*). Serawai. Zie no. 4148.

4151 Slendang (*tjĕla*). Serawai-streken.

4152 Slendang (*sampang rawah*). Serawai-streek, Ommelanden van Benkoelen.

4153 *Kain pandjang* voor vrouwen. Saloema.

4154 Kleed (*kemban*) om den boezem te bedekken. Wordt boven de kain gedragen. 2 stuks.

Digitized by Google

4155 Gordel van boomschors. Redjang, Ommelanden van Benkoelen.

4156 Gordel (*bebinting*). Marga Loegoeng Bandar, Kroë.

4157 Vrouwen-dracht (*sampang tengkoeloek*). 2 stuks. Seloema.

4158 Badkleed (*sampang djarang*) voor mannen.

BRUIDSTOOI.

4159 Zilveren hoofd-sieraad (*pias tĕga*).
*4160 Oor-versiersel (*soebĕng*) met *pemangkar telingga*. 1 stel.
*4161 Idem, door een kettingje, dat achter om het hoofd gaat, verbonden.
*4162 Zilveren halsband (*singkil*).
*4163 Zilveren armband (*gĕlang lida tioeng*).
*4164 Blikken buikband (*pending* of *ĕmas*).
4165 *Badjoe dajé*.
} Pasĕmah Oeloe Manna.

4166 Sarong (*tapis djoendang*). Marga Oeloe Kroë.

4167 Sarong (*tapis tjĕrmo*). Tjĕrmo = Chineesch bladtin. Behoort tot den uitzet van bruiden en wordt alleen bij feesten gebruikt. Bovenstreken afd. Kroë.

4168 Met stukjes spiesglas rijk versierde sarong (*tapis*).

4169 Slendang (*tengkoeloek*).
4170 *Kain pandjang*.
4171 Vierkante doek (*sapoe tanggan kapala kinang*); ook bij het dansen (mĕnari) der maagden (gadis) in gebruik.
} Pasĕmah Oeloe Manna.

*4172 Groote, bamboe zit-mat (*tikar paràn*). Als no. 4150.

*4173 Pandan zit-matje (*tikar patjar*), waarop met patjarsap gekleurde ornamenten. Serawai-streken van de Ommelanden.

*4174 Slaap-mat (*soelam roembai*) van roembai, eene pandan-soort.

*4175 Slaap-mat (*tikar masiang*). Masiang is de naam van de bies-soort, waarvan deze mat is gemaakt. Liwa-streek, Kroë.

*4176 Slaap-matje (*lampar apai pandan*) van pandanbladeren. Marga Lima ilir, Kroë.

*4177 Matje (*sĕbrah adjaran sang brani*), dat vóór op den grond zittende gasten wordt gelegd om bij maaltijden de

Digitized by Google

borden of bladen, waarvan zij eten, daarop te plaatsen. Adjaran sang brani is de naam van het patroon. Pasemah Oeloe Manna.

*4178 Matje (*lampit limasan*) van gebrande rotan, als no. 4177.

*4179 Bamboe matje (*sĕbrah proatin goenom*) ter bedekking van de koperen (ingevoerde) of houten (zelf gemaakte) talam (aanrechtblad) om daarop de borden met spijzen te rangschikken. Pasĕmah Oeloe Manna.

*4180 Mat (*tikar kĕlak*), vervaardigd van de schors van den kĕlak-boom, tot het droogen van padi. Serawai-streken van de Ommelanden van Benkoelen.

*4181 Bamboe mat (*tĕpioek*) om padi te droogen. Liwastreek, Kroë.

*4182 Bamboe mat (*rinding poenggoe lagoe*) met figuren; wand-versiering van huizen in de marga's Boewai, Bloengoe en Soewah, afd. Kroë.

*4183 *Tikar pandan.* Serawai streken van de Ommelanden.

*4184 Bamboe matje (*piting tandjaän*). Vóór de voltrekking van haar huwelijk moet in de Pasĕmah-Oeloe-Manna de bruid op bepaalde tijdstippen tot driemalen toe aan haren aanstaanden echtgenoot zenden proeven van hare vaardigheid in het vlechten van matten, waaraan de piting tandjaän niet mag ontbreken.

4185 Mandje (*lioeng*) voor het wasschen van rijst in stroomend water, Liwa Kroë.

4186 Pandan mandje (*langkis*), dat bij feest-maaltijden, met rijst gevuld, voor elken gast wordt geplaatst. Liwa Kroë. 2 stuks.

4187 Bamboe doos (*pinasi-an*) ter bewaring van gekookte rijst. wanneer men niet verre van huis gaat. Liwa Kroë.

4188 Rotan mandje (*koeal*) om de rijst-pot, welke een bolvormigen bodem heeft, op te plaatsen, nadat die pot van het vuur is afgenomen. Liwa Kroë.

†4189 Rijst-wan (*niroe*). Pasĕmah-oeloe-Manna.

4190 Vierkant, bamboe mandje (*bakoel beringin*) met dito franje, in gebruik bij de heidensche bevolking van de Pasĕmah oeloe Manna voor met koenjit geel gemaakte rijst, welke bij het aanroepen der dewa's vóór het slachten van buffels, geiten enz. bij gelegenheid van huwelijks- en andere feesten gestrooid wordt.

4191 Groote, bamboe doos (*sap toetoep*) ter bewaring van

Digitized by Google

niet dagelijks benoodigde kleederen en sieraden. Pasĕmah Oeloe Manna.

4192 Bamboe m a n d j e (*bakoel anjaman*) voor sĕdĕkah, d. w. z. geschenken, bestaande uit gebak en vruchten, welke bruid en bruidegom elkaâr gedurende de bruids-dagen toezenden. 2 soorten. Pasĕmah Oeloe Manna.

4193 D r a a g - m a n d (*bakoel bronang*). Ommelanden van Benkoelen.

4194 D r a a g - m a n d; een band van boomschors of een lap katoen over het voorhoofd houdt de op den rug hangende mand in evenwigt. Bovenlanden van Kroë. 4 stuks.

4195 Platte, rotan m a n d (*kiso*) om borden te bewaren; wordt aan den wand gehangen. Liwa Kroë.

†4196 Rotan m a n d (*rangking*), welke, dicht bij de kookplaats aan den wand bevestigd, dient tot berging van lepels, enz. Liwa Kroë.

†4197 R e i s - m a n d (*kĕmpèk*). Ommelanden van Benkoelen.

*4198 Model van een aarden *prioek* } Keuken-gereedschap, hoofdplaats Benkoelen.
*4199 „ „ „ „ *pasoeh* }
*4200 „ „ „ „ *blangga* }

4201 F l e s s c h e n- of g e n d i - h a n g e r (*dĕwang*) van bamboe banban. 3 stuks. Liwa-streken van Kroë.

*4202 Zeer eenvoudige, bamboe k o k e r. In den deksel van een dezer kokers bevindt zich een spiegeltje. 2 stuks. Redjang, Ommelanden van Benkoelen.

*4203 Pandan s i g a r e n - k o k e r. Moko-Moko.

*4204 Als voren met gekleurde figuren. 2 stuks.

4205 Bamboe s i r i h - d o o s, als bij no. 4186.

4206 Bamboe s i r i h - en t a b a k - d o o s (*tampah*). Batoebrah, Kroë.

4207 Bamboe s i g a r e t t e n - en t a b a k - d o o s (*tampah parokoān*), geverwd met het sap (gĕtah) van den paling-boom. Liwa Kroë.

°4208 Deksel (*toedoeng sadji*) om spijzen, op de talam geplaatst, te bedekken. Liwa Kroë.

4209 H a n d d o e k (*tampan sapoe*). Marga Poegoeng Bandar, Kroë.

4210 Als voren. Marga Oeloe Kroë.

Digitized by Google

4211 Kleedje (*tampan penoedoeng*) om bij het aanbieden van spijzen of versnaperingen deze te bedekken. Marga Boewai Bloengoe, Kroë.

4212 *Tampan soetra* om de schotels met eten, op de talam geplaatst, te bedekken. Marga Poegoeng Bandar, Kroë.

*4213 Zilveren baard-knijper (*sipit djangoet*) en instrumentjes tot het reinigen van ooren, nagels, enz., aan zilveren kettingjes en dito ring bevestigd. Worden aan eene punt van de zakdoek gedragen. Hoofdplaats Benkoelen.

4214 Bijl, tevens dissel (*belioeng*). Pasĕmah Oeloe Manna.

4215 Tasch (*kampé sirih*) tot het medenemen van sirih naar ladang of sawah. Pasĕmah Oeloe Manna.

WAPENEN.

°4216 Lans van aren-hout met zilveren beslag.

4217 Zwaard (*roedoes*).

4218 Rechte kris.

4219 Kris met 7 loek.

4220 Kris met 5 loek.

*4221 Eenigszins gebogen, aan beide kanten scherp mes (*rambai*).

*4222 Idem grooter en krommer (*rambai ajam*).

*4223 *Badik.*

*4224 *Sewar.* 2 stuks.

*4225 *Rembau.*

*4226 *Pisau raoet.* 2 soorten.

*4227 Dolk (*dodong*), staatsie-wapen van een bruidegom Hoofdplaats Benkoelen.

*4228 Krom mes (*kĕrambit*) voor dagelijksch gebruik. 2 stuks.

°4229 Zeer oud, rond, rotan schild.

VISCHVANGST.

°4230 Lang visch-net (*djaring*) voor rivieren. Liwa Kroë,

†4231 Net (*djarang*) voor rivier-vischvangst. Liwa Kroë.

4232 Schep-net (*tanggoeh*). Wai Sindi, Kroë. 2 stuks.

4233 Werp-net (*djala*) voor zee-visch langs het strand. Kroë. (Hangt aan den zolder).

Digitized by Google

†4234 F u i k (*boeboe*) voor het vangen van kleine rivier-visch. Liwa Kroë.

†4235 „ „ (stuk van een bamboe petong).

†4236 „ „

†4237 „ „ Liwa Kroë.

4238 V i s c h - l ij n (*kenoer*), in gebruik op de strand-plaatsen met rotan ring ter bewaring van de lijn.

†4239 Model van eene fuik (*loekah limbat*), 2 soorten.

4240 „ „ „ m a n d (*keroentoeng*) om visch te vervoeren.

4241 „ „ „ soort van f u i k (*tjoeboeng*).

4242 „ „ „ s e k o

†4243 „ „ een m a n d j e (*tanggok oedang*) om garnalen te vangen.

4244 „ „ „ v i s c h - s c h e p p e r (*lapoen*).

4245 „ „ „ h e n g e l (*tjemetik*).

†4246 „ „ „ s e r o w o , 2 soorten.

4247 „ „ „ s c h e p n e t (*lenggi*).

4248 „ „ „ v i s c h - l ij n (*pantjing koeran*), gewoonlijk 60 à 70 M. lang, met haken om twee visschen te gelijk te vangen.

4249 „ „ „ v i s c h - l ij n (*pantjing tengah laoet*).

4250 „ „ „ n e t (*djaring anjoet*).

†4251 „ „ „ soort van f u i k (*tengkaloek*).

4252 „ „ „ soort van t o t e b e l , naam onbekend.

SCHEEPVAART.

†4253 Model eener h a n d e l s - p r a u w (*pentjalang*). De prijs van zoodanig vaartuig is *f* 200 per kojan. Inhoud 3 à 20 kojan. Hoofdplaats Benkoelen.

†4254 Model van een v i s s c h e r s - v a a r t u i g (*prahoe poekat*) met net (*poekat*). Hoofdplaats Benkoelen.

†2255 Model als no. 4254 (*prahoe mantjing*), doch uitsluitend met lijn (*kenoer* of *tali pantjing*, zie no. 4238).

VARIA.

†4256 Model eener p e d a t i. Door de geheele residentie in gebruik,

Digitized by Google

†4257 Model van een tweewielig rijtuig (*plankin*) op veeren; wordt getrokken door sapi's. Hoofdplaats Benkoelen.

†4258 Model van een toren (*tabo*) op $^1/_{10}$ van de ware groote. Wordt gebruikt bij het Hasan-Hoesin-feest.

*4259 Tinnen djimat, gewoonlijk om den hals gedragen. 2 stuks.

*4260 Met Redjang-schrift gegriffeld stukje bamboe.

4261 Stopflesch met ingewerkten haspel (*tjeniaga*).

4262 Pot (*roembi*) met vier ooren, afkomstig van het graf van Oempoe Si Tambah te Soerabaja, Marga Liwa. Zeer oud.

LAMPONG.

KLEEDING.

4263 Muts (*kopia rakoep kekaret*) van de bast van den karetboom, in gebruik bij karet-zoekers. 2 stuks.

4264 Mutsje (*kopia piës*) van piës, dracht van jongens en mannen bij den veld-arbeid. 2 stuks.

4265 Mutsje (*kopia oeroeng*), gemaakt van de bloestroevrucht. Mannen-dracht. 2 stuks.

4266 Plat, rood mutsje (*kopia moengian*) met geborduurden rand van gouddraad, dracht van een bruidegom. Tot afwisseling mag hij een zwart, laken, met gouddraad gestikt mutsje, maar in geen geval een hoofddoek dragen.

4267 Muts (*kopia mĕnigĕl*) voor adelijken bij het tournooispel (*mĕnigĕl*), hetgeen, in tegenstelling met het menari, over dag plaats heeft. De opstaande punt der muts wordt van achteren gedragen.

*4268 Papieren en rood katoenen hoofd-band (*pandan kĕrtas*), bij feesten door meisjes en mannen gedragen.

4269 Badjoe van de schors van den karbang-boom.

4270 Model van een badjoe (*kawai rakoep*) in gebruik bij karet-zoekers.

4271 Model van een buikband (*bĕbat bĕbadoeng*). De plaat is meestal van koper, met djadam ingelegd. Mannen-dracht.

4272 Buikband (*tjawĕt rakoep kĕkaret*) van de bast van

Digitized by Google

den karet-boom, waarin de tjoeri of golok wordt gestoken. In gebruik bij karet-zoekers.

4273 Broek (*tjelana rakoep*) van de bast van den karetboom Model. In gebruik bij karet-zoekers.

4274 Sandaal (*tropa bala oentjal*) van herten-huid. Wordt gebruikt door mannen met gewonde voeten.

4275 Sandaal (*tropa pĕlĕpa anau*) van de bast aan den voet der bladstelen van den aren-palm. Een paar.

4276 Houten sandaal (*gaparan*) voor mannen

4277 Bewerkte bast van den ipoe-boom, fijner en duurder dan de bewerkte bast van den karbang-boom, voor kleeding-stukken.

4278 Bewerkte bast van den karbang-boom voor kleedingstukken. 2 stuks.

4279 Stuk karbang-hout, waarvan de geklopte bast als kleeding gebruikt wordt.

HUISRAAD

4280 Bamboe (pring bĕnĕr) mandje (*njawan kĕbĕlah*) voor het wasschen van rijst, het bewaren van vruchten, enz. Worden ook bij feestelijke gelegenheden gehangen aan de rĕboetanmast voor de sĕsat (feest-zaal), nevens andere voorwerpen, bestemd om onder de feestgenoten verdeeld te worden. 2 stuks.

4281 Rotan mand (*njawan bĕlah tjina*) voor rijst, padi, enz.

*4282 Vierkant, bamboe doosje (*njawan sisip*) met doorgevlochten sisip (bamboe-soort), bij jong gehuwden als rijstschaaltje, overigens als bergplaats van kleinigheden in gebruik. Door indompeling in het sap van baba sĕlam of kajoe sepang bruin geverwd.

4283 In elkaar passende, bamboe of pring bĕnĕr doozen (*njawan mi*), als rijst-schotels in gebruik. 4 stuks.

4284 Deksel van een njawan mi voor pas gehuwden.

4285 Vierkant, bamboe mandje (*tjĕlégé*) met kokervormige opening tot het bewaren van zout op de balei (zoldertje) boven den vuurhaard.

4286 Bamboe mandje (*tjĕlégé kisi* of *ètè*), eenigermate in den vorm van een eend, tot het bewaren van zout.

4287 Vierkante, platte, bamboe mand (*joran*) met rotan rand, waarop de pas gekookte rijst wordt uitgestort om met de

Digitized by Google

tjitoeng (no. 4319) omgewerkt en met de kipas mi afgekoeld te worden.

†4288 Mandje (*kĕlĕlò*) van bamboe en hout om borden te bewaren.

4289 Bamboe mand (*bajoeh*) tot het reinigen in de rivier van aardvruchten. visch, enz.

4290 *Rĕngoes baboei* (varkens-snoet) of *salei poetih lĕbain* (nest van de lĕbain, een klein, padi-etend vogeltje); wordt binnenshuis aan den wand gehangen om allerlei kleinigheden te bergen.

4291 Rotan mandje (*lĕkĕr*) om pannen (koeali), potten (prioek), enz. op te zetten, wanneer deze van het vuur worden genomen. 4 stuks.

*4292 Vierkante, bamboe doos (*tjapagang*) op voetstuk voor kinderen om bloemen en vruchten te halen; ook tot het bewaren van kleinigheden. 2 stuks, groot en klein.

4293 Puntig, bamboe mandje (*sepan*) tot het stoomen van rijst of kĕtan (Jav. koekoesan). 3 stuks.

4294 Vierkant mandje (*bisik loenih*) van pring bĕnĕr en sisip met deksel tot het bewaren van sirih en tabak. 2 stuks. Eene grootere soort heet *bisik balak*.

4295 Mandje (*lakai*) van bamboe (pring bĕnĕr) en daar door heen gevlochten sisip (geele bamboe-soort); wordt gebruikt bij de toezending van geschenken, b. v. vruchten, eetwaren, enz.

4296 Plat, hoog mandje (*sap*) met deksel, vervaardigd van pring bĕnĕr en sisip, om den koran in te dragen.

4297 Rond, rotan mandje (*rantang*) met deksel tot het bergen van kleinigheden.

4298 Lang en hoog mandje (*beloeling*) van bamboe bĕnĕr en bamboe sisip.

4299 Koffertje (*kĕpek*); komt in verschillende grootten, ook in Palembang, enz. voor.

†4300 Hooge, rotan draagmand (*bĕkalau*) om land- en tuin-producten te vervoeren. De draagbanden van oelĕs worden als bij een randsel over de schouders en over het voorhoofd gelegd.

†4301 Bamboe mand (*kindar*) voor vrouwen om op hare hoofden veld- en tuin-vruchten naar huis te brengen.

Digitized by Google

4302 Bamboe d r a a g - k o r f (*kipo*) om veldvruchten te vervoeren.

.*4303 Bamboe v e g e r t j e of bezem (*penjapoe mi*) om na den maaltijd de rijstkorrels weg te vegen. 2 stuks.

4304 K o m van gebakken aarde (*belanggah tanah*), vervaardigd door vrouwen uit klei van de Soekadana-rivier.

4305 P o t van gebakken aarde (*radja tanah*), vervaardigd als bij no. 4304. 4 stuks.

4306 E t e n s - b a k j e (*soeroeh goelai*) van klapper-dop.

4307 Houten b l a d (*talam*) tot het aanbieden van spijs en drank.

°4308 D e k s e l (*toedoeng*) van gebang-bladeren voor de met spijzen beladen talam. Vrouwen-werk. Bij feesten wordt hier over een doekje gelegd.

o4309 D e k s e l (*toedoeng*) van nipah-bladeren om de talam, met eten voorzien, te bedekken.

4310 D o e k (*sipa tangan*) om iets in te wikkelen of te bedekken, b. v. een toedoeng talam.

4311 Kralen v e r s i e r s e l (*djĕnar*) om op de sipa tangan of toedoeng talam te leggen.

†4312 W a t e r - e m m e r (*boendjoer*) voor mannen. De opening wordt met een bosje bladeren digt gemaakt.

4313 K la p p e r d o p (*gĕrĕboek*) als water-emmertje en drinkbakje in gebruik.

4314 W a t e r - e m m e r (*laboe*), gemaakt van de taboewaivrucht (soort van kalabas), welke men laat staan. tot dat de inhoud vergaan is, waarna de schil met hout-asch en water wordt gereinigd en vervolgens in den rook gehangen. 2 stuks.

4315 Bamboe w a t e r - e m m e r t j e (*bĕlaling*), tevens drinkbeker. Wordt gedragen door een vinger in de opening te steken.

4316 Z e e f (*penjaringan klapa*) tot het laten uitdruipen van de fijn geraspte, met water gemengde en reeds uitgewrongen klapper.

4317 Houten d e k s e l (*toetoep sĕpan*) van de koekoesan.

4318 Bamboe m e s j e (*sĕkin pring*) tot het snijden van groenten. De Lamponger gelooft namelijk, dat een gewoon mes de planten zal doen kwijnen, omdat ijzer en staal macht hebben (bisa) over de planten.

Digitized by Google

4319 Houten lepel (*tjitoeng*) om de rijst van de joran (no. 4287) in de njawan mi (no 4283) te scheppen.

4320 Houten lepel (*aroe mi*) om de gekookte rijst uit den rijstketel op den joran (no. 4287) te scheppen. 2 stuks.

4321 Lepel (*aroe goelai*) van klapper-dop met houten steel; dient om gekookte groenten uit eene pot te scheppen, gebraad te bedruipen, enz.

†4322 Eet-lepel (*isisoei soeroeh*) van klapper-dop.

*4323 Schepper (*gajoeng*) van klapper-dop met houten steel.

*4324 Klapper-rasp (*koekoer*). De gebruiker plaatst zich hurkende op het houten gedeelte, waardoor de rasp eene schuins opstaande richting aanneemt. 2 stuks.

4325 Blikken klapper-rasp (*paroet kalapa*).

4326 *Gendi*, vrucht van eene kalebas-soort. 3 stuks.

4327 Klapper-dop (*soeroe kĕkaras*) met gaatjes om deeg voor koekjes door te laten, hetgeen straalsgewijze in kokende olij valt.

4328 Rotan bezem (*pĕnjapoe*) voor huisgebruik.

4329 Water-emmer (*tjoendang*), wordt door vrouwen aan een rotan-band over den schouder gedragen (Jav. lodong).

4330 Houten standaard (*pĕdamaran*) voor een schoteltje of blikken bakje (*takoer pĕdamaran*) met olij, waarin een boomwollen (kapas) pit ligt.

4331 Kandelaar (*tjanggah tanah*) van gebakken aarde voor een damar-kaars (*blemboeng*).

4332 Kandelaar (*tjangga*) van kajoe gĕmĕrawan voor een damar-kaars.

4333 Model van een damar-kandelaar (*tjangga*). Voor het voetstuk, hier van kapok-hout gemaakt, wordt ook dikwerf gebruikt een stuk bladsteel van het klapper-blad.

4334 Zakje (*soempit tikĕr*) van tikĕr-bladeren om vruchten en drooge eetwaren te verzenden of op reis mede te nemen; ook ter bewaring van dodol-doerian, een zeer geliefkoosd gebak. 2 stuks.

o4335 Behangsel (*lĕbing*), gemaakt van bamboe tamiang. Wordt horizontaal langs de binnenwand van de woning opgehangen.

*4336 Njamploeng-vrucht (*boewah iboel*) werd vroeger gebruikt ter bewaring van tabak, inkt, enz.

Digitized by Google

*4337 Houten naai-kruk (*koeda-koeda*). Vermits de naaister op den grond zit, dient haar de koeda-koeda tevens als plomb.

*4338 Geld-zak (*kradjoet doeit*).

*4339 Houten spiegel-lijstje (*sĕkĕno*). 2 stuks.

4340 Rijstblok (*lĕsoeng*), gewoonlijk van kajoe kibau. Model op 1/8 der ware grootte.

†4341 Draagkorf (*lĕpioeng kibau*) van bamboe en rotan, waarin de karoeng's met peper, rijst, enz. worden vastgebonden. Wordt aan een kruk (*toeking*) aan het zadel opgehangen en met touw vastgesjord.

†4342 Rotan draagkorf (*saran*) voor mannen. Wordt op den rug gedragen.

†4343 Hooge, bamboe mand (*salang*). Model op 1/2 der ware grootte. Wordt door mannen op den rug gedragen tot het vervoeren van gras, padi, oebi, enz. Bij vervoer van peper, rijst, enz. legt men er een lossen bodem in van boombast of takoeng (oepi) = voet van den bladsteel van de pinang-palm.

4344 Mandje (*keloekoe ajam*) om een kip te transporteren. De vogel wordt door de groote opening in het mandje gedaan, waarna zijn kop door de kleine opening steekt en de groote gesloten wordt.

*4345 Vierkante, met allerlei figuren beteekende, rotan mat (*lampit*). Wordt slechts bij huwelijken en vergaderingen door voorname Lampongers gebruikt. Afd. Semangka.

*4346 Zit-matje (*apaï tikĕr*) van tikĕr-bladeren, eene bies-soort, welke in moerassen groeit en ook opzettelijk wordt aangeplant.

4347 Bamboe matje (*apar*) tot het bedekken van eetwaren; de witte soort heet *apar andak*, de roode *apar soeloe* en de zwarte *apar itam*.

4348 Matje (*panganan*) van bamboe apoes. Ter verkrijging van de zwarte kleuren wordt de bamboe met kajoe setjang geverwd en daarna gedurende plm. 3 etmalen in modder gelegd.

4349 Bamboe wan (*nijoe*) met rotan mand voor het wannen van padi.

†4350 Bamboe wan (*tapak*) met rotan rand, om bij het rijststampen het kaf van de korrels te scheiden. Wordt ook gebruikt om allerlei eetwaren in de zon te droogen.

Digitized by Google

†4351 Ronde, bamboe zeef (*ajak béas*) voor rijst. 2 soorten.

†4352 Bamboe zeef (*tanggoek*) met rotan rand om bladgroenten te wasschen en klappermelk te ziften.

†4353 Zeef (*tanggoek*) voor peper-korrels.

4354 Stamper (*loe*) om de padi in de lĕsoeng tot rijst te stampen; gewoonlijk van kajoe giak.

4355 Houten vijzel (*lĕsoeng sambel*) met dito stamper (*anak lĕsoeng*) om kruiderijen of geneesmiddelen fijn te wrijven of te stooten.

4356 Wrijver (*anak lesoeng sambal*), zie n°. 4355.

4357 Rotan mand (*gegantoeng*) voor groote borden (*talam*) of gong's. De band is van tali boenoek. 2 stuks.

4358 Platte, rotan mand (*gegantoeng*) om borden in op te hangen.

4359 Hanger (*gĕgantoeng*) van ati bamboe voor glazen, kommetjes, enz.

4360 Kralen hanger (*gegantoeng katjang*) met koperen munten, bij feesten in gebruik tot het ophangen van kommetjes, enz.

4361 Hanger (*oesap tangan*) met daaraan bevestigden handdoek van Lampongsch weefsel. Wordt bij feesten als seroet gebruikt.

4362 Bamboe hanger (*gegantoeng bĕtjoeping*), als bij n°. 4359.

4363 Bamboe gendi- en glas-hanger. 2 stuks. Afd. Semangka. Komt niet in den handel voor.

†4364 Kooi (*koeroengan bĕtĕtoe*) voor tortelduiven.

†4365 Kooi (*koeroengan*) *poejoe* voor poejoe's.

4366 Rotan kooitje (*koeroengan srindit*) voor srindit, naam van eene kleine parkieten-soort.

†4367 Bamboe kippen-nest (*sàkà manok*), hetgeen aan den buiten-wand der woning wordt gehangen.

4368 Plat, bamboe hok (*tjitjoep manok*) tot het opsluiten gedurende een paar dagen van pas uit het ei gekomen kuikens.

4369 Zak (*karoeng tikĕr*) van gevlochten tikĕr-bladeren om peper, rijst, padi, enz., voor den handel bestemd, te bewaren of te verzenden.

4370 Vrucht (*taboe koembang*) van eene reusachtige slingerplant, waarvan de rank de dikte van een dijbeen heeft. Wordt gebruikt als bewaarplaats van kleinigheden.

Digitized by Google

De schil van deze vrucht, geroost en met water tot pap gemaakt, wordt aan jonge kinderen als laxeer-middel gegeven.

Een aftreksel van de gerooste en gestampte vrucht-schil bezigt men als zweet-middel.

SPINNEN, WEVEN.

*4371 Spinnewiel (*tinkiran*). Afd. Sepoetih.

4372 Garen-winder (*labajan*) om het gesponnen garen tot strengen te maken.

4373 Standaard (*doegĕr*) voor den garen-winder, zoo men dezen (*oendar*) niet aan den rotan-haak hangt.

*4374 Soort van garen (*goejoen*), gewonnen van een slingerplant.

*4375 Garen-kam (*sikat saboe*) van aren-vezels. 3 stuks.

4376 Garen-kam (*sikat baroe*), gemaakt van de schil van de kokos-noot.

4377 Kam (*soeri*), waardoor de ketting-draden loopen.

4378 Bamboe tamiang (*kĕsoeran*), de witte voor het weven van tapis, de bruine van kain's.

*4379 Pen (*ondo*) van een stekel-varken om ongelijkheden in het weven te verbeteren.

*4380 Pen (*langan*) om de ketting-draden door de soeri te halen.

4381 Ingekeepte lat (*idjan*). Behoort bij het weefgetouw. 2 stuks.

4382 Bamboe kokertje (*troepong*) voor de weefspoel.

4383 Bamboe (*boeboek pamatakan*) met twee gleuven, waarin de pematakan gestoken worden. Behoort bij het weefgetouw.

4384 Weefplank (*tarikan*), de witte voor het weven van tapis, de bruine voor het weven van kain's, met bamboe latten, welke bij iederen slag van den aanzetter tegen de plank slaan en het telkens in de kampong's weerklinkende klak-klak veroorzaken.

4385 Iboel-liniaal (*blida*), waarmede de inslag-draad (*pakan*) wordt ingeslagen. De scheering- of ketting-draden heeten *tagéan*.

4386 Dubbele lat (*apièh*), waarop het doek, naar mate het afgewerkt is, wordt gespannen.

Digitized by Google

4387 Twee s t o k k e n (*pamatakan*), met rotan lussen, waarin de tarikan (no. 4384) hangt.

4388 Bamboe l a t t e n (*bĕlĕbas*), meestal van iboel-hout,

4389 I b o e l - l a t (*goejoenan*), waaromheen losse garenlussen (*goejoen*).

4390 R u g - s t e u n s e l (*ambĕn*) van herten-vel.

LANDBOUW.

4391 S c h o f f e l (*koerit*) tot het schoonmaken van tuin en veld.

4392 Bamboe h a r k (*karau pring*) om drooge bladeren bij een te harken. Model.

4393 S t o k (*tandja*) van iboel-hout om de gaten te steken, waarin de padi of djagoeng op de ladang's wordt gepoot. Model op $^1/_8$ der ware grootte.

4394 Rotan m a n d (*njawan pamanikan*) met deksel, uitsluitend tot het medenemen van de padi-korrels bij het zaaijen 2 stuks.

4395 B a m b o e (*kĕkohan*), waarop geslagen wordt om wilde varkens, herten, enz. uit de tuinen te verjagen. Ook om de veld-arbeiders tot den maaltijd te roepen. Dit instrument hangt in de garang (stoep) van het ladang-huisje.

4396 Bamboe k l e p p e r (*tjĕkap pring*) tot het verdrijven van vogels uit de rijpende padi-velden. Wordt aan een stok in den grond gestoken en met een touw uit het wacht-huisje in beweging gebracht.

*4397 P a d i - m e s j e (*getas*).

4398 Bamboe m a n d j e (*bajoe lada*), waarin bij het peperplukken de peper wordt gedaan. Model op $^1/_4$ der ware grootte.

°4399 T r a p (*idjan moetil lada*) om peper te plukken. Model op $^1/_4$ der ware grootte.

4400 Houten s t a n d a a r d (*pĕradjangan*) tot het kerven van tabak. Model op $^1/_4$ der ware grootte. Een bundeltje opgerolde bladeren wordt in de opening gestoken.

†4401 Bamboe h o r d e (*kirang tembako*) om de gekorven tabak op te droogen.

4402 W e e g s c h a a l (*timbangan tembako*) voor tabakverkoopers.

Digitized by Google

4403 Model van een suikerriet-pers (*pengilangan gasing*); wordt door oude lieden gebruikt om het suikerriet te kneuzen. Het stokje boven den rietstengel laat men als hefboom werken op het riet, dat in de opening van het schuins hangende, peervormige instrument wordt gestoken.

4404 Als voren. Afd. Sepoetih.

4405 Model van een vaststaande olij-pers (*pĕngapoan*) op 1/4 der ware grootte. De kemiri-, widjen-, djarak-, kĕtiave- en andere pitten worden in een rijstblok gestampt, in een koekoesan gestoomd, in saboe gewikkeld, in een stuk dubbel gevouwen takoeng (oepi) gelegd en aldus tusschen de pers-bladen gebracht.

4406 Model van een bijl (*kapak*) om boomen te vellen, enz. Het handvat heet basoeng; de steel pida; het rotan bindwerk krawat en de bijl kapak.

4407 Model van een bijl (*batji*) tot het bekappen van boomen en het vervaardigen van prauwen uit boomstammen.

4408 *Rimbas*, als no 4407.

4409 Model van een ladder (*sĕlapak*) op 1/10 of 1/20 der ware grootte, in gebruik bij het vellen van boomen. Wordt in schuinsche rigting tegen den boom geplaatst, waarna de hakker met den eenen voet op het plankje en met den anderen op de oelĕs (lus) gaat staan.

†4410 Bamboe horde (*lioeng tanah*) om aarde, grint, enz. te verplaatsen.

4411 Sprei of deken (*pioe rakoep*) voor veld- of boschgebruik. De bruine soort is gemaakt van de schors van den karet-boom, de witte van den tatai-boom.

4412 Deken (*rolang*) van boomschors. Afd. Semangka.

PAARDEN- EN KARBOUWEN-TUIG.

†4413 Hoofdstel voor een rijpaard, vervaardigd van de schors van den karbangboom.

†4414 Tuig voor een karren-paard, vervaardigd van de schors van den karbangboom.

4415 Kussens (*kasoer koeda*), welke onder het draag-zadel op het paard worden gelegd.

Digitized by Google

4416 Houten draag-zadel (*kĕkapa koeda*) voor paarden, met buikriemen van tali waroe. Aan de punten worden de te vervoeren goederen gehangen.

4417 Rotan ring (*kĕliker*), welke door het middenschot van den neus van buffels of runderen wordt gestoken. Hieraan wordt bevestigd de kĕkili (krakeling van buffelhoorn) en aan deze de kĕla baroe (waroe-touwtje) om door het aanknoopen van een lang touw de dieren vast te leggen of te leiden. Genoemde voorwerpen dragen de dieren altijd, ook als zij los loopen.

4418 Draag-zadel (*kĕkapo kibau*) voor karbouwen, met staart-riem (*tali ikoeï*). Aan de krukken worden, zoowel de buikriem van oelĕs-touw vastgemaakt, als de draagmanden opgehangen.

4419 Houten klokje (*klitoengan* of *kĕlikoek*) voor karbouwen.

4420 Bamboe kokertje (*tjoetjô kibau*) om karbouwen zout water te laten drinken.

VISCHVANGST.

†4421 Model van een visch-net (*pajang arat*) om langs strand te visschen Gewoonlijk 35 vadem lang; wordt gehanteerd door 10 man, t. w. 5 aan elk uiteinde.

†4422 Model van een net voor het vangen van ikan blanak, gewoonlijk 60 tot 100 vaam lang en 0,75 M. breed. De dobbers worden van kajoe karbang gemaakt.

4423 Werpnet (*djala*) om in rivieren te visschen. 2 stuks. (*Hangen aan den zolder*).

4424 Model van een werpnet (*djala*).

†4425 Rotan visch-korf (*kĕtjendang*), welke bij het visschen met een werp-net om het middel wordt gedragen ter bewaring van gevangen visch. 2 stuks.

†4426 Model van een totebel (*tangkoel hoerang*) zonder hefboom. Dient voor garnalen-vangst langs strand. Gewoonlijk 1 M. □ groot.

4427 Schep-net (*langean*) In de rivier loopende, houdt de visscher het net voor zich uit en haalt zulks op, wanneer hij aan het trekken aan het touwtje, hetgeen hij in de rechter

Digitized by Google

hand vasthoudt, bemerkt, dat visch in het net is. Gewoonlijk vischt men in gezelschap, zoodat eene rivier geheel afgezet wordt. 2 stuks.

°4428 F u i k (*soeroei oenek*) om groote visschen te vangen, waarbij de rivier wordt afgesloten, behoudens eene opening ter grootte van den mond der fuik. 2 stuks.

†4429 F u i k (*boeboe*); wordt in allerlei grootte gebruikt met de opening benedenstrooms, ook op de wijze der soeroei oenek.

†4430 Bamboe f u i k (*boeboe bading*), welke men in zee, liefst in de nabijheid eener klip, aan het ankertouw laat zinken. Is gewoonlijk een vadem lang en een meter breed. Een dobber wijst de plaats aan, waar de fuik is te water gelaten. Met eene soort van hark (*karau*) worden de visschen door het vierkant luikje uit de fuik gehaald.

†4431 V i s c h t u i g (*boemboen*). Model op $^1/_8$ der ware grootte. Wordt met de opening beneden-strooms (ook wel naar den oever gekeerd) in de rivier gelegd, gevuld met stukken hout, enz. (liefst ruitsgewijze). Met een steen of zwaar stuk hout belet men het afdrijven.

†4432 V i s c h - k a a r (*koebing pĕnjoe*), wordt met een touw of rotan aan den wal vastgebonden in diepe inhammen eener rivier, waar zij heen en weder drijft. De valdeur wordt opgetrokken, waardoor de bamboe zich spant. De pen aan de onderkant van de deur wordt door het latwerk van de deur gestoken, over de koebing heen, en in het gaatje van de beweegbare pen, in de koebing hangende, vastgezet. Aan die pen wordt als aas gestoken het vleesch van de groote moeras-slak, van visch of krab.

†4433 V i s c h - k a a r (*koebing*) als bij no. 4432. Bij deze soort valt de met zware steenen voorziene deur door haar eigen gewicht neder.

†4434 Bamboe v i s c h - t u i g (*tjaboeh*) met houten ring als handvat. Wordt gebruikt in moerassen en plassen, waarin men het instrument langzaam vooruit schuift.

°4435 V i s c h - t u i g (*tanggoek*) voor vrouwen en meisjes. Wordt onder water langs den oever voortbewogen. 2 stuks.

4436 Rotan v i s c h - s c h e p p e r (*tanggoek sesoei*). Model op $^1/_4$ der ware grootte.

Digitized by Google

4437 Rotan vischtuig (*tanggoek oedang*) om garnalen te vangen. Model op 1/5 van de ware grootte.

†4438 Top-hengel (*katjar*) met snoer, welke in het water heen en weêr wordt bewogen (katja = heen en weêr gaan) om het looden vischje aan het einde der snoer op een werkelijk vischje te doen gelijken, althans voor de groote, gulzige visschen, welke er naar happen.

†4439 Hengel (*koetjoek*) met snoer, waaraan witte kippenveêren als aas zijn bevestigd.

†4440 Visch-lijn (*kawil atép*) met haak om als zetlijn uit te zetten. De bamboe wordt aan den oever geplaatst op een stok, zoodat de lijn kan afloopen. Een levend vischje dient als aas. In gebruik tot het vangen van groote visschen.

4441 Visch-lijn, (*kawil pengedik* of *pangranggoeng*), gewoonlijk 15 vaam lang. Aan het hoornen, tweearmige voorwerp onder aan de lijn zijn bevestigd twee lijntjes ter lengte van een meter en daaraan weder een stukje Chineesche viool-snaar met haken. Het looden gewicht heet *oempan kirim* en bevat ook aas. Dient tot het vangen van kleine visschen.

4442 Visch-lijn (*kawil di laoet*) voor zee-visscherij. Als aas worden garnalen gebruikt.

4443 Visch-lijn (*kawil*) met snoer (*antĕp*) om in rivieren te visschen.

4444 Visch-haak (*ranggoeng*) van bijzondere constructie, gedeeltelijk uit buffel-hoorn bestaande. Dient om gedurende de Oostmouson in zee kleine visch te vangen.

4445 Visch-haak (*kawil toenda*); aas een klein vischje of garnaal.

4446 „ („ *mamili*); als aas worden kippenveêren gebruikt. De visscher, in eene prauw djoekoeng gezeten, laat de beide uiteinden der vischlijn (*kenoer*) achter de prauw slepen, terwijl hij het middelste gedeelte vasthoudt.

4447 Hout-soort (*kajoe karbang*) voor dobbers van netten. Van de schors wordt zeer sterk touw gemaakt, alsmede eene soort kains, *bidak* of *pioe* genaamd.

SCHEEPVAART.

†4448 Model eener *prauw djoekoeng Lampong*. De vlerken

Digitized by Google

heeten *katir*, het zeiltuig *lajar pilang*, het dek *lantar*; wordt gebruikt voor vischvangst, personen-vervoer, enz.

†4449 Model eener *prauw-djoekoeng-Bawean*. Zeiltuig breeder dan van no. 4448; loopt ook sneller. In gebruik voor pantjing toenda.

VOGEL-VANGST.

4450 Knip (*tjitjoep poejoe*) voor kwartels (poejoe) en andere padi etende vogels. Het korfje, waarin padi hangt, wordt, met een paar steenen bezwaard, ongeveer drie meters van den grond opgehangen tusschen gelei-staafjes, welke den gevangen vogel beletten de knip om te werpen.

4451 Knip (*djĕbak poejoe*) om poejoe's te vangen.

4452 Knip (*koebing poejoe*) voor poejoe's, als no. 4451.

4453 Strik (*ratjik*) om ajam hoetan te vangen. Worden op een open plek in jong bosch kringsgewijze in den grond gestoken. Te midden van dien kring bevindt zich een lok-haan, vastgebonden aan een pen (*tambangan*).

†4454 Val (*sĕlangkap*) voor kleine vogels. Deze soort wordt in allerlei grootte en van allerlei materialen (zelfs van boomstammen) gemaakt om apen, moesang's, tijgers, beeren, enz. te vangen. Bij groote exemplaren wordt het vorkje vervangen door een gespannen touw, dat een haakje loslaat, waardoor de val neêrslaat.

4455 Net (*djaring boeroeng*) om vogels te vangen. Wordt verticaal opgehangen.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

4456 Houten trom (*gĕndang*), aan beide zijden met geitenvel bespannen. Wordt met de hand bespeeld. Meestal vindt men in den cylinder een paar stukjes hout, welke volgens den Lamponger het geluid verbeteren

*4457 Mond-trom (*djoering*) in fraai besneden, bamboe koker. Wordt gemaakt van de bast van den bladsteel van de aren-palm; geliefdkoosd instrument van verliefde jongelieden. 2 stuks.

4458 Tamboerijn (*rĕbana*), in gebruik bij godsdienstig gezang.

†4459 Rotan mand (*kĕlĕla*) tot berging eener gong.

Digitized by Google

SPELLEN.

*4460 Koker met h a n e n - s p o r e n.

*4461 S l ij p s t e e n (*aringan tadji*) voor hanen-sporen. Het grootste steentje is batoe napal, het kleinste batoe assahan. 2 stuks.

*4462 Stuk w o r t e l (*gàboes tadji*) van den djoerak-boom om hanen-sporen, na geslepen te zijn, af te vegen. Alleen dat gedeelte van den wortel, hetgeen boven den grond uitsteekt, wordt gebruikt.

*4463 Stuk h o u t (*rang matjoer tadji*) met gaatjes om de schoon gemaakte hanen-sporen in te steken en met citroensap in te smeren.

*4464 G a r e n (*boelang*) om hanen-sporen aan te binden.

*4465 S c h e d e (*saroeng tadji*) voor een hanen-spoor om deze te bedekken, nadat zij aan den poot van den haan is vastgebonden ter voorkoming van zelfverwonding vóór het gevecht.

*4466 Baroe-houten d o o s (*saroengan tadji*) tot het bewaren van hanen-sporen.

*4467 Stuk k l a p p e r - d o p (*toetoep dadoe* of *soeroe*) om hij het djoedi-spel de tol, terwijl deze draait, te bedekken.

4468 B a s t (*babà gĕlam*) van de gĕlam-boom, een versterkend middel voor vecht-hanen. Nu en dan wordt een pil van dat middel ingegeven, in de hoop, dat de haan sterker worden en bij verwonding minder bloeden zal.

VARIA.

4469 D r a a g s t o e l (*djĕpana*), model op plm. $^1/_7$ der ware grootte. Dient om den pepadon-bestijger en diens tegenpartij naar het tournooi-veld te dragen (tournooi-spel heet *mĕnigal*). Twee draagstokken worden links en rechts aan de stijlen vastgebonden. Zie ook no. 612.

4470 Z e g e - k a r (*boeroeng-groeda*). Model op $^1/_8$ der ware grootte. Door menschen getrokken en geduwd, wordt deze kar gebruikt om bezitters van de pangkat pepadon naar de sesat te rijden. Zie ook no. 615.

†4471 Model eener *pepadon* op $^1/_4$ der ware grootte. Zie ook no. 610.

Digitized by Google

†4472 Model van eene *sesako* op ¼ der ware grootte. Zie ook no. 610

4473 Model van eene bruids-troon (*poeade* of *tindi sila*).

4474 Met papier versierde stokjes (*kembang patjar*), welke, in een oebi of katella gestoken, op een langen en dunnen, met oranje en wit papier omwoelden bamboe bij feestelijke gelegenheden aan het hoofd van den optocht worden gedragen. Soms hangen aan de stokjes gekleurde eijeren of zijn ze door eijerschalen gestoken. Uitsluitend mannen-arbeid, waarschijnlijk van Palembangschen oorsprong. (*Aanwezig bij de Bantamsche gamelan*).

4475 Houten masker (*topeng*) voor feestelijke gelegenheden.

4476 Vracht-kar (*glĕbakan*), model op ⅙ der ware grootte. Wordt door buffels, zelden door runderen getrokken.

4477 Model van het dak (*atap glĕbakan*) eener vracht-kar.

*4478 Steunsel (*ari boom*) voor eene vracht-kar, opdat deze horizontaal blijve staan.

4479 Timmermans-gereedschap (*penjipatan* om lijnen op hout aan te brengen.

4480 Houten nijptang (*patoe bĕkaka*) om rotan randen op en om tanggoek's, tapis, toedoeng's, enz. te maken. De dubbele rotan-ring wordt tusschen den knijper gezet, zoodat de werkman beide handen vrij krijgt om den rand met rotan sterk vast te naaijen.

4481 Toestel (*pengĕïak*) om bij het touw-slaan het touw, gedraaid van aren-vezels, op te winden.

4482 Touw, vervaardigd van de bast van den waroe-boom.

4483 „ (*kĕlah saboek*), bewerkte poelas saboek (aren-vezels).

4484 „ („ *alim*) van de vezelbast van den alim- of garoe-boom.

4485 „ („ *baroe*) idem baroe-boom (waroe).

4486 „ („ *oeles*) idem oeles-boom.

4487 „ („ *oei*) van de rotan-soort oei sisa.

4488 Bamboe maat (*koelak*) voor drooge waren.

4489 Houten maat (*koelak*) voor drooge waren.

†4490 Wind-molentje (*ngangin*), hetgeen, in de ladang op een hoogen boom of staak geplaatst, door zijn snorren en suizen tot amusement van volwassenen strekt.

Digitized by Google

†4491 Houten rotten-val (*sĕlangkap tikoes*).

†4492 Model van een houten tijger-val (*perangkap*). Afd. Sepoetih.

4493 Bamboe proppen-schieter (*bĕdil gĕtah*), kinderspeeltuig (gĕta = knippen, wegknippen).

*4494 Bamboe stelten (*aroel*).

*4495 Rotan sprinkhaan-klap (*pĕnĕpoek balang*) om sprinkhanen (het geliefdste voedsel van poejoe's) te vangen.

*4496 Zandsteenen kogel-vorm, in bamboe bevestigd.

*4497 Bamboe kokertje, met een monster gĕtah karbang gevuld.

*4498 Djimat.

PALEMBANG.

HOOFDPLAATS.

4499 Model van een hoofd-tooisel, meestal geheel van goud.

*4500 Zilveren oor-versiersel (*anting-anting*). 2 stuks.

*4501 Zilveren versiering van de haarvlecht (kondé) met drie zilveren haarspelden.

4502 Zwart badjoe van kain gaas met zilveren versierselen en kraag van goud galon; kleeding van aanzienlijke vrouwen.

4503 Rood zijden broek met goud galon onder aan de pijpen. Als bij no. 4502.

4504 Geruitte zijden sarong. Als bij no. 4502.

*4505 Horologie-ketting, vervaardigd van het hoornachtige neus-uitwas van den rhinoceros-vogel. Imitatie van een Europeesch model.

4506 Langwerpig vierkante lap (*toegoe*), met hoorntjes, enz. versierd. Soengei Baoeng (?).

4507 Tamboerijn (*rebana*). 2 stuks.

4508 Model van de groote moskee ter hoofdplaats Palembang.

RAWAS.

*4509 Hoofd-band van eene riet-soort, *trili* (?) geheeten. Afdeeling Rawas, grens van Redjang.

Digitized by Google

*4510 Hoofd-versiersel (*tampoeng*), soort van krans. Soeroelangon.

*4511 Zilveren oor-versiersel (*soebang*). Lesoeng-batoe.

*4512 Zilveren, geslagen borst-versiersël (*pasöeng*) Lesoeng-batoe.

*4513 Zilveren borst-versiersel voor jonge meisjes. Oeloe Rawas.

PASOEMAH.

*4514 Zilveren hals-band. 2 stuks.

*4515 Hoornen doosje met deksel, waarin Chineesche munten, welke gebruikt worden tot het maken van hals-versieringen; ook tot opluistering van no. 4514.

*4516 Versiering tusschen het ijzer en het handvat eener kris (Jav. sĕloet). 2 stuks.

°4517 Lans met zilveren beslag.

°4518 Lans.

RANAU-DISTRICTEN.

†4519 Bamboe toedoeng.

4520 Badjoe van inlandsch weefsel. 2 soorten.

4521 Kain pinggang. 3 soorten.

4522 Sarong. 2 soorten.

4523 Sarong, met zijde en gouddraad doorweven.

†4524 Bamboe koekoesan.

4525 Badjoe van boomschors (groot en klein model).

4526 Kain van boomschors voor bosch- en veld-arbeid.

4527 Tjawat, als voren.

4528 Broek „ „ 2 soorten.

4529 Twee stukken bereide boomschors.

Zie over no. 4523—4529 Notulen Bat. Gen. 1888, bladz. 3.

4530 Geweven, vierkant kleedje (*tampan ?*). 2 soorten.

†4531 Mat (*tapioek*) van de bast van den linjau-boom om padi te droogen.

†4532 Mand (*bebalang*) om padi, enz. te vervoeren.

4533 Mandje (*gojan*) om gekookte rijst te bergen, wanneer men naar de ladang, enz. gaat

Digitized by Google

4534 Als no. 4533 (*penasian*).

†4535 Vierkante draagmand (*sab*) van bandroeng (boschplant) tot het vervoeren van padi, welke gestampt of gedroogd moet worden.

†4536 Platte, vierkante, bamboe mand (*bakoel*) om rijst te wasschen. Makakau.

KOMERING-OELOE.

†4537 Bamboe mat (*adas*) om padi te droogen. Kesam.

4538 Reismand (*kempek*).

†4539 Hooge, bamboe mand (*bajoek*) om vleesch of visch te wasschen.

4540 Mandje (*hoejan*) om gekookte rijst te bewaren.

†4541 Mand (*njoe*) om bras van de padi-doppen te zuiveren.

†4542 Model eener balei, gebouw voor vergaderingen en feesten. Kesam.

†4543 Model eener mesigit. Kesam.

†4544 Model van een huis (*lembahan teloengaman*) in de boven-landen.

†4545 Model eener prauw lingkis. Komering-Oeloe, beneden-streken.

DJAMBI.

4546 Kleedje (*toetoep sadji*) om over iets te leggen.

4547 Zwaard met Arabische inscriptie en het jaartal ١٣٠١.

4548 Zwaard (*pedang*).

*4549 Tinnen gewicht. 2 soorten.

4550 Geel koperen schaal.

*4551 Koperen schaaltje.

4552 Werp-net (*djala*). Hangt aan den zolder.

†4553 Visch-net.

*4554 Vijl, Europeesch fabrikaat, behalve het handvat.

*4555 Stuk bamboe met kwikzilver.

*4556 Houten koker, rijstmaat?

No. 4552—4556 zijn op 28 October 1883 veroverd in prauwen in de kwala Dindang (Djambi).

Digitized by Google

AFDEELING ONBEKEND.

4557 Rotan mand om ongekookte rijst te wasschen.

*4558 Instrument (*djangka*) om pandan-bladeren in reepen te snijden voor vlechtwerk. 2 stuks.

†4559 Model van een huis in de binnenlanden.

†4560 Als voren.

†4561 „ „

†4562 Model van een vlot (*rakit*) om producten af te voeren.

INDRAGIRI.

4563 Geklopte boomschors (*koelit trap*), eenig kleedingstuk van de Orang-mamak.

*4564 Ronde, pandan sigaren-koker van de Orang-tjinako. 2 stuks.

*4565 Pandan sirih-doos (*ketoemboh*) van de Orang-semanhela (?).

*4566 Pandan sigaren-kokertje van de Perbatinan anam soekoe.

4567 Zeer korte, bamboe fluit. 2 stuks.

4568 Gevlochten, pandan vogel (*soempit koean*), doel onbekend. Perbatinan anam soekoe.

KWANTAN.

4569	Lijnwaad	(*gebar panjian*).	
4570	„	(„ *sembilan koeta*).	Koeta Kreseq.
4571	„	(„ „ „).	„ Soengi Pinang.
4572	„	(„ „ „).	„ Sabrabah.
5573	„	(„ „ „).	„ Sebakoel.
4574	„	(„ „ „).	„ Soengi-alah.
4575	Saroeng	(*sembilan koeta*).	Loeboeq Terantang.
4576	„	(„ „).	Koeta Toewai.
4577	„	(„ „).	„ Goenang.
4578	„	(„ „).	Loeboeq Djambi.
4579	„	(„ „).	Koeta Moeara.
4580	„	(*lima* „).	Sanendelak.

Digitized by Google

4581 S a r o e n g (*lima kôèta*). Koeta Saboeaja.
4582 „ („ „). „ Sabrakoen.
4583 „ (*inoeman*).
4584 „ (*sentadja*).
4585 S a r o e n g b e s e r a h.
4586 S l e n d a n g s a l o e n g k a n g b a n d j a r a n l o e - b o e q a n b a t j a n g.
4587 S l e n d a n g k a r i.
No. 4569 t/m 4587 worden door den geringen man gedragen.

DELI.

°4588 T o e s t e l in den vorm van een huis, beplakt met allerlei figuren, gekleurd papier, enz., gediend hebbende tot het aanbieden van spijzen aan den Resident van Sum. Ok. bij gelegenheid van het huwelijk eener dochter van den Sultan van Deli. 4 stuks.
4589 Papieren d j i m a t met Arabische inscriptie.
4590 Als voren op katoen. 6 stuks.

ATJEH.

Kleeding.

4591 H o o f d - d e k s e l van pandan-bladeren.
°4592 T o e d o e n g van pandan-bladeren. 2 stuks.
*4593 H a a r - p e n (*boengong tadjōq*) in den vorm van eene lotus-bloem voor meisjes van 6 à 9 jaar. 2 stuks.
4594 K l e e d i n g s t u k (*idja planggi*) voor kinderen, ten wier aanzien men de gelofte heeft gedaan hen daarmede te zullen kleeden, b. v., wanneer zij van eene ziekte herstellen. De stof wordt in roode kleur van Poeloe Pinang aangevoerd en in Atjeh met gom-lak (malò) geverfd.
*4595 L i g - m a t van ōn seuké (pandan-blad). Pidir.
4596 Z i t m a t (*tika doeëq*), geringste soort.
4597 Pandan m a t. 2 stuks.
*4598 S t o e l - m a t j e. 24 soorten.
*4599 Groote, ronde, rotan m a n d met deksel.

Digitized by Google

4600 Rotan mand.

*4601 Mand van klapper-bladeren. 2 stuks.

4602 Mandje van klapper-blad. 5 soorten.

4603 Zakje van kain met bamboe rand. Doel onbekend.

°4604 Zak van pandan-bladeren.

4605 Pandan zakje. 3 soorten.

°4606 Toetoep sadji van lontar-bladeren. 3 soorten.

4607 Toetoep sadji. 2 stuks.

°4608 Deksel (*sangè daja*) voor kleine schotels met spijzen (*krikaj*). Eene grootere soort met denzelfden naam dient als deksel voor dalong's. In Daja vervaardigd.

†4609 Tampa.

4610 Geelkoperen bakje (*baté*) met inleg-kleedje (*lapih*), waarin men aan gasten sirih en pinang voorzet.

4611 Aarden lamp (*panjòt*) voor zeven pitten (*daïh*) van boomwol (*gapeuëh*), met doorboorden steel (*tangké*), waarin het touw wordt aangebracht om de lamp op te hangen.

†4612 Emmer (*tima*) van de blad-scheede (sentoeëq) van niboeng, soms ook van sentoeëq pineung gemaakt.

†4613 Wan (*djeuèë*), gevlochten van ritiëng (ook wel van bili), voor bĕras. Met den vorm dezer wan vergelijken de Atjehers die van de 3 sagi's van Atjeh.

*4614 Rasp (*geunoekoe*) voor klappers. Het ijzer heet mata. Model.

4615 Als no. 4614, doch zonder rasp.

4616 Lepel van klapperdop. 3 stuks.

4617 Gajoeng van klapperdop.

*4618 Versiering (*tampoq bantaj*) van kussens aan de uiteinden. 2 stuks.

*4619 Model van den boven- en beneden-rand van tirè (klamboe), kussens, enz. Het patroon heet mirahpati of tjradi.

*4620 Koperen instrument (*tjoebèq*) tot het stampen van sirih met kalk, gambir en pinang voor tandelooze vrouwen. Die voor mannen zijn langer en gewoonlijk van een stuk van een ouden geweerloop gemaakt.

4621 Gevlochten touw, eenigzins in den vorm van een slinger, om kommen, enz. op te hangen.

4622 Houtel model eener wadoeng.

Digitized by Google

4623 **Dissel** (*tjenkèh*). Behoort met de grootere bliōng tot de ouderwetsche, in Atjeh van den profeet Soelejman (Salomo) afgeleide timmermans-werktuigen.

4624 **Penrawat**, als zakmes in gebruik. Oostkust van Atjeh.

4625 **Sikin sadeuëb** of **sadeuëb toenong** voor het snijden van geiten-voer, enz.

†4626 **Vogelkooi.** 3 soorten.

†4627 **Muizenval** (*pentah*).

4628 Bamboe **knijper** (*tjatjapit*).

4629 Model van een **meel-stamper.**

4630 **Weeftoestel.**

4631 **Weeftoestel** *a*(*lat teupeuën*) met begonnen, zijden kleed (idja). De houten opstand heet tjakah (waarbij twee papeuën tjakah) en wordt op bepaalde wijze tegen twee stijlen bevestigd. Daarin rust de peunggoelong, waarop al de zijde gewonden is, welke zijde aan den anderen kant eindigt om de in de peusa aanwezige aneuq apàt. Bij de teuroeso komen alleen daar twee aneuq pennjarōq, waar in de zijde gouddraad (kasab) wordt geweven. De bamboe latjes (tjakopeuniléh) dienen om de zijde telkens zóó op te nemen, als voor het inwerken van het kasab-patroon noodig is. De tjakah is gewoonlijk 4 hasta breed; een kain voor mannen 1 span breeder dan dit model. Het hout (bóh tjidoh), dat tegen den rug der wevende vastzit, wordt door touwen met het weeftoestel verbonden. Het bankje, waarop de wevende zit, heet neudoeëq meunanjeum.

4632 Monster geel gekleurd **ananas-garen.**

*4633 Model van een **touw** of **garen-winder** (*wèt-wèt pakoe*) op plm. de helft der ware grootte. Het handvat (boelōh) is ongeveer een duim dik. Het materiaal voor touw, b. v. boeleë djōq, wordt een weinig in de hand gedraaid, vervolgens om één der beide punten van het kruis gewonden en verder afgewerkt door draaijing van het handvat met de rechterhand, terwijl de linker het materiaal vasthoudt en spant. Het afgewerkte wordt telkens om het kruispunt gewonden.

*4634 Modellen van drie **instrumenten om touw te slaan** (*wèt-wèt*), namelijk van touw, vervaardigd met no. 4633, hetgeen verdubbeld en verdriedubbeld wordt.

Digitized by Google

MODELLEN VAN HUIZEN.

°4635 Model van een h u i s. 2 soorten.

LANDBOUW-GEREEDSCHAP.

°4636 S p a d e (*cham*) om poot-gaten te graven. No. 4636, 4639—4641 worden aan peper-planters als uitzet gegeven door het hoofd, dat gedurende de drie eerste jaren van den aanleg van een peper-tuin in hun onderhoud voorziet.

°4637 P l o e g (*langaj*). Bij het ploegen is de steel (gò) ter rechter zijde van den buffel, links de talòë linggang of dham. Het zwarte touw dient om den rotan nekband (talòë lihië) aan het juk (jōq) vast te maken. De band, waarmede de jōq aan de gò bevestigd wordt, heet talòë peunganaq en wordt gemaakt van de blad-nerf van klappa (dada oe). Model.

°4638 Model van een p l o e g (*langaj*).

4639 Yzeren s c h o p (*sangkioq*) om onkruid uit een peper-tuin te verwijderen. Model.

4640 Soort van p a t j o e l (*toekoj*) om padi-velden te wieden. Model.

4641 Soort van p a r a n g (*parang tjandòng*) om struiken weg te kappen bij het aanleggen van peper-tuinen. Model.

4642 G r a s m e s (*sadeuëb*) met tanden als een fijne zaag. 2 stuks.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

4643 V i o o l (*harenbab*) van tjoe-hout.

*4644 Zijden s n a r e n, 3 soorten, welke de drie verschillende toonen vereischen Behoort bij no. 4643.

4645 S t r ij k - s t o k (*peungeusòk*), gemaakt van vezels der lucht-wortels van den semiphiëq-boom.

*4646 H a a r voor strijkstok.

4647 Bamboe f l u i t.

4648 T r o m (*gendoembaq*) van nangka-hout. 2 stuks.

No. 4643 en 4648 dienen in Pedir en Sihōng tot begeleiding van den zang van panton's, door eene vrouw of een jongen voorgedragen.

VOGEL-VANGST

4649 S t r i k (*taròn*, algemeene naam voor strikken) om

vogels op sawah's te vangen. De staakjes heeten aneuq taròn; de touwtjes kadja; en de lus paq.

Visch-vangst.

4650 Boeboe.

4651 Vischtuig (*ali*) om garnalen of krabben te vangen. Een djalo (no. 4658) zet er plm. 50 stuks uit en laat die aan vrijgelaten dobbers drijven.

†4652 Vischtuig (*kawé ranggong*) om in niet al te diepe en tamelijk rustige zee te gebruiken. Het touw, dat zich aan het stuk hoorn (alĕë) bevindt, is soms 100 vadem lang.

†4653 Vischtuig (*kawé hoeë*) met kippeveêren als aas (eumpeuën). De veêren moeten zijn van kippen met een siséq van bepaalde descriptie, welke voor gelukkig (mentoeah) geldt. Het vischtuig wordt medegesleept door eene voor den wind zeilende prauw.

†4654 Model van een in een punt of zak eindigend vischnet.

°4655 Schep-net.

†4656 Tjoeajé (model). Met het hout (gatòq) in de lendenen haalt men, achteruitloopend, het net (poekat) uit zee naar land.

†4657 Mand om visch te bewaren.

Scheepvaart.

†4658 Model eener kano (*djalō*), hoofdzakelijk voor riviervaart.

†4659 Model van eene sampan poekat met net (*poekat*) en toebehooren.

†4660 Model eener prauw. 7 soorten.

†4661 Model van een schoener.

Wapenen.

°4662 Lans met eenig snijwerk aan den steel.

4663 Reuntjōng mentjanggé, gewone soort = sekin.

°4664 Klewang (*sekin toempang beunteuing*), afkomstig van de Oostkust. 4 stuks.

°4665 Sikin panjang.

4666 Houten schede van een zwaard.

4667 Houten schede voor een sekin.

Digitized by Google

VARIA.

*4668 Houten ring (*poelès*), waarvan bij zekeren ratéb (nabootsing van een gezamelijk dikir, echter met reciteren van Atjehsche pantoen's) elk der medespelenden een in de hand houdt om daarmede allerlei, door den ratéb-leeraar geregelde, rhytmische bewegingen uit te voeren.

*4669 Knijper (*seupét*), besnijdenis-instrument. Wordt gebracht achter no. 4670 om niet meer te beschadigen dan noodig is.

*4670 Zeer dun houtje (*poeréh*). Wordt tusschen de glans en het preputium gestoken. 2 stuks.

No. 4669 en 4670 maken met een scheermes de Atjehsche besnijdenis-instrumenten uit.

*4671 Kinder-speeltuig (*geundrang tjanggoeëq* = kikvorschen-trom).

4672 Model eener prauw, gemaakt van aren-steel. Kinder speelgoed. 4 stuks.

4673 Halve klapper-dop; rijst-maat?

4674 Achtkantige, eenigzins puntig uitloopende stok. Doel onbekend. 2 stuks.

JAVA.

KLEEDING.

°4675 Toedoeng tjloempring. Banjoemas.

°4676 Toedoeng anggawan; doorzichtig, wordt met kain gedekt.

°4677 Toedoeng léang, model. Banjoemas.

°4678 Toedoeng torokek.

°4679 Toedoeng lantjip, model op halve grootte. Banjoemas.

°4680 Toedoeng kowangan. Banjoemas.

°4681 Toedoeng van gevlochten pandan-bladeren (*songsong kowangan*).

°4682 Toedoeng tjĕtok.

°4683 Toedoeng soesoen.

°4684 Toedoeng hoeloesan. Banjoemas.

Digitized by Google

°4685 Zeer puntige toedoeng van lontar-bladeren. Samarang.

4686 Gevlochten bamboe cirkel om binnen een toedoeng te plaatsen (*boeboewĕk*, *bĕlĕngkĕr*). 2 stuks.

°4687 Toedoeng lèang. Tagal.

°4688 „ tjontom ketjil. Tagal.

°4689 „ koewoe (*endok sepotong*). Tagal.

°4690 „ endok sepotong voor in commissie gaande volgelingen. Tagal.

°4691 Toedoeng (*tjaping basoenondo*).

°4692 Model van een toedoeng blènong. Tangerang.

°4693 Bamboe toedoeng. Rangkas-betoeng (Bantam). 3 stuks.

°4694 Bamboe toedoeng. desa Datar-tjae, afd. Lebak. 3 stuks.

°4695 Bamboe hoed. Rangkas-betoeng. 2 soorten.

4696 Tulband. Banjoemas.

4697 Hoofd-doek batik gadoeng melati.

4698 Fluweelen, met verguld zilveren figuren versierd mutsje voor kinderen van 3—8 jaren.

*4698a Versiering (*pontjol belang*) van de toedoeng of pending. Vrouwen-dracht.

*4699 Met zilver beslagen, hoornen kam (*sisir tjĕplok*) voor jonge mannen.

4700 Hoornen kam voor mannen. Desa Tjikoeloer (Lebak). 2 stuks.

4701 Idem voor vrouwen (*sisir èkor*). Als voren. 2 stuks.

*4702 Verzilverde haarpen *sisir mĕlati*). 2 stuks.

*4703 Zilveren haarspeld (*pakoe kondè*). 3 soorten, waarvan eene met vijf kleine diamanten.

*4704 Oor-versiersel (*soeweng*). 2 verschillende stellen.

*4705 Oor-versiersel (*anting-anting togè*). 2 stuks.

§4706 Gouden soemping, gevonden in Kadoe. 2 soorten.

*4707 Oorknop (*giwang*) met geslepen glas als diamanten. 1 stel. W. Java.

*4708 Verguld zilveren oor-versiersel (*soebĕng gombèl*). 1 stel. Zeer oud. Soekapoera-kolot.

*4709 Zilveren borst-speld (*kembang tak*) met steenen, bandjar geheeten. Batavia.

Digitized by Google

*4710 Koperen armband (*gĕlang*) voor kinderen. 2 stuks.

*4710a Zilveren vergulde armband (*gĕlang kĕmbang lòdĕn mata poendoek*) voor aanzienlijke vrouwen.

*4710b Als voren (*gĕlang kĕmbang tapok mangis*).

*4711 Ringen (*tjintjin mĕnĕng*) voor ongetrouwde vrouwen. 3 stel. De zilveren heeten *penghapit.*

4712 Hals- en borst-sieraad (*kalong gôgô*), vroeger dracht van aanzienlijke vrouwen.

4713 Lange, verguld zilveren hals-ketting (*rante kembang tangkil*). Vrouwen-dracht.

4714 Zilveren hals-keten voor kinderen met tijger-nagels en twee nagebootste katimoen-pitten. Djimat.

*4715 Zilveren borst-sieraad (*peniti rantej*) voor vrouwen. W. Java.

*4716 Idem, kleiner. W. Java.

*4717 Borst-speld in den vorm eener kapel. W. Java.

*4717a Zilver vergulde gordel (*pending pohoa*) met zilveren plaat (*kembang wajang sepanggoeng*).

4718 Badjoe songket voor mannen. Zeer oud.

4719 Kort mannen-badjoe (*sadaria*). Zeer oud.

4720 Als voren.

4721 Badjoe songket, oud. Buitenzorg.

4722 „ „ „ „

4723 Kabaja boenga siam, in 1890 plm. 100 jaren oud.

4724 Zijden, met gouddraad doorweven (*songket*) vrouwen-kabaja. Zeer oud.

4725 Kabaja masroeh. Buitenzorg. Dracht van aanzienlijke vrouwen.

4726 Kabaja djamblang. W. Java.

4727 Vrouwen-kabaja (*klengkan taboer prada*). In 1890 plm. 80 jaren oud.

4728 Sarong songket, oud. Buitenzorg.

4729 Sarong simboet toelis, vervaardigd in de desa Katoembiri, afd. Tjaringin (Bantam). Bij haar huwelijk krijgt de bruid een zoodanige sarong, alsmede een kasang, van hare ouders.

4730 Sarong songket. Zeer oud.

4731 Zijden rok (*koen*) voor kleine meisjes. Vroeger in gebruik. Afkomstig van Depok.

Digitized by Google

4732 Slendang (*kain pandjang palèkad sĕmbagi*) voor vrouwen. W. Java.

*4733 Gebreide, wollen buikband (*amben*) met twee ijzeren gespen (*kĕtimong*). Mannen-dracht.

*4734 Buikband (*bĕntén*) van gouden passement met vergulde sluitstukken. Vrouwen-dracht. W. Java.

*4734a Laken buik-band (*pending*) met zilveren plaat (*ketiman*).

4735 Tjawat basahan, dracht der voormalige Bantamsche poetri's. Zeer oud.

4736 Dodot, afkomstig van een Bantamschen pangeran. Zeer oud.

4737 Houten schoeisel (*gamparan*) voor mannen. Desa Tji-koelon (Lebak).

4738 Houten schoeisel (*bahkiak*) voor vrouwen. Desa Tji-koelon (Lebak).

4739 Kain (*gadjih*), geweven van de vezels van de gebang-palm. Vooral bij visschers in gebruik, omdat de stof vrij goed tegen zeewater bestand is, geen water opneemt, integendeel het water geheel doorlaat. Adiredjo (Tjilatjap).

4740 Badjoe (*karong*), kleeding van Badoei's.

4741 Kain-pandjang (*saboek*), als voren.

4742 Sarong, als voren.

*4743 Verzameling van zilveren sleutels, vruchten, enz. (*ambar-ambar*) aan een ring en deze weder aan een haak. Vrouwen-sieraad.

*4744 Gedreven, zilveren tabak-doos (*njôpok*) met zilveren haak, oor- en tanden-stokers, nagel-reinigers, dalima-vrucht voor palè bibir, enz. Vrouwen dracht.

4745 Zakdoek (*selampé rèndah*) voor vrouwen en kinderen; wordt aan de tali pĕnding op de heup gedragen. Batavia.

4746 Als voren (*tjelèmet*). Batavia.

Modellen van gebouwen, enz.

†4745 Huis van een Demang. Tji-ampea, Buitenzorg.

†4746 Als voren. Soebang, Krawang.

†4747 Pendopo. Behoort bij no. 4746.

Digitized by Google

†4748 Huis van de soort patjoel gowang. Banjoemas.
†4749 Als voren tikĕlan. Banjoemas.
†4750 „ „ sinoman. Banjoemas.
†4751 „ „ srotongan. Banjoemas.
†4752 „ „ mas Koemambang. Banjoemas.
†4753 „ „ trodjogan. Banjoemas.
†4754 „ „ limasan. Banjoemas.
†4755 Met sirappen gedekt huis (*limasah*). Krawang.
†4756 Met verguld houtsnijwerk versierd bijgebouw (*plankiran kalanggĕnan*), vroeger achter een huis te Tji-parai aanwezig. Woning van goendik en dochters. Preanger.
†4757 Duiven-til (*pĕgoepon kasajan*). Banjoemas.
†4758 Schaaps-kooi.
†4759 Karbouwen-kraal (*kandang kerbo*). Krawang.
†4760 Bamboe kippen-hok (*koerong batang*).
†4761 Kippen-hok. Banjoemas.
†4762 Raadhuis (*tĕpas*) der Badoei's.
†4763 Woning van het hoofd der Badoei's, girang poe-oen.
†4764 Idem van het 2de hoofd, girang seurat.
†4765 Smederij. Madjalengka.
†4766 Versierde bindbalk (*dodo pĕksi*) van eene pendopo. Bagelen. 2 soorten.
†4767 Moskee (*mesigit*). Krawang.
†4768 Bede-huis (*langgar*) met steenen padasan, padoepan en put. Banjoemas.
†4769 Gebouwtje (*kobongan*), waarin de besnijdenis geschiedt. Banjoemas.
†4770 Graf-kapel (*tjoengkroeb*). Het graf bevindt zich in dit gebouwtje. Banjoemas.
†4771 Desa-poort (*régol*). Banjoemas.
†4772 Rijst-schuur (*loemboeng, leuit*). Banjoemas.
†4773 „ (*loemboeng ginggang*). Banjoemas.
†4774 „ (*loemboeng*).
†4775 Met doek gedekte loemboeng en daarbij behoorende ladder. Krawang.
†4776 Bamboe hang-brug.
†4777 Bamboe brug. Preanger.

Digitized by Google

HUISRAAD.

4778 Bamboe m a n d j e (*sosokkan*) om eten naar de sawah te brengen.

4779 Model van een m a n d j e (*tenong*), van lidi gemaakt.

4780 Bamboe m a n d j e (*tanggok*) voor bereiding van medicijnen.

4781 Bamboe m a n d j e (*pĕngki*) om vuilnis weg te dragen. 2 soorten.

4782 Model van een m a n d (*kĕbĕn*) om goederen te transporteren met behulp van een pikoelan.

4783 Bamboe m a n d (*kĕkĕba*) tot vervoer van goederen.

4784 Als voren, doch kleiner.

4785 Vierkant bamboe m a n d j e (*tampèkan*), met blad-tin aan de hoeken versierd, om geschenken te brengen.

*4786 Groote, bamboe m a n d (*bodag*) om rijst na het stampen in te bewaren.

*4787 Bamboe m a n d j e (*èpok*) met zilveren beslag om bereidde sirih, tabak, enz. te bewaren. Volgens traditie afkomstig van pangeran Segiri te Djatinegara.

°4788 Platte m a n d (*srigen*) van aren-steelen. Banjoemas.

†4789 Bamboe m a n d (*bakoel*) op houten voetstuk om ongekookte rijst in te wasschen, dan wel gekookte te presenteren bij aanwezigheid van veel gasten.

†4790 Bamboe m a n d (*tenong*). 5 soorten. Tagal.

4791 Model van eene platte m a n d om kedelé op te ontbolsteren.

4792 Model van den s t o k, waarmede het ontbolsteren van kedelé geschiedt.

†4793 R e i s - m a n d (*kĕmpek*). Leuwiwangklang (Lebak).

†4794 Ronde, bamboe m a n d (*tenong*) om eten te bewaren. Desa Peutjang Pari (Lebak).

†4795 M a n d e n met pikoelan tot het rondventen van bloemen. Tagal.

4796 Model van een g r a s m a n d. Tagal.

4797 G a j o e n g van klapper-dop.

4798 Koperen, versierde g a j o e n g.

†4799 W a t e r - s c h e p p e r van pinang-bast.

Digitized by Google

4800 G a j o e n g, afkomstig van Cheribon. Behoort bij no. 4801.

4801 Beschilderde b o e j o e n g (*gogok*) om water te bewaren. Afkomstig van Cheribon.

4802 L e p e l (*sendok manisan*) van klapper-dop.

4803 Model van een aarden w a t e r - v a t (*pengangsan, boejoeng*).

4804 B a m b o e (*gondjè*) tot het vervoeren en bewaren van water.

4805 W a t e r - p o t j e (*boejoeng*) van gebakken aarde. Krawang.

†4806 T a l i a p i (*ĕmpos*). 3 stuks.

4807 Vier stukken b a m b o e (*piroeha*) om vuur te maken door wrijving.

4808 B a m b o e (*songsong seune*) om vuur aan te blazen.

4809 Bamboe w a a ij e r (*hihid*) om vuur aan te blazen. Desa Bodjong Manik (Lebak). 2 stuks.

4810 Bamboe s p a d e l (*tjotjolek* of *sôdet*) bij visch- en vleesch-braden in gebruik. 3 stuks.

4811 Bamboe p e n (*panggangan*) om vleesch te braden. 18 stuks.

†4812 Bamboe k o e k o e s a n (*Soend. asĕpan*) met dito voetstuk (*koekoemboeng*).

4813 Model van een bamboe t a n g e t j e (*sĕpit*) om eten uit een braadpan te nemen, enz., enz.

4814 P o t met deksel van gebakken aarde om groenten voor te dienen. Krawang.

4815 Koperen v ij z e l (*loempang*). Bantam.

4816 Steenen v ij z e l (*panggilingan*) met stamper voor geneesmiddelen. Lebak.

4817 Idem (*loempang*). Lebak.

4818 Steenen v ij z e l (*panggilingan*) voor zout, boemboe, enz. Lebak. 2 stuks.

4819 Bamboe k o k e r (*katoeng*) om gekookte groenten te bewaren

4820 Bamboe k o k e r (*roewas trasi*) om trasi te bewaren.

*4821 M e s (*piso gobed*) voor het bereiden van verschillende soorten van manisan W. Java.

Digitized by Google

4822 Hakmes, keuken-gereedschap.

†4823 Bamboe keuken-kastje (*grobog*) met deuren.

4824 Model van een kwali met deksel om groenten te koken.

4825 Model van een aarden komfoor (*kĕrĕn*).

4826 Als voren, andere vorm.

4827 „ „ „ „

4828 Model van een aarden-schotel (*paso*) met deksel.

4829 Model van een aarden dangdang met bamboe koekoesan.

4830 Model van een blikken dangdang.

4831 Model van een aarden vuurhaard (*hawoe*).

4832 Model van een aarden bak (*panè*) om gekookte rijst in te roeren, met lepel (*pangari*) en waaijer (*hihid*).

4833 Model van een aarden schaaltje (*tjowek*) met houten moetoe of oelĕkan om sambal te maken.

4834 Model van een tempajan.

4835 Lamp (*palita*). Krawang.

4836 Model van een lamp (*palita*) van gebakken aarde met deksel voor nacht-gebruik.

†4837 Bamboe lampen-hanger (*adjoek gantoeng*)

4838 Bamboe (*adjoeg tempel*) om, na in de pagger van het huis gestoken te zijn, eene lamp op te hangen.

†4839 Bamboe lampen-standaard (*papatok*).

*4840 Lampen-standaard (*adjoek-adjoek sajap*) in den vorm van een vogel. Banjoemas.

*4841 Bamboe lampen-standaard (*adjoek*).

4842 Fraai in hout gesneden kandelaar, imitatie van Europeesch werk, vroeger eigendom van Buitenzorgsche regenten. Hing boven de deur van een slaapvertrek. (Aanwezig in het vertrek links van de vestibule).

4843 Hartvormig, besneden, houten voorwerp (*kandelar*) tot het ophangen van twee lampions. 2 stuks.

°4844 Koperen muur-hanger (*kendelar*) voor lampion. 2 stuks. Djapara.

4845 Licht-scherm (*kĕlir boesa, tèdengan*) in den vorm van een houten vogel met lofwerk.

4846 Bamboe kokertje (*oelakan*) om garen op te winden. 4 stuks. Lebak.

Digitized by Google

4847 Bamboe kokertje (*palĕt*), behoort bij het weefgetouw.

4848 Bamboe garen-winder (*lawajan*).

°4849 Bamboe pihanĕan, behoort bij het weefgetouw.

4850 Model als voren.

4851 Besneden bamboe (*koeloewoeng*) om garen om te winden. 2 stuks.

†4852 Rorogan, behoort bij het weefgetouw.

4853 Boog (*pĕtĕng*) om garen gelijk te maken.

†4854 Sampiran, behoort bij het weefgetouw.

†4855 Hangende garen-winder (*oendar*).

*4856 Garen-winder (*oendar*).

°4857 Snijwerk in hout, versiering boven eene deur.

†4858 Verguld, houten snijwerk, vermoedelijk gediend hebbende tot versiering boven eene deur.

°4859 Verguld, houten snijwerk (*pemidangan*), versiering van de pintoe Srimenganti in de Regents-woning te Tjiandjoer. Zeer oud. (Aanwezig in het vertrek links van de vestibule).

°4860 Houten, met twee staande raksasa's, enz. versierde poort, afkomstig van eene vroegere regents-woning te Garoet.

°4861 Besneden bovenstuk van een schutsel (*sampajan*).

°4862 Zeer oude, met figuren besneden, houten deur, afkomstig van van eene regents-woning in Krawang.

§4863 Zilveren sirih-bak met zilveren tabak-doos en dito gambir- en pinang-doozen met agaten deksels,

4864 Koperen, versierde sirih-bak. Deksel ontbreekt.

4865 Geel koperen sirih-bak met toebehooren. Solo.

4866 Koperen sirih-bak (*asta kona*) met toebehooren. Soerabaija.

4867 Houten sirih-doos met fraai, geel koperen beslag. Koedoes.

4868 Mandje (*bakoel*) op houten voet om rijst te wasschen, enz.

4869 Rijst-mandje (*pepiti*) op versierden, houten voet, afkomstig van een Krawangschen regent.

†4870 Met veel snijwerk en verguldsel versierd vóór- en achter-stuk van een ouderwetsch, inlandsch ledikant (*tapang*). Djati-negara, Meester-Cornelis.

Digitized by Google

†4871 Fragment van een rijk besneden ledikant van kajoe-areng. 2 stuks. Batavia.

*4872 Zilveren, met gedreven figuren versierde platen om aan de uiteinden van kussens bevestigd te worden. 6 stuks.

4873 Zilveren klamboe-haak (*sangkètan klamboe*). 2 stuks.

4874 Houten gordijn-haak (*tjantèlan gèler*). 2 soorten, 3 stuks. Kediri.

°4875 Pajoeng-standaard (*plangka*). Banjoemas.

*4876 Zilveren, gedreven schaaltje. Bantam.

*4877 Als voren (*piring simping*). Zeer oud.

*4878 Zilveren brieven-bus (*songsong*), vroeger door aanzienlijken aan de linkerzijde, door minderen op den schouder gedragen.

4879 Wierook-brander (*padoepaän*) van gebakken aarde. Krawang.

4880 Model van een aarden wierook-brander (*paroekoejàn*, *padoepaän*).

4881 Koperen kwispedoor (*paidon*). Tagal.

4882 Bamboe spuw-bak (*tampolong*).

4883 Kwispedoor van gebakken aarde. Krawang.

4884 Model van een aarden kwispedoor.

4885 Model eener aarden gendi (*gogok tjĕtjĕp*). Tagal.

4886 Geel, rood en groen gekleurde gendi. 2 stuks. Oud.

4887 *Gendi gogok* met twee tuiten van gebakken aarde.

4888 Aarden spaarpot (*glondong djonggol*). Tagal.

4889 Idem in den vorm van een haan (*tjèlengan djagoan*). Tagal.

4890 „ „ „ „ „ „ karbau. Tagal.

4891 „ „ „ „ „ „ schildpad. Tagal.

4892 Bamboe spaarpot (*tjèlengan*). 2 stuks.

4893 Sigaren-koker van Singaparna. Volgens traditie in 1889 plm. 100 jaren oud.

4894 Bamboe sigaren-koker, 7 soorten. Rangkasbetoeng, Bantam.

4895 Besneden, houten sigaren-koker.

4896 Bamboe sigaren-koker (*brĕnoek*) op voetstuk.

4897 Als voren, kleiner. 2 stuks.

Digitized by Google

4898 Als voren, ander model.

4899 Zeer groote pinang-knijper (*katjip djambe sinajar*) in den vorm van het hoofd van Hanoman. Vroeger in het district Karang, afd. Soekapoera kolot, in gebruik bij huwelijksaanvragen (*melamar*), wanneer de aanstaande bruid zoodanig voorwerp als bewijs van toestemming (*sanggoeb*) verlangde.

*4900 Zeer fraaije pinang-knijper (*katjip*), volgens traditie afkomstig van Dewi Manikan te Cheribon.

*4901 Pinang-knijper in den vorm van een paard.

*4902 Zilveren fleschje met dito kettingje, ter bewaring van het poeder, vervaardigd uit dadel-pitten, om de ooghairen, enz. zwart te maken (*sipat mata*).

4903 Model van een bamboe instrument (*gĕgèling*) in den vorm van een halve galg om kinderen te leeren loopen. Wordt in den grond gestoken.

†4904 Model van een bamboe kippen-kooi (*koeroengan ajam*).

†4905 Bamboe kippen-hok.

†4906 Bamboe mand (*petrangan, sajang ajam*) voor kippen om eijeren te leggen.

†4907 Fraaije kooi voor perkoetoet. Banjoemas.

†4908 Bamboe kooi voor poejoeh's.

†4909 Kooi voor poejoeh's. Banjoemas.

4910 Mandje (*tĕlik bangban*) om insecten (balang) als voedsel voor poejoe's te bewaren.

4911 Bamboe touw-winder (*tjoban lĕlĕsan*).

*4912 Zak (*kantong kodja*), van tali rameh gebreid. Lebak.

°4913 Toestel (*djaga-rĕndah*) in gebruik bij feesten. Krawang.

4914 Model van een rijstblok (*loempang*) met stamper.

4915 „ „ „ „ (*lĕsoeng*) „ „

°4916 Bamboe, gesloten tandoe.

†4917 Model van een toestel (*djodang, dondang*) om eten te transporteren. Banjoemas.

°4918 Dondang om eten te transporteren.

4919 Bĕdog om hout te kappen. Bantam.

4920 Tjaloek.

4921 Geel koperen, versierd bakje (*bokor*) om de handen te wasschen.

Digitized by Google

4922 Koperen, à jour gewerkte vruchten-schaal (*bokor*). Batavia.

4923 Geel koperen bedak-pot (*tjoepoe*).

4924 Versierde, geel koperen water-ketel. Soerabaija.

4925 Versierde, geel koperen kom (*bokor*). Soerabaija. 2 stuks.

4926 Als voren, andere vorm.

4927 Bokor kanas (Soend.), eenigzins in den vorm eener ananas-vrucht, vroeger in gebruik bij mantri's en koewoe's om hunne vingers te wasschen. Madjalengka.

4928 Koperen kom (*bokor*) met Arabische inscriptie, bevattende het beroemde vers uit de Qoran, gewoonlijk ajat al-koeroï genaamd (Soera II, vs. 256).

4929 Houten bak (*gĕdah*) met deksel om gekookt eten te verzenden. 2 stuks.

°4930 Deksel (*toetoep sadji*) van bamboe en lontar om suiker-gebak te bedekken (djèngkrèng). Tji-parai (Preanger).

*4931 IJzeren mes en heft uit één stuk (*piso pangot*), vroeger in gebruik bij het ngaratjib (snijden) van boemboe bij sedekah's door vrouwen.

4932 Model van een bloempot.

4933 Als voren (*pot songgo*). Tagal.

4934 Trekpot (*tikoek*) van klapperdop.

4935 Model van een aarden trekpot (*kètel*). Tagal.

4936 Koperen trekpot (*kipsau*). Tagal.

4937 Koperen olij-kan (*tjèrèt minjak*). Tagal.

4938 Koperen doos (*tènong papak*) voor eetwaren. Tagal.

4939 Koperen doos (*tènong pĕntjoe*) voor eetwaren. „

4940 Model van een koperen dandang kwali. „

4941 Model eener koperen gendi (*gogok tjĕtjĕp*). „

4942 Als voren, andere vorm.

4943 Trechter van klapperdop.

4944 Veger van klapper-vezels.

4945 Aarden zoutvat (*klowoh*). Tagal.

°4946 Bamboe zeef (*ajakkan*) voor klappermelk (santen), enz. Desa Aweh (Lebak). 2 soorten.

°4947 Bamboe zeef (*kalo*) voor tjendol. Desa Aweh.

Digitized by Google

†4948 Rotan m a t. Serang.

†4949 Bamboe b a k o e l om bij feesten rijst mede rond te dienen. Desa Pasir Koepa, Lebak.

4950 Idem voor dagelijksch gebruik.

4951 S c h o t e l t j e s (*pisin*) voor bedak (pěparěm) en boreh of bloemen. 2 stuks. Tagal.

4952 Koperen r a a d j e (*gilingan koeweh*) om deeg voor koek te snijden. Tagal.

4953 Houten g e b a k - v o r m. 3 soorten.

4954 Model eener koperen p a n op 3 pooten voor gebak. Tagal.

4955 Koperen v o r m (*tjitakan koeweh kering*) voor koekjes. 13 stuks. Tagal.

4956 Koperen t u l b a n d - v o r m (*tjitakan bloeder*). Tagal.

4957 Bamboe d o o s (*kalakat*) met openingen in den bodem om koekjes te stoomen.

4958 T a b a k - p o t van gebakken aarde in den vorm eener laboe-vrucht. Zeer oud. Afkomstig uit het district Tji-Kaloeng, Tjiandjoer. Vroeger eigendom van een regent van Tji-koendoel.

4959 Mesje, behoorende bij no. 4958.

4960 Aarden p a n n e t j e met deksel om koeweh srabi te maken.

4961 Model als voren voor koeweh tjara.

4962 Koperen t h e e b u s. Tagal.

4963 Model van een koperen b o r d (*talam*). Tagal.

4964 Kleine k l a p p e r d o p (*tampat tjentjěman*) ter bewaring van welriekende olie.

4965 P o p j e (*golèkan*) van gebakken aarde. Tagal.

LANDBOUW.

°4966 Nagenoeg levensgroote, menschelijke figuren (man, vrouw en kind), vervaardigd van boom-wortels, vroeger voorwerp van aanbidding of soort van orakel (*pitakonan*) bij het aanleggen van sawah's.

4967 Model van een p l o e g voor tegalan's (harden-grond) met juk (pasangan).

4968 Als voren voor sawah's.

4969 E g g e (*garoe giling*) in den vorm eener rol, niet meer in gebruik. Bekasi.

Digitized by Google

4970 Model van eene egge (*garoe*).

4971 Model van een rol (*garoe*) om sawah's gelijk te maken; wordt door karbouwen getrokken.

4972 Zeer leelijke buste van Njai Sri, godin van den landbouw; werd vroeger in het Koeninganache bij de geplante rijst op eene tetampa geplaatst om ziekten in het gewas (hama) af te weren; ook wel na den oogst bij de met rijst gevulde loemboeng. De figuur moet van eene gajoeng voorzien zijn.

†4973 Vogel-verschrikker (*djantra*), door water bewogen.

†4974 Als no. 4973 (*pantjoran rendang*).

†4975 Vogel-verschrikker (*kĕkoprak*) op sawah's, in vruchtboomen, enz.

†4976 Bamboe vogel-verschrikker (*kolètjer*).

†4977 Als no. 4976, andere vorm.

4978 Arit tjongkrang, zeer oud, andere vorm dan de tegenwoordige.

4979 Koedi gobed om in de sawah te wieden. Cheribon.

*4980 Ani-ani met wajang figuren. Tagal.

4981 Bamboe kokertje (*roewas ètém*), behoort bij de ani-ani. 2 stuks.

°4982 Sanggar gapoeroe, in gebruik bij het begin van den padi-oogst en alsdan gevuld met eieren, olie, roedjak, wit katoen, tempah, enz. Schijnt eene soort van offer te zijn. Poerwakarta (Krawang).

†4983 Model van een wacht-huis (*ranggon*) op de sawah. Tagal.

†4984 Als voren. Banjoemas.

°4985 Bamboe toestel (*pikoelan patik*) tot het vervoeren van padi.

°4986 Stok (*tjis egel*) met menschelijke figuur als knop.

°4987 Padi-mes (*ani-ani rangkong*).

°4988 Mandje (*sosokan*).

No. 4985 t/m 4988, afkomstig uit de desa Siloeman (Krawang), werden vroeger gebruikt bij afloop van den padi-oogst.

4989 Model van eene slede (*parèred*) om padi te slepen. Wordt door karbouwen getrokken.

°4990 Model van een bamboe toestel (*soendoeng*) om gras te dragen.

Digitized by Google

4991 Soort van mes (*peso penjatjaran*), in gebruik bij vrouwen om gras te wieden, enz., wanneer zij eene hoema aanleggen. Krawang.

4992 Model van een ijzeren schoffel (*tjongkrang*) om gras te wieden. 2 stuks.

4993 Pedang sawah, uitgesneden als londok (soort van kadal), wordt gebruikt om te babad.

†4994 Bamboe toestel (*krĕmbĕngan*) om jonge boomen te beschermen.

†4995 Als voren (*bĕbadak dioek*).

4996 Bamboe spuit (*angsrot, sĕmpròtan*) om planten, enz. te begieten.

°4997 Model van een dubbelen, bamboe ladder (*papanggé*).

4998 Groote sikkel (*tjangkring*), vroeger in gebruik om zich door alang-alang, enz. een weg te banen.

4999 Model van een patjoel bawak, 2 stuks, verschillend.

5000 Model van een patjoel miring. Tagal.

5001 IJzeren landbouw-gereedschap (*blatoek*). Toeban

5002 „ „ (*laming*). „

5003 „ „ (*lankah*). „

5004 „ „ (*koedi tjandoeng*) 2 stuks. Toeban.

5005 „ „ (*pĕdang*). „

5006 „ „ (*koedi*). 2 stuks.

5007 „ „ (*koedi tjandoeng*). Toeban.

5008 Model eener egge (*garoe tegalan*). Krawang.

5009 „ „ „ (*koeroeng*) met idem leidsel van een karbau. Tagal.

5010 Model van een bakje (*pengloeloeran*) bij het planten van padi op gaga's. Tagal.

†5011 Model van een bamboe water-wiel (*kintjir*) om tuinen te begieten. Krawang.

†5012 Model van een water-schepper om water uit de slokan op de sawah te brengen. Kediri.

†5013 Soort van fuik (*impĕs*) om vliegende insecten (balang) op sawah's te vangen. Indramajoe.

†5014 Als voren (*poeling*), waarin de insecten gejaagd worden.

Digitized by Google

NIJVERHEID.

5015 Model eener koperen pan (*kwalen*) tot het smelten van was bij het batikken. Tagal.

5016 Batik-patronen, grove (doesoen). 28 soorten. Afkomstig van Bandjar-negara (Banjoemas).

5017 Idem, middelsoort. 11 soorten. Als voren.

5018 „ beste soort. 10 „ „ „

5019 Katoen, grondstof voor batik. 3 soorten.

5020 Reep katoen, waarop de 10 achtereenvolgende bewerkingen van het batik-patroon gandasoeli zijn aangegeven.

5021 Koperen stempel voor batik tjapan. 9 stuks. Tagal.

5022 Houten clichés voor het drukken van wajang-figuren op batik, 63 stuks, met afdrukken op papier.

5023 In leder uitgeslagen, oude batik-patronen. 8 stuks. Bagelen.

5024 Zeef voor koffij of malam (was om te batikken).

5025 Toestel (*dampar*), waarop het te batikken katoen wordt gelegd

5026 Borduur-werk (*tĕnggèng*). Batavia.

5027 „ (*kembang pakis*). „

5028 „ (*tĕkĕt*). „

5029 „ (*gigi balang*, t. w. de rand). Batavia.

5030 „ met goud- en zilver-draad op fluweel en laken. Nederlandsch wapen, gekroonde W en ornament. Vervaardigd door hadji Mohamad Saleh te Bandjar-negara.

5031 Toestel (*pranggian*) om boordsels te maken. Niet meer in gebruik.

5032 Bast van den waroe-boom om touw van te maken, in onverwerkten toestand.

5033 Als voren, tusschen twee stukken bamboe getrokken en op die wijze verdund (*dipaoet*).

5034 Bast van den bĕnda-boom om touw te maken, in onverwerkten toestand.

5035 Touw (*rara pondoh*) van pisang-bast.

5036 Soort van touw (*rara kasoengka*).

°5037 Wan (*ajakan boeboek*).

Digitized by Google

°5038 Wan (*ajakan widjina*) voor widjen.

†5039 Kapok-wan (*ajakan tjampego, djĕgå*). Krawang.

°5040 Thee-zeef (*ajakan souchon*).

°5041 Idem (*ajakan pékoe souchon*).

°5042 Tampir.

°5043 Thee-zeef (*ajakan broken pékoe*).

°5044 Idem (*ajakan pékoe*).

°5045 Thee-wan (*njiroe paranti nampi thé*).

°5046 Als voren (*ajakan congou*).

°5047 Als voren (*ajakan broken tea*).

5048 Instrument (*klingan karang*) voor het bewerken van klipsteen.

5049 Touw, enz. van oeris-oerisan. Tagal.

5050 „ „ „ talok. Tagal.

5051 „ „ „ oeter-oeteran. Tagal.

5052 „ „ „ den kĕndal-boom. Tagal.

5053 „ „ „ „ katimaha-boom. Tagal.

5054 „ „ „ „ pĕsot-boom. Tagal.

5055 „ „ „ „ bĕnda-boom. Tagal.

5056 „ „ „ ananas-bladeren. Tagal.

5057 „ „ „ de klapper-vrucht (tĕpĕs). Tagal.

5058 „ „ „ rameh-vezels. Tagal.

5059 „ „ „ wedoeri, hetgeen als toovermiddel aan vischnetten wordt bevestigd om krokodillen af te schrikken. Tagal.

5060 Touw, enz. van woenoeng. Tagal.

5061 Touw van klapper-vezels (*dadoeng sĕpĕt*).

5062 Aren-vezels voor touw, enz. Tagal,

5063 Aren-touw, nog niet afgewerkt. Tagal.

5064 Idem, afgewerkt Tagal.

5065 Kajoe wisnoe, van welks bast touw wordt gemaakt. Tagal.

5066 Wisnoe-touw, nog niet afgewerkt. Tagal.

5067 Idem, afgewerkt. Tagal.

5068 Vezels van de gĕbang-palm; uit de blad-stelen (papah) vervaardigt men touw voor schepen; uit de bladeren (agĕl) vischnetten, koffij-zakken, enz. Tagal.

5069 Touw, enz. van waroe-vezelen. Tagal.

Digitized by Google

5070 Touw van bamboe-tali. Tagal.

5071 Bamboe-tali, waarvan no. 5072 gemaakt wordt. Tagal.

5072 Gespleten bamboe-tali (*toetoes*) voor het bijeen binden van padi, atap, enz. Tagal.

†5073 Bamboe vlechtwerk voor het rollen van tabak. Tagal.

†5074 Tatakan pengrawisan met kapet tembako voor het snijden van tabak. Tagal.

†5075 Model eener puntig toeloopende mand tot het verzamelen van tabak-bladeren op het veld. Tagal. 2 soorten.

†5076 Model eener slede (*sèret*) voor het slepen van balken. Kediri.

†5077 Model eener kar voor houttransport. Kediri.

5078 Model van een pot, bij suiker-fabrieken in gebruik. Tagal.

5079 Geweven stoffen (*ginggam*, *songket*, enz.) 6 soorten. Krawang.

5080 Papier (*loeloeb*) van de bast der pendjo. Tagal.

JACHT.

5081 Golok bendo (*tjatok*), in gebruik bij jagt op rhinocerossen. Segala-heran (Krawang).

†5082 Model van een tijger-val (*pigasol*). Bantam.

†5083 Idem, anders. Krawang.

†5084 „ „ Krawang.

†5085 „ (*biraloek*). Wordt in een gat in den grond geplaatst. Lebak.

†5086 Idem, (*tjàra*). Lebak.

†5087 „ (*tangkeb*). „

°5088 Lans (*toembak tjaoe sasisir*) met ijzer in den vorm eener halve maan en ketting aan den steel om banteng's te jagen. Pagindaran, district Djati-baroe, afd. Indramajoe (Cheribon).

†5089 Model van een net (*landjag pondoh*) om herten te vangen.

†5090 Als voren.

†5091 Model van een val (*grogol babi*) voor wilde varkens.

Digitized by Google

†5092 Groot en zwaar n e t om varkens te vangen, gemaakt van schors van den teureup- of bĕndah-boom. Lebak.

°5093 T a m p o e l i n g voor de jacht op wilde varkens.

†5094 Model van een v a l (*garoengsang*) voor badjing's. Krawang.

†5095 Model van een n e t om snippen, meliwi's, enz. te vangen. Lebak.

5096 Bamboe k r e k e l - k l a p (*pangĕpoek lalĕr*).

°5097 H a r p o e n voor krokodillen-jacht.

°5098 Zeer zware h a r p o e n (*tempoeling*) met 9 punten om krokodillen te vangen.

°5099 Voorstelling eener wijze van v o g e l - v a n g s t (*ngahatong*) bij nacht op sawah's met behulp van een fluitje, eene plita en net. Preanger.

5100 T o e s t e l (*pasĕr*) om op sawah's tusschen de padi vogels te vangen. Tagal.

5101 V o g e l - n e t (*kala blĕkok* [vogel-soort]). Tagal.

†5102 Model van een d u i v e n - k n i p. Tagal.

†5103 S o s o g p o e j o e h.

†5104 Model van no. 5103.

VISCHVANGST.

5105 G a r n a l e n - n e t (*krakat aloes*). Tagal. Hangt aan kolommen.

†5106 V i s c h - n e t (*djaring kĕdjĕr*). Tagal.

†5107 Model van een n e t (*pajang*), dat door prauwen gesleept wordt. Lebak.

†5108 Idem, idem om op zee de kada-visch te vangen. Tagal.

†5109 Model van een s c h e p - n e t (*sesser*). Bantam.

5110 S c h e p - n e t (*lambit*). Rangkas-betoeng.

†5111 Model van een s c h e p - n e t (*sau*) om garnalen te vangen. Bantam.

†5112 K a r o n g b o e d ĕ g voor totebel. Lebak.

*5113 Bamboe i n s t r u m e n t (*tjoban*) om netten te knoopen.

5114 V i s c h - t u i g (*pantjing poelo*), 3 soorten. Kali-poetjang, afd. Soekapoera-kolot, Preanger.

°5115 M a n d (*irik*, *tanggok*) om op sawah's, enz. visch te vangen.

Digitized by Google

5116 Bamboe mandje (*kempis*) tot het bewaren van kleine visch. Preanger. 2 stuks.

†5117 Idem, idem (*korang*). Rangkas-betoeng.

5118 Model van een visch-korf (*koelending*). Krawang. 2 stuks.

†5119 Mandje (*kĕmboe*) voor kleine visch.

†5120 Model eener visch-fuik (*boeboe dioek*). 4 stuks. Krawang.

†5121 Als voren. W. Java.

°5122 Visch-tuig (*boeboe dioek*) voor vijvers. Indramajoe. Niet meer in gebruik.

†5123 Fuik. Tagal.

†5124 Bamboe fuik (*boeboe*) Rangkas-betoeng.

†5125 Fuik (*boeboe*) van aren-stelen. Rangkas-betoeng.

†5126 Visch-tuig (*boeboe seksek*).

†5127 Model van eene boeboe impĕs. Krawang.

†5128 Boeboe. W. Java.

†5129 Model van een visch-fuik (*gaoel*) voor rivieren, waarin veel steenen voorkomen. Krawang.

†5130 Model van een onafgewerkte visch-fuik (*pangsar*). Krawang.

†5131 Model van een bamboe vischtuig (*badodon*). W. Java.

†5132 Model van zeker vischtuig (*remboe?*). W. Java.

†5133 Vischtuig (*sosog bĕntĕr*).

†5134 Idem (*soesoek*).

†5135 Idem, idem. Rangkas-betoeng.

†5136 Model van een toestel (*sa-apan*) om visch te vangen.

5137 Model van zeker vischtuig (*sriging*). 2 stuks.

†5138 Vischtuig (*gaoel*).

5139 Model eener niet meer gebruikt wordende gaoel. Het stuk klapperhout heet *kloewoeng*, de vleugels *titiding*, de mand *korang radjoet*. Aan den oever eener rivier waakten daarbij twee mannen, dag en nacht, in een goeboeg en hielden zich wakker (ook om tijgers, enz. te verdrijven) door op eene soort fluit (lĕntoet) te blazen.

†5140 Bamboe toestel (*tiplak*) om paling te vangen.

†5141 Model van een pôsong om paling te vangen.

°5142 Boog en acht pijlen, met doek versierd, bamboe

Digitized by Google

schachten en aren-houten punten. Vroeger in gebruik om op rawa's visch te schieten. Indramajoe.

5143 Model van een harpoen (*tjiroek*). Krawang.

5144 Krom mes (*pĕsoet*), in gebruik bij vrouwen uit de desa Pisang-sambo (Krawang), wanneer zij 's nachts, voorzien van een fakkel, visch gaan zoeken.

5145 Toestel (*grèning*) om visschen, slangen, enz. in gaten te vangen. Tagal.

5146 Visch-lijn (*pantjing kĕrot* [visch-naam]) met haken. Tagal.

†5147 Geluidgevende hengel (*pantjing amboer*) om gaboes op sawah's en rawa's te vangen. Tagal.

†5148 Model van laha iroep om visch in bewaarplaatsen tegen te houden. Tagal.

†5149 Model van een toestel om in de Bonorowo, Zuid-Bagelen, met een totebel te visschen.

5150 Pijpjes (*klanting*) van gebakken aarde om vischnetten te bezwaren. Tagal.

WAPENEN.

5151 Badé-badé.

5152 Als voren met pontang schede.

5153 „ „ van geel koper.

*5154 „ „ , waarvan lemmet en gevest uit één stuk, met goud ingelegd.

*5155 Badé-badé tjombong, met opening in het lemmet.

*5156 Badé-badé met zilveren gevest en schede.

5157 Als voren met pontang toelang schede, vroeger gebruikt door santri's bij sedekah's (distr. Tjiblagoeng, afd. Tjiandjoer).

5158 Kromme badé.

*5159 Zeer oude maliënkolder (*badjoe rantei*). Midden-Java.

5160 Soort van wapen (*bĕdog*) met wajang-hoofd aan het uiteinde.

5161 Bendo bĕntik met opstaande punt.

Digitized by Google

5162 Bendo met schede pontang tandoek, gemaakt te Tji-kĕroh.

5163 Bendo tjombong met gat in het lemmet wegens veelvuldig gebruik.

5164 Kleine bendo.

5165 Als voren, andere vorm.

5166 Als voren met à jour bewerkt gevest.

5167 Bĕndo met hoornen greep. Tji-kĕroh.

5168 Matrozen-mes *(bia)*.

°5169 Ruiter-wapen *(dadap)*. Het ijzer gelijkt op het blad van den dadap-boom.

5170 Korte, breede dolk *(djoeloeng)*.

5171 Koperen geweer-loop, gevonden in de rivier Tenggoeloenan, Malang. Notulen Bat. Gen. XXV, 166.

5172 Golok.

5173 Golok met à jour besneden hoornen gevest, voorstellende Klana Growong uit de topeng.

5174 Golok (of sĕkin) met koperen beslag op de schede.

°5175 Zeer groote en zware golok, roovers-wapen, afkomstig van zekeren Pak-Gede. Wordt ook gebruikt bij het schermen (mĕntja).

5176 Golok met houten krokodillen-kop als greep en fraai besneden schede. Afkomstig van Tji-kĕroh.

5177 Golok, afkomstig van Garoet.

5178 Golok, waarvan de pamor heet: *rembang soeria kentjana.*

°5179 Golok, Atjeesch model.

°5180 Zeer breed en kort zwaard (*golok*).

5181 Golok met pontang schede en zilveren beslag.

5182 Golok met pontang delapan schede, fijn besneden handvat en zilver aan de schede.

5183 Golok met pontang schede, zilver beslag en punt naar boven.

5184 Golok met pontang schede en zeer spitse punt.

5185 Golok met pontang tandoek en toelang schede, vroeger in gebruik bij panakawan's van Regenten, wanneer zij misdadigers, enz. moesten opvatten. Afkomstig van Tjiandjoer.

5186 Golok met pontang schede en zilveren beslag, punt benedenwaarts.

Digitized by Google

5187 G o l o k met pontang schede, zilveren beslag, punt naar boven.

5188 G o l o k r o e n t j a n g met uitholling van het lange lemmet.

5189 G o l o k s o e d o e k, aan beide zijden scherp.

5190 G o l o k met hoornen leeuwen-kop als greep en de Arabische inscriptie op het lemmet: ان لله ثعلي كل شئ قدير

5191 G o l o k met de Arab. inscriptie: كلنفس ذئقة الموت

5192 G o l o k l o t j a n. 2 stuks.

5193 G o l o k l o h e n, in gebruik bij amil's. Garoet. (Door eene vrouw vervaardigd).

5194 Zeer fraaije g o l o k met zilveren greep en schede.

5195 G o l o k met krokodil als pamor aan beide zijden.

5196 Korte g o l o k met koperen heft en schede.

5197 G o l o k met zeer fraai gesneden, hoornen gevest.

5198 G o l o k met houten krokodil-kop als greep, besneden schede van kajoe djoelang. Afkomstig van Garoet.

5199 G o l o k (Soend. *gobang*), genaamd atikoemba mahalaba. Afkomstig van Djati-nagara.

5200 Eenigzins gebogen g o l o k met houten vogel-kop als greep; wordt gebruikt om beesten te slachten.

5201 Kleine g o l o k b e n d o.

5202 Zeer kleine g o l o k (of sĕkin).

5203 G o l o k, scherp aan beide zijden van de punt. Pamor boedoeg baroe; sarong pontang.

5204 K l e w a n g, afkomstig van Tji-kĕroh, met gegraveerd ijzer.

5205 K l e w a n g met pamor boedoek basoe.

5206 K l e w a n g van geel metaal.

5207 K l e w a n g, vervaardigd te Tjisoerat (Melambong), met langwerpig vierkant gat, enz. bij wijze van versiering aan het lemmet.

5208 K l e w a n g met fraai versierden rug. Buitenzorg.

5209 K o e d i.

5210 Als voren. W. Java.

5211 K o e d i b a l i o e n g.

5212 K o e d i in den vorm van een vogel-kop (*boeroeng tjanak*).

Digitized by Google

5213 Koedi (*koedi boeroeng*) in den vorm van een vogel.
5214 Als voren.
5215 Koedi arit.
5216 Koedi penganten.
5217 Koedi soepal, bajoh of sempog, diende vermoedelijk om leder te snijden.
°5218 Koedi tjengkrong.
5219 Koedi in de figuur van eene wajang-pop met hert-hoornen gevest.
5220 Koedi, afkomstig uit de desa Manirantjan, nabij Tjilatjap, met beenen gevest.
5221 Koedi monjet.
5222 Koedi. Tagal.
5223 Koedi tjongkrang met Arab. inscriptie als djimat, وكان لاك het jaartal 1124 en eenige andere figuren.
5224 Koedi met houten apen-kop als greep.
5225 Koedi met hoornen apen-kop als gevest.
5226 Koedi. Lebak.
5227 Koedjang met 5 loek.
*5228 Zoogenaamde krakeling, vecht-instrument. Gebrekkige nabootsing in tamarinde-hout van een Europeesch model.
5229 Soort van mes (*krentjeng*) voor dieven, moordenaars, enz.; niet meer in gebruik.
§5230 Rechte kris (*kris loeroes*), tot aan de punt met goud ingelegd. Afkomstig van een Bantamschen pangeran.
5231 Zeer lange kris loeroes, aan de onderkant à jour bewerkt.
5232 Kris loeroes met twee kembang katja.
§5233 Kris loeroes met buitengemeen fraai bewerkte, zilver vergulde schede.
5234 Breede en korte, rechte kris met zeer dik handvat.
5235 Kris loeroes met pamor blarak sinèrat.
5236 Kris loeroes met fraaie schede.
5237 Lange, rechte kris.
5238 „ „ „
5239 „ „ „ met naga aan het lemmet.
5240 „ „ „ (*kris radjoeg*) met pamor wĕlit wĕsi.
5241 Zeer lange, rechte kris.

Digitized by Google

5242 Kris loeroes.

5243 Zeer smalle, rechte kris.

5244 Kris (rechte) met twee langwerpige gaten in het ijzer, gevolgen van ouderdom en veel slijpen.

5245 Korte, rechte kris.

5246 Korte en zeer smalle, rechte kris met wajang-figuur als greep.

5247 Zeer kleine, rechte kris.

5248 Zeer dunne, rechte kris.

5249 Rechte kris (*kris loeroes*) met versierde, koperen schede.

5250 Rechte kris met fraai pamor en koperen schede.

5251 Rechte kris (*kris djalak woeloeng*). Zeer oud.

5252 Zeer kleine, rechte kris met ivoren handvat (*kapala gigi*).

5253 Rechte kris met naga bij den greep.

5254 Kris loeroes, breed, maar zeer kort.

5255 Kris (*kris loek oedjoeng*) met ééne bocht aan de punt.

5256 Kris met 2 look en ivoren gevest. Zeer oud. W. Java.

5257 Kris met 2 loek. Zeer oud.

5258 Zeer kleine kris (*sĕmpana sogog*) met 2 loek.

5259 Als voren. Preanger.

5260 Kris met 2 loek en gekleurd, ivoren (?) gevest.

5261 Kris met 3 loek.

5262 Kleine kris met 3 loek en hoornen gevest, eene wajang-figuur voorstellende.

5263 Als voren, vrouwen-wapen.

5264 Zeer dunne kris met 4 loek.

5265 Kleine kris sempana met 4 loek.

5266 Kris met 5 loek.

5267 Kris met 5 loek en zeer fraai gedreven, zilveren schede.

5268 Kris met 5 loek en een eenigzins menschelijk gezicht aan den houten greep.

5269 Kris oelar lempèh met 5 loek.

5270 Kris (*kris djalak, dapoer pandawa*) met 5 loek en pamor blarak nglajoeng.

5271 Lange kris met 5 loek en eene dieren-figuur (tijger?) aan het breedste gedeelte van het lemmet.

Digitized by Google

5272 Kris met 5 loek. Zeer oud.

5273 Kris gadjah ngoeling met 5 loek.

5274 Kris (*kris roentjang boengkem*) met 5 loek en ivoren gevest. Vroeger in het bezit van een Regent van Djatinegara.

5275 Kris (*kris sĕmpana sabak intan*) met 6 loek en een weinig ingelegd goud.

5276 Kris met 7 loek.

5277 Als voren.

5278 Kris met 7 loek en greep van been (menschelijke figuur).

5279 Kris met 7, weinig zichtbare loek en in hoorn gesneden beeld als greep.

5280 Kris met 7 loek en ivoren greep.

5281 Kris tjonggong met een gat in het lemmet en 7 loek.

5282 Kris met 7 loek en steenen greep (*akik*).

5283 Korte kris met 7 loek.

5284 Breede kris met 7 loek en pamor boedoek baso.

5285 Kris naga roenting met 7 loek. Zeer oud.

5286 Kris met 7 loek en fraai gegraveerde, verzilverd koperen schede.

5287 Kris djalak, 7 loek, met kunstig uitgesneden ivoren handvat, waaronder kleine diamanten. Soeasa schede. Afkomstig van een Pangeran Soemedang.

5288 Kris met 8 loek.

5289 Kris met 9 loek.

5290 Kris met 11 loek en merkwaardig pamor (pantjoran mas).

5291 Kris naga-lima-warak met 11 loek.

5292 Kris met 12 loek.

5293 Kris tjonggong met 12 loek.

5294 Kris met 13 loek.

5395 Groote kris (*tjombong*) met 13 loek.

5296 Kris met 15 loek en ivoren greep.

5297 Kris (*saboek inten*) met 24 loek

5298 Kris met 25 loek.

5299 Kris (*saboek inten*) met 31 loek.

Digitized by Google

5300 Kris koentjang lima met 5 ribben op het ijzer.

5301 Kris soewid met vogel-kop als greep om badjoerantei te doorsteken.

§5302 Kris naga sasra met bijzonder fraai bewerkt lemmet, pellet schede en ivoren greep.

5303 Zeer groote kris met weerhaak in het midden.

5304 Kris loeroes met ivoren gevest en met zilver beslagen schede.

5305 Kris loeroes sĕmpana boengkĕm, met pamor blarak sèret. Gemaakt door Empoe Toeban omstreeks 1740.

5306 Kris soedoeg paboengkĕm.

5307 Rechte kris, aan het onder-einde à jour bewerkt.

§5308 Gouden kris-gevest, gevonden in Kadoe.

§5309 Gouden kris-gevest, voorstellende eene zittende vrouw met haar panakawan.

5310 Ivoren kris-heft in den vorm eener wajang.

5311 Rood laken, geborduurde kris-drager (*oekoep*). In 1890 ruim 100 jaren oud.

°5312 Lans met zeer kort, versierd ijzer, waarop de Arab. inscriptie: لااله الله محمد رسو الله الله او*

°5313 Lans met de Arabische inscriptie:
قل هو الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد
aan de andere zijde versiering

°5314 Lans met twee punten en de Arabische inscriptie: bis-millah enz.

°5315 Lans met de Arabische inscriptie op het lemmet;
ياد يان يا برهان لا لا لا لا سبحان الله العظيم

°5316 Lans met de Arabische inscriptie: لامر على شجر ولامدر

°5317 Lans met gevlamd ijzer, waarop de Arab. letters: الله الله الله

°5318 Lans in den vorm eener trisoela.

°5319 Als voren met dubbele trisoela.

°5320 Als no. 5318, doch met loek.

°5321 Lans met ijzer, eenigzins in den vorm eener trisoela.

°5322 Lans met steel kalapa tioeng en vierpuntig ijzer.

°5323 Lans met 5 punten.

°5324 Als voren.

Digitized by Google

°5325 **Lans** met versierde punt. W. Java.

°5326 **Lans**, waarvan de steel met koper beslagen is.

°5327 **Lans** met koperen versiering onder het ijzer.

°5328 **Lans** met ijzer, eenigzins als een herten-hoorn.

°5329 **Lans** met versierd ijzer.

°5330 **Lans** (*toembak pèrèk*). Pèrèk, soort van zeevisch.

°5331 **Lans** met vreemdsoortig ijzer, waarop maan, sterren, enz.

°5332 **Lans** (*tjétjèpèt* = vinnen van een visch) met vier puntige dwars-ijzers rechts en links onder het ijzer.

°5333 **Lans** met menschelijke figuur op en twee onduidelijke versierselen onder het ijzer.

°5334 Als no. 5333.

°5335 **Lans** met breed ijzer, waarop de afbeelding van eene gevlamde lans (?) en daaronder het jaartal ١٢٥٥

°5336 **Lans** met zeer lang, aan de punt als eene zaag bewerkt ijzer.

°5337 **Lans** met aan weerszijde getand ijzer.

°5338 **Lans** (*toembak kibas*), afkomstig van Tji-kalong, district Radjamendala. Wapen van een hoofd in den prang pakoewoean (desa-oorlog) in de 18de eeuw.

°5339 **Lans** met ijzer, eenigzins als een kruis.

°5340 **Lans** met recht en lang ijzer.

°5341 Zeer lange **lans**

°5342 **Lans** met versierd ijzer.

°5343 **Lans** met ijzer, eenigzins als het blad van een boom.

°5344 **Lans** met gevlamd ijzer, waaraan een menschelijk gezicht.

°5345 **Lans** met gevlamd ijzer en twee vleugels onder aan het ijzer.

°5346 **Toembak loeroes.**

°5347 **Lans**, waarvan het ijzer onderaan gespleten is.

°5348 **Lans** met lang, van onder breed ijzer.

°5349 **Lans** met vierzijdig ijzer, eenigzins als een bajonet.

°5350 **Lans** met dwars ijzer, als van een hellebaard.

°5351 **Lans** met ingelegde schildpad en andere figuren ter wederzijde van het breede lemmet en het jaartal ١٢٣٥

°5352 Zeer lange **lans** met dunnen steel.

Digitized by Google

°5353 Lans met zeer lang, versierd ijzer.
°5354 Lans met uitgeslagen figuren in het ijzer.
°5355 Als no. 5354.
°5356 Lans met ijzeren steel.
°5357 Lans met ijzer, eenigzins in den vorm eener reg.
°5358 Lans met versiering onder aan het ijzer.
°5359 Lans met zeer lang en smal, à jour bewerkt ijzer.
°5360 Lans met zeer lang, dun ijzer.
°5361 Lans met versierd ijzer, waarop eene trisoela is gesmeed.
°5362 Lans met gevlamd, recht ijzer en koperen-streep in het midden.
°5363 Lans met bladvormige versieringen aan het ijzer.
°5364 Lans met 3 loek.
°5365 Lans met zeer groot ijzer, 3 loek.
°5366 Lans met 3 loek en van onderen breed ijzer.
°5367 Lans met 3 loek en lange, rechte punt.
°5368 Lans met getand ijzer, 3 loek.
°5369 Lans met 4 loek.
°5370 Lans met buitengewoon groot ijzer, 4 loek.
°5371 Lans met 5 loek.
°5372 Lans met afbeelding van een oliphant op het breede, onderste gedeelte van het ijzer en 5 loek aan het dunne, bovenste gedeelte.
°5373 Korte lans met 5 loek en 2 kwastjes.
°5374 Lans met aan de punt gespleten ijzer.
°5375 Lans met vreemdsoortige weerhaken en versiering op het ijzer.
°5376 Lans met doorboorden gulden onder het ijzer en zilver beslag.
°5377 Lans met ijzer in den vorm van een gelijkbeenigen driehoek.
°5378 Lans, waarvan de onderste helft van het ijzer tusschen twee stiften is gevat.
°5379 Als no. 5378.
°5380 Lans met versierde punt.
°5381 Als no. 5370.
°5382 Lans met weêrhaken.

Digitized by Google

°5383 Lans met ingelegde figuur op het ijzer, waaronder twee opstaande weêrhaken.

°5384 Lans met eene bovenwaarts en eene benedenwaarts gebogen weêrhaak.

°5385 Lans met twee ronde gaten onder aan het ijzer.

°5386 Lans met vlerkvormige en andere versieringen onder aan het ijzer.

°5387 Lans met breed ijzer, waarop eene menschelijke figuur.

°5388 Lans met gegraveerde versiering op het ijzer en ijzerhouten, met zilver beslagen steel. Volgens traditie afkomstig van pangeran Ali Basa (Sentot).

°5389 Lans met kort, versierd ijzer.

°5390 Korte lans met versierd ijzer.

°5391 Als no. 5380.

°5392 Lans.

°5393 Lans met ijzer in den vorm eener naga.

°5394 Lange lans met recht ijzer.

°5395 Lans met ijzer in den vorm eener lotus.

°5396 Lans met ijzer eenigzins in den vorm van een vleermuis.

°5397 Lans met 5 loek en zeer dun ijzer om maliënkolders te doorbooren.

°5398 Lans met 7 loek.

°5399 Lans met ijzer als trisoela, 9 loek.

°5400 Lans met 10 loek.

°5401 Lans met 11 loek en naga rechts en links (Naga penoetoep kiwa-tĕngĕn). Indramajoe.

°5402 Lans met 12 loek.

°5403 Lans met 13 loek.

°5404 Lans met 23 loek.

°5405 Lans met twee opstaande weêrhaken aan de breede zijden van het lemmet.

°5406 Lans, imitatie van het Chineesche wapen, genaamd *kau-li-am.*

°5407 Lans, imitatie van het Chin. wapen, genaamd *sa-tjé.*

°5408 „ „ „ „ „ „ „ *kam-kam*; met ijzeren steel.

Digitized by Google

°5409 Korte lans, waarvan het ijzer met zilveren figuren is ingelegd. Chineesch fabricaat.

*5410 Lans-punt (*koentjoe* of *koedoep tjĕmpaka*), met eenig goud versierd.

5411 Lans-punt, met eenig goud versierd.

5412 Zeer dunne en lange lans-punt om badjoe rantei te doorbooren.

5413 Zeer fraaije lans-punt, met zilver versierd. Gevonden in de Preanger.

5414 Lans-punt met 3 loek, afkomstig van Pendjaloe (Cheribon).

5415 Driehoekige lans-punt, als een bajonet.

5416 Versierde lans-punt (*toembak tjobong*).

5417 Fraai gedamasceerde, lange lans-punt. Kadoe.

5418 Lans-punt met zaag aan ééne zijde der punt (*toembak sĕgrek*). Demak.

§5419 Zeer fraaije, met ingelegd goud versierde lans-punt.

5419a Lange, rechte lans-punt met bijzonder fraai, zilverachtig pamor (*brondjong kawat*).

5419b Lans-punt (*kembang sintoeng soeloek tengah kemantren*).

5420 Lilla.

°5421 Geel koperen lilla. 2 stuks.

5422 Zeer dunne lilla, eenigermate in den vorm van een geweer-loop.

5423 Koperen geweer-loop.

5424 Pakoet om zich een weg in het bosch te banen.

5425 Sabel (*pasren kapatinggian*) met zilveren greep en schede.

5426 Pasren pengaran met zilveren greep en schede.

5427 Pasren in gebruik bij kliwon's, enz. met zilveren greep en schede.

*5428 Patrem met zilveren gevest en schede.

5429 Patrem in gebruik bij de pårå-njai in de kraton te Djokjo; ook daar buiten 's nachts.

*5430 Patrem belangkas (driekantig) met hoornen schede en gevest. Bantam.

Digitized by Google

*5431 **Patrem** met 4 loek.

*5432 **Patrem** (*kĕkĕboan tjangkring*), vroeger in gebruik bij de vrouwen van aanzienlijke inlanders (Nji Mas Ratoe).

5433 Zeer kleine **kris** (*patrem*) voor vrouwen.

5434 **Pedang** met zilveren greep en schede, in gebruik bij tjoetak's (kapala kampong).

5435 **Pedang** met hoornen Garoeda-kop als greep.

5436 **Pedang**, als bij no. 5435, met pontang-hoè-schede.

5437 **Pedang**, als bij no. 5435, doch zilveren greep en schede.

5438 **Pedang** met Eur. koperen greep; het lemmet eenigermate versierd.

5439 **Pedang** met hoornen leeuwen-kop als greep.

5440 **Pedang soedoek** met wajang-greep van hoorn.

5441 „ „

5442 Kromme **pedang**. Soekawajana (Melambong).

5443 **Pedang** met tinnen greep.

5444 **Pedang** met fraai besneden, hoornen gevest en zilveren beslag aan de schede.

5445 **Pedang pĕtjoek** om te babad met de inscriptie in Arabische karakters (pégon-schrift): damel sangking Soemedang.

°5446 Zeer breede en lange **pedang**.

5447 Zeer dunne **pedang** met 5 loek.

5448 **Pedang** met fraai pamor *belarak sèret.*

5449 Kromme **pedang** met hoornen leeuwen-kop als greep.

5450 **Pĕdang kĕmantren** met zilveren schede

5451 **Pedang senggot**, aan de rug-zijde uitgesneden.

5452 **Pedang soedoek**.

5453 Als voren.

5454 Zeer lange **pedang soedoek**, in het midden eenigzins gebogen en met versiering aan het gevest.

5455 **Pedang toembak lada**.

5456 **Pedang** met hoornen bètet-kop als greep.

5457 **Pedang soedoek apit**. Indramajoe.

5458 **Pedang** met greep op Europeesche wijze.

5459 Zeer breede en lange **pedang**.

5460 **Pedang rantjakan** met tanden als eene zaag.

Digitized by Google

5461 Pedang soedoek apit met Arabische inscriptie (djimat). Indramajoe Zeer oud.

5462 Driehoekig ijzeren wapen (*piso walilis*) met korten steel, vroeger gebruikt in de desa Legok, afd. Koeningan (Cheribon).

5463 Piso raoet met verzilverden greep.

5464 Piso raoet.

5465 Bijzonder groote piso raoet.

5466 Piso raoet roentjang.

5467 Piso raoet met zilveren beslag aan de schede en dito kettingje.

5468 Knuppel (*roejoeng*) van gali-asĕm-hout.

5469 Houten hand (*kajoe penaboek*), vroeger als knuppel gebruikt.

5470 Zakje (*tampat titrikan*) van gevlochten touw tot het bewaren van vuursteen, tondel, enz. om vuur te maken. Behoort bij no. 5469.

5471 Kromme sabel, afkomstig van Soeka-wajana.

5472 Sĕkin.

5473 Als voren.

5474 Sĕkin met gevest van herten-hoorn.

5475 Sĕkin met 2 loek.

5476 Sĕkin met fraai gesneden hoornen gevest.

5477 Sĕkin of kleine kris met 3 loek.

5478 Sĕkin met tinnen greep.

*5479 Sĕkin met zilveren gevest en schede.

5480 Korte, maar breede sĕkin.

*5481 Sĕkin met geel koperen gevest en schede. Op het lemmet bevinden zich eenige gouden versierselen.

5482 Sĕkin soedoek, model *lar bango*.

5483 Sĕkin met hoornen gevest.

5484 Sĕkin met à jour bewerkt, hoornen gevest.

5485 Sĕkin met zilveren beslag, in gebruik bij panghoeloe's, hadji's en santri's om karbouwen en geiten te slachten bij feesten.

5486 Sĕkin met zilveren beslag op de schede.

5487 Sĕkin met fraai uitgesneden, hoornen gevest en zilveren versiering aan de schede.

Digitized by Google

5488 S ĕ k i n met koperen greep.

5489 Korte s ĕ k i n.

5490 S ĕ k i n met bamboe-toetoel schede.

5491 Lange s ĕ k i n met koperen greep.

5492 S ĕ k i n met houten krokodil-kop als greep. Afkomstig van Tjikeroh.

5493 Zeer groote s ĕ k i n met pamor *ombak banjoe*, man en vrouw. 2 stuks.

5494 Zeer breede s ĕ k i n met houten menschen-hoofd als greep.

5495 S i b a k, soort van mes, vroeger in gebruik bij hadji's.

5496 S i w a r, soort van sĕkin, met handvat *manoek petjoek*.

5497 S o e d o e k, met goud ingelegd.

5498 S o e d o e k met hoornen gevest, een wajang-kop voorstellende.

5499 T j a r è k è k, soort van koedi.

5500 T j o n d r é b e s i i t a m t j o m b o n g. Preanger.

5501 T j o n d r é. 2 stuks.

5502 T j o n d r é w a l a t p a m o r o a n met zilveren greep en met rotan omwonden schede om herten te jagen.

5503 T j o n d r é g o b e d, wapen van een amil.

5504 W a p e n (*kamkang*) met lang, gebogen ijzer en ijzeren steel.

5505 S t e e k - w a p e n in den vorm eener openstaande, doch onbeweegbare schaar.

°5506 Kopij van een zeer oud, rond s c h i l d (*taming gribig*) van gevlochten rotan. 2 soorten. Pantjawati (Krawang).

°5507 Als voren, langwerpig.

°5508 Kopij van een b o o g en p ij l (*boelang-baling*), gebruikt in den strijd tusschen Chinezen en bewoners van Indramajoe (17de eeuw ?) te Panggadaran.

ONDERSCHEIDINGS-TEEKENEN.

Toedoeng's van Preanger-hoofden:

5509 Boepati pangeran.

Digitized by Google

5510 Raden adipati.
5511 Raden toemenggoeng
5512 Patih.
5513 Hoofd-djaksa.
5514 Hoofd-panghoeloe.
5515 Onder-collecteur.
5516 Adjunct hoofd-djaksa en djaksa.
5517 Wedana, kliwon, mantri ter hoofd-negorij.
5518 Wedana district.
5519 Adsistent-wedana.
5520 Hoofd-mantri, onderwijzer bij eene kweekschool voor inlandsche onderwijzers.
5521 Hoofd-mantri bij het kadaster, docter djawa, onderwijzer bij eene gouv. inl. school.
5522 Mantri bij het kadaster.
5523 Mantri goedang kopi, mantri goedang garem, mantri oeloe-oeloe, mantri tjatjar, mantri hoetan, mantri roemah sakit.
5524 Schrijver bij den Resident, Regent of Adsistent-resident
5525 Schrijver bij een wedana of djaksa.
5526 Schrijver bij een controleur of onder-collecteur.
5527 Kalipah op eene hoofd-negorij.
5528 Naib district.
5529 Kalipah in een district.
5530 Loerah desa.
5531 Toea kampong.
5532 Amil desa.
5533 Mandoer van een gouv. koffij-tuin.
5534 Schrijver van een loerah.

No. 5509 t/m 5534 bevinden zich in de zoogenaamde goud-kamer.

°5535 Met snijwerk en verguldsel versierde, rechtop staande stokken (*kĕlir*), welke vroeger geplaatst werden naast en achter gasten, die men vereeren wilde. 3 stuks. Koeningan, Indramajoe.

5536 Kris met 5 loek en fraai pamor. Zie bij no. 5338.

5537 Hoofd-deksel van oepas-tjaro (voorrijder). 2 stuks.

5538 Hoofd-deksel van goelang-goelang (begeleider van een voornaam persoon). 2 stuks.

5539 Rood katoenen, met goud-papier versierde bandelier (*salémpang*) van een goelang-goelang. 2 stuks.

Digitized by Google

Oepatjara van den Soesoehoennn (?); verkleinde kopiën in geel koper:

5540 Leeuw.

5541 Oliphant.

5542 Kameel.

5543 Naga.

5544 Kerbo.

5545 Tijger.

5546 Varken.

5547 Kidang.

5548 Haan.

5549 Pauw.

5550 Hen.

5551 Eend.

5552 Gans.

5553 Hert.

°5554 Lans (*sodor*) met Hollandsch vlagje; wordt gevoerd door voor-rijders bij het geleiden van voorname personen. 2 stuks.

°5556 Piek met Nederlandsch vlagje, in gebruik bij voorrijders (*oepas tjaru*). 2 stuks.

°5557 Korte, maar breede wimpel (*bandrangan oemboel-oemboel*), aan een langen stok bevestigd. vroeger in gebruik bij begeleiding van ambtenaren, bruid en bruidegom, enz.

°5558 Zeer zware golok met houten menschelijk hoofd als greep. Werd vroeger als staatsie aan hoofden vooruitgedragen

°5559 Lans (*toembak liman*) met 5 punten, staatsie-teeken van den aanvoerder Andjim bij den prang pakoewoean. Panembong, distr. Tji-poetri.

5560 Geweven bandelier (*slempang*) van een desa-hoofd (loerah) in de residentie Bagelen, vastgesteld bij circulaire van den Resident van dat gewest, dd. 5 Augustus 1890 no. 4094/10 (geel, mag ook goud zijn).

5561 Als voren onder-desahoofd (bekel blakang, tjongkok, baoe); rood, wit en blauw.

5562 Als voren desa-schrijver (tjarik desa); groen.

5563 „ „ kampong-hoofd (kamitoea); zwart, aan beide zijden met geel afgezet.

Digitized by Google

5564 Als voren kebajan, eigenlijk hoofd eener golongan; blauw.
5565 „ „ policie-hoofd (kapetengan); rood.
5566 „ „ dorps-geestelijke (kaoem); wit, mag ook zilver zijn.

Zie over no. 5560 t/m 5566 Notulen Bat. Gen. April 1894.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

†5567 Glazen gamelan pelok, afkomstig van Ngaloek, distr. Tji-beureum, afd. Soemedang. Oud.

†5568 Bamboe gamelan, Bantam. Zie Notulen Bat. Gen. XXXI, 46 vlg.

°5569 Bamboe gong (*gong awi*). W. Java.

•5570 Bamboe tjĕlĕmpoeng. W. Java.

5571 Tamboerijn (*rebana kĕmpiang*).

5572 Als voren („ *kôtek*).

5573 „ „ („ *gĕndoeng*).

5574 Strijkstok voor rĕbab. Bantam.

5575 Soort van fluit (*lĕntoed*) voor kinderen. 2 stuks. Sinagar.

*5576 Ivoren fluit in den vorm eener klarinet.

5577 Hand-trom (*kĕndang*). W. Java.

SPELLEN.

*5578 Onvolkomen ronde, hoornen knikker (*goendoe*) tot het *main parètja* (knikkeren). 3 stuks.

†5579 Houten bal met twee handvatsels, welke, langs een hellend vlak rollend, door met een houten vork voorziene lieden opgevangen moest worden. Oud spel, *gĕloendoengan* geheeten, uit het distr. Madjalaja, afd. Tjitjalengka (Preanger). Hij, die den bal wist te vangen, kreeg een prijs in geld, meestal één godĕn = 2½ cent of 3 duiten. De angkloeng goebrak mocht bij dit spel niet ontbreken.

°5580 Langwerpig vierkant schild (*taming radjoek*) van gevlochten bamboe met vele punten en daarbij behoorende knods (*pĕntoengan*) tot het houden van spiegel-gevechten (*pĕntja*) bij feestelijke gelegenheden, zooals huwelijken, besnijdenissen, enz. Werd alleen 's nachts gebruikt. Vermoedelijk een overblijfsel uit zeer ouden tijd. Tji-baroesa (Buitenzorg).

Digitized by Google

5581 Korte, doch zware sabel, aan ééne zijde plat, in gebruik bij het pĕntja-spel. 2 stuks = een stel. Twee dergelijke sabels worden door één der twee spelers gebruikt, terwijl de andere met eene lans en rotan schild gewapend is.

5582 Boog voor het schijfschieten met pijlen.

5583 Pijlen, behoorende bij no. 5582. 12 stuks.

5584 Pijl, 2 stuks. Krawang. Speel-tuig.

5585 Pijlen voor het pĕtènggan-spel. De pijlen worden weggeslingerd met behulp van het hout (*kisi*), waaraan zich een touwtje bevindt. Krawang.

°5586 Voorwerpen, benoodigd bij het totog-spel (vogelschieten, eigenlijk werpen), bestaande uit een stok, waarop een van kain gemaakte vogel, en zes werplansen met ijzeren punt.

*5587 Blikken doos met 13 hanen-sporen.

5588 Hoofd-deksel (*topi songkok*).

5589 Schild (*pengaling-aling*) met menschelijke gezichten beschilderd.

5590 Lans (*toembak pengalak*).

5591 Stuk rond staaf-ijzer (*penĕnggĕl*), met touw versierd, om te slaan.

5592 Sekin.

5593 Bos dunne bamboe (*pĕmbabed*), waarmede op den linker-arm geslagen werd om de strijdenden aan te moedigen.

(5588–5593:) Behooren bij het spel *kangseng*, vroeger in gebruik bij feesten (besnijdenis, huwelijk, enz.), des nachts, na afloop van den feestdisch.
Tji-waroe (Soeka-poera-kolot).

°5594 Katja-katja, oud spel, waarbij twee personen, gewapend met knuppels (*gadah*) en stok (*lindoehan*), een derden door den met puntige ijzers voorzienen toestel joegen. Depok.

5595 Oor-versiersel (*sip koeping*), in gebruik bij het gedeboes-spel. 15 stuks.

5596 Lange naalden (*sip pipi*), welke door de wangen worden gestoken. Als voren 4 stuks.

5597 Als no. 5596, doch aan wier einden kleine, brandende was-kaarsen worden bevestigd. 2 stuks.

5598 Priem (*aloehan*), waarmede men zich op de borst in de nabijheid van de oksels steekt. Als voren. 2 stuks.

5599 Priem (*soeltan*) met houten bal aan het eene einde, waaraan ijzeren kettingjes om onder het draaijen van de priem geluid te maken. Als voren. 2 stuks.

Digitized by Google

5600 Groote, ronde **steen**, waarmede men hoofd, borst, enz. stoot. Als voren.

5601 **Vlag** voor gĕdĕboes-spel met Arabische inscriptie.

5602 **Vaandel** met koran-spreuken. Als voren. Wordt bevestigd aan een stok met vergulden punt. 2 stuks.

5603 **Tol** (*gangsing*). 2 stuks.

†5604 **Scherm-stok** (*sodor*) voor main pĕntja. Kediri.

*5605 Blikken **fluitjes**, welke aan de slagpennen van duiven worden bevestigd. 6 soorten. Bagelen. Zie Notulen Bat. Gen. April 1894.

DANSEN.

5606 **Schouder-bedekking** (*toka-toka*) eener vrouwelijke topeng. 2 stuks.

5607 **Koetang**, als voren.

5608 **Hoofd-versiersel** (*sobrah*) als voren, soort van kroon.

5609 **Ampok**, als voren.

5610 Verzilverde **buikband** (*mĕr*) van topeng.

5611 Soort van **zakdoek** (*tjĕlèmed* of *tjĕrètjet*), wordt aan de linkerzijde gehangen, als voren.

5612 **Kaloeng** van kralen, als voren.

5613 **Hoofd-versiersel** (*sòbrah*).
5614 **Koetang**.
5615 **Slendang toka-toka**.
5616 Soort van **manchetten**.
5617 **Kaloeng**.
5618 „ **rantej**.
} Kleeding van een danser bij angkloeng-spel (*ronggeng angkloeng*).

5619 **Hoofd-versiersel** (*talpa*) voor blenggô of balinggoe, met accompagnement van rebab en rebana tandakkende kinderen.

5620 Koperen **armband** van mannelijke dansers, *lènong* geheeten.

5621 **Sarong** (*soedji kĕmbang patjar*) voor blenggô. Buitenzorg.

5622 Verzilverde **schotel** tot het aanbieden van de slendang bij het tandak.

5623 **Barongan** in den vorm van een tijger met rĕbana. Worden somtijds bij het tandak en topeng gebruikt.

Digitized by Google

TOONEEL-SPEL.

5624 Kaloeng van een poetri bij Abdoe'l Moeloek.

5625 Op Chineesche wijze rijk versierd opper-kleed van een Abdoe'l-Moeloek-acteur in de rol van een Vorst.

5626 Rood fluweelen badjoe, met passement afgezet, als voren in de rol van Mantri. 2 stuks.

5627 Met gouddraad geborduurd, groen fluweelen badjoe, als voren in de rol van Vorsten-zoon.

5628 Slendang, als voren in de rol van Vorsten-vrouw of dochter (*poetri*).

5629 Borst-lap (*kĕmbĕn*), idem, idem.

5630 Buikband met de Hollandsche kleuren, als voren.

5631 Valsche baard, als voren in de rol van een Vorst.

5632 Kroon, idem, idem.

5633 Kroon, als voren in de rol van poetri.

5634 Kroon van een wajang-orang-acteur in de rol van Bima.

5635 Wajang-golek.

5636 Voorstelling uit de wajang-golek, Djalansari en Petro. Orakel (*pitakonan*) voor dansers (*tandak*).

5637 Model eener wajang-lamp (*blentjong*). Tagal.

*5638 Wajang-pop van koe-leer, voorstellende Pandji Asmoro bangoen. Bandjar-negara, Desa-arbeid.

*5639 Als voren, Tjondro Kisono, Pandji's vrouw. Ibidem.

*5640 „ „ Bantjak, bediende van Pandji. „

*5641 „ „ Dojok, „ „ „ „

*5642 „ „ van buffel-leer, voorstellende Nala-gareng. Bandjar-negara.

*5643 Als voren van geiten-leer, voorstellende Adipati Karna (ongeverwd).

5644 Tjèmen met bijbehoorende rĕbab en tjĕlĕmpoeng; ontbreekt soeling. De hierbij voorgestelde personen heeten: *Lesmana*, *dewi Pertèwi*, *dewi Soeminta*, *Tjakra*, *Djaja Troesa*, *dewi Djahi* en *twee baboe's*.

PAARDEN-TUIG.

5645 Hoofd-stel met zilveren beslag. In gebruik bij aanzienlijke vrouwen. 2 stuks.

Digitized by Google

5646 **Hoofd-stel** met doeri-stang. Tagal.
5647 Lederen **zadel**. Tagal.
5648 **Chabrak**, 3 soorten.
5649 **Roskam** (*kĕrok*) van klapper-dop.

HUWELIJK.

°5650 Houten **pop** (*goegoenoengan*), aan alle zijden met dito eetwaren en vruchten (tales, oebi, katela, tèrong, ketimoen, tjabe, enz.) behangen. Werd vroeger op de grenzen der Preanger en van Cheribon gebruikt bij het ngĕlamar (ten huwelijk vragen), wanneer de vruchten, enz. werkelijke vruchten waren. De aanzoeker liet verscheidene van die poppen naar de woning zijner uitverkorene brengen, voorafgegaan door eene lampoe sangsang. Het meisje nam eenige vruchten, liet die droogen en plantte later de pitten. Het einde der ceremonie was, dat de poppen door de omstanders onder veel lawaai van hunne vruchten beroofd werden.

5651 Soort van **orakel** (*Oembak Karna*) bij huwelijken. De aanstaande echtgenoot stak een rekest in den bamboe, welke het beeldje draagt; vroeg mondeling antwoord en kreeg zulks schriftelijk, hetgeen hij aan zijne geliefde aanbood. Ernst heerschte bij deze handelwijze niet.

*5652 Met kralen geborduurde **tasch** (*dompet songket moeta*) voor sigaren, geld, enz., gewoon geschenk van bruiden aan hare verloofden. Buitenzorg.

5653 Zeer groote **pinang-knijper** (*katjib djambe sinagar*) in den vorm van het hoofd van Hanoman. Werd vroeger in het district Karang (afd. Soekapoera-kolot) bij huwelijksaanvragen (ngĕlamar) door de aanstaande bruid verlangd als sanggoeb.

°5654 **Lans** (*toembak seliran*) met geelachtig vaandel, vroeger te Depok in gebruik bij het ngĕlamar (ten huwelijk vragen).

5655 **Hoofd-doek** voor een bruidegom. Zeer oud. 2 stuks.

5656 **Hoofd-sieraad** (*talpa*, *dastar*) van een bruidegom.
5657 Zijden **badjoe** voor een bruidegom.
5658 Als voren van ginggang Sam.
*5659 Soort van **diadeem** voor bruiden.

Digitized by Google

*5660 Zilveren, vergulde haar-naald (*kembang hong*) voor bruiden.

*5661 Haar-naald (*kembang gojang*) voor bruiden. 3 soorten.

*5662 Kleine haar-naald (*pakoe kondé*) voor bruiden. 2 stuks.

*5663 Versiering (*kembang kondé boender*) van de kondé van bruiden.

*5664 Versiering (*soesoenting*) van het voorhoofd van bruiden.

5665 Versierde voorhoofd-band (*toetoep moeka*). Bruidstooi. W. Java.

*5666 Oor-versiersel (*anting-anting togè*) voor bruiden. Een paar.

*5667 Zeven dubbele hals-ketting van kralen, enz. voor bruiden.

5668 Versierde borstlap (*kembang tratè*). Bruidstooi. W. Java.

5669 Met prada versierde kabaja eener bruid.

5670 Vrouwen badjoe (*koeroeng kadjawa-an*), in gebruik bij vrouwen, die volleerd (*tamat*) in den godsdienst zijn, bij huwelijk, besnijdenis, enz. Wordt gewoonlijk voor die gelegenheden gehuurd.

5671 Grof gebatikte sarong (*simboet toelis*), vervaardigd in de desa Katoembiri (Tjaringin, Bantam). Waarde in loco een réal = *f* 2 en 16 duiten. Bij haar huwelijk krijgt de vrouw zoodanige sarong van hare ouders, alsmede een kasang (no. 1137).

5672 Soort van vrouwen-rok (*koen*). Bruidstooi. W. Java.

5673 Zijden broek (*kain masroeh*). Oud. 2 soorten.

5674 Muilen (*kasoet*) bruidstooi. W. Java.

*5675 Slof (*kasoet sĕlatri*) voor bruiden of voor te besnijden vrouwelijke personen. Oud model. 1 paar.

5676 Houten vogel. Werd vroeger vóór bruid en bruidegom geplaatst te midden van de voor hen staande schotels met eten.

°5677 Model van eene tandoe worak in gebruik bij het ngarak van besnedenen, gehuwden, enz. W. Java.

Digitized by Google

†5678 Model van een bamboe draagstoel (*djĕmpana*), waarmede bruid en bruidegom, dan wel te besnijden personen rondgedragen worden. Hierbij behooren een vlag en vlaggestok, welke afzonderlijk worden rondgedragen.

5679 Model van een toestel (*djĕmpana*) waarin bruid en bruidegom worden rondgedragen, alsmede een persoon, die besneden moet worden. De bruid zit in het midden; laatstbedoelde persoon rechts van haar; links de bruidegom. Er moeten steeds drie personen zijn. Oosthoek van Java. De stijlen onder het model behooren niet daarbij.

†5680 Bamboe instrument (*sampiran*), bij het ronddragen van bruid en bruidegom (*arak*) in gebruik om bloemen, kain's, enz. aan te hangen.

°5681 Bandrangan, vroeger in gebruik bij huwelijksoptochten. Bestaat uit: lans met bajonet-vormig ijzer, pajoeng, lans met lange en smalle, witte vlag en vier lansen met houten knoppen

°5682 Draagbaar (*djoelian paksi naga liman*) voor geld bij huwelijks-optochten, afkomstig van Garoet, vervaardigd in 1764.

°5683 Holle, bekleede, zeer groote bamboe pop (*barongan*), voorstellende Boeta Daroesa. Wordt bij huwelijken aan den optocht vooruit gedragen door een persoon, die zich in de pop verbergt.

°5684 Als voren, Ombak Sagara.

°5685 Als voren, man en vrouw. 2 stuks.

5686 Buitengewoon groote kris (*kris keboan*), vroeger in gebruik bij huwelijken ter versiering van de poeadè en om bij het ngarak van bruid en bruidegom rondgedragen te worden. Buitenzorg.

°5687 Toestel (*damar siwoe*), welke vroeger des avonds rechts en links van het bruidspaar of van den besnedene bij het ngarak gedragen werd.

°5688 Idem, idem, vóóraan (*penapit idĕr-idĕr*).

5689 Kandelaar (*lampoe kapiagam*), werd vroeger in de bruidskamer geplaatst. Preanger.

5690 Model van eene bruids-kooi (*poeadè*).

5691 Versiering (*plisir*) van een bruids-bed of van een poeadè.

Digitized by Google

5692 Versiering (*lidah-lidah*) van het bed, de deuren, kělangsé, enz. bij huwelijken. 2 stuks.

5693 Versiering (*njopok*) van het huwelijks-bed. 2 stuks.

5694 „ („) „ „ „ 2 stuks (verzilverd).

5695 „ („) „ „ „ 8 stuks.

GODSDIENST. BIJGELOOF.

5696 Toedoeng van ramboetan-bladeren, dracht van santri's (Bantam).

°5697 Model van een toedoeng lejang, vroeger in gebruik bij het badikir tijdens de maand Moeloed (*njalawat*), district Tji-kemboelan, afdeeling Soekapoera-kolot.

5698 Hoofd-deksel (*sorban*) voor geestelijken, santri, enz. Banjoemas

°5699 Gajoeng met langen steel. Als bij no. 5697.

°5700 Toembak roejoeng. Als bij no. 5697.

5701 Witte, met passement versierde doek tot het bedekken van het aangezicht voor vrouwelijke hadji's.

5702 Zeer lange kabaja, vroeger in gebruik bij het gaan naar de moskee. Zeer oud.

5703 Verzilverde staf (*tjīs*), welke de priester bij het voorlezen van de preek in de moskee vasthoudt. Krawang, Tji-asem.

5704 Als voren, doch van hout en gedeeltelijk verguld.

5705 Model van een water-vat (*padasan*) om zich voor het bidden (*sembajan*) te reinigen.

5706 Blikken lamp in den vorm eener ananas-vrucht, afkomstig uit eene moskee.

*5707 Bamboe rekal.

5708 Mutsen-bol (*kalboet*).

5709 Hoofd-sieraad (*talpa*, *dastar*) van een' te besnijden persoon.

*5710 Besnijdenis-instrument voor jonge meisjes. Weinig in gebruik.

5711 Houten pop, voorstellende Nènè Siblak, welke vroeger dicht bij pas geboren kinderen werd geplaatst om booze geesten te verdrijven. W. Java.

Digitized by Google

5712 Als voren, voorstellende Nènè Tjiploek, welke vroeger bij de rijst in de loemboeng of pendaringan (tampat beras) geplaatst werd met hetzelfde doel als bij no. 5711.

5713 Soort van o r a k e l (*Nènè Tjoewong*). Deze pop, waarvan het hoofd en de handen van klapper-dop moeten gemaakt zijn, wordt aan een touw gebonden, waarvan de uiteinden door twee personen worden vastgehouden. Op die wijze trekt de pop, naar men beweert, bedoelde personen naar de plaats, waar verloren of gestolen goed te vinden is.

°5714 Drie menschelijke figuren (man, vrouw en kind) van wortels van boengoer-boomen. Vroeger orakel bij het aanleggen van sawah's. Afkomstig uit de kampong Petjandaran, afdeeling Buitenzorg.

5715 B e e l d e n, voorstellende de raksasa Lĕmboean Dana en Satria Raden Djaran Sari. Werden door dalang's als pitakonan gebruikt.

°5716 Houten figuur met menschelijke gedaante, doch duivelachtig hoofd en geheel met slangen-schubben beschilderd, in de linkerhand een boeli-boeli (bewaarplaats van djimat's) houdende Dit beeld, *Naga Soma* geheeten, werd vroeger aangebeden, wanneer men eene eenigszins verre reis ging ondernemen, bevreesd was voor roovers of wilde dieren, enz., waarbij mĕnjang gebrand werd. Gagar bitoeng, district Tji-baroesa (Buitenzorg).

*5717 Houten s l a n g met metalen schel in den bek, vervaardigd van een slinger-plant. Werd vroeger als pitakonan gebruikt. Overblijfsel van slangen-dienst?

*5718 D o e p a - b r a n d e r, behoorende bij no. 5717.

5719 Twee, in een kastje rechtopstaande k l e w a n g ' s, genaamd: *bradja-pati*, zonder scheden. Werden vroeger door de bewoners van Tomo (Soemedang) medegenomen als djimat, wanneer zij naar Pengadaran (Indramajoe) op reis gingen, om reden onder weg veel slecht volk woonde.

*5720 Bamboe, met figuren besneden w i g c h e l - i n s t r u m e n t der Badoei. Bantam.

5721 IJzeren d j i m a t in den vorm van een visch (*tjongkrang*) met koperen beslag en ketting, pl.m. 300 jaren oud. Werd op reizen over den schouder, onder den arm, gedragen. Banjoewangi.

Digitized by Google

5722 Lange, wit linnen **djimat** met Arabische inscriptie.

5723 **Djimat** (*rantei koei*) voor kinderen tegen ziekten, bestaande uit een zilveren, gegraveerd, rond plaatje met zilveren ketting.

*5724 **Djimat** (*tjaprīk*), bestaande uit een vierkant, aan beide zijden besneden houten plankje en schildpad van klappernoot. Bij herstelling uit eene ziekte wordt de met een bloem versierde zijde van het plankje naar boven gekeerd. Bij ziekte wordt de schildpad op de andere zijde geplaatst, na eerst met water gevuld te zijn en nadat dit water door den patient is opgedronken. Batavia.

§5725 **Kinder-halsband** van roode koralen met één groote en zes kleinere, gouden penningen. Bezwerings-middel van ziekten.

°5726 **Lans** (*toembak djĕdjĕr andong*), waaraan geheimzinnige krachten worden toegeschreven. Bantam. Zie Notulen Bat. Gen. XXXI, bl. 48 vlg.

5727 Heilige, aarden **kom** (*piring pĕtjah seriboe*, craquelé), Bantam. Zie Notulen Bat. Gen., XXXI, bl. 48 vlg.

5728 Plat, aarden **schaaltje**. Als bij no. 5727.

5729 Koperen **blad** (*toendoeh*) met combinatien van punten, enz. om goede en kwade dagen te berekenen.

°5730 **Zak** (*kisa*) van gebang-bladeren Als bij no. 5697.

5731 Bamboe **waaijer** bij badikir om zich af te koelen. Desa Aweh (Lebak).

†5732 Model eener **mimbar**. Bagelen.

†5733 Model van het **verblijf** (*sanggar*) voor een biddend persoon. Tagal.

°5734 Versierd **water-vat** (*padasan*) van gebakken aarde; in gebruik bij het sembajang.

MODELLEN VAN VAARTUIGEN.

†5735 **Prauw kolek**. Bantam. 3 stuks.

†5736 **Prauw djoekoeng**. Bantam. 4 stuks.

†5737 **Prauw djègong**. Bantam.

†5738 **Prauw tjondong**. Bantam.

†5739 **Prauw majangan**. Bantam.

†5740 Model van een **vlot** (*gètek bandoengan*), zooals vroeger

Digitized by Google

op de Tji-tandoei door ambtenaren en inlandsche hoofden gebruikt werd. Afkomstig uit het district Bandjar Patoman, afdeeling Soekapoera (Preanger).

†5741 Visschers-prauw op rivieren. Kediri.

†5742 Prauw banting. Tagal.

5743 Prauw kolek. Brebes, Tagal.

5744 „ bĕngkoeng. Brebes, Tagal. Hierbij model eener djaroh = soort van harpoen voor groote visschen.

†5745 Vlerk-prauw (*djoekoeng*), in gebruik bij de desa Binoeangen (Lebak, Bantam) om met snoer te visschen.

†5746 Prauw (*djoekoeng djaring*). Tagal.

†5747 „ („ *lawak*). „

†5748 „ (*soto dapangan*). „

†5749 „ (*majangan*). „

†5750 Djoekoeng èdèr. Tagal.

BEELDEN.

5751 Levensgroote pop, voorstellende Baladewa of Agoeng-Madoera uit de wajang-orang

5752 Als voren, Bima.

No. 5751 en 5752 werden verhuurd tot opluistering van feesten.

5753 Houten beeld, voorstellende Soejoet of Kĕlana uit de topeng-sarian.

5754 Als voren Togog, panakawan van Soejoet.

5755 Als voren de serimpi Ganda-Aroem, met boog en pijl.

5756 Als voren dewi Sĕkar Winidjat, met knods.

5757 Houten beeld van een danser (*tanduk baksa*). Afkomstig van Tjidadap, district Tandjoeng-sari, afd. Soemedang.

5758 Beeld van eene *ronggeng angkloeng rowel*. Indramajoe.

5759 Idem van haren *bodor* (paillas).

5760 „ „ een tandakkenden man.

5761 Nagenoeg levensgroote pop, voorstellende een bruidegom.

5762 Beeld van een bruidegom en eene bruid (*dajang-dajangan*). Werden vroeger bij bruiloften verhuurd voor een gulden koper en een bakoel met gebak en gedurende 14 dagen

Digitized by Google

ter weerszijden van de deur der bruids-kamer geplaatst. Alvorens te gaan slapen maakten bruid en bruidegom een sembah voor die beelden. Ook bij besnijdenis-feesten werden zij ter opluistering gebezigd. Kodjong, distr. Tjibaroesa (Buitenzorg).

°5763 Levensgroot, houten beeld, voorstellende een monster (*Bĕbĕgīk*) met het hoofd omgekeerd tusschen de beenen. Werd gebruikt als no. 5781—5783; ook als pitakonan. Een inlander verbeelde zich in een bosch zoodanig wezen ontmoet te hebben, volgens wiens beschrijving dit beeld is gemaakt. W. Java.

°5764 Houten naga, genaamd *Loemas*. Een dergelijk beeld stond vroeger rechts en links van de poort der Srimenganti, behoorende bij de woning van den Regent van Bloeboer Limbangan.

°5765 Zittend, gevleugeld, houten, mythisch beest (*paksi naga lima*) met het lichaam van een tijger, hoofd van een naga en vogel-klaauwen.

5766 Beeldje van een bosch-mensch (*awoel*), hetgeen vroeger door visschers als orakel werd gebruikt. Men beweert, dat zijne ellebogen uitsluitend uit been bestonden. Afkomstig van Parakantroes.

5767 Pandita Sidik Paninggal. De hulp van dit beeld werd vroeger in moeielijke omstandigheden ingeroepen. Afkomstig uit de desa Lewa, district Djatibarang.

5768 Voorstelling eener oude straf op overspel. De man moest zijn hoofd met eene geschilderde koekoesan bedekken en werd, even als de vrouw, achterste voren op een paard zittende, door de negorij rondgeleid.

°5769 Houten beelden, voorstellende eene vroeger in het distr. Tji-panas, afd. Lebak (Bantam) gebruikelijke doodstraf (*hoekoeman soengsang*). De beul werd genaamd *djaga dolok*.

°5770 Als voren, desa Tipar, district Bajabang (Preanger). De straf wordt gezegd uit den Padjadjaranschen tijd afkomstig te zijn. De persoon, die op het blok (*dog-dog*) slaat, werd genaamd *baradja pati*.

°5771 Voorstelling van eene soort van kruisiging (*hoekoeman pitjis*). Geschiedde bij voorkeur op een viersprong. Met een bedoeg werd volk bij elkaâr geroepen. Na met tama-

Digitized by Google

rinde-water begoten te zijn, werd de misdadiger door alwie zulks verlangde te doen, met messen gekorven. Bandoeng.

°5772 Voorstelling eener oude straf-oefening (*hoekoeman ranggah*). Afkomstig van Madjalaja, afd. Tjitjalengka.

°5773 Voorstelling eener vroeger in het district Wanajasa, afdeeling Poerwakarta (Krawang) gebruikelijke pijniging van beklaagden, die niet wilden bekennen. Hun gezicht werd beklad (*ditjontĕreng*) met kalk en houtskool. Zelfs ging men zoo verre van hunne oogen met tjabe rawit in te smeeren, als zij in hun ontkennen bleven volharden.

°5774 Als voren van dieven. Alwie wilde, mocht den delinquent tergen door in diens nabijheid rook te maken, hem in het gezicht te spuwen, enz., enz. Afkomstig van Djenglapa-koelon, district Djasinga (Buitenzorg).

°5775 Voorstelling eener vroegere dood-straf (*hoekoeman soendoeng*) voor zware misdadigers. De veroordeelde werd, zittende op de van een scherp ijzer voorziene soendoeng, langs de pasar en kampoeng's rondgedragen. Het ijzer wordt beweerd authentiek te zijn. W. Java.

°5776 Voorstelling eener vroeger in de Preanger gebruikelijke straf (*djĕpret*). Het touw boven aan de zamengetrokken bamboe werd doorgekapt.

5777 Holle pop (*barongan toĕd*), waarin vroeger bij feesten, b. v. na afloop van den padi-oogst, iemand zich verschool om pret te maken door te trachten omstanders te bijten, enz. District Bandjar-patoman, afdeeling Manondjaja (Preanger). Hierbij behooren angkloeng, bedoeg en no. 5778 en 5779.

5778 Fluitje (*toĕd*), waarmede de in no. 5777 verscholen persoon floot.

5779 Brom-tol (*gangsing*). 2 stuks. Behoort bij no. 5777.

°5780 Ruw van aren-vezels gemaakte poppen, Aki Tedja Mĕntĕring en Singa Wedi geheeten, vroeger rondgedragen bij bruiloft- en besnijdenis-optochten; ook om regen te doen ophouden. Zij werden daartoe door den eigenaar voor suiker, bras, enz., maar niet voor geld verhuurd. Zeer oud. Tji-parai (Preanger).

°5781 Houten raksasa met menschelijk hoofd in de rechterhand. W. Java.

Digitized by Google

°5782 Zeer groote, houten raksasa met trisoela in de rechterhand en lamp op den neus. W. Java.

°5783 Als voren met knods in de rechterhand en zeer lange neus.

No. 5781—5783 werden vroeger gebruikt om booze geesten af te weeren van het huis, de karbouwen-kraal en rijst-schuur.

°5784 Houten beeld, voorstellende een wachter (*raksa boemi*) bij de lawang saketeng der regents-woning te Dajeh-kolot (Bandoeng), gewapend met een koedjang pengarangkas en bandil rangga. Zeer oud.

°5785 Houten beelden, afkomstig van de desa Siloeman (Krawang), welke moesten dienen als bewakers van zeker huis. Het mannelijke beeld draagt den naam Ragawati, het vrouwelijke dien van Bandasoeati. Zeer oud.

VARIA.

5786 Kinder-speelgoed (*bĕbĕdilan gĕtrek*).

5787 Als voren (*bĕbĕdilan tarik*).

5788 Proppen-schieter (*bĕbĕdilan, pĕlĕtokan*), kinderspeelgoed. 3 stuks.

5789 Kinder-speelgoed. Kediri. 2 stuks

†5790 Bamboe toestel (*rangki, lĕngkĕr*) om hout te dragen. 2 stuks.

†5791 Mand (*tjarangka arĕng*) tot het vervoeren van houtskool. 2 stuks.

5792 Model van een toestel om goederen te dragen.

5793 Model van een toestel (*keser*) om tabak te vervoeren. Banjoemas.

5794 Model van een bamboe lijkbaar (*kasoeraga, koeroeng batang*).

5795 Kain aros. In de Soenda-landen vroeger, op Java nog in gebruik tot het inwikkelen van lijken.

†5796 Model eener bamboe mand (*tjalongtjong*) om een kip te transporteren. De kop van den vogel wordt door het kleinste gat gestoken.

†5797 Soort van mand (*tjalongtjong bagong, sĕlongsong*) om varkens in te pakken. W. Java.

Digitized by Google

†5798 Bamboe **hok** (*penjara pĕntjang*) voor kantjil's. W. Java.

*5799 Stuk koehoorn om bloedige **koppen** (*sanggrah*) te zetten Chirurgisch instrument. 2 stuks.

*5800 **Dieven-mesje** (*penoerat*). Djokjakarta.

°5801 Metalen **klok**. Zie Notulen Bat. Gen. XXVI, 140.

†5802 Bamboe **tong-tong**.

°5803 Model van een **toestel** (*laoengan*), waaraan een zingende perkoetoet in eene kooi wordt gehangen. Vroeger hielden priaji's op de aloen-aloen te Tjiamis wedstrijden met dergelijke vogels, waarbij de laoengan gebruikt werd. De bamboe staak behoort langer te zijn.

5804 Figuurlijke voorstelling van den **dieren-riem** met de inscriptie: [illegible] Geel koper. Notulen Bat. Gen. XXVIII, 20 (no. 137).

5805 Als voren, met de inscriptie: [illegible] = (de woekoe) Langkir geeft roem en hulde. Geel koper. Zie Notulen Bat. Gen. XXIV, 105.

5806 Fragment als voren, met de inscriptie: [illegible] = naam van de 11de maand van het Javaansche jaar. Geel koper. Notulen Bat. Gen. XXIV, 106).

5807 Fragment als voren, met de inscriptie: [illegible] = asceet Geel koper. Notulen Bat. Gen. XXIV, 106.

5808 „ „ „ Geel koper.

5809 „ „ „ „ „

5810 **Instrument** (*tjaloek*), vroeger in gebruik om steile hoogten te beklimmen, tevens hakmes. W. Java.

5811 IJzeren **dieven-gereedschap** (*loedjoe*). Toeban.

5812 „ „ (*kèkèt*). „

5813 „ „ (*linggis maling*). „

5814 „ „ (*gorak*). „

5815 „ **gereedschap** (*linggis*). „

5816 „ „ (*pĕrkoel*). „

†5817 Model van een **sondari** met kitiran, in gebruik, zoowel op sawah's, als in de woning, als amusement wegens het geluid, hetgeen op dat eener fluit gelijkt.

†5818 Als voren met oendar. Tagal.

Digitized by Google

MADURA.

Rijks-sieraden van het opgeheven panembahanschap Bangkalang:

°5819 Zadel met toebehooren met verguld zilveren versierselen.

5820 *) Gouden presenteer-blaadje, waarin gegraveerd: gedagtenis teeken van de Compagnie aan den Panembahan van Madura Adipatty Tjacra Deningrat, by geleegendheid dat de Madureesen als hulptroepen op Batavia hebben gediend in den oorlog van den jaare 1783 tegens de Engelschen. — Hetzelfde ook in het Javaansch.

5821 Gouden bedak-doos (*tjoepoe*) met gedreven ornamenten.

5822 Gouden rozen-olij-vat (*kibas*). 2 stuks.

5823 Gouden tabaks-pijp, Hollandsch model. 2 stuks.

5824 Gouden sigaren-koker. Inwendig zilver.

5825 Ouderwetsche, Europeesche steek, versierd met 693 diamanten en met struis-veêren.

5826 Gouden kwispedoor, inlandsch model.

5827 Rijk gegraveerde degen met zilveren, met vele diamanten versierd gevest, vervaardigd door Jan Hossee, meester zwaardveger op den Vijgendam te Amsterdam; 18de eeuw.

5828 Sabel met zllver verguld gevest en lederen schede.

5829 Wortel-houten sirih-doos met gouden toebehooren. 6 stuks.

5830 Zilver vergulde gendi met drie pijpen.

5831 Knoop met sardonix-steen. 32 stuks.

5832 „ „ amethist- „ (*ketjoeboeng*). 24 stuks.

5833 Gouden, geëmailleerde knoop (*kembang tandjoeng*). 14 stuks.

5834 Knoop met witten steen (*mas oeroeng*), 25 stuks, waarvan één zonder steen.

5835 „ „ „ topaas. 18 stuks.

5836 Gouden knoop. 18 stuks.

5837 „ ring met amathist (*batoe mirah Siam*) en twee diamanten. 2 stuks.

5838 „ „ „ brillant.

(*) No. 5820 tot en met 5847 zijn in de zoogenaamde goudkamer aanwezig.

Digitized by Google

5839 Ring, *sekar kedaton* geheeten, met één groote en twee kleine diamanten.

5840 Versiering van eene tjaping in den vorm eener met juweelen bezette, halve maan.

5841 Kris topengan met verzilverde schede en gevest. 8 stuks.

5842 Harts-vanger, aan gevest en schede met goud versierd. 4 stuks. Behoort bij no. 5843.

5843 Houten, met versierd goud bedekt schild. 4 stuks.

5844 Rotan karwats met gouden beslag, behoort bij no. 5819.

5845 Zeer groote, gouden kom (*bokor*) met gedreven ornamenten.

5846 Deksel voor no. 5845 van gevlochten bamboe met gouden punt.

5847 Rotan wandelstok met goud en zilver beslag, waarin de punt eener lans verborgen is.

5848 Rotan wandelstok met gouden beslag en hamer als greep, waarin drie lanspunten verborgen zijn.

5849 Rotan degen-stok met gouden knop.

5850 Zilveren water-keteltje, Europeesch model.

5851 Giberne, versierd met eene zilveren M [adoera]. 5 stuks.

5852 Rotan zitmatje. 3 stuks.

5853 Bade-bade met soeasa en zilveren schede en gevest.

5854 „ „ gouden „ „ „

5855 Kris, genaamd *kananga ginoebah*, met 5 loek en tijger aan de gandja.

5856 Kris, genaamd *Kjai Si Kepel*, met 7 loek en fraai, à jour bewerkte gouden schede met topeng.

5857 Kris, genaamd *djaka pitoeroen*, met 5 loek, voortreffelijk pamor en deels gouden, deels soeasa schede, aan het boveneinde met prachtige diamanten versierd, nabootsende eene topeng.

5858 Kris, genaamd *Si Tambal*, met 13 loek en ivoren, menschelijke figuur als greep.

5859 Kris, genaamd *Hoedan Lampes*, met 13 loek, voortreffelijk pamor en schede, als bij no. 5856.

Digitized by Google

5860 Kris, genaamd *Si Garit*, met 5 loek en greep als no. 5858.

5861 Kris, genaamd *Si Sebet*, met 7 loek en greep als no. 5858.

5862 Ring (*tjintjin oka*) van de schil der kemiri-vrucht.

5863 Vrouwen vinger-ring (*tjintjin listring*).

5864 Zijden saboek tjindé.

5865 Kris met 9 loek.

°5866 Koperen lilla, met de inscriptie: [illegible]

BORNEO.

WESTER-AFDEELING.

PONTIANAK.

°5867 Zeer groote toetoep sadji voor radja's.

SAMBAS.

5868 Mannen mutsje van bamboe. Kampong Goembang.

5869 Vrouwen mutsje van kralen. Kampong Goembang.

5870 Zijden sarong.

LOEMAR-DAJAK.

5871 Bamboe mutsje voor vrouwen. Kendajan-stam, onder-afdeeling Lara en Loemar.

MANDOR.

5872 Houten snijwerk, voorstellende den kop van een rhinoceros-vogel, eene vrouw en een varken; geplaatst geweest op eene staak vóór de woning van een Dajak, die zich had onderscheiden, en na diens dood op zijn graf, doch zonder staak. Afgebeeld in Notulen Bat. Gen, deel XXVI.

Digitized by Google

LAN-FONG.

°5873 Staatsie-bord van den Kapthai van Lan-fong met de inscriptie: 蘭芳大總制 Lan Fong tai tsong tsee = Gouverneur van Lan Fong.

°5874 Als voren met: 迴避 = Op zijde!

°5875 Als voren met: 肅靜 = Stilte!

*5876 Zilveren zegel-stempel van den Kapthai van Lan-fong met de inscriptie:

蘭芳會記 Lan-Fong-hoi-ki = stempel van het Lan-Fong verbond.

*5877 Tinnen idem met de inscriptie:

蘭芳公司 Lan-Fong-kong-si.

*5878 Houten idem met dezelfde inscriptie als no. 5877.

*5879 Steenen idem met dezelfde inscriptie als no. 5877.

°5880 Rond, rotan schild, in het midden puntig. 2 stuks.

LANDAK.

5881 Mutsje van sĕkèh-bladeren. Menjoekei-Dajak. 6 stuks.

°5882 Toedoeng, Dajaksche dracht.

5883 Mand of doos (*loeboeh*) [Mal.], *ipoeh* [Daj.], gevlochten van sĕkèh-bladeren. Pantoe-Dajak, dicht bij Ngabang. Worden op de Chineesche pasar te Ngabang verkocht.

5884 Mandje (*tanpong pĕmbĕnèh*) in gebruik bij het zaaijen van padi. De stijltjes zijn van rotan, het vlechtwerk van ge-

Digitized by Google

spleten bamboe, de boven-rand van gespleten akar bangkil (liaansoort). De roode kleur is aangebracht met gĕtah djĕrnang, de zwarte met in den rook van damar zwart gemaakte djĕrnang. Mĕnjoekei-Dajak.

5885 In hout gevatte zand-steen (*peroenoet*), in gebruik bij de jonge, Mĕnjoekei- en Béhé-Dajak vrouwen om de huid te schuren.

TAJAN.

°5886 Toedoeng van insang-bladeren, door Chinezen gemaakt. 3 stuks.

°5887 Als voren van lĕdang-bladeren, door Maleiers gemaakt.

°5888 Hoofd-deksel (*toedoeng kalo*) van de Sĕgĕlam-Dajak; gevlochten van gespleten bamboe pindjèn.

SANGGAU.

5889 Bĕmbĕm mutsje (*sĕlapoe*). Sĕkajam-Dajak.

5890 Rotan mandje om groenten te wasschen. Sĕkajam-Dajak.

†5891 Rotan mand (*djerai*) tot het bergen van koopwaar. Mĕntakei-Dajak. 2 stuks.

†5892 Rotan draagmand (*djangkok*) om padi van het veld te halen. Oeloe-Sĕkajam-Dajak.

†5893 Mand (*ambin*) om de padi van het veld te halen. Kĕdoekoel-Dajak. 2 stuks.

5894 Rotan mand (*pĕnangkin*) om padi te vervoeren. Sĕkajam-Dajak.

5895 Rotan mandje voor zaad-padi. Kĕdoekoel-Dajak.

5896 Rotan reis-mand (*apih*). Oeloe-Sĕkajam-Dajak.

5897 Bamboe naai-mandje (*sampit*). Sĕkadau-Dajak.

5898 Rotan sirih-taschje (*toengking*). Riboen-Dajak. 2 stuks.

5899 Rotan-sĕgah sirih-taschje (*toengking*) met toebehooren Het mesje voor het snijden der pinang heet *singah*. Sĕkajam-Dajak.

5900 Rijst-wan van poedak-bladeren en dito van bamboe. Sĕkajam-Dajak.

Digitized by Google

°5901 Mand (*kodoh*) om tijdelijk rijst vóór het wannen te bewaren. Sĕkajam-Dajak. 3 stuks.

†5902 Tanggok ikan. Sĕkajam-Dajak. 3 stuks

SINTANG.

TEBIDAH-DAJAK.

KLEEDING.

5903 Bamboe muts (*trapoek lagoeng*) voor mannen.

°5904 Bamboe toedoeng (*tangoehi*) voor vrouwen, overtrokken met tangkoeb (no. 5905) en van binnen voorzien van een rotan of bamboe trapoek. Vrouwen-arbeid.

5905 Vlecht-werk (*tangkoeb*), door vrouwen van bamboe boeloeh vervaardigd tot versiering van toedoeng's. De roode kleur wordt verkregen met djĕrnang (draken bloed), de zwarte met sap van de bast van den samak-boom, vermengd met roet. 5 soorten

5906 Bamboe hoofd-band (*laboeng ringkai*), versierd met krullen der blad-schede (oepih) van de pinang-palm; wordt door bĕlian's bij het toedienen van geneesmiddelen aan zieken gedragen. 2 stuks.

*5907 Oor-versiersel (*soebang*) voor vrouwen. 3 stuks.

*5908 Oor-versiersel (*soebang*) in den vorm eener stralende zon voor vrouwen en meisjes, somtijds ook voor mannen.

*5909 Hals-sieraad (*koengkoeng rĕpang*) van langki en mani voor jongelieden en meisjes.

*5910 Hals-sieraad (*koengkoeng*) van rĕsĕm-hout voor kinderen. De witte kralen zijn van djĕli bangkīn, de zwarte van boewah kabèh.

*5911 Hals-snoer (*saga*) van saga-pitten.

5912 Baadje (*badjoe soengkit*) voor mannen, gemaakt door vrouwen van kĕpoeak en nilau.

5913 Baadje (*badjoe bĕroeti*) voor mannen, vervaardigd van de vezels der wortels van de tĕngang-plant.

*5914 Schelpjes (*boerik*), door Chinezen ingevoerd. Worden, na een weinig geslepen te zijn, gebruikt tot versiering van kleederen.

Digitized by Google

5915 Geelkoperen enkel- en arm-ring (*lantjoeng*); worden door meisjes en vrouwen ten getale van 35 à 40 stuks aan elken arm gedragen. De bewerkte worden alleen om de enkels gedragen, van 1 tot 10 stuks aan elken enkel.

5916 IJzeren voet-ring (*lantjoeng kaki*) voor meisjes en vrouwen. Worden van 1 tot 10 stuks aan elken voet gedragen. 5 stuks.

HUISRAAD.

†5917 Mat (*lajan*) van singang-bladeren. Vrouwen-arbeid. 3 soorten.

†5918 Pandan hoofd-kussen.

5919 Plat, houten bakje (*lintoeng*) met steel om Spaansche peper fijn te wrijven.

5920 Houten deksel (*toedoeng kwali*) voor potten. Mannen-arbeid.

5921 Rijst-lepel (*tjatoe*) van klapper-dop.

†5922 Rotan rijst-mand (*bakoel*). Vrouwen-arbeid.

†5923 Rotan mandje (*broengoet*) tot het bewaren in de keuken van Spaansche peper.

†5924 Kleeren-hanger (*pĕlompai*).

5925 Fragment van een kleêren-hanger (*pĕlompai*).

5926 Rotan ringetjes (*kĕnsiloeng*) voor een draagmand.

5927 Uitgesneden, houten rug-steunsel (*poentjak bĕladaoe*) van de zitplaats voor bruid en bruidegom. 2 stuks.

RIJST-CULTUUR.

†5928 Rotan mandje (*rĕndjoeng pĕmĕnéh*); wordt door vrouwen over den schouder gedragen, gevuld met zaad-padi, bij het zaaijen van rijst. Vrouwen-arbeid.

5929 Padi-mesje (*pengĕtin*).

†5930 Rotan mand (*takīn*); wordt bij het padi-snijden om den middel gedragen tot het bewaren der afgesneden aren. Vrouwen-arbeid.

*5931 Soort van houten, versierden haak (*pĕngkabit*), wordt met een band om den middel bevestigd om de takīn (no. 5930) te dragen.

Digitized by Google

NIJVERHEID.

5932 Stuk staal (*badja*), ingevoerd, waarvan de Tebidah-Dajak messen, pieken, enz. maken.

5933 Aanbeeld (*lonas*), door Chinezen ingevoerd.

5934 Mesje (*sĕraoet*) voor het bewerken van rotan. Eigen maaksel.

5935 Bijl (*bĕlioeng*), eigen maaksel.

5936 Hol-bijtel (*pahat*), eigen maaksel, waarmede de gĕtah-boomen worden bewerkt.

†5937 Besneden plank (*amban tangkoeb*), puntig toeloopend. Worden door jongelieden gesneden en aan meisjes ten geschenke gegeven om daarop de tangkoeb (no. 5905) te vlechten. 4 stuks.

5938 Vezels (*akar tĕnang*) van den wortel van den tĕnang-boom tot het vervaardigen van touw.

5939 Mandau (*pangbajau*), eigen maaksel.

WAPENEN.

5940 Touw (*tali nilau*), vervaardigd van de bast van de nilau-plant; wordt gebruikt als garen bij het maken van baadjes.

5941 Lans-punt (*lilah pajau*), eigen maaksel.

5942 IJzerhouten en bamboe voet-angels (*soebak*).

5943 Zakje (*krimbang*) van apen-huid; wordt in den koker (tĕmbilah, no. 2287) gedaan om het bot worden der blaas-pijltjes te voorkomen.

°5944 Lans uit de Tebidah-streek. 7 stuks.

°5945 Geweer, in gebruik bij Tebidah-Dajak.

5946 Lange, stalen boor (*prodjang soempit*) om blaaspijpen te maken. Uitsluitend door Tebidah-Dajak gebruikt, de eenige makers van blaaspijpen.

JAGT EN VISCHVANGST.

5947 Model van eene soort val (*tjapan langgai*) om pĕlandoek (dwergherten) en sĕmpidan (boschhoenders) te vangen.

5948 IJzer van een harpoen (*srĕpang*) om kleine visschen te vangen.

5949 Harpoen (*tempoelin*) om groote visschen te vangen.

Digitized by Google

Varia.

5950 Besneden, dunne b a m b o e (*entandoh*) om bloed op te zuigen. Wanneer bij feesten de vrijer dronken wordt, neemt het meisje haren beschonken sweetheart op haren schoot. Gaat diens roes niet spoedig voorbij, dan maakt zij met een mesje eene kleine snede in diens voorhoofd en zuigt met de entandoh een weinig bloed uit de wonde. Gewoonlijk is na die operatie de jonge man al ras weder in staat met zijn meisje verder feest te vieren.

°5951 G o n g (*gong bĕrnaga*), van Broenei ingevoerd. Heeft groote waarde.

†5952 M a n d j e (*rambai*), met schelpen en andere voorwerpen behangen, bewaarplaats van afgevallen navel-strengen. Het middelste korfje heet *krantoeng*. Met het afschraapsel van de aanhangende voorwerpen, tot eene soort van zalf bereid, smeert men zieke deelen van het lichaam. Bij onweêr wordt de rambai geschud om booze bosch- en rivier-geesten uit het huis te verdrijven. Bij het overbrengen van kleine kinderen uit het eene huis naar het andere wordt de rambai medegenomen om booze geesten op een afstand te houden. 2 stuks.

RANDOEK-DAJAK.

°5953 H o o f d - d e k s e l (*tanggoi randoek*) voor mannen, door Randoek-Dajaksche vrouwen van rotan segah en bamboe gevlochten.

°5954 H o o f d - d e k s e l (*tanggoi batoe kékap*) voor mannen en vrouwen, door Sintang-Maleische vrouwen van Batoe kékap (Beneden-Melawi) vervaardigd. De buiten-zijde bestaat uit daoen djĕrĕnis, de binnen-zijde uit proepoek.

5955 M a n d j e, vervaardigd, zoowel door mannen, als door vrouwen. 6 stuks.

5956 S i r i h - d o o s (*oetar pĕlimping* [langwerpig vierkant] of *pĕsirak*) voor mannen en vrouwen van rotan sĕgah.

5957 Langwerpige, rotan s c h e p - m a n d (*pĕmangsei*) om kleine visschen te vangen of groenten te wasschen.

5958 Rotan d r a a g - m a n d (*lĕrioet*) voor mannen.

Digitized by Google

MELAWI-GEBIED.

KLEEDING.

°5959 Toedoeng. 6 stuks.

°5960 „ 2 „

5961 Koppen-snellers muts (*ketapoe*).

*5962 Gevlochten, rotan armband. 2 soorten. 3 stuks.

5963 Badjoe prang. 2 stuks.

5964 Rijk met witte knoopen, enz. versierd badjoe voor maagden.

5965 Als no. 5964, doch voor getrouwde vrouwen

5966 Witte tjawat (*saboh*) zonder versiering.

HUISRAAD.

°5967 Mat (*tikar kelassa*). Lebong.

°5968 Mat (*tikar hoei segah*). 5 stuks.

5969 Rotan mand (*antilin*) in den vorm van een koeroengan.

5970 Plat, ovaal, pandan mandje. 2 stuks.

5971 Onafgewerkt exemplaar van no. 5970. 2 stuks.

5972 Pandan mand (*keban*) met deksel.

5973 Pandan mandje (*keban anjam*) met deksel. 2 soorten.

5974 Plat, vierkant, rotan mandje met houten voet.

5975 Pandan mandje (*tanggoi*).

5976 Zeven, onderling zamenhangende, pandan mandjes (*tangboh anjam*).

5977 Vijf als voren.

5978 Model (?) van een bamboe draag-mand.

5979 Als no. 5978. 2 stuks.

5980 Onafgewerkt exemplaar van no. 5978.

5981 Bamboe mandje, waarvan de versiering aan de binnen-zijde is aangebracht.

5982 Bamboe mandje.

5983 Als no. 5982, doch onvoltooid.

5984 Bamboe mandje.

5985 Als no. 5984, doch onvoltooid.

5986 Rotan mandje.

5987 Onafgewerkt, bamboe mandje.

5988 Bamboe mand.

Digitized by Google

5989 Onafgewerkt exemplaar van no. 5988.

5990 Rotan mand (*sampit*) met deksel en houten voet. 3 stuks.

5991 Pandan doos (*metoengap*) met vier étages. 2 stuks.

5992 Gevlochten pandan toestel (*simpoi kerawong*) om iets in op te hangen.

5993 Rijst-wan (*tjapan*).

5994 Als no. 5993, doch onafgewerkt. 2 stuks.

5995 Ajak-ajakan.

5996 Als no. 5995, doch onafgewerkt.

5997 Rotan zeef (*tjerong*).

5998 Model van een bamboe deksel (*antoedong*) voor eten.

5999 Gordijn (*beloear*, *lajar lembah*) voor huizen. 3 stuks.

6000 Bamboe koker (gajoeng ?).

6001 Uitgeholde laboe om water te scheppen. 2 stuks.

6002 Als no 6001, doch kleiner. 2 stuks.

WAPENEN.

6003 Koppen-sneller (*parang kajan*) met toebehooren. 3 stuks.

°6004 Lans.

°6005 Lans (*lidah pajan*). 4 stuks.

°6006 Werp-schicht. 10 stuks.

°6007 Werp-schicht met weêrhaak. 5 stuks.

°6008 Blaas-roer (*soempitan*).

°6009 Schild (*klao*).

6010 Pijl-koker met vergiftigde pijlen.

*6011 Houten instrumenten tot het bereiden van pijlgift. 2 stuks.

VISCHVANGST.

6012 Visch-haak. 2 stuks.

°6013 Korte visch-lans

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

6014 Blaas-instrument (*keledi*). 2 stuks.

6015 Zeer lange, bamboe fluit (*telali*).

6016 Korte, bamboe fluit (*telali*). 2 soorten.

Digitized by Google

6017 F l u i t (*bangsi*), welke met den neus geblazen wordt. 2 soorten.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†6018 D a j a k - h u i s.

†6019 B a t a n g - l o e p a r - h u i s.

VARIA.

*6020 Houten a a p j e met jong op den rug, in gebruik bij de bliang's bij bezweringen van ziekten.

*6021 Houten, zittende f i g u u r met staand kind achter zich en kralen halsversiering. Gebruik als voren.

*6022 S t e e n t j e, gebruik als voren.

*6023 P i t van de . . . . . vrucht, gebruik als voren.

6024 Bamboe v e r s i e r i n g aan den vóór- en achter-steven van prauwen. 2 stuks.

KAJAN-DAJAK.

KLEEDING.

°6025 T o e d o e n g (*tanggoi sisik nanas*) voor mannen.

°6026 T o e d o e n g (*tanggoi*) van biroe-bladeren voor mannen bij veld-arbeid en varen. De topbedekking heet *émoelan*.

°6027 T o e d o e n g van léjoeng = binnenbast van de bamboe. Onafgewerkt.

°6028 T o e d o e n g (*tanggoi tangkoep*) voor vrouwen. De binnenzijde is gemaakt van daun krapar.

°6029 Als no. 6028 (*pajoeng*). Wordt op de ladang gedragen. 2 stuks.

°6030 T o e d o e n g (*tanggoi tangkoep sansang kaki*) voor jonge meisjes. Sangsang kaki = met tegen elkaar inloopende voeten, naam van het patroon van het vlechtwerk.

°6031 Als no 6028 (*tanggoi toelis*).

6032 Rotan m u t s (*trapoek*), door anak dara voor boedjang's gevlochten.

6033 Bamboe m u t s j e (*terapok lahong*), met draken-bloed gekleurd, voor mannen.

6034 Bamboe m u t s j e.

Digitized by Google

6035 H a a r - v e r s i e r i n g (*gobal boek*), welke met de tjemara om de sanggoel (kondé) wordt bevestigd.

6036 B e z e m p j e (*djoedjong*) van welriekende takjes en bladeren voor jongens en meisjes om in het haar te dragen.

6037 H a a r - v e r s i e r s e l (*gobal sampoek manis*) voor vrouwen in de sanggoel, voor mannen tusschen den haarband op het achterhoofd, een weinig ter zijde.

*6038 Bamboe k a m (*soegoek*) voor mannen en vrouwen. 2 stuks.

6039 Bamboe h a a r b a n d (*laboeng rīngkai*) voor bĕlian's. Moet versierd zijn met boenga ramboek (djénggér ajam) en uitgerafelde stukken van de bloem-schede van de pinang-palm.

6040 H a a r b a n d (*laboeng krawang*), door meisjes voor ongehuwde mannen gemaakt. 3 stuks.

6041 H a a r b a n d (*laboeng boewah petai*) van bladeren van de tandoek-plant. Als bij no. 6040.

6042 Rotan h a l s b a n d (*oei boentang leher*) voor boedjang's en anak dara.

6043 Geel koperen a r m b a n d e n (*lantjong tarikan*) voor vrouwen. Worden door Ambalau- en Kajan-Béadjoe-Dajak gemaakt.

6044 B a d j o e (*badjoe kapoewak soesŏk*) voor mannen. Soesŏk = doorregen.

6045 B a d j o e (*sĕnajau pantak atjei boerīk*) voor vrouwen en meisjes bij feestelijke gelegenheden. Atjei = glazen knoop; boerīk = geslepen schelpjes.

6046 B a d j o e (*badjoe soesoek tentalang*) voor mannen. Dagelijksche dracht. Tentalang = met wijde steeken.

6047 Vrouwen b a d j o e (*semajau tampong*), versierd met schelpjes (boeri). Tampong = samboengan.

6048 B a d j o e.

6049 Vrouwen r o k (*kain soesoek kelait*). Kelait = naam der figuren, krom groeijende wortel.

6050 Bovenste gedeelte van den snavel van den neus-hoornvogel. Wordt gebruikt als k n o o p voor den gordel-band van een parang.

6051 Witte s t a a r t - v e ê r e n van den belajau-vogel; worden door mannen op den rug van hun badjoe gehangen en door vrouwen rechtopstaande in de kondé of sanggoel gebruikt.

Digitized by Google

6052 S t a a r t - v e ê r e n van den neus-hoorn-vogel *(langsi tingang)*, versiering aan mannen badjoe's en aan parang-scheden.

6053 Z i t - m a t j e *(tapi boetat)* van kidang-huid voor mannen. Wordt onder den rug gedragen.

*6054 IJzeren e n k e l - b a n d e n *(lantjoeng kaki)* voor meisjes.

HUISRAAD.

6055 M a n d j e *(koban)* met deksel van tandoeh-bladeren tot het bewaren van witte rijst. 2 stuks.

†6056 Rotan h a n g - m a n d *(goentoeng)* met deurtje tot het bewaren van vleesch, visch en andere eetwaren.

†6057 Als voren met nauwen hals en deksel.

†6058 Rotan d r a a g - m a n d *(tempadjang)* tot het vervoeren van padi, welke gedroogd moet worden.

†6059 Rotan d r a a g - k o r f *(tengkalak)*.

†6060 Rotan d r a a g - k o r f j e *(kampil koentoek)*, waarin mannen hunne kleederen vervoeren, wanneer zij uit logeren gaan *(berambih)*.

†6061 D r a a g - m a n d *(belansei peboewah kaé ngajau)* van gevlochten tandoeh-bladeren tot vervoer van mondkost bij sneltochten.

6062 Rotan d r a a g - k o r f *(takin kontok)* voor vrouwen. Het patroon van het vlechtwerk heet *anjam kambing* = met geiten figuren.

6063 Als no. 6062. Liwe arei baoelang = met draaikolkenfiguren.

6064 M a n d j e in den vorm van de rahan-vrucht, voor ĕmping. Kinder-speelgoed.

6065 M a n d j e om zout te bewaren.

6066 Rotan m a n d j e voor gekookte rijst op reis.

6067 Rond m a n d j e *(koban penaroeh tembakau)* met deksel, gevlochten van eene bies-soort *(poeroen)*, om tabak te bewaren.

†6068 Gevlochten rotan k o r f *(berioet)*. Wordt over den schouder aan een lus gedragen.

6069 Rotan m a n d *(takien kĕdomoek)* met deksel, waarin de bĕlian zijne (of hare) steentjes, houtjes en kruiden bewaart.

6070 M a n d j e *(roendjoeng)* van bĕmban (rotan-soort), bij vischvangst in gebruik.

Digitized by Google

†6071 Mandvormig, rotan deksel (*riengkak penoetoep takien djomoer*) om de takien djomoer te sluiten. Deze laatste is eene peervormige mand, waarin gedroogde en te drogen padi vervoerd wordt.

†6072 Kapstok (*peloempai*), door Maleijers gemaakt en gebruikt.

†6073 Kleêren-hanger (*peloempai*). 4 stuks.

†6074 Hanger (*penggantoeng*), van een ruwen tak vervaardigd, voor kleêren, kokers, enz., meestal aan een stijl van het huis bevestigd. Wanneer het voorwerp op een mensch of dier gelijkt, heet het *penggantoeng kedjahan*. Kedjahan = bosch- of berg-geest. 4 stuks.

6075 Zakje (*selipi pinang sirih*), van poeroen-stengels gevlochten, om pinang en sirih te bewaren.

†6076 Borden-rak (*ensolang mangkok*), hangt naast de dapoer (kookplaats).

†6077 Hanger (*gōntōng*) voor borden, enz. 2 stuks.

†6078 Ligmatje (*tikar soenggang kōntōk*), gevlochten van de bast der soenggang-plant. Kōntōk = golvend gevlochten rand. 2 stuks.

†6079 Zitmat van rotan sĕgah voor feesten. Onvoltooid.

†6080 Biezen mat (*tikar poeroen krawang*) om op reis te gebruiken.

†6081 Ligmat (*tikar poeroen*) van gespleten poeroen-stengels. Onvoltooid.

†6082 Groote mat (*lajan*) van tandoeh-bladeren om padi te droogen. Onvoltooid.

†6083 A-jour-gewerkt ligmatje (*tikar krawang*). 2 stuks.

6084 Kussen (*galang poeroen*), van poeroen-bladstelen gevlochten en met drooge padi-steeltjes gevuld.

6085 Emmertje, vervaardigd van den noot van den ijzerhout-boom, om toeak uit de tepajan (groote, aarden pot) te scheppen.

†6086 Emmer (*tronoeng pengoempan babi*) van mĕropakschors voor varkens-voeder.

6087 Rotan mand (*apik*) met deksel ter bewaring binnen 's huis van kleederen.

6088 Rotan mandje (*ragak*) om groenten of rijst te wasschen.

Digitized by Google

6089 Cilindervormig, rotan m a n d j e (*tamboek garam*) om zout te bewaren.

*6090 Z a k j e (*sĕlipi*), van stelen der poeroen-plant gevlochten, voor zout, enz , enz.

6091 V u u r m a k e r. Bestaat uit 3 stukken.

6092 Rotan s c h e p p e r (*pengaoek loepoen*) om zeker gebak, uit meel-balletjes bestaande, op te scheppen.

6093 B e z e m (*penopat tikar*), vervaardigd van den staart van een hert, om matten schoon te maken.

†6094 B e z e m.

†6095 Rotan b o r d e n - r e k (*ensolang pīnggan*). Pīnggan = bord.

6096 B a m b o e ter omvatting van een bijl-lemmer bij het slijpen.

6097 W e e g s c h a a l (*penimbang tali moeloeng*) voor tali moeloeng = buikband voor vrouwen, bestaande uit zilveren schakeltjes. Bij het betalen van bloed-schuld (*pati*) of andere schuld heeft een stuk tali moeloeng, wegende een dollar, de waarde van een reaal (*léjar*). Een pĕmakei is gelijk aan tien léjar.

†6098 Rotan m a n d j e (*rambei*), waaraan schelpen, gedroogde vruchten en bladeren, schubben van den mieren-eter, enz. hangen. Dient tot het bewaren van afgevallen navel-strengen der kinderen van het huisgezin. In het mandje bevinden zich gewoonlijk bladeren of takjes van planten, welke eene groote groeikracht bezitten.

6099 Dunne b a m b o e (*entandoek*) om bij het bĕbĕdak bloed uit te zuigen.

6100 D o o s voor no. 6099. Wordt bij het bĕbĕdak als kussen gebruikt.

6101 M e s (*selanggai pentoerik*) om bij het bĕbĕdak sneden in de huid te maken.

6102 R ij s t - m a a t (*koelak poeloh*). Poeloh = tien.

6103 I d e m (*koelak pasoe*). Pasoe = eene hoeveelheid rijst, gelijk aan 16 dezer gantang's. Dient ter afmeting van de rijst, welke bij den koopprijs eener vrouw behoort en aan de bĕlian's als loon wordt verstrekt.

6104 D e k s e l (*toedoeng tempajan blanga*) van pĕlai-hout

Digitized by Google

voor een grooten, aarden pot, waarin meestal beras bewaard wordt. Het handvat moet een eekhoorn verbeelden.

°6105 Deksel (*entoedoeng*) voor opgediend eten. Het patroon heet: *awan berkoeroeng* = rondom koepelende lucht of uitspansel.

°6106 Deksel als bij no. 6105. De binnenzijde is gemaakt van daun marau, eenc dikke rotan-soort.

°6107 Deksel (*entoedoeng boelai*), onafgewerkt.

6108 Bamboe, waarvan no 6107 gemaakt wordt.

°6109 Deksel van tandoeh.

6110 Standaard (*tihang tjelita*) voor een tengkawang-lamp.

†6111 Kandelaar (*tihang lihau*) voor damar-kaars.

†6112 Kandelaar (*djangka damar*) van gevlochten rotan voor damar-kaars (*lihau*), bestaande uit een cilindervormig opgerold pisang-blad, gevuld met damar-gruis.

†6113 Hakbord (*sengkalan pengotah laoek*) in den vorm van een blad. Laoek = toespijs. 2 stuks.

†6114 Houten vijzel (*pelīndas bodak*) voor bĕdak.

†6115 Lepel (*sōndoek kaé mengaoek oelam alem kaliek*) van klapper-dop met langen steel. Oelam = visch of vleesch; alem kaliek = koewali.

†6116 Zemelen-zeef (*ajak sokam*). Mal. sĕkam.

†6117 Vierkante beras-zeef (*ajak gantoeng*). Wordt aan de vier hoeken opgehangen.

†6118 Ronde beras-zeef (*ajak*) zonder houten rand.

†6119 Wan (*tjapan penampi beras padi*) van de schors van de soenggang-plant. 2 stuks.

†6120 Zeef (*djagan*) tot het scheiden der padi-steelen van de vrucht.

°6121 IJzerhouten rijst-stamper (*aloe*) zonder versiering.

°6122 Fraai à jour bewerkte, ijzerhouten rijst-stamper (*aloe beranak*), waarin twee, uit hetzelfde stuk hout gesneden staafjes, bij het stampen op en neêr gaande, geluid maken. Vooral bij oogst-feesten in gebruik.

6123 Klopper (*grīntang*) van tapang-hout. 2 stuks.

6124 IJzerhouten klopper, waarmede men in de toekau de padi-stelen slaat ter voorkoming, dat de padi spoedig opraakt. Poesaka.

Digitized by Google

6125 Ronde, rotan sirih-doos (*oetar*).

6126 Sirih-zakje (*pasirah krawang*).

†6127 Rotan, gevlochten onder-legger (*lokar kalīk*) eener ijzeren braadpan.

6128 Rijst-schepper (*tjatoe ngaoek nasi*) van klapper-dop.

6129 Regen- en zonne-scherm (*toenoek boengkoek*) van daoen pajoeng. Boengkoek = gebogen.

6130 Idem (*toenoek pandjang*) om op reis onder te slapen. Pandjang = recht.

6131 Rotan foedraal voor no. 6129 en 6130.

6132 Bamboe (*loempang*) tot het bewaren van de piso-raoet.

6133 Tabak-zak (*blansei lōng*). Lōng = slang (?) met twee koppen. 2 stuks.

6134 Pandan zak.

*6135 Koperen doosje.

6136 Laboe.

6137 Met figuren versierde steen (*toengkoe matang*), welke in het midden van de kookplaats wordt gezet. Poesaka.

6138 Band (*aman beladau*) voor bruid en bruidegom bij het beroengkelan.

6139 IJzeren haak (*aran*) tot het ophangen van een gesnelden kop.

6140 Bamboe koker tot berging van een selangei (piso raut) en ĕntandoek voor het aftappen van bloed bij het bĕbedak en bij feesten.

†6141 Kooi (*koeroeng manoek*) voor eene hen met hare kuikens.

KINDER-SPEELGOED.

6142 Houten zwaard (*apang bajaoe*).

6143 Houten parang (*isaoe patah*).

6144 Als no. 6143 (*djadjap*). 2 stuks.

6145 Tol (*gasīn*). 5 stuks. Het touw van kapoeak-vezels heet *amboe*.

†6146 Prauwtje (*prahoe pegoerau anak béjak*). Anak béjak = klein kind; pegoerau = spel, speelgoed, 2 stuks.

Digitized by Google

6147 Mandje (*entoengap toendjing bantien*) met eene nauwe opening. Toendjing = spoor; bantien = wild rund.

6148 Als voren (*entoengap berĕmbĕn*), Berĕmbĕn = in een tros. 3 stuks.

6149 Mandje (*koban toendjīng bantan*) van tandoeh-bladeren voor ĕmping of sagoe.

6150 Mandje (*entoengap boewah rahan*) met nauwe opening. Boewah rahan = wilde manggistan-soort. 3 stuks.

6151 Vlechtwerk (*entoengap ketoepat*) voor ĕmping.

6152 Waaijer (*biau krawang*). Biau = waaijer; krawang = à jour bewerkt. Het stelt voor de terrassen van den schimmen-berg (*tīngkasaran*). 2 stuks.

6153 Mandje (*roendjoeng*).

6154 Gevlochten zakje (*roendjoeng*).

†6155 Met anjam-bladeren gevlochten voorwerp (*entoengap manoek*) in den vorm van een haan, waarin *ĕmping* (niet geheel rijpe padi, zonder olij gaar gebakken en daarna in het rijstblok ontbolsterd) bewaard wordt. 3 stuks.

6156 Als voren (*entoengap kelajang*) in den vorm van een zwaluw.

6157 Als voren (*entoengap poeting tiga*) in den vorm eener driehoekige pyramide.

6158 Mandje (*timpoe*) van tandoek-bladeren.

6159 Klein, vierkant, rotan mandje (*sodoong*) om groenten en visch te bewaren.

6160 Naam en doel onbekend.

HUIZEN.

6161 Blad eener huis-deur (*lawang*) met naga in het midden, boewah lajoeng boven en onder, alsmede sikoe kaloewang als vak-randversiering.

6162 Idem. De versiering heet *boeta makan boelan*. De klink heet *sikang pintoe*.

°6163 Plank aan den voorwand eener kamer, versierd met uitgesneden naga en krokodil.

°6164 Lijst (*ladoeng amban*) boven aan den wand over de geheele lengte van de lawang (woon-vertrek).

Digitized by Google

°6165 Drempel-trede (*ménōt*), als versiering op de sobang aangebracht. 2 stuks.

°6166 Eind-versiering (*beloemboeng pintoe*) boven eene deur.

6167 Versiering (*toempang pintoe*) der deurposten rechts en links aan den bovenkant.

†6168 Ronde, houten schijf (*djempajang toekau*) aan de stijlen van eene rijstschuur ter voorkoming, dat muizen binnendringen.

†6169 Houten menschen-hoofd (*empatong*). Wordt geplaatst op een paal voor de huisdeur of op een stijl binnen 's huis.

LANDBOUW.

°6170 Fraai bewerkte, geluidgevende, ijzerhouten plantstokken (*toegal beranak*), door jongens en meisjes gebruikt. 3 stuks.

6171 Bamboe mandje (*roendjoeng pemonik*) voor zaadpadi. Onafgewerkt.

*6172 X-vormig symbool (*sasak*) van bamboe latjes. Wordt boven den ingang der lawang bevestigd om aan te geven, dat het maken der plant-kuilen en het daarin storten der zaad-padi (*menoegal*) is afgeloopen.

6173 Bamboe mandje (*keloengkang pengoendjoek boeroeng oema*), hetgeen, met nasi gevuld, aan een stok of struik op de ladang wordt gehangen van het mĕnĕbas (neêrslaan van het onkruid) af tot het oogsten toe als offer voor vogels en aan het rijstgewas schadelijke geesten.

6174 Offer-mandje. Wordt op het veld gehangen, als de padi rijpt. Zeven dagen daarna kan men met oogsten een aanvang maken.

6175 Ani-ani (*pĕngétin*) voor anak dara.

6176 Rotan mand (*takien laboeng kaé mangi padi*) met houten rand tot het bewaren van de padi-aren onder het snijden. Wanneer deze mand vol is, wordt de padi in een tempadjang gestort.

*6177 Haak (*pengobit*), bevestigd aan het touwtje van no. 6176 ten einde dit om den middel te hangen. 3 stuks.

Digitized by Google

†6178 Groote rotan m a n d (*lonjīk*) om gesneden padi huiswaarts te vervoeren. Onvoltooid.

NIJVERHEID.

†6179 F a k k e l (*merambang kaé mowar manjīk*) van akar kĕmahak om bijen uit hunne nesten te verdrijven. Manjīk = bijen-nest.

†6180 E m m e r (*tronoeng pemoewar manjik*) van mĕropakschors om bijen-nesten uit een boom neêr te laten. Moewar = met rook verjagen.

6181 Fraai gedraaide s t o k (*penjetak langīr*) tot het kneuzen van zeep-hout, waarmede meisjes het hoofdhaar wasschen. 3 stuks.

6182 S e m o e k a n - w o r t e l; wordt als zeep gebruikt.

†6183 Houten, schuitvormige b a k (*loelang*) ter opvanging van uit de pers vloeijende tengkawang.

6184 Monsters van w e e f s e l s, van lembak (kruidachtige plant) vervaardigd, voor sarong's en badjoe's. 6 stuks.

†6185 Bamboe k o k e r tot het opvangen van witte gĕtah.

6186 V l e c h t w e r k (*tangkoep*) van gekleurd bamboe voor hoeden, geverwd met djernang en torong toelis met roet. 18 stuks.

*6187 Gepunt b e e n (*pentjilit*) van den tempiau om valsche steken in vlechtwerk op te halen. 2 stuks.

†6188 Fijn besneden p l a n k (*amban tangkoep*), waarop getrouwde en ongetrouwde vrouwen haar fijn vlechtwerk volgens patronen van fijne reepen jonge bamboe-bast, geel, zwart en rood gekleurd, maken. Onder het vlechten rust de tangkoep op de uitgestrekte beenen. 2 stuks.

6189 V e z e l s der wortels van de tingang-plant.

6190 Houten t o e s t e l (*toendai pengaoes tingang*), waarop met een mes de grove vezels der wortels van de tingang-plant (grondstof voor touw) verwijderd worden.

6191 M e s j e van gespleten rotan om bamboe glad te maken.

6191a S c h e d e (*kerīmbang*) voor no. 6191.

†6192 B o o r (*djempajan pengadji tjintjin langki*) met steenen punt om gaten in schelpen te maken. Ngadji = maken; langki = schelpsoort.

Digitized by Google

6193 S t e e n (*batoe pengasah langki*) tot het slijpen van schelpen. Langki = kiong = schelp. De bamboe, waarin de steen gevat is, heet *kopak*.

†6194 B l a a s b a l g (*poepoet*). De cilinders heeten *oerau*, de met kippen-veêren rondom de schijf voorziene zuigers *daboe*, de steen (niet aanwezig), waarin de geleiders zamenkomen, *trodoek*.

WAPENEN.

°6195 IJzerhouten b l a a s p ij p (*soempit*) met lanspunt en vizier.

°6196 S c h i l d (*klaoe*) van sĕriam-hout. 3 stuks.

6197 K a p m e s (*parang patah*).

6198 M a n d a u met bijbehooren.

6199 Rotan b a l (*raga*) tot het bewaren van kapoeak voor geweer-proppen,

6200 Bamboe k o k e r (*temilah*) tot het bewaren van kruit, kogels of vergiftigde pijltjes voor een blaasroer.

6201 K r u i t - en k o g e l - k o k e r (*kelĕpai*).

6202 Katoenen k r u i t - en k o g e l - z a k (*kelĕpai*).

JACHT.

6203 M u t s, overtrokken met de huid van een hertekop. In gebruik bij jacht op herten.

6204 Lange r o t a n (*njaring roesa*), waaraan rotan-strikken hangen om herten te vangen.

†6205 V a l (*tjapan langei*) voor herten en varkens. Wordt opgesteld in openingen van een ladang-pager en aan een omgebogen, veerkrachtigen tak verbonden. 2 stuks.

6206 V a l (*tjapan langsi*) voor kleine, viervoetige dieren.

VISCHVANGST.

†6207 S c h e p - n e t (*ĕmbang*).

6208 H a r p o e n (*tempoeling*).

6209 H a r p o e n. 2 stuks.

†6210 L a n t a a r n, vervaardigd van een laboe-vrucht (*laboe menjoeloeh*), in gebruik bij het visch-harpoeneren.

†6211 S t o k (*entadjoer*) voor zet-lijn.

Digitized by Google

†6212 H e n g e l (*pelampan*).

†6213 T o t e b e l (*esat*).

†6214 F u i k (*temiar di tanggar kaé ngolih bahoe*) om bahoe (vischsoort) te vangen.

†6215 Groote, rotan s c h e p - m a n d (*tanggok pemansei ikan*) voor vischvangst.

6216 Bamboe s c h e p - m a n d j e (*tanggok pemansei ikan, oendang*) tot het vangen van visch of garnalen. 2 stuks.

6217 Rotan m a n d j e (*koeroeng penaroek ikan aloes-aloes hidoep kaé ngoempan kaïl*) tot het bewaren van kleine vischjes, welke als aas aan een hengel moeten dienen.

6218 Rotan m a n d j e (*roendjoeng*), bij vischvangst in gebruik.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

†6219 B ĕ l i a n - t r o m (*ketoboeng belian*), waarop de bĕlian's slaan, voordat zij in hypnotischen slaap vallen en als somnambule ziekten genezen. 2 stuks.

6220 Bamboe n e u s - f l u i t (*talalīk*) voor mannen.

6221 M o n d - h a r m o n i c a

6222 IJzerhouten k l o p p e r voor tawah-tawah (koperen bekken). Het uiteinde, waarmede men slaat, wordt gewoonlijk met getah besmeerd en met tali tĕngang omwonden.

SCHEEPVAART.

°6223 D r a k e n - k o p ter versiering eener prauw (*dahoep*), waarin jonge lieden van beider kunne, al vrijende, bij lagen waterstand door toeba bedwelmde visschen harpoeneren.

°6224 S t ij l e n (*tihang tangan dahoep*), waarop de veêren-versiering der prauw rust. 2 stuks.

°6225 Houten r u g l e u n i n g (*ladoeng dahoep*) met snijwerk der prauw.

°6226 P r a u w - v e r s i e r i n g (*temanei sikap dahoep*), bamboe, voorzien van argus-faisant-veêren, welke de vleugels van den draak (no. 7109) moeten voorstellen. 9 stuks.

°6227 Met snijwerk versierde p a g a a i (*patar*).

Digitized by Google

SPELLEN.

6228 Touw *(tambat manoek soboeng)* om een klophaan vast te binden. Het stuk klapper-dop dient ter voorkoming, dat de haan zich in het touw verwarre.

†6229 Etens-bak *(loelang oempan manoek tambat)* voor een klophaan. Tambat = vastbinden, omdat klophanen meestal in de lawang bij de deur aan den wand worden vastgelegd.

BATANG-LOEPAR-DAJAK.

6230 Rood badjoe *(songkat)*. Katoenggau.
6231 Badjoe *(kain sadong)*. Katoenggau.
6132 Badjoe bebang.
6233 Badjoe *(kain sadong)*.
6234 Vrouwen sarong *(tapeh)*. Katoenggau.
6235 „ „ *(tapeh saboh itam)*. Als voren.
6236 Sarong *(tapeh)*.
6237 Tjawat *(kain sadong)*.
6238 Tjawat *(saboh soengkit)* voor feesten.

KATOENGGAU-DAJAK.

6239 Geweven tjawat *(saboh petas)*. Lebong.
6240 Rotan draagmand.
*6241 Zilveren oor-versiersel (*boebang mapang* = lange boebang).
6242 Tjawat (*saboh soengkit*).
6243 Doos (*ternong*) van boomschors.
6244 Wit, rood en blauw garen. 3 strengen.

EMBALAU-DAJAK (BOVEN-KAPOEAS.)

6245 Geelkoperen armring (*lantjoeng tangan*) voor meisjes of vrouwen; worden van 35 tot 40 stuks, de onbewerkte tusschen de bewerkte, om den beneden-arm gedragen. 8 stuks.

6246 Kuit-ring (*anjing*) van gespleten rotan, waaromheen zwarte ringetjes van rĕsĕm en geele van lantjang (mengsel van geel en rood koper), voor mannen, vrouwen en kinderen, doch niet voor ouden van dagen. 2 stel.

6247 Geelkoperen armband (*lantjoeng tangkĕlai*) voor mannen aan den boven- arm.

Digitized by Google

6248 IJzeren punt (*sangkoeh*) van een blaaspijp.

KEBAHAN-DAJAK.

*6249 Oor-versiersel (*soebang*) voor mannen. Vrouwenarbeid. 2 soorten. Kebahan- en Kajan-Dajak.

°6250 Rotan mat.

LEBANG-DAJAK.

6251 Baadje (*badjoe soengkit*) voor mannen, gemaakt door vrouwen van zelve vervaardigd garen.

RANDOEH-DAJAK (N. PINOH).

6252 Rotan mand (*bakah kerawang*).

BEA-DAJAK (MATAN)

°6253 Stel muziek-instrumenten, bestaande uit vijf lange bamboe's, waarvan de onderste of de middelste geleding gespleten is, waarin zich bevindt een langwerpig rond, hard stuk hout, iets korter en dunner dan de geleding lang en dik is, en daaronder een dito schijfje. Nadat de gespleten geleding met rotan omwonden en het ondereinde der bamboe met een houten klos voorzien is, wordt het instrument bespeeld door zulks met het ondereinde op den grond te laten vallen. Het instrument heet *tĕmiang* naar den naam van de bamboe-soort, welke daarvoor gebruikt wordt. Twee mannen houden in elke hand een tĕmiang en een derde de vijfde tĕmiang. De toonhoogte verschilt naar gelang van de dikte en lengte der gespleten geledingen.

OT-DANOM.

6254 Badjoe (*serajoeng koelit mengkoeli*) van tijger-vel.

PLAATS VAN HERKOMST ONZEKER.

†6255 Groote, hooge draag-mand van boomschors met deksel.

Digitized by Google

†6256 Rotan m a n d j e (*takin tajak*), door vrouwen gemaakt en gebruikt tot berging van kleederen. De houten rand wordt door mannen gemaakt.

6257 K l e w a n g met tinnen gevest.

6258 G o l o k.

6259 P a t r o o n - t a s c h.

*6260 T o u w (*tali daoen rouas*) van de vezels van ananasbladeren voor schep-netjes om visch te vangen.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING.

°6261 T o e d o e n g (*sraong*) voor mannen en vrouwen bij ladang-arbeid. Koetei.

6262 Bamboe m u t s, met vederen versierd. Pare-Dajak.

5263 I k a t p i n g g a n g van geklopte boomschors. Pare-Dajak.

°6264 M a t van de Ot-danom.

°6265 L a n s. 2 stuks.

6266 S i r i h- en s i g a r e n - d o o s. Amoentei.

6267 S i r i h - d o o s. Amoentei.

°6268 Gebogen z w a a r d (*patjat gantoeng*). 2 stuks. Bandjermasin.

°6269 Recht z w a a r d. Bandjermasin.

°6270 K l e w a n g.

*6271 Sierlijk bewerkt m e s, op een Europeesch scheermes gelijkende, doch met ronde gaten in het lemmet.

†6272 Model eener p r a u w k o l e k.

†6273 Model van een t o e s t e l, geplaatst voor de woning van een overleden Dajaksch hoofd, waarop zijn lijk gedurende eenigen tijd wordt tentoongesteld.

CELEBES.

ZUID-CELEBES.

6274 S a r o n g.

6275 B u i k b a n k met ingeweven, Arabische inscriptie.

6276 K a i n b i r a. Boelekomba.

Digitized by Google

6277 Breede, rechte kris met zilveren versiersel aan de schede.

6278 Kris met 6 loek.

6279 Rechte kris.

6280 Kris (*lalaho*). Bikeroe. 2 stuks.

6281 „ (*sapoekala*), gemaakt van een Europeeschen sabel. Bikeroe.

6282 Kris (*golo*). Bikeroe.

6283 „ (*lamba*). Bikeroe.

6284 „ (*sapoekalá bonto' metena*). Oud model; wordt niet meer gemaakt.

6285 Kris (*sapoekalá*). Bikeroe.

6286 Sekin.

6287 Bade, vervaardigd in Loehoe. 2 stuks.

6288 Bade. 6 stuks.

°6289 Lans (*todjarroeng*). Bikeroe.

°6290 „ („). Loehoe.

°6291 „ (*biring*). Soembawa.

°6292 Strik-lans (*tjekelé*).

KARAMA (WESTKUST).

6293 Groen badjoe met geborduurd voorstuk.

6294 Houten bakje.

6295 Houten lepel. 3 stuks.

6296 Houten lepel voor manisan.

6297 Houten instrument om gekookte rijst om te roeren. 2 stuks.

6298 Veger van aren-steelen.

6299 Rood en geel koperen bokor om de handen te wasschen. 5 stuks.

6300 Rood en geel koperen kwispedoren. 2 stuks.

6301 Geel koperen schaal op dito voet. 5 stuks.

6302 Geel koperen lamp voor twee pitten op dito standaard,

6303 Geel koperen doos met deksel.

6304 Koperen waterketel.

6305 Geel koperen schaaltje.

6306 Rijk versierde klamboe.

Digitized by Google

6307 Met wit katoenen figuren versierd stuk rood katoen, voorhangsel eener deur (?).

Mo. 6293 t/m 6307 zijn veroverd bij gelegenheid van de tuchtiging der kampong Karama in 1888.

NOORD-KUST.

6308 Kain benténan. Bwool.

6309 Zwarte, met gouddraad doorweven, katoenen sarong. Bwool.

6310 Geruitte sarong. Bwool.

†6311 Wieg (*tōéni*). Bwool.

6312 Plankje (*totadilo*) om het hoofd van zeer jonge kinderen plat te drukken. Bwool. Zie Notulen Bat. Gen., 1892, bladz. 82 en 83.

6313 Driehoekig stukje sagoe-bast (*kobonatanio loenggaka*), hetgeen onder het hoofd wordt gelegd. Behoort bij no. 6312.

6314 Borst-plankje (*doedontoegoe doedoeboe*). Behoort bij no. 6312.

6315 Groote pop (*diotofenoenad*), kinder-speelgoed. Bwool.

6316 Speel-goed Bwool.

°6317 Mat. 3 stuks. Bolang-itam.

6318 Met gouddraad doorweven, katoenen sarong. Bolang-besi.

6319 Blauw gekleurde sarong. Bovenlanden van Bolang-mongondo.

6320 Kain benténan, poesaka van de familie Manopo, als zijnde afkomstig van den Sultan van Bolang-mongondo (omstreeks 1800).

°6321 Langwerpig, geel koperen tjekalèlè-schild.

°6322 Tjekalèlè-lans.

°6323 Idem zwaard.

No. 6321 tot en met 6323 zijn poesaka's van den Vorst van Bolang-mongondo.

MINAHASA.

6324 Badjoe van boomschors (kajoe moëma), in gebruik bij werk in bosschen en aan wegen.

Digitized by Google

6325 K l e e d i n g - s t u k van boomschors (kajoe lahendong), meer gewild dan no. 6324.

6326 I d e m (kajoe matawoekoen ?). Deze schors wordt de beste geacht (cf. no. 2736).

6327 M u t s van geklopte boomschors (lahendong)
6328 B a d j o e van „ „ („)
6329 B r o e k „ „ „ („)
(In gebruik bij de kabesaran; ook bij veld-arbeid tijdens slecht weêr, t. w. no. 6327 t/m 6329.)

6330 Houten s c h i l d.

6331 „ z w a a r d.

6332 M a t. 2 stuks. Tombatoe, district Tonsawang, afd. Belang.

6333 Ovale d o o s van silar-bladeren en het binnenste van den sagoe-palm.

6334 Ronde idem.

6335 Groote m a n d van silar-bladeren.

6336 Idem kleiner.

6337 „ nog kleiner.

†6338 Model van een w o o n h u i s.

GORONTALO.

KLEEDING.

6339 T o e d o e n g van daoen gebang. 3 stuks.

°6340 H o e d (*toloe*, *wontoeö*), gemaakt van de stengels van de silar, welke stengels men eenigen tijd in modder legt om ze zwart te doen worden. 7 stuks.

6341 M u t s j e, als voren. 2 stuks.

°6342 H o e d, gemaakt van nipah-bladeren. 3 stuks, waarvan één onafgewerkt.

6343 Rotan h o e d. Afd. Limboto, district Batoedaä.

6344 Zwart zijden h o o f d - v e r s i e r s e l (*paloewala*) van adelijken bij groote plechtigheden. Bij dit exemplaar vervangen koper, wat goud moet zijn, en kralen diamanten.

6345 H o o f d - v e r s i e r s e l eener bruid. Als bij no. 6344.

6346 Nabootsing in koper van een gouden n a g e l (*bilioe*). 4 stuks.

6347 B a d j o e (*bostahoa*) van adelijken bij trouwplechtigheden, waarover een buikband met breeden, gouden plaat wordt gedragen. De knoopen behooren van goud te zijn.

Digitized by Google

6348 Badjoe (*boötoenggohoe*) van aanzienlijke vrouwen bij trouwplechtigheden. Bij dit exemplaar vervangt koper, wat goud moet zijn.

6349 Wit katoenen badjoe (*boö mongopoetoe*) van geringe vrouwen.

6350 Borst-bedekking (*wolimomo*) voor vrouwen, wanneer zij, b. v. binnen 's huis, geen baadje gebruiken.

6351 Buikband (*étango*) met plaat, in gebruik bij zeer plechtige gelegenheden over de jas of het badjoe door Gorontalosche hoofden (model). Gewoonlijk van goud en met diamanten versierd.

6352 Sarong (*lipa-lipa*). 2 stuks.

6353 Sarong (*lipa-lipa pilitota*). Limboto, distr. Tibawa. 2 stuks.

6354 Wit katoenen broek (*talala daä*) van aanzienlijken, vooral vroeger in gebruik.

6355 Wit katoenen broek (*talala manélo, popo*) van geringe lieden.

6356 Als voren (*talala Atjeh*).

6357 „ „ ginggam (*talala padjama*). 2 stuks.

6358 Wit katoenen broek (*talala wolóedoe*), dracht van gegoede, Gorontaleesche vrouwen, wanneer zij te paard rijden.

6359 Kain (*talala pilitota*) voor broeken. Limboto, district Tibawa.

6360 Slendang (*talambé*).

6361 „ (*selendang pilitota*). Limboto, district Tibawa. 2 stuks.

6362 Zakdoek (*léto*), dient meer als sieraad, dan als neusdoek.

6363 Stuk geklopte, witte boom-schors, vrouwen-dracht.

HUISRAAD.

6364 Ronde doos van pandan-bladeren.

°6365 Ronde doos (*depoehoe palipalilingo*) van silar-bladeren. 17 stuks.

°6366 Langwerpig vierkante doos (*depoehoe lombilombibiato*) van silar-bladeren. 2 stuks.

Digitized by Google

6367 Vierkante doos (*abila lombilombibiato*) van silar-bladeren. 5 stuks.

6368 Als voren, wit.

6369 Ronde doos (*abila palipalilingo*) van silar-bladeren. 5 stuks.

†6370 Bamboe mand (*pada*) voor kleêren, enz. 3 stuks.

6371 Bamboe klapper-zeef (*dapi-dapi*), algemeen in gebruik.

6372 Bamboe wan (*waäjahe*), als voren.

°6373 Idem id. (*tiïtihe*), als voren. 2 stuks.

6374 Mand (*abaoengo*) van de bast van de seho. De kleine soort wordt gebruikt tot berging van tabak, enz.; de groote voor kleêren, enz. 3 stuks.

6375 Tasch (*loepito*) van silar-bladeren voor pinang, tabak, enz. 4 stuks, waarvan twee onafgewerkt.

6376 Karong (*balati*) van daoen nipah. 2 stuks.

6377 „ („) „ „ silar. 4 stuks.

°6378 Mat (*amongo tiohoe*) van daoen tiohoe. Gorontalo en Limboto. 5 stuks.

6379 Mat (*amongo lomoeli*) van daoen pandan. 2 stuks.

†6380 Deur-mat (*boela*) van daoen nipa voor geringe lieden. 2 stuks.

6381 Karong lajar van daoen silar. 4 stuks.

Modellen van werktuigen om van kapas garen te maken:

†6382 *Lilihita* om de pitten te verwijderen;

6383 *Boetio* om de kapas losser te maken;

6384 *Pipini* om de kapas van gebroken pitten, enz te zuiveren;

6385 *Boeboö* om de gereinigde kapas plat te slaan, alvorens die in rolletjes ter grootte van een sigaar te verdeelen;

†6386 *Tinggola* om draden te maken;

6387 *Talia* om strengen te maken;

6388 *Boeboloeto* om het garen glad te maken;

†6389 *Hoehoeloela* om het garen in kluwen te winden; 2 soorten;

6390 *Tototadenga* om het garen voor het weven gereed te maken.

6391 Sigaren-koker van daoen nilar. 3 stuks.

Digitized by Google

6392 Sigaren-koker, gemaakt van de stengels van de seho. 3 stuks.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†6393 Huis van een districts-hoofd, moderne bouworde.
†6394 Huis (*bélé*) van een gegoeden Gorontalees.
†6395 „ („) „ „ districts-hoofd, oude bouworde.

PAARDEN-TUIG.

6396 Kort zadel (*wapidoe limboe-limboe*) voor mannen.
6397 Lang zadel (*wapidoe haja·haja*) voor man en vrouw, de laatste achteraan. Alleen vrouwen van aanzienlijken mogen volgens eene oude adat een geele sprei over haar zadel hebben.
6398 Toom (*waängadoe*) en zweep (*boeboö*).

LANDBOUW-GEREEDSCHAP.

†6399 Model eener ploeg (*popadeo*).
†6400 „ „ egge (*hoeheïdoe*).

WAPENEN.

°6401 Grooto lilla (*tjotjoran*).

SCHEEPVAART.

†6402 Model eener prauw.

RIJKS-SIERADEN VAN HET VOORMALIGE RADJASCHAP GORONTALO.

§6403 Boegineesche kris met gouden schede en ivoren gevest.
§6404 Boegineesche bade-bade met gouden greep en schede. Het lemmet ontbreekt.
§6405 Zilveren kwispedoor.
°6406 Korte lans (*djoewalele*) met zeer lang en breed ijzer en vijf loek.
°6407 Katoenen pajoeng.
6408 Rond. rotan schild (*parise*).

Digitized by Google

TOMINI-BOCHT.

6409 Muts (*songka*) van apen- of koesé-vel, dikwerf met kippen-veêren versierd. 3 stuks. Wordt vooral in den oorlog gedragen door Alfoeren van Todjo, Poso, Mapané, Saoesoe en Parigi.

6410 Hoofd-doek (*siga lemba*) van foeja ambo. 7 stuks.

6411 Beschilderde hoofd-doek van foeja.

6412 Strijd-muts van Poso (*pangehi*, *balalaengi*). Zie Intern. Archiv. für Ethnogr. V, 1892.

6413 Hair-band (*tali bonto*), vrouwen-dracht van den stam Tonapo (landschap Poso).

6414 Hoofd-versiersel van dans-meisjes (*padjongge*) in Todjo en Parigi.

6415 Langwerpig vierkante lap geklopte en rood geverwde boomschors (*foeja*) met versierde uiteinden. Mannen-dracht. Door het gat, hetgeen zich in het midden bevindt, wordt het hoofd gestoken, waarna de slippen voor en achter het lichaam hangen.

6416 Grove badjoe (*badjoe lemba saloedende*) van foeja oemajo voor veld- en anderen arbeid. 2 stuks. Kleeding-stukken van foeja of lemba worden algemeen gedragen in Todjo, Poso, Mapané, Saoesoe en Parigi. De mannen dragen tjidako's van foeja, liefst beschilderd met figuren, welke allerlei kruipende dieren nabootsen. In huis gebruiken de vrouwen ook wel eens een tjidako, welke breeder is dan die van de mannen en de neêrhangende slip langer.

6417 Fijne badjoe (*badjoe lemba*). 15 stuks.

6418 Beschilderd, zeer dun, vrouwen badjoe van foeja. Costuum als bij no. 6420.

*6419 Vrouwen armband (*baso*), uit schelp gesneden; algemeen langs de Tomini-bocht in gebruik.

6420 Met figuren beschilderd stuk geklopte boomschors (*foeja*); imitatie van batik. Costuum van de Alfoersche Todjo-vrouwen te Todjo. 2 stuks.

6421 Nog niet beschilderde sarong (*koemoe lemba*) van foeja ambo. 4 stuks. Vrouwen-dracht.

6422 Beschilderde sarong van foeja ambo 8 stuks. Als voren.

Digitized by Google

6423 Geruitte s a r o n g, in de kapala met gouddraad doorweven. Parigi.

6424 Roode k a i n. Todjo.

6425 B i l - b e d e k k e r (*palapé*), gemaakt van het vel van den sapi hoetan (anoa depressicornus); algemeen in gebruik, vooral in het binnenland.

6426 Grove, geklopte b o o m b a s t of foeja (*oemajo*).

6427 Fijne i d e m (*ambo*). Van de foeja-plant (Bronssenetia papyrifera) komen in de landschappen Parigi, Saoesoe, Poso en Todjo twee soorten, oenajo en ambo, voor. Nadat de schors van jonge stammen of takken gedurende eenige dagen in water geweekt is, wordt ze op een harde plank gelegd en zoolang met steenen hamertjes (*ikeh*) geklopt, totdat het binnenste van de schors zoo dun als papier is geworden. Eerst worden grove, daarna fijne hamertjes gebruikt (zie no. 2865). Groote stukken worden verkregen door vele kleine aan elkaâr te kloppen. Met een rotan- of bamboe-penceel wordt de foeja beschilderd, soms ook met eiwit bestreken en geglansd.

6428 Onbewerkte f o e j a a m b o (*lemba*).

6429 Bereide, maar nog niet beschilderde f o e j a a m b o voor badjoe's (*lemba*). 3 stuks.

HUISRAAD.

°6430 Pandan m a t, in gebruik in de landschappen Moöeton, Parigi, Saoesoe, Poso en Mapané. 4 stuks.

6431 Vierkant, bamboe m a n d j e (*bĭngka*). Todjo, Poso, Saoesoe en Parigi. 6 stuks.

6432 M a n d j e (*kapipi*) voor kauw-ingredienten. In het binnenste mandje wordt gambir bewaard. Algemeen in gebruik.

6433 M a n d j e (*doeli-doeli*), als bij no. 6432. 2 stuks.

6434 M a n d j e (*ohota tabo*) om den klapper-dop bij het sagoeweer-drinken op te zetten. Algemeen in gebruik.

†6435 Bamban d r a a g - m a n d (*baso*) voor vrouwen.

†6436 Bamboe „ (*tambago*) voor vrouwen.

6437 Sirih-, pinang-, enz. m a n d. Todjo, Poso, Saoesoe en Parigi.

6438 M a n d (*rantang*) tot het medenemen van eten op reis. Moöeton, Parigi, Saoesoe, Poso en Todjo. 3 stuks.

Digitized by Google

6439 M a n d voor kommen, enz. van daoen silar. Algemeen in gebruik. 4 stuks.

6440 Rotan m a n d (*palamping koera*) met dito voetstuk. Algemeen in gebruik. 3 stuks.

6441 Rotan m a n d (*pangisa*) voor kommen, enz. Todjo, Poso, Saoesoe en Parigi. 2 stuks.

6442 D e k s e l voor eetwaren, gemaakt van tabisasoe. Mooeton en Tomini.

6443 Rotan e t e n - m a n d (*padja*). Todjo, Poso en Saoesoe. 2 stuks.

6444 K a l k - k o k e r t j e van laboe hoetan. Algemeen in gebruik.

6445 Houten l e p e l (*iyoe*). Algemeen in gebruik.

6446 Soort van b o r d (*tampat nasi*) van daoen silar. Mooeton en Tomini. 3 stnks.

6447 S c h o t e l (*aboho*). De kleine soort wordt als bord gebruikt. 7 stuks.

6448 W e e f - t o e s t e l met onafgewerkte kain. Met geringe wijzigingen algemeen bij de niet-Alfoeren in gebruik, vooral te Gorontalo, Parigi en Todjo.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†6449 Alfoersch h u i s. Meestal is het huis in twee deelen verdeeld door eene zóó lage wand, dat men, staande, daar over heen zien kan. Onderaan deze wand is eene strook opengelaten. Aan beide einden is eene opening. Het binnenste gedeelte dient tot slaapvertrek, het voorhuis (*tambalé*) om gasten te ontvangen.

†6450 R a a d h u i s (*lobo*), gewoonlijk steviger gebouwd dan andere, Alfoersche woningen; dikwerf versierd met dieren (vooral krokodillen, een heilig dier voor vele stammen) voorstellend snijwerk, met verschillende trommen, waarop bij onraad geslagen wordt, en met schedels en scalpen van vijanden. Een in de lobo genomen besluit wordt den volke bekend gemaakt na alvorens met alle kracht geslagen te hebben op den middelsten, uitgeholden bovenstijl. In sommige lobo's is in den middelsten vloer-balk eene uitholling, waarin onder oorverdoovend geschreeuw met een stuk hout wordt gestampt.

Digitized by Google

WAPENEN.

°6451 Lans (*totoboko*), algemeen in gebruik.

°6452 Piek (*tawala*), algemeen langs de Tominibocht in gebruik.

°6453 Piek (*tawala*), met bokken hair versierd. Als voren.

°6454 Piek (*sorongi*), met bokken hair, kippen-veêren en blad-tin versierd, wapen van Radja's en andere aanzienlijken.

°6455 Blaasroer met vizier (?).

°6456 Blaaspijp (*sopoe*) van bamboe-toei, vooral in gebruik bij Alfoeren in het binnenland van Sagenti, Kasimbar, Amfibaboe, Toribolo en Parigi.

6457 Bamboe kokertje met vergiftigde pijlen. Behoort bij no. 6456.

6458 Dubbele, bamboe koker voor vergiftigde pijlen. Mooeton.

6459 Koppen-sneller (*soemara* of *goena*), met bladtin versierd. Het gevest is eene nabootsing van een geopenden krokodillen-bek. Vooral in Poso wordt veel werk van de soemara gemaakt.

°6460 Schild (*kanta*, *kaleawo*), met schelpen belegd en met rood, zwart en wit bokken-hair versierd. Algemeen langs de Tomini-bocht in gebruik,

°6461 Jacht-spiets (*kendjai*), algemeen langs de Tominibocht in gebruik.

°6462 Werp-lans met weerhaak. Zoodra het wild getroffen is, laat het ijzer, met een touw aan de schacht verbonden, los en raakt de schacht dwars tusschen de boomen, enz., tengevolge waarvan het wild niet ver meer loopen kan.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

6463 Bamboe neus-fluit (*soelingi*). Algemeen in gebruik. 2 stuks.

6464 Als voren (*talalo*). 2 stuks.

6465 Bamboe fluit (*toelali*). 2 stuks

Digitized by Google

CENTRAAL-CELEBES.

6466 Rotan muts (*songko bati*), met apen-vel overtrokken. Wordt als krijgsdos door de Alfoeren van centraal-Celebes gedragen.

6467 Badjoe van foeja, met katoenen figuren versierd; dracht van de Tonapo-vrouwen.

6468 Stuk vel (*palapé*) van de anoa, waarmede de Alfoeren van centraal-Celebes zich de posteriora bedekken. Het haar wordt naar buiten gedragen.

°6469 Koppen-sneller (*goena* of *soemara*) van de Alfoeren van centraal-Celebes.

BONI.

6470 Met allerlei figuren versierde, bamboe hoed in den vorm van een Europeeschen matrozen-hoed.

6471 Bloemen-mandje met hengsel. 6 soorten.

6472 Bloemen-vaas. 3 soorten.

6473 Onderlegger van bord of schotel. 6 soorten.

6474 Ronde of achtkantige doos (*bakoe bodo*). 4 soorten.

6475 Mandjes (*bakoe bodo*) van allerlei vormen. 16 soorten.

6476 Sigaren-koker. 6 soorten.

6477 Eten-drager (*rantjang*).

6478 Bijzonder fraaije, langwerpige tikar met twee randen, de binnenste met zilverdraad geborduurd, de buitenste van rood laken.

6479 Lans (*todjarroeng*).

BOETON.

6480 Kain ginggang. 6 soorten.

6481 Geruite kain.

SALEIER.

6482 Kain (*tjélé*).

PLAATS VAN HERKOMST ONZEKER.

°6483 Hoofd-deksel in den vorm van een jockey-pet, vervaardigd van daoen gebang.

Digitized by Google

6484 Vierkante bamboe d o o s.

6485 Bamboe s i g a r e n - k o k e r, met figuren besneden.

6486 K l o p p e r voor boomschors.

SANGI- EN TALAUER-EILANDEN.

KLEEDING.

°6487 T o e d o e n g (*saroa*). 2 soorten.

6488 H o o f d - d o e k (*paporongnga*).

6489 Lange en smalle, zwarte d o e k (*tapasa darāndoenga*) van ananas-garen. Wordt bij feesten om het hoofd gewonden.

6490 Als voren, geel.

6491 „ „ blauw.

6492 „ „ geruit.

6493 „ „ wit.

6494 „ „ ginggang saloer.

6495 „ „ geruit (*sĕréndet*).

6496 „ „ wit met ingeweven bloemen.

6497 K a m van eene adelijke bruid. Talauer.

6498 W a a ij e r, als voren.

6499 Vrouwen b a d j o e (*laoeboë wawine*). 3 soorten.

6500 Mannen „ („ *esaka paliwoengnga*). 4 soorten.

6501 S a r o e n g (*nasa*).

6502 B r o e k (*salana maloë*). 5 soorten.

6503 Lange mannen b a d j o e (*laoeboë esaka lamansodani*) van katoen en koffo-garen. 4 soorten.

6504 B a d j o e (*laoeba tapasa*) als voren.

6505 B r o e k (*tarana* „) „ „

6506 A r m b a n d (*boeala lirimbangna*) van schelp. 2 soorten.

6507 „ („ *aloelida*) „ „ 4 „

6508 „ („ *adalaa*) „ „ 5 stuks.

6509 V i n g e r - r i n g (*sinsin bianga*) „ „ 7 „

6510 V i n g e r - r i n g (*sinsin*) van schelp. Sangi.

6511 A r m b a n d (*boekalah*), als voren.

Digitized by Google

HUISRAAD.

6512 Mandje (*hangobeh*) met deksel van sĕsak- of silabladeren tot het bewaren van kleêren en sieraden. Sangi. 2 stuks.

6513 Mandje, doel onbekend. 2 stuks.

6514 Pandan doosje (*alaro*).

6515 „ „ (*awanna*), driehoekig, met dito rond doosje voor tabak en nipa-vrucht voor kalk.

6516 Ovale rotan doos (*aroewanga*) met houten deksel en bodem.

6517 Ronde „ „ („) „ „ „ „ bodem.

6518 Hooge, vierkante en ronde als voren.

6519 Ronde als voren, anders dan no. 6517. 4 stuks.

6520 Gebang mandje (*soana*) ter bewaring van eetwaren.

6521 Gebang en bamboe tamiang mandje, als voren. 2 stuks.

6522 Als voren, andere vorm. 4 stuks.

6523 „ „ met voetstuk voor vruchten. 2 stuks.

6524 „ „ 4 stuks.

6525 Bamban en gebang mandje (*pieh*) voor sawah-gebruik. 3 stuks.

6526 Bamban mandje met voetstuk om ketel, gendi, enz. in te plaatsen. 2 stuks.

6527 Pandan mat (*bilata*).

6528 Zakje (*patoa*) tot berging van pinang, sirih, kalk, tabak, enz.

6529 Lepel (*sasahidek*) van lahang-schelp (nautilus) voor aanzienlijken.

6530 Lepel (*towé*) van schelp. 4 stuks.

KOFFO-INDUSTRIE.

6531 Monster koffo-vezel, grof en fijn. 6 soorten.

6532 Werktuig (*kakahoedoeng* of *angingoetana*) tot het vervaardigen van koffo-vezels.

6533 Kakahoedang (1/2 grootte) voor de bewerking der vezels uit de koffo-boom. Taroena. 2 stuks.

Digitized by Google

6534 Bawoléngé, waaraan een stuk koffo-boom bij de bewerking wordt vastgebonden.

6535 Koffo-garen-winder (*sasahoerang*). Model op $^1/_{10}$ der ware grootte.

6536 Weeftoestel voor fijne stoffen (gordijnen).

6537 „ „ kleedingstukken.

6538 „ „ „

6539 „ „ bedgordijnen.

6540 „ „ vischnetten.

6541 Weeftoestel (*aolaäna arwoeana pinilé*) tot het vervaardigen van koffo-artikelen met ingewerkte figuren.

6542 Als voren zonder figuren (*aolaäna ariwoeana*).

6543 Zwarte koffo (*handoesa toeroena*) voor kleederen.

6544 Witte „ („ *lalawani* of *rttaà*) voor kleederen, fijne soort.

6545 Witte „ („ *mawira*) voor kleederen, grove soort.

6546 Gestreepte koffo.

6547 Monster koffo (*tapasa darandoenga*) voor kleedjes, enz. 4 stuks. Talauer.

6548 Monster „ voor kamer-gordijnen, enz.

6549 „ „ „ vischnetten.

6550 Monster, aantoonende de wijze, waarop no. 6547 wordt gemaakt.

6551 Monsters koffo (*balia pinilé*) voor kleedingstukken met figuren en in verschillende kleuren. 11 stuks. Talauer.

6552 Als voren.

6553 Wijze van bewerking van no. 6551.
6554 Als no. 6551.
6555 Wijze van bewerking van no. 6554.
6556 Als no. 6551.
6557 Wijze van bewerking van no. 6556.
6558 Als no. 6551.
6559 Wijze van bewerking van no. 6558.
6560 Als no. 6551.
6561 Wijze van bewerking van no. 6560.
6562 Als no. 6551.

} Al deze patronen zijn verschillend.

6563 Wijze van bewerking van no. 6562.
6564 Als no. 6551.
6565 Wijze van bewerking van no. 6564.
6566 Als no. 6551.
6567 Wijze van bewerking van no. 6566.
6568 Als no. 6551.
6569 Wijze van bewerking van no. 6568.
6570 Als no. 6551.
6571 Wijze van bewerking van no 6570.
6572 Als no. 6551.
6573 Wijze van bewerking van no. 6572.

Al deze patronen zijn verschillend.

6574 Monster k o f f o. 10 soorten.

6575 M a n d j e (*tapélé*), waarin de koffo, voorzichtig opgerold, bewaard wordt.

6576 Wit a n a n a s - l i n n e n (*ariwoeana roté parāngina*) voor grove baadjes, broeken, enz. Talauer.

6577 Als no. 6576 (*ariwoeana lalawana* of *ritaä*), doch iets fijner. Talauer.

WAPENEN.

°6578 S c h i l d (*aloengnga*). 2 soorten.

°6579 S c h i l d van het hoofd van Arangkoô, eil. Karakalong. Talauer.

°6580 S c h i l d. 2 stuks. Talauer.

6581 Z w a a r d. 3 stuks. Talauer.

6582 K l e w a n g (*getélé*).

°6583 W e r p - s p i e s (*alaita*). 2 soorten.

°6584 „ (*sambeangnga*).

6585 Bamboe k r u i t h o o r n.

6586 Z w a a r d.

6587 K l e w a n g met houten schede.

6588 T j a t o k „ „ „

6589 M e s.

6590 L a n s p u n t.

MODELLEN VAN PRAUWEN.

†6591 P r a u w l o n d e h, gewoon visschers-vaartuig. Taroena. 3 stuks.

Digitized by Google

†6592 **Prauw sepeh**, vaartuig om van Taroena naar Siauw of Menado over te steken.

†6593 **Prauw kora-kora**, vaartuig voor vorsten en aanzienlijken, vroeger ook oorlogs-vaartuig.

†6594 **Prauw bininta**, oorlogs-boot der Sangirezen. 2 stuks.

†6595 **Prauw pelang** voor het vervoer van steenen en balken langs de kust.

†6596 **Prauw kirap**, visschers-vaartuig. Taroena.

†6597 **Prauw tembiloeng**, visschers-prauw. Taroena.

†6598 **Prauw pelong** (*saatama pēlo*).

†6599 „ **bininta** („ *binintaä*). 3 stuks.

†6600 „ **londé** („ *asana adioä*). 2 stuks.

†6601 „ **kora-kora** (*saatama ora-ora*).

†6602 „ **toembiloeng** (*saatama asana bahewa*). 2 stuks.

†6603 **Kotter** (*saatama sopé*).

†6604 **Prauw** (naam onbekend). Sangi-eilanden. 3 stuks.

VISCHVANGST.

6605 **Schep-net** (*sasilé*) voor riviertjes en slooten. Model op $^1/_2$ der ware grootte. Sangi.

6606 **Trek-net** (*somma*) voor het strand. Model.

6607 **Visch-net** van koffo.

6608 **Sleep-net.**

6609 **Visch-net.**

6610 **Djala.**

6611 Rond **schep-net.**

6612 **Hengel** (*tabango*), enz. om de ikan sako te vangen.

6613 **Lijn en haak** (*laroengnga masalaka*) voor de vangst van haaijen en andere groote visschen.

6614 **Visch-lijnen en haken** (*ararapa*). 7 soorten

6615 **Lawak** of **ganggoe** om den antoni-visch te vangen. De stokjes, waaraan de visch-lijn is bevestigd, blijven drijven. 5 stuks.

6616 **Steek-vischtuig** (*sahĕmpang*). Model op $^1/_2$ der ware grootte. Wordt des nachts gebruikt, wanneer men met flambouwen den visch naar boven lokt.

Digitized by Google

6617 Als voren (*sanĕmpah*) voor het vangen van inkt-visch. Wanneer de visch aan de afgerolde lijn (*sasanĕmpah*) bijt, wordt hij doorstoken.

6618 Bawahé-oe-taling (1/2 grootte) om de taling te vangen. Aas wordt niet gebruikt; de blinkende haken verlokken den visch toe te happen.

6619 Pangoetak (1/2 grootte) om de boentŏlĕh (Minahassaasch bobarah) te vangen. Hoetak = menschen-hair, aan den haak bevestigd.

6620 Hengel (*éké-oe-hetoeng*), model op 1/6 der ware grootte, om de hetoeng of hitoeng (Minahassaasch tjikalang) te vangen.

6621 Visch-lijn (*oelang*). Model op 1/2 der ware grootte, om de kemboleng (goerami) te vangen.

6622 Mes (*ha-oek*) om de goerami te dooden, nadat deze in de haak van no. 6621 heeft gebeten.

6623 Rotan visch-lijn (*oewèh*), model op 1/2 der ware grootte, om groote visschen, zelfs haaijen, te vangen, 150 à 200 vademen lang.

6624 Soort van harpoen (*sarampanga*) om ikan antoni te vangen.

6625 „ „ „ (*iroe*) om ikan antoni te vangen.

6626 Harpoen. 4 stuks. Talauer.

6627 Fuik (*oelak*); wordt met geraspte klapper als aas gevuld en met steenen bezwaard tegen het afdrijven.

6628 Model van een visch-fuik. 4 stuks.

6628a Fuik (*boewoeh*) voor diep water. Wordt met den bijgevoegden haak opgehaald.

6629 Badjoe en broek voor jacht en visscherij. 3 soorten.

6630 Model van eene soort sero.

6631 Toestel om visch in de sero te jagen.

MODELLEN VAN HUIZEN.

6632 Huis (*balé*). 3 soorten.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

6633 Trom (*tahonggongnga*). 2 soorten.

6634 Schelp (*bĭntoean*) om seinen te geven, menschen bij elkaâr te roepen, enz.

Digitized by Google

VARIA.

°6635 Staatsie-stok van een niet door het Gouvernement aangesteld hoofd (negorij Lirong). 3 soorten.

6636 Stok van het hoofd van Arangkoô.

6637 „ „ „ „ „ Liroeng (Talauer).

6638 „ „ den priester van Arangkoô.

6639 Pop, voorstellende een Talauer in krijgsdosch.

6640 „ „ eene Talauersche vrouw in danscostuum.

Deze poppen zijn te Liroeng (eiland Saliboboe) door een Talauer vervaardigd.

TERNATE.

6641 Rood geruitte kain.

HALMAHERA.

†6642 Vlag (*empel* = wimpel aan den voortop) van den Oetoesan van Maba.

†6642a Standaard (*istandel*) aan de tweede of achtermast. Behoort bij no. 6642.

†6643 Vlag (*koimaraoe*) aan weerszijden van de prauw. Behoort bij no. 6642. 10 stuks, waarvan 8, alle gelijk aan de tentoongestelde, verwijderd zijn.

†6644 Geus (*padji maoeli se majoma*) aan den voor- en achter-steven. 2 stuks. Als bij no. 6642.

BATJAN.

°6645 Toedoeng.

MAKIAN.

6646 Kain djamblang.

6647 Katoenen hoofd-doek, 2 soorten.

Digitized by Google

CERAM.

6648 **B o o g.**

6649 **P ij l e n.**

°6650 **T j e k a l è l è - s c h i l d.**

°6651 Houten **t j e k a l è l è - z w a a r d.**

6652 Bamboe **p ij l** met aren-houten punten voor de vischvangst.

AMBON.

6653 Model van een **toedoeng bamboe boeloe.**

6654 **M a n d j e s** met twee en één étage tot berging van eetwaren, welke de Ambonees op de pasar koopt. 2 stuks.

†6655 **M a n d j e** *(tagalaja soeson)* voor sagoe, enz.

†6656 Bamboe **m a n d j e** tot het bewaren van kleine voorwerpen.

6657 Rond, plat, bamboe **m a n d j e** *(tapisan bras)* om rijst te bergen.

6658 Bamboe **m a n d j e** *(otitin)* in den vorm eener toedoeng om kleine voorwerpen te bergen.

6659 Model eener **m a t** *(tikar daoen kiker).*

6660 **M a t.** 3 soorten

6661 Model van een **d e s t i l l e e r - t o e s t e l** voor koolwater.

6662 Model van eene **g o t i** om sagoe te bereiden.

6663 Houten, fraai besneden voorwerp, in den vorm van een **k r u i s**; doel onbekend.

6664 **V i s c h - l ij n** met houten **h a a k.**

†6665 **F u i k** om garnalen te vangen. 4 stuks.

†6666 Model van eene **s e r o.**

†6667 Model van een **f u i k.** 2 stuks.

†6668 Model eener **v l e r k - p r a u w.**

†6669 Model eener **v i s s c h e r s - p r a u w** *(rorege).* 2 stuks.

†6670 Model van het **r a a d h u i s** *(baileoe)* in de negorij Allang.

Digitized by Google

SAPAROEA.

6671 Pandan betel-doos.
6672 Sagoe-zeef.
6673 Bamboe sigaren-koker.
6674 Lampen-matje. 2 stuks.
6675 Driehoekige, bamboe wan *(tatohi)*.
6676 Als no. 6675, doch rond.
6677. Model eener mat. 4 stuks.
†6678 Model eener vlerk-prauw 3 stuks.
†6679 Model eener vlerk-prauw *(paisal)* met scherpen boeg. 2 stuks.

NOESA-LAUT.

6680 Visch-fuik *(boeboe hehel)*.
†6681 Model van eene visch-fuik *(maël tindes)*.
†6682 Model van een boeboe maël tikam, met twee modellen van bijbehoorende lansen.
†6683 Model van boeboe maël, van boven gesloten.
†6684 Model van een boeboe bowan.

BOEROE.

6685 Saboek *(kain seho)* van agel.

GORAM.

°6686 Kist, met schelpjes versierd. 3 soorten.

SAROEA.

6687 Geweven tjawat.

KEI-EILANDEN.

6688 Laboe-vrucht tot het bewaren van sirih-kalk.
6689 Klapper-noot met besneden deksel om katjang te bewaren. Larat.
6690 Tasch. Larat.
6691 Houten lepel *(semoet)*.
°6692 Lans met weerhaak.
°6693 Klewang. 2 stuks. Teor.

Digitized by Google

6694 Armband van schelp. 3 stuks.

6695 Groen bier-glas zonder voet (Europeesch fabricaat).

6696 Aarden kopje. 2 stuks

6697 Bord. 6 stuks.

(Afkomstig van eene oude begraafplaats. Zie Notulen Bat. Gen. 1885 bl. 115.)

6698 Cranium uit de dooden-grot van Soesoewok op Klein-Kei.

6699 Parang. Als bij no. 6698.

6700 Houten tang met lepelvormige uiteinden. Als bij no. 6698.

6701 Houten lepel (*oes* of *fes*). Als bij no. 6698.

6702 Drink-nap, uit schelp geslepen. Als bij no. 6698.

*6703 Stuk ijzer-houdende steen, waarmede vermoedelijk de op rotsen voorkomende teekeningen zijn vervaardigd. Zie Notulen Bat. Gen. 1885, bl. 116 vlg.

*6704 Looden, open ringen, welke door jonge meisjes, na ongeoorloofde gemeenschap met een man, aan de geesten-grot geofferd worden. Negorij Toeal. 2 stuks. Zie Notulen Bat. Gen. 1885, pl. 115.

°6705 Model van een mannelijk, houten afgods-beeld (*sedeoe*), bescherm-geest eener negorij. Ter hoogte van den navel bevindt zich eene met eene schuif gesloten holte, waarin offerhanden (sirih, pinang, soms ook duiten) worden gelegd. Deze beelden komen zoowel mannelijk, als vrouwelijk voor. 1/2 der ware grootte.

°6706 Bewerkte steen, afkomstig van het graf van den vorst van het eiland Keor, Makara, stamvader van de negorij Workar.

6707 Platte, aarden schotel. Behoort bij no. 6706.

AROE-EILANDEN.

6708 Korte vrouwen sarong (*kīr*) van gevlochte pandanbladeren, waarin de volwassen vrouwen van den achterwal (Watoelei) haar lichaam persen, dientengevolge binnenwaarts gebogen knieën, zoogenaamde x-beenen, en een waggelenden gang krijgen. Elke familie heeft op die sarong's hare eigene figuren, welke door geene andere familie gebruikt mogen worden. 3 stuks,

Digitized by Google

6709 Matje, op dezelfde wijze als no. 6708 bewerkt, hetgeen van achteren over de kîr gedragen wordt.

6710 Geweven, rood, wit en blauw gekleurde krijgstjidako.

6711 Koperen ketting, waarmede de vrouwen haar kain vastbinden. Dobo.

†6712 Kakoja mat van pandan. Dient voor velerlei doeleinden. Zie Wallace, Insulinde, Holl. vert., II, 276.

TENIMBER-EILANDEN.

KLEEDING.

6713 Met kippen-veêren versierde kam voor jonge mannen bij feesten. Riedel XXXI, 10.

6714 Met veêren versierde, bamboe kam (*hoea*).

6715 Als no 6714. Eil. Djandena.

6716 Kam van hoofden (*dawan* of *ilaa*) en voorvechters (*wadoewa*). Wordt, evenals de overige mannen-kammen, horizontaal in den haarbos gestoken. Riedel, pl. XXXI (minder juist afgebeeld).

6717 Zeer lange, bamboe kam voor mannen.

*6718 Lange, bamboe kam (*oewal perana*) voor mannen. Gewone dracht.

*6719 Bamboe mannen kam, gedragen in hun rijken, bijna wit gebeten haar-dosch. Seira.

*6720 Versierde, bamboe vrouwen kam (*oewal wata*).

6721 Voorhoofd-versiering, vervaardigd van rugwervels van groote visschen. Wordt gedragen te gelijk met no. 6716. Riedel XXIX, 15.

*6722 Oor-versiersel (*ilwelak*) van doejoeng-been. Mannen-dracht.

*6723 Koperen oor-hanger (*lorlora*), dikwijls ook van goud en zilver vervaardigd, zoowel voor mannen, als voor vrouwen. Stereotyp model op al de Z. W. eilanden der Babar- en Tenimber-groepen. Bij de harta en het betalen van boeten speelt de gouden lorlora een groote rol. Zij worden meestal op Loeang gemaakt.

*6723a Koperen oor-versiersel voor mannen en vrouwen.

Digitized by Google

*6724 Mannen hals-ketting (*kaketrelan*) van rotan-vruchten (*erboea*).

6725 Ebben-houten armband voor mannen.

*6726 Mannen armband (*roen boetom*), gemaakt van den hals-wervel van de doejoeng.

*6727 Ebben-houten armband (*angar*).

*6728 Koperen armband, waarschijnlijk door Makassaren ingevoerd en door de inboorlingen eenigermate versierd. Seira. 3 soorten.

*6729 Mannen (heidenen) arm-band van slacht-tanden van wilde varkens. Kisar.

*6730 Pols-ringen (*sisloo*), vervaardigd door slijping van de onderste winding van de grootste schelpen van het geslacht Volutae. Mannen-, vrouwen- en kinderen-dracht. 4 stuks.

6731 Vrouwen buik-band (*ngesa*) van lontar-schors, met eigenaardige sluiting. 4 stuks. Riedel, XXX, 4.

*6732 Gordel-versiersel, uit schelpen, koperen belletjes, enz. bestaande. Eiland Djandena.

6733 Zware, koperen ring (*riti*), welke door vrouwen om de enkels, soms tot vijf in getal aan elk been, gedragen wordt. Ook op de Aroe-eilanden en Babar in gebruik.

6734 Garen, geweven, mannen tjidako (*eman*).

6735 Sarong, geweven in de negorij Ritabel, eil Larat.

6736 Vrouwen sarong (*bakan aloan*), van bladvezels geweven.

6737 Geweven vrouwen sarong.

6738 Vrouwen sarong van garen.

HUISRAAD.

6739 Pandan mand. Larat.

6740 Lontar mandje om garen te bewaren. 2 stuks.

6741 Pandan mandje in den vorm van een bord of schotel.

6742 Rond mandje van lontar met kapas en draai-pen om deze van pitten te zuiveren. Riedel XXVIII, 1.

*6743 Bamboe, met schildpad bekleede kalk-koker. Seira.

*6744 Versierde, bamboe sirih-kalk-koker met koperen kettingje. Timor-laut.

*6645 Ivoren kalk-doosje, op Tenimber vervaardigd.

Digitized by Google

6746 Ovaal, van schildpad vervaardigd kalk-doosje.

6747 Pandan doosje voor sirih en tabak. 3 stuks.

6748 Lederen tasch (sirih-doos), met schelpen versierd. Seira.

6749 Sirih-zak. Negorij Kaliabar, eil. Larat.

*6750 Mes, bij het tijferen van sagoeweer in gebruik. Het mes is Europeesch fabricaat, de schede gevlochten van bladeren van de kole-palm. Riedel, XXXVI, 3 en 4.

6751 Weef-toestel.

6752 Garen, vervaardigd van de blad-vezels van de kole-palm (borassus flabelliformis), voor het weven.

6753 Wan (*tenjaän*) van kole-bladeren. Riedel, XXVIII, 10.

*6754 Lepel (*oeroe lilir*), vervaardigd van de Nautilus-schelp en met allerlei figuren (stoomboot, prauw, menschen, enz.) gegraveerd. 3 stuks.

*6755 Paarlmoeren, gegraveerde lepel. Larat. 5 stuks.

*6756 Gegraveerde, paarlmoeren lepel. 17 stuks. Djandéna.

6757 Schelp, waarvan lepels gemaakt worden.

Wapenen.

°6758 Zeer lange lans van pinang-hout met ijzeren punt.

°6759 Lans.

6760 Werp-schicht. 5 stuks.

6761 Boog. 2 stuks.

6762 Pijlen. 49 stuks.

6763 Lederen patroon-taschje (*soedawa*). Riedel, XXX, 5.

Vischvangst.

6764 Zeer lang visch-net. 2 stuks.

6765 Harpoen.

6766 Werktuig voor het breijen van netten.

6767 Voorwerp, gevonden in de nabijheid van netten. Doel onbekend.

6768 Kleine pijlen voor vischvangst. 12 stuks.

Scheepvaart.

6769 Pagaai. Babar. 2 stuks.

Digitized by Google

GODSDIENSTIGE VOORWERPEN.

*6770 Zittend, mannelijk beeldje (*waloed*) met een potje in beide handen. Tijdelijke verblijfplaats van de ziel van een afgestorvene, waaraan geofferd wordt om de wenschen van de levenden bij den zonnegod (Doedilaä of Oepoe lèra) te bepleiten. Het offer, meestal een stukje schildpadvleesch, wordt in het potje gelegd.

*6771 Zeer ruw, houten beeld zonder armen en beenen. Afkomstig van Larat.

*6772 Zittend, houten beeldje, nagenoeg als no. 6771. Afkomstig van Seira.

*6773 Zittend, houten beeldje. Afkomstig van Seira.

*6774 Zeer ruw, zittend, mannelijk, houten beeld Afkomstig van de negorij Ritabel, eiland Larat.

*6775 Tamelijk groot, zittend beeld met links omgewend hoofd en met beide handen een colossalen toedoeng steunend Stond in de negorij Werain op een hoogen paal.

*6776 Klein hurkend, houten beeldje (*oepoe lere*). Dawelaar.

VARIA.

6777 Cranium van een man.

6778 Cranium.

BABAR-GROEP.

*6779 Oor-versiersel (*lor-lora*). Negorij Roemah-lewang, eil. Wetan. 2 stellen, 2 soorten.

*6780 Oor-versiersel van karbouwen-been. 2 stuks.

6781 Sarong.

6782 Sirih-zakje. Eil. Dawelaar tusschen Tenimber en Babar.

6783 Lans. 2 stuks.

6784 Boog. 3 stuks. Misschien van Timor-laut afkomstig.

6785 Pijlen. 14 stuks.

DAMMER.

†6786 Prauw-versiersel. Batoeh-merah.

Digitized by Google

WETTER.

6787 S a r o n g, oude mode.
6788 „ nieuwere mode.
6789 S a b o e k, nieuwste mode.

LETI-EILANDEN.

(LETI, MOA, ROMA EN KISAR).

§6790 Zeer lange, gouden k e t t i n g met eigenaardige versiering aan de einden.

§6791 Gouden b o r s t - s i e r a a d (?) in den vorm van een plat, zeshoekig bakje of schaaltje. 4 soorten.

§6792 Als voren, in den vorm van een ronden plaat met versieringen. 3 soorten.

§6793 Gouden s c h o t e l t j e. 7 soorten, waarvan 3 zeer beschadigd.

§6794 Gouden s c h o t e l t j e met daarin gedreven krab en de inscriptie: P A J M A L J.

6795 Lontar m a n d j e.

6796 Modellen van op Leti, Roma en Kisar g e w e v e n p a t r o n e n. 5 stuks.

6797 H a n d - t r o m (*tifa*). Roma. Riedel, XXXIII, 7. Stereotyp model, grooter of kleiner, op de Z. W. en Z. O. eilanden.

*6798 Z i t t e n d e f i g u u r met op de knieën rustende handen, groote ooren en hoog hoofd-ornament; alles op eene soort van vierkante, versierde kolom. Genius loci, bewaarder van de ziel van den bouwmeester der woning, waarin dit afgodsbeeld in den gevel prijkte, dan wel op zolder bewaard werd.

*6799 Vrouwelijk, zittend b e e l d j e (*iëne*) van eene afgestorvene, waarin haar ziel, na 't brengen van offers, tijdelijk verblijf houdt. Met beide handen omklemt zij eene doos. Opvallend is de overeenkomst van dit beeldje met Boedha-beelden.

*6800 Als voren, mannelijk, op eene stoel zittend en met een hoogen, ronden hoed op het hoofd. Afkomstig van de Christenen op het eiland Roma.

Digitized by Google

*6801 Als voren, vrouwelijk, zonder hoed. Roma.

*6802 Als no. 6798, maar zonder kolom. Drie groote veêren (?) boven het hoofd.

*6803 Als no. 6802, maar met eene vreemdsoortige, van achteren opene, zeer hooge hoofd-versiering.

*6804 Als no. 6802, doch met een klein hoofd-versiersel, hetgeen met een band achter om het hoofd bevestigd is.

*6805 Vrouwelijk b e e l d j e in den vorm eener therme. Babar.

*6806 Houten v o g e l op versierde kolom, waaraan een bakje bevestigd is. Afkomstig uit de kampong Toetoekei, eiland Leti. Zeer oud. Hieraan werd geofferd om de padi- en djagoeng-tuinen te vrijwaren van beschadiging door vogels.

NIEUW-GUINEA.

ZUIDZIJDE VAN DE Mc CLUER-GOLF, WESTKUST VAN NIEUW-GUINEA.

A. ROEMBATI.

†6807 L a n s van pinang-hout.

6808 Kleine b o o g.

6809 Kleine p ij l e n om vogels en visschen te schieten.

†6810 Zeer lange, doch dunne, bamboe e l g e r met twee ijzeren, met weerhaken voorziene punten.

†6811 E l g e r met zes pinang-houten punten.

B. SEKĀR.

6812 Bamboe k a m.

6813 Bamboe k a l k - d o o s j e.

6814 T a b a k - d o o s j e. 12 stuks. Cf. de Clercq, pl. XIV, no. 21.

6815 M a n d j e om sagoe te bewaren, vervaardigd door Papoea's van Tanah-berau.

6816 P ij l e n. 48 stuks.

6817 B o o g. 6 stuks.

Digitized by Google

C. FIOER.

6818 Aarden p o t.

6819 S c h u l d - m e t e r. Wanneer van de schuld een gedeelte wordt afbetaald, trekt de schuldeischer een stukje aren van dit voorwerp. de Clercq pl. XXXVI, no. 1.

6820 Kleine b o o g van pinang-hout.

6821 P ij l e n. 40 stuks.

D. DAREMBANG.

6822 T o e s t e l van gevlochten rotan (om borden te bewaren?).

6823 P ij l e n. 34 stuks.

6824 B o o g.

E. GORAS.

*6825 H a l s b a n d van touw, waaraan allerlei amuletten (stukjes hout, wortel, enz) bevestigd zijn. 2 stuks.

6826 Rotan a r m b a n d. 7 stuks.

6827 Kleine z a k van rameh-touw.

6828 P ij l e n. 12 stuks.

†6829 R o e i - s p a a n.

6830 H a n d - t r o m (*tifa*).

6831 Eigenaardige d j i m a t.

*6832 A m u l e t. 5 stuks.

6833 Rotan b a n d, doel onbekend.

F. BĔNTOENI.

6834 O o r - v e r s i e r s e l (?). Gebroken.

6835 Bamboe k a m. 2 stuks.

6836 A r m b a n d, uit twee varkens-tanden vervaardigd.

6837 B o o g. Siritoe en Bonggoseh.

†6838 P ij l e n. 26 stuks. Als voren.

6839 P ij l - p u n t van visch-graat (ikan pari). Als voren.

*6840 D j i m a t. 2 stuks.

*6841 Verschillende d j i m a t ' s, welke om den hals worden gehangen. Als voren.

6842 Rotan b a n d, doel onbekend. 2 stuks.

Digitized by Google

PAPOEA SÈGÈT.

(WESTKUST VAN NIEUW-GUINEA BIJ STRAAT GALEWO [KOTOBOLOL]).

6843 Bamboe kam.
°6844 Pandan mat.
6845 Houten sagoe-lepel.
6846 Besneden bamboe koker.
†6847 Lans met bamboe of beenen punt. 2 stuks.
6848 Bamboe boog.
†8649 Boog.
8650 Pijlen. 24 stuks.
6851 Houten pijlpunt.
6852 Djimat. 2 stuks.

AMBÈRBAKÈN.

(NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA), KAMPONG SAOEKORÈM.

6853 Sagoe-lepel. 2 stuks.
6854 Bamboe boog.
6855 Bamboe pijlen. 49 stuks.
*6856 Korwar.

DOREH.

KLEEDING.

6857 Soort van muts van casuari-veêren. 2 stuks. de Clercq, pl. I, no. 10.

*6858 Kam (*assi*). 3 stuks Cf de Clercq pl. II, no. 7.

*6859 Hoofd-versiersel (*atoemeer*) bij verlovingsplechtigheden. 4 stuks.

*6860 Haar-versiersel (*akié*) bij bruiloft.

*6861 Hals-sieraad (*moengau*) bij feesten.

*6862 Van bladeren gevlochten band, waarvan twee stuks kruisselings over de borst gedragen worden.

6863 Soort van sjerp (*mānbesron?*) van casuari-veêren, gedragen om het bovenlijf bij expeditiën. 2 stuks.

6864 Band (*woom*) ter bevestiging van het vrouwen-schort; wordt op Biak, Roon, enz. van boom-bladeren gevlochten. 3 stuks.

Digitized by Google

HUISRAAD.

°6865 Pandan mat, bij feesten in gebruik.

6866 Water-schepper (*ajoeh*).

6867 Sagoe-lepel (*adoear songee* (?) = geluidmakende lepel) met houten kettingje aan het boven-einde. 6 stuks.

6868 Sagoe-lepel (*anjoh*). 15 stuks.

6869 Lepel (*atan*) om rijst te scheppen.

6870 Bamboe tabak-koker (*amin sabako*).

6871 Versierde deksel (*kawef*) eener mand, bij feesten in gebruik.

6872 Ronde, houten etens-bak (*sajer*) voor sagoe-pap.

6873 Als no. 6872, doch kleiner.

*6874 Rond, pandan doosje voor tabak.

*6875 Vierkant, pandan doosje (*kamon*) voor tabak en snuisterijen

6876 Pot (*oerin*) van gebakken aarde, klein model. Voor het koken worden grootere gebruikt, gemaakt van klei, welke in de nabijheid van Doreh gevonden wordt.

6877 Plat, rond mandje (*baja*) van pandan-bladeren. 2 stuks.

6878 Pandan doosje (*karawa*) in den vorm van een cubus voor kalk en pinang. 2 stuks.

WAPENEN.

6879 Piek met lang en fraai bewerkt ijzer. 2 stuks.

6880 Pijlen, 25 stuks.

SCHEEPVAART.

°6881 Pagaai.

VARIA.

*6882 Amulet (*ai mamoem*); wordt gedragen op de borst en rug. Sommige dienen tot hulp bij het vangen van slaven, andere tot bezorging van goeden wind of afweering van geesten, vreemdelingen, enz. Cf. de Clercq, pl. XXXVII, no. 8.

*6883 Amulet (?), bestaande uit vier houten schakels.

6884 Amulet (*ai mamoem*), bestaande uit een langwerpig stukje hout, aan de bovenzijde waarvan eene menschelijke figuur is gesneden. 2 stuks. Cf. de Clercq, pl. XXXVII, no. 1.

Digitized by Google

MANSINAM

(TEN ZUIDEN VAN DOREH).

6885 Versiersel (*kapiopes*) van vrouwen bij feesten, hetgeen boven de sarong op de heupen wordt vastgemaakt,

6886 Hakmes (*soembeer*), door Papoea's gesmeed.

WANDAMMEN

(GEELVINK-BAAI).

6887 Sagoe-schepper. Cf. de Clercq, pl. XVI, no. 11.

°6888 Houten versiering onder eene, voor ongehuwden bestemde woning.

6889 Besneden, bamboe koker.

†6890 Prauw-versiersel. 2 stuks.

6891 Groote tifa.

6892 Korwar met doodshoofd. de Clercq, pl. XXXVI, no. 15.

*6893 Korwar. Waropen en Woriai.

*6894 Als no. 6893. de Clercq, pl. XXXIV, no. 1.

WANDESI

(WESTZIJDE VAN DE GEELVINK-BAAI).

†6895 Pijl met breeden, bamboe punt. 2 stuks.

6896 Handvat voor een steenen bijl.

†6897 Lans met bamboe punt en kasuari-veêren.

†6898 Lans met snijwerk in den vorm van weerhaken.

†6899 „ „ ijzeren punt.

GEBIED VAN DE AMBERNO (NAMBERAMO) OF ROCHUSSEN-RIVIER.

*6900 Kam met amulet bovenaan. Negorij Mawa.

6901 Voorhoofd-versiersel van varkens-tanden. Negorij Koekoendoeri.

6902 Krans van kasuari-veêren. Behoort bij no. 6901.

*6903 Steenen neus-versiersel.

Digitized by Google

*6904 Neus-versiersel, gemaakt van de pen eener vogel-veêr. 2 stuks.

*6905 Hals-versiersel van schelpen.

*6906 Hals-keten van schelpen.

*6907 Krokodillen-tand, als versiersel in gebruik.

6908 Zakje van tali-rameh. Negorij Mawa.

6909 Sagoe-wasscher. Negorij Mawa.

6910 Sagoe-lepel met amulet bovenaan. Negorij Mawa.

6911 Kinder boog en pijlen. Mawa.

°6912 Pagaai. Negorij Pawoi. 2 stuks.

6913 Pijlen. Negorij Pawoi.

*6914 Korwar (*djamboeng*). Negorij Pawoi.

WALCKENAARS-BAAI

(NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA).

†6915 Rivier-prauw.

TANAH MERAH

(NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA).

6916 Met veêren versierde kam.

6917 Armband, vervaardigd uit zaâmgebonden varkenstanden.

6918 Heup-band van aaneêngeregen, kleine vruchten.

*6919 Slaap-toestel in den vorm van een krokodil. Sadipi-baai, bewesten Humboldt's-baai. 2 stuks.

6920 Lans-punt van kasuari-been. 2 stuks.

6921 Bamboe pijl-punt.

°6922 Houten visch, versiering onder een huis.

HUMBOLDT'S-BAAI

KLEEDING.

6923 Bamboe kam. 2 stuks.

6924 Kam, waar boven een stuk dieren-huid en veêren.

6925 Gevlochten, rotan hoofd-versiersel. 8 stuks.

6926 Pluim van gras-bloemen.

Digitized by Google

6927 Hoofd-versiersel in den vorm van een krokodil boven op een halve maan, bij feestelijke gelegenheden (vooral bij dansen) in gebruik. Waseoe.

6928 Hoofd-versiersel van rotan als no. 6927, doch zonder den krokodil.

6929 Hoofd-versiersel van djali-vruchten.

*6930 Beenen neus-versiersel in den vorm van twee varkens-tanden. de Clercq, pl. V, no. 4.

6931 Oorring, van schildpad vervaardigd.

6932 Oorring (?), uit schelp vervaardigd.

6933 Hals-versiersel met schelpen. 3 stuks.

6934 Hals-ketting van rotan-vruchten.

6935 Zes ringen, uit schelp geslepen en aan een touw geregen.

*6936 Rotan armband, waaraan twee, uit schelpen geslepen ringen.

*6937 Armband van schelp.

6938 Borst-versiersel. 2 stuks. de Clercq, pl. VIII, no. 10.

6939 Buik-band van beenderen en vruchten.

6940 Met schelpjes versierde buik-band. 4 stuks. Cf. de Clercq, pl. XII, no. 1.

6941 Buik-band van kralen en visch-beenderen. 2 stuks.

6942 Soort van sjerp.

6943 Tjawat van boomschors.

6944 Vrouwen sarong.

6945 Bereide boomschors, fijn en grof. 9 stuks.

6946 Met figuren besneden, mannelijk schaamdeksel.

HUISRAAD.

*6447 Pandan taschje, met vogel-veêren versierd.

6948 Besneden, bamboe tabaks-koker.

6949 Kleine, besneden klapper-dop, kalk-doos. 2 stuks.

6950 Idem, idem van gevlochten rotan.

6951 Deken van boomschors. 2 stuks.

6252 Sagoe-lepel. 5 stuks.

6953 Beenen naald.

6954 Houten hoofd-kussen.

Digitized by Google

WAPENEN.

†6955 Pijlen. 10 stuks.
6956 Steenen bijl.

SCHEEPVAART.

†6957 Houten vogel, versiering der masten van prauwen. 2 stuks. de Clercq, pl. XXV, no. 7.
†6958 Prauw-versiersel (?). 3 stuks.
†6959 Roei-spaan (?). 3 stuks.

VISCHVANGST.

°6960 Klein visch-net (?).
6961 Schep-net.
*6962 Bamboe instrument voor het vlechten van netten.
6963 Touw van aren-vezelen.

MUZIJK.

6964 Hand-trom (*tifa*).

DOEL ONBEKEND.

6965 Bal, van dieren-huid vervaardigd. 5 stuks.
6966 Met ingegrifte lijnen en punten versierde, aan de bovenzijde eenigzins puntige bal van gebakken aarde.
*6967 Ronde, platte schijf van grijze, gebakken aarde met twee varkens-tanden.
*6968 Elliptisehe, beenen schijf met rond gat.
6969 Houten vischje en twee dito krokodillen.
6970 Dun, tamelijk lang, besneden hout. 4 stuks, de Clercq, pl. XXI, no. 1.

EILANDEN IN DE NABIJHEID VAN NIEUW-GUINEA.

A. SALAWATI (WESTKUST VAN NIEUW-GUINEA).

*6971 Korwar met zwaard, schild en lans voor oorlogsprauw. Seilolof (West-Salawati).

Digitized by Google

B. WAIGEOE.

6972 A r m b a n d van schelp. Waiomin. 2 stuks.
6973 Pandan d o o s j e voor tabak. Waiomin.
6974 A r m b a n d van gevlochten touw en rotan. Waiomin.
6975 Pandan k a l k - d o o s j e. Waiomin.
6976 Pandan m a n d voor huisraad. Waiomin.
*6977 K o r w a r. Oemka.
6978 Langwerpige, houten b a k voor gekookte visch (*sajer*). Saonek.

C. LAWAK

(TEN NOORDEN VAN WAIGEOE).

6979 Bamboe k a m. Oesba.
4980 A r m b a n d van boom-varen. Oesba. 2 stuks.
6981 A r m b a n d van schelp voor kinderen. Oesba.
6982 Kralen h e u p - b a n d. Oesba.
*6983 Houten s l a a p - k u s s e n. Oesba.
*6984 Klein, houten s l a a p - k u s s e n, Kampong Wamio, nabij Oesba.
6985 L e p e l van schelp. Oesba.
6986 Rotan b o e b o e. Oesba.
†6987 Soort van s e r o, gemaakt van de bladstelen van den aren-boom. Oesba.
*6988 K o r w a r. Oesba.
*6989 Houten v a t zonder bodem. Oesba de Clerq, pl. XXXI, no. 14.

D. SCHOUTEN-EILANDEN.

I. KORIDO OF SOEPIORI.

†6990 Pandan m a t.
6991 Zeer groote, ronde, houten b a k.
*6992 Groote, witte s c h e l p e n, materiaal voor versieringen. 3 stuks.

Digitized by Google

6993 Boog en pijlen.
†6994 Prauw-versiersel. 2 stuks.
°6995 Visch-net. 5 stuks.
6996 Nautilus-schelp. 3 stuks.
6997 Zee-hoorn, blaas-instrument 6 stuks.
6998 Hand-trom (*tifa*). 2 stuks.
*6999 Djimat.

II. BIAK OF WIAK.

KLEEDING.

7000 Tjawat van boom-schors. 3 stuks
7001 Stuk blauw katoen. Doel onbekend.

HUISRAAD.

*7002 Bamboe drink-beker (?).
*7003 Laboe-vrucht als kalk-doos.
7004 Laboe-vrucht om water te bewaren.
7005 Breede, houten schepper met korten steel.
7006 Sagoe-schepper. 2 stuks.
7007 Houten vijzel.
7008 Ronde, houten bak.
7009 Ovale, houten bak. 2 stuks.
7010 Sagoe-lepel met menschelijke figuur als heft.
7011 Sagoe-lepel. 3 stuks.
*7012 Houten slaap-kussen. 4 stuks. de Clerq, pl. XXI, no. 4 en 18.
*7013 Slaap-kussen. 2 stuks, waarvan één = de Clercq, XXI, no. 14.
7014 Klapper-dop met rotan hengsel. Emmertje?
*7015 Halve klapper-dop, doel onbekend.
7016 Beitel (Jav. wadoeng).

WAPENEN.

†7017 Lans met beenen punt.
†7018 „ „ ijzeren „
†7019 „ „ beenen „
†7020 „ „ houten „

Digitized by Google

†7021 Lans met pinang-houten punt.
†7022 „ „ lang ijzer.
†7023 Pinang-houten lans zonder ijzer.
7024 Boog van pinang-hout.
†7025 Bamboe koker met 6 lange pijlen.
†7026 Schild.
7027 Besneden, houten knods

SCHEEPVAART.

†7028 Prauw-versierel aan den achter-steven.
†7029 „ „ „ „ vóór-steven.
†7030 Prauw-versiersel. 3 stuks.
†7031 Prauw-versiersel. 13 stuks. Cf. de Clercq, XXIV, no. 8 en 9.
°7032 Roei-spaan.
†7033 Vlag van den Kowor van de kampong Sapoor.
7034 Als voren; volgens sommigen een fantaisie-wimpel van Tidoresche visschers-prauwen.

VISCHVANGST.

†7035 Elger met zes, van weerhaken voorziene, houten punten.
†7036 Elger met ijzeren punt.
†7037 Bamboe visch-elger met ijzeren punten.
°7038 Groot schep-net 3 stuks.
7039 Groot schep-net met twee handvatten.
7040 Schep-net.
7041 Visch-net.

MUZIJK.

7042 Hand-trom (*tifa*). 4 stuks.
7043 Hand-trom (*tifa*). Korter model dan no. 7042, 2 stuks.
7044 Zee-hoorn, blaas-instrument. 2 stuks.

VARIA.

*7045 Korwar, vervaardigd van een doods-hoofd, afkomstig van een familie-lid van den vroegeren eigenaar. Beak, Ansoes, enz.

Digitized by Google

*7046 Korwar. 2 stuks.

E. NOEMFOR (GEELVINK-BAAI)

KAMPONG ANDAI.

7047 Tjidako van boomschors.
7048 Houten pijp.

F. JAPPEN.

7049 Soort van sjerp. Ansoes.
*7050 Slaap-toestel in den vorm van een uitgerekten haan. Ansoes.
7051 Sagoe-lepel. Ansoes. 2 stuks. Cf. de Clercq, pl. XVI, no. 57.
*7052 Besneden, bamboe koker voor tabak. Ansoes.
†7053 Boog en pijlen. Ansoes.
*7054 Korwar. Ansoes.
*7055 Als no. 7054.
*7056 Korwar. 7 stuks. Soeroei.

G. ROON (GEELVINK-BAAI).

†7057 Houten schild. 4 stuks.
7058 Korwar met doodshoofd
*7059 Klokje, van schelp gemaakt.

H. JAMNA

(NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA).

7060 Doods-hoofd (*tanggora*). 2 stuks.

I. ANOES OF MERKUS-EILAND

(NOORDKUST VAN NIEUW-GUINEA BIJ DE WALCKENAARS-BAAI).

KLEEDING.

7061 Hoofd-versiersel van beesten-vel.
7062 Hoofd-versiersel van kasuaris-veêren.
*7063 Pluim van paradijs-vogel-veêren. 3 stuks.
7064 Met een veêr versierde kam.

Digitized by Google

*7065 Bamboe kokertje, waardoor een haarlok wordt gestoken. 3 stuks. Een stel bestaat uit vier stuks, één op het voorhoofd, een ter wederzijde van het hoofd en een wijdere op het achterhoofd. de Clercq, pl. V, no. 24.

*7066 Zeer groot oor-versiersel van schildpad-hoorn.

*7067 Oor-versiersel van kajoe gaboes.

*7068 Beenen oor-versiersel (?), eenigermate eene menschelijke figuur voorstellende. 3 stuks.

*7069 Steenen ster aan een schildpad-ring, oor-versiersel. 8 stuks. de Clercq, pl. V, no. 30.

7070 Hals-sieraad. 3 stuks.

7071 Hals-sieraad van touw met kralen en schelpjes.

*7072 Hals-sieraad van saga-pitten.

7073 Hals-sieraad van tanden.

7074 Varkens-tanden, hals-sieraad (?). 4 stuks.

7075 Armband van schelp. 20 stuks. de Clerq, pl. VI, no. 6.

7076 Armband van touw, met schelpen en lapjes dierenvel versierd.

7077 Armband van gevlochten touw, met witte schelpjes versierd. 2 stuks.

*7078 Rotan armband. 6 stuks. de Clercq, pl. IX, no. 10.

*7079 Van riet gevlochten, met rood katoen versierde armband (*kaak*). Een paar.

7080 Armband (?).

7081 Vrouwen sarong (?) van agel met franje aan twee zijden. 2 stuks.

7082 Buik-band. 9 stuks.

7083 Buik-versiersel.

7084 Buik-versiersel (?)

7085 Buik-band van schelpen.

HUISRAAD

7086 Zak van rameh-touw. 5 stuks.

7087 Zakje, vervaardigd van met hairen bekleed vel van een onbekend dier.

7088 Uitgeholde en met snijwerk versierde laboe-vrucht voor het bewaren van kalk.

Digitized by Google

7089 Halve klapper-dop, doel onbekend.

7090 Besneden, houten steel met hand aan het uiteinde. Doel onbekend.

WAPENEN.

7091 Steenen bijl met houten handvat. 9 stuks.

7092 Beenen dolk. Wordt gedragen in den band om den boven-arm. 5 stuks.

SCHEEPVAART.

*7093 Houten versiersel aan den steven eener prauw.

†7094 Houten vogel, versiering van de mast eener prauw.

†7095 Prauw-versiersel.

7096 Touw. 3 soorten

VARIA.

7097 Zeer lange, bamboe, tevens heilige fluit. 2 stuks.

*7098 Korwar.

*7099 Amulet (?) in den vorm van een korwar. 2 stuks.

J. KRETY-EILANDEN
(DUITSCH NIEUW-GUINEA).

°7100 Model eener prauw.

PLAATS VAN HERKOMST ONBEKEND.

*7101 Hoofd-versiersel van vederen.

*7102 Besneden, bamboe oor-sieraad.

7103 Hals-sieraad van tanden.

*7104 Borst-sieraad met fragmenten van krabben. 2 stuks.

†7105 Pandan slaap-mat.

°7106 Platte, bamboe mand. 2 stuks.

7107 Touw van aren-vezels.

7108 Prauw, waarvan de mast buitenboords op een uitlegger is geplaatst.

7109 Mand van klapper-bladeren. Aanwezig bij no. 7108.

7110 Gereedschap (*meer*) om visch te vangen door vrouwen, die daarmede van de bruggen vóór hare woningen in zee springen. 2 stuks.

Digitized by Google

†7111 Zeer lange, houten e l g e r. 3 stuks.

†7112 Houten v i s c h - e l g e r met kasuari-beenen-punten. 2 stuks.

*7113 D j i m a t. 2 stuks.

7114 W a n d e l - s t o k met menschen-hoofd als knop en slang langs den stok.

7115 Als voren met vogel-kop als knop en krokodil of leguaan langs den stok.

TIMOR.

7116 K a i n (*tais salirin*), gemaakt door de orang Koa (Portugeesch gebied). Deze kain heet aldus, omdat het patroon van den rand ontleend is aan dat van de orang Salirin (Portugeesch gebied).

*7117 S t e e n - s o o r t (*fatoe kail*), welke veel aan het strand gevonden wordt en waarvan de inlanders met hunne parang's vormen voor loodjes hunner werpnetten maken. 4 stuks.

*7118 S t e e n - s o o r t, gevonden op 't gebergte tusschen de benteng en kampong Tatoeala di atas (Tatoeala lettin), waarvan de inlanders met hunne parang's kogels voor hunne geweren maken. 3 stukken.

*7119 S i r i h - z a k (*koba*), gemaakt door eene vrouw van Lidak (Beloneesch).

*7120 Cilinder-vormige, steenen k o g e l (*kilat foean*). Beloneesch.

*7121 Bamboe k r u i t - k o k e r t j e (*garga*). De inhoud van een kokertje is voldoende voor een schot. Beloneesch. 3 stuks.

*7122 Rood katoenen z a k j e met drie pamali-steentjes. 3 stuks.

*7123 Pandan t a s c h j e. Atapoepoe.

*7124 F l u i t j e (*foeë*). Djeniloe.

SAVOE.

°7125 T o e d o e n g voor vrouwen bij het overplanten van oeritan, bij welke gelegenheid zij ook eene witte, anders niet gebruikelijke sarong en kabaja dragen.

Digitized by Google

SOEMBA.

7126 Pandan zak met ingevlochten, menschelijke figuur, alleen gebruikelijk in midden Soemba en aan de zuidkust. Zeldzaam.

°7127 (*) Pandan vrouwen-hoed (*toetoepa*) bij veld-arbeid.

*7128 Kralen hoofd-versiersel (*katipa*) voor vrouwen. 2 soorten.

7129 Veêren idem (*tombo*) bij het dansen. 3 stuks.

*7130 Hoornen kam (*oeara*).

*7131 Oor-versiering (*oego*) in den vorm van een kleinen cilinder met koperen beslag.

7132 Zwarte slendang (*ingi*) voor mannen.

7133 Idem van boombast (*ingi* of *kabala*); wordt ook als hoofd-doek gebruikt.

7134 Zwarte vrouwen-sarong (*geë*). 2 stuks.

*7135 Armband (*klago kedoe*) van vrucht-pitten. 2 stuks.

*7136 Koperen been-ring (*baga*).

7137 Pandan sirih-zakje (*kadamoe*) voor vrouwen. 2 stuks.

7138 Pandan sirih-zakje (*keleko*).

7139 Sirih-stamper (*aloe*) met hoornen blok (*ngaoe*).

*7140 Fraai besneden, bamboe kalk-doos (*kapoe*).

*7141 Kalk-doos met baard-knijper, oor-lepel en tanden-stoker.

*7142 Zakje, van tali rameh gevlochten en met sirih-kalk gevuld.

7143 Houten bord (*enga*) voor rijst.

7144 Idem voor groenten.

7145 Drink-nap (*koba*) van klapper-dop.

7146 Hakmes (*ketapo*).

7147 Slaap-matje (*tĕpé*).

°7148 Lans (*noemboe*). 2 stuks.

°7149 Schild (*tonda*). 2 stuks.

7150 Klewang (*téko*) met paarden-hair aan de schede. Wordt op reis over den schouder gedragen.

(*) No. 7127—7168 zijn afkomstig van Laora, Z. W. gedeelte van Soemba.

Digitized by Google

7151 Hak-mes (*kèto pebiloe*), ook als wapen in gebruik, met koperen versiering aan greep en schede.

7152 Slinger (*kapéti*).

7153 Hoofd-versiersel van een paard (*kadoe bangoe ndara*). 2 stuks.

7154 Idem voor den hals (*koko ndara*).

7155 Idem voor de beenen (*oeloe rgai*). 2 stuks.

7156 Karwats (*bolé ndara*), welke aan den gordel bevestigd wordt. 2 stuks.

7157 Gordel van touw (*kĕlére kentolo*) bij het paardrijden.

7158 Paarden-toom (*katangan*).

7159 Idem (*rari*).

7160 Rol met tabak (*bakoe peloeloe*); wijze, waarop tabak bewaard wordt.

7761 Spel met boontjes (*motto*), Javaansch dakon-spel.

7162 Muzijk-instrument (*doenga*).

7163 Kleine hand-trom (*beondoe*).

7164 Werp-net (*ikala*) voor groote visschen. Hangt aan den zolder.

7165 Schep-net (*mangogo*) voor garnalen. Hangt aan den zolder.

7166 Afgods-beeldje (*kasalete*) van kalksteen, de groote Goesti voorstellende. De kasalete moet eigenlijk bestaan uit eene minder kiesche voorstelling van man en vrouw.

*7167 Touw (*mogola*) met kralen in het midden en aan de uiteinden; bijgeloovig middel om iets te onderzoeken.

*7168 Uitgeholde pakei-galar (lontar)-vrucht (*ketimboe*) ter bewaring van no. 7167.

FLORES.

7169 Vierkant, rotan mutsje (*pandang doeri*).

*7170 Gouden (?) oor-versiersel, in gebruik bij de heidensche bevolking. 3 stuks.

*7171 Lange, van gouddraad gevlochten ketting.

*7172 Koperen armband. 3 soorten.

Digitized by Google

7173 Mannen-rok van poetjoek-bladeren. Behoort bij het oorlogs-costuum.

7174 Stuk katoen met fraaijen rand (*lipa mitá*).

7175 Model van een weefgetouw.

*7176 IJzeren baard-uittrekker aan lange ketting van kralen, koperen kettingjes, Chineesche munten, enz.

7177 Lange, pandan zak (*loení*). 3 stuks.

7178 Bamboe water-kan. Flores en Timor. 2 stuks.

7179 Laboe-vrucht als gendi.

7180 Laboe-vrucht als gendi, met rotan omwonden.

°7181 Zwaard.

°7182 Lans met kort en dun ijzer.

7183 Mandje. Lio, midden-Flores.

*7184 Zilveren (?) oor-versiersel. Angela, Lio, Zuidkust van Flores. 3 stuks.

*7185 Geel koperen vinger-ring. Lioneesch werk. Angela. 2 soorten.

*7186 Besneden, bamboe kalk-koker. Kampong Bo-Rewoe, confederatie Wolowio, Zuid-Flores.

7187 Feest-kleed (*doeroe*) voor aanzienlijken. Als bij no. 7186.

7188 Paarden-hoofdstel (*rati*) van gevlochten rotan, met hoornen stang. Als bij no. 7186.

*7189 Koperen oor-versiersel. Endeh. 3 stellen.

*7190 Als voren, langwerpig plat. Endeh. 1 stel.

*7191 Zilver verguld oor-versiersel. Endeh.

*7192 Lange, bamboe kam (*sgôbi*). Roka.

7193 Zeer grove, geweven hoofd-doek (*pokoe*). Roka.

7194 Zeer grove, geweven slimoet (*loe-e*). Roka.

7195 Sarong (*sgapoe*). Roka.

7196 Koperen armband (*namak*) in den vorm van een spiraal. Roka. Wordt aan beide armen gedragen.

*7197 Weegschaal (*tiba wadjok*) voor goud in houten doos met drie gewichten. Roka.

*7198 Gegraveerde, bamboe sirih-kalk-doos (*okhâ rikha*). 3 stuks. Roka.

°7199 Rond schild (*kili, salbakoe*) van karbouwen-huid. Roka.

Digitized by Google

°7200 Fragment van een uitwendig huis-versiersel (*khaba pfèrè*), bestaande uit eene met figuren versierde plank. Roka.

7201 Dubbele, bamboe fluit (*pfgoï*). Roka. 2 stuks.

· 7203 Slendang. Larantoeka.

7204 Halve sarong. Larantoeka.

7205 Geweven buikband. Larantoeka. 2 soorten.

*7206 Bamboe garen-winder met klapper-dop schijfje. (Model). Larantoeka.

7207 Lederen harnas met langen, veêren staart van de orang goenoeng bij Larantoeka.

7208 Smal, met schelpen en lang, boven uitstekend, veêren ornament versierd schild. Als voren.

7209 Bamboe boog. Als voren.

7210 Bamboe pijlen met ijzeren, houten of beenen punten. 19 stuks. Als voren.

7211 Muts van herten-vel met veêren pluim. Als voren.

7212 Patroon-tasch. Als voren.

7213 Doos van silar-bladeren. Maumeri. 19 stuks.

7214 Doos van bamboe. Maumeri. 3 stuks.

*7215 Bamboe haar-kam met koperen versiering. Maumeri.

7216 Helm van klapper-hout. Roeté.

*7217 Wit koperen vinger-ring Sikka.

*7218 Vierkant, lontar doosje. Lio, midden-Flores, Mangarai.

*7219 Als voren, rond.

BALI.

KLEEDING.

°7220 Bamboe toedoeng (*tjetjapil*). 2 soorten.

7221 Zijden hoofd-doek. 2 soorten,

*7222 Rechte, hoornen kam (*soeri*).

*7223 Houten kam (*soenggar*) in den vorm van een waaijer; wordt gebruikt om het hoofdhaar glad te maken alvorens het verder uit te kammen.

Digitized by Google

7224 Zeer fraaije kain pandjang songket (met gouddraad doorweven).

7225 Saboek met opgeplakte, gouden bloemen, enz.

7226 Gebatikde saboek (vermoedelijk Soerabaijaasch fabricaat).

7227 Zijden tjawat, half rood, half blauw, met opgeplakte, gouden bloemen, enz. en geelen rand.

7228 Tjawat songket.

7229 Kain songket.

HUISRAAD.

7230 Bamboe, vierkant mandje (*loempian*); wordt als bord om rijst te eten gebruikt.

7231 Bamboe mandje (*pĕnarak*), waarmede de vrouwen naar de pasar gaan.

7232 Plat mandje (*ingkĕ*) om offerhanden naar den tempel te brengen.

7233 Deksel van no. 7232. 5 soorten.

7234 Rond, gevlochten, bamboe presenteer-blad (*tĕtempèh*). 2 soorten.

7235 Met bloemen, enz. beschilderd, rond, houten bord (*doelang*) op voetstuk om vruchten, enz. aan te bieden.

7236 Zeer eenvoudige, houten sirih-doos (*pĕnginangan*).

7237 Met kleuren versierde, bamboe sirih-doos (*pidada sĕlat*) zonder vakken.

7238 Als no. 7237, doch kleiner (*gegrinsingan*), in gebruik bij den kleinen man.

7239 Sirih-zak (*kampek*), van lontar-blad gevlochten, door mannen meestal bij zich gedragen.

*7240 Lontar sigaren-koker (*kopok*), door mannen meestal bij zich gedragen. 3 soorten.

*7241 Als voren tabak-doos.

7242 Groote, vierkante, bamboe doos (*sok asi kĕbĕn*) ter bewaring van kleeding-stukken.

7243 Als no. 7242, doch kleiner (*sok asi wadah prabot*) ter bewaring van borden, enz.

7244 Als no. 7243, doch kleiner (*sok asi*) om gekookte rijst in te doen.

Digitized by Google

7245 Blikken trommel, met bloemen beschilderd.

7246 Model van een staande lamp (*tëtongkok*).

7247 Model van een muur-lamp. Op het vooruitstekende gedeelte wordt het olij-bakje (*tjeloepakan*) geplaatst.

7248 Water-schepper (*sĕnĕng*), van een lontar-blad gemaakt.

7249 Lontar water-schepper (*sajoeng*) met handvat om de toeak uit de djien (aarden pot) te scheppen.

7250 Bamboe koekoesan om rijst te koken.

7251 Model van een spinne-wiel (*djantra*).

7252 Lontar dekseltje voor eetwaren. 2 soorten.

Model van een weef-toestel (*prabot toenoen*):

7253 Tjagtjag.

7254 Pĕrorogan.

7255 Por.

7256 Pĕlida.

7257 Pandalan.

7258 Apit.

7259 Djĕliring.

7260 Sĕlĕran.

7261 Model van een weef-toestel.

7262 Model van een rijst-blok (*lĕsoeng*).

7263 Model van een rijstblok (*kĕtoengan*).

7264 Model van den stamper (*loë*), behoorende bij no. 7263.

†7265 Model eener pendopo (*balé gĕdé* of *mambĕng*) voor eene woning, met atap gedekt.

†7266 Model eener pendopo (*balé agoeng*) bij tempels voor het plaatsen van offeranden bij godsdienstige feesten, met doek (gemoetoe) gedekt.

7267 Model van een juk (*oega*) voor karbouwen.

7268 Pak-zadel (*kalĕsan*) met vier manden.

7269 Model eener ploeg en karbouwen-juk.

WAPENEN.

°7270 Kris met 7 loek, pellet-schede en fraai uitgesneden, ivoren greep.

*7271 Verkoperde dolk met menschelijke figuur als greep. Onzeker van Bali.

Digitized by Google

§7272 Gouden greep eener kris, een raksasa voorstellende. Gevonden in Kadoe.

§7273 Lans (*orong-orongan*) met vergulde bloemen op den steel. Lombok. 2 stuks

VISCHVANGST.

7274 Model van een net (*saoe*) om garnalen te vangen.

VARIA.

7275 Met allerlei figuren beschilderd doek, voorstellende de vuurproef van Dewi Sinta.

7276 Palilintangan.

†7277 Geschilderde togog, eene danseuse voorstellende. 2 stuks.

†7278 Togog, verschillende Vishnoe, op Garoeda zittende.

†7279 Model van eene draagstoel (*pĕngogongan*), waarmede de dewa's (goden) bij feestelijke optochten naar het strand worden gedragen.

7280 Klapper-dop zonder oogen. Wordt als djimat gebruikt om zich onkwetsbaar te maken.

7281 Beschreven lontar-bladeren.

7282 Gespleten bamboe, dienende tot bewaring van beschreven lontar-bladeren. 2 stuks.

°7283 Model eener offer-plaats (*piasan*) in een poerå (tempel). 2 soorten.

°7284 Tjandi bĕntar, ingang van de poerå wanaja te Sangsit. Model.

°7285 Padoraksa, ingang van de poerå-desâ te Sawan. Model.

RIOUW.

°7286 Toedoeng. 7 stuks.

7287 Parang.

†7288 Model eener prauw. 4 stuks.

*7289 Bewijs van lidmaatschap van het Ghi-hin-verbond (1879). 4 stuks.

Digitized by Google

†7290 Model eener gambir-fabriek (*gambir-bangsal*). Zie beschrijving in Catalogus Tentoonstelling te Batavia 1893, bladz. 161 en 162.

SINGKĚP.

*7291 Rotan mutsje.

KARIMON-EILANDEN.

†7292 Model van een huis (*roemah Trénggano*).
†7293 Model van een visschers-vaartuig (*kolek*).
†7294 Model van eene sampan Boegis, voornamelijk in gebruik tot het overvoeren van bakau-bast.
†7295 Model van eene sampan.
†7296 Model van een visschers-vaartuig (*kolek Singapore*).
7297 Model van een net (*djaring*). 2 stuks
7298 Model van een totebel (*tangkoel*).
†7299 Model van een seroh (*kělong*).
7300 Vischtuig (*pengereh*).
7301 Model van een boeboe (*lokah*).
7302 Model van een sero (*belat*).
7303 Model van zeker visch-tuig (*toea*).

ANAMBAS-EILANDEN.

7304 Fraai bewerkte, pandan bid-mat. Djimadja.

NATOENA-EILANDEN.

7305 Zeer fraaije bid-mat.
†7306 Model eener prauw.

BANKA.

KLEEDING.

7307 Mutsje van rěsam.

Digitized by Google

7308 Stel mannen-kleêren (muts, badjoe [2 stuks] en broek [2 stuks]) van boomschors, in gebruik bij de heidensche bevolking in Soengei-liat en Blinjoe bij het werken op de ladang en in het bosch.

7309 Idem vrouwen-kleêren (muts, badjoe en kain [2 stuks]).

HUISRAAD.

7310 Lange mat (*lèpang*), waarmede de planken-vloer (*tĕlingka*) in de rechter helft der woning bedekt wordt, bestaande naar gelang van de grootte van het huis uit 1,2 of meer stukken. Model op ongeveer 1/10 der ware grootte.

7311 Lig- en slaap-mat (*tikar plisir*), waarin een kussen wordt geborgen en welke slechts bij gebruik ontrold wordt.

7312 Rotan mandje (*lĕkĕr*), waarin aarden vaatwerk, enz. wordt geplaatst. Model.

7313 Mandje (*timpak*), vroeger in gebruik als bord. Model op ongeveer 1/5 der ware grootte.

7314 Lepel (*sĕndok*) van klapper-dop. Model als voren.

7315 Houten instrument (*koendil*), waarmede gekookte rijst wordt omgeroerd (mĕngarih nasi). Model als voren.

7316 Plankje (*pĕgaraman*), waarop ruw zout wordt fijn gewreven. Model.

7317 Rijstblok (*lĕsoeng*) met stamper (*aloe*). Model.

7318 Mandwerk (*pĕnampi*), hetgeen aan weêrszijden van het rijstblok wordt geplaatst om het verloren gaan van rijst te voorkomen en de gepelde rijst te winnen. Model.

7319 Bijl (*blioeng*) tot het kappen van zwaar geboomte. Het handvat heet *pĕrda* en *taloet*, waar het metaal met rotan aan de pĕrda is bevestigd. Model op 1/8 der ware grootte.

7320 Als voren (*rimbas*); dient zoowel tot bijl, als tot dissel door het metalen blad half om te draaijen. Model.

7321 Als voren (*patil*); kleiner. Model.

7322 Hakmes (*bendo*). Model.

7323 Hakmes (*parang*) } In verschillende variëteiten
7324 Mes (*piso raoet*) } voorkomende. Modellen.

Digitized by Google

7325 D r a a g - m a n d (*sojak* of *kroentoeng*); wordt gedragen met een band van boomschors om het voorhoofd. Model.

7326 K r u i w a g e n, vermoedelijk door Chinezen ingevoerd, doch bij de bevolking algemeen in gebruik. Model.

LANDBOUW.

7327 P o o t - s t o k (*toegal*), waarmede bij den ladang-bouw door mannen gaten, 4 à 5 c.M. diep, in den grond worden gestoken, in welke gaten achter hen aankomende vrouwen rijstkorrels strooijen. Model op 1/10 der ware grootte.

7328 M a n d j e (*pintang*) voor zaad-padi. Wordt gewoonlijk door de strooijende vrouwen tusschen den duim, wijs- en middelvinger van de linkerhand vastgehouden. Model op 1/4 der ware grootte.

7329 M a n d (*kiding*), welke met een band van boomschors om den middel wordt gedragen en waarin bij den rijstoogst de rijpe korrels worden verzameld, nadat deze met de hand van de stengels zijn gerist. Model op 1/5 der ware grootte.

7330 M a n d (*landjoeng*), zeven à acht-maal grooter dan de kiding, welke, gevuld zijnde, in de landjoeng wordt geledigd om op nieuw gevuld te kunnen worden.

GAMBIR-BEREIDING.

7331 Houten k o k e r (*koekoes*).

7332 M a n d (*kampak*) van benkoeang-blad, waarin de uitgekookte gambir-bladeren ter verdere bereiding worden gedaan. Bevindt zich bij no. 7333.

7333 Houten p e r s (*apit*). De pers-blokken zijn tusschen de lantjoeng poetjoek en de lantjoeng bawa gevat.

7334 H a m e r (*toekoel*). } Behooren bij de gambir-pers.
7335 W i g (*badji*). }

7336 P a n t e i. Het uit de bladeren geperste sap wordt in een vorm gegoten en aan zonne-warmte blootgesteld.

VISCHVANGST.

7337 F u i k (*boeboe*). Model.

7338 Idem (*tĕkalak*) „

Digitized by Google

7339 Schep-mand (*tanggok*) voor het vangen van garnalen en rivier-vischjes. Model.

JACHT.

7340 Strik (*djaring*) voor herten.
7341 Idem voor kidang's.
7342 Idem voor pelandoek's.

SCHEEPVAART.

7343 Model eener prauw.

MODELLEN VAN HUIZEN.

†7344 Woonhuis op palen, oud model (ongeveer $^1/_{10}$ der ware grootte). Zie de beschrijving van deze woning in Notulen Bat. Gen. 1893, bladz. 137 en 138.

LANDEN BUITEN DEN O. I. ARCHIPEL.

CHINA.

°7345 Wapen (*kam-kam*), gebruikt bij Tandjoeng-poera in den zoogenaamden „prang Macao". De steel is langer geweest.
°7346 Als voren, andere vorm.
*7347 Oude bril.

NIEUW-HOLLAND.

7348 Boemerang.

BRITSCH-INDIË.

7349 Steek-wapen, eenigzins in den vorm eener trisoela. Zie Burnouf et Jacquet, l'Inde Française, 7e livr., pl. III.
7350 Zeer fraaije, metalen gendi.
7350a Beschilderd doek, voorstellende eene scêne uit de Ramajana.

Digitized by Google

ARABIE.

HADRAMAUT.

7351 Rond mandje met langen hals (محقب = *mahqab*) van dadel-bladeren gemaakt, vooral in gebruik tot het bewaren van gemalen koffij. Sjiḥr.

7352 Als voren, doch vierkant.

7353 Als no. 7352, doch veel grooter (درجه = *dardjah*).

7354 Als no. 7353, doch kleiner.

7355 Mandje (مقسم = *maqsam*) tot het bewaren van dadels.

7356 Mandje (شت = *sjat*), eenigermate in den vorm eener wijnflesch.

7357 Als no. 7351, doch kleiner (محقب = *mahqab*).

7358 Twee aan elkaâr verbonden mandjes als no. 7352, doch veel kleiner (محقب = *mahqab*).

7359 Eenigzins plat, rond mandje (درجه = *dardjah*).

7360 Waaier (مروحه = *maroehah*). 3 stuks.

7361 Langwerpig mandje (قفص = *qafaç*).

7362 Vlecht-werk in den vorm van een bord (مسرفه صغيره = *mèsrafèh çaghīrèh*).

7363 Als no. 7363, doch grooter (مسرفه كبيره = *mèsrafèh kabirèh*).

7364 Water-drinkbeker van gebakken aarde (طاسه = *tasah*).

7365 Touw (عطير = *'aṭir*).

PLAATS VAN HERKOMST ONBEKEND.

7366 Hals-sieraad (Turksch ?).

7367 Rotan voorwerp, wellicht bewaarplaats van klapper-vezels voor geweer-proppen. Gevonden in eene in de St. Lucie-baai (Oostkust van Borneo) veroverde zee-roovers-prauw.

Digitized by Google

VARIA.

OUDE, BATAVIASCHE GEWICHTEN.

7368 Na stads slaper van 50 ponden ter ordre van den Ed. Hr. President, Elias de Haeze, en verdre Eerw. Hn. Scheepenen geconfronteert door de Hr. Abraham van Dyk, vice-president en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't zelve Eerw. collegie, gemaakt door den stads Yk-meester, Hendrik van der Crap, Anno 1739, F, 7.

7369 Als voren, doch zonder inscriptie.

7370 Na stads slaper van 25 ponden ter ordre van 't Eerwaarde collegie van Heeren Scheepenen deser stede gemaakt in Augustus anno 1750.

7371 Als voren; doch zonder inscriptie.

7372 Na stads slaper van 10 ponden (als bij no. 7370).

7373 Als voren, doch zonder inscriptie. Twee exemplaren, waarvan één met het jaartaal 1798.

7374 Koper gewicht van 5 Amsterdamsche ponden. Twee exemplaren, waarvan één met het jaartal 1798.

7375 Na stads slaper van 4 ponden (als bij no. 7370).

7376 Als voren, doch zonder inscriptie, maar met het jaartal 1798.

7377 Na stads slaper van 3 ponden (als bij no. 7370).

7378 Als voren (als bij no. 7376).

7379 Stads slaper van 2 Amsterdamsche ponden (als bij no. 7376). Twee exemplaren,

7380 Koper gewicht van 1 Amst. pond.

7381 „ „ „ 1/2 „ „ Twee exempl.

7382 „ „ „ 1/4 „ „ „ „

7383 „ „ „ 1/8 „ „ (Achtël).

7384 Stads slaper van 50 kati, ter ordre van den Edn. Hr. president Elias de Haeze en verdre Eerw. Hn. Scheepenen geconfronteert door de Hn. Abraham van Dyk, vice-presidt. en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't selve Eerw. Collegie, gemaakt door den stads-ykmeester, Hendrik van der Crap, Anno 1739. F : 7 : [Halve pikol].

Digitized by Google

7385 Na stads slaper van 10 kati (als no. 7384).
7386 Stads slaper, 5 kati, z. j.
7387 „ „ 4 „ „
7388 „ „ 3 „ „
7389 „ „ 2 „ „
7390 „ „ 1 „ „
7391 „ „ 1/2 „ „
7392 „ „ 1/4 „ „ 2 stuks.
7393 „ „ 1/8 „ „
7394 Stads slaper van 128 realn in alle zyne gedeelts ter ordre van den Edn. Hr. President, Elias de Haeze en verdre Eerw. Hn. Scheepenen geconfronteert door de Hn. Abraham van Dyk, vice-presidt en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't zelve Eerw. Collegie, correct. gemaakt door den stads Ykmeester, Hendrik van der Crap, Anno 1739, E, 7. (Sluit- of pijl-gewichten).
7395 Als no. 7394, doch zonder inscriptie. 2 stel.
7396 Stel mark-gewichten, incompleet. 6 stuks.
7397 Als voren, incompleet. 12 stuks.
7398 50 ponden, marc gewigt.
7399 20 „ „ „
7400 16 „ „ „
7401 12 „ „ „
7402 10 „ „ „
7403 8 „ „ „
7404 4 „ „ „
7405 2 „ „ „
7406 Stads slaper tot een brood gewight, weegt elf onzen, ter ordre van den Edn. Heer president, Elias de Haeze, en verdere Eerw. Hn. Scheepenen geconfronteert (als bij no. 7413), F, 7.
7407 Waterloot van 1½ ons = 3 lood, 1736, F, 7.

OUDE, BATAVIASCHE LENGTE-MATEN.

7408 Slaper van stads elle, door ordre van den Edle Hr. Presidt, Christoffel van Zwol en agbn. Raad van Hn. Scheepenen, in alle zyne verdeelinge correkt gemaakt door den

Digitized by Google

stads Yk-meester, Abraham Crena, A° 1705. K, 4. — Geconfronteert door den welgemelte Heer president en verdere Heeren Scheepen^n deser stat Batavia.

7409 Mate van stads e l l e, enz. (als bij no. 5485).

7410 Stads slaper tot een d u y m s t o k met alle zyne gedeeltens, Reynlandse maat.

OUDE, BATAVIASCHE INHOUDS-MATEN.

7411 Stads r y s t - b a l y of slaper van vyf gantinghs, gebruykt by den stads yk-meester.

7412 Stads r y s t - b a l y of slaper van vyf gantangs, gemaakt door den stads yk-meester, Abraham Crena, Anne 1706, M, 4.

7413 Na stads slaper tot een r y s t - b a l y van 3 gantings, ter ordre van den Ed. H^r. President, Elias de Haeze en verdre Eerw. H^n. Scheepenen geconfronteert door de H^n. Abraham van Dyk, vice-presid^t en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't zelve Eerw. Collegie, gemaakt door den stads-ykmeester, Hendrik van der Crap, Anno 1739, F, 7.

7414 Stads slaper tot een r y s t - b a l y van 2 gantings (als bij no. 7413).

7415 Stads g a n t i n g h of slaaper, gemaakt door den stads yk-meester, Abraham Crena, 1709, R, 4.

7416 Stads h a l f e g a n t i n g h, enz. (als no. 7415).

7417 Stads q u a r t g a n t i n g h, enz. (als no. 7415). Maat voor kadjan en boonen en kistteryen en verderen klynigheden, die op de klyne passer verkoft wert

7418 Een a c h s t e n van stads g a n t i n g h, enz. (als no. 7415 en 7417).

7419 P i n t j e of $^1/_2$ mutsje.

7420 De onderste diameter van stads k a l l i c k b a a l i of slaaper, gemaakt door den stads-ykmeester, Abraham Crena, 1709, bestaande in 3 maten. No. 3. T, 4.

OUDE, BATAVIASCHE VORMEN VOOR STEENEN, ENZ.

7431 Stats v l o e r s t e e n - v o r m of slaper, met koper beslagen door ordre van d' Ed. H^n. Presid^t., Mattheus de Haan

Digitized by Google

en Agtbaren Raad van Heeren Scheepenen dezer stat Batavia door den stats yk-meester, Abraham Crena, Anno 1706. M, 4. Geconfronteert door den welgemelde Heer President en verdere Heeren Scheepenen dezer stad Batavia. Slaper van stads vloersteen-vorm, bestaande in 2 maten. — Vierkant.

7422 Deksel van een vorm, als no. 7421.

7423 Stads-slaper tot een vierkante vloersteen-vorm van 24 duym, ter ordre van den Ed. Hr. President, Elias de Haeze en verdre Eerw. Hn. Scheepenen geconfronteert door de Hr. Abraham van Dyk, vice-presidt en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't selve Collegie, gemaakt door den Stads yk-meester, Hendrik van der Crap, Anno, 1739. F: 7:

7424 Als voren, 18 duym

7425 „ „ 16 „

7426 „ „ 15½ „

7427 „ „ 14½ „

7428 Deksel van een vorm als no. 7427.

7429 Stads slaper tot een seskante vloersteen-vorm van 16½ duyme, ter ordre van den Edn. Hr. President, Elias de Haeze en verdre Eerw. Hn. Scheepenen, geconfronteert door de Hn. Abraham van Dyk, vice-presidt en Johannes Bernhardus Ruys, Scheepenen in 't selve Eerw. Collegie, gemaakt door den stads-ykmeester, Hendrik van der Crap Anno 1739. F, 7.

7430 Stads dekpanne-vorm of slaper . . . . . . Crena (als no. 7421). Anno 1705. L, 4. Geconfronteert door den welgemelte Heer President en verdere Heeren Scheepenen dezer stad Batavia. — Slaper van stads dekpanne-vorm, bestaande in 3 maten.

7431 Stads vorstpanne-vorm. . . . . . Batavia (als no. 7430). — Slaper van stads vorstpanne-vorm, bestaande in 3 maten.

7432 Deksel van een vorm als no. 7431.

7433 Slaper van stads dekpanne-vorm, bestaande in 3 maten. Zonder jaar.

7434 Correcte holte-maat van stads vorstpanne-vorm, door ordre . . . . . 1706. M, 4 (als no. 7421).

Digitized by Google

7435 Correcte holte-maat van stads dekpanne-vorm, door ordre . . . . . 1706. M, 4, (als no. 7421). Twee exemplaren, één in geel en één in rood koper.

7436 Correcte langte-maat van stads dekpanne-vorm. Anno 1706. Na stads slaper gemaakt door den stads yk-meester, Abraham Crena.

7437 Correcte dikte-maat van stads dekpanne-vorm, door ordre . . . . . 1706. M, 4, (als no. 7421). Twee exemplaren als bij no. 7435.

7438 Stads metselsteen-vorm, met koper beslagen, correkt gemaakt met des stads slaper, door den stads ykmeester, Abraham Crena, 1705. L, 4. Geconfronteert . . . . . Batavia (als no. 4368). — Stads metselsteen-vorm, bestaande in 2 maten.

7439 Slaper van stads metselsteen-vorm, bestaande in 2 maten. Zonder jaar.

7440 Deksel van een vorm (als no. 7430).

7441 Model van een metsel-steen-vorm. Zonder jaar.

WAPENEN.

7442 Oud-Hollandsche hellebaard of partizaan.

7443 Hellebaard, anders dan no. 7442.

7444 Lans, Europeesch maaksel. Zeer oud.

7445 Lans, Europeesch maaksel, vermoedelijk bestemd geweest voor een vaandel.

7446 Als no. 7444.

7447 Als no. 7444, breed ijzer en onder dat ijzer een dwarsijzer.

7448 Als no. 7444.

7449 Als no. 7444, spits ijzer.

7450 Bronzen vierponder met het merk: Z VOC, gegoten te Middelburg door M. Everhard, anno 1766. 2 stuks.

7451 Idem met het merk: A VOC, gegoten te Amsterdam door Pieter Seest, anno 1758.

INKTKOKERS.

§7452 Zilveren inktkoker met de inscriptie: De Oostz^se^ Br. Comp. A° 1732 (Oostzijdsche burger-kompagnie).

§7453 Zilveren inktkoker en tafel-schel, afkomstig van de Bataviasche burger-cavalerie, 1734.

§6454 Zilveren inktkoker en dito schel, afkomstig van het Collegie van Heemraden der Bataviasche Ommelanden.

§7455 Als voren met het merk: $\overset{N}{\text{VOC}}$.

VOORWERPEN VAN VERSCHILLENDEN AARD.

7456 Gedicht op het huwelijk van den koopman, C. Verburgh, en „d'eerbare, deucht- en zedenrycke juffrouw", M. van Rietbeeck, gedrukt op satijn te Batavia in 1674.

§7457 Zilveren schenkblad, vervaardigd ter gelegenheid van het overlijden van den ordinaris-Raad van Indië, Corn. Chastelin, op 28 Junij 1714.

§7458 Gedreven, zilveren plaatje, voorstellende een schip van de O. I. Compagnie. Fragment van het zilveren beslag van een bijbel.

°7459 Zwaard van den gerechte, afkomstig van het Collegie van Schepenen te Batavia. In een sierlijk kastje met inscriptie.

7460 Ebbenhouten, fraai besneden stoel uit de 17e eeuw, afkomstig van Menado.

7461 Verguld, oud-Hollandsch, houten snijwerk, vermoedelijk gediend hebbende als versiering boven eene deur. 3 soorten.

§7462 Glazen beker, waarop gegraveerd zijn een schip en de inscriptie: „het Oostindische Compagnies welvaren".

§7463 Groot glas met het merk VOC. Doel onbekend.

§7464 Idem zonder merk.

7465 Ouderwetsche, glazen kroon voor kaarsen.

7466 Zilveren knop van een wandelstok, versierd met het Nederlandsche wapen. Onderscheidings-teeken voor inlandsche hoofden in het Oostelijke gedeelte van den Archipel.

7467 Zilveren peper-bus. Wordt gezegd in vroeger jaren op Timor, bij gebrek aan no. 7466, daarvoor gediend te hebben.

Digitized by Google

*7468 Besneden k l a p p e r - d o p op voetstuk, vervaardigd te Padang.

7469 Drie uitgesneden, boven elkaar geplaatste k l a p p e r-d o p p e n. Padangsch fabricaat.

7470 Tamelijk groote, metalen k l o k met de inscriptie: J. Borchhard. Gegoten in 't Ambagts quartir tot Batavia 1774.

7471 S t o e l, afkomstig uit de receptie-zaal in het residentiehuis te Djokjokarta. De hoogste was voor den Sultan bestemd. 3 stuks.

APPENDIX (*).

BATAK-LANDEN.

7472 Zwarte s l e n d a n g met blauwe streepen

7473 Houten b e e l d j e.

ATJEH.

7474 Chineesch zijden b r o e k, met gouddraad geborduurd.

7475 Idem van poleng saloer, met zilverdraad geborduurd.

7476 Houten p i l a a r, afkomstig van de *perrakna sembah* (gebouw tot het ontvangen van aanzienlijke personen) in den kraton te Kota-Radja. 2 stuks.

JAVA.

7477 T o e d o e n g p ĕ l ĕ n t o e n g; wordt uitsluitend vervaardigd in de desa Naming, district Rangkas-betoeng, Bantam. 3 stuks.

7478 Met zilveren, gedreven, ronde platen versierde t o e-d o e n g. Vroeger dracht van mantri's, enz., wanneer zij te paard reden. Cheribon.

*7479 Zilveren, vergulde a r m b a n d met tapok-manggis-vruchten.

(*) De hier vermelde voorwerpen zijn gedurende het afdrukken van dit supplement ontvangen.

Digitized by Google

*7480 Zilveren, vergulde a r m b a n d (*gĕlang lòdĕm*).

*7481 Zilveren v i n g e r - r i n g (*telor mimi*) voor vrouwen.

*7482 B o r s t - s p e l d voor aanzienlijke vrouwen met vierkanten steen (katjoeboeng), omzet met batoe bandjar. Afkomstig van Tjiamis.

7483 Laken g o r d e l (*bĕntèn*) met zilveren, vergulde plaat voor mannen.

*7484 Zilveren b e e n - b a n d (*gĕlang kling* [Soend.], *krontjong* [Jav.]) voor kinderen. 1 paar.

°7485 Fraai besneden k a p s t o k, waarvan de knoppen boven elkaar zijn aangebracht. 2 stuks.

7486 P e d a n g s o e d o e g met menschelijke figuur aan de hoornen greep. Staatsie-wapen. Wordt in de schede in de hand gedragen, recht tegen het bovenlijf opstaande, bij gelegenheid van feesten, kondangan, enz.

7487 G o l o k met rijk versierde schede. Oud model. 2 stuks.

7488 Vreemdsoortig w a p e n (*besi patjoek*), bestaande uit een rond, ijzeren staafje aan eene dito korte ketting. Wordt in Krawang gebruikt tegen kwaad volk.

7489 Soort van s c h i l d (*patjoek kajoe*). Behoort bij no. 7488.

7490 T j o n g k r a n g.

7491 Groot m e s (*piso soeling*), vroeger in gebruik bij Amil's om beesten te slachten.

7492 K r i s t o p e n g a n met fraaije, met geel koper beslagen schede en gevest.

°7493 Korte l a n s (*toembak pèpètek* [naam van eene vischsoort]) met proengoe lemmet. Vroeger als wandelstok, tevens wapen, in gebruik bij kiai's, wanneer zij naar eene sedekah, enz. gingen.

7494 L a n s - p u n t (*soeloek pandan*). Demak.

7495 Idem met 10 loek.

7496 Model van een v i s c h - n e t (*sair waring*).

†7497 „ „ „ s c h e p - n e t (*oembing*) voor garnalen.

†7498 „ „ zeker v i s c h - t u i g (*tabĕng*), gemaakt van de vrucht van den brĕnoek-boom. Bantam.

†7499 Als voren van klapper-vrucht. Bantam.

Digitized by Google

†7500 Zeer lange, bamboe vogel-verschrikker (*titiran*).

7501 Plat, vierkant stuk ijzer (*gobed radjang*), waarvan eene der lange zijden scherp is gemaakt; vroeger in gebruik om daloeang (papier van boomschors) te snijden door op de niet scherpe, lange zijde te kloppen.

°7502 Oud zadel met koperen beslag, afkomstig uit de desa Paroeng-poentang, afdeeling Mangoenredja, Preanger-Regentschappen. Zie Notulen Bat. Gen. 1893, bladz. 154.

Maskers, behoorende bij de niet meer gebruikelijke wajang lelingong. Bantam

7503 Praboe Lelingong.
7504 Tjoetjoek Manggong.
7505 Praboe Baramoda.
7506 Sang Baradjoena.
7507 Sang Bima.
7508 Si Mĕlam.
7509 Boeloe Dewa.
7510 Si Akil.
7511 Kang Simar.
7512 Porasé.
7513 Gadawan.
7514 Sang Menak.
7515 Pilos.
7516 Krèsék.
7517 Dobol.
7518 Sĕgar.
7519 Radjĕk Wesi.
7520 Sang Kala Maradat.
7521 Sang Mèga.
7522 Sang Gantoe.
7523 Sang Giris.
7524 Nènè Ambrak.
7525 Gabroek.

7526 Houten beeldje, voorstellende Menak Djingga, die zijn panakawan, Dajoen Doei, draagt. Vroeger pitakonan voor dalang's.

Digitized by Google

BORNEO.

WESTER-AFDEELING.

°7527 T o e t o e p s a d j i, afkomstig uit de desa Klongkong. 2 stuks.

7528 Bamboe m u t s j e zonder versiering. Melawi-gebied.

7529 Lederen p a t r o o n - t a s c h. Als voren.

7530 S p e e l g o e d (?). Als voren.

†7531 D r a a g - m a n d. „ „

7532 H a m p a t o e met drie beelden, welke schuins van elkaâr afwijken, zooals de onderste takken van den boom, waarvan deze hampatoe is gemaakt, van elkaâr afweken,

7533 Idem met vooruitstekend, gekleurd, viervoetig dier, enz. Kampong Tapen.

7534 Idem met vrouwelijke bliang.

7535 Als voren, gekleurd.

7536 Idem met staande, mannelijke figuur, welke op een zwaard rust.

7537 Idem met groot, duivelachtig hoofd, hetgeen de tong uitsteekt.

OELOE-AJER-DAJAK.

KLEEDING.

†7538 Vrouwen t o e d o e n g bij feestelijke gelegenheden.

7539 Mannen m u t s met kralen band en veêr.

7540 Kralen h o o f d - b a n d voor mannen.

7541 Idem voor vrouwen.

7542 V e r s i e r i n g van de kondé.

7543 Houten o o r - s c h ij f voor vrouwen. 2 stellen.

7544 O o r l o g s - m u t s. Rondom het spiegeltje aan de voorzijde worden veêren van den argus-faisant en van andere vogels als eene krans gestoken.

7545 Vrouwen h a l s - b a n d.

7546 Als voren,

7547 Mannen b a d j o e. Eigen weefsel, maar het katoen wordt gekocht.

7548 Vrouwen b a d j o e met mouwen.

7549 Idem zonder mouwen.

Digitized by Google

7550 Als voren, grover.

7551 Vrouwen rok.

7552 Als voren, doch ander patroon.

7553 Als voren.

7554 Slendang, geweven van gekauwde bamboe-bast.

7555 Weefsel, vervaardigd van gekauwde bamboe-vezels en roeba (Mal. lemba).

7556 Idem van bajoe en laboe (soort van boomschors, Mal. banjoer).

7557 „ „ lemba (soort van boomschors).

7558 „ met lemba-scheering en kenas (ananas)-inslag.

7559 „ van raboe (schors-vezel van een vrij grooten boom met doorns).

7560 Gekleurd, bamboe weefsel.

7561 Oorlogs-kleed van geiten-vel. Ook in gebruik bij de Poenan-Dajak.

7562 Zeer dunne, rotan ring, welke als arm- en been-versiersel in grooten getale (pl.m. 50 stuks) boven de elleboog en onder de knie wordt gedragen.

HUISRAAD.

7563 Zit-matje.

7564 Matje van roode en geele rotan.

7565 Pandan mat.

7566 Groote, rotan draag-mand. Ook in gebruik bij de Poenan-Dajak.

7567 Mand met ingevlochten figuren, menschen en vogels voorstellende.

7568 Mandje voor het bewaren van djimat's en kinder-speelgoed.

7569 IJzeren mes voor huiselijk gebruik.

7570 Betrekkelijk smal, doch zeer lang kleed, van bamboe-vezels geweven, voor het afsluiten der dans-ruimte bij feesten.

TATOEËER-GEREEDSCHAP.

7571 Bamboe, bevattende damar-roet en teeken-pen.

7572 Koperen staafje met scherpe punt.

7573 Besneden stokje, waarmede op no. 7572 wordt geslagen.

Digitized by Google

7574 Gespleten bamboe, dienende als palet voor het damar-roet.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

7575 Mond-harmonica, met eene soort van pik bezwaard om den toon te regelen. Aan het uiteinde bevindt zich een voorraad pik. Ook in gebruik bij de Poenan-Dajak. 2 stuks.

7576 Groote, tweesnarige guitar. Ook in gebruik bij de Poenan-Dajak.

7577 Soort van éénsnarige viool met strijkstok.

7578 Fluit met Poenan-versiering.

SCHEEPVAART.

7579 Besneden stok van een roeispaan.

VARIA.

7580 IJzeren versiering van een dooden-paal (hampatoe), ook aan den nok van een dak.

POENAN-DAJAK.

KLEEDING.

7581 Rotan mannen muts.

7582 Oor-versiersel met panter-tanden en kralen.

7583 Mannen armband.

7584 Rotan arm- en been-ringen voor vrouwen.

HUISRAAD.

7585 Beenen (gibbon radius) messen-hecht met snijwerk.

7586 „ („ „) vlecht-naald met snijwerk.

7587 Ani-ani; wordt ook gebruikt om het haar te reinigen.

7588 Met snijwerk versierde, bamboe koker met deksel. Ook in gebruik bij de Oeloe-Ajer-Dajak.

7589 Als voren. Poenan-snijwerk.

7590 Besneden bamboe tot het bewaren van kleinigheden.

7591 Rotan zit-matje.

MUZIJK-INSTRUMENTEN.

7592 Neus-fluit. 3 stuks.

Digitized by Google

BATANG-LOEPAR-DAJAK.

7593 Met snijwerk versierde, bamboe koker met deksel.

7594 Weefspoel. Maleisch fabricaat. Beneden-Mandai.

ZUID- EN OOSTER-AFDEELING.

*7595 Met goud-passement versierd mutsje; dracht van kinderen van hoofden. Amoentei.

*7596 Gordel van goud-passement. Amoentei.

CELEBES.

MINAHASA.

†7597 Model eener vlerk-prauw; ware grootte 5 à 6 meter lang, zelden meer dan 1/2 meter breed.

†7598 Model eener prauw van het meer van Tondano; ware grootte 3 à 10 meter lang, 1/4 à 1 meter breed. De kleinste soorten worden voor vischvangst, de grootere tot vervoer van menschen, goederen, enz. gebruikt. De uiteinde worden met klei dicht gemaakt. Staande, roeit men deze prauwen met roeispanen van 5 à 6 voet lengte.

KEI-EILANDEN.

†7599 Groote, houten bak met dito deksel; doel onbekend.

BABAR-GROEP.

*7600 Ronde kalk-doos van schildpad.

*7601 Houten, zittend beeldje met de armen op de knieën. Loeang.

NIEUW-GUINEA.

7602 Boog. Amberno-gebied.

7603 Idem van pinang-hout. Negorij Goras.

7604 Vlag.

BALI.

°7605 Kris loeroes met fraai pamor.

7606 Gekleurde togog, voorstellende eene zittende raksasa. 2 stuks.

7607 Als voren, voorstellende een Vorst en eene Vorstin. 2 stuks.

Digitized by Google

AANWIJZING

TOT HET

VINDEN DER VOORWERPEN IN HET MUSEUM.

Voorwerpen, bij wier nummer in dezen catalogus *geen* teeken is gevoegd, zijn aanwezig in de staande kasten, tenzij de plaats dier voorwerpen speciaal is aangegeven.

Voorwerpen, bij wier nummer in dezen catalogus is gevoegd:
* zijn aanwezig in, op of onder de *liggende* kasten;
† „ „ op, onder of boven de *tafels;*
° „ „ aan of bij den *wand;*
§ „ „ in de zoogenaamde *goud-kamer;*

Muzijk-instrumenten en vischtuig zijn vereenigd in de zaal achter de leeskamer; voorwerpen uit de 17de en 18de eeuwen grootendeels in de zaal links bij het binnengaan der vestibule.

Digitized by Google

Digitized by Google

6171 012

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

L.SOC.71.31.7.3.5
Catalogus der ethnologische verzame
Tozzer Library
AWV4589
3 2044 043 258 219

This book is not to be taken from the Library

Digitized by Google

Digitized by Google